

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ПОЗАШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«РІВНЕНСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ»
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

**РІВНЕНСЬКА
МАЛА
АКАДЕМІЯ НАУК
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
2013**

ТЕЗИ НАУКОВИХ РОБІТ

УДК 37.02
ББК 74.03 (4Укр-4Рів)
Т299

Рівненська Мала академія наук учнівської молоді, 2013: Тези наукових робіт / Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації; упоряд.: Андрєєв О.А. та ін. - Рівне, 2013. - 206 с.

У збірнику подано тези наукових робіт учасників II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, що проводився Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації та Рівненською Малою академією наук учнівської молоді у 2013 році в м. Рівне.

Учасники конкурсу представляли свої наукові дослідження у 63 секціях 12 наукових відділень та виконували контрольні завдання з 12 базових дисциплін.

Видання має на меті привернути увагу учнів, студентів, аспірантів, педагогічних працівників загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, викладацько-професорського складу ВНЗ, широких кіл громадськості до науково-дослідницької діяльності учнівської молоді в рамках Малої академії наук України.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

Таргонський Григорій Миколайович,

начальник управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації

Постоловський Руслан Михайлович,

президент Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, ректор Рівненського державного гуманітарного університету, кандидат історичних наук, професор

Левицька Світлана Олексіївна,

перший проректор Національного університету водного господарства та природокористування, директор Інституту економіки, менеджменту і права, доктор економічних наук, професор, голова постійної комісії з питань освіти, науки, культури та духовності Рівненської обласної ради

Дем'янчук Анатолій Степанович,

ректор Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С. Дем'янчука, доктор педагогічних наук, професор

Пасічник Ігор Демидович,

ректор Національного університету «Острозька академія», доктор психологічних наук, професор

Джунь Йосип Володимирович,

професор Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С. Дем'янчука, доктор фізико-математичних наук, академік міжнародної педагогічної Академії

Стоколос Надія Григорівна,

професор Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету, доктор історичних наук

Сяський Андрій Олексійович,

професор Рівненського державного гуманітарного університету, доктор технічних наук

Клименко Микола Олександрович,

завідувач кафедри екології Національного університету водного господарства та природокористування, доктор сільськогосподарських наук, професор

Шульжук Наталія Василівна,

завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української мови

Андрєєв Олександр Анатолійович,

директор Рівненської Малої академії наук учнівської молоді

УПОРЯДНИКИ:

**Андрєєв О.А., Данчук А.С., Лівандовська Л.М., Мазур О.О.,
Новік О.В., Сергіюк Т.В., Сульжик О.В., Тимощук А.І.**

ВЕРСТКА та ДИЗАЙН:

Кравцова Т.В.

© ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ПОЗАШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«РІВНЕНСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ», 2013

Одним із найважливіших завдань сучасної освіти в Україні є сприяння гармонійному розвитку особистості, пошук та підтримка обдарованих дітей.

Рівненська Мала академія наук учнівської молоді - одна з важливих складових у структурі позашкільної освіти Рівненщини, яка допомагає обдарованим дітям реалізувати свої творчі здібності у науково-експериментальній діяльності в різних галузях науки.

Особливо приємно відзначити, що з кожним роком інтерес до навчання у позашкільному навчальному закладі неспинно зростає, адже тут відкриваються нові можливості для наукового дослідництва. Традиційно навчальний рік у Рівненській Малій академії наук учнівської молоді розпочинається у вересні з настановної сесії, слухачами якої у 2012-2013 навчальному році виявили бажання стати близько 2000 учнів. Серед слухачів були представники усіх районів та міст області, школи-інтернату II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», Острозького обласного ліцею-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою. Варто відзначити Костопільський, Здолбунівський, Березнівський, Дубровицький, Рівненський та Рокитнівський райони, які залучили до науково-дослідницької діяльності найбільше учнів із сільської місцевості.

У настановній сесії найчисельніше представництво мали м. Рівне, Здолбунівський, Дубровицький, Березнівський, Рівненський, Рокитнівський та Радивилівський райони, а також школа-ліцей II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей».

У цьому році навчання проводилось у 114 гуртках Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, в яких навчалось 1100 учнів. Навчальний процес забезпечували 102 науково-педагогічних працівники, у тому числі 34 кандидати наук, 3 доктори наук, 3 професори, 1 Заслужений вчитель України, 1 Заслужений працівник освіти України.

Всього у I етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт взяли участь 1872 учнів-членів Рівненської Малої академії наук учнівської молоді (8-11 класи). До участі у II етапі конкурсу-захисту було допущено 773 учні загальноосвітніх і позашкільних закладів та студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які подали на розгляд журі 823 науково-дослідницькі роботи. Учасники конкурсу захищали свої роботи у 63 секціях 12 наукових відділень та виконували контрольні завдання з 12 базових дисциплін.

У роботі журі конкурсу-захисту взяли участь 179 науково-педагогічних працівників із 41 навчального закладу та установ, з них 93 кандидати наук, 16 докторів наук. Для перевірки контрольних завдань було залучено 45 учителів загальноосвітніх навчальних закладів із міст Рівного, Острога та чотирьох районів області.

Із загальної кількості учасників II етапу конкурсу-захисту 250 – учні з міста Рівного; 298 – мешканці міст обласного підпорядкування та районних центрів; 204 – учні з сільської місцевості.

Члени журі обласного етапу конкурсу-захисту відзначили цього року широкий спектр тематики наукових досліджень школярів, їх практичну спрямованість. З кожним роком зростає якісний рівень науково-дослідницьких робіт, під час захисту майже стовідсотково використовуються мультимедійні технології, наочність та роздатковий матеріал у вигляді буклетів, путівників тощо.

Призові місця у II етапі конкурсу-захисту вибороли 418 учасників, що становить майже 50% від їх загальної кількості.

Традиційно найбільше призерів із Рівного – 151 учень, які посіли 28 – I місце, 60 – II місце, 63 – III місце.

За сумою рейтингових балів у II етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН України лідирують: місто Рівне (267 балів), Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» (87 балів), Костопільський район (37 балів), Здолбунівський (32 бали), Дубровицький та Рівненський райони (по 28 балів), Володимирецький район (26 балів).

Приємно відмітити результативність виступу учнів Школи-інтернату II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», які вибороли 49 призових місць, з них 11 – перших. Серед навчальних закладів області у цьому році високий рівень продемонстрував Корецький навчально-виховний комплекс «Школа I-II ступенів-ліцей».

Із загальної кількості призерів (418 чол.) 198 учнів є членами гуртків Рівненської Малої академії наук учнівської молоді. Найбільше гуртківців-призерів – із школи-інтернату II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», загальноосвітніх навчальних закладів міста Рівного, зокрема, природничо-математичного ліцею «Елітар», Рівненського навчально-виховного комплексу № 12, Рівненського навчально-виховного комплексу «Колегіум», Рівненської гуманітарної гімназії, Рівненської української гімназії, Рівненського економіко-правового ліцею, Рівненської гімназії «Гармонія», Рівненської спеціалізованої школи «Центр надії» НВК № 2 «Школа-ліцей», ЗОШ I-III ступенів №№ 8, 13, 14, 15, 19, 22, 23, 26, 27, 28.

У III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту у цьому році взяли участь 61 учень із навчальних закладів області, а 36 юних науковців здобули перемогу. Юні науковці Рівненщини вибороли 1 – перше місце; 11 – других; 24 – третіх місць, що є найвагомішим результатом з часу створення Рівненської Малої академії наук учнівської молоді.

Якщо порівнювати з результатами виступів попередніх років, то: у 2007 році команда з Рівненщини на III-ому етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт у Києві виборола 16 призових місць; у 2008 році здобуто уже 24 призових місця (чотири стипендіати Президента України); у 2009 році – 23 призових місця (п'ять президентських стипендіатів); у 2010 році – 28 призових місць (три президентських стипендіати); у 2011 році – 31 призове місце (шість президентських стипендіатів); у 2012 році – 33 призових місця (чотири стипендіати Президента України). Наведені цифри переконують нас у динаміці зростання кількісних та якісних показників.

Приділяється в Рівненській Малій академії наук увага і матеріальному стимулюванню переможців фінального етапу, зокрема, вони стають стипендіатами Президента України та отримують іменні стипендії Рівненської обласної державної адміністрації.

У 2013-2014 навчальному році стипендії Президента України отримуватимуть Дмитро Волошин, Віталій Кінда, Тетяна Маркевич, Анна Озарчук, Микола Білецький.

Рівненська Мала академія наук учнівської молоді тісно співпрацює з Національним університетом водного господарства та природокористування, Рівненським державним гуманітарним університетом, Міжнародним економіко-гуманітарним університетом імені академіка С. Дем'янчука, Національним університетом «Острозька академія», Львівським національним університетом імені І. Франка, Київським національним університетом «Київський політехнічний інститут», Рівненським обласним краєзнавчим музеєм, Національним центром «Мала академія наук України», Малими академіями наук Волинської, Львівської, Київської, Луганської областей та АР Крим.

Улітку цього року на базі дитячого санаторно-оздоровчого комплексу «Електронік» було проведено обласні літні профільні збори за напрямками «Філологія», «Природничо-математичний» та «Географічний», в яких упродовж двох тижнів навчалися і відпочивали 75 переможців II і III етапів конкурсу-захисту МАН України. З метою розвитку міжрегіональної співпраці Рівненщина влітку цього року приймала учасників Всеукраїнської літньої школи журналістики Малої академії наук України (уже третьою за останні 4 роки). Всього Рівненською Малою академією наук учнівської молоді було проведено 7 (сім) всеукраїнських літніх шкіл Малої академії наук України, в яких взяли участь понад 200 юних науковців з усіх областей України.

Налагодження співпраці Малої академії наук України з Європейським центром ядерних досліджень (ЦЕРН) сприяє впровадженню наукових досягнень, нових телекомунікаційних технологій, налагодженню експериментально-дослідницької роботи, підвищенню кваліфікації викладачів фізики області.

Від усього серця широко зичу впевненості у своїх силах та справжніх відкриттів у пізнанні світу!

З повагою та гордістю за вас
начальник управління освіти і науки

Г.М. Таргонський

ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ

СЕКЦІЯ МАТЕМАТИКИ

БАРИЦЕНТРИЧНІ КООРДИНАТИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Автор: **Грибок Андрій Вікторович**, учень 11 класу комунального закладу школи-ліцею «Рівненський обласний інтернат».

Наукові керівники: **Дейнека О. Ю.**, керівник гуртка РМАНУМ, асистент кафедри вищої математики НУВГП; **Шама О. О.**, вчитель математики.

Барицентричний координатний метод знаходить застосування в хімії, фізиці, проблемах передачі кольору, задачах популяційної генетики, екології, топології, чисельних методах.

Поняття механіки не тільки служать цінним евристичним засобом; поданим у вигляді строгої математичної форми, вони дозволяють отримувати математично, бездоганні розв'язки задач геометрії і алгебри.

У роботі вивчаємо основні поняття і властивості барицентричних координат та переваги їх використання.

З'ясуємо можливість побудови барицентричних моделей та розв'язання отриманих математичних задач геометрії, топології, теорії ймовірностей.

Наведено відповідні приклади та зроблено висновки.

ЛАГРАНЖЕВИЙ МЕТОД ОПИСУ СТРУКТУРИ ПОТОКУ І ПОЛЯ ШВИДКОСТЕЙ ПОТОКІВ РІДИНИ

Автор: **Воробей Василь Сергійович**, учень 11 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар».

Науковий керівник: **Щодро О.Є.**, к.т.н., доцент кафедри гідротехнічних споруд НУВГП; **Тищук Л.В.**, вчитель математики.

При дослідженнях турбулентних і ламінарних потоків зустрічаються два методи: метод фіксації швидкостей в заданих точках та метод спостереження за окремими частками, які рухаються в потоці. Перший метод широко розповсюджений, але має недоліки – труднощі пов'язані з використанням спеціалізованих приладів, які в більшості випадків не є достатньо точними і зручними у використанні. Найбільш сучасні прилади є дорогими і практично недоступними для масового використання. Другий метод знаходить все більш широке використання шляхом застосування відеокамер фото- і кіно- камер, а також електронної техніки зв'язаної з ними. З робіт Ж. Лагранжа витікає простий і ефективний спосіб поєднання цих двох методів, тобто провівши дослідження за схемою Лагранжа ми можемо досить точно вирахувати характеристики Ейлера (швидкості потоку в окремих точках). В окремих випадках з'являється також можливість обчислення швидкостей потоку в окремих точках на основі даних вимірів полів глибин та напрямків вектора осередненої швидкості в потоці.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше зроблено спробу застосувати апарат лагранжевої теорії для практичних задач, які описано вище.

Мета роботи: контролювання та коректування поля швидкостей при наявності спостережень за траєкторіями часток, які рухаються з потоком рідини.

Об'єктом дослідження є процес переміщення фіксованих часток рідини, який описується в декартових координатах.

Предметом дослідження є формалізований перехід від лагранжевого опису до ейлерового.

Лагранжевий метод опису безпосереднім чином пов'язаний з реальними рухами окремих елементів рідини, які складають гідродинамічний потік, і тому він представляється навіть більш природним, ніж Ейлерів метод опису. В той же час в аналітичному відношенні використання змінних Лагранжа, що відносяться до індивідуальних часткам рідини, виявляється набагато більш громіздким, ніж використання змінних Ейлера $u(X, t)$, внаслідок чого рівняння гідродинаміки у формі Лагранжа досить рідко використовуються при конкретних розрахунках.

У даній роботі розглянуто основи теорії Ж.Лагранжа, присвяченої переходу від системи лагранжевих координат частки, яка рухається в потоці, до системи ейлерових координат. Отримані формули дозволяють виконати перехід і в чисельному його вираженні. Такий перехід дозволяє зразу обчислити прискорення часток рідини у фіксованих точках, а далі шляхом інтегрування прискорень а потім швидкостей часток за певним напрямком, знайти залежність швидкостей потоку від координат простору.

Отже, такі програми дозволяють спрощувати дослідження характеристик турбулентних водних повітряних та інших потоків, робити їх більш ефективно, швидко і дешево.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПЛОЩ ДО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ КУРСУ МАТЕМАТИКИ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Автор: **Бойчук Вікторія Вікторівна**, учениця 11 класу Березнівського НВК «Економіко-гуманітарний ліцей - ЗОШ I-II ступенів».

Науковий керівник: **Боровець Тетяна Володимирівна**, вчитель математики, вчитель-методист

Курс геометрії, що вивчається в старшій школі, називається стереометрією. Стереометрія – геометрія тривимірного простору. За змістом вона багатша від планіметрії і цікавіша, оскільки вивчає властивості як плоских геометричних фігур, так і неплоских.

Відомо, що найважливішим завданням навчання математики в школі, в цілому, є навчання учнів математичних методів, зокрема методів доведення теорем та розв'язання задач.

Ознайомлення з окремими методами розв'язування задач та формування навиків їх застосування учні отримують при вивченні планіметрії. Забезпечуючи наступність між планіметрією і стереометрією, при розв'язуванні стереометричних задач широко застосовується ідея зведення задачі до планіметричної. Навчання стереометрії передбачає використання раніше опанованих планіметричних методів, в тому числі і методів, які розвивають метричні уміння, чільне місце посеред них займає і метод площ.

Об'єктом дослідження є лише ті задачі, в умові яких не згадується поняття площі.

Предметом дослідження є метод площ як один із методів розв'язування математичних задач.

Мета дослідження: показати багатогранність методу площ; розглянути можливості застосування методу площ в курсі геометрії старшої школи; дослідити можливості застосування методу площ до розв'язування алгебраїчних завдань.

В основу дослідження було покладено **гіпотезу:** оволодіння різними методами розв'язування задач сприяє розширенню кола задач, які можна розв'язувати в шкільному курсі математики, викликає інтерес до геометрії, як науки, сприяє її більш глибокому і свідомому вивченню.

Вважаємо що цінність нашого дослідження полягає в тому, що в одній роботі підібрано задачі на різні теми курсу математики старшої школи, в той час як інші дослідники обмежуються розглядом кількох прикладів розв'язування геометричних, або алгебраїчних задач. Підібрані задачі демонструють зв'язок між курсом алгебри та геометрії.

Результати нашої роботи можна використовувати як в процесі вивчення різних тем шкільного курсу математики старшої школи, так і в позаурочній роботі.

ДЕКАРТОВІ КООРДИНАТИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Автор: **Собчук Валерія Миколаївна**, учениця 10 класу Березнівської гімназії.

Науковий керівник: **Мотруніч Т.В.**, вчитель математики.

Об'єктом дослідження є прямокутна система координат, зокрема координатний метод, та його застосування до розв'язування різного виду завдань.

Предметом нашого дослідження були шкільні задачі, до яких можна застосувати цей метод.

Мета полягала в досконалому вивченні суті методу, узагальненні здобутих під час роботи теоретичних знань, в дослідженні можливості застосовувати метод координат при розв'язуванні тих чи інших задач шкільного курсу математики, та представленні конкретних задач, докладний розв'язок яких запропонований в нашій роботі.

Наша гіпотеза про те, що використання методу координат - це можливість спростити та унаочнити розв'язування окремих математичних задач була повністю підтверджена в ході роботи.

Під час виконання роботи ми ставили перед собою завдання ознайомитись з теоретичним матеріалом заданої тематики, з'ясувати, до якого типу задач можна ефективно застосовувати метод координат, і якщо такі задачі будуть знайдені, то запропонувати їх розв'язання вищевказаним методом.

Вчений, ім'я якого носить цей метод народився у Франції. Система координат на площині складається з двох взаємно перпендикулярних прямих. Горизонтальна пряма має назву вісь абсцис і позначається Ox , а вертикальна вісь, це вісь ординат і її позначають Oy . У просторі ми маємо систему з трьох взаємно перпендикулярних осей завдяки чому легко визначаємо положення точки в просторі.

Під час дослідження координатного методу ми прийшли до висновку, що розміщення системи координат суттєво впливає на хід розв'язування задачі. Не ефективний вибір системи може суттєво ускладнити процес розв'язання. Представлені основні рекомендації щодо правильного вибору системи координат. У роботі досконало розглянуто розв'язання задач з планіметрії, стереометрії та задач прикладного характеру з використанням методу координат.

РІЗНІ СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ОЛІМПІАДНИХ ЗАДАЧ

Автор: **Калюжний Владислав Юрійович**, учень 10 класу Гоцанської районної гімназії.

Науковий керівник: **Грибкова Г.Ф.**, вчитель математики.

У роботі розглянуто різні способи розв'язування олімпіадних задач, систематизовано їх за групами, проведено узагальнення, а також досліджено нові методи розв'язування задач, наведено приклади.

Розвитку нестандартного мислення сприяє ознайомлення з досить загальними єдиними прийомами ціленаправленого пошуку розв'язків задач, тобто з прийомами, які не залежать від того, до якого розділу шкільної програми і до якого типу ці задачі належать. І хоч методів, які гарантують розв'язання будь-якої задачі, не існує, я ставлю собі за мету дістати уявлення про загальні прийоми полегшення пошуку розв'язків задач. Робота може послужити своєрідним вступом у світ олімпіадних задач і сприяти підвищенню зацікавленості математикою.

Робота складається з одинадцяти розділів, кожний з яких присвячено одному з важливих, цілком визначених методів розв'язування нестандартних задач. Це, метод від супротивного, індукція, перебір, впорядкування, локалізація, принцип Діріхле, принцип парності, принцип інваріанта, принцип крайнього, напівінваріант, способи розв'язування ігор на двох.

На початку кожного розділу наводиться коротке означення методу, необхідні пояснення до нього та рекомендації щодо використання. Далі розглядається ряд прикладів, що ілюструють даний метод у тому чи іншому випадку.

Водночас з розбором відомих класичних задач «олімпіадної» елементарної математики, робота містить ряд цікавих оригінальних задач, що, були запропоновані на міських, обласних та всеукраїнських математичних олімпіадах різних років.

ПРИНЦИП ДІРІХЛЕ

Автор: **Білецький Микола В'ячеславович**, учень 11 класу КЗ «Школа-інтернат «Рівненський обласний ліцей»

Науковий керівник: **Белешко Д. Т.**, кан. пед. н., професор РДГУ; **Шама О. О.**, вчитель математики.

При розв'язуванні багатьох задач люди користуються способами міркувань, які одержали назву принципу Діріхле. Цей принцип стверджує, що якщо множину з N елементів розбито на n пересічних частин, які не мають спільних елементів, де $N > n$ то, принаймні, в одній частині буде більше одного елемента. Принцип названий на честь німецького математика Діріхле, який успішно застосовував його до доказу арифметичних тверджень.

Тема є актуальною у зв'язку з тим, що вона не вивчається у шкільній програмі, однак з її допомогою вирішується багато цікавих олімпіадних завдань.

У роботі наводяться найпопулярніші формулювання «принципу Діріхле», узагальнений принцип Діріхле, який знайомить з найбільш відомими теоремами та їх доведенням за допомогою принципу Діріхле:

- про запис звичайного дроби $\frac{p}{q}$, де $p \in \mathbb{N}$, $q \in \mathbb{N}$ у вигляді десяткового дроби (скінченного чи нескінченного періодичного);

- про значення будь-якого многочлена з цілими коефіцієнтами у вигляді складного числа при деякому натуральному значенні аргумента;

- мала теорема Ферма, Китайська теорема остач, а також задачі, в яких показаний механізм застосування принципу Діріхле: теорія чисел (подільність чисел), геометрія (довжина та площа), комбінаційні, цікаві за змістом).

Практичні завдання переконливо допомагають оволодіти принципом Діріхле, розвивають гнучкість математичного мислення, логічне міркування, викликають інтерес до процесу розв'язування задач за допомогою принципу Діріхле, що забезпечують тісний зв'язок з життям, розвитком науки, техніки.

КРИВІ ДРУГО ПОРЯДКУ (ЕЛІПС, ГІПЕРБОЛА І ПАРАБОЛА)

Автор: **Довгопола Юлія Ігорівна**, учениця 11 класу Рокитнівського НВК «Школа I ступеня-гімназія».

Науковий керівник: **Вишинська Л.С.**, вчитель математики.

Найпоширеніші з кривих другого порядку – еліпс і його частинний випадок – коло, гіпербола і парабола. Про еліпс згадується у школі у зв'язку з вивченням закону всесвітнього тяжіння і рухом планет та штучних супутників. З еліпсом доводиться мати справу і в техніці. Чимало ліній реалізуються безпосередньо у фізичних явищах. Загальновідомо, що від прожектора світлові

промені йдуть паралельним пучком, а їх дзеркала параболічні. Саме тому **об'єктом** нашого дослідження стали криві другого порядку: еліпс, гіпербола і парабола.

Мета роботи: дослідити канонічні рівняння і властивості даних кривих та можливості їх використання в техніці, при розв'язуванні прикладних задач та дослідження руху об'єктів. Виходячи з поставленої мети, визначені такі завдання дослідження:

- 1) вивести канонічні рівняння кривих як геометричного місця точок, що мають певну властивість;
- 2) довести властивість дотичної до еліпса і параболи;
- 3) розглянути способи побудови та використання даних кривих;
- 4) об'єднати дані криві універсальним рівнянням в полярних координатах.

Тема роботи є актуальною, оскільки виведені канонічні рівняння кривих і їх рівняння в полярних координатах можуть бути використані для вивчення руху астрономічних об'єктів, вдосконалення роботи багатьох технічних пристроїв. А, щоб робота була зрозумілою учням і не суперечила їх поняттям про гіперболу і параболу з шкільного курсу математики, ми показали, що обернена пропорційність і квадратична функція є частинними випадками виведених рівнянь.

КОМПЛЕКСНІ ЧИСЛА І ЇХ НАЙПРОСТІШІ ЗАСТОСУВАННЯ

Автор: **Ляшковець Сергій Сергійович**, учень 11 класу Зарічненського НВК «ЗОШ І ступеня - гімназія».

Науковий керівник: **Палій С. М.**, вчитель математики.

У багатьох розділах математики та їх застосуваннях неможливо обмежитись розглядом лише дійсних чисел. Вже досить давно, під час розв'язування різних задач, виникла потреба добувати квадратний корінь з від'ємних чисел. Зокрема, так було під час розв'язування квадратних рівнянь з від'ємним дискримінантом. Тому природно постало питання про розширення множини дійсних чисел, приєднанням до неї нових так, щоб у розширеній множині крім вивчених п'яти математичних дій – додавання і віднімання, множення і ділення, піднесення до степеня, можна було виконати дію добування кореня і зокрема з від'ємного числа. В цьому і є головна **актуальність** обраної теми.

Тому **метою дослідження** є вивчення множини комплексних чисел, її будови, властивостей, дослідити правила виконання дій над ними, форми їх запису та геометричне зображення.

ГЕОМЕТРИЧНІ ЗАДАЧІ НА ЕКСТРЕМУМ

Автор: **Гут Вадим Олександрович**, учень 10 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованець Володимирецького районного будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Остапенко С. І.**, вчитель математики

Задачі, у яких вимагається визначити умови, при яких деяка величина набуває найбільшого і найменшого значення, називають задачами на екстремум (від латинського слова *extremum* – «крайній») або задачами на максимум і мінімум (від латинського *maximum* і *minimum* – відповідно «найбільше» і «найменше»).

Геометричні задачі на екстремум - чудові вправи, які сприяють розвитку просторових уявлень, умінню логічно мислити, глибшому засвоєнню навчального матеріалу. При розв'язуванні стереометричних задач ще у більшій мірі, ніж у планіметрії, використовуються засоби алгебри і тригонометрії, використовується векторний і координатний методи.

Метою даної роботи є застосування елементарних методів розв'язування задач до розв'язування геометричних задач на екстремум різними способами, а також дослідження залежності умов, які визначають екстремальну точку, від зміни параметрів задач.

У першому розділі роботи розглядаються елементарні методи розв'язування геометричних задач на екстремум.

Використовуючи ці методи, у другому розділі роботи розглянуто розв'язання чотирьох геометричних задач на екстремум різними способами, проаналізовано переваги того чи іншого способу та проілюстровано на прикладі двох задач цікаве явище: умови, що визначають екстремальну точку, суттєво змінюються при зміні параметрів, заданих в умові задачі.

Також розглянуто розв'язання трьох задач на екстремум олімпіадного характеру.

Робота може бути використана як посібник у системі довузівської підготовки, а також у класах з поглибленим вивченням математики.

СЕКЦІЯ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ

ОПТИМІЗАЦІЯ МАРШРУТІВ АРХІТЕКТУРНОГО ТУРИЗМУ

Автор: **Ніколайчук Сергій Тарасович**, учень 11 класу Рівненського навчально-виховного комплексу № 12, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Ясінський М. М.**, керівник гуртка РМАНУМ; **Барановська І. А.**, керівник гуртка РМАНУМ, вчитель математики.

Архітектурний туризм є одним із поширених видів туризму в усьому світі. Проте популяризація та розвиток архітектурного туризму на території України є на сьогодні проблематичним з огляду на різноманітні чинники. Однією з проблем, яка постає при популяризації того, чи іншого виду туризму є розроблення цікавих та економічно привабливих маршрутів. При економічному обґрунтуванні туристичних маршрутів важливим є мінімізація їх загальної довжини.

Зважаючи на вищесказане **метою роботи** є визначення оптимального туристичного маршруту між архітектурними пам'ятками Рівненської області. **Актуальність роботи** зумовлена тим, що архітектурний туризм є новою галуззю туризму на території України, яку потрібно розвивати. Визначення оптимальних маршрутів між тими чи іншими пунктами дозволить значно економити час і кошти на відвідування архітектурних пам'яток.

У науковій роботі викладені основні підходи та методи вирішення задачі знаходження оптимальних маршрутів об'їзду заданих населених пунктів автошляхами регіону. Знайдений оптимальний маршрут дозволяє розробити найбільш раціональний маршрут між тими чи іншими пунктами, усунути надмірно далекі, зустрічні, повторні шляхи.

Вирішення задач оптимізації маршрутів скорочує час пересування, зменшує витрати часу та коштів на відвідування архітектурних пам'яток, а для туристичної діяльності ці аспекти є найважливішими.

Використання таких задач дозволить кожній людині, або туристичним агентствам, користуватись не тільки економічно привабливими туристичними маршрутами, але будувати індивідуальні туристичні маршрути з урахуванням різних особистих вподобань та особливостей подорожі.

ВИБІР ОПТИМАЛЬНОГО ШЛЯХУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА: ЕВОЛЮЦІЯ ЧИ РЕВОЛЮЦІЯ

Автор: **Мороз Андрій Ігорович**, вихованець РМАНУМ, учень 10 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей».

Наукові керівники: **Мороз І.П.**, к. ф.-м. н., доц. кафедри інформатики та прикладної математики РДГУ; **Крайчук О. М.**, вчитель математики.

В умовах перехідної економіки гостро постає проблема управління соціальними процесами. Виникає необхідність розробки математичних та комп'ютерних моделей, які дозволяють будувати прогнози розвитку соціальних систем.

Мета дослідження – розробка математичної моделі динаміки соціальних систем та складання прогнозів на основі застосування запропонованої моделі.

Об'єктом дослідження є ймовірнісні математичні моделі.

Предмет дослідження: можливість застосування ймовірнісних математичних моделей для вирішення проблеми управління соціальними процесами.

На основі застосування ланцюгів Маркова розроблено математичну модель, яка описує динаміку соціальних процесів. Запропонована модель дозволяє реалізувати різні підходи (еволюційний, революційний) до управління соціальними системами та оцінити ефективність управління. Розроблено алгоритм та комп'ютерну програму розрахунку ряду розподілу людей за соціальними станами.

ГЕОМЕТРИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ СВІТЛОВОГО ПРОМЕНЯ ТА СИСТЕМИ КОДУВАННЯ

Автор: **Прокопчук Ірина Олегівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів № 28, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Турбал Ю.В.**, керівник гуртка РМАНУМ, канд. фіз.-мат. наук, доцент каф. інформаційних систем та обчислюваних методів МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука.

Основна **мета** роботи полягає у дослідженні геометричних властивостей світлового променя на основі математичної моделі, а також варіанти застосування отриманих даних.

Проведене дослідження не має поширення в українській та російській науковій літературі, тому більшість роз-

рахунків проводилися автором самостійно.

У роботі розглядався рух світлового променя у перерізі світловода (тобто робота ґрунтується на практичних аспектах), математичною моделлю якого є рух променя у колі. Відповідно результатом є залежності між кутом падіння і величин, що утворилися променем у процесі падіння, а саме: відстані між точками падіння і їх зміна відносно кількості точок відбиття та їх розміщення. Отримані відношення є різноманітними. І чим більше точок відбиття робить промінь, тим складніші величини утворюються.

Наступним етапом було дослідження практичного застосування даних. Після аналізу різноманітних варіантів було вирішено розглянути кодування. Отримані результати було використано для створення нових кодів, що створюються завдяки лише одному значенню (куту падіння променя). Отже, результати дослідження застосовуються практично.

Результатом дослідження є нові дані щодо властивостей руху світлового променя та варіанти його практичного застосування у кодуванні інформації.

СТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НАНОТРУБОК

Автор: **Колдун Наталія Анатоліївна**, учениця 11 класу Немирівської ЗОШ I-III ступенів Радивилівського району.

Наукові керівники: **Сінчук Г. І.**, вчитель математики.

Метою роботи є знайомство з методами моделювання механічних властивостей вуглецевих нанотрубок (ВНТ). Вчені вже більше десятиліття вивчають механічні властивості ВНТ, тож вони є досить добре вивчені. Однак, науковий інтерес до них не згасає і кількість публікацій на цю тему зростає. Привабливість ВНТ для вчених впливає з популярності і перспективності об'єкта, з «простоти» атомної структури і геометричної будови, неможливості експерименту. В даній роботі зроблено спробу (на основі опрацьованих публікацій) виділити і описати основні напрямки досліджень і дати відповідь на питання «Як моделювати механічну поведінку ВНТ, щоб це було просто, точно і швидко?».

За тестову задачу вибрано задачу знаходження модуля Юнга ВНТ. Ця задача була розв'язана різними методами.

У дослідженні:

- описано будову, властивості наноматеріалів; їх застосування;
- дано теоретичні основи методу скінченних елементів, методу молекулярної динаміки та методу побудови аналітичної моделі для моделювання механічних властивостей одношарової ВНТ. Дані методи було вибрано як найбільш ефективні з точки зору точності, універсальності, простоти реалізації та швидкості розрахунку;
- описано процедури моделювання механічних властивостей ВНТ з використанням програм Abaqus (для МСЕ-розрахунку) та GROMACS (для розрахунку МД-методом);
- обчислено модуль Юнга методом молекулярної динаміки (2 способи), методом скінченних елементів та аналітичною моделлю.

МАТЕМАТИЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ – ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ ОПТИМАЛЬНИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Автор: **Бухало Ольга Олександрівна**, учениця 11 класу Мізоцького НВК «ЗОШ I-II ступенів-ліцей» Здолбунівського району;

Науковий керівник: **Бухало С. В.**, вчитель математики.

В сучасних умовах розвитку економіки математичне прогнозування набуває великого значення. Адже, якщо ми переконані, що дана математична модель з достатньою точністю, яка необхідна досліднику, описує досліджуване явище, то ми отримуємо у своє розпорядження інструмент величезної вирішальної сили.

Математичне прогнозування має велике значення для ведення бізнесу та можливості отримання максимальних прибутків. Ініціативні підприємці, керівники підприємств, які добре знають свою справу, можуть з допомогою математичного прогнозування отримати у своє розпорядження інструмент оптимізації ведення господарства. Все це позитивно позначиться на економіці нашої держави та сприятиме підвищенню рівня життя.

Цілеспрямовано вивчаючи роботу Мізоцького ТОВ «Доміон-Тех», ми спробували знайти додаткові джерела доходу цього підприємства. Побудувавши математичну модель, шляхом аналізу математичних розрахунків, ми знайшли такий маршрут, щоб загальні витрати на перевезення вантажів були мінімальними. Мінімальні витрати на перевезення продукції будуть, якщо вантаж доставляти автомобілем на відстань 7,071 км. Приблизно на цій відстані знаходиться залізнична станція Озеряни. Тоді вантаж перевантажувати у вагони і доставляти продукцію

залізницею. Але оскільки дорога до залізничної станції Озеряни не асфальтована, то ми дослідили загальні витрати на перевезення продукції автомобілем до залізничної станції Здолбунів. При дослідженні враховано повернення порожнього транспорту після розвантаження і обчислено витрати з урахуванням витрат на повернення порожнього транспорту після розвантаження, врахувавши відсоток здешевлення вартості повернення порожнього транспорту. Ми порівняли дійсно існуючі витрати при комбінованому перевезенні продукції з урахуванням витрат на вантажно-розвантажувальні роботи з витратами на просте автотранспортування продукції, вивели формулу, яка за початковими даними цін на перевезення по шосе та залізниці і вартістю розвантажувальних робіт дозволяє відразу оцінити чи комбіновані перевезення є вигідними, дослідили отримані результати у випадку нестабільності цін.

Наукова робота розвиває фінансово-економічну обізнаність, що є головним джерелом фінансового розвитку держави, розвиває практичні вміння і навички, необхідні у повсякденному житті.

Кожна людина повинна вміти аналізувати життєві фінансові проблеми та ситуації, знаходити спосіб їх розв'язання, раціонально використовуючи власні сили та інші ресурси (землю, устаткування, тощо), обирати з багатьох можливих рішень найдоцільніше.

ВЕЙВЛЕТ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У СПЕКТРОСКОПІЇ ПОЛІМЕРНИХ МАТЕРІАЛІВ

Автор: **Шуманський Роман Іванович**, учень 11 класу Рівненського природного - математичного ліцею «Елітар».

Науковий керівник: **Турбал Ю.В.**, кан.фіз.-мат. наук, доцент каф. інформаційних систем та обчислюваних методів МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука; **Тищук Л.В.**, вчитель математики.

Велику роль у розвитку природничих наук, зокрема фізики, відіграють нові методи досліджень і аналізу експериментів. Однією з таких інновацій є чисельний метод, аналог Фур'є-перетворення під назвою вейвлет-аналіз, успішне застосування якого в багатьох практичних і теоретичних задачах свідчить про невичерпні можливості його методів і постійно стимулює пошук нових задач. За короткий час з'явилося величезне число публікацій, присвячених найрізноманітнішим аспектам вейвлет-аналізу.

Актуальність теми. При обробці оптичних спектрів полімерних зразків однією з проблем є розділення близьких спектральних ліній. У результаті математичної обробки спектроскопічного експерименту можна одержати більш повну і достовірну інформацію про фізику процесів. Оптичні спектри, які отримуються при експериментальних дослідженнях, можуть характеризуватися малим відношенням сигнал/шум та складною формою профілів спектральних ліній. У цьому випадку потрібна розробка і залучення нових математичних методів для розв'язання задачі обробки ПЧ спектрів полімерних зразків.

Вейвлет-аналіз є ефективним інструментом обробки складних і нестационарних сигналів і може бути використаний при математичній обробці оптичних спектрів. Фур'є-методи, які зазвичай застосовують для обробки сигналів, не дозволяють обробляти нестационарні сигнали з потрібною точністю. Проблему точної обробки сигналів не розв'язують навіть швидкі та віконні алгоритми фур'є-перетворень; розв'язання цієї проблеми під силу лише вейвлет-методам.

Робота присвячена актуальній в даний час темі розробки чисельних методів, необхідних для моделювання і обробки експериментальних даних.

Основна **мета** полягала в пошуку шляхів розв'язання задачі розділення близьких сигналів в сучасному спектроскопічному експерименті. Розробці таких методів сприяло вивчення можливостей вейвлет-аналізу в інших областях, не пов'язаних безпосередньо з фізикою. Це - аналіз медичних сигналів і обробка зображень.

Найважливіші результати, одержані в ході виконання роботи, такі:

Проведено огляд математичного апарату вейвлет-аналізу й довів, що його методи є застосовними для обробки даних фізичних експериментів, а саме, для розв'язання проблеми точної обробки сигналів у спектроскопії полімерів.

Удосконалено методи розділення близьких спектральних ліній та випробовано їх як на тестових сигналах, так і на реальних даних.

Не дивлячись на відносну завершеність результатів і успішне їх застосування при розв'язанні практичних задач, не можна сказати, що поставлено остаточну крапку в пошуку застосувань вейвлет-аналізу. Навпаки, розв'язання задачі підняло ряд нових питань, над якими варто працювати в майбутньому.

СЕКЦІЯ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

ТЕОРІЯ КАТАСТРОФ І ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В МЕХАНІЦІ КОНСТРУКЦІЙ

Автор: **Джоші Артур**, учень 11 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей»

Науковий керівник: **Шепелева В. А.**, вчитель математики.

Актуальність теми досліджень: розрахунки стійкості будівельних споруд відносяться до першочергових задач механіки конструкцій. В умовах наявності статичного навантаження набувають актуального значення питання вивчення стрибкоподібних переходів систем при незмінних параметрах систем, які пояснюються основними положеннями теорії катастроф.

Метою роботи є програмна реалізація розв'язку основних задач механіки конструкцій із застосуванням теорії катастроф.

Об'єктом досліджень є стрибкоподібні зміни стану системи, що описуються потенціальними функціями та стан системи в околі критичних точок.

Предметом досліджень є показники параметрів систем, які перебувають в стані, близькому до критичного.

Локально поведінка потенціальної функції описується рядом теорем функціонального аналізу. Канонічні форми функцій катастроф є наочним представленням стану системи в залежності від параметрів стану та управляючих параметрів. Теорія катастроф має широке застосування, зокрема в механіці конструкцій, що свідчить про її актуальність.

Результати емпіричних досліджень, отримані шляхом програмної реалізації в середовищі **Borland Delphi 7**, проілюстровано прикладами розв'язку задач на розтяг-стиск, кручення та вигин.

Розробленим програмним забезпеченням передбачена можливість варіювання вхідних параметрів, що дозволяє здійснювати розв'язок задач в широкому діапазоні граничних умов. При розв'язку задачі на вигин програму доповнено довідником сталих модулів Юнга, а для розв'язку задачі на розтяг-стиск передбачено динамічне задання кількості вузлів, відстані між ними та площ поперечних перерізів стержнів.

Отримані чисельними методами результати є адекватними та достовірними. Розроблена методика рекомендується до використання в навчальних цілях.

РОЗВ'ЯЗОК ПЛАНОВОЇ ЗАДАЧІ ГІДРАВЛІКИ МЕТОДОМ М.А.ВЕЛІКАНОВА ДЛЯ РУСЛА СКЛАДНОЇ ГЕОМЕТРИЧНОЇ ФОРМИ

Автор: **Павлюк Віталій Вікторович**, учень 11 класу Рівненської класичної гімназії «Престиж».

Науковий керівник: **Щодро О. Є.**, кан. тех. наук, доцент кафедри гідротехнічних споруд НУВГП.

Мета дослідження: дослідити розподіл питомих витрат і швидкостей у руслі довільної геометричної форми за допомогою програм «Sluch.xls», «Plane Flume.xls», «Rozmyv v kanali», на основі проведених досліджень створити програму для уточнення витрат та швидкостей у руслі складної геометричної форми для побудови комплексного підходу до рекомендацій щодо уникнення розмивів, повеней, критичних гідрологічних ситуацій..

Реалізація мети передбачає вирішення планової задачі, яка призначена для виконання розрахунків місцевих зосереджених розмивів біля ряду гідротехнічних транспортних споруд, що будуються в гірських та передгірських умовах, біля навальних берегів річок, можливе руйнування яких може призвести до пошкодження інженерних комунікацій.

Актуальність даної теми полягає в тому, що є багато практичних задач, в яких треба визначити розподіл швидкостей на певній ділянці русла, особливо для умов гірських річок.

У даній роботі вперше побудовано алгоритм та розроблено програму для розрахунку розподілу швидкостей, витрат і глибин у руслах складного геометричного планового окреслення, довільного поперечного перерізу. Розв'язується складна і проблемна задача на основі поєднання двох наукових ідей: динаміки ідеальної рідини та застосування методу М. А. Веліканова.

ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ В МІСТІ ДУБРОВИЦЯ

Автор: **Ляхович Ірина Вадимівна**, учениця 11 класу Дубровицького НВК «Ліцей-ЗОШ I-II ступенів».

Науковий керівник: **Островець І. М.**, вчитель математики.

Актуальність дослідження. У зв'язку зі швидкою зміною кон'юнктури на внутрішньому і зовнішньому ринках України зростає роль системи планування. Недостатньо розвиненою є орієнтація на вирішення ключових, визначальних для системи планування цілей, від досягнення яких залежить виживання підприємства.

Об'єкт дослідження. Процес розвитку роздрібно-торговельної мережі в перехідній економіці.

Мета роботи: обґрунтування теоретико-методичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо планування розвитку роздрібно-торговельної мережі у місті Дубровиця.

Відповідно до мети визначено завдання дослідження:

- виявлення основних тенденцій в організації планування розвитку роздрібно-торговельної мережі;
- проведення діагностики факторів, які впливають на планування розвитку торговельної мережі;
- диференціація завдань моделювання розвитку роздрібно-торговельної мережі;
- розробка методичних підходів до вдосконалення планування розвитку роздрібно-торговельної мережі;
- визначення особливостей впливу мікро- та макросередовища на розвиток роздрібно-торговельної мережі України;
- розробка моделей розвитку роздрібно-торговельної мережі.

У роботі досліджено:

- стан наявної роздрібно-торговельної мережі;
- план розміщення роздрібно-торговельної мережі й оптимізацію товарообігу;
- підходи до розташування магазинів у вузлах рівносторонніх трикутників.

Висновки. У даній науковій роботі здійснено теоретичне узагальнення та практичне вирішення актуальної наукової проблеми вдосконалення планування розвитку роздрібно-торговельної мережі. Розроблено метод розташування мережі магазинів у вузлах розмежування території на рівносторонні шестикутники, що дає найбільш щільне покриття зон обслуговування. Така мережа одержала назву «стільникової».

МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ НА ПЕРЕГОВОРАХ З РОСІЄЮ З ТОЧКИ ЗОРУ ТЕОРІЇ ІГОР

Автор: **Романюк Ілона Олегівна**, учениця 11 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Турбал Ю.В.**, кан.фіз.-мат. наук, доцент каф. інформаційних систем та обчислюваних методів МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука.

Прикладна теорія ігор для управління соціально-економічними системами.

Мета роботи: змоделювати стратегію президента України на переговорах з Росією з точки зору теорії ігор.

Об'єкт дослідження: математична модель переговорного процесу між президентами України та Росії.

Предмет дослідження: теорія абстрактних інформаційних автоматів та їх застосування для моделювання поведінки людини.

Ми змоделювали переговори між президентом України та Володимиром Путіним з точки зору теорії ігор.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

ІННОВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Автор: **Даяк Юлія Олександрівна**, учениця 11 класу Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр Надії», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Міщук Г. Ю.**, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва НУВГП.

За нової парадигми соціально-економічного розвитку, що реалізується в концепції зростаючої економіки постіндустріального типу, особливо актуальними стають завдання інноваційного розвитку. Повільний розвиток механізмів стимулювання підприємств до поширення інновацій закладає небезпечні передумови подальшого економічного відставання України від країн-лідерів.

Метою цієї роботи є дослідження теоретичних основ та актуальних напрямків покращення використання інноваційних чинників економічного розвитку в Україні.

Завдання: дослідити сутність інновацій та їх роль в економічному розвитку на основі систематизації теоретичних основ досліджень циклічності економіки; вивчити проблеми державного стимулювання інноваційної діяльності підприємств в Україні; проаналізувати сучасну динаміку економічних результатів через вивчення впливу факторів прогресу; проаналізувати пріоритети розвитку інновацій в Україні.

В Україні серед факторів економічного розвитку найбільшу роль, як і в країнах Євросоюзу, відіграють управлінські інновації в забезпеченні прогресу, а не екстенсивний внесок факторів «капітал» та «праця». Але при цьому низькою залишається суспільна продуктивність, значним є знос основного капіталу, а виробництво високотехнологічних товарів та послуг – недостатньо освоєне. Тому досягнення задекларованих реформами змін

є неможливим без докорінних перетворень в галузі управління інноваціями. Як підтверджено теоретичними концепціями та досвідом стимулювання інновацій у розвинених країнах, досягнення економічних переваг неможливе без накопичення людського капіталу високої якості. Тому такий напрямок стимулювання інноваційної активності повинен належати до пріоритетів в організації співпраці бізнесу та влади. Одним з способів його практичної реалізації може бути запропонована в роботі схема.

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ І МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Автор: **Богатир Надія Вадимівна**, учениця 11 класу Рівненської української гімназії.

Науковий керівник: **Кухар О. В.**, к.е.н., доцент кафедри економічної теорії НУВГП.

Проблема сталого розвитку – одна з найбільш актуальних у сучасному світі. Вона перетворилася на важливу складову внутрішньої та зовнішньої політики багатьох держав на різних континентах. Нею опікуються численні науковці, світові політичні лідери та найвпливовіші міжнародні організації.

Метою роботи є дослідження змісту і еволюції концепції сталого розвитку, результатів її втілення для обґрунтування національної стратегії сталого розвитку України. Для досягнення окресленої мети визначено низку конкретних **завдань дослідження**, а саме: дослідження змісту концепції сталого розвитку, дослідження еволюції концепції сталого розвитку, дослідження методологічних аспектів оцінки сталого розвитку, аналіз зарубіжного досвіду сталого розвитку, оцінка процесів сталого розвитку в Україні, обґрунтування національної стратегії сталого розвитку України.

Концепція сталого розвитку розроблена на основі наукової обробки великого масиву емпіричного матеріалу, глибокого аналізу практики та синтезу нових знань, набула характеру науково-теоретичного та політичного підґрунтя подальшого розвитку людської цивілізації. Вона системно поєднує три головні компоненти сталого розвитку суспільства: економічний, соціальний та екологічний.

Ідея сталого розвитку взята на озброєння у різних країнах. Розробляються стратегії сталого розвитку на глобальному, національному, регіональному, місцевому рівнях управління. Їхня реалізація у країнах всіх континентів дала цікаві позитивні результати.

Україна, як європейська держава, повинна стати на власний шлях сталого розвитку, який базується передовсім на усвідомленні сучасної ноосферної ідеї і на врахуванні зовнішніх та внутрішніх загроз національним інтересам держави.

СЕКЦІЯ МІКРОЕКОНОМІКИ ТА МАКРОЕКОНОМІКИ

ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ В РЕГУЛЮВАННІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Автор: **Аладько Ян Юрійович**, учень 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею, вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Мищук Г. Ю.**, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів та при-
родокористування НУВГП.

Праця та ефективне використання трудового потенціалу людини є визнаним чинником економічного розвитку. Проте, в Україні до сьогодні потенціал працездатного населення використовується недостатньо ефективно, внаслідок чого зберігається висока суспільна конфліктність, дискомфорт, міграційні втрати населення та інші негативні тенденції. Тому проблема удосконалення використання трудового потенціалу в Україні не втрачає своєї актуальності.

Метою роботи є обґрунтування пріоритетних напрямків удосконалення використання трудового потенціалу в Україні. Основними **завданнями дослідження** є: узагальнення теоретичних основ аналізу трудового потенціалу; дослідження тенденцій формування та використання трудового потенціалу в Україні; аналіз факторів використання трудового потенціалу та розробка пропозицій з удосконалення використання трудового потенціалу.

Трудовий потенціал економічно активного населення України використовувався неповною мірою, передусім у зв'язку з низькою продуктивністю праці. Іншим важливим фактором, який при більш ефективному регулюванні може поліпшити використання трудового потенціалу, є зростання зайнятості. Тому першочерговими кроками органів державного управління в покращенні використання трудового потенціалу має бути забезпечення зростання продуктивності праці шляхом стимулювання інвестицій у технологічні інновації – їх вплив на величину продуктивності праці є найвищим. Негативно на розвиток та використання трудового потенціалу в Україні впливає висока трудова еміграція, зокрема осіб з високим освітнім потенціалом. Стримуючим чинником еміграції високоосвічених працівників може бути оподаткування «за Бхагваті», доцільність якого підтверджена в роботі розрахунково.

РОЗВИТОК РОЗПОДІЛЬЧИХ КОНЦЕПЦІЙ У СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ

Автор: **Полюхович Тетяна Сергіївна**, учениця 11-го класу Рівненської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів «Центр надії», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Мищук Г. Ю.**, к. е. н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва НУВГП.

Об'єкт дослідження – розподіл результатів суспільного виробництва в процесі відтворення праці та капіталу.

Метою цієї роботи є дослідження розвитку розподільчих концепцій в соціально-трудовах відносинах, що могло б слугувати основою обґрунтування напрямків покращення відносин праці та капіталу в інтересах суспільного розвитку.

Завдання роботи: дослідити генезис та еволюцію теорій розподілу результатів суспільного виробництва; проаналізувати існуючі тенденції в розподілі ВВП в Україні та порівняти їх зі світовим досвідом інвестування у відтворення людського та фізичного капіталу; вивчити прогресивний досвід залучення інвестицій в людський капітал, що може бути використаний для обґрунтування напрямків удосконалення розподілу валової доданої вартості.

У дослідженні встановлено, що принципи розподілу доданої вартості залишаються дискусійним до сьогодні. В Україні, в тому числі в окремих видах діяльності, спостерігаються негативні тенденції зменшення частки оплати праці в доданій вартості, а також повільного розвитку інвестування у людський капітал. Послабити наявні протиріччя соціальних партнерів та удосконалити існуючі підходи до розподілу результатів виробництва можна на основі застосування принципово нових ідей та методів взаємодії найманого персоналу та власників капіталу, наприклад, шляхом поширення в Україні міжнародного стандарту «Інвестування в людей», що дозволяє досягти розвитку організації без погіршення становища персоналу.

СОЦІАЛЬНІ ТА ФІНАНСОВІ РИЗИКИ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕМОГРАФІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Автор: **Дем'янчук Лілія Вікторівна**, учениця 11 класу Острозької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1.

Науковий керівник: **Остапчук Н.В.**, вчитель економіки.

Демографічна політика-цілеспрямована діяльність державних органів і інших соціальних інститутів у сфері регулювання процесів відтворення населення, покликана зберігати або змінювати тенденції динаміки чисельності, структури розселення і якості населення. Часто науковці це поняття ототожнюють з терміном – політика народонаселення.

Метою демографічної політики є формування типу відтворення населення, що відповідає цілям суспільства. Завданнями демографічної політики є: управління процесами народжуваності, смертності, шлюбності, міграції й т. д.

Вагомими проявами та наслідками сучасної демографічної кризи в Україні є соціальні та фінансові ризики, що спричиняють значні проблеми на державному рівні у нашій країні.

Ризик — це ймовірність виникнення збитків або недоодержання прибутків порівняно із варіантом, що прогнозується.

У сучасній науковій літературі поняття «соціальний ризик» розглядається як небезпека, що викликає соціальні деформації та диспропорції у розвитку людини, суспільства, держави.

Упродовж останніх дванадцяти років чисельність постійного населення України скоротилась більш ніж на 3,7 млн. осіб і сьогодні становить 45,6 мільйонів.

Усі вище проаналізовані факти призводять до від'ємного приросту населення, який у 2000 році становив -373,0 тис. осіб, а в 2011 - -162,0 тис. осіб.

Головною особливістю сучасної демографічної кризи є те, що в Україні відбуваються негативні зміни не тільки у кількості, але й у якості населення.

Стан сучасної демографічної ситуації в Україні визнаний як загрозливий на державному рівні. Демографічне неблагополуччя наражає країну на ризики майже на всіх напрямках, у всіх галузях і складових її розвитку. Кризовий стан демографічних процесів в Україні є основоположним щодо формування багатьох інших загроз.

Головними соціальними ризиками є: старіння нації, поширення соціального сирітства, збільшення безпритульності та зростання чисельності неблагополучних сімей.

До основних фінансових ризиків, що виникають у процесі реалізації демографічної політики можна віднести: зростання навантаження у видатках Державного бюджету у вигляді виплат при народженні дитини; зростання коефіцієнта утриманства; відтік капіталу фізичних осіб у процесі трудової еміграції; втрати державою витрачених коштів на підготовку фахівців у процесі відтоку «мізків».

ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ В МІСТІ ДУБРОВИЦЯ

Автор: **Ляхович Ірина Вадимівна**, учениця 11 класу Дубровицького навчально-виховного комплексу «Лицей-ЗОШ I-II ступенів».

Науковий керівник: **Кедрук В.П.**, вчитель економіки.

Актуальність дослідження. У зв'язку зі швидкою зміною кон'юнктури на внутрішньому і зовнішньому ринках України зростає роль системи планування. Недостатньо розвинутою є орієнтація на вирішення ключових, визначальних для системи планування цілей, від досягнення яких залежить виживання підприємства.

Об'єкт дослідження. Процес розвитку роздрібно-торгівельної мережі в перехідній економіці.

Мета роботи: обґрунтування теоретико-методичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо планування розвитку роздрібно-торгівельної мережі у місті Дубровиця.

Відповідно до мети визначено завдання дослідження:

- виявлення основних тенденцій в організації планування розвитку роздрібно-торгівельної мережі;
- проведення діагностики факторів, які впливають на планування розвитку торговельної мережі;
- диференціація завдань моделювання розвитку роздрібно-торгівельної мережі;
- розробка методичних підходів до вдосконалення планування розвитку роздрібно-торгівельної мережі;
- визначення особливостей впливу мікро- та макросередовища на розвиток роздрібно-торгівельної мережі України;
- розробка моделей розвитку роздрібно-торгівельної мережі.

У роботі досліджено:

- стан наявної роздрібно-торгівельної мережі;
- план розміщення роздрібно-торгівельної мережі й оптимізацію товарообігу.

Висновки. У даній науковій роботі здійснено теоретичне узагальнення та практичне вирішення актуальної наукової проблеми вдосконалення планування розвитку роздрібно-торгівельної мережі. Розроблено метод розташування мережі магазинів у вузлах розмежування території на рівносторонні шестикутники, що дає найбільш щільне покриття зон обслуговування. Така мережа одержала назву «стілникової».

СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ, ГРОШОВОГО ОБІГУ ТА КРЕДИТУ

ОЦІНКА ТА ВРАХУВАННЯ РИЗИКІВ У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ

Автор: **Реліна Катерина Вікторівна**, учениця 11 класу спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр надії» Рівненської міської ради.

Науковий керівник: **Мищук Г. Ю.**, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва НУВГП.

Ризики є атрибутивною ознакою підприємництва. Повністю уникнути ризиків неможливо і недоцільно, оскільки рівень ризику, як правило, тісно пов'язаний з економічною віддачею. Тому ефективність управлінських рішень, в тому числі формування інвестиційного портфеля, напряму залежить від точності оцінки ризику та вибору на цій основі адекватних цілям підприємця об'єктів інвестицій. Ще задовго до обґрунтування основних положень портфельної теорії інвестори намагались знайти компроміс між доходністю та ризикованістю активів, що пізніше стало одним з найпопулярніших об'єктів наукових та прикладних досліджень. У підприємстві оцінювання ризиків та вибір ризикових альтернатив є однією з передумов успішного бізнес-планування.

Враховуючи це, **метою** роботи є обґрунтування засад формування оптимального інвестиційного портфеля на основі оцінки ризиків окремих об'єктів інвестування. З **мети** випливають наступні завдання: розкрити сутність ризиків та необхідність їх врахування у формуванні портфеля активів; охарактеризувати види ризиків в інвестуванні та їх оцінювання; систематизувати сучасні методи та концепції обґрунтування ризикових інвестиційних рішень; оцінити ризиковість інвестування в активи різних видів економічної діяльності статистичними методами; запропонувати методичні засади формування оптимального з точки зору співвідношень ризику та доходу інвестиційного портфеля.

У роботі проаналізовано види та сутність ризиків в інвестуванні, а також методи їх оцінювання, вираховано β -коефіцієнт та коефіцієнт варіації у різних видах економічної діяльності в Україні у період з 2007 по 2011 роки. Створено оптимальний інвестиційний портфель та визначено його показник рентабельності.

ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Автор: **Любунь Тетяна Степанівна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею.

Науковий керівник: **Макух Т. О.**, доцент кафедри обліку і аудиту Рівненського інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Метою написання дослідження є аналіз фінансово-економічних напрямів оптимізації електронної торгівлі в Україні та світі.

Актуальність дослідження: Інтернет-торгівля з найменшими витратами дозволяє погоджувати ефективність здійснення продажу та покупку цінностей. Відповідно така діяльність приведе до зростання прибутку та річного доходу. Багато проблем та перспектив пов'язано з державним регулюванням електронної торгівлі, впровадження та удосконалення системи електронного документообігу, платіжних систем та системи оподаткування.

Завданнями дослідження є :

- охарактеризувати теоретичні аспекти дослідження розвитку Інтернет-торгівлі;
- проаналізувати електронну торгівлю в Україні та у світі;
- розкрити фінансово-економічні напрями електронної торгівлі.

Раціональність упровадження електронної торгівлі в економічну систему України характеризується перспективою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, спрощення бізнес діяльності для підприємств будь-якого розміру і можливість їх виходу на закордонні ринки, поглиблення інтеграції української економіки в динамічне світове господарство, покращення умов інвестування, зниження витрат на забезпечення обігу готівкових коштів, спрощення процедури регулювання системи оподаткування та страхування зовнішньоекономічної діяльності.

Електронна торгівля дозволяє організувати торгівлю товарами при мінімальних операційних витратах, полегшує доступ до споживачів і удосконалює ланцюжок постачальник - споживач.

Динаміка розвитку українського сегменту електронної торгівлі демонструє позитивні результати. Щорічний приріст Інтернет - аудиторії, збільшення асортименту товарів та обсягу продажу, свідчать про готовність українського ринку до змін і перспективного майбутнього розвитку сфери.

Одною із головних проблем, що стримує розвиток електронної торгівлі - відсутність зручної платіжної системи, контролю та оподаткування, адже розвиток електронної комерції набирає обертів. Тому актуальним питанням для України на сьогоднішній день є державне регулювання розвитку Інтернет - торгівлі, прийняття та регламентація законів, нормативних актів, інструкцій, впровадження інформаційно-аналітичних систем, системи електронного документообігу та платіжних систем. А одним із ключових моментів є удосконалення системи оподаткування прибутків та доходів діяльності Інтернет-торгівлі в Україні.

БОРГОВІ ЦІННІ ПАПЕРИ У ФІНАНСУВАННІ КОРПОРАЦІЙ

Автор: **Стельмах Дмитро Іванович**, учень 11 класу Кузнецовської ЗОШ I-III ступенів №1.

Науковий керівник: **Стельмах І. П.**, вчитель економіки.

Функціонування сучасної економічної системи великою мірою базується на господарській діяльності фінансових та нефінансових корпорацій. Ефективність фінансування корпорацій значною мірою впливає на економічний, соціальний та політичний розвиток країни.

У роботі проаналізовано економіко-правовий та соціально-економічний підходи до визначення корпорації, уточнено сутність та ознаки корпорації як особливої форми організації капіталу та бізнесу.

Розглянуто структуру внутрішніх та зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів корпорації, проведено порівняльний аналіз різних видів фінансування корпорацій, наведено фактори, що визначають вибір корпораціями того чи іншого виду фінансової діяльності. Відзначено, що боргові цінні папери на сьогодні є одним з основних джерел фінансування корпорацій; проведено класифікацію боргових цінних паперів за основними ознаками: визначено, що незважаючи на збільшення обсягу випусків корпоративних облігацій, в Україні залишається багато нерозв'язаних проблем у сфері використання корпоративних боргових цінних паперів.

ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ХЕДЖУВАННЯ ЦІНОВИХ РИЗИКІВ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПШЕНИЦІ В УКРАЇНІ

Автор: **Івасюк Олександр Миколайович**, учень 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею, вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Міщук Г. Ю.**, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва НУВГП.

Актуальність роботи. Виробництво сільськогосподарської продукції характеризується не лише високими внутрішніми ризиками, але й суттєвим впливом зовнішніх чинників нестабільності, в результаті яких підвищуються цінові ризики. Тому проблема розвитку сучасних механізмів захисту товаровиробників, зокрема шляхом біржового хеджування, залишається особливо актуальною для України.

Об'єктом дослідження є цінові ризики на біржовому ринку продовольчої пшениці в Україні.

Предметом дослідження є науково-методичні засади прогнозування та розвитку хеджування на біржовому ринку продовольчої пшениці в Україні.

Мета роботи – обґрунтування пріоритетних напрямків активізації хеджування на біржовому ринку продовольчої пшениці на основі прогнозування цінових ризиків. Досягнення поставленої мети обумовило вирішення таких завдань:

- узагальнення теоретичних основ хеджування та прогнозування цінових ризиків на біржових ринках;
- вивчення сучасних тенденцій та проблем у біржовій торгівлі, в тому числі шляхом порівняння зі світовими тенденціями на біржових ринках реальних активів;
- вибір та обґрунтування системи заходів стимулювання розвитку біржового хеджування.

Наукова новизна роботи:

- удосконалено методичні засади прогнозування цінових ризиків з використанням статистичних методів дослідження;
- обґрунтовано пропозицію створення Державного інтервенційного фонду для надання позик на відкриття маржинальних рахунків з визначенням джерел його фінансування - це сприятиме розширенню фінансових можливостей хеджування цінових ризиків;
- розроблено методичні підходи до визначення авансових внесків в операціях з форвардними контрактами з метою посилення фінансових гарантій їх виконання.

Отримані результати підтверджені статистичними дослідженнями проблем розвитку біржового прогнозування та хеджування, в тому числі з використанням інформації біржових асоціацій та експертних оцінок ризиків на біржовому ринку пшениці. Всі основні наукові результати отримані автором особисто. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 джерел), 1 додатку, 5 рисунків, 10 таблиць.

ВІДДІЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАУК

СЕКЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ПЛАЗМОХІМІЧНА ГІДРОФОБІЗАЦІЯ ДИСПЕРСНИХ НЕОРГАНІЧНИХ РЕЧОВИН ТА ГРАНУЛЬОВАНОЇ АМІАЧНОЇ СЕЛІТРИ

Автор: **Кінда Віталій Васильович**, учень 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею "Елітар", вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Скрипник І. Г.**, канд. хім. наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП.

Актуальною стає розробка нових технологій формування тонкоплівкових полімерних покриттів на поверхні твердих тіл і надання матеріалам особливих властивостей.

Об'єкт досліджень – у роботі висвітлено питання використання низькотемпературної плазми для гідрофобізації дисперсних неорганічних речовин.

Предмет досліджень – кондиціонування мінеральних добрив на прикладі аміачної селітри шляхом нанесення на поверхню гранульованого добрива полімерної плівки заданої товщини.

Мета досліджень – ліквідація злежуваності нітрату амонію NH_4NO_3 , зменшення швидкості розчинення аміачної селітри в контакт з вологою, збільшення коефіцієнту використання рослинами сільськогосподарських культур аміачної і нітратної форм азоту та ліквідації забруднення ґрунтових, річкових та озерних вод нітратами, що має практичне значення як для промислового виробництва цього та інших видів добрив. Це дає можливість зберігання і транспортування партій добрив значних об'ємів без витрати їх фізико-хімічних та фізико-механічних властивостей.

Запропонований спосіб капсулювання будь-якого гранульованого мінерального добрива або покриття зерен дисперсного матеріалу гідрофобною плівкою надає їм нових властивостей і в цьому новизна роботи.

За матеріалами роботи опубліковано шість статей: чотири у науково-виробничому журналі «Енергозбереження Полісся», одна в «Наукових записках природничо-математичного ліцею «Елітар'»» та одна у науково-виробничому екологічному журналі «Екологія плюс».

ОПТИМІЗАЦІЯ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ОСНОВІ ВІЗУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Автор: **Дорожук Анастасія Олексіївна**, учениця 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Ясінський М. М.**, керівник гуртка РМАНУМ.

Робота належить до оптимізації архітектурно-будівельного планування та може бути використана при розробці проектів генерального плану населених пунктів, реконструкції історичних міст та в навчальному процесі студентів-архітекторів.

Мета роботи – оптимізувати архітектурно-будівельне планування з допомогою встановлення рівнів візуального сприйняття проектного об'єкту.

Актуальність комплексних візуальних досліджень містобудівного простору зумовлена потребою формування середовища буття людини з урахуванням домінування в даному просторі суспільно-значимих архітектурних об'єктів, що мають значну культуру цінність.

Завдання роботи – створення та організація методики дослідження громадських будівель та архітектурних пам'яток за допомогою візуальних технологій.

Провівши дослідження, ми дійшли до таких висновків: без урахування фактора домінування суспільно значимого архітектурного об'єкта культурно-естетичний вплив такої містобудівної домінанти суттєво занепадає. Хаотична забудова територій, наближених до пам'яток архітектури та об'єктів культурного надбання негативно впливає на їх візуальне сприйняття.

Значення роботи: запропоновані методи дослідження та математичні розрахунки можуть бути використані у проектній практиці, при реконструкції історичних центрів міст, для розробки спеціалізованих комп'ютерних програм у проектуванні, в навчальному процесі студентів архітектурних ВНЗ.

Апробація наукового дослідження була проведена приватним підприємством «ФІРМА АТРІУМ» при доопрацюванні робочого проекту адміністративного центру на вулиці Соборна, 248.

СПОСОБИ ЗМЕНШЕННЯ ВИКИДІВ ЦЕМЕНТНОГО ПИЛУ НА ВИРОБНИЦТВІ

Автор: **Міщук Микола Володимирович**, студент I курсу технікуму технологій та дизайну НУВГП, вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Бернацький В. А.**, канд. фіз.- мат. наук, професор РДГУ, Заслужений винахідник України.

У роботі розглянуто проблеми з уловлювання цементного пилу на виробництві. Запропоновано оригінальні пристрої щодо зменшення викидів цементного пилу в атмосферу.

Мета роботи – зменшення викидів цементного пилу на виробництві.

Завдання роботи – розробка способів та пристроїв для вловлювання цементного пилу.

Об'єкт дослідження – цементні виробництва та боротьба з викидами цементу.

Предмет дослідження – розробка та створення оригінальних пристроїв для зменшення викидів цементного пилу на промислових об'єктах.

Автором запропоновано ряд оригінальних пристроїв для вловлювання цементного пилу та зменшення його викидів в атмосферу. Це досягається використанням відцентрових механізмів та електростатичної взаємодії заряджених частинок пилу та електродів. Пристрої працюють в автономному режимі і приводяться в дію потоком цементного пилу та гарячих газів, які виходять з димохідної труби цементного виробництва. Це, в свою чергу, призведе до підвищення рентабельності виробництва та до зменшення впливу на навколишнє середовище, покращить здоров'я населення та умови проживання на Землі. Розглянуто конструктивні особливості запропо-

нованих пристроїв. Технології, запропоновані в роботі, можуть бути використані для зменшення шкідливих викидів цементного пилу на промислових об'єктах.

ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГАЛЬВАНІЧНОГО ЗАХИСТУ ЧОРНИХ МЕТАЛІВ ВКРИТИХ ДІЕЛЕКТРИКОМ

Автор: **Омелюх Антон Ігорович**, учень 9 класу Рівненської спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 15, вихованець МЦТУМ.

Науковий керівник: **Мащенко В.А.**, канд. ф.-м. н, доц. кафедри фізики РДГУ.

Мета роботи – дослідити процеси корозійної стійкості металів вкритих шаром діелектрика у реакційному середовищі та запропонувати модель корозійної стійкості окремих частин корпусу автомобілів.

У роботі проведено теоретичний аналіз питання про корозію як фізико-хімічний процес, розглянуто особливості саме корозії автомобілів та принцип електрохімічного захисту електрично від'єднаних від ґрунту залізних об'єктів, вкритих діелектричним захисним антикорозійним покриттям; проведено експериментальне дослідження моделі електрохімічного захисту корпусу автомобіля.

В результаті проведення роботи ми зробили наступні висновки:

1. Під захисні аноди, котрі необхідно розмістити на лакофарбовому захисному шарі слід наносити додатковий шар лаку для збільшення електричної міцності та продовження служби захисного інертного аноду.
2. Підводити до системи анод-катод знижену напругу, порядку 1 – 2 В (теоретично 0,44 В) недоцільно, якщо поверхня, що її захищає, вкрита конденсованою вологою, а не вологою із ґрунту, яка вміщує різні солі.
3. Стосовно електрохімічного захисту автомобіля система захисту повинна мати дві групи анодів: 1 група для захисту днища, крил і взагалі нижньої його частини дійсно повинна живитись зниженою напругою акумулятора, 2 група анодів, призначена для захисту його верхньої частини повинна живитись напругою близько 12 В.
4. Залежність між прикладеною захисною напругою та часом, коли починається візуально помітна корозія носить суперлінійний характер.
5. Існує порогове значення захисної напруги, вище якого корозія надзвичайно сповільнюється в часі, а можливо, й припиняється зовсім.

На нашу думку дана тема залишається перспективною для промислового впровадження.

УТИЛІЗАЦІЯ НИЗЬКОПОТЕНЦІАЛЬНОЇ ТЕПЛОЇ ВОДИ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМ ОБІГРІВУ ҐРУНТУ

Автор: **Кухарчук Олексій Миколайович**, учень 11-го класу КЗ «Школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Пінчук О. Л.**, викладач НУВГП; **Шама О. О.**, вчитель-методист фізики та астрономії.

Теплова меліорація є складовою частиною загальної проблеми меліорації земельних угідь, яка передбачає покращення фізичних умов проживання рослин з метою отримання високих та стабільних урожаїв сільськогосподарських культур.

Мета роботи – обґрунтування та дослідження ефективності використання систем обігріву ґрунту оболонками-рукавами для утилізації скидних теплих вод та отримання ранньої плодоовочевої продукції. Завдання роботи – дослідження температурного режиму ґрунту в системах його обігріву оболонками-рукавами при використанні скидних теплих вод промислового походження.

Об'єкт дослідження – процес теплової меліорації ґрунту шаром теплої води, що рухається по його поверхні у герметичних оболонках-рукавах.

Предмет дослідження – температурні параметри процесу теплової меліорації ґрунту системою обігріву з оболонками-рукавами та її тепломеліоративна ефективність в умовах Заходу України.

Поверхневий обігрів ґрунту оболонками-рукавами є потужним тепломеліоративним заходом, що дозволяє вже у березні, навіть при від'ємних температурах зовнішнього середовища, створювати достатні температури для проростання, росту і розвитку сільськогосподарських культур.

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ФІЗИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ КАРБОМІДОФОРМАЛЬДЕГІДНОГО ПОРОПЛАСТУ «МІПОРА»

Автор: **Дорош Сергій Юрійович**, учень 11 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «ЕЛІТАР», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Скрипник І. Г.**, канд. хім. наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП.

Актуальним є заповнення порожнин пустотілих стін та інших конструкцій з використанням піномаси в стаціонарних умовах чи за допомогою пересувної пневматичної установки на місці використання, яка твердіє на протязі короткого часу (2...4 год), а матеріал має низьку середню густину $\rho_0 = 10...25 \text{ кг/м}^3$ і коефіцієнт теплопровідності $\lambda=0,030...0,040 \text{ Вт/мК}$ температуростійкі і неспалимі, широкий температурний діапазон експлуатації. Таким вимогам відповідає карбамідоформальдегідний поропласт «Мінора».

Об'єкт досліджень – технологія одержання карбамідоформальдегідного поропласту в лабораторних і виробничих умовах.

Предмет дослідження – поропласт «Міпора».

Мета роботи – розробити фізико – хімічні основи технології карбамідоформальдегідного поропласту «Міпора», виготовити та дослідити фізичні властивості матеріалу. Поропласт «Міпора» – це сучасний, екологічно чистий і довговічний будівельний матеріал.

В роботі приведено технологічні параметри виготовлення в лабораторних і виробничих умовах, властивості та використання карбамідоформальдегідного поропласту «Міпора».

За матеріалами роботи підготовлено та опубліковано дві статті в журналі «Наукові записки природничо-математичного ліцею «Елітар»»

СЕКЦІЯ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА ПРИЛАДОБУДУВАННЯ

УСТАНОВКА ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ МАГНІТНОГО ПОЛЯ СТРУМІВ ЗМІЩЕННЯ

Автор: **Рибалко Андрій Андрійович**, учень 11 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей».

Наукові керівники: **Рибалко А. В.**, канд. пед. наук, доц. кафедри фізики НУВГП;
Рибалко О. С., вчитель фізики.

У цій роботі нами було розроблено установку для демонстрації та дослідження магнітного поля струмів зміщення.

Метою нашого дослідження є розроблення теоретичних засад та практичне виготовлення навчальної установки, яка дозволяє продемонструвати факт породження змінним електричним полем змінного магнітного та здійснити низку навчальних експериментів для перевірки відповідного рівняння Максвелла.

Результати:

- на основі другого рівняння Максвелла проаналізовано структуру магнітного поля, породженого змінним однорідним електричним полем;
- розроблено метод експериментальної перевірки факту породження магнітного поля змінним електричним та виготовлено відповідну практичну установку;
- експериментально перевірено ефективність дії запропонованої установки;
- розроблено рекомендації щодо практичного застосування установки.

Пропонована установка є ефективним засобом демонстрації та організації навчального дослідження.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО ТЕРМОМЕТРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕПЛОВИХ ПРОЦЕСІВ

Автор: **Войтович Валентина Вікторівна**, учениця 11 класу Довговільської загальноосвітньої школи I-III ст. Володимирецького району, вихованка Комунального позашкільного навчального закладу «Володимирецький районний будинок школярів та юнацтва».

Науковий керівник: **Репетуша М. О.**, учитель фізики.

У даній роботі досліджується проблема удосконалення методики і техніки шкільного фізичного експерименту при вивченні теплових процесів. Вимога часу – модернізація існуючого та створення нового навчального обладнання та методики його використання.

Об'єктом дослідження в даній роботі є теплові явища. Предметом дослідження є застосування цифрового

термометра та графічна візуалізація залежностей температури від часу в різних теплових процесах.

Мета дослідження – удосконалення шкільного фізичного експерименту при вивченні теплових процесів шляхом використання цифрових термометрів. Для досягнення мети було сконструйовано експериментальні установки та виготовлено цифровий термометр, до якого можна підключити до 15 датчиків. Для відображення змін температури на моніторі комп'ютера використали спеціальну програму «Temp Keeper». (Автор П.Воробйов). **Актуальність дослідження** полягає в тому, що з'являється можливість удосконалити шкільний фізичний експеримент при вивченні теплових процесів шляхом використання цифрових термометрів. Запропоноване навчальне обладнання доступне для виготовлення його в умовах школи.

Створені навчальні прилади забезпечують їх експлуатацію як технічних засобів навчання для постановки і проведення удосконаленого фізичного експерименту при вивченні теплових процесів, так і допускають застосування в ролі об'єктів вивчення для ознайомлення з основами сучасної промислової електроніки.

Дану установку і програмне забезпечення до неї можна використати в багатьох інших дослідженнях пов'язаних з тепловими процесами.

БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МІКРОКОНТРОЛЕРНИЙ ВИМІРЮВАЧ ІНДУКТИВНОСТІ, ЄМНОСТІ ТА ЧАСТОТИ

Автор: **Романишин Олег Романович**, учень 10 класу Рівненської гімназії «Гармонія», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Рудик А. В.**, канд. тех. наук, викладач НУВГП;
Левшенюк Я.Ф., вчитель фізики.

Метою роботи є аналіз методів побудови вимірювачів індуктивності, ємності та частоти та розробка сучасного недорогого мікроконтролерного вимірювального приладу з високими метрологічними характеристиками.

Поставлена **мета** потребує розв'язання таких задач:

- аналіз методів та засобів вимірювання індуктивності, ємності та частоти;
- розробка структурної та електричної схем, а також програмного забезпечення для реалізації засобу вимірювання.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблена схема та алгоритм роботи засобу вимірювання дозволяє розширити діапазони вимірюваних величин, покращити метрологічні характеристики та зменшити енергоспоживання в процесі роботи.

Об'єктом дослідження є процес перетворення відповідної фізичної величини в часовий інтервал чи цифровий код.

Предметом дослідження є методи вимірювання індуктивності, ємності та частоти, а також високоточні відповідні засоби вимірювання.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновку, переліку літератури, а також додатків. Перший розділ присвячений огляду відомих методів та засобів вимірювання індуктивності, ємності та частоти. В другому розділі проведена розробка засобу вимірювання з використанням мікроконтролера PIC16F676, що спрощує конструкцію, зменшує споживаний струм, вартість, забезпечуючи при цьому високу точність та можливість реалізації статистичних вимірювань. Розроблений пристрій досить зручний в експлуатації, а за індикатором легко можна зчитати отримані дані. В третьому розділі роботи наведено розрахунок метрологічних характеристик приладу при вимірюванні частоти вхідних сигналів. В додатках наведені структурні та електричні схеми функційних елементів, алгоритм роботи вимірювального приладу та програма мікроконтролера.

Ключові слова: мікроконтролер, засіб вимірювання, діапазон вимірювання, похибка.

ЕКСПРЕС МЕТОД ДІЕЛЕКТРОМЕТРІЇ ТА ПРИЛАД ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПИТОМОЇ ПОВЕРХНІ ДИСПЕРСНИХ МАТЕРІАЛІВ

Автор: **Карпець Микола Святославович**, учень 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Скрипник І. Г.**, канд. хім. наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП.

Актуальність роботи – контроль та регулювання дисперсності сировинних матеріалів і в'язучих речовин при виробництві теплоізоляційних матеріалів здійснює вирішальний вплив на міцність виробів, їх середню густину, пористість і теплопровідність.

Мета роботи – розробити спосіб визначення питомої поверхні дисперсних матеріалів з використанням більш зручного методу з метою зменшення затрат часу на вимірювання і визначення із більшою точністю.

Завдання роботи – можливість застосування експрес-методу визначення питомої поверхні дисперсних матеріалів, дисперсність яких може змінюватись в довільних межах, як у лабораторних, так і у виробничих умовах.

Об'єкт дослідження – дисперсні системи.

Предметом дослідження є спосіб визначення питомої поверхні дисперсних матеріалів.

Новизна розробки полягає у використанні методу діелектрометрії, який базується на тому, що стан або процеси, які протікають в речовині, супроводжуються зміною відносної діелектричної проникності під впливом внутрішніх чи зовнішніх факторів, наприклад фізичної вологи, температури, або зазнала такого впливу, наприклад подрібнення і фіксуються які зміни при цьому відбулися.

Практична значимість розробки – експрес-метод дозволяє оперативного, значно скоротивши затрати часу на вимірювання шуканої величини із більшою точністю (прецизійно) та можливістю його використання як в лабораторних так і у виробничих умовах.

СЕКЦІЯ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА

ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОЦЕСІВ ТЕПЛЕПЕРЕНОСУ У ГЕТЕРОГЕННИХ ПОЛІМЕРНИХ СИСТЕМАХ НА ОСНОВІ ФРАКТАЛЬНОГО ПІДХОДУ

Автор: **Гарасюк Микола Олегович**, учень 10 класу НВК школи-ліцею №19.

Науковий керівник: **Бордюк М. А.**, канд. фіз.-мат. наук, доц. кафедри фізики РДГУ.

Актуальність проблеми: зростаюче використання полімерних композицій потребує не тільки знання їх фізичних властивостей, але й пошуку шляхів їх спрямованого регулювання. Залишається відкритим питання про можливість напрямленого регулювання переносу теплової енергії в композиційних матеріалах на основі аморфних полімерів.

В якості головного об'єкту дослідження був вибраний лінійний гнучколанцюговий полімер - полівінілхлорид (ПВХ).

Мета і задачі досліджень:

Використовуючи результати механічних випробувань полімерних гетерогенних систем оцінити їх структурні параметри.

Використати ці структурні параметри для опису процесів структуроутворення в полімерах (запропонувати модель структурної організації макромолекулярних систем).

На основі запропонованої моделі і за результатами механічних досліджень спрогнозувати теплофізичні властивості гетерогенних полімерних систем.

Вказати можливі області застосування таких матеріалів в техніці.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що використовуючи аналітичні співвідношення для коефіцієнта теплопровідності можна спрогнозувати поведінку розглянутих систем в температурних полях та передбачити можливі області застосування цих матеріалів в промисловості та побуті.

ДОСЛІДЖЕННЯ ХІМІКО-ТЕРМІЧНОЇ ОБРОБКИ ШВИДКОРІЗАЛЬНИХ СТАЛЕЙ

Автор: **Міненко Дмитро Олександрович**, учень 11 класу КЗ «Школи – інтернату» Рівненського обласного ліцею», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Пікула М.В.**, старший викладач НУВГП; **Рибалко О. С.**, вчитель фізики та астрономії.

Дана робота присвячена дослідженню низькотемпературного насичення вольфрамомолібденових швидкорізабельних сталей в соляних ваннах на основі карбаміду, що дозволить розробити нову технологію карбонітрації різального інструменту, безпечну з точки зору екології, дешеву і зручну для практичного використання.

Мета роботи: Дослідження технології поверхневого зміцнення інструментальних сталей в екологічно чистій соляній ванні на основі карбаміду.

Об'єкт дослідження: сталі інструментальні Р18 і Р6М5.

Предмет дослідження: підвищення механічних властивостей сталей.

Виходячи з мети дослідження, його предмету і об'єкту, перед роботою ставилися наступні **завдання**: проаналізувати механізм насичення швидкорізабельних сталей азотом і вуглецем у соляних розплавах; дослідити вплив складу ванни на основі карбаміду на інтенсивність насичення швидкорізабельних сталей і визначити її оптимальний склад; вивчити вплив режимів обробки в карбамідній ванні на структуру і фазовий склад дифузійних шарів на вольфрамомолібденові швидкорізабельні сталі; визначити вплив ціанування на фізико-механічні та експлуатаційні властивості вольфрамомолібденових швидкорізабельних сталей; сформулювати висновки.

Висновки: розглянуто склад соляної ванни, визначено, що не містить високотоксичних речовин і доведено, що ціанування в карбамідо – атрієвій ванні підвищує стійкість до зношення і підвищує червоностійкість.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ НАНОМАТЕРІАЛІВ

Автор: **Колдун Наталія Анатоліївна**, учениця 11 класу Немирівської ЗОШ I-III ст. Радивилівського району.

Наукові керівники: **Сінчук Ю. О.**, канд. фіз.-мат. наук; **Сінчук Г. І.**, вчитель математики.

Мета даної роботи – огляд сучасних методів дослідження механічних властивостей наноструктур. Огляд містить теоретично і практично значимий підбір матеріалу для матеріалознавства, механіки, фізики, хімії, математичного моделювання і для розробки відповідного програмного забезпечення. Отримані результати можуть бути використані для розвитку нових і вдосконалення існуючих моделей наноструктур і для їх комп'ютерної реалізації. Для наочності окремих методів та оволодіння ними проведено обчислювальні експерименти для розрахунків модуля Юнга одностінних ВНТ типу «крісло». Зроблений в даній роботі огляд в себе включає:

- загальні відомості про наноматеріали;
- теорію МД-методів, зокрема, модель силового поля та емпіричні потенціали міжатомної взаємодії;
- методи молекулярної механіки (модель механіки суцільного середовища, аналітична модель та МСЕ).

З розглянутих методів можна зробити висновки щодо їх застосування. Аналітичні моделі – найбільш швидкі і прості, але побудовані лише для простих структур. Методи МД і квантової хімії найбільш складні і повільні, тому їх слід використовувати для складних задач (хімічних процесів) і високоточних розрахунків. МСЕ може виявитись найбільш ефективним для дослідження механічних властивостей структур зі складною атомною будовою.

Також було проведено розрахунок модуля Юнга для ВНТ типу «крісло» МД-методом (за допомогою програми GROMACS), аналітично та МСЕ. Модель МСЕ реалізована в інженерному пакеті Abaqus на основі елементів-балок. Отримані різними методами значення модуля Юнга є близькими і узгоджуються з результатами, які опубліковані раніше іншими дослідниками.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ БУДІВЕЛЬНИХ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

Автор: **Кравчук Руслана Олександрівна**, учениця 9 класу Варковицької гімназії Дубенського району.

Науковий керівник: **Бондарук В.А.**, вчитель фізики і математики.

Мета роботи: дослідити основні фізико-технічні властивості найбільш поширених теплоізоляційних будівельних матеріалів; розробити рекомендації щодо вибору теплоізоляційних матеріалів на практиці.

Об'єкт дослідження: різні види будівельних теплоізоляційних матеріалів.

Предмет дослідження: дослідити залежність теплоізоляційних властивостей будівельних матеріалів від виду, густини і товщини.

Ізоляційні матеріалів повинні забезпечувати якісну ізоляцію. Також, звичайно, важливо враховувати екологічність і безпеку для здоров'я людей, що знаходяться в будівлі. І, нарешті, завжди актуальне питання в економічній доцільності вибору того або іншого ізоляційного матеріалу. Ось з цієї точки зору і розглядаються в моїй роботі фізико-технічні властивості будівельних теплоізоляційних матеріалів, доступні сьогодні будівельникам.

Більш цілісну картину дозволяє отримати енергетичний аудит будівлі з використанням вимірювальних приладів і датчиків. Останнім часом все більшого поширення набуває тепловізійна зйомка. Застосування тепловізора, який вловлює теплове випромінювання з точністю до 0,1°C, дозволяє в стислі терміни визначити теплотехнічні характеристики огорожувальних конструкцій будівлі і визначити місця тепловтрат. Це дає можливість оцінити теплоефективність зовнішніх огорож, розробити рекомендації щодо усунення проблемних ділянок і зниження теплових втрат. Практичні поради для вибору теплоізоляції. Вибираючи теплоізоляційні матеріали, потрібно звертати увагу на його характеристики. Існує безліч видів мінеральної вати, мінераловатних плит, екструдованого пінополістиролу, піно поліетилену та інших матеріалів. Характеристики утеплювача вказуються на упаковці.

ПОВЕРХНЕВЕ ЗМІЦНЕННЯ ДЕТАЛЕЙ З НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВИХ СТАЛЕЙ У РЕМОНТНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Автор: **Бойко Володимир Володимирович**, вихованець РМАНУМ, учень 11 класу Комунального закладу «Школа – інтернат II – III ступенів «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Пікула М.В.**, старший викладач НУВГП.

Невикористаним резервом підвищення надійності та довговічності машин та устаткування є раціональний вибір матеріалів і технологічних методів поверхневої обробки деталей. Існує різні технологічні методи впливу і керування складом, структурою і властивостями поверхневих шарів. Проте їх впровадження у виробництво часто гальмується відсутністю рекомендацій щодо раціонального вибору матеріалів та технологій зміцнення деталей в залежності від виду зношування, його характеру, інтенсивності, характеристик робочих середовищ тощо.

Відновлення зношених деталей дозволяє повторно, а іноді і багаторазово, використовувати дорогі і складні деталі і складальні одиниці, які вичерпали свій ресурс і, тим самим, знизити собівартість робіт з ремонту і технічного обслуговування машин. Особливо актуальним є відновлення деталей імпоротної техніки, використання якої з року в рік розширюється, а вартість запчастин до неї збільшується. Крім того, відновлення зношених деталей сприяє оздоровленню екологічної обстановки в зв'язку з виключенням багатьох екологічно небезпечних етапів металургійного і машинобудівного виробництва, необхідних для виготовлення нових деталей.

Для відновлення пошкоджених та зношених деталей використовують різноманітні обробки. Одним з ефективних способів відновлення є хіміко-термічна обробка, яка має свої переваги та недоліки.

Так, до основних недоліків цементації та азотування відносять велику тривалість обробки (іноді - до 40...50 годин), що вимагає великих витрат енергоресурсів та шкідливість речовин, які використовують для поверхневого насичення сталі.

З цієї точки зору цікавим і перспективним напрямком для поверхневого зміцнення низьковуглецевих сталей є використання в якості робочих середовищ дешевих і поширених матеріалів (сажа, сода, аміачна селітра, сечовина), а також простого термічне устаткування, що дозволяє організувати роботи зі зміцнювальних робіт навіть на невеликих ремонтних підприємствах.

Робота присвячена дослідженню процесів низькотемпературної нітроцементації, низькотемпературного ціанування та дифузійної карбідизації низьковуглецевих сталей, що дозволить розробити нову технологію відновлення зношених деталей, екологічно безпечну, дешеву і зручну для практичного використання.

Мета роботи: дослідити та проаналізувати методи відновлення сталевих деталей поверхневим зміцненням деталей з низьковуглецевих сталей.

Об'єктом дослідження є процес низькотемпературної нітроцементації, низькотемпературного ціанування та дифузійної карбідизації.

Предметом дослідження є зразки сталі, які проходять процес поверхневої хіміко-термічної обробки.

Для відновлення пошкоджених та зношених деталей використовують різноманітні обробки. Нами доведено, що одним з найефективніших способів відновлення є хіміко-термічна обробка, яка має свої переваги та недоліки.

Експериментально отримано результати ефективності застосування досліджуваних зміцнювальних операцій, які забезпечили стабільне підвищення твердості відновлених поверхонь (в 2 ... 2,5 рази) і, відповідно, підвищення зносостійкості відновлених деталей.

Експериментально підтверджено доцільність застосування в якості робочих середовищ дешевих і поширених матеріалів (сажа, сода, аміачна селітра, сечовина), а також простого термічне устаткування, що дозволяє організувати роботи зі зміцнювальних робіт на ремонтних підприємствах.

Проведені дослідження є вихідними даними для розробки перспективних технологічних методів відновлення деталей машин, які гарантують їх високі експлуатаційні характеристики. Це потребує продовження теоретичних і експериментальних досліджень за даним напрямом.

СЕКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ОЧИЩЕННЯ АРТЕЗІАНСЬКОЇ ВОДИ ФІЛЬТРУВАННЯМ ТА ЕКСПРЕС-МЕТОД ЕЛЕКТРОПРОВІДНОСТІ І ПРИЛАД ДЛЯ КОНТРОЛЮ ВМІСТУ ГІДРОКСИДІВ ЗАЛІЗА

Автор: **Ковальчук Людмила Володимирівна**, учениця 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Скрипник І.Г.**, кан.хім.наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП; **Роботюк М.К.**, вчитель фізики.

Знезалізнєння води є одним з найважчих завдань при очищенні води. У неочищеній воді залізо може міститися в кількох видах : дво- або тривалентне залізо, органічне або бактеріальне залізо, яке представляє собою продукт життєдіяльності бактерій. Методи очищення води від заліза різні. За видами роботи виділяють : механічні, електрохімічні, сорбційні фільтри.

Об'єктом досліджень є механічний фільтр на станціях знезалізнєння артезіанської води міських та обласних водоканалів, а **предметом** – спосіб контролю ефективності їх роботи.

Для визначення ефективності процесу фільтрації і знезалізнєння артезіанської води, як альтернативний широко вживаному хімічному аналізу, запропонованого фізико – хімічний метод визначення електропровідності або питомого опору за допомогою містка Уїнстона чи Кольрауша., що дозволяє з високою точністю і безпосередньо визначати ступінь фізико – механічного очищення води та ефективність роботи фільтрів – осаджувачів в автоматичному режимі і може бути використаний на станціях знезалізнєння міських та обласних водоканалів, в чому є **новизна** і полягає **практична значимість**.

Зазначене спрямоване на вирішення питання екології оточуючого природного середовища, оскільки відходи станцій знезалізнєння артезіанської води пропонується використовувати як техногенна сировина в технології виготовлення пігментів , а не скидання у водойми чи накопичення у місцях складування без вирішення питання їх утилізації. Окрім того, вони можуть бути використані в технології виготовлення портландцементу(наприклад як на Здолбунівському ВАТ «Волинь-цемент») в якості залізо оксидного сировинного компоненту, що може бути предметом подальшого дослідження.

РОЗРОБКА МОДЕЛІ ДОСЛІДУ РЕЗЕРФОРДА З ОТОТОЖНЕННЯ α -ЧАСТИНОК ІЗ ДВІЧІ ІОНІЗОВАНИМИ АТОМАМИ ГЕЛІУ В СЕРЕДОВИЩІ DELPHI

Автор: **Кожушок Микола Юрійович**, учень 11 класу Костопільської гуманітарної гімназії імені Т.Г.Шевченка.

Науковий керівник: **Семещук Т. І.**, вчитель інформатики.

Мета роботи полягала в розробці й дослідженні моделі досліду Резерфорда з ототожнення α -частинок із двічі іонізованими атомами гелію в середовищі Delphi.

На сьогодні розширити демонстраційну і експериментальну базу навчання фізиці можуть модельні експерименти на комп'ютері. При цьому можна домогтися, щоб графічні символи на екрані монітора вели себе так, як за законами фізики мали б вести себе тіла або частинки, які зображаються цими символами, щоб модель певного явища була б демонстраційно-наглядною. Такий експеримент повинен носити дослідницький характер.

З винаходом візуального програмування стало можливим створення таких моделей, зокрема в середовищі Delphi. Нами було здійснено розробку й дослідження моделі досліду Резерфорда з ототожнення α -частинок із двічі іонізованими атомами гелію в середовищі Delphi. Дана модель відображає основні етапи експерименту, а його результати сприймаються візуально.

Отримавши експериментальні дані за допомогою розробленої моделі виявилось можливим отримати значення швидкості α – частинок, яке чисельно співпадає з отриманим Резерфордом значенням у 1903 р. Це значення швидкості дозволило отримати значення питомого заряду α – частинок, що вказує на те, що α – частинки – це потік іонізованих ядер гелію.

Робота має практичну новизну, яка полягає в тому, що вперше було створено програмний засіб для демонстрації досліду Резерфорда з ототожнення α -частинок із двічі іонізованими атомами гелію. Дана програма може бути використана для поглибленого вивчення атомної фізики в школі.

СЕКЦІЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ

РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧА ТЕХНОЛОГІЯ ПОВЕРХНЕВОГО ПОЛИВУ РОСЛИН

Автор: **Кухарчук Сергій Миколайович**, учень 11 класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Пінчук О. Л.**, викладач НУВГП; **Шама О. О.**, вчитель фізики та астрономії.

Поверхневий полив – традиційний спосіб зрошення сільськогосподарських культур, що знайшов широке застосування в багатьох розвинених країнах світу. В якості сировини для виготовлення поліетиленових гнучких трубопроводів систем поверхневого поливу можна використовувати поліетиленові відходи (кульку, тара і ін.).

Мета роботи – дослідження гнучких поліетиленових трубопроводів, як транспортуючих елементів води в системах поверхневого поливу.

Завдання роботи – встановити характер втрат напору та залежності коефіцієнта гідравлічного тертя за різних режимів роботи гнучких поліетиленових трубопроводів.

Об'єкт дослідження – гідравлічні процеси в гнучких поліетиленових трубопроводах, як елементах систем поверхневого поливу.

Предмет дослідження – гідравлічні характеристики та параметри гнучких поліетиленових трубопроводів за різних умов витікання води.

Враховуючи потребу у зволоженні сільськогосподарських культур, низьку фінансову забезпеченість фермерських господарств та наявність значної кількості відходів поліетилену для України, актуальним є впровадження систем поверхневого поливу на основі поліетиленових трубопроводів, які виготовлятимуться з відходів.

МОДЕЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК СОЦІАЛЬНОГО ЖИТЛА

Автор: **Демчук Дмитро Олександрович**, учень 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Ясінський М. М.**, керівник гуртка РМАНУМ.

В роботі представлено метод оцінки багатоквартирного житла за рівнем комфортності. В першому розділі проведено аналіз стану нормування, стандартизації і оцінки якості на сучасному етапі розвитку житлової архітектури.

В другому розділі розглянуто архітектурно-конструктивні особливості багатоквартирних будинків в Україні, а саме: конструктивні схеми, планувальні типи, їх архітектурно-просторові та естетичні особливості.

В третьому розділі проводиться огляд основних показників, що визначають якість житла та комфортність проживання у ньому. Розглянуто параметри, що характеризують мікроклімат житлового приміщення, здійснюється порівняння типів систем опалення, описуються умови створення правильного світлового режиму в квартирі тощо. В розділі також вивчаються типові планування квартир на вторинному ринку житла, запропоновано метод оцінки рівня технічної комфортності квартири.

Четвертий розділ присвячений розробці системної моделі «Житло в багатоквартирному будинку». Дана модель побудована за ієрархічним логіко-математичним принципом, включає сім підсистем: «Площа», «Фізичні характеристики», «Планувальні показники», «Розміщення будинку, його оточення», «Технічний комфорт», «Сфера обслуговування», «Цінність архітектури». Розрахунок вагових коефіцієнтів підсистем проводився з використанням методів експертної оцінки, а саме - методу парних порівнянь.

Розроблена системна модель реалізована у вигляді програмного комплексу «Інформаційно-аналітична система оцінки якості житла в багатоквартирних будинках», який може бути корисний в роботі ріелторських контор та використовуватись окремими громадянами при покупці житла.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗМЕНШЕННЯ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Автор: **Твердун Марія Олегівна**, учениця 11 класу Дубровицького НВК «Лицей - 30Ш I-II ступенів».

Науковий керівник: **Батан О. Г.**, вчитель географії.

Мета роботи: розробити та науково обґрунтувати метод оцінювання зменшення викидів парникових газів під час впровадження енергетичних установок на основі відновлюваних джерел енергії.

Наукова новизна роботи полягає у проведенні розрахунків, які підтверджують ефективність заміни традиційних джерел енергії альтернативними, визначенні зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферу.

Актуальність дослідження: останнім часом своєю діяльністю людина чинить безпрецедентний за масштабами та інтенсивністю вплив на навколишнє середовище і глобальні системи життєзабезпечення. Доказом тому є одна з багатьох екологічних проблем – глобальне потепління, парниковий ефект. Головною причиною парникового ефекту є надлишковий вміст в атмосфері парникових газів. Цей надлишковий вміст видимо збільшується. Чим більше в атмосфері буде втримуватися парникових газів, тим більше тепла, відбитого земною поверхнею, буде затримуватися.

Основою нашого дослідження є розробка ефективного методу оцінювання впровадження відновлюваних джерел енергії, який може зарадити зростанню парникового ефекту. Слід зазначити, що важливим аспектом у нашій роботі є визначення ефективності та доцільності роботи сонячної фотоелектричної установки на базі Дубровицького НВК.

РЕНТГЕНОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАЗОВОГО СКЛАДУ ЗАБРУДНЕНЬ ТУРБІННОГО І ВИРОБНИЧОГО КОНДЕНСАТУ ТЕЦ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ЇХ ВИДАЛЕННЯ ІЗ ТЕПЛОВОЇ МЕРЕЖІ

Автор: **Мельник Віталій Васильович** учень 9 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний лицей», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Скрипник І. Г.**, канд. хім. наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП.

Питання пошуку, дослідження і впровадження нових методів та пристроїв для очищення станційної води від залізистих домішок залишається актуальним.

Практичне значення має розробка нових і вдосконалення існуючих технологій для забезпечення ефективної водопідготовки та водного режиму енергооб'єктів з врахуванням екології оточуючого середовища, шляхом використання електромагнітних фільтрів-осаджувачів (ЕМФ).

Результати дослідження зразків твердої фази забруднень турбінного і виробничого конденсатів ТЕЦ показали, що вони є багатокомпонентною сумішшю з вмістом продуктів зношування і корозії металевого устаткування, які мають феромагнітні властивості і речовин, в склад яких входять легуючі добавки до сталі, а також коректуючі реагенти для забезпечення норм водно-хімічного режиму та занесені із водою поповнення енергопідприємства з природнього джерела.

Зразки твердої фази забруднення конденсату є полідисперсними гетерогенними системами, речовини яких належать до різних кристалографічних сингоній.

Для очищення від значної кількості забруднюючих конденсат домішок, домінуючих з феромагнітними властивостями, потрібно встановити по індивідуальному ЕМФ, окремо для кожного виду конденсату, як пропонуємо для теплоенергетичної системи ТЕЦ.

За матеріалами проведених досліджень опубліковано чотири статті. Одержано позитивне рішення на видачу патента України на корисну модель від 2.11.2012 р., №2012 06401.

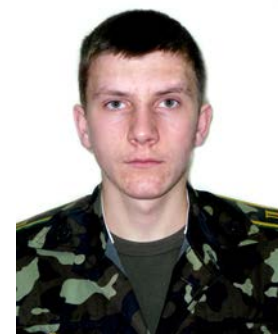

ЕКОНОМІЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЛІЦЕЇ

Автор: **Венцурик Віталій Олександрович**, учень 10 класу комунального закладу «Острозький обласний лицей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою».

Науковий керівник: **Смалюк О. М.**, вчитель фізики.

Мета роботи: дослідити шляхи якомога більшого заощадження енергії у навчальному закладі, що має призвести до значного зниження сплати за енергію при збереженні стандартів комфорту на високому рівні.

Знайомство з проблемами енергоспоживання і енергозбереження допоможе нам сформулювати власний спосіб мислення і виробити навички, потрібні для життя в суспільстві майбутнього. Для конкретизації цього питання вирішено зайнятися енергоменеджментом нашого ліцею, поставивши перед собою мету приймати активну участь в збереженні енергії в навчальному закладі.

Разом з тим ми повинні пам'ятати, що набагато краще зберегти одну одиницю енергії, ніж виробити нову. Зберігаючи енергію в будинку, ми також зменшуємо затрати на її споживання і зменшуємо вплив на навколишнє середовище.

Значення енергії важко переоцінити. Адже, якщо ми сьогодні будемо ощадливо витратити енергію то зможемо віддалити термін розробки нових вугільних родовищ, буріння нафтових свердловин і т.д., а отже збережемо запаси ресурсів для майбутніх поколінь.

В роботі було обгрунтовано доцільність заміни ламп розжарювання на люмінесцентні або енергозберігаючі без вмісту ртуті та очікуваний економічний ефект від цього. Крім того нами теоретично обгрунтовано можливе використання в нічний час електрокотлів за пільговими тарифами та очікуваний термін окупності від проведених робіт.

СЕКЦІЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ВІНАХІДНИЦТВА

ПРИСТРОЇ ДЛЯ ЛІКУВАЛЬНОГО ДИХАННЯ

Автор: **Обловацька Марина Вікторівна**, учениця 11 класу Рівненського НВК №12, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Бернацький В. А.**, канд. фіз.-мат. наук, професор РДГУ, Заслужений винахідник України.

Робота відноситься до області екологічних проблем і її результати можуть бути використані для лікування внутрішніх органів, серцево-судинної системи, органів дихання, попередження інсульту, інфаркту, бронхіальної астми, тренування та зміцнення м'язової тканини легень, лікування шлунково-кишкового тракту. Це викликано тим, що розріджене та іонізоване повітря допомагає активізуватись захисним силам організму.

Мета роботи: запропонувати пристрої для лікування багатьох хвороб внутрішніх органів та нервової системи.

Завдання роботи: розробити конструкції пристроїв для лікувального дихання, в яких повітряна суміш максимально наближена до цілющого гірського повітря.

Об'єкт дослідження: лікування внутрішніх органів людей. Предмет дослідження: створення пристроїв для лікувального дихання.

Автором запропоновано ряд пристроїв для лікувального дихання «гірським повітрям», за допомогою яких можна регулювати навантаження на м'язову тканину легень, змінювати ефективність іонізації повітряної суміші в пристрої при диханні. Це дає можливість отримати розріджене та іонізоване повітря максимально наближене до гірського, що відповідає висоті гір 1000-1600 метрів над рівнем моря. Іонізація повітря здійснюється за допомогою електричного поля, іонізуючого випромінювання та температурного впливу окремо, або комплексно. Описана робота пристроїв та вказані їхні переваги над існуючими. Дані рекомендації по використанню цих пристроїв.

СЕДИМЕНТАЦІЙНИЙ МЕТОД І ПРИЛАД ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ДИСПЕРСНОГО СКЛАДУ МЕЛЕНОГО БАЗАЛЬТОВОГО ТУФУ

Автор: **Мельник Віталій Васильович** учень 9 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Скрипник І. Г.**, канд. хім. наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП.

Мета дослідження: аналіз дисперсних систем з використанням сучасної експериментальної установки на базі торсійних терезів типу TW із проведенням апробації на меленому базальтовому туфі.

Об'єкт дослідження: кар'єри Рівненщини в яких є найбільші в Європі поклади базальту, який, в основному, використовується для потреб будівельної галузі – виготовлення щебню та мінеральних теплоізоляційних матеріалів. В геологічній будові району добування базальту є значний шар базальтового туфу, який не знайшов істотного застосування, хоча може бути використаний, як альтернативна сировина для виготовлення будівельної кераміки. Предмет дослідження: базальтовий туф. В задачу досліджень входить використати седиментаційний метод досліджень суспензій з метою вивчення їх полідисперсності. Для цього була виготовлена сучасна установка для проведення седиментаційного аналізу суспензій, яка складається із торсійних терезів типу TW, які встановлені

на кронштейні, шальки для накопичення осаду, закріпленої до підвісу, скляного циліндру заповненого суспензією та мішалкою. Практична значимість роботи полягає у проведеній апробації на меленому базальтовому туфі із одержанням кривої осадження та обрахунки одержання результатів і побудова інтегральної кривої, гістограми та диференційної кривої за розміром частинок. Розробка фізико-хімічних основ технології його використання, як сировини, для виготовлення будівельної кераміки є предметом наших подальших досліджень. За матеріалами досліджень опубліковано шість статей. Подано заявка на корисну модель «Прилад для дослідження дисперсності порошків методом седиментації».

ТЕХНОЛОГІЯ ОДЕРЖАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ КЕРАМІКИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВІДХОДІВ ЗНЕЗАЛІЗНЕННЯ АРТЕЗІАНСЬКОЇ ВОДИ В ЯКОСТІ ПІГМЕНТУЮЧОЇ РЕЧОВИНИ І ПЛАВНЯ

Автор: **Бурда Михайло Сергійович**, учень 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованка РМАНУМ .

Науковий керівник: **Скрипник І. Г.**, канд. хім. наук, доц. кафедри технології будівельних виробів і матеріалознавства НУВГП.

У даній роботі пропонується до розгляду технологія одержання будівельної кераміки із використанням відходів знезалізнення артезіанської води в якості пігментуючої речовини і плавня.

Метою роботи є розробка технології одержання будівельної кераміки із використанням відходів знезалізнення артезіанської води в якості пігментуючої речовини і плавня.

Завдання роботи – проаналізувати особливості технологій одержання керамічної цегли; дослідити одержання червоного залізооксидного пігменту та виготовлення залізного сурику з природної сировини.

В аналітичній частині розглянуто методи одержання будівельної кераміки (**об'єкт досліджень**), а саме – цегли (**предмет досліджень**).

Автором запропонований новий спосіб виготовлення коричневої, теракотової чи червоної будівельної кераміки та сировинної маси для фактурного шару лицьової будівельної кераміки із використанням як пігментуючої речовини та плавня відходів знезалізнення питної води.

Використання заявленої технології має ряд переваг.

Зокрема практичною цінністю науково-технічної розробки є економія енергоносіїв (газу, вугілля) в технології виготовлення будівельної кераміки та заощадження на вартості пігментуючої речовини як для повнотілих так і фактурних виробів. Розробка має також і природоохоронне значення, оскільки спрямована на безвідхідне виробництво.

СЕКЦІЯ АВІА- ТА РАКЕТОБУДУВАННЯ МАШИНОБУДУВАННЯ І РОБОТОТЕХНІКИ

ДОДАТКОВА ВИХЛОПНА СИСТЕМА ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Автор: **Мороз Максим Миколайович**, учня 11 класу Рівненського НВК № 19, вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Малюга А. В.**, керівник гуртка РМАНУМ.

Мета роботи: дослідити методи і засоби підвищення екологічності і пожежобезпечності громадського автотранспорту.

Об'єкт досліджень: автомобільні вихлопні системи і речовини вихлопу.

Предмет досліджень: додаткові вихлопні системи.

З різних груп автотранспорту слід окремо виділити громадський транспорт. Їх двигуни часто працюють на низьких обертах і біля них часто знаходиться велика кількість людей. Штатні вихлопні системи автобусів викидають забруднення в приземні шари атмосфери на рівні людського зросту. Виникає потреба в обладнанні, яке б вивело вихлопні гази з приземних шарів атмосфери.

Актуальність роботи у створенні досконаліших систем відведення вихлопних газів, полягає у необхідності створення систем, які не лише будуть відводити вихлоп від людей, але й забезпечувати його корисне використання для підвищення пожежної безпеки в автотранспорті.

Суть нашого покращення екологічності автотранспорту полягає не у зменшенні об'єму вихлопу або його токсичності, а у ефективнішому первинному відведенні вихлопу від людей і подальшому створенні умов для пришвидшення його переробки силами природного середовища.

Запропонованою розробкою – ДВС, вирішуються два завдання – відведення вихлопу вертикально вгору, і використання вихлопних газів для роботи системи пожежонебезпечення.

Експерименти на діючій моделі ДВС на базі автомобіля ВАЗ-2107 доповнили вимоги до конструкції ДВС щодо системи пожежонебезпечення, зокрема знизили температурні вимоги до матеріалів. При цьому підтвердились уже зроблені конструктивні і екологічні прогнози. Також зроблено оцінку екологічних ефектів в масштабі окремого ТЗ і в масштабі автопідприємства.

Розроблено рекомендації для ведення конструкторських робіт і вдосконалення машинобудівельної стандартизації. Для органів місцевого управління були розроблені рекомендації щодо прийняття рішень у сфері охорони природи при використанні ДВС. Вказано на загальний економічний і соціальний ефект від застосування розробки і на можливість організації її виробництва силами комунальних підприємств, з метою посилення економіки державного сектора.

СИСТЕМА АВТОМАТИЧНОЇ ГОРИЗОНТАЛІЗАЦІЇ КУЗОВА МОБІЛЬНИХ НАЗЕМНИХ МАШИН

Автор: **Ромашко Дмитро Володимирович**, ліцеїст II курсу комунального закладу «Острозький ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Малюга А. В.**, керівник гуртка РМАНУМ; **Смалюк О. М.**, вчитель фізики.

Мета роботи: дослідити властивості систем автоматичної горизонталізації кузова (САГК) і визначити тип транспортної системи з її застосуванням.

Об'єкт досліджень: спеціальні транспортні системи.

Предмет досліджень: САГК в транспортних системах.

Актуальність роботи у створенні досконаліших систем вирівнювання положення кузова полягає у необхідності створення систем, які не лише будуть горизонталізувати кузов, але й вирівнювати розподіл ваги автомобіля по колесах для підвищення опорно-зчіпної прохідності і безпеки перевезень.

Звернувши увагу на дані завдання ми створили кінематичну і гідравлічну схеми автоматичної горизонталізації кузова (САГК), Сформували вимоги до програми автоматичної горизонталізації кузова ТЗ в залежності від ландшафтних умов руху ТЗ, дослідили експлуатаційний, економічний і безпековий ефекти від застосування САГК, створили рекомендації для ведення конструкторських робіт у сфері спеціального автомобілебудування, розробили рекомендації для машинобудівельних стандартів у сфері автомобілебудування

Найактуальнішим напрямком використання САГК є облаштування на їх базі мобільних лабораторій з житловим модулем для тривалих віддалених експедицій.

Створена нами діюча модель САГК на якій досліджено режими експлуатації, знайдено оптимальні режими експлуатації.

МЕХАНІЧНИЙ ДИСПЛЕЙ НА БАЗІ ARDUINO

Автор: **Терешко Владислав Юрійович**, учень 11 класу Рівненського природничо-математичного ліцею "Елітар", вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Карпюк А. В.**, керівник гуртка РМАНУМ.

Тема дослідження є актуальною, адже до теперішнього часу склалося широке коло науково-технічних і комплексних стратегічних задач, вирішення яких неможливе без використання високопродуктивних процесорів, обчислювальних машин і обчислювальних систем. Одним з них став Arduino, який дозволяє комп'ютеру вийти за рамки віртуального світу у фізичний та взаємодіяти з ним. Пристрої на базі Arduino можуть отримувати інформацію про навколишнє середовище за допомогою різних передавачів, а також можуть управляти різними виконавчими пристроями.

Метою дослідження став пошук шляхів підвищення ефективності пристроїв на базі диску Ніпкова, зокрема організації високопродуктивних обчислень, орієнтованих на сучасну технологію, розробка моделі пристрою на базі Arduino. Визначена мета зумовила розв'язання низки завдань:

- 1) опрацювати принципи дії механічного телебачення, зокрема диску Ніпкова;
- 2) розробити та обґрунтувати теоретичну модель електромеханічного пристрою на базі Arduino;
- 3) здійснити апробацію механічного дисплею на базі Arduino та запропонувати область його застосування.

Об'єкт дослідження: принцип дії механічного дисплею. Предмет роботи: методи і засоби підвищення ефективності пристроїв на базі Arduino за рахунок використання сучасних процесорів та мікроконтролерів.

Перевірка отриманих результатів здійснювалася шляхом проведення обчислювальних експериментів на базі мікроконтролера Arduino. Практичне значення одержаних результатів полягає в розвитку теорії механічного телебачення, розробки нових ефективних методів і засобів підвищення продуктивності механічного дисплею на базі Arduino за рахунок використання сучасних процесорів та мікроконтролерів.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО СКЛАДУ ПАЛЕТ НА ОСНОВІ ТОРФУ ТА ДЕРЕВНИХ ВІДХОДІВ

Автор: **Самковський Роман Юрійович**, учень 11-го класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованець РМЦТУМ.

Наукові керівники: **Карпюк А. А.**, канд. тех. наук, доц. кафедри теплоенергетики та машинобудування НУВГП; **Шарабура А. О.**, вчитель фізики.

В роботі розглянуто та проаналізовано становище нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Україні та світі, досліджено принцип роботи сонячних батарей та переваги їх використання, проведено дослід та побудовано графік і таблицю залежності напруги на фотоелементі від відстані до джерела світла.

Мета роботи – дослідження сонячної енергії з усіх сторін.

Завдання роботи – проведення експерименту на основі дослідженого.

Об'єкт дослідження – нетрадиційні та відновлювані джерела енергії, а зокрема, сонячна енергетика.

Предмет дослідження – фотоелементи та принцип їх роботи.

Дослідження є першою сходинкою у розвитку сонячної енергетики в Україні до світового рівня. Щоб підняти сонячну енергетику в такій великій країні на високий рівень, потрібні серйозні дослідження, обрахунки та фінансування. Висока ефективність використання сонячної енергії допоможе швидко окупити усі інвестиції в розвиток сонячної енергетики.

ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ

СЕКЦІЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЗИКИ

ВИЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЄМНОСТІ ПЛОСКОГО КОНДЕНСАТОРА З ВРАХУВАННЯМ КРАЄВИХ ЕФЕКТІВ

Автор: **Білецький Микола В'ячеславович**, учень 11 класу школи-інтернату II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мислінчук В.О.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання фізики і хімії РДГУ; **Рибалко О. С.**, вчитель фізики та астрономії

У світі спостерігається тенденція мініатюризації пристроїв і приладів, які використовуються в техніці, науці, медицині, фармації, тощо. Це стосується не лише напівпровідникових приладів, які використовуються в сучасній електронно-обчислювальній техніці, радіоелектроніці, мікрорадіоелектроніці, але й таких традиційних компонент, як резистори, конденсатори, котушки індуктивності, трансформатори. Внаслідок цього суттєво зменшуються габаритні розміри електронних компонент, хоча розрахункові формули стосуються великогабаритних пристроїв і приладів. Успіхи нанотехнології в останні роки показали, що в мікросвіті необхідно використовувати зовсім інші підходи.

Конденсатор за означенням – це два провідники розділені шаром діелектрика. За формою електродів їх поділяють на плоскі, сферичні та циліндричні. Ємність плоского конденсатора в більшості як шкільних, так і вузівських підручниках вводиться на основі міркувань, які базуються на припущенні, що розподіл електричних зарядів на пластинах є рівномірним, а електричне поле \vec{E} між ними – однорідне. Однак у ряді випадків застосування даного припущення (і відповідно традиційної формули $C = \frac{\varepsilon \cdot \varepsilon_0 \cdot S}{l}$) є неправомірним і потрібно

вести мову про врахування так званих «краєвих ефектів». Які полягають у тому, що поверхнева густина заряду σ не є сталою по всій поверхні пластини, а збільшується поблизу її країв. Поблизу країв порушується також припущення про однорідність електричного поля.

Результати теоретичних і експериментальних досліджень дозволяють стверджувати, що узагальнюючи вклад додаткової ємності у повну ємність плоского квадратного конденсатора у проведеному діапазоні дослідження змін сторони квадрату ($0,001 < a < 0,15$) можна констатувати:

при	$a < 0,001m$	\Rightarrow	$W(C) > 65\%$
при	$0,001m < a < 0,01m$	\Rightarrow	$65\% > W(C) > 15\%$
при	$0,01m < a < 0,03m$	\Rightarrow	$15\% > W(C) > 5\%$
при	$0,03m < a < 0,09m$	\Rightarrow	$5\% > W(C) > 2\%$
при	$0,09m < a$	\Rightarrow	$2\% > W(C)$

ВИРОБНИЦТВО ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ НА ОСНОВІ ОСМОСУ

Автор: **Бричко Сергій Олександрович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів № 6, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Галатюк М.Ю.**, вчитель фізики; **Нищенко Т.В.**, вчитель фізики.

Виробництво електроенергії є важливим науково-технічним аспектом вирішення глобальної проблеми енергозабезпечення, актуальність якої для України є беззаперечною і очевидною.

Актуальність пошуку альтернативних теоретичних і технологічних моделей виробництва електроенергії на основі осмосу у контексті глобальної енергетичної проблеми і зумовило тему нашого дослідження.

У роботі вивчено можливості виробництва електроенергії на основі осмосу, пошук, розробка і теоретичне обґрунтування альтернативних моделей електроенергетики.

На основі вивчених літературних джерел ми дослідили теоретичні основи виробництва електроенергії на основі осмосу: природу явища осмосу, осмотичний тиск, закони осмосу, а також проаналізували існуючі альтернативні моделі виробництва електроенергії на основі осмосу.

Осмотична енергія відноситься до відновлювальних джерел, яка на відміну від сонячної чи вітрової енергій, здатна забезпечувати стабільне виробництво електроенергії незалежно від погодних умов.

У результаті дослідження проаналізовано модель діючої електростанції, що працює на основі осмосу і запропонована теоретично обґрунтована модифікована якісна модель генерування електроенергії на основі осмосу, яка розширює можливості і перспективи використання енергії осмосу для виробництва електроенергії в Україні, виходячи з її географічних і кліматичних умов.

Модифікована модель виробництва електроенергії на основі осмосу розроблена на якісному рівні і є відносно завершеним етапом нашого дослідження.

Наступним етапом дослідження буде вирішення завдань, які стосуються подальшого наповнення і конкретизації фізичної і математичної складових даної моделі, у різних її варіаціях, кількісної оцінки її продуктивності та ефективності.

ФІЗИЧНА МОДЕЛЬ РУХУ ЧАСТИНОК В ПОТОЦІ

Автор : **Лукашевич Василь Орестович**, учень 10 класу природничо-математичного ліцею «Елітар».

Науковий керівник : **Шарабура А. О.**, вчитель фізики.

Об'єктом дослідження є явище руху сукупності наносних часток в турбулентному річковому потоці.

Предметом дослідження є методика розрахунку концентрації твердих часток в трьохвимірному об'ємі потоку швидкості осереднених, поздовжніх і циркуляційних течій в криволінійному руслі, а також траєкторії твердих часточок які переносяться потоком.

Актуальність теми випливає з необхідності завдання проведення розрахунків двофазних течій при попередньому завданні розподілу концентрацій часточок, що буває в задачах на теорію руслових процесів, задачах місцевого розмиву, транспорту зернистих матеріалів.

Наукова новизна. Вперше знайдено розподіл концентрації твердих інертних часток по вертикалі для рівномірного потоку.

Розглядаючи плоский рух рідини, що несе деформовані тверді частинки, визначимо значення сил, що діють на частинку при її русі в потоці.

Максимальні значення випадкової сили визначаються величиною, яка задається у відповідності із знайденими експериментально миттєвими актуальними швидкостями 1%-ної забезпеченості в придонній зоні потоку.

Загальна закономірність розподілу каламутності по вертикалі річкового потоку виражається експоненціальною кривою, що дає спадання каламутності від дна до поверхні потоку. У більшості випадків річкове русло буває повністю або частково складено рухомими фракціями наносів, в тому числі і завислими, беруть участь у постійному більш-менш інтенсивному процесі взаємообміну між наносами потоку і русла.

ВІДОМІ ТАЄМНИЦІ БЛИСКАВКИ

Автор: **Коток Анастасія Юрївна**, учениця 10 класу Дубенської гімназії №2.

Науковий керівник: **Козловська С. І.**, вчитель фізики.

Блискавка – природне явище, яке споконвіку притягує погляд людини і водночас лякає її. Блискавка і грім були першими явищами природи, які лякали і очаровували первісних людей. Дослідження блискавок бере свій початок ще з древніх цивілізацій. Ще давньогипетські вчені намагалися розкрити причини виникнення блискавок, але їхні міркування спочатку носили виключно міфілогічно-релігійний характер.

Лінійна блискавка – електричний розряд в повітрі між землею і хмарами, або між хмарами. Лінійна блискавка виникає внаслідок утворення в повітрі різниці потенціалів між електронно неоднорідними осередками в самій хмарі, або між землею і хмарою. По своїй природі лінійна блискавка є електричною дугою, виникнення якої супроводжується світловою та звуковою енергією. Але навіть вчені поки, що не знають точно, як і чому вони утворюються, часто мають різні уявлення, щодо природи явищ, особливостей дії блискавки, які часто трактуються не вірно.

Саме спостереження за властивостями блискавок, їхньою дією, характеристиками зумовило вибір теми роботи: «Відомі таємниці блискавки».

Мета роботи: поєднання різних відомих на даний момент наукових фактів щодо пояснення сутності лінійної блискавки, внесення певних корективів, щодо існуючих часто неправильних уявлень, щодо природи та небезпеки явища.

Виходячи з мети у роботі розглянуто наступні завдання: проведена класифікація блискавок; досліджена природа лінійної блискавки; розглянуті фізичні характеристики лінійної блискавки, її енергію, особливості руху та поведінки; встановлено залежність зв'язку блискавка-грим; досліджено ступінь небезпеки та імовірність влучання лінійної блискавки; розроблені правила захисту та безпечної поведінки під час грози.

Збір спостережень блискавки – це перший крок до її вивчення. Другий крок – систематизація та аналіз зібраного фактичного матеріалу. Лише після цього було здійснено узагальнення висновків щодо фізичної природи лінійної блискавки.

Структурно наукова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг роботи 27 сторінок, вона містить 15 рисунків. Основний зміст роботи 27 сторінок.

АТМОСФЕРА ЗЕМЛІ ЯК ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ МАЙБУТНЬОГО

Автор: **Ковальчук Богдан Іванович**, учень 11 класу Корецької ЗОШ I-III ступенів № 1.

Науковий керівник: **Ковальчук І. В.**, вчитель фізики.

В даний час світова енергетика знаходиться на роздоріжжі. Зі збільшенням народонаселення Землі економіка вимагає все більше енергії, а запаси викопного палива, на якому заснована традиційна енергетика, не безмежні. Зростання вартості викопного палива ускладнюється і тим, що використання вуглеводнів, яке досягло колосальних розмірів, завдає відчутної шкоди навколишньому середовищу, що в свою чергу відбивається на якості життя населення. Зрозуміло, що в майбутньому потреби в енергії будуть тільки збільшуватися. А це означає, що є потребу в пошуку нових джерел енергії. Тому метою дослідницької роботи є оцінка можливостей використання атмосферної електрики як ефективного джерела енергії в глобальних масштабах. Виходячи з цього в процесі дослідження було виконано такі **завдання**: досліджено механізм протікання електричних процесів в земній атмосфері та з'ясовано основні причини нагромадження електричного заряду; на прикладі математичної моделі «земля – іоносфера» проведено оцінку запасів електричної енергії в атмосфері; з'ясовано можливість використання енергії атмосфери як найбільш ефективного та дешевого джерела екологічно чистої енергії в майбутньому.

В роботі також розглянуто практичні спроби використання енергії атмосфери як свідчення правильності висунутої гіпотези про можливість її використання, а також розглянуто деякі сучасні ідеї науковців у даній галузі, що дає можливість стверджувати про перспективи використання цього виду енергії в майбутньому.

СЕКЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ФІЗИКИ

ВИЗНАЧЕННЯ ДИНАМІКИ АКТИВНОСТІ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ СТРОНЦІЕМ-90 РІЧКОВИХ ВІДКЛАДЕНЬ ВОДНОЇ СИСТЕМИ РІЧКИ ГОРИНЬ

Автор: **Карпець Максим Леонідович**, учень 11 класу Костопільської ЗОШ I-III ступенів № 5, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Лебедь О.О.**, старший викладач кафедри фізики;
Бондарчук С.В., вчитель фізики.

Рівненщина – одна з областей України, що найбільше потерпіли від аварії на Чорнобильській атомній електростанції. Ми вирішили дослідити наскільки високим залишається рівень активності одного з найбільш небезпечних радіоактивних ізотопів – стронцію-90. Наявність його в річковому намулі є індикатором забрудненості ґрунтів у даній місцевості. Також за два роки досліджень нам вдалося простежити динаміку зміни вмісту даного радіонукліду, що представляє зараз основну радіоактивну загрозу на забруднених територіях.

Метою досліджень є оцінка зміни радіаційної обстановки, що склалася внаслідок аварії на ЧАЕС, у водній системі річки Горинь на території Рівненської області за період 2010 – 2012 років.

Об'єкт дослідження: водна система річки Горинь.

Предмет дослідження: бета-радіоактивний випромінювач стронцій-90 у відібраних пробах намулів річки Горинь з притоками.

Для вирішення задачі досліджень ми: визначили вид радіоактивного ізотопу – репера екологічної обстановки; вибрали найбільш вірогідні місця з точки зору можливого пікового радіаційного забруднення в даній місцевості; відібрали необхідні проби ґрунту; провели дослідження цих ґрунтів на визначення динаміки питомої активності по вибраному радіонукліді за допомогою радіометра «Бета».

За отриманими даними вдалося зробити висновки про міграцію даного нукліду в басейні річки Горинь. Аналіз результатів свідчить про все ще невітшну радіаційну обстановку в Дубровицькому та прилеглих до нього районах області.

Запропоновано повторити подібні дослідження в найбільш забруднених регіонах спеціалізованими лабораторіями.

Також теоретично розроблено методику оцінки коефіцієнтів горизонтальної міграції нуклідів та їх середньої концентрації в ґрунтах берегів річок за значеннями питомої активності мулових відкладень. Їх практичне визначення буде об'єктом наступних досліджень.

ПРИСТРОЇ ДЛЯ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА ПІДСИЛЕННЯ НЕВИДИМИХ ЗОБРАЖЕНЬ

Автор: **Матвійчук Анастасія Миколаївна**, учениця 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Бернацький В. А.**, кандидат фізико-математичних наук, професор РДГУ, Заслужений винахідник України.

У роботі розглянуто різні тонкоплівкові електролюмінесцентні (ЕЛ) джерела, перетворювачі та підсилювачі невидимих зображень. Розглянуті оригінальні конструкції пристроїв.

Мета роботи – створення ефективних перетворювачів та підсилювачів зображення.

Завдання роботи – розробка структурної будови пристроїв.

Об'єкт дослідження – тонкоплівкові ЕЛ-перетворювачі та підсилювачі зображення.

Предмет дослідження – створення оригінальних тонкоплівкових перетворювачів та підсилювачів зображення.

Запропоновано ряд оригінальних ЕЛ-підсилювачів та перетворювачів невидимих зображень. Запропоновані пристрої складаються з тонкоплівкових шарів розміщених в певному порядку та взаємозв'язку. Використання додаткових люмінесцентних та фотопровідних шарів з суцільною або мозаїчною структурою, приводить до підвищення яскравості та контрастності перетворених зображень. Запропоновано ряд конструктивних особливостей пристроїв, які підвищують якість отриманих зображень в порівнянні з існуючими.

На використання додаткових рентгенолюмінесцентних та струмопровідних шарів, введення додаткових фото резистивних шарів з різною конфігурацією. Перетворення відбувається по схемі: вхідний потік невидимого випромінювання – електричний сигнал – вихідний світловий потік видимого зображення.

Робота може бути використана в системах і пристроях для візуалізації та підсилення невидимих випромінювань та коливних процесів в медицині, виробництві, мікроелектроніці на техніці.

РАДІАЦІЯ, ЇЇ ВПЛИВ НА ЛІСОВІ ЯГОДИ ВОЛОДИМИРЕЦЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Якимчук Олег Анатолійович**, учень 10 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованець гуртка КПНЗ "Володимирецький районний будинок школярів та юнацтва".

Науковий керівник: **Дуляницька Л.К.**, вчитель фізики

Лісові ягоди та ґрунти Володимирецького району перебувають під впливом радіації внаслідок аварії на ЧАЕС, містять радіоактивні речовини і є джерелом опромінення. Рівень радіоактивності рослин залежить від радіоактивності ґрунту, на якому вони розвиваються. Основний радіоактивний забруднювач лісів - Цезій-137. Він є джерелом зовнішнього та внутрішнього опромінення людей. Попадаючи в організм, при споживанні ягід, накопичується в м'яких тканинах.

Найменший рівень вмісту радіонукліда Цезію-137 мають ягоди зібрані у лісах навколо Володимирця – 75 Бк/кг, а найбільший - с.Озірці – 688 Бк/кг при нормативі 500 Бк/кг. Питома активність Cs-137 ягід чорниці, журавлини та брусниці майже однакова в межах одного лісництва.

При висушуванні ягід чорниці рівень активності Cs-137 зростає у 1,5 рази, а при промиванні, консервуванні з цукром та виготовленні варення зменшується відповідно на 16%, 37% та 44% в порівнянні зі свіжозібраними чорницями.

На основі проведених експериментальних досліджень пропонуємо: збирати достиглі, радіоактивно чисті ягоди у лісах Володимирця та с. В. Жолудськ; купувати ягоди, які мають сертифікат якості; споживати лише миті ягоди; при переробці ягід застосовувати такі технологічні методи, які зменшують вміст радіонуклідів.

ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕМНІЄВОГО НАПІВПРОВІДНИКОВОГО ПРИСТРОЮ НА СОНЯЧНИХ ЕЛЕМЕНТАХ

Автор: **Корнійчук Роман Сергійович**, учень 9-го класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар».

Науковий керівник: **Шарабура А. О.**, вчитель фізики.

В роботі розглянуто та проаналізовано становище нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Україні та світі, досліджено принцип роботи сонячних батарей та переваги їх використання, проведено дослід та побудовано графік і таблицю залежності напруги на фотоелементі від відстані до джерела світла.

Мета роботи – дослідження сонячної енергії з усіх сторін.

Завдання роботи – проведення експерименту на основі дослідженого.

Об'єкт дослідження – нетрадиційні та відновлювані джерела енергії, а зокрема, сонячна енергетика.

Предмет дослідження – фотоелементи та принцип їх роботи.

Дослідження є першою сходинкою у розвитку сонячної енергетики в Україні до світового рівня. Щоб підняти сонячну енергетику в такій великій країні на високий рівень, потрібні серйозні дослідження, обрахунки та фінансування. Висока ефективність використання сонячної енергії допоможе швидко окупити усі інвестиції в розвиток сонячної енергетики.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАРЯДУ ЕЛЕКТРОНА ЗА ДОПОМОГОЮ ВАКУУМНОЇ ЛАМПИ

Автор: **Якимчук Арсен Олегович**, учень 11 класу Рівненського НВК «Колегіум», вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Лебедь О.О.**, старший викладач кафедри фізики НУВГП, керівник гуртка РМАНУМ; **Шевчук В.П.**, вчитель фізики.

Мета роботи: експериментальне визначення заряду електрона, аналіз отриманих даних та обчислення похибок.

В даній роботі визначено заряд електрона і отримали результат, порядок якого співпадає із табличним значенням. Усі поставлені нами завдання були виконані: визначено заряд електрона за допомогою вакуумної лампи; проаналізовано отримані результати, визначено причину похибок та намічено шляхи до їх зменшення; описано методи визначення питомого заряду електрона за допомогою магнетрона і вакуумної лампи; вивчено та проаналізовано будову тріода ГУ-4 і його основні параметри; коротко описано явище термоелектронної емісії; подано історію вивчення та відкриття електрона;

Отримано такі результати: за першим способом ми отримали результат $e = 5,89122 \cdot 10^{-19}$ Кл. При використанні другого способу наше значення заряду коливалося в межах від $0,177 \cdot 10^{-19}$ до $0,3 \cdot 10^{-19}$ Кл. Ми вважаємо наші результати задовільними, навіть враховуючи значну похибку, що мала місце при виконанні дослідження обома способами. Адже саме завдяки їй в першому способі в нас вийшло значення в 3.677 разів більше за табличне (на сітці мало місце явище термоелектронної емісії, через що в нас з'явилася велика кількість «незапланованих» електронів), а в другому способі відношення $\frac{e_{досл}}{e_{табл}}$ сягало значень від 0.11 до 0.187

(сітка відіграла роль «екрана», відкидаючи велику кількість електронів). Проте результатами ми задоволені.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУМІВ ЗМІЩЕННЯ

Автор: **Грибок Андрій Вікторович**, учень 11 класу КЗ «Школа-інтернат «Рівненський обласний ліцей».

Наукові керівники: **Рибалко А. В.**, кандидат пед. наук, доцент кафедри фізики НУВГП; **Рибалко О. С.**, вчитель фізики.

Метою дослідження є розроблення теоретичних засад та практична реалізація методики експериментальної перевірки другого рівняння Максвелла.

Завдання дослідження: на основі другого рівняння Максвелла проаналізувати структуру магнітного поля, породженого змінним однорідним електричним полем; розробити проект експериментальної установки для фіксації змінного магнітного поля; проаналізувати отримані результати експерименту; на основі отриманих результатів розробити рекомендації щодо практичного застосування установки, зробити висновки

Результати: на основі другого рівняння Максвелла проаналізовано структуру магнітного поля, породженого змінним однорідним електричним полем; розроблено метод експериментальної перевірки факту породження магнітного поля змінним електричним та виготовлено відповідну практичну установку; експериментально пере-

вірено ефективність пропонованої методики; розроблено рекомендації щодо її практичного застосування.

Висновки: струм зміщення дійсно породжує змінне магнітне поле, характеристики якого описуються другим рівнянням Максвелла; методика навчальної експериментальної перевірки законів макроскопічного електромагнетизму потребує подальшого вдосконалення; значення силових характеристик магнітного поля, створеного безпечними струмами зміщення, є досить малими; для їх фіксації потрібно застосовувати методи непрямих вимірювань, наприклад з використанням явища електромагнітної індукції, з підсиленням сигналу.

СЕКЦІЯ АСТРОНОМІЇ ТА АСТРОФІЗИКИ

ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ «НАРОДЖЕННЯ» АСТЕРОЇДІВ ПЛАНЕТАМИ ЗЕМНОЇ ГРУПИ

Автор: **Тарієв Вадим Самедович**, учень 11 класу Рівненської гімназії «Гармонія», вихованець Рівненського міського центру творчості учнівської молоді.

Наукові керівники: **Мислінчук В. О.** – кан. пед. наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ; **Левшенюк Я. Ф.** – Заслужений вчитель України, вчитель фізики та астрономії.

Питання природи народження малих планет бентежило думки вчених з часу відкриття другої малої планети. Висловлювалися різні гіпотези, кожна з яких мала свої переваги та недоліки, а у міру отримання нової інформації уточнювалися або відкидалися.

Мета роботи: провести теоретичну оцінку можливості «народження» астероїдів планетами земної групи.

Об'єкт дослідження – тектонічна активність планет земної групи.

Предмет дослідження – гіпотези виникнення карликових планет і астероїдів.

Завдання роботи – провести аналіз гіпотез щодо народження карликових планет і астероїдів; зробити короткий огляд особливостей тектонічної активності планет земної групи; проведення якісного аналізу вулканічної діяльності на планетах земної групи і математичне обґрунтування можливості народження малих тіл Сонячної системи цими планетами внаслідок потужних вулканічних вибухів; проаналізувати можливі наслідки народження астероїдів на Марсі.

Результати проведених у роботі розрахунків є оцінюючими, але їх аналіз дає право стверджувати: гіпотези про можливість народження астероїдів на планетах земної групи, можливість знищення атмосфери Марса і органічного життя на ньому за рахунок тектонічних процесів має право на існування.

Орбіти деяких з астероїдів, викинутих з Марса, могли пересікати земну орбіту. Це підтверджує той факт, що зі знайдених на Землі метеоритів, 34 однозначно мають марсіанське походження. Перший марсіанський метеорит, який отримав назву Нахла, знайшли у єгипетській пустелі у 1911 році. Правда, марсіанське коріння і його вік (1,3 млрд. років) вдалося встановити значно пізніше. Ізотопний аналіз марсіанських метеоритів показує, що частина з них народженні 4 - 4,5 млрд. років тому.

Однак на Землі теж є прояви вулканічної діяльності. Тому не виключено, що виверження на Землі потужних вулканів, зокрема Везувію та Кракатау, які відбулися уже у нашу епоху, теж призвели до викиду астероїдів, які внесли певну частку у загальну кількість малих тіл Сонячної системи, і які можливо осіли на інших планетах та у майбутньому будуть знайдені дослідниками.

ПРОХОДЖЕННЯ ВЕНЕРИ ПО ДИСКУ СОНЦЯ

Автор: **Синюк Ярослав Сергійович**, учень 9 класу Рівненської гімназії «Гармонія», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мислінчук В.О.** – кан. пед. наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ. **Левшенюк Я.Ф.** – Заслужений вчитель України, вчитель фізики та астрономії.

Проходження Венери по диску Сонця спостерігається парами, які відбуваються через 8 років, один раз на століття. Це вже друге з нинішньої пари проходження, перше відбулося 8 червня 2004-го року. Попередня пара була у 1874 і у 1882 роках, наступна відбудеться у 2117 і 2125 роках. Спостереження за проходженням Венери з різних пунктів дало змогу вченим визначити паралакс Сонця, діаметр Венери, уточнити відстані до планети та Сонця, швидкості руху планет.

На сьогодні за цим явищем велось спостереження і фотографування не тільки в земних обсерваторіях, а й з космічних апаратів. Використовуючи зображення проходження планети по диску Сонця одержане НАСА ми поставили мету: переконатися у достовірності параметрів планети, які прийняті на сьогодні в астрофізиці.

Об'єкт дослідження – Венера, планета Сонячної системи.

Предмет дослідження – фотографії проходження Венери на тлі сонячного диску.

Використовуючи фотографії транзиту Венери по диску Сонця, отримані Обсерваторією сонячної динаміки

(SDO) Американського космічного агентства (NASA), та вимірявши діаметр тіні Венери, діаметр Сонця, довжину траєкторії руху планети по диску Сонця та знаючи час транзиту, в роботі проведено оцінку: діаметра Венери; кутової швидкості обертання Венери; лінійної швидкості руху Венери на орбіті; сидеричного періоду обертання Венери; синодичного періоду обертання Венери; Отримані результати переконують нас достатній точності вибраних методів та достовірності проведених вимірювань, оскільки числові результати практично збігаються з довідниковими.

Слід зауважити, що для спостерігачів з різних місць земної поверхні шлях по диску Венери різний. Цей факт відмітив у своїх працях ще Й. Кеплер. За відомим місцеположенням двох спостерігачів, які перебувають у різних точках, можна було визначити паралакс Сонця. Але оскільки ми не знайшли в інтернеті точних координат спостереження транзиту, то це завдання спробуємо виконати у майбутньому.

РАДІОСПОСТЕРЕЖЕННЯ МЕТЕОРІВ

Автор: **Пекарський Андрій Іванович**, учень 9 класу Пляшевської ЗОШ I-III ступенів Радивилівського району.

Науковий керівник: **Гончар В. М.**, вчитель фізики та астрономії.

Предметом дослідження даної роботи є існуючі спостереження метеорів та метеорних потоків.

Об'єктом дослідження є радіолокаційний метод спостереження метеорів.

Метою даної роботи є вивчення існуючих методів спостереження метеорів, зокрема, радіолокаційного методу; розробка експериментальної установки для радіоспостереження метеорів та проведення практичних спостережень.

Було розглянуто наступні методи спостереження метеорів та метеорних потоків: візуальні спостереження, фотографічні метеорні патрулі, метод миттєвої експозиції, радіолокаційні методи.

Розроблено експериментальну установку для радіоспостереження метеорів, проведено спостереження в період з 8 по 12 листопада 2013 року.

Аналіз отриманих результатів показав, що частина зареєстрованих музично-мовних сигналів могла бути спричинена метеорами метеорного потоку Леоніди. Необхідно провести додаткові, більш тривалі спостереження, щоб оцінити ефективність цього методу. Також потрібно вдосконалити експериментальну установку: виготовити більш чутливу та спрямовану антену, випробувати інші програми для автоматичної реєстрації музично-мовних сигналів.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОСТОРОВИХ РОЗМІЩЕНЬ СИСТЕМ КОСМІЧНИХ ТІЛ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ СОНЦЯ, МІСЯЦЯ І ЗОДІАКАЛЬНИХ СУЗІР'ІВ

Автор: **Соловей Антон Павлович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів № 1, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мислінчук В.О.** – кан. пед. наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії, керівник астрономічного гуртка РМАНУМ; **Стасюк Л. В.** - вчитель фізики та астрономії.

Зміна вигляду зоряного неба у різні пори року свідчить про те, що Сонце переміщується на фоні зір. Його видимий річний рух відбувається назустріч обертання небесної сфери приблизно на 1° (4 хв.) за добу, так що за рік воно проходить шлях довжиною у 360° (24 год.), тобто здійснює повний оберт серед зір на небі. Обожнювання Сонця в давнину породило міфи, які описують події «народження» або «воскресіння» «бога-Сонця», що періодично повторюються протягом року: умирання природи взимку, її відродження навесні та ін. Християнські свята мають на собі сліди культу Сонця.

Шлях Сонця пролягає через 12 сузір'їв, які називаються зодіакальними (від грецького слова зоон — тварина), а їх сукупність називається поясом зодіаку. До нього входять наступні сузір'я: Риби (і), Овен (^), Телець (□), Близнюки (∩), Рак (α), Лев (β), Діва (ε), Терези (d), Скорпіон (с), Стрілець (f), Козеріг (g), Водолій (h). Кожне зодіакальне сузір'я Сонце проходить приблизно за місяць. Точка весняного рівнодення ^ (один з двох перетинів екліптики з небесним екватором) лежить у сузір'ї Риб.

Мета роботи: написати комп'ютерну програму для моделювання просторових розміщень систем космічних тіл для дослідження положень Сонця, Місяця і зодіакальних сузір'їв.

Об'єкт дослідження: річні зміни взаємного розташування Сонця, Землі, Місяця і зодіакальних сузір'їв.

Предмет дослідження: комп'ютерна програма для моделювання річних змін взаємного розміщення Сонця, Місяця, Землі і зодіакальних сузір'їв.

Предмет дослідження: прилад для моделювання річних змін взаємного розміщення Сонця, Землі і зодіакальних сузір'їв.

Виходячи з мети дослідження, його предмету та об'єкту, перед роботою ставилися наступні **завдання:** Зробити короткий огляд головних об'єктів зоряного неба; Ознайомитись з найбільшими зорями, характеристичними

особливостями зоряного неба; намалювати основні вимоги до складання зоряних карт і зоряних каталогів; Охарактеризувати принципи поділу зоряного неба на обмежені ділянки (сузір'я), виокремити сузір'я зодіакального поясу. Зробити огляд найбільш відомих астрономічних атласів. Розробити комп'ютерну програму, яка дозволить змоделювати річні зміни взаємного положення Сонця, Землі і Місяця відносно зодіакальних сузір'їв.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ МАРСА ЗА ДОПОМОГОЮ НАНОТЕХНОЛОГІЙ

Автор: **Приходько Василь Анатолійович**, учень 10 класу Костопільської ЗОШ I-III ступенів № 5, вихованець Центру технічної творчості та комп'ютерних технологій.

Науковий керівник: **Озарчук А. В.**, керівник гуртків Центру технічної творчості та комп'ютерних технологій.

Дослідження спектрографій, а згодом і пряма посадка на Марс зі всією очевидністю підтвердили, що в даний час розумної форми життя на ньому не може бути. Причина проста: відсутність кисню в атмосфері, мікроскопічні долі водяної пари і озону, космічний холод. З іншого боку, виявлені сухі русла стародавніх річок, ерозія ґрунту, характерна для великих потоків води, тому все більше учених схиляється до версії, що багато мільйонів років тому на планеті була щільніша атмосфера і, можливо, вода, а, отже, цілком могли існувати ті або інші форми органічного життя. Відповіді на це питання і покликані космічні експедиції до червоної планети, за допомогою яких досліджується Марс.

Об'єктом дослідження даної роботи виступають перспективи дослідження Марса, предметом – дослідження червоної планети за допомогою сучасних нанотехнологій.

Метою даної роботи є демонстрація можливостей сучасних нанотехнологій та інтернет-мереж в перспективних дослідженнях Марса.

Завдання дослідження:

- дослідити особливості вивчення Марса у різні історичні часи;
- визначити перспективи дослідження Марса за допомогою сучасних нанотехнологій.

Запропонований проект «Хроніки марсіанського сівача» є відносно не дорогим для космонавтики. Завдяки йому можна буде більш детально вивчити нашого «сусіда», оскільки інформація, якою володіє людство про Марс, на сьогодні є відносно невеликою. Використавши «Хроніки марсіанського сівача», людство зможе більш детально ознайомитись з червоною планетою, дізнатись про можливі місця для висадки пілотованої місії, і, можливо, знайти відповідь на найбільш цікаве питання – чи є все ж таки життя, яким ми його уявляємо, на Марсі.

СТІВЕН ВІЛЬЯМ ХОКІНГ – ВЧЕНИЙ СТОЛІТТЯ

Автор: **Гороб'юк Володимир Петрович**, учень 11 класу Оржівського НВК «школа-колегіум», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мислінчук В.О.** - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ; **Ванчицький А.Ю.** – вчитель фізики та астрономії.

Стівен Вільям Хокінг – фізик-теоретик, відомий своїми дослідженнями в астрофізиці, зокрема теорії чорних дір, популяризатор наукових знань. З тридцяти років, прикутий до інвалідного візка, позбавлений змоги вести діалог та самостійно рухатися вніс у розвиток астрономічної науки набагато більше, ніж цілі плеяди сучасних теоретиків-астрономів. Приклад наукового пошуку Хокінга, цілеспрямованості та наполегливості дійсно заставляє сучасне та майбутнє покоління схилити перед ним голову.

В даній роботі зроблена спроба на основі дослідження наукових робіт Стівена Хокінга, зокрема теорії чорних дір, висвітлити шляхи можливих подорожей в часі та просторі. Акцентується увага на таких поняттях як кротові нори, космічні струни, причини виникнення чорних дір. Також в даній роботі на основі поглядів геніального вченого шукаються відповіді на запитання: Чи зможемо ми все ж таки створити машину часу? Чи зможемо ми збільшити розмір кротової нори? Чи зможемо ми подорожувати за допомогою чорних дір? Чи зможемо ми керувати даними процесами?

Об'єкт дослідження життєвий та науковий шлях геніального фізика-теоретика Стівена Вільяма Хокінга.

Предмет дослідження сучасні уявлення про природу чорних дил. Огляд сучасних уявлень про можливість подорожей у просторі і часі.

На основі поглядів Стівена Хокінга, людини яка не зважаючи на своє захворювання продовжила жити й працювати в галузі науки, зокрема в астрофізиці, робиться висновок, що створення машини часу все ж таки є реальним процесом. Однак здійснення подорожей, на думку вченого, можливе лише в майбутнє, однак ніяк не в минуле, оскільки подорожі в минуле створюватимуть багато нерозв'язуваних поки-що парадоксів. Сформульовані в роботі висновки зроблені з теоретичних концепцій вченого.

АНОМАЛІЇ АКТИВНОСТІ СОНЦЯ ТА ЇХ НАСЛІДКИ

Автор: **Величко Ярослав Вікторович**, учень 11 класу Рівненської гімназії «Гармонія», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мислінчук В.О.** – кан. пед. наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ. **Левшенюк Я. Ф.** – Заслужений вчитель України, вчитель фізики та астрономії.

Сонце – центральне світило Сонячної системи, основне джерело енергії, джерело життя на планеті Земля. Події та явища, які відбуваються на Сонці, значною мірою визначають умови в атмосферах і поверхнях об'єктів цієї системи. З появою різного роду космічних станцій, розвитком нових засобів спостереження увага вчених щодо вивчення будови та поведінки Сонця зростає. Наразі Сонце перебуває під пристальною увагою вчених, в околиці якого напрямлені десятки унікальних апаратів. Зокрема: 02.10.1995 р. SONO (*Solar and Heliospheric Observatory, ESA*) на борту якого розміщено телескоп з коронографом; 25.08.1998 р.- супутник ACE (*Advanced Composition Explorer, NASA, США*), який обладнаний п'ятьма спектрометрами і трьома приладами для вивчення сонячного вітру і високоенергетичних частинок, які летять від Сонця; 26.10.2006 р. – два супутника STEREO (*Solar TERrestrial RELations Observatory*), які досліджують коронарні викиди сонячної маси і прогнозують сонячні спалахи; 24.05.2006, 27.06.2009 і 4.03.2010 - серія супутників GOES-13, GOES-14, і GOES-15 (*Geostationery Operational Enviroment Satellites*) основною задачею яких є неперервне спостереження за Землею і за Сонцем у рентгенівському та ультрафіолетовому діапазонах хвиль, та ін.

Одержані результати дають можливість уточнити параметри значень фізичних величин, що характеризують зорю, відкриваються нові сторінки її “творчості” в оточуючому світі, зокрема на Землі. Аналіз результатів сонячного моніторингу за останні роки показує, що активність Сонця, що вимірюється кількістю темних плям на його поверхні, носить дещо дивний характер. Окрема сонячна незвичність поведінки активності мали місце і раніше, саме тому **метою нашої роботи** є аналіз результатів спостережень сонячної активності та її можлива подальша еволюція.

Об'єкт дослідження: Сонце – центральне тіло нашої сонячної системи.

Предмет дослідження: двадцять третій і двадцять четвертий цикли сонячної активності.

Завдання дослідження: Зробити літературний огляд понять антропний принцип, сонячна активність, числа Вольфа. Розглянути зв'язок сонячної активності з геофізичними процесами на Землі та вплив сонячної активності на погоду. Дослідити особливості останніх двох циклів сонячної активності, пояснити аномалії активності Сонця та спрогнозувати можливі наслідки.

СТРУКТУРА ФОТОСФЕР СОНЦЕПОДІБНИХ ЗІР

Автор: **Сенечко Дмитро Станіславович**, учень 11 класу Рівненської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 3, вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Тищук В.І.**, професор каф. методики викладання фізики та хімії РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Актуальність дослідження. Наша Галактика — Молочний Шлях, містить порядку 200 мільярдів зір, з яких 2 мільярди доступні для спостереження. Більшість з цих 2 мільярдів зір за багатьма параметрами схожі на наше Сонце, але нам ще недоступні спостереження їх поверхонь. Тому дослідження поверхні Сонця (фотосфери), її особливостей, дозволяють вести мову й про поверхню більшості доступних спостереженню з Землі зір нашої Галактики.

Сонце – величезна розжарена газово-плазмова куля, що має складну будову зовнішніх і внутрішніх шарів. Сонце – єдина зоря, яка знаходиться настільки близько до Землі, що на ній видно окремі деталі її поверхні. Вивчаючи їх, можна глибше з'ясувати природу інших зір, які перебувають на значно більших відстанях. Фізичні процеси, що відбуваються в надрах Сонця, зумовлюють наявність і зміну утворень та деталей на його видимій поверхні, тобто у фотосфері. Відмітимо, що фотосфера (від грецького – сфера світла) – нижній шар атмосфери Сонця, що складається з газів товщиною 200 – 300 км. завтовшки і сприймається нами як поверхня Сонця. На сонячній поверхні спостерігаються саме ті прояви, що в своїй сукупності характеризують сонячну активність. До них належать грануляція, флокули, факели, сонячні плями, протуберанці, коронарні діри, спалахи.

Утворення на поверхні Сонця, зокрема, темні плями, першими побачив у винайдений ним телескоп, а також провів їх експериментальні дослідження Галілео Галілея. З того часу астрономічна наука значно збагатилася методами дослідження і апаратурою, є значні обсяги літературної інформації, значний обсяг інформаційного матеріалу, розміщеного у всесвітній мережі *Internet*, що дозволяє розширити коло доступу до астрономічних досліджень широкому загалу учнів. Саме тому в основу нашої роботи лягло дослідження сонячних структур за щоденними фотографіями Сонця, зробленими у лініях *He II*, 304 Å. [16].

Мета роботи: дослідити види фотосферних елементів, їх появу і зникнення на поверхні Сонця; екстраполювати отримані для Сонця результати на зорі, подібні до Сонця.

Об'єкт дослідження: поверхня Сонця; поверхні інших зір.

Предмет дослідження: особливості фотосферних елементів Сонця.

Фотосферні утворення на поверхні Сонця виникають спонтанно, випадково, але з часом (плином років) для них спостерігається певна закономірність. Оскільки фізичні процеси в середині Сонцеподібних зір аналогічні, то поверхня таких зір має бути подібною до Сонячної. Висловлене припущення було взяте нами у якості **робочої гіпотези**.

Виходячи з мети дослідження і сформульованої гіпотези перед роботою ставилися наступні **завдання**:

Розглянути будову Сонця, будову і склад його структурних елементів, джерела енергії.

Провести спостереження за поверхнею сонячного диску по готових фотографіях, зроблених у лініях *He II*, 304Å , що відповідає температурному діапазону $60000 - 80000\text{K}$.

З'ясувати математичний апарат дослідження та проведення числових обрахунків.

Проведення експериментальної частини дослідження тривало з вересня 2010 р. по січень 2012 р. Даний період відповідає переходу від мінімуму сонячної активності до її наростання, що позначається на початку майже повною відсутністю плям на диску Сонця та до значної їх появи. Тому в якості предмету дослідження нами були обрані як темні плями, так і інші елементи фотосфери, які добре помітні при зображеннях Сонця у лініях *He II* – супергранули (фотосферні факели).

Супергрануляція – великомасштабна структура з розмірами комірок близько 30000 км . Час життя супергранули близько доби, загальна їх кількість на поверхні Сонця досягає 5000 .

СЕКЦІЯ АЕРОФІЗИКИ ТА КОСМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ВПЛИВ АТМОСФЕРНИХ ЧИННИКІВ НА ІНТЕНСИВНІСТЬ ВТОРИННОГО КОСМІЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ

Автор: **Рибалко Андрій Андрійович**, учень 11 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Лебедь О. О.**, старший викладач кафедри фізики НУВГП, **Рибалко О.С.**, вчитель фізики.

У цій роботі досліджено залежність інтенсивності вторинного космічного випромінювання від атмосферного тиску та температури для м. Рівного.

Метою досліджень було визначення можливості використання ФПК-01 для визначення залежності інтенсивності вторинного космічного випромінювання від різноманітних атмосферних параметрів.

Результати: визначено інтенсивність вторинного КВ для зимового періоду м. Рівне, та інтенсивність жорсткого вторинного КВ річного періоду 2012 року; отримані рівняння лінійної регресії для залежності кількості N зареєстрованих частинок вторинного КВ від атмосферного тиску P та температури T . Також шляхом виключення температурної залежності отримано коефіцієнти регресії для залежності N від P ; отримані барометричний та температурний коефіцієнти для мюонного телескопа окремо для всього вторинного КВ та його жорсткої компоненти.

Висновки:

У ході виконання дослідження ми провели вимірювання і на основі них побудували графіки залежностей інтенсивності вторинного космічного випромінювання від атмосферних чинників (зокрема атмосферного тиску та температури). Надалі, виходячи з отриманих результатів, ми виконали чисельну оцінку значення барометричного та температурного коефіцієнтів для широти м. Рівного.

Для більшої ефективності роботи ФПК-01 та підвищення її чутливості необхідно зробити її реконструкцію шляхом збільшення площі груп лічильників Гейгера і розміщення їх в один ряд в одній групі. Корисною була б заміна газових детекторів стріповими сцинтиляційними детекторами.

Отримані нами результати в подальшому можливо використовувати під час досліджень різких змін температури, аномальних короткочасних змін тисків (період грозових фронтів) з метою визначення можливості застосування даного телескопа для моніторингу небезпечних атмосферних явищ.

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОСМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ САМОРОБНОГО РАДІОТЕЛЕСКОПУ

Автор: **Степанюк Олександр Юрійович**, учень 10 класу Здолбунівської ЗОШ I-III ступенів №3, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мислінчук В.О.** – кан. пед. наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ; **Кузьмицький О.С.** – вчитель фізики та астрономії.

Радіоастрономія – розділ астрономії, який вивчає космічні об'єкти шляхом аналізу радіовипромінювання, яке приходить від них. Багато космічних тіл випромінюють радіохвилі, які досягають Землі: це, зокрема, зовнішні шари Сонця і атмосфер планет, хмари міжзоряного газу. Радіовипромінюванням супроводжуються такі явища, як взаємодія турбулентних потоків газу і ударні хвилі в міжзоряному середовищі, швидке обертання нейтронних зір з сильним магнітним полем, «вибухові» процеси в ядрах галактик і квазарів, сонячні

спалахи та ін. Космічні сигнали, які приходять до Землі, мають характер шумів. Ці сигнали фіксуються і підсилюються з допомогою спеціальної електронної техніки, після чого реєструються в аналоговому або цифровому вигляді. Радіоастрономія дуже швидко стала незамінним методом вивчення Всесвіту. Справа в тому, що радіохвилі добре проникають крізь міжзоряне середовище, космічний пил і тому приходять до нас з таких районів космосу, звідки видиме світло дійти не може. Завдяки цьому радіотелескопи дозволили астрономам заглянути в найпотемніші куточки Всесвіту, недоступні оптичним телескопам. Крім того при спостереженнях в діапазоні довжин хвиль від 30м до 1см погода і атмосфера практично не впливають на проходження радіосигналу. Спостереження можна проводити в будь-який час доби.

Мета роботи: систематизувавши наявні знання з любительського астрономічного приладобудування розробити покрокову інструкцію виготовлення любительського радіотелескопу-інтерферометру та окреслити напрямки можливих спостережень.

Об'єкт дослідження: теоретичні основи дослідження електромагнітного випромінювання в діапазоні радіохвиль.

Предмет дослідження: саморобний любительський радіотелескоп-інтерферометр.

Виходячи з мети дослідження, його предмету і об'єкту, в роботі виконано наступну діяльність: розглянуто можливості дослідження електромагнітного випромінювання в діапазоні радіохвиль, описано перспективи і досягнення сучасної любительської радіоастрономії, розроблено покрокову інструкцію виготовлення любительського радіотелескопу-інтерферометру та окреслено напрямки можливих спостережень.

МОДЕЛЬ ДЛЯ ДЕМОНСТРУВАННЯ СПОСОБУ ВИЯВЛЕННЯ ЕКЗОПЛАНЕТ ТРАНЗИТНИМ МЕТОДОМ

Автор: Якимчук Арсен Олегович, учень 11 класу Рівненського НВК «Колегіум», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: Семещук І.Л., кан.пед.наук, доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ; Шевчук В.П., вчитель фізики та астрономії.

Мета роботи: проведення експериментального дослідження транзитного методу за допомогою реальної моделі та отримання кількісних результатів, а також їх аналіз.

Виконавши дану роботу, ми переконалися у тому, що створена нами модель транзитного методу виявлення екзопланет дає результати, що в цілому відповідають реальним, які були отримані з допомогою сучасних астрономічних пристроїв та камер. Об'єкт дослідження був розглянутий на нашу думку повністю. Мета роботи була досягнута.

Результати теоретичної та експериментальної частини дослідження дозволяють сформулювати наступні висновки:

- ми здійснили короткий огляд методів виявлення і дослідження екзопланет та історію їх відкриття;
- описали і охарактеризували транзитний метод виявлення екзопланет;
- створили експериментальну модель;
- використали модель для отримання результатів;
- провели короткий аналіз отриманих експериментально даних.

Виходячи з вище написаного, можна стверджувати, що значення даної роботи може бути більшим при умові усунення окремих недоліків у експериментальній частині.

ВИВЧЕННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЯЦЯ ЗА ДОПОМОГОЮ КОСМІЧНИХ АПАРАТІВ

Автор: Позняківський Дмитро Валерійович, учень 9 класу Костопільської гуманітарної гімназії імені Т.Г.Шевченка, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: Семещук І. Л., к.п.н., доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ; Кузнюк Ю.Б., вчитель фізики.

Місяць є зручним майданчиком для астрономічних і астрофізичних спостережень. Повна відсутність атмосфери, незначна сила тяжіння, повільне обертання Місяця – все це відкриває широкі можливості перед астрономами і астрофізиками для досліджень Сонця, планет, галактик і зоряних скупчень.

На Місяці можна в майбутньому вирішувати нездійсненні в земних умовах завдання з фізики, хімії, біології, фізіології та багатьох інших наук. Для специфічних завдань космічних досліджень слід враховувати і можливість того, що Місяць може стати допоміжною виробничо-енергетичною базою для космічних польотів.

Будівництво стаціонарних наукових комплексів на місяці зажадає розробки значного об'єму ґрунтів і скельних порід, що, у свою чергу, породжує проблему створення місячної будівельної техніки з високою мірою автоматизації, розрахованої стосовно місячних умов. Все це неможливе без досконалого вивчення фізико-механічних властивостей місячних ґрунтів і вирішення проблеми їх моделювання в земних умовах.

Проведений аналіз результатів безпосередніх досліджень місячних порід в окремих районах поверхні Місяця вже зараз дозволяє розглядати їх як потенційні площадки для проведення майбутніх будівельно-монтажних робіт. У зв'язку з цим дані про склад і властивості місячної поверхні в конкретних районах являють собою виняткову цінність з точки зору процесів взаємодії робочих органів майбутньої місячної будівельної техніки з місячним реголітом.

Звичайно, на даному етапі розвитку можна говорити лише про зародження основ як місячного будівельного машинобудування, так і космічної технології в цілому. Проте великі досягнення в галузі космічної науки і техніки за останні десятиріччя є гарантом неминучості організації виробництва в космосі і на Місяці зокрема, що в свою чергу відкриє якісно нові перспективи для розвитку всього людства.

МЕТЕОРНІ ПОТОКИ ТА ЇХ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Автор: **Ганько Тетяна Олександрівна**, учениця 11 класу Висоцької ЗОШ I-III ступенів Дубровицького р-ну.

Науковий керівник: **Красюк К.П.**, вчитель фізики та астрономії.

Об'єкт дослідження – метеорні потоки осені – зими 2012 - 2013 р.р.

Мета роботи – розкрити значення спостережень для одержання системи знань з основ астрономії, сприяти виробленню умінь ведення спостережень за метеорними потоками і

обробки результатів.

Сформульована мета реалізувалася **шляхом вирішення таких завдань**: вивчити розміщення обраних об'єктів на небесній сфері; вміти наносити метеорні сліди на спеціальні зоряні карти для ототожнення метеорів з існуючими метеорними потоками; навчитися знаходити блиск метеорів, порівнюючи їх з блиском відомих зірок або планет; тримати постійний зв'язок з ІМО (Міжнародною метеорною організацією) для отримання консультацій та аналізу своїх спостережень.

Предметом дослідження є побудовані середні криві зміни зенітного годинного числа метеорних потоків на основі опрацьованих даних спостережень, а також зоряні карти з ототожненими радіантами потоків.

Окремий розділ присвячено аналізу даних спостережень. Подано докладну методичку обробки результатів досліджень. Додатки містять велику кількість таблиць візуальних спостережень, зоряних карт з ототожненими радіантами, графіків, фото.

У **висновках** зроблено підсумки роботи і підтверджено той факт, що аматори астрономії можуть вести систематичні спостереження, які мають наукову цінність і сприяють вирішенню цілого ряду важливих завдань астрономії.

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ЗІРК НА ОСНОВІ ЇХ СПЕКТРАЛЬНОГО ПІДКЛАСУ

Автор: **Ярмак Олександр Вікторович**, учень II курсу Костопільського будівельно-технологічного технікуму.

Науковий керівник: **Семещук І. Л.**, к.п.н., доцент кафедри методики викладання фізики та хімії РДГУ.

Мета роботи полягала в вивченні основних характеристик зірок та деяких методів їх визначення, зокрема температури, світності та розмірів зірок з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Так само, як злиток розпеченого металу з підвищенням температури від тьмяно-червоного кольору переходить до жовтого і потім сліпучо білого, так і зірки за різних температур мають різні кольори. Показник кольору - характеризує основні риси розподілу енергії в спектрі небесного тіла, його колір. Показники кольору вимірювати набагато легше, ніж визначати спектральний клас зірки. Спектр можна отримати тільки в порівняно яскравій зірці і кожному зірку потрібно знімати окремо, наводячи на неї щілину спектрографа. А показники кольору визначаються у всіх зірок, зображення яких отримані на двох фотопластинках. Вимірювання тут носять масовий характер і можуть бути поширені на дуже слабкі зірки. За показником кольору можна визначати спектральний клас і температуру зірки.

В ході дослідження ми визначили температуру двадцяти найяскравіших зірок неба, використавши комп'ютерну математичну модель залежності температури від показника кольору зірки.

Світність Сонця було визначено завдяки комп'ютерній математичній моделі законів теплового випромінювання. Результат добре узгоджується з теоретичними даними.

За отриманими даними світності та температури зірок вдалося оцінити їх розміри. Результати виявилися задовільними. На якісному рівні вони дозволяють проводити аналіз досліджуваних зірок за їх основними характеристиками.

ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ

СЕКЦІЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ЛАНДШАФТОЗНАВСТВА

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ (КІНЕЦЬ XVIII СТ. – 1991 Р.)

Автор: **Доброчинська Наталія Сергіївна**, учениця 10 класу Рівненської української гімназії

Науковий керівник: **Мартинюк В.О.**, доцент Рівненського державного гуманітарного університету, канд. геогр. наук

Здобуття незалежності Україною відкрило широкі перспективи та можливості географічних досліджень, у тому числі з історії географії. У середині 90-х років минулого століття український географ О. Краснополський, на основі багаторічних досліджень, видає у Санкт-Петербурзі тритомну працю “Отечественные географы (1917–1992). Биобиблиографический справочник”; в останньому томі публікуються відомості про українських географів. В 1997 р. Я. Жупанський публікує чи не перший в Україні посібник “Історія географії в Україні”. У 2000 р. Українським географічним товариством, Тернопільським педуніверситетом та Географічною комісією Наукового товариства ім. Т. Шевченка започатковується видання наукового часопису “Історія української географії”. Актуальність проблеми історико-географічних досліджень постає на останніх з’їздах Українського географічного товариства (Луцьк, 2000; Чернівці, 2004; Київ, 2008), Всеукраїнської спілки краєзнавців. Згадані події та ключові віхи у географічній науці України засвідчують про зростаючий інтерес до історико-географічних досліджень регіонів держави, географічних персоналей і постатей, галузевих та комплексних студій у ретроспективі. Помітний внесок у розвиток історії географії України на сучасному етапі внесли Я. Жупанський, М. Костриця, Н. Краснополська, О. Краснополський, В. Круль, В. Руденко, О. Шаблій, П. Шищенко, О. Яроменко та інші географи.

Краєзнавчі пошуки в межах Рівненщини на стику історії та географії рідного краю спонукали мене до обрання теми з історії географії регіону.

Мета роботи – дослідження історії становлення й розвитку природничо-географічних студій Рівненщини на тлі суспільно-політичних процесів перебування краю у різних адміністративно-територіальних утвореннях.

Великий внесок у розвиток краєзнавчо-географічних та природничо-географічних досліджень за часів перебування Рівненщини у складі Волинської губернії внесли викладачі природознавці Кременецької гімназії та ліцею (1807-1832): В. Бессер, А. Андержейовський – ботанічні та зоологічні пошуки; вчені-географи, військові топографи й інженери – учасники Західної експедиції з осушення боліт: Й. Жилінський – керівник та організатор експедиційних робіт, М. Барбот-де-Марні та О. Карпінський – геологи, петрографи, В. Докучаєв – ґрунтознавець, О. Воєйков – кліматолог та метеоролог, Г. Танфільєв – ботанік, геоботанік, ґрунтознавець та інші вчені; наукові працівники Сарненської науково-дослідної станції з осушення боліт (В. Доктуровський – болотознавець, ботанік); дослідники Волинського губернського статистичного комітету (О. Братчиков – редактор Волинських губернських відомостей, краєзнавчі студії; Г. Осовський – геологічні дослідження; М. Чертков – мінералогічні та палеонтологічні пошуки); краєзнавчі праці Волинського Церковно-археологічного товариства (М. Теодорович, О. Фотинський, М. Петров, І. Малишевський, Л. Похилевич, А. Хойнацький, Ф. Четиркін та інші).

Неоціненний внесок с поміж усіх членів ТДВ у вивчення природних умов, галузевих і комплексних (ландшафтних) досліджень Рівненщини зробив професор Київського університету П. Тутковський, а згодом академік ВУАН. Тільки Волинському Полісся вчений присвятив понад 70 наукових праць, які опубліковані у різних виданнях. Багато його праць присвячено питанням мінералогії, петрографії, палеонтології, стратиграфії, регіональній і динамічній геології, четвертинним відкладам і проблемам четвертинного періоду, геоморфології, фізичній географії, гідрогеології, корисним копалинам, крає- і ландшафтознавству, природному районуванню, науковій бібліографії і термінології.

Помітний внесок у розвиток природничо-географічних досліджень регіону зробили польські вчені міжвоєнного періоду. Геологічні та геоморфологічні дослідження проводили С. Малковський, А. Мазурек, Е. Рюлле, Л. Савицький, кліматичні – Р. Гумінський, гідрологічні – С. Ленцевич, Є Кондрацький, гідробіологічні – Г. Вольський, ґрунтознавчі – Я. Томашевський, В. Зайковський, В. Менчинський. Торфовища і болота вивчали С. Кульчинський, Б. Криговський, В. Тимракевич, С. Малковський. Меліоративні дослідження проводили В. Лібрович, С. Турчинович, С. Рихловський та ін. Флористичні пошуки здійснювали С. Мацко, Й. Панек, М. Кочвара; орнітологічні – А. Дунаєвський. Серед комплексних досліджень польського періоду слід особливо відзначити праці Едварда Рюллес.

Природничо-географічні дослідження Рівненщини кінця XVIII ст. – 1939 р. засвідчили про становлення окремих галузевих напрямів фізико-географічної науки. Відставали або не розвивалися саме комплексні напрями досліджень, тобто ландшафтознавчі. Винятком є роботи українського вченого П. Тутковського та поляка Е. Рюлле яких ми вважаємо лідерами географічних досліджень періоду перебування області у складі Волинської губернії

та Волинського воєводства.

У радянський період активізувалися пошуки з ландшафтознавства вченими Львівського університету, геоморфологічні студії дослідників Київського університету та Рівненської ГРЕ. Завдяки створенню УПВГ в м. Рівному найбільш плідними були гідрологічні пошуки. Лідерами природничо-географічних досліджень радянського періоду на Рівненщині були професори К. Геренчук (Львівський університет) та О. Маринич (Київський університет).

Великий внесок в організацію природничо-географічних досліджень Рівненщини радянського періоду зробив Голова Рівненського відділу УГТ І. Коротун. Під його керівництвом були видані монографія “Природа Ровенської області” (1976) та Атлас Ровенської області (1985), започатковано науковий напрям “Меліоративна географія”, опубліковано серію статей в тритомному виданні “Українська географічна енциклопедія”.

Більш детальні пошуки у царині природничо-географічних досліджень Рівненщини вимагають архівних джерел, аналізу конкретних наукових праць вчених та їхнього внеску у той чи інший науковий напрям.

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ҐРУНТІВ СХИЛОВИХ ГЕОКОМПЛЕКСІВ (НА ПРИКЛАДІ ВІДРІЗКУ БАСЕЙНУ Р. СЛУЧ, БЕРЕЗНІВСЬКИЙ РАЙОН)

Автор: **Лисюк Катерина Володимирівна**, учениця 10 класу Рівненського НВК ЗОШ I–III ступенів № 26

Наукові керівники: **Мартинюк В.О.**, канд. геогр. наук, доц. кафедри екології та збалансованого природокористування РДГУ; **Осніцька Н. О.**, вчитель географії Рівненського НВК ЗОШ I–III ступенів № 26

Розв’язання господарських і природоохоронних завдань вимагає розуміння закономірностей розвитку схилових геоконкомплексів. Такого типу геоконкомплексів поширені на Рівненщині в усіх фізико-географічних районах. Найбільше геоекологічних ризиків природокористування завдають саме ландшафти зі схиловою мікророзональністю. Вивчення фізико-географічних процесів, що відбуваються у межах таких геосистем, прогнозування їх розвитку є актуальним і потрібним.

Мета роботи – розкрити особливості процесів міграції речовин у ґрунтах катенарних геоконкомплексів на прикладі екотонної ключової ділянки мікрокатени «Схил долини р. Случ» (Волинське Полісся).

Еколого-географічний аналіз міграції речовин у ґрунтах мікрокатени «Схил долини р. Случ» (с. Бистричі) дозволив встановити, що вміст гумусу зменшується від елювіального горизонту аж до материнської породи в усіх чотирьох ґрунтових профілях. Вниз по схилу відбувається виніс гумусу від привододільної частини схилу до його підніжжя. На усіх генетичних горизонтах ґрунтового профілю у приаквальній фації спостерігається збільшений відсоток гумусу. Аналіз міграції біогенних елементів показав зменшення кількості P_2O_5 (рухомі форми) від поверхневих горизонтів аж до материнської породи. У приповерхневому горизонті ґрунту (0-26 см) мікрокатени нами виявлено незначне збільшення вмісту P_2O_5 у приаквальній фації порівняно із привододільною. На елювіальних горизонтах ґрунтових розрізів навпаки спостерігається зменшення вмісту P_2O_5 вниз по схилу мікрокатени. Стосовно міграції азоту рухомого, то латеральна міграція цього елементу має тенденцію щодо накопичення у приаквальній фації і, відповідно, винесення від привододільних геоконкомплексів долини р. Случ. Радіальна міграція вмісту важких металів в усіх ґрунтових розрізах має тенденція до зменшення від елювіального горизонту до материнської породи. Виняток лише має манган в усіх ґрунтових розрізах мікрокатени. Досить високий вміст мангану, слід відмітити, спостерігається у приповерхневому (елювіальному) шарі усіх розрізів. Латеральна міграція цезію-137 має чітку тенденцію до накопичення у фаціях приаквальної частини мікрокатени схилу долини р. Случ. З глибиною генетичних горизонтів вміст цезію-137 в усіх розрізах зменшується.

Наші дослідження дають підстави висловити рекомендації щодо обмеження сільськогосподарського природокористування у приаквальній частині мікрокатени долини р. Случ. До певних екологічних ризиків слід віднести випасання ВРХ, сінокосіння, вирощування сільськогосподарських культур тощо у заплаві р. Случ. Моделювання вивчення процесів геохімічної міграції у ґрунтах схилових геоконкомплексів інших ландшафтів Волинського Полісся дозволить виявити певні закономірності, тенденції їх розвитку, прогнозування та оптимізації природокористування.

КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ТРАДИЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ВОЛОДИМИРЕЦЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Лихацька Тетяна Вікторівна**, учениця 11-В класу Кузнецовської загальноосвітньої школи I-III ступенів №4

Науковий керівник: **Китун П.І.**, учитель географії, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

Природокористування – це сукупність усіх форм експлуатації природних ресурсів, впливу людини на природу у процесі її господарської діяльності.

Вдосконалення механізму природокористування на місцевому рівні свого регіону потребує уваги географів та економістів.

Темою роботи є «Конструктивно - географічний аналіз традиційного природокористування Володимирецького району».

Об'єктом дослідження є ПРК і стан природокористування у межах Володимирецького району та м. Кузнецовськ.

Предметом дослідження є теоретично-методичні та прикладні проблеми природокористування в даному регіоні в умовах перебудови суспільних відносин в Україні.

Метою роботи є виявлення конфліктів природокористування Володимирецького району та м. Кузнецовськ.

Сільськогосподарське природокористування демонструє зміни в структурі с/г угідь, вилучення із с/г угідь деградованих земель.

Будівництво РАЕС змінило природокористування Володимиречини пов'язана з водними ресурсами. Найбільшим забруднювачем вод р.Стир є зливі води РАЕС і комунальне підприємство міста. За даними гідрогеологічно-метеорологічної експедиції Рівненської області ситуація по пунктах промислово - стічних вод РАЕС змінюється і це залежить від режиму роботи АЕС, систем очищення та кількість працюючих енергоблоків.

Лісогосподарське природокористування є традиційним для Володимиречини і за останні роки площа лісів змінилась і заготівля деревини збільшилась.

Джерелами конфліктів природокористування є гірничі роботи в Рафалівському кар'єрі, неорганізованість відпочинку в літній період на озері Біле, та наслідки Чорнобильської катастрофи.

ЕКОЛОГО-БІОГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСЕЛИЩ ПЛАУНА РІЧНОГО У МАЛОПОЛІСЬКІЙ ЧАСТИНІ РАДИВИЛІВСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Данилішина Олеся Олександрівна**, учениця 11 класу Пляшівської ЗОШ І-ІІІ ст., Радивилівського району, вихованка гуртка «Юний науковець».

Науковий керівник: **Шуст В.В.**, керівник гуртка «Юний науковець»; **Данилішина І.В.**, вчитель географії.

Плаун річний */Lycopodium annotinum L./* є досить рідкісною рослиною флори України, що занесена до третього видання «Червоної книги України» (2009 р.). Мале Полісся – одна з найдавніших природних зон зростання виду.

Мета роботи полягала у виявленні та дослідженні еколого-біогеографічних особливостей оселищ плауна річного у малополіській частині території Радивилівського району.

У результаті проведених досліджень було встановлено, що плаун річний */Lycopodium annotinum L./* на досліджуваній території характеризується нерівномірним розповсюдженням і приурочений до типових для нього ландшафтів. Вид формує найбільшу кількість біомаси в умовах зростання поблизу села Безодня (тип лісорослинних умов В4). Це сирий сосново-дубовий субір у заплаві річки Слонівка, у першому ярусі якого зростає сосна звичайна, а у другому – дуб звичайний. Досліджуваний вид зростає на сірих лісових супіщаних ґрунтах з товщиною лісової підстилки 10 см та елювіальним горизонтом товщиною 19-65 см. Кислотність ґрунту у місці зростання досліджуваного виду рівна 7. Освітленість території у діапазоні до 6000 люкс рівна 1780 люкс, рівень CO₂ у приземному шарі атмосфери становить 46 мг/л, а рівень магнітного поля – 0,043мТс.

Приуроченість виду до оселищ з перерахованими вище умовами свідчить про важливу роль цих ділянок як цінних осередків біорізноманітності. Тож, на нашу думку, було б доцільно надати статус заказника місцевого значення досліджуваній території поблизу села Безодня.

ДЕМОГРАФІЧНИЙ МОНІТОРИНГ НАСЕЛЕННЯ БЕРЕЗНІВСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Яковчук Софія Ярославівна**, учениця 9 класу Березнівської загальноосвітньої І – ІІІ ступенів школи № 2

Науковий керівник: **Прилуцька І.В.**, учитель географії Березнівської загальноосвітньої І-ІІІ ступенів школи № 2

Населення було, є і буде головною складовою кожної держави. Тому вивчення особливостей його розміщення, динаміка людності по регіонах, статеві-вікової, національно-мовної структур тощо – вкрай важливі завдання сучасної демографії.

Предмет дослідження: економіко-географічні закономірності розвитку Березнівського району протягом двох останніх десятиліть.

Мета дослідження: провести моніторинг основних демографічних характеристик населення Березнівського району, з'ясувати причини їх динаміки за період з 1991 по 2012 рік

Актуальність дослідження: відтворення населення є одним з головних процесів відтворення суспільства й являє собою неперервне відновлення генерацій людей у результаті взаємодії народжуваності й смертності, яка перебігає в рамках історично-визначених соціальних відносин. З огляду на це актуальність дослідження економіко-географічних закономірностей демографічного розвитку регіону, зокрема геодемографічних процесів є своєчасним та актуальним.

Завдання дослідження: узагальнити інформацію про методологію обліку населення; розрахувати абсолютні та відносні показники динаміки чисельності населення Березнівського району; за обчисленими даними побудувати карту густоти населення районів Рівненської області та провести її аналіз; розрахувати показники народжуваності та смертності, визначити їх вплив на формування величини природного приросту в регіоні; проаналізувати дані статеві-вікової структури населення, національного, мовного та шлюбного стану території.

Результатом дослідження є систематизація опрацьованих статистичних матеріалів щодо основних демографічних показників населення Березнівського району з 1991 по 2012 рік.

УРБАНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Носачук Олена Сергіївна**, учениці 9-Б класу Рівненської української гімназії м. Рівне

Науковий керівник: **Яроменко О. В.** кандидат географічних наук, доцент кафедри географії і туризму МЕНУ ім. ак. С. Дем'янчука

Урбанізація є пріоритетним напрямом цивілізаційного розвитку – сталого, екобезпечного, ресурсозбалансованого. У XXI столітті відбулася трансформація урбанізаційних процесів в регіонах України, що актуалізувало їх вивчення. Це пов'язано з тим, що урбанізація (лат. urbanus – міський), яка тлумачиться як соціально-економічний процес зростання міст, міського населення, поширення міського способу життя на все суспільство, повстала у вигляді нових якісних і кількісних змін.

Урбанізаційні процеси в Україні лежать у площині наукового і практичного зацікавлення у зв'язку з їхнім масштабним й глибоким впливом на стан довкілля і природних ресурсів, та водночас пов'язані з підвищенням показника рівня урбанізації у регіонах України та поширенням урбанізаційних процесів на сільську місцевість. Тому вивчення урбанізаційних процесів у Рівненській області є актуальним і своєчасним.

Об'єктом дослідження є територія Рівненської області як адміністративно-територіальної одиниці.

Предмет дослідження – територіальна організація розвитку урбанізаційних процесів у Рівненській області.

Мета – розглянути демографічні й територіальні аспекти розвитку урбанізації у Рівненській області. Відповідно до поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- аналізувати урбанізацію як географічний процес;
- ознайомитися з методикою вивчення урбаністичних процесів;
- характеризувати демографічні аспекти розвитку урбанізації у Рівненській області;
- розкрити показник урбанізованості Рівненської області у порівнянні з іншими регіонами.

Інформаційною базою служили статистичні дані Головного управління статистики у Рівненській області та Державного комітету статистики України, літературні та Інтернет-джерела.

Методи дослідження. Для розв'язання визначеного завдання, досягнення мети використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження: методи системного й порівняльного аналізу, статистичні методи й моделювання.

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДУБРОВИЧЧИНИ

Автор: **Адамчук Вікторія Валеріївна**, учениця 10-А класу Дубровицької ЗОШ I-III ст. №2

Науковий керівник: **Придюк Н.М.**, вчитель географії, вчитель вищої категорії, старший вчитель

Розглядаючи Дубровицький район, слід відзначити, що це один з районів України, який не має надзвичайно вигідного географічного положення, багатой природно-ресурсної бази, але володіє значним трудовим потенціалом. Ці чинники послужили мотивом до екстенсивного нарощування сільськогосподарського виробництва, що призвело до формування структури господарського комплексу, в якому домінуючу роль відіграють природо-експлуатуючі галузі матеріального виробництва.

Така регіональна економічна система виявилась нежиттєздатною в кризових умовах, тому назріла потреба в її докорінній реконструкції, пошуку нових перспективних напрямків економічного росту, розвитку окремих регіонів на основі туризму як екологічно чистого і надзвичайно привабливого сектора економіки. Але в умовах складної екологічної ситуації розвиток цього сектору в Дубровицькому районі теж гальмується.

Альтернативою може служити економічно, соціально та екологічно обґрунтований розвиток сільського зеленого туризму в краї. Сприятливий клімат, мальовничі природні ландшафти, історико-етнографічна спадщина, агро-рекреаційний колорит сприяють цьому.

Мета даної роботи: з'ясувати можливості розвитку сільського зеленого туризму (далі – СЗТ) в Дубровицькому районі; показати перспективи СЗТ як одного із можливих засобів розв'язання проблем економічного розвитку району, стабілізації екологічної ситуації та напружених соціальних проблем району, зокрема, масового безробіття, закордонного заробітчанства, складного соціального клімату, забезпечення належного рівня в якості життя населення; довести, що збережена етнокультурна самобутність нашого краю виступає ексклюзивною

конкурентною перевагою, що дозволить району бути серед основних осередків розвитку сільського туризму на Рівненщині.

Об'єктом дослідження є соціально-економічні умови розвитку зеленого туризму Дубровицького району, природні компоненти та природні комплекси території, складові частини територіальної організації суспільства, територіально-виробничі комплекси, галузі господарства, система розселення, все те, що може бути використане з рекреаційною метою.

Предметом дослідження є методи, які використовуються при визначенні стратегічних пріоритетів розвитку агротуристичного господарства, закономірності територіальної організації господарства, особливості прояву соціально-економічних чинників розвитку рекреації в районі.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше здійснено спробу дати оцінку СЗТ як одному із напрямів соціально-економічного розвитку Дубровиччини, розробити туристичні маршрути та рекламні проспекти краю.

ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Боровик Наталія Юріївна** учениця 10 класу Корецького навчально-виховного комплексу «Школа I-II ступенів – ліцей».

Наукові керівники: **Осіпчук І. О.**, вчитель економіки, аспірант географічного факультету КНУ ім.Т.Шевченка; **Дорошенко В. І.**, канд. географічних наук, доцент КНУ ім. Т. Шевченка

Питання щодо територіальної організації роздрібною торгівлі розробляються вченими різних країн протягом уже тривалого періоду. Першою в теоретичному плані була теорія Тюнена, яку пізніше вдосконалив Кристалер. Так, теорія «центральної місць» і досі лежить в основі більшості просторових досліджень господарства регіонів.

Не зважаючи на різні соціально-економічні та фізико-географічні особливості територій, торговельна система формується за сталими закономірностями. Це підтвердило наше дослідження, яке було проведено на базі суцільного телефонного опитування всіх сільських рад Рівненської області про тяжіння населення того чи іншого села до інших населених пунктів з метою задоволення купівельного попиту. Таким чином, виділені центри є об'єктивними.

В процесі аналізу параметрів зон тяжіння центрів була здійснена їх типізація та ієрархія, що відповідає теоретичним розробкам вчених щодо територіальної структури системи роздрібною торгівлі регіону. Таким чином, на території Рівненської області сформувався: два вузли торговельного обслуговування населення – обласний (місто Рівне) та два міжрайонних (м.Дубно та м.Сарни); ряд центрів, які поділяються на районні, що в основному представлені районними центрами, кущові та внутрішньогосподарські, що в основному складають смт та села, частина з яких раніше були райцентрами.

Також в межах кожного з районів можна виділити торговельні пункти різних рівнів, що формують територіальну структуру торговельних систем адміністративних районів.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА НА ПРИКЛАДІ СІЛ ЗДОЛБУНІВСЬКОГО РАЙОНУ: ЗДОВБИЦІ, ДЕРМАНЯ, КУНИНА, СВЯТОГО, НОВОМИЛЬСЬКА

Автор: **Шевчук Олександр Вікторович**, учень 11-го класу Здовбицької ЗОШ I-III ступенів.

Науковий керівник: **Салюк Л.О.**, вчитель географії Здовбицької ЗОШ I-III ступенів.

В останні роки з карти України зникли тисячі сіл, а ще понад 8 тис. перебувають на межі зникнення. Понад двадцять років іде реформа села, а воно деградує. Проблеми сучасних українських сіл набули чи не найактуальнішого стану і потребують ретельного вивчення і негайних заходів для їх вирішення. Сучасне село не можна розглядати тільки як засіб забезпечення продовольчої безпеки країни. Актуальним є комплексний підхід до вирішення всіх складових сучасних проблем села, а саме демографічної, соціальної та економічної. Вивчення цих проблем сприяє пошуку нових альтернативних шляхів їх вирішення. Подолання кризи на селі не можливе і без дієвої законодавчо – нормативної бази та допомоги з боку держави.

Мета дослідження: виявлення і аналіз демографічних, та соціально – економічних проблем, що склалися в селах Здолбунівщини, та визначення причин їх виникнення. Визначення головних шляхів подолання проблем, що склалися на сучасному етапі. а також встановлення ступеня взаємозалежності між проблемами та шляхами їх вирішення.

Завдання дослідження:

- визначити сучасні стан та тенденції розвитку сільських територій та шляхи вирішення проблеми;
- дослідити особливості демографічної ситуації в селах, рівень розвитку їх соціальної сфери та стан господарства;
- сформулювати причини кризових явищ у сільських населених пунктах Здолбунівщини.

Проблемні дослідження цієї роботи, показали основні відмінності у географічному положенні, історичному минулому, демографічних та соціально – економічних проблемах сільських поселень Здолбунівщини на прикладі шести різних за величиною і віддаленістю від обласного та районного центрів сіл, а саме: Здовбиці, Дерманя I і Дерманя II, Кунина, Новомиська та Святого. У ході роботи ми виявили історичні причини сучасних проблем українських сіл. Вивчили сучасний стан сіл в Україні, Рівненській області і Здолбунівському районі. Визначили історико – географічні особливості досліджуваних населених пунктів Здолбунівщини. Дослідили демографічну ситуацію в селах в період 2005 – 2012 р. р., та тенденції її зміни; встановили рівень розвитку їх соціальної сфери та економічних складових, а також ступінь взаємозалежності між демографічною кризою та соціально – економічними проблемами сільських поселень. Проаналізували причинно – наслідкові зв'язки між проблемами села та визначили шляхи вирішення сучасних демографічних, соціальних і економічних проблем. А також на основі цифрових статистичних даних і інформаційних відомостей побудували таблиці, таблиці, графіки і діаграми, які наочно доповнюють словесний виклад досліджених проблем сіл Здолбунівщини.

СЕКЦІЯ ГЕОЛОГІЇ, ГЕОХІМІЇ ТА МІНЕРАЛОГІЇ

ПІДЗЕМНІ ВОДИ КОРЕЧЧИНИ: ВЛАСТИВОСТІ, ВИКОРИСТАННЯ, ОХОРОНА

Автор: **Борисюк Вікторія Володимирівна**, учениця 10 класу Корецького НВК «Школа I-II ст.- Ліцей»

Наукові керівники: **Макаренко Р.М.**, кандидат технічних наук, доцент НУВГП; **Опанасюк М.О.**, вчитель географії вищої категорії, вчитель-методист Корецького НВК «Школа I-II ст.- Ліцей».

Кореччина належить до території розвитку тріщинних вод Українського кристалічного щита. У межах цієї тектонічної структури підземні води містяться у тріщинуватих гранітах, граніто-гнейсах докембрію і в осадових породах палеогену та антропогену. В районі м. Корця за допомогою свердловин під неогеновими глинами в тріщинуватих гранітах виявлено підземні води з підвищеним вмістом радону. Загальна мінералізація води – 1-1,1 г/л.

Було встановлено, що за хімічним складом мінеральні радонові води Корецького родовища віднесені до сульфатно-гідрокарбонатного, кальцієво-натрієвого типу. Вміст регламентованих мікроелементів і сполук не перевищує ГДК для радонових мінеральних вод. Катіонний склад води витриманий. Вміст кальцію становить 60,0-69,0 %-екв., натрію разом калієм – 17,0-23%-екв., магнію – 13,0-19,0 %-екв. Сухий залишок зазнає незначних сезонних коливань від 1,23 до 1,5 г/дм³.

В ході досліджень в лабораторії Корецької СЕС було визначено вміст заліза в підземних водах досліджуваної території. З'ясовано, що він перевищує норму. Проведено визначення твердості підземних вод Кореччини.

Встановлено джерела забруднення підземних вод району. Визначено, що підземні води Корецького району використовуються як джерело водопостачання, а також в лікувальних цілях.

На базі радонових вод працює КЗ «Корецька обласна лікарня відновного лікування».

Підземні води району дослідження необхідно охороняти та захищати від забруднення.

Автором запропоновано систему заходів щодо захисту підземних вод від забруднення.

ГЕОМОРФОЛОГІЧНА БУДОВА ЗДОЛБУНІВСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Філонюк Віталій Віталійович**, учень 9 класу Суємської ЗОШ I-II ст. Здолбунівського району

Науковий керівник: **Овсійчук Ю.М.**, вчитель географії та економіки

Мета дослідження: дослідження геоморфологічної будови рідного краю, особливостей формування й розвитку рельєфу, встановлення взаємозалежності між геологічними, геоморфологічними процесами та рельєфом, їх прояв і поширення на території Здолбунівського району, раціональність господарського і рекреаційного використання території.

Актуальність теми: актуальність теми полягає в тому, що в даний час вона не досліджується на належному рівні. Виходячи з цього, опрацьовано різні джерела в яких можна віднайти інформацію відповідного змісту. Оскільки сучасна наука не має змоги деталізувати вивчення геологічних та геоморфологічних особливостей на невеликих територіях, які нині цікаві у природоохоронному відношенні, то це повинно «лягати на плечі» краєзнавців, природолюбів, школярів.

Завдання дослідження: з'ясувати стан вивчення геоморфологічної будови нашого краю, узагальнити відомості, що зібрані науковцями і містяться в різних джерелах інформації, розширити знання з геоморфології Здолбунівщини з подальшим використання у природоохоронній і рекреаційній діяльності Дермансько-Острозького національного природного парку.

Написання даної роботи і проведені дослідження направлені на пізнання рідного краю, збереження і примноження його багатств, наукове обґрунтування перспектив рекреаційного розвитку, раціональне природокористування і поглиблення знань про геоморфологічну будову Здолбунівського району.

ГЕОЛОГІЧНА ПАМ'ЯТКА ПРИРОДИ – БАЗАЛЬТОВІ СТОВПИ

Автор: **Кривчук Тетяна Юріївна**, учениця 10 класу Берестовецької загальноосвітньої школи Костопільського району Рівненської області.

Науковий керівник: **Таргоній-Коваль О.В.**, вчитель географії.

«Берестовецький вулкан», «кам'яна діброва», «Поліський феномен» - з XIX ст, ним захоплюються, його описують, досліджують, а він не перестає нас дивувати!

Актуальність роботи в тому, що в умовах інтенсивної господарської діяльності людини геологічна спадщина вже зазнала значних руйнувань, тому геологи багатьох країн ставлять питання про термінове збереження окремих ділянок, що мають велике наукове значення. Об'єкти геологічної спадщини людства, які в разі знищення неможливо відновити, повинні охоронятися і належати всьому людству, як визначні культурні пам'ятки.

Базальтові моноліти становлять велику наукову цінність і на території західної України зустрічаються лише в Костопільському районі. Країни Західної Європи зменшили або й заборонили розробку стовпчастих базальтів, організувавши в місцях їх скупчень природно-геологічні заповідники, зберігаючи їх таким чином для нащадків і отримуючи значні прибутки від туризму. А наші базальтові стовпи тим часом у вигляді сировини надходять у всі країни світу.

На Івано-Долинському родовищі невелику площу (всього 0,75 га) віднесено до категорії геологічних пам'яток природи місцевого значення під назвою „Базальтові стовпи”, в паспорті якого записано: „Єдине місце стовпчастої будови базальту в межах Рівненської області, висота стовпів сягає 30 метрів”. В умовах інтенсивної господарської діяльності геологічна пам'ятка вже зазнала значних руйнувань. Об'єкт потребує суворого природоохоронного режиму і детального вивчення.

Сьогоднішнє використання базальтової сировини є нераціональним.

Метою роботи є: привернути увагу громадськості до об'єкта геологічної спадщини людства; вивчити історію мінералогічних досліджень, гірничо-технологічних умов експлуатації, переробки та використання базальтів Костопільщини, визначити раціональні підходи до унікального природного об'єкта.

Об'єктом дослідження є базальтові родовища Костопільщини, геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Базальтові стовпи».

Предмет дослідження: використання базальтів та ступінь збереження унікального геологічного об'єкта.

Роль заказника у інфраструктурі має бути набагато ширшою: наукова, пізнавальна, естетична, релігійно-міфологічна, історико-культурна та патріотична, туристично-економічна, самоцінність. Це можливо зробити при тісній співпраці державних і приватних структур, адміністративних і виконавчих органів влади, природоохоронних і громадських організацій за умови їхньої високої екологічної свідомості і відповідальності за долю планети.

МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННІ РЕСУРСИ МЛИНІВСЬКОГО РАЙОНУ, ЇХ РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Макута Мілан Юрійович**, учень 11 класу Підлозецької ЗОШ I-III ст. Млинівської районної ради Рівненської області.

Науковий керівник: **Скібіцька Т.М.**, вчитель географії I категорії, Підлозецької ЗОШ I-III ст. Млинівської районної ради Рівненської області.

Метою роботи є дослідження мінерально-сировинних ресурсів Млинівщини та їх роль в економічному розвитку Рівненської області.

Робота складається з 10 розділів. В розділах 1-8 я детально охарактеризував природно-ресурсний потенціал Рівненщини. У дев'ятому розділі описав перспективні ресурси області, а саме, мідь, алмази та туфи, які є справжнім багатством України. У десятому розділі я особливу увагу звертаю на наявність мінерально-сировинних ресурсів на території Млинівщини, поєднання їх різних видів, характер залягання, запаси, а також намагаюся визначити їх роль в економічному розвитку Рівненської області. Незважаючи на свою невелику територію, Млинівщина посідає значне місце в Рівненській області за запасами нерудних корисних копалин. Зокрема, район багатий родовищами будівельних матеріалів, серед яких переважають пісок, глина, вапняк, крейда. З паливних корисних копалин наш край має запаси торфу, який використовується як паливо, хімічна сировина, в сільському господарстві, медицині.

Дана наукова робота актуальна. Вона має практичне застосування, тому, що її матеріали можуть бути використані для дослідження наявних та розвідки нових корисних копалин та при вивченні курсу географії чи геології та в позакласні роботі.

ВИДІЛЕННЯ ГЕОТИПІВ В МЕЖАХ БЕРЕЗНІВСЬКОГО РАЙОНУ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В СИСТЕМІ ГЕОТУРИСТИЧНОЇ МЕРЕЖІ

Автор: **Соловей Наталія Василівна**, учениця 10 класу Березнівської гімназії Березнівської районної ради Рівненської області

Науковий керівник: **Швед Л.М.**, вчитель географії Березнівської ЗОШ I-III ступенів №2

Дана робота є частиною освітнього проекту, що розробляється спільно студентами Львівського національного університету ім. І.Франка під керівництвом доцента кафедри геоморфології та палеогеографії Сіренко І.М. та учнів Березнівських загальноосвітніх навчальних закладів під керівництвом вчителя географії Березнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 Швед Л.М.

Мета роботи: вивчити основні генетичні типи форм рельєфу Березнівського району з метою виділення окремих геотопів, придатних для використання у геотуризмі.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі завдання: розробка схеми геолого-геоморфологічного дослідження території Березнівського району; визначення основних генетичних типів форм рельєфу; виявлення та аналіз умов формування різноманітних форм рельєфу; виділення на основі зібраного матеріалу геотопів; створення в перспективі на їх базі геотуристичних шляхів і стежок.

Об'єкт дослідження: рельєф Березнівського району.

Методи дослідження: камеральний аналіз літературних джерел, польові дослідження, аналіз картографічних матеріалів.

Дослідницькі матеріали можуть слугувати для: використання зібраних матеріалів у навчально-виховному процесі з метою покращення знань про рідний край; створення на базі Березнівського району мережі геотопів, геотуристичних стежок, маршрутів місцевого значення; підготовки на окремі геотопи документації, яка дозволить охопити їх конкретною формою охорони; посилення загальноосвітнього рівня масового споживача туристичних послуг; збільшення ресурсного потенціалу індустрії подорожувальників; заохочення туристів з метою отримання прибутку.

У вступі представлена загальна характеристика роботи, розкрито основну мету, обґрунтовано актуальність та практичне використання отриманих результатів.

У першому розділі дається коротка характеристика особливостей тектонічної та геоморфологічної будови досліджуваної території, рельєфу Березнівщини, основних генетичних типів форм рельєфу, процесів, що їх формують.

У другому розділі пояснюється наукове підґрунтя виділення геотопів та їх місце в геотуристичній мережі; описано виділені геотопи та розроблений на їх основі геотуристичний маршрут; окреслено подальші завдання.

У висновку узагальнено результати досліджень, виконаних у відповідності до поставлених завдань.

У додатках подано схему розташування виділених геотопів на території Березнівського району та фотоматеріал, що наочно відображає об'єкти, які досліджувалися.

МОРФОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РЕЛЬЄФУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ ЦІЛЕЙ РЕКРЕАЦІЇ Й ТУРИЗМУ

Автор: **Комісарова Олександра Сергіївна**, учениця 11 класу НВК №12 м. Рівне

Науковий керівник: **Токар О.І.**, викладач кафедри географії і туризму МЕНУ ім. С.Дем'янчука

Подальший розвиток рекреаційної галузі господарства потребує освоєння нових територій та благоустрою вже освоєних. Рельєф як один із головних компонентів природного комплексу суттєво впливає на його рекреаційні властивості. Він виявляє як позитивну так і негативну дію на рекреаційну діяльність, також часто відіграє роль безпосереднього рекреаційного ресурсу та суттєво впливає на просторову диференціацію кліматичних, біотичних та інших ресурсів. Відомо, що емоційний та естетичний вплив ландшафту є важливим фактором під час оцінювання рекреаційних особливостей території. Естетичне задоволення часто буває найважливішою формою рекреаційного освоєння територій. Аналіз використання рельєфу для цілей рекреації певної території сьогодні являються актуальними.

Об'єктом дослідження виступає рельєф Рівненської області. Предмет дослідження – морфометричний аналіз рельєфу для цілей рекреації та туризму.

Мета дослідження – здійснити рекреаційну оцінку рельєфу на основі аналізу морфометричних показників та визначити ступінь його придатності для різних видів відпочинку. Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі завдання:

Проведення морфометричного аналізу Рівненської області для цілей рекреації і туризму;

Ознайомлення з найвідомішими методиками рекреаційної оцінки рельєфу;

Здійснення функціонально-рекреаційної оцінки рельєфу Рівненської області для цілей спортивного туризму, відпочинку та оздоровлення.

Методи досліджень. Дослідження здійснювалися з використанням системного, загальногеографічного, картометричного та наукових підходів. Вихідні матеріали. Для вирішення поставлених завдань здійснений камеральний аналіз літературних джерел, фондових даних Рівненської обласної бібліотеки та бібліотеки МЕГУ імені академіка С. Дем'янчука. Також була задіяна всевітня мережа Інтернет, електронна бібліотека академіка В.І. Вернадського.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані про розробці місцевих програм розвитку туризму, створенні туристичних маршрутів різної складності та протяжності.

КИСЛОТНІ ВЛАСТИВОСТІ ҐРУНТІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Романів Назар Андрійович**, учень 9 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованець РМАНУМ

Науковий керівник: **Токар О.І.**, викладач кафедри географії і туризму МЕГУ ім. С.Дем'янчука

На сучасному етапі в Україні спостерігається збільшення площ кислих ґрунтів, причому не лише у поліській зоні, де їм притаманна генетична (природна) кислотність, а й у інших природних зонах. Причиною цього є те, що практично припинені заходи з хімічної меліорації кислих ґрунтів в Україні. Одночасно спостерігається різке падіння кількості внесення органічних та мінеральних добрив, які виконували важливі меліоративні функції. Однією з причин штучного (антропогенного) закислення нейтральних ґрунтів різних зон є однобокий асортимент мінеральних добрив, в яких кількість азоту переважає фосфор і калій у кілька разів. Усі крупнотоннажні азотні добрива – фізіологічно кислого характеру, при тривалому і систематичному їх внесенні нейтральні ґрунти переходять в категорію кислих.

Унаслідок описаних явищ посилюються процеси деградації ґрунтів, які супроводжуються погіршенням їх фізичних властивостей, збідненням ґрунту на кальцій і магній, руйнуванням буферних механізмів, послабленням біологічної стійкості тощо.

Інтенсивне підкислення ґрунтів вчені кваліфікують як негативний процес сучасної еволюції ґрунтового покриву, тому проблема спостережень за кислотно-основними властивостями ґрунту, а також пошук аналітичного методу їх оцінки і обґрунтування напрямків вирішення цієї проблеми потребує підвищеної уваги з боку фахівців різних галузей науки: аграріїв, географів, ґрунтознавців, і зокрема – хіміків.

Об'єктом дослідження є – кислотність ґрунту як його важлива геохімічна властивість, обумовлена присутністю в них обмінного водню та обмінного алюмінію. Предметом дослідження є – кислотні властивості ґрунтів Рівненської області та обґрунтування доцільних способів хімічної меліорації кислих ґрунтів.

Метою дослідження є опрацювати на практиці існуючі методи оцінювання кислотності ґрунтів та обґрунтувати основні положення щодо покращення їх геохімічного стану.

Вирішення завдань науково-дослідницької роботи передбачає такі етапи: визначення сутності поняття «кислотність ґрунтів» за літературними джерелами; ознайомлення із аналітичними методами визначення кислотності ґрунтів; аналіз досвіду вивчення кислотності ґрунтів вченими України; опрацювання фондових матеріалів різних установ та організацій щодо сучасного стану кислотності ґрунтів в Україні; проведення практичного дослідження кислотності зразків ґрунтів України різних природних зон; вивчення проблем хімічної меліорації кислих ґрунтів та її зв'язку із геохімічним станом природно-територіальних комплексів.

Методи дослідження: літературний (використовувався під час встановлення теоретичних основ дослідження кислотних властивостей ґрунтів та аналітичних методів дослідження), аналітичний (використовувався для визначення кислотних та буферних властивостей ґрунтових зразків), польових досліджень (використовувався для відбору зразків у межах Рівненського та Гошанського плато), картографічний (використовувався під час вивчення ґрунтових умов в області за готовими картографічними творами, а також під час дослідження географічних особливостей вапнування ґрунтів), графічний (використовувався для відображення зібраних статистичних даних з фондових матеріалів різних установ, та для представлення результатів власних польових досліджень), математичний (використовувався при обробці даних лабораторного вивчення кислотно-буферних властивостей ґрунтів).

Інформаційною базою дослідження є дані турів обстеження ґрунтів, які проводилися у Рівненському центрі «Облдержродючість» у 1988-1990 рр. (п'ятий тур) та 2001-2005 рр. (останній тур), інформація Рівненського обласного управління водного господарства, статистичні дані Головного управління статистики у Рівненській області. Також у роботі використані результати власних польових та лабораторних досліджень ґрунтових зразків, відібраних у межах Рівненського та Гошанського плато.

МИЛЯТИНСЬКІ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ФОСИЛІЙ – ПЕРСПЕКТИВНА ГЕОЛОГІЧНА ПАМ'ЯТКА ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ

Автор: **Орлов Вадим Олександрович**, учень 9 класу ЗОШ I-III ст. № 23 м. Рівне, вихованець Рівненської обласної станції юних туристів

Наукові керівники: **Волненко Н.П.** керівник гуртків ОблСЮТУР; **Волненко С.О.**, начальник загону Рівненської геологічної партії Української геологічної компанії; **Матіяш Є.А.**, вчитель географії ЗОШ I-III ст. №23 м. Рівне.

Рівненщина має багато унікальних, пізнавальних і цікавих геологічних об'єктів. Робочою групою ЮНЕСКО, на міжнародному симпозиумі в 1991 році, запропоновані критерії визначення конкретних геологічних об'єктів для включення їх до Переліку світового геологічного спадку: геологічні об'єкти, які характеризують основні стадії еволюції Землі і життя на ній; об'єкти, які відображають геологічні процеси, що відбувалися на планеті Земля: визначні пам'ятки природи, що характеризують різні геологічні події, різноманітні геологічні утворення та ін. Згідно цим критеріям до геологічного спадку зараховано 100 геологічних визначних пам'яток, заповідників і парків.

У 2006, 2011 роках Міжнародні конференції з геологічних визначних пам'яток проводилися і в Україні, в м. Кам'янець-Подільському.

Геологічні пам'ятники – це відслонення гірських порід форми земної поверхні, які найбільш чітко ілюструють геологічну будову земної кори, історію її розвитку, геологічні процеси, які відбувалися протягом усієї геологічної епохи. Вони є специфічними об'єктами природної спадщини, створюють музеї під відкритим небом, несуть велику наукову, пізнавальну й естетичну цінність. Ці пам'ятки є основою для розкриття різних теорій і гіпотез про походження Землі, її твердої оболонки, внутрішньої будови, формування материків і океанів.

Геологічні пам'ятники розподіляють на дві групи. Перша група ілюструє природні процеси (магматизм, вулканізм, роботу вітру, підземних і поверхневих вод, морів, льодовиків і так далі). Друга група характеризує еталони різних стратиграфічних підрозділів, стратотипів або найбільш виражених розрізів. Вони представляють значний інтерес для історичної геології. Їх вивченню приділяється значна увага в Україні.

У Рівненській області зараз офіційно налічується 22 геологічних пам'ятника з них лише 4 палеонтологічних. Я разом з геологами Рівненської ГРЕ пропоную створити палеонтологічний геосайт (геологічну сторінку) «Милятинський кар'єр» і в майбутньому створити там палеонтологічний пам'ятник природи.

Об'єктом дослідження є кар'єр Милятинського родовища фосфоритів – місцезнаходження скам'янілостей крейдового періоду.

Предмет дослідження: різноманітні викопні рештки крейдового періоду.

Мета роботи: визначити, вивчити та систематизувати палеонтологічні рештки, обґрунтувати віднесення Милятинського кар'єру до геологічної пам'ятки природи.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІЗИКО-ХІМІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ МІДЕВМІСНИХ ПОРІД ВОЛИНИ

Автор: **Мащенко Віталій Володимирович**, учень 10 класу Рівненської гуманітарної гімназії, вихованець МЦТУМ

Науковий керівник: **Калько А.Д.**, доктор географічних наук, доцент кафедри розробки родовищ корисних копалин НУВГП

Дослідження базальтів Волині показали, що вони представляють інтерес не тільки як будівельний матеріал, але і як рудопоява багатьох цінних мінералів, що представляє промисловий інтерес. Природні запаси базальтів в Україні досить великі, оскільки вони у вигляді базальтового щита пролягають від Молдови до Білорусі. Ще в тридцятих роках минулого століття були знайдені самородки міді в волинських базальтах, а в 1999 році геологами Рівненської експедиції була встановлена трапова формація базальтів з локалізацією самородної міді в вигляді розсіяно-вкраплених, шарово-вкраплених, прожилково-вкраплених і крупно-вкраплених включень самородної міді. Трапова структура базальтового масива складається із базальтів, туфів і лавобрекчій, і було встановлено, що самородна мідь міститься в усіх трьох складових. Особливо високим її вмістом виділяється лавобрекчій. Мідна локалізація у лавобрекчійх вкрай нерівномірна. В наш час геологами було встановлено на Волині два міднорудних об'єкта, одним із яких є Рафалівський рудний вузол в Рівненській області, в якому вміст міді у всіх трьох складових базальтового масива є перспективним для промислового видобутку.

Встановлене родовище самородної міді унікальне, і для його освоєння необхідно виконати цілий комплекс досліджень. Потреби України в міді складають близько 170 тис. тонн в рік і задовольняються вони в основному за рахунок імпорту, тому проведення досліджень для розробки технічних пропозицій по освоєнню родовищ є дуже актуальними.

Метою роботи є дослідження гідрогеологічних умов залягання мідевмісних порід та дослідження їх фізико-хімічних властивостей з метою встановлення доцільності використання технології вилуговування міді.

Об'єктом дослідження є проби руди взяті із Рафалівського базальтового кар'єру.

СЕКЦІЯ КЛІМАТОЛОГІЇ ТА МЕТЕОРОЛОГІЇ**МЕДИКО-КЛІМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА САРНЕНСЬКОГО РАЙОНУ**

Автор: **Заремба Даниїл Вікторович**, учень 11 класу Сарненської гімназії

Науковий керівник: **Тітечко С.Є.**, вчитель географії, заслужений вчитель України

В умовах стрімкого розвитку глобального потепління з початку XXI ст. на території Сарненщини спостерігається інтенсивне підвищення температури повітря в усі пори року. Тому для нашого краю, так як і для України в цілому, є актуальним питання адаптації населення до нових кліматичних умов. Досліджуючи вплив змін метеорологічних умов на адаптаційні механізми, можна виділити проблему збереження здоров'я людини в умовах погіршення середовища існування.

Предмет дослідження: клімато-фізіологічні та клімато-паталогічні аспекти медико-географічної ситуації району. Об'єкт дослідження: медико-кліматичні умови Сарненщини. Метою даної роботи є аналіз впливу метеоелементів на стан здоров'я населення Сарненського району.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що: вперше виконані розрахунки біокліматичних показників по м. Сарни; виявлені періоди комфортних погодно-кліматичних умов в різні пори року на досліджуваній території; досліджено зв'язок між захворюваністю та метеоелементами; розкрито можливості для проведення кліматотерапії в межах Сарненського району.

Аналіз середньодобових температур за період 1945-2011рр. показав, що середньорічна температура підвищилась на 0,6°C і поступово зростає. Значний вплив на здоров'я мають екстремально високі температури (+25°C і вище). Кількість таких днів коливається від 18 до 75 і має тенденцію до збільшення. Аномально висока температура призводить до зростання серцево-судинних захворювань.

В процесі дослідження виявлено, що характер зимового періоду на початку XXI століття характеризується значними контрастами температури повітря. Середньосічнева температура поступово підвищується. За 66 років вона підвищилась на 1,2°C. Зменшується кількість днів з температурами -10°C та -20°C. Дати переходу температури через 0°C найчастіше припадають на листопад, весною - на березень. Холодний період року скоротився на 5-8 днів. Середня кількість відлиг взимку складає 15-20 днів. В такі моменти різко зростає захворюваність органів дихання. В результаті аналізу рівня захворюваності учнів гімназії та погодніх умов, ми встановили пряму залежність. Виявлено прямі та непрямі наслідки впливу змін клімату на здоров'я населення Сарненщини.

Розраховані і проаналізовані біокліматичні показники для міста Сарни. Аналіз отриманих результатів показує, що на території Сарненщини за холодний період ефективна температура знаходиться у межах від +12,9 до -20,5°C, що характеризує зимові умови як помірні слабо холодні з мінімальним навантаженням на організм людини. Показники ефективних температур в теплий період (з травня по вересень) змінюється на досліджуваній території від 9,2 до 25,1°C, що характеризує біокліматичні показники, як «тепло», «помірно тепло», «комфортно». Для холодної пори року був порахований індекс суворості клімату по Бодману. Індекс суворості коливається від 0 до 3 балів, що характеризує зимові умови як «мало суворі», і «помірно суворі». Відмітимо, що зими у 1950-1960 роках були більш суворі, оскільки 7,2% днів мали індекс суворості «суворий».

**ОЦІНКА КЛІМАТИЧНИХ РЕСУРСІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Автор: **Шевчук Софія Валеріївна**, учениця 9 класу школи «Центр надії» м. Рівне

Науковий керівник: **Токар О.І.**, викладач кафедри географії і туризму МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука

Відпочинок є життєво необхідною потребою людини, що забезпечує її нормальне фізіологічне і психічне функціонування, дає змогу відновити фізичні та моральні сили і виступає невід'ємною складовою життєдіяльності.

Вибір **теми дослідження** був зумовлений тим, що туризм, на нашу думку, набуває соціально пріоритетного значення в Україні. Розвиваючись на межі спорту і активного дозвілля в природному середовищі, він сприяє розвитку внутрішнього туризму шляхом пропаганди відносно дешевого і одночасно ефективного відпочинку, що в умовах невисоких матеріальних доходів значної частини населення має велике значення. Також в останні роки зростає інтерес громадських та комерційних організацій до туризму. В таких обставинах особливого значення набуває дослідження туристичного та рекреаційного потенціалу регіонів України та можливостей розвитку різних форм туризму. Зокрема перспективним є питання розвитку туризму в межах Рівненської області, яка користується все більшою популярністю серед туристів. Дана проблематика і зумовила вибір теми наукової роботи.

В даній роботі об'єктом дослідження виступають кліматичні умови та ресурси території Рівненської області, а предметом – властивості клімату, які можна використати для здійснення туристичної та рекреаційної діяльності.

Метою дослідження є комплексна оцінка та аналіз кліматичних рекреаційних ресурсів Рівненської області.

Досягненню поставленої мети передують вирішення наступних завдань:

1. Сформулювати теоретико-методичні засади дослідження кліматичних рекреаційних ресурсів, у тому числі встановити місце кліматичних рекреаційних ресурсів у структурі рекреаційного потенціалу території та підібрати методику оцінювання кліматичних рекреаційних ресурсів.

2. Проаналізувати кліматичні умови території та фактори кліматоутворення для цілей рекреації.

3. Здійснити характеристику основних елементів клімату території дослідження.

4. Спрогнозувати частоту повторюваності сприятливих для рекреації типів погоди.

Практичне значення отриманих даних можливе у роботі рекреаційних закладів та підприємств туристичної галузі.

Джерелами інформації слугували дані Рівненської метеостанції за період 2005 – 2012 роки, наукова і теоретична література, результати власних розрахунків.

У роботі застосовані статичний, графічний, картографічний методи дослідження, а також метод математичного моделювання.

Автором роботи особисто було здійснено збір первинного матеріалу, підбір способів та методів дослідження, обробка даних.

ВПЛИВ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ НА ТЕМПЕРАТУРНИЙ РЕЖИМ ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ, ЯК ОДИН З ПРОЯВІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН КЛІМАТУ ВНАСЛІДОК ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Автор: **Гнатюк Ірини Сергіївни** учениця 11 класу Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст.№6

Науковий керівник: **Гнатюк В.В.**, вчитель географії вищої категорії, старший вчитель

В останні десятиліття все частіше увагу всього людства привертають до себе глобальні зміни клімату. Причину таких подій науковці вбачають перш за все у діяльності людини та зростанні її негативного впливу на середовище.

В останні роки популярною стала теорія про негативний вплив міських агломерацій на температурний режим прилеглих територій. Вчені стверджують, що «острови тепла» в кожному місті підвищують температуру повітря на кілька градусів через надмірні викиди газів та теплового випромінювання у атмосферу. Це приводить не лише до порушення звичного температурного режиму, а й до змін у природних ритмах живої природи, до змін гідрологічного режиму водних об'єктів у містах.

Дана наукова робота присвячена дослідженням впливу міських населених пунктів на температурний режим окремих територій Рівненської області. Спостереження проводились протягом 2012 року, температурні показники фіксувались щодня у дванадцяти населених пунктах. Серед них – дев'ять найбільших міст області та три СМТ. Всі обрані для дослідження населені пункти розташовані у різних частинах області, щоб виключити вплив на показники якогось суб'єктивного фактору (розміщення міста, рельєф тощо).

Під час спостережень за змінами температури повітря у різних населених пунктах було з'ясовано, що влітку, при високих температурах (коли вони перевищують +15°C), у містах справді фіксуються перевищення на 3-5°C, порівняно з невеликими населеними пунктами. Але за інших погодних умов не існує суттєвої різниці між температурами повітря у різних за розміром та розвитком промисловості населених пунктах.

А у зимові місяці, коли температура нижча за 0°C, на території області постійно спостерігалась протилежна до гіпотетичної ситуація : у найбільших містах спостерігались найнижчі температури повітря. Навіть у Рівному неодноразово спостерігались добові мінімуми.

Отже, встановлені закономірності спростовують теорію про «острови тепла» для Рівненської області. Причина може полягати в тому, що вибрані для досліджень населені пункти є насправді невеликими у порівнянні з світовими мегаполісами. Але проведені дослідження відкрили іншу особливість, яка спостерігається у середніх та великих містах: влітку вони є центрами підвищених температур, а взимку – своєрідними «полюсами холоду» для прилеглих територій. Що є причиною такого аномального перепаду температур у найбільш заселених та промислово розвинених районах нашої області поки що невідомо. Тому дане питання вимагає подальших досліджень.

СЕКЦІЯ ГІДРОЛОГІЇ

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВОДНО-БОЛОТНОГО КОМПЛЕКСУ «ОЗЕРО ТУХОВЕ»

Автор: **Маркевич Тетяна Михайлівна**, учениця 11-А класу Рівненської загальноосвітньої школи I-III ст. №27.

Науковий керівник: **Мартинюк В. О.**, канд. геогр. наук, доц. кафедри екології та збалансованого природокористування РДГУ.

Природні комплекси озер є найбільш привабливими та цікавими у науково-пізнавальному відношенні об'єктами. Наукова інформація про водно-болотні комплекси Рівненського Полісся значною мірою носить епізодичний і несистемний характер, не відображає сучасного рівня знань. Тому їх дослідження є актуальним як з теоретичної так і практичної точок зору. Збереження біотичного і ландшафтного різноманіття Рівненського Полісся є пріоритетним завданням в області.

Мета роботи – розкрити особливості водно-болотного комплексу оз. Тухове, уточнити деякі морфометричні параметри озера, а також особливості прилеглих до водойми геокомплексів для природоохоронних потреб.

Об'єктом дослідження є водно-болотний комплекс (ВБК) «Озеро Тухове» (Волинське Полісся), а предметом – структура та особливості природно-аквального комплексу (ПАК) озера, сучасний стан, динаміка розвитку та антропогенні зміни.

У результаті проведених досліджень було проаналізовано історичні аспекти вивчення водойми у контексті з прилеглими природними комплексами; вивчено гідрохімічний стан води озера, сапропелів та прибережних ґрунтів; прослідковано часові зміни хімічного складу води озер та ґрунтів з часу їх дослідження експедицією гідрохіміка Г.Д. Коненка у 50-х роках минулого століття до сьогодення; вивчено структуру ПАК оз. Тухове.

У межах ключової ділянки «Озеро Тухове» нами виділено дві ландшафтні місцевості, зокрема міжрічкових боліт та болотної заплави р. Льва, а також 21 геокомплекс рангу урочище. Також було встановлено, що озеро Тухове належить до водойм з помірною мінералізацією води і концентрацією в ній органічних речовин планктонного походження та біогенних елементів. За вмістом гумусу, згідно класифікації ґрунтів, ми встановили, що донні відклади є безгумусними (0,6%), а прибережні ґрунти – середньогумусними (3,6 - 6,0%). На підставі аналізу й узагальнення інформації про ВБК оз. Тухове, визначено перспективи його раціонального використання.

Нами обґрунтовується пропозиція щодо віднесення водойми з прилеглими геокомплексами до заповідного масиву «Сомино» Рівненського природного заповідника й надання ВБК заповідного статусу загальнодержавного статусу. Ми пропонуємо включити досліджуваний об'єкт у новий пішохідний пізнавальний екомаршрут, який буде дієвим механізмом забезпечення рекреаційних потреб населення та найбільш доступною масовою формою екологічної освіти.

МОРФОДИНАМІКА РУСЛОВИХ ПРОЦЕСІВ РІЧКИ СЛУЧ

Автор: **Швед Інна Миколаївна**, учениця 10 класу Березнівської гімназії Березнівської районної ради Рівненської області

Науковий керівник: **Швед Л.М.**, вчитель географії Березнівської загальноосвітньої I-III ступенів школи №2

Мета роботи: вивчення морфодинаміки руслових процесів у річці Случ на відрізу с.Більчаки – м.Березне та їх класифікування.

Розглянуто загальні особливості гідрологічного режиму річки Случ, описано основні елементи її долини та їх розвиток і поширення в межах досліджуваного відрізка, визначено звивистість русла річки в межах відрізка с.Більчаки – м.Березне, розглянуто типи меандрування.

В даній роботі виділено основні морфодинамічні типи руслових процесів, що виявлені на досліджуваній ділянці русла та прокласифіковано типи русел, грядових форм, руслових розгалужень, островів тощо.

Проведено просторово-часовий аналіз змін русла річки на окремих ділянках та описано цікаві з геоморфологічної точки зору руслові процеси, визначено антропогенні чинники та наслідки їх впливу на характер руслових процесів.

Робота складається з вступу, основної частини, яка містить три розділи, висновків та додатків. Робота викладена на 24 сторінках друкованого тексту (без додатків), містить 10 фото, схеми класифікацій русла за різними параметрами, фрагменти різновікових карт та їх аналіз. Список джерел інформації складається з 24 найменування.

У вступі представлена загальна характеристика роботи, розкрито основну мету, поставлено завдання, вказані методи досліджень, обґрунтовано актуальність та практичне використання отриманих результатів.

У першому розділі дається коротка характеристика особливостей морфологічної будови долини річки Случ в межах досліджуваного відрізка та особливостей гідрологічного режиму.

У другому розділі описуються механізм руслового процесу, руслові деформації, особливості меандрування

річки Случ, типи розгалужень русла в межах досліджуваного відрізка.

У третьому розділі дається короткий аналіз впливу антропогенних руслоформуєчих факторів.

У висновку узагальнено результати досліджень, виконаних у відповідності до поставлених завдань.

Річка Случ є унікальною з геолого-геоморфологічної точки зору. В межах її русла можна вивчати та досліджувати практично всі типи руслових процесів та їх динаміку. Така багатогранність руслових процесів створює в долині річки та в самому руслі найрізноманітніші форми рельєфу, що мають високу естетичну та навчально-пізнавальну цінність, а, отже, можуть активно використовуватися у геотуризмі. Окрім того, дослідження мають практичне значення, адже дають змогу прогнозувати можливі у майбутньому зміни напрямку русла, руслових процесів, виникнення нових форм рельєфу.

Зібрані матеріали можна використовувати у навчально-виховному процесі з метою покращення знань про рідний край та закономірні прояви законів фізики та географії у природному середовищі.

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ РІЧКОВО-БАСЕЙНОВОЇ СИСТЕМИ РІЧКИ ЗАМЧИСЬКО

Автор: **Михайлова Наталія Олександрівна**, учениця 8 класу Костопільської загальноосвітньої школи-комплексу I-III ступенів №6

Науковий керівник: **Покотило Л.Ф.**, вчитель географії Костопільської загальноосвітньої школи-комплексу I-III ступенів №6

Річка – це продукт клімату і ландшафту, їхніх взаємовідношень. Залежно від природних особливостей території та характеру її господарського використання відбуваються зміни у процесах функціонування ландшафту, а, отже, змінюється і його «продукт» – річка. Таким чином, стан річок визначається станом навколишніх ландшафтів – території, з якої річка збирає воду. Тому вивчення історії їх освоєння людиною, пізнання закономірностей утворення, будови та функціонування річкових долин і річок, оцінювання масштабів трансформації цього типу природного середовища завжди перебувало у полі зору фахівців природничих, суспільно-економічних, аграрних та екологічних наук.

Актуальність теми зумовлена необхідністю оцінювання та прогнозування змін геоекологічного стану річкової і басейнкової систем річки Замчисько; створення системи екологічного моніторингу й обґрунтування шляхів оптимізації стану басейну Замчисько.

Мета роботи – виявлення особливостей геоекологічної ситуації у річковій системі Замчисько, розробка рекомендацій з усунення негативних явищ та процесів. Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі завдання: вивчення літературних джерел щодо теорії та методів еколого-географічного дослідження річкових систем; формування бази даних дослідження на основі фондових матеріалів управління екобезпеки, статистичних довідників; здійснення характеристики природно-географічних та суспільно-географічних умов басейну р. Замчисько; визначення основних тенденцій зміни функціонування річкової системи Замчисько під впливом чинників довкілля; обґрунтування системи заходів, орієнтованих на оптимізацію функціонування річкової системи Замчисько та геоекологічної ситуації в межах її басейну.

Об'єктом дослідження є річкова система Замчисько та її басейн.

Предметом дослідження виступають параметри стану, чинники впливу на просторово-часову динаміку функціонування річкової системи Замчисько, наслідки розвитку природних та антропогенних процесів у басейні річки.

У науковій роботі використали такі методи: спостереження, аналіз, математичний, графічний, картографічний, моніторинг фізичних, хімічних та біологічних показників, експертної оцінки.

Джерелами інформації для виконання дослідження стали матеріали управління екобезпеки, статистичні дані щодо господарської діяльності та розселення у басейні річки, а також – результати власних досліджень, які проводилися у межах найбільш антропогенно навантаженої частини басейну річки Замчисько – на території м. Костополя.

ДОСЛІДЖЕННЯ РУСЛОВИХ ПРОЦЕСІВ МАЛИХ РІЧОК ПОЛІССЯ НА ПРИКЛАДІ РІЧКИ СТАВИ

Автор: **Піскун Дарина Олександрівна**, учениця 9 класу біолого-хімічного профілю ПМЛ "Елітар" м. Рівне

Наукові керівники: **Барда О.В.**, учитель методист ПМЛ «Елітар», Волненко Н.П., керівник геологічного гуртка ОБлСЮтур

Кожна річка живе своїм життям, кожна річка унікальна. Не так вже й багато залишилось цілком "здорових" річок. Більшість річок нині страждає від необдуманого втручання, але є ще й такі, що не втратили здатності відновлюватися. Час пізнати і навчитися розуміти річку, яку ми жорстоко експлуатуємо. Тільки знання процесів,

які відбуваються в річках, може стати надійною основою для збереження та врятування хоча б деяких напрочуд дивних екосистем нашої планети. Малі річки формують ресурси, гідрохімічний режим та якість води середніх і великих рік, створюють природні ландшафти великих територій. Вивчення особливостей природи та руслових процесів малих річок є справою дуже важливою і актуальною.

Мета дослідження: вивчити гідрологічні характеристики та особливості природних процесів малих річок, ступінь їх антропогенних змін та визначення заходів щодо збереження.

Основні завдання: визначити особливості природи малих річок; виявити характер прояву руслових процесів на малих річках; вивчити сучасні процеси і характер впливу діяльності людини на річки України; з'ясувати механізм самоочищення річок; розглянути вплив меліорації на річки Прип'ятського Полісся; сформулювати основні принципи охорони малих річок; провести дослідження малої річки та розробити власні рекомендації щодо її збереження та охорони;

У дослідницькій частині представлені результати дослідження факторів водного середовища малої річки Стави, приведено геолого-геоморфологічну характеристику річкової долини. Автором здійснено візуальну та інструментальну оцінку стану нижньої частини течії р. Стави за методикою Р.В. Хімка.

Охорона малих річок полягає у комплексній системі заходів для забезпечення максимального самоочищення, доведення річки до її природного стану, річкових вод – до питних кондицій.

РИБОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ АКВАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Єнісеєва Дарина Андріївна**, учениця 11 класу Рівненського НВК ЗОШ І–ІІІ ступенів № 25

Науковий керівник: **Мартинюк В.О.**, канд. геогр. наук, доц. кафедри екології та збалансованого природокористування РДГУ

Водні ресурси є стратегічним, життєво важливим природним ресурсом, що має особливе значення. Рибе господарство як галузь водного господарства найтісніше пов'язана з водними ресурсами. Це галузь господарства, до якої належить добування, переробка, відтворення і збільшення запасів риби та інших водних організмів у природних і штучних водоймах.

Актуальність проблеми визначається необхідністю розробки науково-теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо обґрунтування структури та особливостей комплексу, підвищення продуктивності рибогосподарських ставків, еколого-економічних проблем відтворення та переробки рибних запасів, необхідністю вивчення іхтіофауни Рівненської області.

Тому **метою дослідження** стало визначення структури і функціонування аквальних об'єктів, що використовуються у рибному господарстві та гідроекологічних особливостей окремих водойм сповільненого водообміну.

Об'єктом дослідження є рибогосподарські ресурси Рівненської області, а предмет – сучасний стан та особливості рибогосподарського потенціалу водойм Рівненщини.

Проведене нами дослідження дозволяє зробити такі висновки:

На території Рівненщини працює 10 господарств, які здійснюють вирощування товарної риби, мають свої дочірні підприємства, торгові марки і є суб'єктами приватної, державної та комунальної власності.

Забезпечення живою рибою місцевого виробництва становить фактично 0,59–0,81 кг на одного мешканця області, проте є значний резерв щодо зростання виробництва живої риби.

Значний вплив людини на стан та структуру водних ресурсів завдає значної шкоди рибному господарству.

Склад природної води залежить, як від фізичних умов навколишнього середовища, так і від біологічних та мікробіологічних процесів. Водойми Рівненської області є придатними для рибного господарства.

Вивчення стану рибного господарства та гідроекологічних умов водойм показало, що для забезпечення стійкого розвитку рибного господарства доцільно провести такі заходи, а саме:

- вирішити питання врегулювання розмірів ресурсних платежів;
- покращити державну охорону рибних ресурсів від браконьєрства та порушників спортивного й любительського рибальства;
- здійснити інвентаризацію або кадастр рибогосподарських водойм з цільовими напрямками іхтіологічного природокористування;
- розробити комплексну еколого-економічну модель рибогосподарського комплексу Рівненської області на поточний момент та до 2020 року.

Згадані заходи сприятимуть раціональному використанню водойм сповільненого водообміну регіону й дозвлять утілювати збалансовану еколого-ресурсну політику в рибогосподарській галузі.

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА

СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ

У ПОШУКАХ ЛЮДИНИ ДОСКОНАЛОЇ: ІСТОРИЧНИЙ ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Автор: **Романів Назар Андрійович**, учень 9 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар»

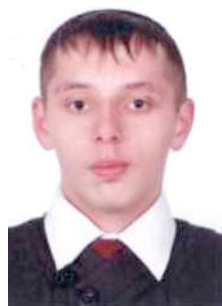
Науковий керівник: **Підлужна О.В.** старший викладач Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

В роботі детально розглянуто історичний розвиток ідеї досконалої людини, її бачення в різних філософських школах. Зроблено висновки про істинність ідей досконалої людини та можливість їх реалізації тощо. В роботі проведено детальну класифікацію різноманітних підходів до створення людини досконалої.

Основне питання, на вирішення якого спрямована робота – чи потенційно можливе вдосконалення людини?

В результаті дослідження було встановлено, що всі теорії досконалої людини, які виникли історично, мають певні недоліки та суперечності, що змушує піддавати сумніву їх істинність. Деякі з них в певній мірі навіть виконують негативну функцію в суспільстві, оскільки призводять до конфліктів та суперечок. Поняття досконалості зв'язане за змістом з поняттям «ідеалу». На наш погляд, власне поняття ідеалу за своєю сутністю не містить об'єктивного сенсу, навіть як еталон. У певному сенсі, відносно ідеалу об'єктивної істини існувати не може. Такі міркування дозволяють приходити до висновку, що пошук будь-яких «формул ідеальної людини» не має змісту і є навіть абсурдним. Також ми визначили неможливість аксіоматичної побудови формули «ідеальної людини», оскільки при аксіоматичній побудові доводиться теорема про абсурдність існування такої формули.

Ми дійшли до висновку, що визначення ідеалу як певного кінцевого статичного стану є недоцільним. Проте, на нашу думку, ідеал можна визначити не як статичний, а як динамічний стан, що визначає не певні властивості, а тільки зміни. Отже, неможливо визначити ідеал як певну найвищу планку, але можливо припустити, що ідеал є відсутністю цієї рамки. Щоправда, дана концепція потребує значного доопрацювання, що виходить за межі даного дослідження.

РЕЛІГІЙНИЙ ФАНАТИЗМ: ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Автор: **Багнюк Василь Васильович**, учень 10 класу, комунального закладу «Бугринський НВК: ДНЗ – ЗОШ I-II ступенів – агротехнічний ліцей» Гошанської районної ради Гошанського району Рівненської області

Науковий керівник: **Підлужна О.В.** старший викладач Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені ак. С. Дем'янчука, **Саханчук В. М.**, вчитель історії та правознавства

Під релігійним фанатизмом розуміємо пристрасний вираз нетерплячості сповідання певних вірувань, які за своєю суттю мають суб'єктивний характер, відрізняються щирим переконанням в абсолютній істинності принципів тієї чи іншої релігії, стійкою вірністю та здатністю пожертвувати власним життям та життям інших заради вірувань. Релігійно-фанатичні прояви можуть мати місце в будь якій релігії або конфесії.

Мета дослідження: аналіз сутнісних особливостей релігійного фанатизму, з'ясування та обґрунтування природи, форм його прояву.

Об'єкт дослідження: взаємозв'язок «релігійний фанатизм – індивідуальність – безпека держави та нації».

Предмет дослідження: релігієзнавчо-психологічна сутність, форми прояву релігійного фанатизму та його наслідки. В ході дослідження доведено, що релігійний фанатизм – процес, в якому відображається не лише психічний стан, але й поведінка людини як вираз її внутрішніх переживань; релігійний фанатик – людина, яка пристрасно віддана своїм релігійним ідеям, вірі.

Визначено психологічний механізм формування фанатизму як релігійного феномена, який складається з таких елементів як релігійна віра, почуття, досвід. У цьому процесі релігійна віра фіксує домінування емоційного й вольового компонентів над раціональним. Релігійні почуття інтенсифікують віру, закріплюють цей стан людини, який проявляється в релігійному досвіді, де відбувається апробація складових фанатизму. З'ясовано, що специфічними особливостями релігійного фанатизму є пристрасна відданість ідеям та догматам, неухильне їх дотримання в практичному житті. Виявлено, що релігійний фанатизм залежить від ступеня, рівня, характеру релігійності, які відображаються в різноманітній типології фанатичних осіб.

ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУРАХ

Автор: **Зоря Софія Вікторівна**, учениця 9-А класу Острозького навчально-виховного комплексу «Школа І-ІІІст.-гімназія»

Науковий керівник: **Ярмолович Н.П.**, вчитель художньої культури

Мета наукової роботи – з’ясувати та дослідити культ субкультур, їх безпосередній вплив на менталітет сучасної молоді.

Предметом дослідження є неформальні організації, їх культура, звичаї та менталітет.

Завдання дослідження: з’ясувати стан поширення субкультур безпосередньо у Рівненській області; провести спостереження за поведінкою та звичками неформального суспільства; дослідити сленг та фактори його впливу на загальнонавчальне мовлення; виявити роль культу субкультур у сучасному житті соціуму.

Актуальність дослідження зумовлюється тим, що проблема субкультур поширюється на теренах нашої області, а обізнаність в цьому питанні допоможе позбутись та оминати усі небезпечні подальші наслідки, що призводять до непорозумінь та конфліктів у цілісному суспільстві.

МИНУЛЕ ТА МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ У ПОГЛЯДАХ ДМИТРА ДОНЦОВА 20-30-Х РОКІВ

Автор: **Сірук Олексій Іванович**, учень 10 класу Гоцанської районної гімназії

Науковий керівник: **Скоцик В.Є.**, вчитель історії Гоцанської районної гімназії

Про Д. Донцова говорять, пишуть, дискутують. Його життя та творчість широко представлені в українському сегменті інтернету, з’являються публікації у наукових виданнях та збірниках, захищаються кандидатські дисертації, про нього написано перші монографії, стали доступними твори діаспорних дослідників і, нарешті, вийшли перші три томи вибраних творів Д. Донцова, видані науково-ідеологічним центром ім. Дмитра Донцова, що в Дрогобичі.

У 20х – 30х роках ХХ ст. творчість та ідеї Д. Донцова трактуються не односторонньо, часто емоційно та упереджено. Тому, залишається актуальним завдання - неупереджено, по-можливості об’єктивно, вивчати та аналізувати ідейну та наукову спадщину Донцова.

Метою дослідження обрано аналіз поглядів Д. Донцова на минуле і майбутнє українського національного руху, викладених у працях 20-30хх років ХХ ст., і перш за все у праці „Націоналізм”.

Дослідницькі завдання: опрацювати основні твори Дмитра Донцова 20-30х років; дати оцінку Д. Донцовим ідейним засадам українського національного руху кінця ХІХ- поч. ХХ ст.; проаналізувати основні засади, запропонованої Донцовим, нової ідеології для українського національного руху – чинного націоналізму.

Наукова новизна роботи полягає у спробі знаходження ідеологічних причин, що спонукали Д. Донцова до формування нової ідеології та порівняння старої і нової ідеології запропонованої ним для українського національного руху.

Основним джерелом дослідження є ідейно-теоретична спадщина Д. Донцова. У процесі роботи над темою були опрацьовані такі твори Д. Донцова: „Націоналізм”, „Де шукати наших історичних традицій”, „Підстави нашої політики”.

В ході дослідження зроблено такі висновки.

Філософським фундаментом поглядів Д. Донцова був ідеалізм, з його приматом духовного над матеріальним. Відповідно до своєї філософської позиції, мету існування нації він убачав не в матеріальних, а в духовних благах. Ідея добробуту й матеріального блага приноситься ним у жертву ідеї честі та слави, благополуччя одиниці — величі нації в цілому, тому що тільки в межах національного організму існують і творяться духовні цінності. Ідея примату духовного над матеріальним обґрунтовує і принцип ієрархічності у внутрішньому устрої держави. Належність до того чи іншого стану визначається не за соціальною, а за психологічною ознакою.

Д. Донцов заперечував традиційний український націоналізм ХІХ ст. за раціоналізм, лібералізм і соціалізм, федералістичні та автономістичні ідеї. Натомість він сформулював концепцію нового — чинного, або інтегрального, українського націоналізму. Чинний націоналізм передбачає пристрасне ставлення до світу і є свосвідною формою світогляду, покликаною об’єднати населення в народ і перетворити його в націю. Чинність націоналізму означає дійовість, а не пасивну споглядальність.

Вихідною ідеєю чинного націоналізму є ідея переорієнтації українства на Захід, відхід його від Росії, як не-сумісного з нею за історико- політичними традиціями, національними звичаями, способом життя. Росіянам, доводив Д. Донцов, природно притаманні абсолютизм і правовий нігілізм, тоді як Україна своєю культурою, засадами в соціальному й політичному житті залишилася з Європою. Тому основною заповіддю зовнішньої і внутрішньої політики України мусить бути «повна сепарація від Росії». У праці «Підстави нашої політики» Д. Донцов стверджував, що призначення України — бути аванпостом захисту культури Заходу від російського впливу. У цьому він вбачав зміст української національної ідеї.

ВПЛИВ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ НА ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ САМОСВІДОМОСТІ, РОЗУМІННЯ СВІТУ У ДИТЯЧОМУ ТА ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Автор: **Парфенюк Ірина Вадимівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 28

Науковий керівник: **Шокало Ю.М.**, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії і соціальних наук Рівненського інституту слов'янознавства Київського слав'янського університету

Сьогодні можна говорити про цілий ряд тривожних, небезпечних і навіть патогенних процесів у духовній сфері. Саме мас-медіа у більшості випадків визначають духовний клімат суспільства. Їх роль і значення як сьогодні, так і в майбутньому неможливо переоцінити: цивілізація нового століття буде інформаційною. Тому дуже важливо розглянути деякі тривожні тенденції у цій сфері.

Аудіовізуальний формат найбільше відповідає особливостям дитячого сприймання, і доступність телебачення та всіх його програм створює сприятливі умови для надмірного захоплення ним. Сучасні діти, усвідомивши зручність навчання за допомогою медіа, втрачають інтерес до читання. І це одна з найважливіших втрат, яких унаслідок надмірного захоплення телебаченням зазнає не лише кожна окрема дитина, а й усе покоління дітей, котрі зростають у медіа суспільстві. Така зміна пріоритетів не може не позначитися на якості інтелектуально-пізнавальної діяльності дітей, їхній соціальній комунікації, якості дозвілля тощо, що ви і визначило актуальність даного дослідження.

Метою дослідження є вивчення впливу телебачення та мультиплікації на процес становлення самосвідомості, розуміння світу у дитячому та підлітковому віці.

Для реалізації поставленої мети були виділені такі завдання:

з'ясувати роль телебачення та його місце у процесі становлення особистості та розвитку психіки неповнолітньої особистості;

проаналізувати позитивний та негативний вплив мультфільмів на дитячу психіку;

дослідити вплив реклами на становлення особистості дитини в дошкільному віці;

вивчити роль батьки у виборі мультфільмів та телепрограм для перегляду їхніх неповнолітніх дітей.

Доведено, що надмірне захоплення телебаченням негативно позначається на якості дитячої гри, шкільній успішності, загальній культурі мовлення і наражає на ризик не здобути глибоких, системних знань. Дошкільнята, які дивляться телевізор більш однієї години щодня, гірше розрізняють реальне та вигадане. Вони також є більш тривожними й агресивними, з острахом ставляться до навколишнього світу, мають нерозвинену увагу, гірше адаптуються до шкільного життя і життя загалом.

СЕКЦІЯ СОЦІОЛОГІЇ

ГЕНДЕРНІ ВІДНОСИНИ В СІМЕЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Автор: **Бабчанік Юлія Вікторівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів № 28

Науковий керівник: **Шокало Ю.М.**, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії і соціальних наук Рівненського інституту слов'янознавства Київського слав'янського університету

Гендер і сім'ю як соціальні інститути не можна розглядати роздільно оскільки вони нерозривно взаємопов'язані. Традиційні гендерні ролі історично склалися саме в родині, а вже потім були винесені на ринок праці. До того ж, саме в сім'ї починається гендерна соціалізація дитини із засвоєння цих самих гендерних ролей. Стосовно сучасної української реальності з огляду на розподіл влади в родині постає питання: які сім'ї — патріархальні чи матриархальні, егалітарні чи традиційні переважають у нашому суспільстві? Ця тема не належить до нових, до неї й раніше зверталися вчені, але вона досі залишається актуальною. Очевидно, не буде перебільшенням, якщо визнати, що не можна збудувати демократичного і гуманістичного суспільства, якщо не всі в ньому будуть вільними і рівноправними. Усупереч усім песимістичним прогнозам стосовно того, що інститут сім'ї себе вичерпав, практика життя української родини показує, що вона залишається одним із пріоритетів у житті українців.

Проведене соціологічне дослідження, вивчення теоретичних основ питань сім'ї та сімейно-шлюбних відносин дадуть можливість виявити гострі проблеми, які турбують більшість українських сімей. Наше дослідження спрямоване на вивчення взаємостосунків партнерів по шлюбу з погляду гендерної рівності/нерівності. Розглянуті такі гендерні проблеми сучасної сім'ї, як високий рівень конфліктності і розлучень; розподіл влади в сім'ї; гендерна дискримінація жінок.

Мета нашого дослідження — вивчити стан розвитку сім'ї, взаємостосунки партнерів по шлюбу з погляду гендерної рівності/нерівності, гендерні проблеми сучасної сім'ї, розподіл влади, повноважень та ролей в сім'ї, соціально-психологічні стосунки між членами подружжя, чинники стабільності сім'ї. А також метою даного

соціологічного дослідження є зібрати якомога більше інформації про поставлену проблему.

Для реалізації поставленої мети були виділені такі завдання:

- проаналізувати ставлення до сім'ї та сімейно-шлюбних відносин;
- дослідити основні проблеми сучасних сімей;
- вивчити внутрішньо-сімейні взаємостосунки;
- розглянути розподіл влади, ролей, повноважень та обов'язків в сім'ї.

Радикальні зміни, що зачепили всі сфери життя нашого суспільства в останні десятиліття, першою чергою відбилися на становіщі сім'ї. Гендерні відносини в українській сім'ї мають певні особливості, пов'язані з конфліктом між уявленнями українців про бажані моделі шлюбно-сімейних відносин і реально наявними типами організації сімейного життя.

АСПЕКТИ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЗА ВІКОВОЮ ОЗНАКОЮ

Автор: **Віронець Ольга Володимирівна**, учениця 11-Б класу Острозького навчально-виховного комплексу «Школа I-III ступенів-гімназія».

Науковий керівник: **Малецька Т.В.**, вчитель історії Острозького навчально-виховного комплексу «Школа I-III ступенів-гімназія»

Актуальність теми зумовлена тенденціями сучасного українського соціально-економічного розвитку, нестабільної економіки і незавершеності формування громадянського суспільства, коли значних проявів набуває жорстка конкуренція на ринку праці у формі дискримінації, а особливо за віком, тобто ейджизму.

Мета роботи полягає в тому, щоб з'ясувати та проаналізувати причини, основні аспекти дискримінації за віковою ознакою при працевлаштуванні на сучасному ринку праці в Україні і визначити шляхи розв'язання даної проблеми. Для досягнення цієї мети у роботі вирішується ряд завдань: з'ясувати стереотипи роботодавців щодо працівників і причини вікової дискримінації; відстежити прояви ейджизму на ринку праці в Україні на основі соціологічного опитування та статистичних даних; проаналізувати нормативно-правову базу трудового законодавства та контент-аналіз регіональних оголошень про роботу; виявити проблеми й перспективи подолання безробіття й трудової дискримінації, розробити практичні поради для уникнення вікової дискримінації.

Об'єктом дослідження є врегульовані нормами права суспільні відносини, що виникають в процесі працевлаштування на ринку праці в Україні.

Предметом дослідження виступають аспекти дискримінації за віковою ознакою при працевлаштуванні. Проблема вперше розглянута на матеріалах Острожчини та на основі отриманих результатів розроблено пам'ятку практично - корисних порад.

Лише співпраця держави, роботодавців, навчальних закладів, суспільства зможе зменшити прояви ейджизму. Створення нових робочих місць, самозайнятість населення і формування суспільної думки про неприпустимість вікової дискримінації – ключ до часткового вирішення даної проблеми.

ПРОБЛЕМИ ҐЕНДЕРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ ҐЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Автор: **Лозян Анна Андріївна**, учениця 9 класу Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр надії» Рівненської міської ради

Наукові керівники: **Костючок Т.В.**, вчитель історії Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр надії» Рівненської міської ради, **Підлужна О.В.**, керівник гуртка РМАНУМ

Розвиток демократичного суспільства неможливий без піднесення гендерної культури та розвитку гендерної демократії. Гендерна концепція розвитку суспільства та соціальних перетворень передбачає розуміння, що життя обох статей має відбуватись на основі рівних прав, збалансованих можливостях їх розвитку, а також подолання всіх форм історичної несправедливості щодо оцінки результатів діяльності жінок та чоловіків і ставлення до них у суспільстві. Необхідно зауважити, що гендерна рівність стосується не тільки прав і свобод, а й обов'язків, відповідальності, можливостей, шансів та досягнутих результатів.

Проблеми гендерного розвитку виступають об'єктом спеціальних досліджень в науковому просторі різних суспільних та гуманітарних наук – соціології, політології, права, психології, демографії, медицини, культурології, педагогіки, комунікативістики та ін. Даний напрям досліджень є досить молодим, потребує свого подальшого розвитку. Гендерні дослідження створюють необхідну інформаційно-аналітичну основу для гендерної політики, виступають фактором підвищення її ефективності.

Об'єкт дослідження: гендерні відносини. Предмет дослідження: проблеми гендерного розвитку та гендерних перетворень в українському суспільстві.

Мета дослідження: дослідити стан і проблеми гендерного розвитку, проаналізувати основні напрями гендерних перетворень в Україні.

Мета дослідження передбачає виконання наступних завдань: визначити зміст понять і категорій гендерної теорії як методологічної основи впровадження гендерних перетворень в сучасному українському суспільстві та реалізації гендерної політики; проаналізувати основні показники гендерної ситуації, прояви гендерного дисбалансу та гендерної нерівності в українському суспільстві; розглянути сутність та основні фактори формування в Україні гендерної демократії; розкрити зміст та напрями політики по забезпеченню рівності жінок та чоловіків як основи гендерних перетворень в Україні.

Наукова новизна роботи полягає: в об'єктивному аналізі гендерної ситуації в країні з врахуванням дискримінаційних загроз обох статевих груп; у висвітленні гендерної ситуації в країні на прикладі політичних партій та органів законодавчої і виконавчої влади держави.

Практичне значення роботи: дослідження світового досвіду гендерних питань з метою використання їх для формування гендерної політики в Україні; впровадження засад гендерної демократії в нашій державі як одного із необхідних факторів для інтеграції країни у євро спільноту.

ФЕНОМЕН УСПІХУ ІНДИВІДА ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА В ЦІЛОМУ

Автор: **Войтусік Ірина Анатоліївна**, учениця 10-Б класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради»

Науковий керівник: **Мулявка М.П.**, старший викладач кафедри управління освітою РОІППО

Актуальність даної проблематики пояснюється особливостями загального розвитку суспільства, в якому окремий індивід повинен відповідати його вимогам, сучасному баченні феномену успіху як необхідної складової самовираження особи та позитивному розвитку суспільства як базису успішної держави. А також у недосконалому вивченні конкретно українського суспільства з точки зору соціології. Успішність в умовах високорозвиненого суспільства є важливою складовою самореалізації особистості у соціумі.

Основними важливими властивостями людини у процесі досягнення успіху є: сила волі, віра в себе за будь-яких обставин, готовність до поразок та падінь, комунікабельність, пластичність, динамічність, збереження своєї індивідуальності та відповідальність за себе та своє оточення.

Відсутність загальних критеріїв успіху означає необхідність пошуків та формулювання власних, ефективних для певної особи

Дані опитування на основі анкетування свідчать, що верховенство у загальних критеріях успіху для українців займає щаслива сім'я, а на кінцевій позиції – визнання в суспільстві.

Успішність індивіда є запорукою успіху соціальної спільноти, куди він входить; успішність соціальних спільнот гарантує високий рівень розвитку держави, складовими частинами якої вони є.

Українське суспільство має високий потенціал, реалізувавши який воно (суспільство) стане успішним, незважаючи на фактори, що перешкоджають цьому.

Шляхи вирішення даних проблем на наш розсуд є: 1) для досягнення успіху держави і відповідно суспільства в ній взяти під контроль всі сфери діяльності в Україні: як і промисловість та сільське господарство, так і політичне життя, розвивати їх, використовуючи всі наявні ресурси; 2) налагоджувати міжнародні відносини із високорозвиненими країнами; 3) реформувати владу на теренах України з метою встановлення і дотримання більш демократичних засад, а саме реалізації права і свободи громадян; 4) управлінню держави звертати більше уваги на соціальні аспекти, розвивати освітній рівень та культурний; 5) громадянам України займати більш активні позиції в процесі управління державою.

Таким чином, феномен успіху індивіда має великий вплив на функціонування соціуму та держави загалом. Отож на шляху до статусу високорозвиненої країни потрібно звертати увагу на всі її складові елементи, як базис успішності суспільства.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Автор: **Слободенюк Наталія Андріївна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ I-III ступеня № 5, вихованка Костопільського будинку школярів та юнацтва

Науковий керівник: **Михальська О.Я.**, методист Костопільського БШЮ

Проблема професійного самовизначення, професійної орієнтації є досить актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства. Для учнівської молоді питання професійного самовизначення є чи одним із головним у житті.

Актуальність і недостатній рівень розробки проблеми зумовили вибір теми нашого дослідження: «Професійне самовизначення старшокласників: реалії сьогодення». Метою дослідження було теоретично обґрунтувати та дослідити вплив систематики факторів, чинників та мотивів на професійне самовизначення учнівської молоді в умовах реального сьогодення.

У роботі охарактеризовано молодь як специфічні соціальну групу суспільства та зроблено модельний аналіз професійного самовизначення учнівської молоді, визначено систематику факторів, чинників та мотивів, які впливають на цей процес.

Емпіричне дослідження підтвердило висунуту гіпотезу, яка ґрунтувалася на припущенні, що професійне самовизначення учнівської молоді залежить від систематики факторів, чинників і мотивів та комплексних заходів профорієнтаційної роботи (програми). Під час дослідження були використані такі методи: опитування, анкетування, інтерв'ю, обробка статистичних даних.

Результати проведеного дослідження свідчать, що більшість старшокласників далекі від професійного самовизначення і їм потрібна профорієнтаційна допомога.

Результати нашого дослідження стали основою для складання педагогами освітньо-профорієнтаційного комплексу БШЮ комплексної програми «Твій вибір». Пропоновані нами різнопланові заходи були внесені до даної програми.

СЕКЦІЯ ПЕДАГОГІКИ

УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКА

Автор: **Сич Маргарита Василівна**, учениця 10 класу Кисорицької ЗОШ I-III ступенів Дубровицького району Рівненської області, вихованка Рокитнівського будинку дітей та молоді.

Науковий керівник: **Несенчук К.І.**, керівник гуртків Рокитнівського будинку дітей та молоді.

Лідерство, конкурентоспроможність, цілеспрямованість особи набувають сьогодні особливої актуальності і значущості. На одне з пріоритетних місць серед них виходить така інтегрована характеристика, як соціальна активність особи, що забезпечує її здібність до самореалізації й соціальну успішність.

Метою дослідження є виявлення можливості учнівського самоврядування як засобу формування соціальної активності вихованців БДМ.

В дослідженні проаналізовано можливості учнівського самоврядування як засобу формування соціальної активності вихованців позашкільного закладу. Визначено, що основне призначення учнівського самоврядування задовольнити індивідуальні потреби учнів, направлені, перш за все на захист їх прав і інтересів. Участь в вирішенні проблем навчального закладу, участь в учнівському самоврядуванні сприяє формуванню чіткішої і усвідомленої соціальної позиції і ціннісного відношення до себе і інших, дозволяє підвищити соціальну компетенцію, розвиває соціальні навички поведінки і установки на самостійне ухвалення рішень в проблемних ситуаціях.

Досліджено поняття та актуальність створення учнівського самоврядування, охарактеризовано основні форми учнівського самоврядування, на основі вивчення і узагальнення теоретичних джерел і передової педагогічної практики визначили основні науково-педагогічні підходи до організації і змісту самоврядування учнів. В ході дослідження ми виявили і науково обґрунтували організаційні форми системи учнівського самоврядування і зміст його діяльності, які сприяють ефективності розвитку соціальної активності підлітків БДМ.

СЕКЦІЯ ПРАВОЗНАВСТВА

ТРЕТЕЙСЬКІ СУДИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Автор: **Лазарчук Катерина Вікторівна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею

Науковий керівник: **Ляшко В.М.**, завідувач Навчальною юридичною консультацією Рівненського державного аграрного коледжу. Рівненська Мала академія наук учнівської молоді.

Процес перетворення України в демократичну, соціальну, правову державу вимагає створення ефективного судової системи, що забезпечує реальний захист прав та свобод людини. Одним із важливих заходів реформування судочинства на даному етапі є юридичне закріплення діяльності третейських судів та усунення недоліків у їх роботі. З огляду на це дослідження проблем та перспектив розвитку третейського судочинства в Україні є досить актуальним питанням.

Об'єктом дослідження даної роботи є сучасний стан і подальший розвиток третейського судочинства, місце третейського суду у суспільстві та судовій системі, проблеми його формування та організаційно-правові проблеми його діяльності.

Мета роботи полягає у дослідженні теоретичної системи знань про третейський суд, історію його становлення та функціонування, проблеми та перспективи розвитку в Україні, а також дослідження процедури розгляду справ третейськими судами. Відповідно до мети поставлено наступні завдання: з'ясувати основні проблеми у діяльності третейських судів в Україні; розробити шляхи їх подолання; дослідити процедуру розгляду справ третейськими судами.

З метою якнайширшого охоплення досліджуваних проблем було розроблено структуру наукової роботи, яка складається з вступу, висновків, додатків та трьох основних розділів: у I розділі розкриваються історичні аспекти виникнення третейського судочинства та принципи діяльності третейських судів; у II розділі досліджується нормативно-правова база діяльності третейських судів в Україні; III розділ присвячений практичній діяльності третейських судів, проблемам та перспективам розвитку третейського судочинства в Україні.

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ І ТКАНИН ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Автор: **Бабієць Римма Германівна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею

Науковий керівник: **Дубей А.В.**, керівник гуртка РМАНУМ

Актуальність цієї проблематики визначається кількома ключовими моментами. Необхідність у досконалій правовій базі трансплантології пов'язана: з правом на життя, що є показником цивілізованості держави; з особливими відносинами між донором і реципієнтом, специфіка яких полягає у рівному для кожного з них праві на життя; гарантіями основних прав і свобод людини і громадянина. Застосування трансплантації органів і тканин не має альтернативи і є вкрай необхідним для врятування життя та здоров'я людей. Водночас, зловживання, які спостерігаються у цій сфері, спричиняють суспільно небезпечні наслідки, які полягають у необґрунтованому вилученні органів та тканин у людини шляхом примушування або обману, торгівлю органами або тканинами та ін.

Розвиток трансплантології в Україні гальмується через: відсутність Медичного кодексу України; відсутність єдиної державної інформаційної системи трансплантації; відсутність стандартів, згідно з якими дозволяється лікування хворих методом пересадки органів; відсутність контролю за якістю трансплантатів; недостатнє фінансування.

Шляхи вирішення даних проблем на наш розсуд є: удосконалення Закону України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини», щоб він мав не тільки декларативний характер, але й виконувався на практиці; адекватне державне фінансування сфери охорони здоров'я загалом та досліджуваної галузі медицини зокрема; удосконалення єдиної державної інформаційної системи трансплантації; створення національного електронного реєстру осіб, що за життя висловилися проти пересадки їхніх органів у разі смерті; оснащення всіх закладів охорони здоров'я спеціальною апаратурою для повної фіксації всіх дій медичних працівників; сприяння розвитку трансплантології у напрямку заміни справжніх органів штучними; посилення громадського контролю за дотриманням черговості осіб, які потребують трансплантологічної операції; запровадження постійного моніторингу та перевірку змісту Інтернет-оголошень про пропозицію продажу органів. Зобов'язати трансплантологів повідомляти правоохоронні органи про факти звернення до них посередників, інших осіб, що бажають продати чи купити трансплантати.

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ – КРОК НА ШЛЯХУ ГАРМОНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Автор: **Приходько Петро Олегович**, вихованець Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, учень 10 класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради»

Науковий керівник: **Мулявка М.П.**, старший викладач кафедри управління освітою РОІППО

Податкова система Євросоюзу має широкий, розгалужений діапазон елементів, які цілісно утворюють цю систему. Адже оподаткування в ЄС поширюється на багато країн (а саме країн-учасниць, що входять до даного товариства). Податкова система Євросоюзу має досить розгалужену структуру. Немає чіткої позиції серед науковців щодо пояснення поняття податкової системи ЄС, адже податкова система ЄС – це не лише сукупність податкових зборів для формування бюджету. Сюди входять також органи, механізми, регулювання щодо функцій Євросоюзу. Виходячи з даних фактів, можна сформулювати таке визначення податкової системи ЄС: це сукупність платежів податкового характеру, виконаних країнами-учасницями, що стягуються у бюджет Союзу, яка регулюється інститутами ЄС через різноманітні інструменти регулювання (регламенти, директиви, рішення). Це спонукає нас до порівняння вітчизняного, «молодого» податкового кодексу, податкової

системи України з податковою системою Європейського союзу, освітлення проблем та переваг обох податкових систем, визначити та дослідити зміни, що відбулись у податковій системі з прийняттям нового кодексу, дослідити способи гармонізації та співпраці обох податкових систем. Ця робота допоможе віднайти взаємозв'язки у податкових системах, виокремити аргументи, за допомогою яких новий податковий кодекс зможе удосконалити вітчизняну податкову систему до рівня податкової системи ЄС.

Актуальність теми полягає у нещодавньому прийнятті податкового кодексу України, у неповному дослідженні науковцями та юристами цієї теми.

Предметом дослідження є Податковий кодекс як регулятор гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС. Об'єктом дослідження є діяльність учасників податкових правовідносин відповідно до чинного законодавства України, а також управління процесом гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС.

Метою дослідження є ґрунтовне вивчення процесів у податкових системах ЄС та України, що сприяють їх спільній взаємній гармонізації.

Мета реалізується через виконання таких завдань: проаналізувати нормативно-правовий акт, який регулює податкову систему України; віднайти зміни у податковій системі, до яких спричинило прийняття податкового кодексу; проаналізувати основні аспекти податкового кодексу; розглянути основні процеси регуляції податкової системи Євросоюзу; дослідити гармонізацію вітчизняного податкового законодавства із законодавством ЄС; дослідити процеси податкового потенціалу Європейського союзу; визначити наслідки прийняття податкового кодексу.

Наукова новизна роботи полягає у недостатньому дослідженні даного податкового документу. Ми маємо на меті глибше дослідити та виокремити основні процеси перетворення у податковій системі України з прийняттям податкового кодексу, віднайти нові шляхи гармонізації оподаткування вітчизняної податкової системи з податковою системою ЄС.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ЗА КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ: МЕЖІ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОВЖИВАНЬ

Автор: **Воронцов Владислав Павлович**, учень 11 класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради»

Науковий керівник: **Дубей А.В.**, керівник гуртка РМАНУМ

Держава, забезпечуючи закріплені в Конституції права і свободи людини й громадянина, водночас на підставі закону та норм міжнародного права, в інтересах національної безпеки, охорони громадського порядку вдається до їх обмеження. Особливий резонанс в суспільстві викликають випадки обмеження таких прав і свобод людини, як право на свободу й особисту недоторканність, свободи думки, слова, преси, совісті та пересування. На думку окремих правників, всі основні права, навіть якщо вони є похідними від природних прав людини, мають передумовою свого існування, з одного боку, наявність саме держави, яка їх гарантує і захищає, а з іншого, – протистояння держави основним правам.

Актуальність теми полягає в тому, що від оптимальності цілей, підстав, способів, меж і строків обмеження основних прав і свобод значною мірою залежить загальний рівень забезпечення прав людини, рівень його забезпеченості та гарантованості.

Метою роботи є з'ясування основних способів конституційного закріплення обмежень основних прав і свобод, вироблених світовою політико-правовою практикою, їх узагальнення та систематизація.

На основі мети були визначені такі завдання:

- охарактеризувати поняття правового обмеження прав і свобод людини;
- пояснити основні способи нормативного закріплення конституційних обмежень прав і свобод;
- проаналізувати конституційно - правове регулювання обмеження прав і свобод людини;
- визначити хронологічні, процедурні та предметні межі обмеження конституційних прав і свобод людини;
- охарактеризувати сучасний стан реалізації прав людини та можливості їх обмеження;
- узагальнити проблеми правового регулювання обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та їх вирішення.

Об'єктом дослідження є конституційні права і свободи людини і громадянина, а предметом – правове регулювання обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Методологію дослідження складають загальнонаукові та спеціальні правові методи – історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-логічний та формально-юридичний.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС МІСЬКОГО ГОЛОВИ

Автор: **Шимкуте Юлія Вікторівна**, учениця 10 класу Здолбунівської гімназії

Науковий керівник: **Буцька Л.М.**, учитель історії та правознавства учитель – методист Здолбунівської гімназії

В юридичній науці рівень дослідження адміністративно-правового статусу міського голови є недостатнім, що не відповідає ролі та місцю цієї посади у функціонуванні системи місцевого самоврядування.

Міський голова є службовою та посадовою особою, тобто суб'єктом адміністративно – правових відносин, адже він є носієм владно-управлінських повноважень, здійснює функції місцевого самоврядування, займає головну посаду в органі місцевого самоврядування, безпосередньо здійснює службові повноваження, передбачені посадою, одержує грошову винагороду з коштів місцевого бюджету.

Діяльність міського голови має бути чітко та вичерпно регламентована законодавством України, вона не може перетинатися з діяльністю інших органів та посадових осіб, зокрема з діяльністю ради або її виконавчого органу, дублюючи або підміняючи її; вона має бути спрямована на забезпечення всебічного розвитку місцевості, задоволення матеріальних, духовних та інших потреб відповідної територіальної громади.

Міський голова належить до двох частин місцевої влади одночасно: представницької та виконавчої. Але це не робить міського голову органом, а лише надає йому відносної самостійності у здійсненні власних повноважень в рамках загальної компетенції місцевого самоврядування. Міський голова є посадовою особою, яка входить до структури міської ради як відносно самостійний суб'єкт та забезпечує належну роботу як представницького, так і виконавчого органів, спрямовує їх діяльність на вирішення єдиних завдань і досягнення відповідних цілей, які стоять перед територіальною громадою.

Зважаючи на важливість посади, вибирати міського голову повинні жителі територіальної громади, а не міська рада. А отже, відповідно, достроково припинити повноваження міського голови має право лише територіальна громада міста шляхом голосування на місцевому референдумі.

У взаємовідносинах міського голови з місцевими державними адміністраціями необхідно передбачити чіткий розподіл сфер компетенції та повноважень. Делегування державою своїх повноважень органам місцевого самоврядування має відбуватися через підписання відповідних угод, а порядок такого делегування має бути визначений законом.

Місцеві державні адміністрації повинні виконувати контрольні – наглядові функції та бути проміжною ланкою у розподілі державного бюджету між місцевим самоврядуванням та міністерствами. Органи місцевого самоврядування, в тому числі і міський голова, мають взяти на себе повноваження організаційно – господарського характеру.

ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ ЗГІДНО З НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Автор: **Онищук Ангеліна Володимирівна**, учениця 11 класу Кузнецовської загальноосвітньої школа I-III ступенів №2

Науковий керівник: **Пінчук Л.С.**, вчитель історії та правознавства

Прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України, який вступив в законну силу з 20 листопада 2012 року, є довгоочікуваною відповіддю законодавця на нагальні питання кримінального судочинства.

Метою нашого дослідження є з'ясування та визначення дієвості нового КПК при застосуванні запобіжних заходів та ефективності його положень, спрямованих на захист прав громадян.

Для досягнення вказаної мети було визначено наступні завдання: проаналізувати правові норми, передбачені в КПК, які визначають види запобіжних заходів, їх характеристику, мету і підстави їх застосування та обставини, що мають враховуватися при їх обранні; показати їх відмінність від норм КПК 1960 року; дослідити судову практику Рівненської області про застосування КПК щодо обрання запобіжних заходів в 2012 році за даними Єдиного державного реєстру судових рішень.

Проведене дослідження дає можливість зробити висновки, що в КПК 1960 року були відсутні ефективні запобіжні заходи, які б могли стати дієвою альтернативою триманню під вартою та давали б можливість забезпечити належну поведінку особи і виконання нею своїх процесуальних обов'язків без необхідності її ув'язнення.

В новому КПК в якості альтернативи запобіжному заходу у вигляді тримання під вартою розширена можливість для застосування інших заходів, система яких істотно вдосконалена і оптимізована, зокрема: особисте зобов'язання, особиста порука, домашній арешт, застава, тримання під вартою, що сприяє утворенню гарантій прав людини та надає їй значні можливості для захисту своїх прав, свобод та інтересів. Як свідчить судова практика Рівненської області щодо застосування запобіжних заходів згідно з новим КПК в 2012 році реалізовано принцип змагальності сторін через участь підозрюваного, обвинуваченого, захисника під час вирішення судом питання про застосування запобіжних заходів, а також наділення їх відповідними процесуальними правами.

ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Автор: **Поченюк Іванна Миколаївна**, учениця 11 класу Млинівської гуманітарної гімназії, вихованка Млинівського будинку творчості школярів

Науковий керівник: **Загоруйко С.В.**, вчитель історії, вчитель-методист.

Метою нашої роботи є систематизація документів, в яких детально описуються права і свободи дітей – це, насамперед, міжнародні документи, а саме Загальна Декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини та документи в українському законодавстві - Конституція України, Цивільний та Сімейний кодекси України. Вони захищають права і свободи неповнолітніх. Дану тему ми вибрали тому, що захист прав і свобод дітей у сім'ї на даний час є досить актуальним для виховання підростаючого покоління і розбудови правової держави в Україні.

Важливим завданням стало не просто детальне ознайомлення із конституційними правами і обов'язками дітей і батьків, а й систематизація правової бази з даного питання. Особливу увагу ми приділили аналізу діяльності державних органів і служб Млинівського району, а саме роботі Служби у справах неповнолітніх Млинівської районної державної адміністрації, відділенню кримінальної міліції у справах дітей УМВС України в Рівненській області, Млинівському районному центр соціальних служб для сім'ї та молоді. На основі моніторингу, дані якого взято з інтернету і власного дослідження в районній гімназії Млинова ми виявили причини і види порушень прав неповнолітніх, та дослідили особливості статистичного моніторингу про дотримання прав учнів у Млинівській гуманітарній гімназії.

Зроблені нами висновки свідчать про потребу всебічної правової освіти батьків і дітей, яка, на жаль на даному етапі ще не стала високоефективною.

СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ В УКРАЇНІ

Автор: **Сембай Анастасія Віталіївна**, учениця 11 класу Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий керівник: **Фідря О.Г.**, учитель історії та правознавства Рівненської гімназії «Гармонія», Заслужений вчитель України.

Науковий консультант: **Цепух А.В.**, старший викладач кафедри «Міжнародна інформація» РІС КСУ.

Актуальність теми полягає в тому, що в українському суспільстві, зростає розуміння значення цінності людини та її здоров'я. Практика доводить, що можливості трансплантації породжують зловживання нею, торгівлю органами або тканинами, їх примусове вилучення, насильницьке донорство крові і навіть вбивство з метою трансплантації органів або тканин людини.

Мета дослідження полягає у наступному: здійснення комплексної розробки кримінально-правових проблем трансплантації органів, тканин людини та донорства крові, та розробка пропозицій щодо подальшого вдосконалення кримінального законодавства України в означеній сфері.

У роботі зроблено:

- визначено сутність та ознаки правових понять «трансплантація» і «донорство»;
- проаналізовано стан правового регулювання трансплантації органів, тканин людини і донорства крові в Україні та співвідношення норм національного законодавства з міжнародно-правовими нормами, в цій сфері;
- виявлено кримінально-правові аспекти діяльності, що здійснюється в сфері трансплантації органів та донорства крові;
- обґрунтовано пропозиції щодо кваліфікації суспільно небезпечних діянь в сфері трансплантації органів та донорства крові.

Шляхи вирішення названих проблем на нашу думку є:

- необхідність виокремити медичне право в окрему, самостійну галузь права;
- необхідно провести системний комплексний аналіз правових відносин, що регулюють питання трансплантації, враховуючи світову тенденцію на забезпечення неухильного дотримання прав людини;
- узгодити відносини, що викликані у сфері трансплантації органів, з існуючими нормами кримінального права України;
- передбачити та унеможливити виникнення умов, за яких можливі зловживання та злочини у наданні медичних консультацій з трансплантації органів («насильницьке донорство», порушення механізму проведення незаконної трансплантації, тощо»).

АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ФОТОГРАФІЮ ЯК ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ ВИДІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Автор: **Шарапа Дарія Сергіївна**, учениця 11 класу Костопільської гуманітарної гімназії ім. Т.Г.Шевченка

Науковий керівник: **Горбач Г.В.**, учитель-методист історії та права

Одним із об'єктів авторського права визначено фотографічні твори. Специфічність рис одного з об'єктів авторського права – фотографічного твору, перш за все зумовлюється його важливістю в сучасному суспільстві та трансформацією з однієї форми відтворення (звичайне фото) в іншу форму (цифрове фото). Ці зміни продиктували і особливості правового захисту та охорони цифрових фотографічних творів. По-перше, фотографування є досить популярним в Україні і в світі. Сьогодні фотографії вважаються одним із найпоширеніших та найпопулярніших видів відображення навколишнього світу і використовуються з різною метою – рекламною, інформаційною, науковою, освітньою, побутовою. Обороти світової фотоіндустрії обчислюється, за деякими оцінками, мільярдами доларів. По-друге, наявність прогалин у правовому регулюванні відповідних суспільних відносин. При цьому найбільшим недоліком українського законодавства бачиться відсутність визначення самого терміна «фотографія». А це вже стає проблемою при судовому захисті авторського права на фотографічні твори. По-третє, обрана нами тема досліджена недостатньо, попри наявність кількох присвячених їй наукових статей, які проте не охоплюють усіх її важливих аспектів, оскільки, після їхньої публікації відбулись суттєві зміни у вітчизняному і зарубіжному законодавстві. Фотографи не відразу були визнані власниками авторських прав на свої твори. Протягом довгого часу питання про статус фотографічних творів як самостійного виду об'єктів авторського права було предметом дискусії. Багато розглядали фотографію лише як результат технічного копіювання за допомогою фотоапарата і набору хімікатів. Насправді ж внесок фотографа в створення фотографії має творчий характер, адже він сам вибирає сюжет, формує композицію, оцінюючи естетичну виразність створюваного кадру.

Мета дослідження полягає у аналізі стану охорони авторського права на фотографію та розробці рекомендацій щодо вдосконалення чинного авторсько-правового законодавства, у сфері охорони авторського права і підвищення рівня захищеності прав авторів та їх правонаступників на такі твори.

З огляду на мету дослідження, його основними завданнями є: з'ясувати загальні засади правового регулювання інтелектуальної власності; визначити правові основи фотографії в Україні; дослідити авторське право учасників процесу створення фотографії; проаналізувати способи цивільно-правового захисту авторського права на фотографії; обґрунтувати необхідність ефективного захисту

Об'єктом дослідження є правові проблеми пов'язані з захистом авторського права на фотографічні твори як один із видів інтелектуальної власності.

Предметом дослідження є норми авторського права якими охороняються права авторів та їх правонаступників на фотографію.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ БІОСФЕРНИХ ЗАПОВІДНИКІВ

Автор: **Козаченко Тарас Олександрович**, учень 11 класу Костопільської гуманітарної гімназії ім. Т.Г.Шевченка

Науковий керівник: **Горбач Г.В.**, учитель-методист історії та права

Актуальність теми зумовлена зміною форм власності на землю за умов переходу України до ринкових форм господарювання. Приватизація земель може стати критичним фактором, який обмежує створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ускладнюючи збереження складових структурних елементів національної екологічної мережі. Глобалізаційні процеси, які відзначаються соціально-економічною багатовекторністю, зумовлюють посилення конкуренції за користування землями природно-заповідного фонду, наростання споживацьких настроїв. І це відбувається на фоні збільшення ролі екологічних та техногенних загроз.

Метою дослідження є з'ясування правового режиму біосферних заповідників.

В ході дослідження були поставлені такі завдання:

- розкриття поняття біосферних заповідників;
- з'ясування статусу біосферних заповідників серед інших об'єктів природно-заповідного фонду України;
- зазначення повноважень органів, які здійснюють контроль та управління біосферними заповідниками;
- визначення основних видів відповідальності за порушення природно-заповідного законодавства.

В ході дослідження були дані відповіді на поставлені завдання та запитання:

- з'ясовано правовий режим біосферних заповідників;
- розкрито правовий статус біосферних заповідників;
- визначено основні види охоронюваних зон біосферних заповідників;
- з'ясовано основні види відповідальності за порушення природно-заповідного законодавства.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРИСВОЄННЯ ЗВАННЯ «ГЕРОЙ УКРАЇНИ»

Автор: **Шматюк Олеся Петрівна**, учениця 11 класу Новолюбимського НВК «школа-ліцей»

Науковий керівник: **Василь М.С.**, вчитель правознавства вищої категорії Новолюбимського НВК «школа - ліцей»

Суверенна Україна відносно молода держава на пострадянському просторі. Її кроки у розбудові своєї державності, та демократії не завжди мають характер поступу, який би задовільняв всіх її громадян. Тому державні діячі щось залишають із недалекого минулого, щось придумують нове на основі «давню забутого старого».

Таким чином, президентська відзнака, а пізніше і державна найвища відзнака «Герой України» формувалася і як калька із звання часів СРСР, і як суто національно-державна нагорода вищого гатунку суверенної України.

В Україні, як і в будь-якій державі сучасності, є такі люди, чиї подвиги і здобутки заслуговують на найвищі почесті. Тому присвоєння звання Героя України закономірне явище української ментальності.

Та тільки ця процедура і саме звання з його атрибутикою стали предметом зловоденності у сучасній Україні та викликають масу проблем як з самою нагородою, так і з іменами достойників.

Розбрат у суспільстві, викликаний окремими іменами героїв, спричиняє не тільки появу актуальних статей та іншої інформації у ЗМІ, а навіть судові розгляди законності чи незаконності присвоєння, міжнародні проблеми між Україною та іншими державами.

Як актуальність, так і проблематика звання «Герой України» не тільки не сприяють поступу вперед суверенної України, а ще й загрожують суспільній єдності в ній. Одночасно це звання потребує правової досконалості і правового забезпечення не тільки на рівні ініціативи на присвоєння, але і на рівні відміни рішень про присвоєння, що уже відбулися. У цьому, на жаль, недосконалість розбудови України як правової держави.

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ

Автор: **Солощук Анастасія Юріївна**, учениця 11 класу Рівненської української гімназії

Науковий керівник: **Брезняк В.І.**, старший викладач кафедри політології та соціології Рівненського державного гуманітарного інституту.

Консультант: **Сацик Л.В.**

У всьому світі є діти-сироти, і наша країна, звичайно, не виключення. Складна соціально-економічна ситуація в країні сьогодні, на жаль, впливає на українську сім'ю. Йдеться мова про соціальне сирітство, тобто неблагополучні родини, яких позбавляють батьківських прав (батьки-алкоголіки, наркомани, злочинці, батьки, які жорстоко ставляться до своїх дітей, не займаються їх вихованням, примушують працювати, жебракувати). За офіційними даними сьогодні в Україні більше 100 тисяч дітей позбавлені батьківського піклування та виховуються в державних закладах: школах-інтернатах, дитячих притулках; 40% з цих дітей не мають рідних взагалі. А за неофіційними даними безпритульних дітей, жебраків, дітей, що відносяться до групи ризику. Сиріт, дітей із соціально неблагополучних сімей в декілька разів більше, понад 1 мільйон. Щороку 6 тисяч осіб в Україні позбавляються батьківських прав. Ці цифри просто шокують.

Як проблема національного значення, що потребує першочергового розв'язання, а також для стабілізації демографічного розвитку України, має розглядатись питання поліпшення умов розвитку дітей, які вже опинились в скрутному становищі, а також для запобігання поширенню цього явища в суспільстві.

Метою нашого дослідження є висвітлення гостроти проблем, пов'язаних з дітьми, позбавленими батьківського піклування; дослідження питань соціального захисту даної категорії з боку різних органів державної влади та недержавних структур; з'ясувати які форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є найбільш ефективними.

Об'єкт дослідження: форми соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в Україні.

Отже, цим дослідженням ми хочемо дати власну оцінку ситуації, що склалася в нашій державі щодо соціальних гарантій прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та наголосити в чому суть причин явища соціального сирітства в Україні.

СЕКЦІЯ ТЕОЛОГІЇ, РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ТА ІСТОРІЇ РЕЛІГІЇ

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОСЛАВНОГО ХРАМОБУДУВАННЯ НА ЗДОЛБУНІВЩИНІ В КІНЦІ ХVІІІ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. НА ПРИКЛАДІ СВЯТО-КАТЕРИНІВСЬКОГО ХРАМУ М. ЗДОЛБУНІВ ТА ХРАМУ НА ЧЕСТЬ УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ С. ГЛИНСЬК

Автор: **Шевчук Олександр Вікторович**, учень 11 класу Здовбицької ЗОШ І-ІІІ ступенів Здолбунівського району, Рівненської області.

Науковий керівник: **Слободянюк С.І.**, вчитель історії вищої категорії Здовбицької ЗОШ І-ІІІ ступенів Здолбунівського району, Рівненської області.

В останні роки в Україні з'явилося багато нових проектів православних храмів. Це пов'язано з процесами відродження духовності та потребами суспільства в будівництві нових храмів. Вивчення православної культової архітектури, освоєння проектної спадщини стають більш поглибленими, ретельними та набувають наукового характеру.

Мета дослідження: виявлення традицій, що склалися, та досвіду формування архітектурного образу православного культового храму на Здолбунівщині. Визначення головних факторів, що формують архітектурний образ православного парафіяльного храму; а також встановлення ступеня взаємозалежності між функціональною, об'ємно-просторовою та конструктивною системами як всередині комплексу, так і з об'єктами оточуючої забудови.

Архітектурні дослідження цієї роботи, показали основні відмінності у побудові храмів на Здолбунівщині на прикладі двох найдавніших храмів, а саме: Свято-Катеринівського та Свято-Успенського. У ході роботи ми виявили традиції, що склалися, та досвід формування архітектурного образу православного культового храму на Здолбунівщині. Визначили головні фактори, що формують архітектурний образ православного парафіяльного храму; а також встановили ступінь взаємозалежності між функціональною, об'ємно-просторовою та конструктивною системами як всередині комплексу, так і з об'єктами оточуючої забудови. Проаналізували історичний досвід православного храмового зодчества на Здолбунівщині в заданий період.

КУЛЬТОВІ КАМЕНІ ДРЕВЛЯН

Автор: **Бричка Ігор Віталійович**, вихованець історико-краєзнавчого гуртка Рокитнівського будинку дітей та молоді, учень 10 класу Кисорицької ЗОШ І-ІІІ ступенів Рокитнівського району

Науковий керівник: **Несенчук К.І.**, керівник гуртків Рокитнівського будинку дітей та молоді

В науковій роботі ми спробували дослідити древлянські святі камені, святі ідоли, язичницькі храми і святилища Рокитнівського Полісся як частини єдиного цілого, як древлянську сакральну систему. Вперше досліджуються відбитки на древлянських священних каменях і аналізуються поки що абсолютно невідомі древлянські язичницькі святилища. Прослідковано період існування святилищ та кам'яні хрестів на величезних просторах сучасного Полісся, виявлені особливості розміщення святилищ, показана строга система укладання священних каменів.

Метою роботи на основі комплексного аналізу джерел дослідити особливості культу каменя у віруваннях древлян, розкрити релігійні особливості шанування хрестів, їх історичне значення, вивчення та інтерпретація кам'яних пам'яток і знахідок, в яких знайшли відображення язичницькі світоглядні засади древлянського населення регіону. На підставі розглянутих матеріалів можемо зазначити, що дохристиянські релігійні та світоглядні уявлення являли собою невід'ємну складову частину древлянської дохристиянської культури. Еволюція світорозуміння, світосприйняття та релігійних уявлень древлян проходила складний та багатогранний процес, що залежав від багатьох факторів.

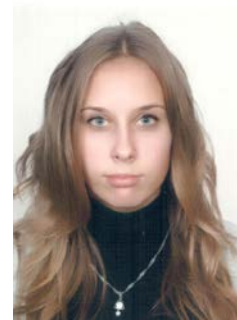
Навіть побіжний, позверхній погляд на дохристиянську духовну спадщину поліссян засвідчує, що в тих її витворах, які дійшли до наших часів і які вдалося зафіксувати подвижницькою працею дослідників, збереглися елементи різних етапів розвитку древлянського язичницького світогляду, різних етапів розвитку їхніх вірувань.

У своєму історико-археологічному дослідженні ми встановили, місце шанування каменів у релігійному світогляді древлян, особливості їх духовного життя.

УКРАЇНСЬКІ КОЗАЦЬКІ БАРОКОВІ ХРАМИ У ПОРІВНЯННІ ІЗ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИМИ ЗРАЗКАМИ

Автор: **Вірченко Поліна Сергіївна**, учениця 11 класу Костопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів №3

Науковий керівник: **Середа М.М.**, вчитель художньої культури

Яскравою, хоча і своєрідною була українська барокова культура, час розквіту якої не випадково припав на кінець XVI – першу половину XVIII ст., адже примхливий стиль бароко з його динамізмом, експресією, пишністю, релігійним пафосом якнайкраще підійшов для передачі величі перемоги та духовних устремлень бурхливої звитяжної доби. Оскільки в культурі потужно виявилися козацький дух, козацький характер, козацькі смаки, українське бароко часто називають «козацьким». Отже, мета і завдання нашого дослідження – розкрити культурне тло доби, виявити спільні тенденції та взаємовпливи в архітектурі двох гілок християнства: католицизму та православ'я.

Саме в архітектурі втілено найвищі культурні досягнення доби. Давньоруські святині: Софійський собор, Михайлівський Золотоверхий монастир, Андріївська церква, а також собор Святого Юра у Львові вбралися у «бароковий одяг». Саме стиль архітектурних ансамблів (провідна ідея належить собору) якнайкраще передає масштабність, величність змін у країні, звільненій від польського панування, але не звільненій від натиску католицизму. І хоча собор св. Юра у Львові несе програму, яка затверджує і проголошує унію, за формою він поєднує православ'я і католицизм, тобто уособлює близьку і нам сьогодні ідею єднання двох церков. Тому актуальність роботи полягає в тому, щоб через толерантне, шанобливе ставлення до інших поглядів, віросповідань, релігійних почуттів дотримуватися закону культурного плюралізму, пам'ятати, що мистецьке надбання минулого – схища колективної пам'яті.

Україна глибоко укорінена в європейський культурний простір, і тому розповсюдженню барокових мистецьких зразків у нас сприяли інтернаціональні зв'язки з Західною Європою, де архітектурні споруди передавали зовнішню парадність, динаміку, експресію. Римська церква Іль-Джезу була прийнята за канон для єзуїтських храмів в Україні. Найбільша споруда Ватикану, собор Святого Петра входить в десятку найвищих церков світу.

Вражає Андріївська церква – шедевр зрілого бароко. Високий рівень барокової скульптури Пінзелля, використаної в оформленні фасаду собору св. Юра у Львові (кінна статуя Юрія-Зміборця), визнав увесь світ.

Український живопис доби бароко поки що недостатньо вивчений, про його професійних творців відомо небагато. Чекають більш ґрунтовного вивчення дерев'яні барокові церкви, представлені різними школами, у тому числі волинською.

Отже, цікава, самобутня барокова доба потребує глибокого подальшого дослідження та пошани.

КОНСТРУЮВАННЯ МИНУЛОГО: ТРАНСФОРМАЦІЯ ІСТОРИЧНО-ВІЗУАЛЬНОГО ОБРАЗУ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

Автор: **Петровська Марія Сергіївна**, учениця 11 класу Рівненської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 23

Науковий керівник: **Борщевич В.Т.**, доктор історичних наук

2013 рік входить в історію як 1025 річниця хрещення Київської Русі князем Володимиром Великим. Запровадження християнства — це епохальний поворот в історії нашої держави, який не тільки суттєво вплинув на всі сфери тогочасного суспільного життя, а й надовго визначив характерні особливості вітчизняної моделі історичного розвитку.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей трансформації історично-візуального образу Володимира Великого в українській і російській історіографії та іконописі в контексті конструювання минулого, в об'єктивному розумінні феномену еволюції портретного образу Хрестителя Русі.

Перший розділ присвячено визначенню атрибутивних характеристик стереотипних уявлень про святих, що породжують певний релігійний ідеал за візантійським та давньоруським канонами. Трансформації історичного образу Володимира Великого досліджено у другому розділі, зокрема виокремлено значущі риси історичної постаті, яка розглядається як транслятор культурно-символічних кодів у літописних згадках, літературних історичних творах, дослідженнях науковців, закладених соціокультурною матрицею суспільства. Особливості корекції візуального образу Володимира Святославовича проаналізовано у третьому розділі: від чоловіка європейської зовнішності до сивочолого старця з бородою, шляхом конструювання портретного образу.

Викладені положення дозволяють зробити такі узагальнення:

- у літературних історичних творах першорядного значення набуває філософсько-історична, історико-релігійна інтерпретація й оцінка діяльності Володимира Святославовича, тому вони слугують моделлю комунікації, історичної семантики та художнього вимислу;
- образ князя-святого символічно репрезентований за стереотипними уявленнями людей про святих, передусім, як сивочолий старець, обов'язковими атрибутами якого є борода, вуса, вінець або корона, плащ,

накидка або шуба, макет церкви чи сувій із написом молитви;

- як свідчать історичні візуальні джерела, архетип Володимира Великого не був таким, яким люди собі його уявили, і ніяких ієрофаній у його зовнішньому вигляді не було. Релігія – ефективний інструмент впливу, оскільки, породжуючи автономну чуттєво-знакову реальність, створює канал постійної циркуляції символічних форм у соціумі;
- сучасні політики використовують образ Хрестителя Руси-України для продовження перекручування історії, що, на їхній погляд, зробить українців більш лояльними до наказів Москви, та заради бажання вислужитися перед іноземцями готові перекреслити справжні сторінки української історії та викреслити їх із пам'яті.

РЕЛІГІЙНА СИМВОЛІКА МОНЕТ ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ВІЗАНТІЇ

Автор: **Шарко Святослав Йосипович**, учень 9-А класу Кузнецовської загальноосвітньої школи I-III ступенів №3

Науковий керівник: **Шарко Й. С.**, вчитель християнської етики

В древні часи купці, розраховуючись за товар золотом чи сріблом просто його зважували. Це було дуже не зручно і заможні торговці на кусках дорогоцінного металу ставили своє клеймо і вагу.

В античності на монетах зображували різні божества або їхні символи. Будь які інші зображення майже не допускались, адже вважались нечестивими. Часто на монетах ми бачимо зображення імператора яких вважали наближеними до богів. В пізніші часи поряд з релігійною символікою на монетах можна побачити зображення різних будівель, творів мистецтва, архітектурних пам'яток, відомих науковців, поетів.

У новозавітний час у Палестині в основному були в обігу монети грецькі і римські. У книгах Нового Завіту згадується десять видів монет: одна монета юдейського карбування, п'ять – грецького і чотири – римського. Монета юдейського карбування вважалася священною і використовувалась для сплати храмового податку.

З розповсюдженням християнства поширюється традиція карбувати християнські зображення на монетах. В перші часи, офіційного становлення християнства ми бачимо на монетах лише християнські символи, розшифрувавши які ми читаємо ім'я Ісуса Христа і Біблійні імена Бога. Христограма - найбільш відомий християнський символ. Вона являє собою монограму - переплетення двох грецьких літер - Chi і Rho, які символізують перші дві букви в імені Христа.

Коли християнство остаточно утвердилось, на монетах карбують ікони. Найпоширеніші – це зображення Богородиці і Спасителя.

СТАНОВИЩЕ ПРАВОСЛАВ'Я В ПОЛЬЩІ. ЕПОХА ВЕЛИКОГО СЕЙМУ 1788 - 1792 РР.

Автор: **Бондар Василь Миколайович**, учень 9-А класу Рівненського навчально-виховного комплексу «Колегіум»

Наукові керівники: **Борщевич В.Т.**, керівник гуртка Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, доктор історичних наук, Закусілова О.М., учитель історії Рівненського НВК «Колегіум»

Релігія завжди була безпосередньо зв'язана з культурними традиціями народів. Тяжко уявити собі українську культуру без впливу на неї православ'я, так само як польську без впливу католицизму. Через те будь-яке місце різних національних культур невід'ємно стає місцем взаємодії різних релігій та конфесій.

Православна церква на території Польщі 1788-1792 років викликає особливий інтерес як фактор, адже протягом довгого часу має вплив на формування світогляду жителів.

Об'єктом дослідження є Православна церква в умовах зміни державної релігійної політики Польщі.

Предметом дослідження є державно-церковні, міжконфесійні і внутрішньо конфесійні відносини в період проведення Чотирирічного сейму крізь призму становища Православної церкви.

Методи дослідження. При вирішенні дослідницьких завдань використано методи: критично-порівняльний (співставлення діяльності Великого сейму й ставлення до його рішень православних), науково-дослідницький (дослідження впливу польської влади та Католицької церкви по відношенню до православних).

Хронологічні межі. Хронологічні рамки визначаються подіями періоду 1788-1792 років

Географічні кордони дослідження. Географічні межі – Волинські землі, що перебувала під владою Речі Посполитої.

Наукова новизна. У даній роботі ми намагався зробити спробу комплексного висвітлення й аналізу тих подій та причин, які призвели до покращення юридичного становища православних у Польщі під час роботи Чотирирічного сейму.

ПЕРЕЖИТКИ ДОХРИСТИЯНСЬКИХ ВІРУВАНЬ У РЕЛІГІЙНОМУ СВІТОГЛЯДІ ПОЛІЩУКІВ

Автор: **Євпат Марина Віталіївна**, вихованка Рокитнівського будинку дітей та молоді, учениця 10 класу Кисорицької загальноосвітньої школи I-III ступенів Рокитнівського району

Науковий керівник: **Несенчук К.І.**, керівник гуртків Рокитнівського будинку дітей та молоді.

Актуальність даної теми обумовлена потребою врахування при вивченні історії району комплексів вірувань та світоглядних уявлень, що збереглися у ментальності із дохристиянських часів та впливали на весь його історичний розвиток.

У роботі досліджені особливості дохристиянських вірувань та релігійних уявлень древлянського населення та їх трансформація у християнстві, простежено феномен язичницьких пережитків в християнстві, з'ясовано процес християнізації язичницького суспільства та виникнення системи давньоруського двовір'я.

В роботі формулюються окремі положення, осмислення яких набуває чинності новизни, а саме: поступовість впровадження християнства в українських землях та постійне паралельне з ним існування язичництва. На основі аналізу відомих, але переосмислених з позицій сучасних досягнень історичної науки фактів, а також ґрунтовного вивчення першоджерел, археологічних і етнографічних матеріалів робиться спроба комплексного дослідження пережитків язичництва у християнському світогляді поліщука, по-новому висвітлюється характер взаємовпливу язичництва і християнства.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ В СЕЛІ БЕРЕЖНИЦЯ ДУБРОВИЦЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Прокопчук Олександр Миколайович**, учень 11 класу Бережницької ЗОШ I-III ст. Дубровицького району

Науковий керівник: **Вовчик Л.І.**, вчитель німецької мови.

В сучасних умовах докорінного переосмислення українцями своєї культурної спадщини, власного національного та релігійного феномену надзвичайно важливо узагальнити значення релігії в історії українського народу, довести, що українці мають глибокі і давні коріння в своїй вірі.

Метою нашої дослідницької роботи є доведення на прикладі релігійного життя села Бережниця Дубровицького району Рівненської області, що українці, стоячи на порозі третього тисячоліття, не віддають шану моді на релігію і стараються знайти в релігії не лише опору і захист від економічних негараздів чи негативних явищ, а є насправді глибоковіруючою нацією, з віковими традиціями.

Відповідно до мети дослідження в роботі вирішуються такі **завдання**:

- дослідити перші свідчення, основні передумови, напрями та
- закономірності релігійного життя в Бережниці;
- проаналізувати політично-громадські фактори в релігійному житті містечка;
- засувати роль польської політики в культурному житті Бережниці;
- охарактеризувати вплив єврейської культури та релігії на розвиток містечка;
- довести домінуючу роль православної церкви в історичному, культурному та релігійному житті Бережниці.

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНОЇ КАРТИ ВОЛОДИМИРЕЦЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Лосінець Лариса Василівна**, учениця 11 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованки гуртка „Релігієзнавці” комунального позашкільного навчального закладу «Володимирецький районний Будинок школярів та юнацтва»

Науковий керівник: **Льода М.М.**, вчитель суспільних дисциплін Володимирецького районного колегіуму.

Аналізуючи складні історичні процеси, що формували в різні часи релігійну палітру сучасного Володимирецького району, ми можемо зробити ряд висновків.

По-перше, місцеві жителі завжди терпимо відносились до нових віросповідань і національностей, які вони представляли. Ніколи не було зафіксовано конфлікту на релігійному ґрунті, який би носив масовий характер. Навпаки, бачимо унікальний випадок в селі Стара Рафайлівка, коли костел католиками добровільно був переданий православної громаді.

По-друге, присутність на території, в той чи інший час, різних релігійних конфесій завжди урізноманітнювало місцевий колорит та збагачувало його культуру.

По-третє, навіть через великий тиск атеїстичної влади протягом 1944-1989 років, жителям району вдалось ви-

стояти і зберегти віру у Бога. На превеликий жаль, не обійшлося без втрат. Назавжди було втрачено ряд чудових храмів та костелів, які б сьогодні в разі збагатили нашу архітектурну та духовну спадщину.

По-четверте, з моменту проголошення Незалежності України у Володимирецькому районі стрімко розвиваються християнські конфесії.

Перше місце за чисельністю релігійних громад посідає УПЦ (МП). До неї відносяться 46 парафії.

Наступними, за кількістю громад, є Християни Віри Євангельської (П'ятидесятники), які за зазначений період часу створили 23 громади.

Третє місце на релігійній мапі Володимирецького району належить УПЦ КП., якій належить вісім громад.

За існування вільної України, в районі збудовано 45 християнських культових будівель (храмів та молитовних будинків), 8 ще будуються, відкрито 29 недільних шкіл.

Релігійну ситуацію в районі можна характеризувати як стабільну і відносно безконфліктну.

Діяльності новітніх релігійних культів та течій в районі практично не спостерігається.

Починаючи із 2008 року і на сьогоднішній день, у районні спостерігається певне «затишшя», адже за цей період не було створено жодної реально діючої парафії чи громади будь-якої конфесії.

СЕКЦІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

ОБРАЗНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКАХ ЯК ЗАСІБ УВИРАЗНЕННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ТЕКСТІВ

Автор: **Кіструга Софія Петрівна**, учениця 11-В класу КЗ «Школа-інтернат II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Бортнік Л.М.**, вчитель української мови та літератури КЗ «Школа-інтернат II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Однією з актуальних проблем сучасної пресолінгвістики є теоретичні дослідження способів та засобів вираження заголовків сучасних газетних видань, зокрема образності словосполучень, для подальшого використання їх у назвах газетних матеріалів.

Об'єкт нашого наукового пошуку це – друковані ЗМІ, зокрема преса.

Предметом даного дослідження – заголовки.

Мета роботи – проаналізувати склад і характер заголовків у мові засобів масової інформації.

Система виразних засобів покликана привертати увагу читача до видання і матеріалу, опублікованому у ньому. Серед виразних засобів основні місця займають лексичні, оформлюючи, фотографічні заголовкові засоби.

Заголовок є засобом організації уваги і відіграє значну роль у журналістиці. Заголовки свідчать: про матеріал, для якого створені, про автора, його відношення до факту, позитивному чи іронічному, про видання і його читачів.

Заголовковий комплекс вміщує в себе не тільки сам заголовок, але і рубрику, підзаголовок. Досить рідко зустрічаються такі заголовкові комплекси, як надзаголовок.

Найголовніша функція газетного заголовка – керувати увагою читача. Вони допомагають читачеві ознайомитися з номером, вибрати головне і найцікавіше. Характер заголовків значною мірою визначає, чи буде прочитаний той чи інший матеріал.

Фразеологізми – одна із найпоширеніших та найвдаліших форм образних словосполучень, широко вживаних у газетних заголовках, які націлені на підтримку засобів аргументації, переконання та досягнення певних стилістичних ефектів.

Основна роль газетного заголовка полягає в тому, щоб привернути читача, примусити його прочитати повідомлення, яке міститься в публіцистичному матеріалі. заголовок відіграє свою роль на всіх етапах сприйняття тексту: до прочитання, після прочитання всього тексту. При цьому відмічається багатофункціональність газетного заголовка. На різних етапах сприйняття на перший план виступають ті чи інші функції

Охарактеризувавши заголовок, як засіб вираження газетних текстів ми дійшли висновку, що яскраві, виразні заголовки, в яких є присутній динамізм і експресія, завжди привертають увагу аудиторії. Емоційно забарвлені слова, образні словосполучення, фразеологічні звороти надають сучасним заголовкам елемент самої експресії, якої так бракувало заголовкам часів радянського друку. Застосування в заголовках образних словосполучень актуалізує перш за все інформативну функцію (оскільки заголовок передає основну думку статті в стислій формі), рекламну (за допомогою незвичайних оборотів, яскравих емоційних слів автор прагне привернути увагу читача до статті), модальну і оцінну функції (оскільки в заголовку укладені погляди, думки, позиція автора, виражена їм у використуванні емоційно-оцінної лексики і авторських новоутворень).

ПРИХОВАНА ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА В ЗМІ

Автор: **Белоусова Ганна Миколаївна**, учениця 10 класу Гоцанської районної гімназії.

Науковий керівник: **Самчук І.Т.**, вчитель української мови Гоцанської районної гімназії.

Одним із найважливіших методів впливу різних політичних сил на електорат є власне політична реклама, загалом, та ж сама реклама, але вже прихована.

Виконуючи інформаційну та пропагандистську функції, політична реклама впливає на зміст та якість соціальних цінностей, традицій і норм, які регулюють політичні відносини. Рівень та характер політичних знань, оцінок та дій громадян, на які здійснює вплив політична реклама, визначає стан політичної культури у суспільстві.

Найбільш вагомим чинником політичної реклами є психологічний фактор. Так, завдання пропагандистської кампанії - сформувати певну соціальну установку реципієнта, тобто "спонукати" електорат віддати свої голоси за того чи іншого кандидата.

Актуальність теми обумовлюється тим, що сьогодні, коли Україна стоїть на порозі докорінних внутрішніх реформ, коли в політиці чи не щодня ведеться непримиренна сутичка за владу на всіх рангах, проблема формування та розвитку політичної культури, що включає в себе безпосередній вплив громадськості на політичний процес, має доволі важливий характер. Так як прихована політична реклама в нашій країні порівняно з іншими лише набирає обертів, то її хоча б поверхневий аналіз нині як ніколи на часі.

Об'єктом дослідження є прихована політична реклама.

Предмет дослідження - функціонування політичної реклами в наш час, як одного з основних інструментів впливу на соціальну думку, прийоми її використання.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ (на зразках зовнішньої реклами міста Рівного)

Автор: **Платонова Дарина Євгеніївна**, учениця 11 класу Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий керівник: **Шанюк В.І.**, канд. філ. наук, доц. каф. журналістики та літературознавства Національного університету «Острозька академія».

Метою роботи «Функціональні особливості рекламного дискурсу (на зразках зовнішньої реклами міста Рівного)» є з'ясування функціонально-лінгвістичних особливостей побудови сучасних текстів зовнішньої реклами.

У вступі зосереджено увагу на впливі рекламних висловів на формування різних стереотипів і способів життя сучасного суспільства, обґрунтовується актуальність теми, на вибір якої вплинули наступні чинники:

- зразки візуальної реклами у сучасному світі уже не просто інформують про певні види товару та стимулюють до його купівлі, але і впливають на рівень світогляду людини;
- використання значної кількості маніпулятивних технологій у рекламному тексті узалежнює людину від потреби споживання усе більшої кількості продукції;
- на початку ХХІ ст. – у час принципово нових знань і способів пізнання – варто усвідомити значимість фактору грамотного і правильного словесного вираження зовнішньої реклами.

В основній частині дослідження визначено рівень впливу зовнішньої реклами на споживача, розкрито специфіку психологічного тиску на свідомість, виділено методи маніпуляцій, що притаманні рівненській зовнішній рекламі, проаналізовано стан зовнішньої реклами з точки зору її словесного вираження, з'ясовано характер і функцію ергонімів у зовнішній рекламі та раціональність використання мовної гри у рекламних текстах, класифіковано найбільш поширені помилки бігбордів, вивісок тощо.

Заклучна частина – це висновки про ступінь досягнення мети, узагальнення про чинники, що зумовлюють особливості рекламного дискурсу у м. Рівному.

ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ ТЕЛЕНОВИН: ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВИПУСК «ДЕНЬ»

Автор: **Гаврилюк Анастасія Олегівна**, учениця 10 класу Рівненської класичної гімназії «Престиж».

Науковий керівник: **Грицевич Н.П.**, вчитель української мови Рівненської класичної гімназії «Престиж».

Телебачення відіграє важливу роль у житті кожної людини. Це постійне джерело розваг та інформації, двері, через які до наших будинків може увійти весь світ. Хтось вважає за краще проводити свій вільний час, за переглядом розважальних телепередач, хтось з більшою охотою буде дивитися політичні й освітні програми.

Сучасна людина не уявляє свого життя без телебачення. Телебачення виконує різні функції – інформаційну, пізнавальну, образотворчу, розважальну. Журналіст – це людина, яка постійно працює з людьми і для людей. Йому просто необхідно бути спостережливим і бачити не тільки очима, а й вухами. Треба завжди пам'ятати, що тебе теж бачать і слухають, говорити гарно, тобто так, щоб нашу «балаканину» не тільки чули, а й розуміли, і слухали її з задоволенням.

До аналізу специфіки роботи тележурналіста зверталось багато вітчизняних і зарубіжних дослідників, теоретичні розробки яких залишаються актуальними й сьогодні, оскільки містять чіткі рекомендації, вимоги, своєрідні «стандарти» щодо професійної діяльності журналіста-телевізійника. У сучасних журналістикознавчих дослідженнях журналістські професії аналізують по-різному: розглядають окремі характеристики, нормативи, критерії, необхідні для творчого і професійного становлення майбутнього тележурналіста.

Постать телевізійного ведучого була й залишається доволі привабливим об'єктом для вивчення, аналізу та обговорення в професійному середовищі, у телевізійній критиці, у теорії тележурналістики.

Основні критерії професійної діяльності, специфіка формування іміджу та типологічний контекст телевізійної творчості журналіста-ведучого на сучасному телебаченні – питання, які цікавлять як журналістів-початківців, так і медіафахівців. Зважаючи на відсутність чіткої стандартизації розгляду специфіки діяльності ведучого новин, ґрунтовне дослідження цього є на часі актуальним.

Метою роботи є ґрунтовний аналіз специфіки роботи телеведучого РОДТРК.

Реалізація мети передбачає вирішення таких завдань:

- проаналізувати роботу Рівненської обласної телерадіокомпанії;
- розкрити стратегії комунікації та технології поведінки ведучих;
- визначити роль ведучого журналіста в інформаційній програмі;
- дати характеристику професії – ведучий теленовин;
- розглянути та визначити етапи роботи ведучого випуску новин, оскільки діяльність телеведучого у структурі побудови ефірних новин, розкриває принципи необхідних професійних якостей та вмінь;
- проаналізувати роботу телеведучих на прикладі підготовки та видачі в ефір програми новин «День».

Об'єктом дослідження є ефірний випуск програми «День» Рівненської обласної державної телерадіокомпанії.

Предметом дослідження є взаємодія телебачення і суспільної думки.

У процесі роботи використано методи аналізу та синтезу, метод порівняння.

Науково-дослідницька робота може бути використана під час подальших наукових розробок, викладання курсів, пов'язаних із телевізійною творчістю.

СУЧАСНА МОЛОДІЖНА ПЕРІОДИКА УКРАЇНИ

(на прикладі журналу «Вулик – ВРК» Володимирецького районного колегіуму)

Автор: **Логацька Неля Олексіївна**, учениця 10 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованка гуртка «Юний журналіст» КПНЗ «Володимирецький районний Будинок школярів та юнацтва»

Науковий керівник: **Войтович Н.М.**, учитель Володимирецького районного колегіуму.

У період занепаду духовності, великого потоку часто зайвої та шкідливої інформації актуальність даної теми визначається необхідністю сучасної учнівської молоді через власне друковане видання знаходити та володіти потрібною інформацією, обробляти та аналізувати її, вільно висловлювати свої судження, формувати активну громадянську позицію, виховувати високі моральні якості, зокрема засобами шкільної преси.

В Україні історія студентської преси починається ще з 1860 року, коли студенти Київського університету почали видавати рукописний журнал «Самостійне слово». Кардинальні зміни у всіх сферах суспільного життя розпочалися з середини вісімдесятих років.

Підліткова та молодіжна преса на сучасному етапі – самостійна ланка загальної системи засобів масової інформації. Вона покликана долучати підростаюче покоління до інтелектуального й духовного потенціалу суспільства, бути важливим каналом передачі інформації, засобом комунікації.

Молодіжний журнал – один із найяскравіших витворів сучасної видавничої справи. Журнал «Вулик-ВРК» має свого читача, вибудовує з ним довірчі стосунки, постійно веде діалог з читачами, вибудовує свою стратегію, що базується на інтересах молоді. Це один із прикладів сучасної молодіжної періодики в Україні.

ПЕРІОДИЧНА ПРЕСА ДУБРОВИЧЧИНИ 1940-Х– 2000-Х РР.: ІСТОРИЧНА ДИНАМІКА Й СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР

Автор: **Дубінець Іванна Іванівна**, учениця 11 класу Дубровицького НВК «Лицей-ЗОШ І-ІІ ст.».

Наукові керівники: **Дроздовський Д.І.**, канд. філ. наук, м.н.с. Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України; **Романушко Л.Б.**, вчитель української мови та літератури Дубровицького НВК «Лицей-ЗОШ І-ІІ ст.».

Періодична преса є своєрідним щоденником, який дозволяє буквально по днях простежити, як розгортаються різнопланові події на Дубровищині й реакцію на них місцевого населення. Газетні видання упродовж усього свого існування створюють унікальний за змістом літопис, містять величезний матеріал, який із плином часу набуває все більшої історичної цінності, і тим самим газета стає єдиним свідком історії.

Мета роботи: окреслити історичні передумови виникнення друкованих видань у регіоні; здійснити комплексний аналіз преси Дубровищини як цілісної системи; з'ясувати роль газети в громадсько-політичному, суспільно-економічному, духовному та культурному житті краю.

Актуальність дослідження: Історичний огляд преси Дубровищини є важливим науковим проектом. Дослідження має історично-журналістський характер, при цьому його результати роблять внесок у структурування відомостей про розвиток журналістики Рівненщини в повоєнний період і до сьогодні. Наразі нам не відомі комплексні огляди газетної журналістики Дубровищини окресленого періоду, а тому ця робота пропонує цілісний аналіз регіональної преси в її функціональній динаміці та природній еволюції розвитку. Крім історичного аспекту, в роботі представлено соціокультурний вектор; акцентується увага на співвіднесеності регіональної журналістики на Дубровищині з розвитком культури в регіоні.

Для досягнення поставленої мети вирішено низку таких завдань:

- на архівних джерелах простежено суспільно-політичні умови заснування періодичних видань у різні часи ХХ століття
- у хронологічній послідовності відтворено процес становлення, розвитку, умови функціонування періодики в регіоні;
- висвітлено основні тематичні напрями публікацій;
- з'ясовано коло працівників, уточнено імена редакторів, публіцистів, кореспондентів, зусиллями яких з'явилися періодичні видання в Дубровиці;
- проаналізовано ретрофонд періодичних видань краю.

ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ

СЕКЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ БАТАЛЬЙОН „НАХТІГАЛЬ”: ДІЯЛЬНІСТЬ, ОЦІНКИ, СУЧАСНІ РЕФЛЕКСІЇ

Автор: **Розумнюк Тетяна Олегівна**, учениця 11 класу, Рівненської української гімназії

Науковий керівник: **Сацик С.П.**, Заслужений вчитель України

Тема, обрана нами для дослідження, є досить актуальною. Це пояснюється тим, що сьогодні, в умовах незалежності, спостерігається підвищена увага істориків та громадськості до особливостей українського національного руху часів Другої світової війни та проблеми здійснення Голокосту в Україні.

Метою нашої роботи було висвітлення процесу формування та основних етапів діяльності батальйону, а також пошук відповіді на одне із найбільш дискусійних питань: чи приймав участь „Нахтігаль” у вбивствах поляків та євреїв у Львові у липні 1941 р.?

В ході дослідження нам вдалося систематизувати інформацію, що стосується передумов створення та

формування українського батальйону, а також виокремити основні етапи діяльності „Нахтігалю”. В ході дослідження ми намагались максимально об’єктивно проаналізувати наявні звинувачення проти батальйону, спираючись на рішення Нюрнберзького трибуналу (1945-1946 рр.), судових процесів у Берліні та Бонні (1960 р.), й дослідження сучасних істориків. На жаль, нам не вдалося однозначно відповісти на запитання чи брали участь окремі вояки „Нахтігалю” у антиєврейських та антипольських акціях. Проте, спираючись на досліджені матеріали, ми намагалися довести непричетність батальйону як військового підрозділу вцілому до каральних дій.

Також на основі здійсненої нами пошукової роботи можемо стверджувати, що „Нахтігаль” брав активну участь в українському національному русі часів Другої світової війни, а бійці батальйону твердо стояли на позиціях українського націоналізму.

ХОЛМСЬКЕ ПИТАННЯ В РОСІЇ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Автор: **Куделя Богдан Петрович**, учень 10 класу Рівненського навчально-виховного комплексу «Колегіум»

Науковий керівник: **Куделя П.І.**, вчитель історії вищої кваліфікаційної категорії

Існування незалежної держави України спонукає до корінного концептуального переосмислення її історії, а також до більш повного і об’єктивного вивчення минулого тих українських етнічних земель, населення котрих неодноразово опинялося у центрі боротьби за їх державно-територіальну приналежність. До таких земель насамперед слід віднести Холмщину і Підляшшя, які на початку ХХ ст. були заселені українською людністю і за державно-національну віднесеність яких тоді ж розгорілася гостра політична боротьба між правими правлячими силами Росії і польськими політичними колами.

Сьогодні історичні Холмщина і Підляшшя перебувають у складі Польської Республіки, міждержавні, економічні та культурні відносини з якою незалежна Україна буде на засадах стратегічного партнерства, взаємної вигоди і дружби. Це, однак, не означає, що українська історична наука може бути байдужою до висвітлення становища українського населення цього краю в минулому. Тим більше, що в сучасній Україні проживають сотні тисяч громадян, які у 1944-1946-рр. були відірвані від рідного краю. Тепер вони та їх нащадки створили в Україні свої земляцькі культурні товариства, покликані оберігати кращі традиційні духовні цінності їх малої батьківщини, збагачувати тим самим всю національну культуру сучасної України. Існування незалежних держав Польщі і України так само робить актуальною тематику українсько-польських взаємин початку ХХ ст. в історичних дослідженнях.

Об’єктом дослідження є питання про державно-політичний статус Холмщини та Підляшшя на поч. ХХ ст. Предметом дослідження є етнокультурний розвиток Холмщини та Підляшшя наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття; полеміка в польській, російській, українській громадсько-політичній думці щодо питання про виділення Холмщини і Підляшшя в окрему Холмську губернію та підпорядкування останньої безпосередньо Петербургу.

Метою дослідження є дати об’єктивну, цілісну картину етносоціального та етнокультурного становища і державного статусу Холмщини і Підляшшя у Царстві Польському на початку ХХ ст. та суспільно-політичної боротьби навколо холмського питання, що була викликана урядовим законопроектом 1909 року про утворення із східних частин Люблінської і Сідлецької губерній Царства Польського нової Холмської губернії і її безпосереднього підпорядкування Петербургу.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в ній здійснено першу спробу комплексного дослідження російської, польської та української громадсько-політичної думки щодо питання про виділення Холмщини і Підляшшя із Царства Польського в окрему Холмську губернію і безпосереднє підпорядкування останньої російським державним структурам; на основі джерел відтворено реальну картину економічного, соціального, культурного і національного життя населення Холмщини і Підляшшя на початку ХХ ст.

РІВНЕНСЬКИЙ ПЕРІОД ДИРЕКТОРІЇ УНР

Автор: **Приходько Петро Олегович**, учень 10 класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради»

Науковий керівник: **Хлиновська О.П.**, керівник гуртків РМАНУМ

Актуальність роботи полягає у недостатньому дослідженні сучасною історичною наукою періоду перебування Директорії у Рівному (квітень-травень 1919 р.). І хоча на сьогодні існують поодинокі розпорошені в архівах матеріали, присвячені даній проблемі, проте вони не дають загальної картини хронологічної послідовності подій. Ця доба є важливим чинником складних державотворчих процесів в Україні і характеризується цілеспрямованою діяльністю Директорії щодо створення самостійної незалежної держави.

З кожним днем існування Директорії ставало зрозумілішим, що всі відозви, заклики та гасла, проголошені керівництвом антигетьманського повстання, згасли в безкінечних протиріччях та суперечках прибічників соціал-

демократії з прибічниками самостійницького шляху розвитку держави. Якщо в перші дні діяльності нової влади у відозві до народу зазначалося, що необхідно об'єднатися у боротьбі проти ворогів і повернути соціальні і політичні здобутки революційної демократії на вільній українській землі, то невдовзі відсутність чіткої політичної платформи та ідеологічної бази для антибільшовицької пропаганди мали свої негативні наслідки.

Волинська губернія, переставши бути прифронтовою територією у Першій світовій війні, постала полем битви за українську державність. Директорія намагалася вирішити заполітизоване земельне питання, прийняла відповідні закони, які через відсутність стабільності в державі так і не запровадили.

9 квітня було створено новий уряд у Рівному на чолі із соціалістом Борисом Мартосом, який узяв курс на утворення робітничо-селянських трудових рад.

Автономістська ідея Володимира Винниченка не мала більше місця у колах Директорії, адже постала нова ідея незалежності – ідея Симона Петлюри.

Соціал-революціонери вимагали від С. Петлюри запровадження в державі соціалістичного ладу та ведення перемовин з російськими більшовиками. Права опозиція, до якої входили «самостійники», республіканці на чолі з Архипенком та Є. Петрушевич і П. Андрієвський висловлювали невдоволення особами Симона Петлюри (за режим особистої влади) та Бориса Мартоса (за симпатії до більшовиків). До протистояння правих сил з урядом Б. Мартоса долучився отаман Володимир Оскілко, який належав до партії соціалістів-самостійників. Уряд вимагав у С. Петлюри усунення отамана від влади, оскільки той становив загрозу діяльності державних органів. В. Оскілко, який завдяки Головному отаману займав високий пост командувача Північної групи українських військ, не визнавав уряду Б. Мартоса, називаючи його більшовицьким.

Володимир Оскілко став отаманом Північної групи військ УНР, згодом підняв повстання проти уряду Директорії. Заколот був придушений. Оскілко, який мав нестабільну позицію у власних переконаннях, не зміг стратегічно розумно зорганізувати власний наступ на Директорію.

Під час перебування Директорії УНР на Рівненщині жодних повстань, окрім Оскілковського, не було. Тобто народ не підтримував жодну з позицій щодо державного статусу України та існування Директорії як головного реалізатора Української революції у квітні-травні 1919 р. Як бачимо, суспільна позиція залишалася нейтральною.

ПРОБЛЕМИ ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИВ ПЕРІОД ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 РОКАХ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СВІДКІВ

Автор: **Гуцук Олександр Володимирович**, учень 10 класу НВК "Оженинська ЗОШ І-ІІІ ст. (ліцей)- ДНЗ"

Науковий керівник: **Гуцук Т.О.**, вчитель історії, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії; звання «вчитель методист» НВК "Оженинська ЗОШ І-ІІІ ст. (ліцей)- ДНЗ"

Великий Голод на Україні 1932-1933 років перевершив усі перераховані гуманітарні катастрофи, бо зміг поєднати в собі і зачистку землі, і абсурдний аграрний експеримент, і внутрішньодержавну блокаду, і справжню громадянську війну. Все це в сумі склало жахливе нищення української хліборобської нації, що пізніше набере ознак геноциду – спланованого, тотального, організованого комуністичним керівництвом.

Ми поставили перед собою непросту мету – глибше дослідити особливості цієї «війни», а саме: як українці зуміли в ній вижити, – чим рятувалися від голодної смерті, що змушені були споживати, як, і де зуміли знаходити та готувати їжу при відсутності нормальних харчів і чи справді ті страшні події мають вплив на наше сьогодення.

Питання Голодомору-геноциду 1932-1933 років на Україні є сьогодні дискусійним, бо воно і досі не єднає наше суспільство а навпаки, роз'єднує його. Історія Голодомору разом з тим належить і до тих фактів вітчизняного літопису, які тривалий період були за межами об'єктивного вивчення українською історіографією.

Наукова новизна роботи полягає в спробі комплексного дослідження конкретної проблеми харчування українського населення в роки голоду 1932-1933 р. через наявну базу спогадів, свідчень, інтерв'ю очевидців та жертв Голодомору. Ми хочемо окремо дослідити це питання, що становить саму сутність факту Голодомору. Також спробуємо скласти варіант цілісної картини тогочасної «народної кулінарії», того харчового раціону, на основі якого і завдяки якому українське селянство відчайдушно намагалася врятувати своє життя. І на завершення, що є важливим на нашу думку, з'ясувати – який вплив на наше сьогодення, на наше життя, світогляд, уподобання і побут мають ті далекі трагічні події.

АРХИКНЯЗЬ У ВИШИТІЙ СОРОЧЦІ – ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ

Автор: **Ткач Вікторія Леонідівна**, учениця 9 класу Семидубського аграрного ліцею і ЗОШ І-ІІ ступенів Дубенського району

Науковий керівник: **Вітюк Є.П.**, вчитель історії

Мета роботи полягає в дослідженні ролі Вільгельма фон Габсбурга, відомого під ім'ям Василь Вишиваний, в історії України першої пол. ХХ ст.

Предметом дослідження є розгляд результату, наслідків його діяльності в роки української революції 1917-1921 рр. та післяреволюційний період.

Об'єктом дослідження є роль видатної особи в історії.

Методи дослідження – історико-хронологічний та історико-порівняльний аналіз літератури та джерел з даної теми.

Доцільність наукового дослідження ролі видатної особи в українській історії обумовлена сучасними проблемами творення української національної держави, вивченням «білих плям» в історії України.

Переважну частину роботи становить висвітлення та аналіз діяльності Вільгельма Габсбурга – Вишиваного в роки української національно-демократичної революції 1917-1921 рр.

У лютому 2013 року минає 117 років від дня народження Вільгельма фон Габсбурга (Василя Вишиваного) – внука передостаннього Австро-Угорського цісаря, який увійшов у свідомість пересічного українця ХХ ст. як символ вірного служіння українській національній ідеї.

Протягом десятиліть особа архикнязя Вільгельма фон Габсбурга або замовчувалася, або висвітлювалася винятково в негативному світлі.

ВОЛИНСЬКИЙ ШЛЯХТИЧ АДАМ КИСІЛЬ – «GENTE RUTHENIUS, NATIONE POLONIUS»

Автор: **Сулжик Анастасія В'ячеславівна**, учениця (VI) 10 класу Гощанської районної гімназії.

Науковий керівник: **Скоцик В.Є.**, вчитель історії Гощанської районної гімназії

У своїй науковій роботі, ми висвітлили польсько-руські відносини через призму однієї людини – Адама Киселя.

Мета дослідження: вивчення суспільно-політичних та соціокультурних обставин формування ментальності, світогляду та діяльності тої частини української шляхти, яку називали «gente Ruthenius, natione Polonius» на прикладі життя та діяльності Адама Киселя.

Об'єкт дослідження є світогляд, життєвий шлях, суспільно-політична та державна діяльність Адама Киселя.

В ході дослідження вирішувалися такі головні завдання: аналіз соціокультурних факторів, що обумовили формування ментальності та світогляду Адама Киселя; з'ясування родинного культурно-освітнього, політичного становища Адама Киселя; **вияснення основних рис та поведінкових мотивів представників шляхти «gente Ruthenius, natione Polonius»**; вивчення впливу ідеології та світогляду «gente Ruthenius, natione Polonius» на суспільно – політичні практики Адама Киселя; діяльність Адама Киселя на теренах нашого краю.

Проведене дослідження засвідчило, що життєвий шлях та суспільно-політична діяльність Адама Киселя відповідають ментальності та світогляду тієї частини української шляхти, яку визначають як «gente Ruthenius, natione Polonius». Це – яскравий приклад суперечливого переплетення руськості та польськості у поведінкових мотивах та суспільній практиці на ґрунті річпосполитівського простору. Особистість Адама Киселя, у цьому контексті, виглядає цікавою, трагічно-суперечливою, але, безумовно, видатною.

Представник середньопомісного волинського, православного роду, знаного багатолітньою військовою та державною службою на не надто значних посадах зробив блискучу кар'єру, ставши єдиним православним воєводою, та сенатором Речі Посполитої.

Все своє життя А. Кисіль із великою старанністю та самовідданістю працював, виконував найскладніші завдання, як внутрішньої, так і зовнішньої політики. Особливо варто відзначити його віртуозні дипломатичні дії у залагодженні кризових стосунків Варшави і Москви у 30-х – 40-х роках.

Адам Кисіль, разом П. Моголою став визнаним лідером річпосполитівського руського суспільства. Його можна вважати автором ідеї про об'єднання Русі та Польщі у Великій Сарматії, через призму контракту, де суб'єктом договірних взаємин є шляхта. Він активно наголошував на самотності руського суспільства, розвивав політично та історичну свідомість України-Руси, чим посприяв формуванню його самосвідомості.

За своїм серйозним розумінням політичних обставин, він значно перевершував багатьох польських сенаторів, при цьому, володів красномовством, громадянською мужністю та хоробрістю у боях. Проте все ж варто зазначити, що суспільні обставини виявилися жорстокими до людей, які жили за світоглядом «gente Ruthenius, natione Polonius». Не став винятком і Адам Кисіль.

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ СТАРОГО СЕЛА РОКИТНІВСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Чурилович Марина Миколаївна**, учениця 10 класу Старосільської ЗОШ І-ІІІ ст. Рокитнівського району

Науковий керівник: **Кузьмич М.М.**, вчитель історії

В умовах відродження незалежної держави Україна зріс інтерес дослідників до вітчизняної історії. Адже місцева історія: села, міста, району, області, регіону є складовою історії держави.

Мета: дослідження невідомих, достовірних фактів виникнення та розвитку Старого Села в історії якого було багато героїчних та трагічних подій.

Для досягнення поставленої мети було обумовлено такі основні завдання:

- визначити походження назви Старого Села;
- висвітлити події історії села у складі Литви, Польщі, Росії;
- з'ясувати встановлення окупаційного режиму під час Другої світової війни;
- дослідити причини депортації населення до Німеччини та методи її проведення;
- охарактеризувати становище оstarбайтерів в Німеччині та повернення їх на Батьківщину;
- виявити достовірні факти Старосільської трагедії;
- показати участь наших земляків у радянському партизанському русі опору.

Об'єкт: територія Старого Села та північної частини Рокитнівщини.

Предметом дослідження є історія села.

В процесі дослідження нам вдалося встановити достовірні факти з історії села. Було визначено походження назви села, відшукали оstarбайтерів та познайомилися з їхніми долями, встановили причину спалення села. Але «білих плям» в історії села залишилось багато.

ВІДЛУННЯ ЧОРНОБИЛЯ В ДОЛІ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ

Автор: **Ласкевич Катерина Сергіївна**, учениця 11 класу Підлозецької ЗОШ І-ІІІ ст. Млинівської районної ради Рівненської області.

Науковий керівник: **Жовнірук І.П.**, вчитель історії вищої категорії, Підлозецької ЗОШ І-ІІІ ст. Млинівської районної ради Рівненської області.

Метою науково-дослідної роботи є дослідження соціально-економічних та морально-психологічних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС для України, Рівненщини та однієї із тисяч українських сімей, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Робота складається з 3 розділів. В 1 розділі я детально охарактеризувала наслідки аварії на ЧАЕС для України, поділ радіоактивно забруднених територій на 4 зони: зона відчуження (30 кілометрова зона), зона безумовного відселення, зона гарантованого добровільного відселення, зона посиленого радіоекологічного контролю. У 2 розділі я описала наслідки Чорнобильської катастрофи для Рівненщини: радіоактивне забруднення населених пунктів, ґрунтів, сільськогосподарських угідь, лісових масивів та продуктів тваринного походження, і як наслідок цього, погіршення соціально-економічного та морально-психологічного стану населення Дубровицького, Рокитнівського, Заріччянського районів. У 3 розділі я дослідила наслідки аварії на Чорнобильській АЕС для сім'ї Костюкевичів, як однієї із тисяч українських сімей, що постраждали внаслідок найбільшої техногенної катастрофи ХХ ст.

Дана наукова робота є **актуальною** тому що на території нашої Підлозцівської сільської ради проживає населення, яке було переселене із сіл Дубровицького району ІІ і ІІІ зон радіоактивного забруднення.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її матеріали можуть бути використані для поповнення краєзнавчими матеріалами шкільного Музею історії села, на уроках з історії рідного краю та в позакласній роботі.

АГЕНТУРНО-БОЙОВІ СПЕЦГРУПИ НКВС-МВСВ БОРОТЬБИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ

Автор: **Пилипчук Роксолана Олександрівна**, учениця 11 класу Рівненського навчально-виховного комплексу «Колегіум»

Науковий керівник: **Куделя П.І.**, вчитель історії вищої кваліфікаційної категорії

Необхідність об'єктивного висвітлення історичних і військово-політичних аспектів багатолітньої боротьби українського народу під проводом ОУН і УПА є загальною вимогою часу, оскільки вона все ще сприймається частиною нашого суспільства неоднозначно. До цього часу Верховна Рада України не прийняла рішення про визнання УПА воюючою стороною проти нацизму

і радянського тоталітаризму. Впродовж півстоліття радянська історіографія і пропаганда формували у людей спотворене уявлення про національно-визвольний рух на західноукраїнських землях 1940-1950-х років. Таким чином режимові вдалося нав'язати широкому загалу суспільства викривлений стереотип борців за незалежність і соборність України, приховуючи реальні масштаби боротьби та її характер, а також злочини репресивних органів проти місцевого населення.

В умовах розгортання гострих суспільних дискусій з питань діяльності визвольного руху особливої актуальності набувають дослідження, в яких аналізуються та висвітлюються не лише питання щодо функціонування підпілля у тому чи іншому терені, а й форми боротьби репресивних органів проти них. Значний поштовх дослідженням цієї проблеми дав указ Президента України від 23 січня 2009 р. про розсекречення архівних документів, що пов'язані з українським визвольним рухом, політичними репресіями та голодоморами в Україні. Крім того, цим відомствам доручено забезпечити зняття в установленому законодавством порядку обмежень на поширення та доступ до конкретної секретної інформації шляхом скасування раніше наданого грифу секретності архівним документам або іншим матеріальним носіям такої інформації, якщо вони не становлять державної таємниці. Відповідно до цього СБУ розсекретила ряд архівних фондів, які проливають світло на боротьбу радянських спецорганів проти визвольного руху.

Виходячи з усього вищевикладеного об'єктом дослідження агентурно-бойові спецгрупи НКВД-МВД, а предметом – їх діяльність на західноукраїнських землях в повоєнні роки.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють 1944 -1950 рік, тобто період від звільнення Червоною армією території Західної України та до закінчення організованого опору збройного підпілля органам радянської влади.

Основу джерельної бази склали документальні матеріали опубліковані у збірках І.Біласа та В.Сергійчука. Були використані матеріали художньо-документальних повістей, які дозволяють глибше зрозуміти ситуацію, що склалася на Західній Україні в повоєнні роки. Картину подій вдалося вдало відтворити завдяки спогадам очевидців, опублікованих у збірниках та статтях.

Мета дослідження: дати комплексний аналіз діяльності агентурно-бойових груп НКВС-МВС-НКДБ-МДБ в боротьбі проти українського національно-визвольного руху в післявоєнні роки.

Завдання дослідження: проаналізувати передумови та причини створення радянськими каральними органами агентурно-бойових груп, визначити їх цілі та завдання; з'ясувати роль «легендованих» груп із червоних партизан в боротьбі проти українського національно-визвольного руху; показати терористично-провокаційну роль агентурно-бойових груп НКВС-МВС-НКДБ-МДБ в післявоєнні роки на території Західної ; висвітлити методи протидії СБ ОУН і УПА діяльності оперативних груп НКВС-МВС-НКДБ-МДБ.

СЕКЦІЯ ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

ДІЯЛЬНІСТЬ КРАЄЗНАВЧИХ ТОВАРИСТВ У ВОЛИНСЬКОМУ ВОЄВОДСТВІ (1921–1939 РР.)

Автор: **Гомонович Юрій Миколайович**, ліцеїст II курсу комунального закладу «Острозький обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою» Рівненської обласної ради.

Науковий керівник: **Кошельник А. М.**, вчитель історії.

В умовах творення національної ідеї розуміння історичних явищ, зокрема, традицій, досвіду, наукової, культурної спадщини країни, що впливають на формування світогляду її громадян, є надзвичайно важливим. Краєзнавство, як невід'ємна складова процесу трансформації суспільства, виконує роль скарбниці духовного надбання народу.

В сучасній історичній науці увага проблемам зародженню та розвитку краєзнавчого руху в міжвоєнний період достатньо не приділялась. Виходячи із цього та наявності численних джерельних комплексів з цієї проблематики, дослідження історії розвитку регіонального краєзнавства у міжвоєнній Польщі набуває наукової актуальності. Особливий інтерес викликає діяльність польських краєзнавчих організацій і товариств у сфері музейної та пам'ятко-охоронної роботи, популяризації туристичного руху.

Мета дослідження: прослідкувати становлення, організаційні підстави, структуру краєзнавчих товариств, що діяли на території Волинського воєводства в 1921-1939 рр.; визначити особливості музейної та пам'ятко-охоронної роботи краєзнавчих товариств; охарактеризувати специфіку організації краєзнавчого туризму у Волинському воєводстві; проаналізувати видавничу роботу краєзнавчих товариств.

Вагомий внесок у розвиток краєзнавчого руху на Волині зробили польські товариства та організації загальнодержавного та регіонального значення. Серед загальнодержавних найбільш плідною у галузі краєзнавства була діяльність Товариства розвитку Східних земель та Польського краєзнавчого товариства. Однак провідна роль у популяризації та поширенні історико-краєзнавчої діяльності у досліджуваному регіоні все ж таки

належала регіональним товариствам – Волинському краєзнавчому товариству і опіки над пам'ятками старовини та Волинському товариству приятелів науки, які проводили інвентаризацію і фотографування історичних пам'яток, охороняли давні споруди і пам'ятники, проводило популярні лекції про Волинь, засновували бібліотеки і туристичні бази, займалися розробкою та організацією туристичних маршрутів, проводили краєзнавчі екскурсії, готували екскурсіводів тощо.

Краєзнавчі товариства відіграли помітну роль у громадському, політичному, культурному житті як Польщі, так і українських земель, що входили до складу Польщі в міжвоєнний період. Водночас досліджуючи край, члени товариств збирали матеріал, який мав довести одвічну територіальну й етнічну належність Волинського воєводства до Польської держави при утвердженні провідної ролі польського чинника в історичній ретроспективі Волині. Саме тому розвитку краєзнавчого руху, на приєднаних територіях, керівництво Польської республіки приділяло особливу увагу.

ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ НАДІЇ ЯКІВНИ ШУЛЬГИНОЇ-ІЩУК (1888–1979 рр.)

Автор: **Доброчинська Наталія Віталіївна**, учениця 9 класу Рівненської української гімназії

Науковий керівник: **Доброчинська В. А.**, к.і.н., доцент кафедри історії України Рівненського державного гуманітарного університету

Із утвердженням незалежної Української держави відновлюються славетні сторінки національної історії і повертаються імена тих, хто подвижницькою працею на освітянській ниві у складних і неоднозначних суспільно-політичних умовах сприяв розвитку українського шкільництва. До таких постатей належить Надія Яківна Шульгина-Іщук – донька історика Якова Шульгина і рідна сестра політичного діяча, члена Центральної Ради, першого міністра закордонних справ Української Народної Республіки – Олександра Шульгина. З давнього українського роду Шульгиних вийшло багато відомих громадських і політичних діячів, провідників духовності українського народу. І якщо діяльність окремих представників цього роду проаналізована в історичних працях, то життєпис Н. Шульгиної-Іщук, наразі, не знайшов належного об'єктивного висвітлення у площині наукової історичної літератури.

Інтерес до вивчення життя і діяльності Н. Шульгиної-Іщук викликаний ще й тим, що упродовж 1927–1939 рр. вона працювала у Рівненській українській приватній гімназії.

Мета – висвітлити грані життя і науково-педагогічну діяльність Н. Шульгиної-Іщук на українських землях та еміграції і проаналізувати її внесок у розвиток національного шкільництва.

Для реалізації поставленої мети виокремлено завдання: проаналізувати походження, родинне оточення і формування національних переконань Н. Шульгиної-Іщук на тлі суспільно-політичних процесів; дослідити педагогічну працю в Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова; висвітлити педагогічні технології при викладанні математики у Рівненській українській приватній гімназії; обґрунтувати умови роботи вчителів за радянської влади; з'ясувати громадську та освітню діяльність в умовах німецького окупаційного режиму; відстежити життя і діяльність у еміграції.

Об'єкт дослідження – постать Н. Шульгиної-Іщук, а предмет – її громадська та науково-педагогічна діяльність в Україні та еміграції.

Наукова новизна дослідження ґрунтується на основі опублікованих і неопублікованих документальних джерел, які допомогли комплексно відтворити життєдіяльність Н. Шульгиної-Іщук, її родинне оточення, коло спілкування, які вплинуло на формування світогляду та незламних національних переконань. Дослідницький інтерес становлять неопубліковані в Україні мемуари (окремі спогади вміщені в діаспорних виданнях) Н. Шульгиної-Іщук, які висвітлюють становлення українського шкільництва у Києві в період національно-визвольних змагань 1917–1920 рр., боротьбу за українську школу у Польській державі та знищення радянською владою освітянської інтелігенції у 1939–1941 рр. Цікаві спогади, цінні матеріали та світлини про матір до фондів шкільного музею, відродженої Рівненської української гімназії, надіслала зі США в червні 2010 р. дочка Надії Яківни – Наталя Пазуник-Іщук. Окремі відомості про Н. Шульгину-Іщук виявлено у періодичних україномовних виданнях міжвоєнного та окупаційного періодів, а також у документальних джерелах фондів збірок Державного архіву Рівненської області. Опрацювання різноаспектних матеріалів дозволило об'єктивно відтворити етапи життя та педагогічної діяльності Н. Шульгиної-Іщук.

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧОГО КОЛЕКТИВУ ГАЗЕТИ «ВОЛИНЬ» (1941–1944 РР.)

Автор: **Вайншельбойм Юліана Михайлівна**, учениця 9 класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради»

Науковий керівник: **Доброчинська В. А.**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Рівненського державного гуманітарного університету

Одним із важливих історичних джерел, що відтворюють події минулого є періодичні видання. Саме вони оперативно доносять найважливішу місцеву інформацію та відомості про поточні події звідусіль, дають відповідь на злободенні питання часу та впливають на формування громадської думки.

І якщо історики аналізують події минулого на основі інформації з газетних шпальт, то меншою мірою цікавляться журналістським корпусом, матеріально-технічною базою видавництва та умовами праці редакційно-видавничого колективу.

В період Другої світової війни місто Рівне стало центром райхскомісаріату «Україна». Тут значно активізувалася діяльність національно свідомих патріотів, які налагодили роботу всіх ділянок українського життя і долучилися до культурницької пропаганди. Значна роль у цьому відводилася періодичним виданням, зокрема газеті «Волинь», яку видавало рівненське однойменне видавництво «Волинь» з 1 вересня 1941 р. до 7 січня 1944 р.

Велика заслуга в цьому належить українській інтелігенції редакційно-видавничого колективу газети «Волинь» – Уласа Самчука, Степана Скрипника, Андрія Мисечка, Петра Зінченка, Олени Теліги, Василя та Олега Штулів, Антона Кучерука, Анатолія Демо-Довгопільського та ін. Саме ці діячі забезпечили функціонування легальної української газети «Волинь» у нетворчих, екстремальних умовах війни.

Мета роботи – комплексний аналіз діяльності редакційно-видавничого колективу газети, зусиллями якого виходило у світ періодичне видання «Волинь» в окупаційний період (1941–1944 рр.).

Виходячи із поставленої мети виокремлено низку завдань: висвітлити вторгнення нацистської армії на територію Рівненщини і встановлення окупаційного режиму; проаналізувати видавництво українських газет редакційно-видавничим центром «Волинь» в окупаційний період; обґрунтувати роботу видавництва, функції та умови праці редакційного колективу; з'ясувати програмні цілі газети «Волинь» та способи їх реалізації; ввести до наукового обігу імена працівників редакційно-видавничої групи та відстежити їх життєві шляхи; простежити зміну настроїв видавців у ході військово-політичних подій Другої світової війни;

Об'єкт дослідження – редакційно-видавничий колектив газети «Волинь», а предмет – його діяльність в умовах Другої світової війни.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до вивчення діяльності редакційно-видавничого колективу газети «Волинь». На основі документальних джерел, виявлених у Державному архіві Рівненської області вдалося з'ясувати умови, в яких видавалася газета «Волинь» і з'ясувати коло працівників, уточнити імена редакторів, публіцистів, письменників, кореспондентів у Рівному та визначити їх конкретний внесок в історію української преси. Віднайдені фондові джерела переконливо підтверджують складне політичне і матеріальне становище колективу видавництва.

Важливим джерелом слугували автобіографії і рукописна спадщина окремих працівників редакції газети «Волинь», які допомогло відтворити сторінки їх життя і діяльності. Опрацьовано масив газетних видань «Волині» та доведено, що видання творило інтелектуальну й духовну атмосферу, в якій формувався український національний рух.

ЖИТТЯ ЄВРЕЙСЬКОЇ ГРОМАДИ ДУБРОВИЦІ ТА ЇЇ ТРАГЕДІЯ

Автор: **Трофимова Світлана Миколаївна**, учениця Дубровицької загальноосвітньої школи I–III ст. №1.

Науковий керівник: **Бандура Т.М.**, вчитель-методист історії та правознавства Дубровицької загальноосвітньої школи I–III ст. №1.

Мета роботи: вивчити, систематизувати та описати життя цієї общини та політику фашистської окупаційної влади, дослідити події, пов'язані з місцевим Голокостом та відшукати ті родини, які переховували від розстрілу євреїв.

Об'єктом дослідження є історія трагедії єврейської общини міста.

Предметом дослідження є єврейська громада, її життя, побут і господарська діяльність в 1930-х роках.

Завдання роботи: показати життя єврейської общини в довоєнний період; розкрити суть фашистського «нового порядку» в місті в роки війни; описати події Голокосту; зібрати та записати спогади очевидців цих подій.

Новизна нашої роботи полягає в тому, що в дослідження було внесено нові факти, які базуються на спогадах очевидців. Також у ході вивчення проблеми Голокосту ми виявили в єврейській громаді Дубровиці колаборанта

Хаїма Сигала, який брав активну участь у масових розстрілах 1942 року.

Ми прийшли до висновку, що таке ганебне явище як Голокост з боку нацистської Німеччини було можливим лише через деградацію етичних уявлень і моральних цінностей фашистів внаслідок абсолютизації державної ідеї задля якої дозволяється приносити в жертву необмежену кількість життів. Яскравим прикладом цього є моральне падіння Хаїма Сигала, який рятуючи своє життя опустився до рівня колаборанта.

І насамкінець, ми маємо зрозуміти сьогодні, що запорукою не повторення трагедії, на зразок Голокосту, є наше спільне каяття: не одного перед одним, а всіх разом – перед Богом. Спогади очевидців, від яких стискається від болю серце, рядки архівних документів, від яких віє холодом, змушують нас пам'ятати вічно, бо коротка пам'ять змушує історію повторюватись.

УТИСКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ У СПОГАДАХ ОЧЕВИДЦІВ

Автор: **Степанюк Катерина Миколаївна**, учениця 11 класу Бабинської ЗОШ І-ІІІ ступенів Гоцанського району

Науковий керівник: **Мазур О. Є.**

Дослідити ознаки злочинної діяльності комуністичної влади проти українського населення прагне дослідження „Утиски радянської влади у спогадах очевидців”. Нині хочеться більше дізнатися про тих, хто насправді віддав своє життя за незалежність України. Комуністи не ставили питання про незалежність, а навпаки – усе життя вели боротьбу за відновлення імперії. Вони арештовували так званих „куркулів”, були організаторами „совєтської партизанщини”, метою якої була ліквідація націоналістичного підпілля та фізичне знищення націоналістів, проводили голодомори, криваві акції проти мирного населення.

Мета дослідження – зібрати і систематизувати матеріал про негативні наслідки політики колективізації та розкрити методи репресивної політики радянської влади на основі свідчень очевидців.

Відповідно до мети визначено такі завдання: розкрити зміст постанов що підтверджують дії репресивного апарату; дослідити спогади очевидців про голодомор; дослідити народне слово як вияв протесту проти тотального терору; з'ясувати особливості „радянзації” на Рівненщині; простежити дії прибічників силових методів на місцях; розкрити методи силового тиску.

Предмет дослідження – політика терору і насильства представників радянської влади.

Об'єктом дослідження є режим радянської влади.

Джерельну базу становлять спогади очевидців. Ствердження про злочинну діяльність тоталітарної влади у нашому краї дали 17 очевидців. Дослідження доповнене матеріалами науково-історичних публікацій з даної тематики

У роботі простежується спроба на основі свідчень окреслити негативні чинники тоталітарної репресивної політики СРСР. За загальним визнанням опитаних можна зробити висновок, що діяльність радянської влади є злочинною супроти наших краян.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні реальної історії, розкритті фактів на основі свідчень конкретних людей.

Матеріали дослідження можуть відігравати суттєву роль у вмінні відрізнити патріотичні цінності від патріотичних гасел та побачити „живу” історію.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД: ЗВ'ЯЗОК МИНУЛОГО І СУЧАСНІСТЬ

Автор: **Томашевська Наталія Михайлівна**, учениця 11 класу Шубківської ЗОШ І-ІІІ ст. Рівненського району.

Науковий керівник: **Лустюк Ю.А.**, вчитель історії.

Західна Волинь у складі Другої Речі Посполитої була аграрним, економічно відсталим регіоном. Незважаючи на це, розвиток капіталістичних відносин вимагав фахово підготовлених працівників. Для забезпечення регіону кваліфікованими кадрами створювалися професійні навчальні заклади. Важливим питанням шкільництва залишалося створення сільськогосподарських (рільничих) навчальних закладів. Допомогу в організації та фінансуванні сільськогосподарських шкіл надавали органи місцевого самоврядування, зокрема сеймики.

Актуальність дослідження полягає в тому, що накопичений досвід є джерелом оновлення сучасної школи, розв'язання актуальних питань її сьогодення і майбутнього. Це, насамперед, стосується необхідності врахування традицій чоловічої і жіночої освіти в розбудові новостворених жіночих гімназій, ліцеїв, позашкільних навчальних закладів для юнаків і дівчат та застосування гендерного підходу до реформування змісту освіти

Мета дослідження — проаналізувати розвиток професійного шкільництва в Західній Волині у міжвоєнний період, його структуру та особливості, обґрунтувати розвиток жіночої і чоловічої професійної освіти, виявити особливості її становлення і специфіку функціонування, показати історичний зв'язок із фаховими школами у зазначений період і професійними закладами та науковими установами сучасної Рівненщини і Волині.

Об'єкт дослідження — система професійної освіти на території Західної Волині у 1921-1939 р.р. і її відображення у сучасний період.

Наукова новизна полягає у тому, що висвітлено генезу професійної чоловічої і жіночої освіти на території Західної Волині в 1921-1939 р.р.; виявлено передумови її становлення і тенденції розвитку; здійснено класифікацію закладів чоловічої і жіночої освіти та визначено особливості їх функціонування; проаналізований історичний зв'язок рільничих шкіл із сучасними професійними закладами освіти і сільськогосподарської науки.

Таким чином, на Західній Волині у міжвоєнний період створювалися професійні школи, які сприяли поширенню фахових знань серед молоді. Проте, професійне шкільництво не отримало належної фінансової підтримки на державному рівні і припинило свою діяльність. З приходом радянської влади на територію Західної України професійні сільськогосподарські навчальні заклади відновилися і готують кваліфікованих працівників в сучасний період розвитку України.

ІСТОРІЯ СЕЛА ДЕРТЬ РОКИТНІВСЬКОГО РАЙОНУ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД І ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Автор: **Ковалець Іванна Миколаївна**, учениця 9 класу Рокитнівського НВК школи I ступеня - гімназії

Науковий керівник: **Покальчук Н.В.**, вчитель історії Дертівської ЗОШ I-II ступенів Рокитнівського району

У «Щоденнику» С. Руднева мою увагу привернула фраза «націоналістичне село Дерть пройшли без проблем». І мене зацікавило, чому націоналістичне, які націоналістичні сили знаходились в селі? І взагалі, що відомо мені з історії мого села?

Виявляється, історія мого села Дерть Рокитнівського району Рівненської області є маловивченою і малодослідженою.

Мета дослідження: дослідження невідомих фактів з історії села Дерть Рокитнівського району Рівненської області для загального ознайомлення на основі спогадів очевидців, дослідити вплив міжвоєнних і воєнних подій Другої світової війни на долі жителів села.

Ми поставили такі завдання: зафіксувати спогади учасників подій міжвоєнного періоду і періоду Другої світової війни; опрацювати архівні матеріали з даного питання; Опрацювати літературу, що відноситься до даного періоду.

Виявилось, що у маленькому польському селі під назвою Дерть відбулося багато подій, які по різному вплинули на долі жителів села. Тривалий час тут співіснували українці і поляки, між якими встановилися добросусідські відносини. Та життя при Польщі було тяжким, бо населення страждало від непосильних податків.

З'ясувалося, що наше село в період Другої світової війни не вступило єдиним фронтом. Населення з власної чи чужої волі розділилося. Трагедія полягає в тому, що належність до різних політичних сил призвела до нерозумного знищення багатьох людей.

Звісно, ми не можемо, навіть спираючись на ряд джерел, які опрацювали і свідчень сказати, що достовірно відтворили історію села міжвоєнного періоду і періоду Другої світової війни. Багато фактів не з'ясовано, і деякі з них, напевно, не будуть з'ясовані ніколи.

ЗАБУТІ БАСТІОНИ

Автор: **Саган Ольга Миколаївна**, учениця 10 класу Костопільської школи I-III ступенів № 2, вихованка Костопільського Районного будинку школярів та юнацтва

Науковий керівник: **Сидорова В.І.**, керівник гуртків

Мета дослідження – вивчення історії будівництва «Лінії Соснковського», доля укріплень у сьогоденні, привернення уваги громадськості до дослідження проблеми історичної спадщини Костопільщини.

Об'єктом дослідження є укріпні споруди «Лінії Соснковського».

Завдання дослідження у даній роботі: теоретичний аналіз архівних матеріалів, історичної та наукової літератури; систематизація та упорядкування зібраної у процесі дослідження інформації.

Поблизу нашого міста є військові об'єкти, які називаються ДОТами (довгострокова оборонна точка). Ці військові споруди будували польські інженери. Після Радянсько-Польської війни 1920-1921р., було підписано

Ризький мирний договір, за яким територія де ми проживаємо відійшла до Польщі. Військова доктрина Польщі 1926-1935 рр. передбачала ведення оборонної війни власними силами проти СРСР та Німеччини. Головним ворогом вважали Радянський Союз. У плані війни «Схід», розробленому впродовж другої половини двадцятих років під впливом Й. Пілсудського, враховувалася військова думка Франції, яка у 1930 р. розпочала грандіозне будівництво «Лінії Мажіно» вартістю 1 млрд. доларів. Тому передбачалося, що на першому етапі Військо Польське, враховуючи географічне положення та співвідношення сил, має зупинити агресора і утримати стратегічну оборону, спершись на постійні й польові фортечні укріплення. З цією метою у 1926 році розпочинаються наукові дослідження з прив'язкою до місцевості майбутніх невеликих бастіонів та штучних заток у придатних для цього місцях, а також вивчається і узагальнюється досвід будівництва оборонних ліній.

Вперше представила проект укріплення усіх кордонів держави заступнику Генерального Інспектора Війська Польського генералу К. Соснковському. Вартість проекту оцінювалася приблизно у 700 млн. злотих. Отримали ці укріплення назву «Лінія Соснковського». Саме ці ДОТи затримали не надовго наступ радянських військ 17 вересня 1939 року.

Залишившись на одинці з собою, укріпні споруди поступово руйнуються, з кожним роком з'являються нові тріщини, а сміття, яке вивозиться місцевими жителями, скоро перекриє всі підступи до них. Через це досліджувати їх стає все важче і важче, шукачі металів зрізують всі можливі металеві конструкції, здаючи їх на брухт.

Не ми будували «Лінії Соснковського», але наше завдання її зберегти як історичну пам'ятку. Яка б не була історія, якого вигляду вона б не мала, загрозливого, похмурого, все таки вона наша і нам тримати відповідь перед майбутніми поколіннями за їх збереження.

ПОЛЬСЬКІ ФОРТИФІКАЦІЇ 1920-1930-Х РОКІВ У НАШОМУ КРАЇ (НА ОСНОВІ СЕЛА БОГУШІ БЕРЕЗНІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Автор: **Федас Віталій Сергійович**, учень 10 класу Богущівської ЗОШ І-ІІІ ст. Березнівського району

Науковий керівник: **О.М. Хильчук**, учитель історії Богущівської ЗОШ І-ІІІ ст.

В даній темі досліджено польські фортифікації 1920-30-х років в Поліському краї. За основу взято вивчення укріплень, розташованих на території села Богущі Березнівського району та його околиць. Крім того проаналізовано літературу і джерела про планування, підготовку, будівництво, бойове оснащення і практичне значення східної лінії оборони II Речі Посполитої та її зв'язок з життям населення нашого краю.

Мета роботи: з'ясувати причини появи польських фортифікацій в нашому краї; визначити ступінь ефективності даної лінії оборони; дослідити процес планування і виконання цієї лінії оборони; визначити вплив будівництва фортифікацій на життя населення краю.

Завдання роботи: збір і аналіз джерел і літератури з даної теми; вивчення стану об'єктів на місцевості; з'ясування рівня бойової оснащеності об'єктів напередодні війни; встановлення ступеню важливості і ефективності даних об'єктів в перші дні війни на території краю; визначення ставлення місцевих жителів до будівництва даних укріплень на території села.

Актуальність і новизна: перша спроба детального дослідження польських фортифікацій; використання і аналіз польськомовних джерел і літератури; зв'язок історії українського і польського народів; розвиток добросусідських відносин; виявлення нових фактів з історії конкретних родин села і краю.

ТАБОРИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ У РІВНОМУ (1941-1944 РР.): ПРОБЛЕМА ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

Автор: **Касянчук Богдана Вікторівна**, учениця 11 класу Комунального закладу «Школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради»

Науковий керівник: **Доброчинська В.А.**, к.і.н., доцент кафедри історії України Рівненського державного гуманітарного університету

Упродовж Великої Вітчизняної війни Україна потерпала від виснажливих боїв та жорстокого окупаційного режиму. Безграмотні вказівки Сталіна, жорстока командно-адміністративна система, централізація політичного та воєнного управління стали причиною того, що вже з перших місяців війни територія Рівненщини потрапила під владу Німеччини. Загарбані території ставали сировинним додатком, джерелом безкоштовної робочої сили, а політика щодо їх населення спрямовувалась на повне знищення. Тому на території міста Рівне – центру райхскомісаріату «Україна» створювались табори для радянських військовополонених,

крім того регулярно проводились масові вбивства цивільного населення. У період окупації тут загинуло тисячі людей.

У 1941-1944 рр. у Рівному було створено три табори. Перший – на території колишньої швейної фабрики по вулиці Соборна, 16; другий – на перехресті вулиць Чорновола та Бандери; третій – біля військового містечка.

Умови у таборах були жахливими. Приміщення були маленькими і брудними, місця для всіх не вистачало. Часто полоненим доводилося ночувати просто під небом, незважаючи на холод і непогоду. Полонених майже не годували. Іноді давали їсти суп із гнилих, неочищених овочів, часом давали зіпсоване м'ясо. Від таких умов люди швидко знесилювались, хворіли. Але табори не були забезпечені ані медикаментами, інструментами, чи персоналом. Не дотримувались навіть звичайні санітарні норми.

Серед ув'язнених були також і жінки. Фашисти всіляко пригнобляли та пригнічували їхню честь та гідність, піддаючи тривалим допитам, жорстоким побиттям, знущанням і вбивствам. Усіх полонених змушували до безоплатної праці. Найчастіше вони були зайняті розбиранням завалів міста. Більша частина людей там і помирало або від знесилення, або через нещасний випадок, або із примхи наглядача. Останнє траплялося найчастіше.

У таборах регулярно проводились «чистки» – масові вбивства. Людей групами вивозили у спеціальні місця, де вбивали різними способами: розстріл, спалювання, «душогубки».

За час окупації у Рівному німцями було вбито понад 100 тисяч людей. Серед них як військовополонені, так і мирні жителі. Проте є і ті, хто вижив та поставив собі завдання повідомити весь світ про жахливі злочини фашистів. Серед них і колишня ув'язнена Софія Степанюк, і жителі міста, які на власні очі бачили знущання над невинними людьми: Карпук, Данилюк, Охота, Савицький.

В знак пам'яті місцева влада та нинішні жителі Рівного проводять програму встановлення пам'ятних знаків та меморіалів у тих місцях, де було холоднокрівно замордовано тисячі людей.

МОЯ МАЛА БАТЬКІВЩИНА. СЕЛО БОГУШІ БЕРЕЗНІВСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Зінчук Інна Володимирівна**, учениця 10 класу Комунального закладу Школа – інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний лицей» Рівненської обласної ради

Науковий керівник: **Сульжик О.В.**, керівник гуртка історії РМАНУМ, **Мороз О. О.**, вихователь вищої категорії КЗ Школа – інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний лицей»

У період становлення молодої Української держави важливим є вивчення як епохальних, так маловідомих сторінок нашої історії. Особливо тих, що торкаються окремих куточків України: її сіл, містечок, великих міст й окремих історичних подій та особистостей.

Хотілося б, щоб кожне місто, селище, село в Україні мали свою писану історію, яку б завжди пам'ятали і ніколи не забували ті, хто там народився, хто там живе. Обравши темою науково-дослідницької роботи «Моя мала батьківщина. Село Богущі Березнівського району», ми хочемо, щоб серед населених пунктів, які мають досліджене минуле, було і село Богущі, яке я дуже люблю, в якому народились мої батьки, село, в якому проживають мої рідні.

Метою даної роботи є вивчення історичного минулого та сьогодення села Богущі, аналіз побутового, релігійного, культурного життя мешканців села у різні історичні періоди.

Для реалізації мети ставилися наступні завдання:

Опрацювати наукові та літературні джерела, архівні матеріали, які вміщують історичні матеріали, спогади про село Богущі;

Систематизувати розрізнені матеріали про село в єдине ціле;

Привернути увагу громадськості до історичного минулого села Богущі.

Об'єкт дослідження – село Богущі сучасного Березнівського району Рівненської області, його жителі, історичні події, котрі відбувалися у ньому.

Предмет дослідження – історичне минуле та сьогодення села Богущі.

Хронологічні рамки дослідження – із найдавніших часів і до сьогодення.

Наукова новизна дослідження полягає у систематизації розрізнених історичних даних про село Богущі (архівні документи, спогади старожилів тощо).

На нашу думку, розпочате нами дослідження, має усі підстави вдосконалюватися. Адже з більш досконалим вивченням джерельних баз будуть відкриватися все нові і нові відомості про минуле села. Необхідно й продовжити в хронологічному плані вивчення й статистичне осмислення історії села, з охопленням більш пізніх років: доби Великої Вітчизняної війни, післявоєнного періоду, часів так званого «застою».

РОЗВИТОК ШКІЛЬНИЦТВА МІСТА РІВНЕ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1921-1939 РР.)

Автор: **Ктіторова Анастасія Сергіївна**, учениця 11 класу Рівненського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів – ліцей» № 19 Рівненської міської ради

Науковий керівник: **Ясінський М.М.**, кандидат історичних наук, керівник гуртків РМАНУМ, **Одарич О.А.**, вчитель історії Рівненського НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів – ліцей» № 19 Рівненської міської ради

Актуальність роботи зумовлена науково-теоретичними й суспільно-пізнавальними чинниками. Необхідність створення національної системи освіти на сучасному етапі державотворчих процесів в Україні актуалізувало потребу дослідження історії української освіти, аналізу освітніх явищ, з метою розгляду позитивного досвіду минулого у контексті сучасних культурно-освітніх змін. За таких обставин зростає інтерес до висвітлення питань розвитку шкільництва рідного краю та з'ясування освітніх процесів, що відбувалися у м. Рівному у 1922-1939 рр.

Об'єкт дослідження – навчальні заклади Рівного 1922-1939 років.

Предмет дослідження – умови та особливості розвитку шкільництва м. Рівне у 1922-1939 рр.

Мета дослідження – виявити та проаналізувати особливості розвитку освіти у м. Рівному 1922-1939рр., показати вплив етнічного шкільництва на освітній процес у міжвоєнний період.

Проведене дослідження підсумовуємо такими висновками:

На території Волинського воєводства у 20-30 рр. ХХ ст. мале місце розвиток державної, етнічної та фахової мереж навчальних закладів.

Розвиток державної освіти мав місце в першу чергу через потребу створення політичної польської нації. Створення мережі етнічних навчальних закладів відбувалося в процесі формування польської, української, єврейської, чеської та інших етнічно-культурних спільнот. Інтеграційно-цивілізаційні процеси на території Західної Волині викликали появу фахових шкіл та розвиток професійної освіти.

Розвиток шкільництва та освіти в місті Рівне був викликаний потребою підвищення загального рівня культури, необхідністю впровадження основних принципів тоталітарної культури а також у зв'язку з розвитком цивілізаційних процесів у регіоні.

Підвищення рівня освіти населення призвело до зростання рівня його етнічної, політичної та громадянської свідомості та вилилося в активну громадську позицію у вирішенні наступних проблем розвитку освіти та шкільництва.

СЕКЦІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**МІЖНАРОДНА МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ
ПІД ЕГІДОЮ ООН У ЛІБЕРІЇ**

Автор: **Канарський Юрій Володимирович**, учень 11-Б класу комунального закладу «Школа-інтернат II-III ст. Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Науковий керівник: **Сульжик О.В.**, керівник гуртка РМАНУМ

Участь України в миротворчій діяльності, разом з такими організаціями як ООН, підвищує авторитет держави на міжнародній арені, дає змогу взяти участь у створенні колективної безпеки у світі, зробити свій внесок у підтримання міжнародного миру і стабільності. Миротворча діяльність є пріоритетною для української зовнішньої політики, яка веде до зміцнення зовнішніх гарантій національної безпеки, а поглиблення співробітництва з ООН справляє істотний позитивний вплив на безпеку України і відповідає її національним інтересам.

Тому, актуальність теми зумовлена необхідністю розкрити і проаналізувати вагомість внеску українських миротворців у проведення операцій ООН з утримання миру у Ліберії.

Мета нашого дослідження полягає у розкритті ролі і місця Збройних Сил України в підтримці миру в Республіці Ліберія.

Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань:

- визначити фактори, що обумовили участь українських миротворчих контингентів у міжнародній миротворчій діяльності; дослідити роль та місце українських контингентів під час виконання миротворчих місій;

- виявити тенденції участі Збройних Сил України у міжнародній миротворчій діяльності;
- запропонувати можливі напрями використання отриманого досвіду в інтересах подальшого розвитку Збройних Сил України.
- визначити юридичні підстави направлення українських миротворців для виконання операцій, зокрема у Республіку Ліберія;
- з'ясувати дієвість і ефективність участі українського військового контингенту в республіці Ліберія впродовж 2003-2012 рр.

На нашу думку, дане дослідження можна використати для визначення напрямів вдосконалення підготовки та застосування контингентів Збройних Сил України у міжнародній миротворчій діяльності: доцільно уточнити назву Закону України «Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав»; доопрацювати пункт Положення «Про порядок виплати компенсаційних сум військовослужбовцям, які стали інвалідами, а також членам сімей військовослужбовців, які загинули під час виконання обов'язків військової служби у складі Миротворчих Сил ООН; розробити та впровадити Програму морально-психологічної підготовки миротворчих контингентів, зосередивши увагу на соціальних стандартах; доцільно розробити загальні стандарти щодо проведення миротворчих операцій, а також правила щодо застосування миротворцями військової сили та зброї; пріоритетним напрямом має стати раннє розпізнавання та своєчасне запобігання виникненню військово-політичних криз і збройних конфліктів з урахуванням національної специфіки їх розвитку. Такий підхід створить передумови для нейтралізації або локалізації основних джерел і причин зазначених криз і конфліктів.

ЕМІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ВОЛИНСЬКОГО ВОЄВОДСТВА ДО АРГЕНТИНИ (1921-1939 РР.)

Автор: **Шемейко Катерина Сергіївна**, учениця 10-Б класу Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей»

Науковий керівник: **Омельчак Т. А.**, вчитель історії Комунального закладу «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей»

Еміграційні процеси 20-30-х рр. ХХ ст. зіграли велику роль в аграрно-економічній та демографічній історії Волині. Упродовж 1921-1939 рр. з цього регіону виїхало чимало безземельних і малоземельних селян до Аргентини. Хоча розміри еміграції були значними у вітчизняній історичній науці дана проблема вивчалася лише частково.

Мета роботи – розкрити особливості еміграційних процесів волинян Другої Речі Посполитої у міжвоєнний період.

Дослідницькі завдання:

- 1) розкрити передумови і причини еміграційного руху;
- 2) з'ясувати особливості імміграційної політики Аргентини та встановити її зв'язок з динамікою переселення волинян за океан;
- 3) проаналізувати вплив мореплавних компаній та їхньої агентури на масштаби і динаміку еміграційного руху;
- 4) встановити основні місця розселення емігрантів в Аргентині.

Висновки:

1) Еміграційні процеси на західноукраїнських землях у міжвоєнний період зумовлені політичним та соціально-економічними чинниками, що породили низький рівень життя, безземелля і малоземелля, безробіття і відсутність соціального захисту з боку Польської держави.

2) Аргентинська влада заохочувала іммігрантів у 1920-х рр. Однак з кінця 20-х років ХХ ст., коли кількість емігрантів зростає, влада обмежила їх в'їзд.

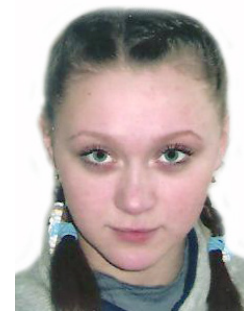
3) Помітну роль в активізації міграційних процесів за океан відіграли мореплавні компанії, торгові агенти, які скориставшись ситуацією, перетворили переселення з Європи у різновид бізнесу.

4) Мігранти з Волині місцем проживання в Аргентині обрали провінції – Формоса, Коррієнтес, Кордоба. Чимало їх осіло в районі Буенос-Айреса.

ДОЛЯ ЄВРЕЇВ РОКИТНІВЩИНИ ПІД ЧАС НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Автор: **Стрілець Оксана Юріївна**, учениця 11 класу Томашгородського НВК школи I-III ступенів – ліцею Рокитнівського району

Науковий керівник: **Стрілець А.А.**, вчитель історії

В 2012 році виповнилася 70-та річниця трагічних подій, пов'язаних з Голокостом на Рокитнівщині. В серпні 1942 року відбулися масові розстріли єврейського населення в Рокитному та Березовому. 700 євреїв знайшли свій спочинок у братських могилах цих населених пунктів.

Нікому не вдасться порахувати, скільки їх застрелено в поліських лісах, скільки загинуло там від голоду та холоду, а тим більше встановити їх всі імена.

Вже на сьогоднішній день залишилося в живих небагато свідків, очевидців і безпосередніх учасників тих подій, тому є можливість зібрати інформацію про реальні факти і події, пов'язані з тим, що пережила єврейська община Рокитнівщини в період гітлерівської окупації. Тому дана тема є актуальною.

Метою даної роботи є проаналізувати особливості окупаційної політики гітлерівської Німеччини по відношенню до євреїв на території Рокитнівщини, описати події, пов'язані з Голокостом в даному регіоні, узагальнити і систематизувати спогади сучасників тих подій та безпосередніх їх учасників.

Дана робота розкриває наступні завдання:

- виявляє сутність та особливості окупаційного режиму на Рокитнівщині в роки Другої світової війни;
- висвітлює події розстрілів в Рокитному та Березовому;
- простежує життя євреїв в період переховування та їх відносини з місцевим населенням;
- на конкретних прикладах показує боротьбу євреїв Рокитнівщини в складі партизанських загонів проти окупантів;
- узагальнює і систематизує свідчення очевидців та безпосередніх учасників тих подій.

Дана робота – це дослідження і опис долі тих, хто спокутував свою провину за те, що народився євреєм.

Вона - яскраве свідчення, що й добре відпрацьований фашистський механізм тотального знищення народів не зміг “остаточно вирішити єврейське питання”.

Ті, кому вдалося врятуватися від розстрілів, сховатися і вижити в лісах завдяки допомозі інших людей, що ризикували собою та своїми рідними, повернулися в Рокитно, але там єврейське життя було повністю знищене. Тому вони доклали всіх зусиль та добилися можливості емігрувати за кордон.

Так припинила своє існування Рокитнівська єврейська громада.

Дана робота може бути використана при вивченні всесвітньої історії, історії України, краєзнавства, на науково-теоретичних конференціях та виховних заходах.

УКРАЇНЦІ У СКЛАДІ ПОЛЬСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Автор: **Пайсаніді Георгій Костянтинович**, учень 11-го класу Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий керівник: **Пилипович Т. В.**, учитель Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий консультант: **Санжаревський О. І.**, кандидат історичних наук.

Актуальність дослідницької роботи полягає в тому, що сьогодні в Україні тема участі українців у складі Польських Збройних Сил на Заході є маловідомою та невисвітленою сторінкою, має велике значення для історії України й потребує детального вивчення.

Метою роботи є висвітлення маловідомих сторінок історії, які стосуються Польських Збройних Сил на Заході та встановлення історичної справедливості по відношенню до українців у складі даного військового формування.

У роботі зроблено:

1. Проаналізовано участь українців під час формування Війська Польського на території Франції.
2. Досліджено участь українських добровольців з континентів Північної та Південної Америки у складі Польських Збройних Сил на Заході
3. Проаналізовано участь українців у складі Польських Збройних Сил на Заході на території Великої Британії.

Участь українців у складі Польських Збройних Сил на Заході на території Великобританії є значною. Водночас, питання прийому українців до польського війська, ставлення військового керівництва, участь у бойових діях в період війни та на завершальному етапі є дискусійним та потребує подальшого детального дослідження.

КОЛТАНОВІ ВІЙНИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КОНГО (ДРК): ПРИЧИНИ, ХІД, НАСЛІДКИ

Автор: **Івасюк Дар'я Віталіївна**, учениця 11-го класу Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий керівник: **Пилипович Т.В.**, вчитель історії Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий консультант: **Санжаревський О.І.**, кандидат історичних наук.

Дана робота є дослідженням конфлікту, у який були втягнуті провідні країни світу.

Ми всі користуємося мобільними телефонами. В кожному є колумбіт-танталіт, одержуваний з колтанової руди, а 80% світових покладів колтану знаходиться якраз в Конго.

Наймогутніші корпорації світу по продажу електротехніки ладні вкласти величезні кошти у видобуток колтанової руди. Саме вони є головними спонсорами війни.

Актуальність роботи полягає у тому, що дана тема не висвітлюється у національних ЗМІ та інших інформаційних джерелах нашої країни, вона не поставлена на загал. Ще однією причиною написання наукової роботи є те, що люди повинні знати про світові проблеми та способи їх подолання.

Об'єктом дослідження є воєнні конфлікти в Африці.

Предметом дослідження є «колтанова» війна у ДРК.

Мета дослідження полягає у вивченні причин конфлікту, що склалася між країнами, способи їхньої боротьби між собою.

Відповідно до мети завданнями дослідження є: дізнатися, хто є учасниками конфлікту; дізнатися про матеріальні і етнічні аспекти створення конфлікту; з'ясувати спосіб добування і перевезення колтану; дізнатися про діяльність ООН у конфліктній зоні; дізнатися про український контингент.

Наукова новизна даної роботи полягає в тому, що це одна з перших спроб в Україні описати воєнні конфлікти в ДРК.

СЕКЦІЯ АРХЕОЛОГІЇ

ХАРАКТЕРИСТИКА КЕРАМІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ З ДАВНЬОРУСЬКИХ МІСТ (НА ПРИКЛАДІ ДОРОГОБУЖЬКОГО І РАЙКОВЕЦЬКОГО ГОРОДИЩ)

Автор: **Сембай Анастасія Віталіївна**, учениця 11-го класу Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий керівник: **Войтюк О.П.**, старший науковий співробітник Комунального закладу «Рівненський обласний краєзнавчий музей» Рівненської обласної ради

Актуальність теми полягає в тому, що за останні роки з'явилися праці, автори яких намагаються розв'язати питання типології та датування керамічних комплексів на матеріалах окремих регіонів чи великих, добре вивчених археологічних пам'яток, що мають чітку стратиграфію з монетами чи іншими речовими знахідками, які є надійними хронологічними реперами.

Мета дослідження полягає у дослідженні проблеми гончарного посуду в період X-XIII ст. на прикладі комплексів із розкопок княжих міст Волині.

У роботі зроблено:

- систематизовано і узагальнено матеріали, знайдені при розкопках на Райковецькому городищі та на Дорогобужі;
- розроблено детальну типологію гончарного посуду;
- досліджено керамічні комплекси з розкопок княжих міст Київської Русі;
- проаналізовано кераміку у комплексах княжих міст Волині, як основний датуючий фактор;
- проаналізовано роботи археологів, які характеризують розвиток гончарної справи в період Київської Русі на Волині;
- досліджено гончарне клеймо, як особливість давньоруської кераміки;
- систематизовано і узагальнено матеріали про основні типи кераміки періоди Київської Русі;
- досліджено технологічні особливості виготовлення гончарного посуду.

ГОТИ НА ТЕРИТОРІЇ НАШОГО КРАЮ

Автор: **Харчук Олеся Юрївна**, учениця 11 класу Демидівського НВК «ЗОШ I-III ступенів – лицей»

Науковий керівник: **Смаль М. В.**, вчитель історії, вчитель-методист

Територія України лежить на перетині шляхів різних народів, які проходили через неї, завойовували, зупинялися на певний час і, або відкочувалися далі, або асимілювалися місцевою людністю. Одним із таких народів були готи. Міграція германського об'єднання готів у період великого переселення народів від балтійського до чорноморського узбережжя, яка припала на період формування раннього слов'янства, безперечно впливала на його становлення. У середині II - III ст. готи зробили тривалу зупинку на Волині. За свідченням М.Грушевського «Були це люди войовничі і часто ходили звідси грабувати римські землі і грецькі міста». У цей період Волинь була чи не єдиним стабільним тилом готських племен. Тут жили сім'ї готів, звідси йшли у далекі походи, сюди ж поверталися з багатою здобиччю, про що свідчать знайдені на території Волині скарби.

Особливим серед пам'яток, залишених готами, є поселення вельбарської культури в урочищі Шанків Яр, що поблизу с.Хрінники, що на Демидівщині. Археологічні дослідження тут проводяться з 1993 року і щорічно дають багатий матеріал. За висловом видатного археолога Д.Н.Козака «Хрінники дихають історією». Зважаючи на особливості археологічних знахідок можна припустити, що це поселення готів було не лише торгово-політичним, а й культовим центром готських общин до прийняття ними християнства.

Об'єкт дослідження: поселення готів на території нашого краю.

Предмет дослідження: вельбарська культура, її характерні риси

Мета і завдання дослідження: 1) на основі співставлення письмових та археологічних джерел з'ясувати напрями просування готів; 2) розкрити особливості проживання, соціального устрою, вірувань; 3) аналізуючи археологічні знахідки на території Демидівщини, прослідкувати які елементи вельбарської культури збереглися донині.

Результати дослідження можуть бути використані вчителями та учнями на уроках історії, краєзнавцями при проведенні екскурсій чи просто тими, хто любить і цікавиться історією землі на якій проживає.

ДАВНЬОРУСЬКІ ГОРОДИЩА НА ТЕРИТОРІЇ МЛИНІВСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Заремба Ірина Олегівна**, учениця 11 класу Млинівської гуманітарної гімназії, вихованка Млинівського будинку творчості школярів

Науковий керівник: **Загоруйко С.В.**, вчитель історії, вчитель – методист.

Метою даної наукової роботи є дослідження городищ Давньоруської доби на території Млинівського району.

Тема досить актуальна і нав'язана результатами наших досліджень в попередні роки, адже ми займалися вивченням поселень кам'яного віку на території району, а також періоду неоліту, бронзи, заліза. І нас зацікавила історія городищ Давньоруської доби, адже саме на території Млинівського району їх є чимало. Потреба не лише дати їх систематизований опис, а й розкрити історію їх виникнення і значення надихнула нас на творчу працю.

Важливим завданням було зробити аналіз звітів археологічних експедицій, детально вивчити фонди краєзнавчих музеїв Млинова і Рівного, наукову літературу.

Дуже цінним матеріалом стали наукові розвідки вчених Прищепи Б.А, Нікольченко Ю.М, Раппопорта П.А, Шумовського Ю.Ф, які не лише безпосередньо брали участь в археологічних розкопках городищ нашої місцевості, а й зробили детальний опис знахідок.

Серед досліджених нами городищ найбільшим за розмірами і значенням, і складною конструкцією побудови є Муравицьке городище, яке згадується в Київському літописі 1149р., тому його вивченню ми приділили більше часу. Не менше цікавим для нас стало дослідження Острожецького і Торговицького городищ, які зацікавили знайденими речовими пам'ятками. Менш дослідженими є городища с.Пісників і Яловичі. І це особливо нас приваблювало.

ГОРОДОЦЬКО-ЗДОВБИЦЬКА КУЛЬТУРА: КУЛЬТУРА ЧИ ЛОКАЛЬНИЙ ВАРІАНТ?

Автор: **Бурмака Олеся Василівна**, учениця 10 класу Кам'янської загальноосвітньої школи I – III ступенів Рокитнівського району

Науковий керівник: **Коханевич С.Г.**, вчитель історії Кам'янської загальноосвітньої школи I – III ступенів Рокитнівського району

Важливим напрямком археологічних досліджень є вивчення пам'яток бронзової доби на Волині. Протягом XX ст. і на початку XXI ст. було зроблено ряд важливих відкриттів на цій території, зокрема було виділено з культур шнурової кераміки – городоцько-здовбицьку культуру.

Наше дослідження присвячене вивченню городоцько-здовбицької культури на Волині за результатами напрацювань відомого археолога Ігоря Кириловича Свешнікова.

І. К. Свешніков провів детальні розкопки поселень і поховань цієї культури; він розділив городоцько-здовбицьку культуру на два етапи: ранній – городоцький, та пізній – здовбицький.

Досягнення мети роботи передбачає вирішення таких основних завдань: з'ясувати роль городоцько-здовбицької культури на Волині, порівняти культуру з межановицькою культурою (поширена на території Польщі) та довести, що городоцько-здовбицька культура є самобутньою культурою і має свої характерні ознаки, які вирізняють її в окрему культуру.

Актуальність вивчення городоцько-здовбицької культури полягає в тому, що територія Волині, де мешкали носії цієї культури, за даними лінгвістів, палеографів, істориків, археологів, входила в зону прабатьківщини слов'ян.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЮВЕЛІРНОЇ СПРАВИ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Автор: **Сивицький Владислав Сергійович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів № 18

Науковий керівник: **Войтюк О. П.**, старший науковий співробітник Рівненського обласного краєзнавчого музею

- розглянув праці вчених, які описують розвиток ювелірної справи розглядуваного періоду;
- описав основні типи і технології виготовлення ювелірної справи
- дав аналіз археологічних матеріалів в загальноукраїнській перспективі;
- знахідки XI–XIII ст. дозволили простежити культурні зв'язки не тільки із Середнім Подніпров'ям, але також із Прибалтійським регіоном та землями між Волгою і Окою;
- побачив, що у XII ст. разом із формуванням «дружинної культури» складається типовий міський набір прикрас, до складу якого входили сережки з трьома намистинами «київського типу», колти, підвіски, браслети;
- визначив, що з'явилися нові варіанти скроневих кілець – на півтора оберти та зворотно відігнуті із спіралью закритими кінцями. Вони маркують територію Галицько-Волинського князівства, на якій у XII–XIII ст. на базі старих племінних груп активно проходили процеси формування єдиної етнічної спільноти;
- дізнався, що у XII ст. у ювелірному мистецтві України домінує оздоблення срібних речей чорною, з XIII ст. зокрема техніка контурної чорні;
- дійшов до висновку, що у виготовленні художніх ювелірних виробів давньоруські майстри досягли більшої досконалості, ніж майстри західноєвропейських країн, що, безумовно, було підготовлено всім попереднім періодом розвитку культур на Подніпров'ї.

ЗБРОЯ КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ

Автор: **Павлов Віталій Андрійович**, учень 11 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів» Рівненський обласний ліцей Рівненської обласної ради

Наукові керівники: **Носальчук Г.І., Войтюк О.П.**

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розкрити бойові можливості козацького війська, розширити наші уявлення про засоби боротьби козаків з ворогами.

Мета дослідження – проаналізувати комплекс козацького озброєння другої половини XVI – першої половини XVII ст., дослідити особливості конкретних видів зброї на основі археологічних знахідок. Завдання: дати характеристику комплексу козацького озброєння другої половини XVI – першої половини XVII ст.; дослідити види холодної зброї козацької доби; дослідити види вогнепальної зброї

козацької доби; порівняти різні види зброї та напрями її використання; ознайомитися з експозиціями РОКМ та інших музеїв, в яких представлено козацьке озброєння XVI-XVII ст.; ознайомитися з історичними джерелами, архівними документами.

Об'єкт дослідження – козацьке озброєння та археологічні дослідження у даному напрямку. Предметом дослідження є холодна та вогнепальна козацька зброя другої половини XVI – першої половини XVII ст. Наукова новизна полягає в комплексному вивченні зброї, що була на озброєнні в українського козацтва в другій половині XVI – першій половині XVII ст. на основі археологічних розкопок.

Козацьке військо за рівнем озброєння у другій половині XVI – першій половині XVII ст. не поступалося провідним арміям Європи. Озброєння козаків було різноманітним, складалось зі зброї захопленої в боях і виготовленої українськими зброярами.

Козацьку зброю систематизують у дві основні категорії: холодна зброя, дія якої заснована на використанні м'язової сили людини; вогнепальна зброя, яка робить постріли завдяки дії сили згорання пороху або інших займистих сполук.

В основі особистого озброєння козака три предмети – шабля, спис, самопал, що репрезентували клинкову, деревкову й вогнепальну зброю. Їх могли доповнювати пістолет, келеп, ятаган, лук, кинджал, сокира. Принциповою особливістю козацького озброєння є відсутність захисної зброї. Це надавало козацтву демократичності, вимагало від козака універсальних знань та вмінь.

Холодна зброя козаків представлена широким видовим колом: шаблі, списи, ратища, келепи, якірці, бойові сокири. Розвиток вогнепальної зброї привів до зникнення певних видів холодної зброї. Незважаючи на те, що ефективність стрільби з такої зброї була низькою, процес заряджання – довгим, а поводження з нею – складним й небезпечним козаки відзначали переваги вогневого – оборонного та наступального – бою.

Аналізуючи озброєння XVI – XVII ст., слід сказати, що козацьку зброю варто вивчати як невід'ємний атрибут історичного образу козака та як своєрідний військовий символ епохи. Розвиток та удосконалення зброї змусило козаків шукати нову військову тактику, своєрідні методи боротьби та формувати зброярські традиції.

СЕКЦІЯ ЕТНОЛОГІЇ

ВЗАЄМОДІЯ ТРАДИЦІЙ ТА ЗАПОЗИЧЕНЬ У ВИШИВЦІ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ СЕЛА ОРВ'ЯНИЦЯ ДУБРОВИЦЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Михайлицька Ганна Володимирівна**, учениця 11 класу Орв'яницької загальноосвітньої школи I-III ступенів Дубровицького району Рівненської області.

Науковий керівник: **Буткевич О.І.**, вчитель трудового навчання, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Традиційна поліська вишивка втрачається серед розмаїття сучасних взірців. На це великий вплив має міграція вишивок із різних регіонів. Це загальна тенденція сучасності. Беруться зразки вишивок із інших місцевостей, ті, що сподобалися. Полісся «западає» на красу, бере те, що модне. Своїм дослідженням звертаємо увагу сучасників на своє, рідне. Чуже не варто калькувати, а потрібно трансформувати у своє. Тому тема дослідницької роботи пов'язана з дослідженням розвитку вишивки, збереження традицій вишивального мистецтва у нашому селі.

Метою дослідження є характеристика взаємодії традицій та запозичень у вишивці жителів села Орв'яниця Дубровицького району.

Ознайомившись і дослідивши традиції вишивального мистецтва нашого села, можна з упевненістю сказати, що у вишивках ми бачимо світ краси й фантазії, що це мистецтво високої естетичної наснаги, мистецтво простого й разом із тим мудрого декоративного мислення.

Розглядаючи орнаменти вишивки, відчувається гармонія кольорових сполучень, у ритмі ліній узору їхня глибока змістовність. Досліджуючи використання символів і мотивів у вишивках наших майстринь, прослідковується цікавий матеріал з історії їх виникнення, мистецтва їх виконання.

Важливі події, народні свята й обряди немислимі без вишитих рушників, які, крім декоративного, мають образно-символічне значення. Саме вишиті рушники відіграють важливе значення у багатьох звичаях та обрядах нашого села. Особливу роль відіграє рушник у весільній обрядовості. Зі слів майстринь, процес вишивання весільних рушників є справжнім священнодійством і, якщо дотримуватися всіх правил вишивання, то можна забезпечити собі хороший вплив на своє майбутнє.

Тому, ознайомившись із творчістю майстринь вишивального мистецтва нашого села, можна з гордістю сказати, що ще не все втрачено, а навпаки, вишивка свято зберігається і набуває більш сучасного вигляду. Наші односельці не розгубили на протязі минулого століття свої традиції, пов'язані із вишиванням, а навпаки – зберегли, відродили і розвивають. Є чому повчитись у наших вишивальниць – Радкевич О.А., Янчарук Н.О., Буткевич

Г.Т., Ютовець Г.К., Корень Ф.М., є що показати, зокрема, мистецтво створення сучасних вишивок.

Шкода, що про таких людей, про їх майстерність, вміння творити красу, мало відомо. Та головне те, що такі люди є і вони присвячують себе цій справі.

ЗБЕРЕЖЕННЯ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ ЖИТЕЛЯМИ СЕЛА СЕЛЕЦЬ У ЗАЛУЧЕНІ ДІТЕЙ ДО ТРАДИЦІЙ РОДУ

Автор: **Якубович Вікторія Вікторівна**, учениця 11 класу Селецької ЗОШ І-ІІІ ступенів Дубровицького району

Науковий керівник: **Черпак Л.М.**, вчитель Селецької ЗОШ І-ІІІ ст., спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

У скарбниці найбільших надбань народу чільне місце належить народній культурі поліського регіону, яка в порівнянні з іншими культурно-етнічними нормами України залишається чи не найменш вивченими. У ХХІ ст. поступово зникають народні знання, звичаї і обряди майже забуті або переосмислені колискові, скоромовки, оповідання і чичикалки. Лише поодинокі люди похилого намагаються зберегти основні засоби і методи народного виховання.

Метою мого дослідження є загальна характеристика традицій народної культури мешканців Дубровицького району Рівненщини в контексті духовних надбань українців.

Щоб досягнути мети поставлено ряд завдань: розкрити сутність народної культури та визначити роль сім'ї як головного педагогічного інструментарію; проаналізувати збереженні традиції народного виховання у Дубровицькому районі Рівненщини; охарактеризувати надбання села Селець у вихованні молодого покоління на традиціях роду.

Своїм корінням народна культура сягає сивої давнини, коли на перший план виступає жінка-мати, посилюється роль чоловіка, закріплюються головні виховні функції сім'ї.

Не від'ємним компонентом народної культури було розумове виховання. Батьки піклувались про розвиток у дитини слуху, зору, дотику, а пізніше – розвиток мови через колискові, пестушки, казки, прислів'я.

Значне місце в сім'ї мало релігійне виховання.

Батьки змалку берегли красу і честь дівчини, як майбутньої матері своїх дітей. Як що дівчина вже «займана» вона на шлюбному вінку чи одязі не чіпляла листя мирту як символ дівочої честі. Таким чином в народі засуджували втрату честі дівчини.

В системі естетичного виховання особливе місце посідала музика та народні пісні при проведенні вечорниць. Тут вишивали, прали, ткали, плели постолі, робили зуби до грабель, плели коші, віники. При тому співали і танцювали грали в ігри. Найпопулярніші в Сельці були танці: полька, краков'як, яблучко.

Одним із засобів народної культури є прилучення дітей до прекрасного через декоративно-прикладне мистецтво. Батьки передавали у спадок своїм дітям технології ткацтва, вишивання, столярування, ковальства, шиття.

Це все вміли і знали наші предки. А тепер їх діти народними методами лікують, навчають ткацтву, ковальству, займаються столярством.

Лише зафіксовані, описані об'єкти складають безліч одиниць. А ще неймовірна кількість їх чекає подальшого дослідження.

ЕТНОКУЛЬТУРА ЧЕСЬКИХ ПОСЕЛЕНЦІВ НА ТЕРЕНАХ ВОЛИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.: НА МАТЕРІАЛАХ СЕЛА НОВОСТАВЦІ РІВНЕНЩИНИ

Автор: **Павлушенко Марія Вікторівна**, учениця 10 класу комунального закладу «Бугринський НВК: ДНЗ – ЗОШ І-ІІ ступенів – агротехнічний ліцей» Гощанської районної ради Гощанського району

Науковий керівник: **Саханчук В.В.**, вчитель історії та правознавства

Дослідження історії чехів Волині, з одного боку, заповнює одну з прогалів у вивченні етносоціальної спадщини народів України, а з іншого – сприяє позитивному розв'язанню проблем міжнародних відносин, зокрема між українцями й чехами.

Мета дослідження: вивчити процес переселення чехів на Волинь, у село Новоставці у другій половині ХІХ – першій половині ХХ ст. Комплексно дослідити етнокультуру чеських поселенців на теренах Волині другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст., з'ясувати особливості їхнього розселення, господарське і духовне життя, вплив на соціально-економічний та культурний розвиток регіону.

Об'єкт дослідження: чехи, які проживали у другій половині ХІХ – першій половині ХХ ст. на Рівненщині, зокрема у Новоставцях. **Предмет дослідження:** передумови чеської еміграції на Волинь, у село Новоставці, ди-

наміка чисельності чеського етносу; особливості господарської діяльності, культурного, релігійного й громадського життя на Волині.

В ході дослідження встановлено, що чехів приваблювали на Волині сприятливі ціни на землю, які були в кілька разів нижчі, ніж у Чехії. Ми з'ясували, що важливе місце у житті чеської громади відводилося шкільній освіті, навіть у найважчих умовах для існування, дбали про освіту молоді. Важливою складовою частиною духовного життя чехів була релігія. Переселившись на Волинь, чеські колоністи принесли з собою кращі національно-культурні традиції, зберегли їх, збагатили і наповнили новим змістом. Вагомий внесок зробили чехи у створення побуту в колоніях. На чужій землі зуміли створити зручну, ефективну інфраструктуру розбудови свого двору. Ми з'ясували, що придбавши землю, чеські господарі заводили хороші господарства, успішно здійснювали обробіток земель, широко застосовуючи передову агрокультуру та сільськогосподарські машини.

ГУЖОВИЙ ТРАНСПОРТ РОКИТНІВЩИНИ СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Автор: **Козловець Марія Вікторівна**, учениця 11 класу Кисорицької ЗОШ I-III ступенів Рокитнівського району

Науковий керівник: **Панько С.В.**, вчитель трудового навчання.

Появу гужового транспорту археологічні пам'ятки виявляють на етнічній території України. Саме тут знайдено одні з найдавніших у світовій цивілізації наскельні зображення волокуш і саней, розвідано збережені елементи колісного транспорту. Відомо, що вже племена трипільської культури IV—III тис. до н. е. використовували волів як тяглову силу, а тогочасні представники середньостогівської культури Нижнього Подніпров'я вперше у світовій практиці загнуждали коня.

Народний транспорт українців формувався впродовж кількох тисячоліть. Як засвідчують численні археологічні, писемні й етнографічні дані, витоки окремих його видів і варіантів сягають ще доби мезоліту і неоліту (пліт, довбаний човен), а також епохи енеоліту (в'ючно-верхове освоєння коня, сани, віз). Потім виникли нові моделі водного і сухопутного транспорту, удосконалювалася конструкція їх ходової частини і форма кузовів, упряж тяглових тварин (вола і коня). У Середньовіччі в Україні набули розповсюдження різні вантажні судна, а також різні моделі зимового і літнього виїзного транспорту. Все це поліпшило умови повсякденного життя місцевого населення, посилило розвиток внутрішньої та зовнішньої торгівлі, господарсько-виробничу спеціалізацію українців загалом.

Актуальність: незважаючи на час, а саме XXI століття – період шаленої кількості модних автомобілів і тому подібного транспорту, гужовий транспорт не втратив своєї популярності в сільській місцевості. Завдяки вивченню історії розвитку гужового транспорту, людство вдосконалило його. Адже гужовий транспорт відіграє велике значення в селянському господарстві. Селяни використовують його як засіб для пересування, перевезення тощо

Мета: зібрати, дослідити і систематизувати матеріал про гужовий транспорт на Рокитнівщині; показати його значення в житті народу, формуванні національних традицій та цінностей.

Гужовий транспорт не втратив своєї популярності. Майже в кожному господарстві є віз або сани. Виготовляти вози та сани вміє практично кожен господар, робота якого пов'язана з сільським господарством. Для виготовлення використовують аналогічні матеріали, винятком є колеса та фабричні деталі. З'явилися нові види інструментів, що прискорило процес виготовлення.

ЛІРНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА СЛІПЕЦЬКОЇ МУЗИЧНО-МАНДРІВНОЇ ТРАДИЦІЇ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Автор: **Шаправський Андрій Олександрович**, учень 9 класу Корецького навчально-виховного комплексу «Школа I-II ступенів-ліцей»

Науковий керівник: **Ясковець О.В.**, вчитель історії вищої категорії, учитель-методист.

Повноцінне вивчення музичної традиції українських мандрівних співців-інструменталістів можливе при окремішньому розгляді внеску в національну культурну скарбницю різних типів музикантів цього роду. При цьому лірництво належить вагома та, в певній мірі, самодостатня роль, хоча загальновідомим є факт його тісної спорідненості з кобзарством.

Актуальність теми полягає у дослідженні історії лірництва, його місця в українській культурі, шляхи реконструкції лірницької традиції – на тлі загального культурно-національного відродження. А також визначається станом вивчення даної теми етнологічною наукою. Довгий час сліпецька музично-мандрівна традиція випадала з контексту досліджень радянської історико-етнологічної науки. Ця тема «сором'язливо» замовчувалася, про неї

не говорили не те що на державному, але й на регіональному рівні. Причина – пануючий в СРСР і Радянській Україні тоталітарний режим, для якого мандрівні сліпі співці із своїми псалмами та історичними піснями ніяк не вписувались у «духовно-багату» радянську культуру.

Розвитку мистецтва лірників сприяв релігійний пласт їх творчості. Тужливі лірницькі псалми і канти, пісні про тяжку сирітську долю були розраховані на те, щоб розжалобити слухачів і бути милосердними.

Дослідження лірництва показало, що в Україні існували приватні лірницькі школи. Грати на лірі мав право лише той, хто пройшов курс навчання у вчителя.

Лірники об'єднувались у братства, передавали один-одному репертуар, мали власну мову для спілкування – «лебійський жаргон».

Репертуар лірників найбільше складався із псалмів, Божественних кантів, а також до нього входили історичні думи та пісні, соціально-побутові, розважально-сатиричні, жартівливі, а також танцювальні мелодії. Репертуар був чітко зорганізований і систематизований. Кожен твір мав своє певне місце в лірницько-кобзарських «Устиянських книгах», які склалися з 12 книг (розділів) і 11 проміжків (інколи вказується інша кількість). Усі двадцять книг знали напам'ять лише панотці та старші майстри.

Знищив цей пласт української музичної культури радянський тоталітарний режим.

У народномузичній культурі України лірництво належить до високорозвиненої традиції мандрівних співців-професіоналів.

ВЕСНЯНА ОБРЯДОВІСТЬ С. ВЕЛИКЕ ВЕРБЧЕ САРНЕНЬСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА РОЛЬ МІСЦЕВОГО ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРНОГО КОЛЕКТИВУ «КРИНИЧЕНКА» У ЇЇ ЗБЕРЕЖЕНІ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ

Автор: **Кошмак Лілія Вікторівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів №8, вихованка Рівненського міського Палацу дітей та молоді

Науковий керівник: **Обарчук А.О.**, науковий консультант Слободенюк І.М.

На сьогоднішньому етапі становлення української державності особливо актуальним є вивчення глибинних шарів культури та їх регіональних традицій. Заглиблення в народну обрядовість предків – це обов'язок кожного етносу. Збір нових етнографічних матеріалів дає можливість відновити давні обряди, які з плином часу все більше віддаляються, а то й зовсім зникають з народної пам'яті. Необхідно дослідити їх локальне розмаїття, багатство етнорегіональних виявів.

У наш час, коли надзвичайно швидко відбуваються процеси глобалізації, украй важливо зберегти ідентичність духовних народних пам'яток, що розкривають традиційні, етнічні, звичаєві взаємини між людьми. Незважаючи на існування багатьох фольклорно-етнографічних гуртів, зокрема дитячих, які продовжують, а подекуди й відроджують місцеві обрядові традиції, історія їх виникнення, умови створення та діяльність недостатньо досліджені. Особливо актуальною ця проблема є для Полісся – одного з найбільш архаїчних в етнокультурному аспекті регіонів слов'янського світу. Село Велике Вербче є його невеликою, але невід'ємною частиною. Тут збереглося багато самобутніх явищ нашої духовної та матеріальної культури, які бережно плекають його мешканці, і які заслуговують на пильну увагу дослідників. Тому в останні роки питання про необхідність збереження, відтворення та розвитку багатого обрядової культури Українського Полісся увійшли до пріоритетних завдань сучасної етнології.

Мета дослідження – на основі зібраних матеріалів з'ясувати особливості весняної обрядовості села Велике Вербче та роль фольклорного гурту в збереженні та поширенні народних традицій в сучасному світі.

Відповідно до поставленої мети виділено наступні завдання: провести польові дослідження у с. Велике Вербче; систематизувати інформацію про традиційні обряди та звичаї весняного циклу села у хронологічній послідовності; простежити зародження та розвиток фольклорного колективу «Криниченька» с. Велике Вербче Сарненського р-ну Рівненської обл. як важливого осередку збереження регіональних традицій.

Отже, зважаючи на дане дослідження, можна зробити висновок, що весняна обрядовість села Велике Вербче Сарненського району Рівненської області має свої автентичні особливості, проаналізовані у роботі. А допомагає їх відтворенню та інтерпретації у сучасних умовах фольклорний колектив «Криниченька». Хоча в даній науковій роботі досліджено та систематизовано великий об'єм етнографічного матеріалу, пов'язаного з календарною обрядовістю весняного циклу, проте ще залишається широке коло для досліджень.

УКРАЇНЬСЬКА ВИШИТА СОРОЧКА В ХУДОЖНЬОМУ ВИШИВАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ РІВНЕНЬСЬКОГО ПОЛІССЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ БЕРЕЗНІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Автор: **Бойчук Катерина Володимирівна**, учениця 11 класу Березнівського НВК «економіко-гуманітарний ліцей – ЗОШ I-II ступенів»

Науковий керівник: **Прокопчук О.О.**, вчитель історії, вчитель-методист Березнівського НВК «економіко-гуманітарний ліцей – ЗОШ I-II ступенів» Рівненської області

Народне вишивальне мистецтво Рівненського Полісся посідає важливе місце у скарбниці української художньої культури. У ньому відчувається глибокий подих старовини, гармонія між гарним і корисним. Це мистецтво містить архаїчні зв'язки, не спотворені ні модою, ні прикрасами.

Серед творів художнього мистецтва Рівненського Полісся традиційне вбрання і, зокрема, сорочка, як найдавніший елемент народного костюма, не лише відображає естетичні уподобання народу, а й увібрала в себе характерні риси етнічної культури регіону та архаїчні світоглядні вірування. Українська вишита сорочка та народний одяг в цілому – яскраве та самобутнє явище культури, яке розвивалось упродовж багатьох століть.

З давніх-давен вишита сорочка була традиційним одягом українського народу, але й сьогодні вишиванка займає визначальне місце у гардеробі кожного українця. Їх одягають з нагоди якоїсь важливої події, ювілею, свята. Разом з тим усе частіше вишиванки можна побачити і в повсякденному гардеробі українців. Але вишита сорочка як щоденний одяг поки не користується значною популярністю.

Ми поставили собі за мету дізнатися, як одягалися, як виготовляли та як орнаментували свій одяг мешканці Березнівщини у давнину, які зміни і чому відбулися в сучасному одязі та що цікавого і корисного ми втратили і втрачаємо.

Об'єктом дослідження стала українська жіноча сорочка-вишиванка, предметом – художньо-технологічні особливості, орнаментальне вирішення та техніки декорування сорочок на Березнівщині.

Реалізуючи поставлену мету, ми: опрацювали та проаналізували особливості вишивального мистецтва Березнівщини на основі матеріалів експедиційних досліджень етнографів та мистецтвознавців, використовуючи інформацію і з перших вуст; порівняли типологію сорочок, поширених на Березнівщині, їх значення у житті поліщуків; дослідили окремі техніки оздоблення традиційних сорочок кольоровою гамою і символами, визначили їх значення в художньо-естетичній та традиційній культурі Березнівщини; ознайомилися із сучасним народним вишиванням на Березнівщині, з творчістю окремих майстринь-вишивальниць.

Наукова новизна дослідження у тому, що ми вперше здійснили спробу висвітлити типологію, техніки вишивання та мотиви орнаментів традиційних вишитих сорочок, поширених на Березнівщині; по-друге, визначили сучасні тенденції вишивального мистецтва краю.

ОВЧИННИЙ ОДЯГ НА РОКИТНІВЩИНІ

Автор: **Бунько Марія Андріївна**, учениця 11 класу Кисорицької ЗОШ I-III ст. Рокитнівського району.

Науковий керівник: **Панько С.В.**, вчитель трудового навчання.

До невичерпних джерел народного вбрання постійно звертаються й черпають ідеї модельєри, конструктори, художники. Вивчаючи традиції народного вбрання вони створюють сучасні моделі одягу, в котрих виявляються риси індивідуального смаку, звільнені від загальної стандартизації.

Актуальність нашої теми обумовлена потребою вивчення історії розвитку овчинного одягу на Рокитнівщині. Оскільки в наш час овчинний одяг в домашніх умовах майже не виготовляють, це ремесло призабулося, а в промисловості виготовляється подібний одяг. Для виготовлення одягу в промисловості використовують багато елементів, які притаманні овчинному одязі, виготовленому власноруч в домашніх умовах.

Мета дослідження: на основі комплексного аналізу джерел дослідити і систематизувати матеріал про овчинний одяг на Рокитнівщині; на основі цього зацікавити дітей мистецтвом виготовлення овчинного одягу, показати його значення в житті народу, формуванні національних традицій та цінностей.

Великою популярністю користувалися вироби з овечого хутра та вовни. Одяг виготовляли власноруч в домашніх умовах ручною працею та використовували місцеву сировину. На вид та пропорції одягу певний вплив мали географічне положення і рельєф місцевості.

Овчинний одяг мав велике значення для людей та виконував цілий ряд функцій, найважливішими з яких була захисна, оберегова, обрядова, етнічна, естетична, соціальна, статевовікова.

Процес підготування матеріалів потребував часу та певних знань і вмій. Матеріалами для виготовлення хутряного овчинного одягу були овечі шкури, які обробляли в домашніх умовах, а також нитки, виготовлені власноруч або фабричні. А для їх обробки використовували ручні інструменти та пристарих

З вовни виготовляли в'язані та ткані вироби – верхній та поясний одяг, пояси, головні убори. Деталі виробів виготовлялись приблизно на око.

Основним видом оздоблення хутряного овчинного одягу на Рокитнівщині було хутро, вишивка, саморобні гудзики та петлі. Оздоблення виробів з вовни полягало в тому, що орнамент вив'язувався відразу і був невід'ємною частиною деталі. Ткані вироби оздоблювались вишивкою.

Багато елементів з овчинного одягу використовуються в промисловості для пошиття сучасного овчинного одягу. Для зручності та технологічності розроблені спеціальні шаблони для розкрою, процес конструювання відбувається за допомогою комп'ютера, а пошиття на сучасному обладнанні.

В'язання овчинного одягу не втратило своєї актуальності, воно набуло нових рис. Останніми роками спостерігається підвищення інтересу широкої громадськості до традиційного народного мистецтва.

ПІЧ, ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ АТРИБУТ ПОБУТОВОГО ОСНАЩЕННЯ ПОЛІСЬКОЇ ОСЕЛІ

Автор: **Пахнюк Інна Петрівна**, учениця 11 класу Кисорицької ЗОШ I–III ст. Рокитнівського району.

Науковий керівник: **Панько С.В.**, вчитель трудового навчання.

Коли заходиш до української селянської хати, відчуваєш, що тебе зустрічає мудра й лагідна людина. Все в ній гармонійно доповнює одне одного, складає єдиний образ, певний змістовний знак. І цей знак споконвічно виконував не тільки практичну, а й естетичну та магічну функції, бо кожна річ у хаті мала своє символічне значення. Як жива істота, і у дні свят, і в дні печалі піч допомагала господарям.

В одноповерхових бідняцьких хатах Полісся майже до початку ХХ ст. побутувала архаїчна форма курної печі (куранка, піч по-чорному), дим від якої йшов просто в хату. Для його виводу у стелі робили спеціальний отвір (димник) із засувкою. Поліщуки майже до 20-х років ХХ ст. продовжували користуватися такими архаїчними освітлювальними пристроями, як посвіт, лучник, світак, світоч, світильник, світло, лучина, які встановлювали біля вікна проти печі. Зі стелі, в якій залишали отвір, над посвітом спускали трубу (комин) зроблену із хмизу або полотняного мішка, обмазаних глиною.

Не зважаючи на те, що зараз проведений газ до сільських будинків, селяни не поспішають викидати піч. Адже піч окрім опалення виконує ще багато функцій, а з часом з'явилися нові види декоративних печей – каміни. Стало навіть модно мати в хаті камін або піч.

Мета: дослідити і систематизувати матеріал про печі на Рокитнівщині; показати її значення в житті народу, формуванні національних традицій та цінностей.

Піч була в кожній хаті і завжди займала внутрішній кут хати з одного боку від вхідних дверей і була обернена своїм отвором до фасадної стіни в якій були вікна. Частини печі мали конкретні назви і виконували певні функції.

Піч несла тепло в оселі, служила для приготування їжі та сушіння збіжжя, одягу, служила місцем для сну, була оберегом та поетичним символом.

Для будовання печей використовували матеріали ті, які були в наявності, здебільшого природного походження, деякі були купованими, а також користувалися ручними інструментами.

Побудова печі відбувалась за попередньо продуманим планом. Майстри мали володіти певними знаннями та вміннями, навіть деякими секретами цього ремесла. Майстри пічники цінувалися, і зараз ця професія є прибутковою.

Після повного закінчення будовання піч штукатурили та білили це було своєрідним оздобленням.

В печах району є багато спільного: це назви частин печі, біління у білий колір, матеріали використовували ті, які були в даній місцевості. Невелика різниця була у формі комина, а найголовніше, що піч була у кожній хаті.

З плином часу змінювалась будова житла, та піч залишалась пріоритетним атрибутом оселі.

Сьогодні хати обставлені сучасними меблями, але в душах господарів залишається передане пращурами шанобливе ставлення до народних традицій, пов'язаних із піччю.

ВІДДІЛЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК

СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ ТА МЕРЕЖ

РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ ВІДДАЛЕНОГО БАГАТОПОТОКОВОГО ВСТАНОВЛЕННЯ ПРОГРАМ НА ПЕРСОНАЛЬНІ КОМП'ЮТЕРИ

Автор: **Вовк Євгеній Андрійович**, вихованець РМАНУМ, учень 11 класу Рівненського навчально-виховного комплексу № 12.

Науковий керівник: **Степанченко Ольга Миколаївна**, керівник гуртків Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, старший викладач кафедри прикладної математики Національного університету водного господарства та природокористування.

Всі сучасні технології досить швидко змінюються і людина хоче мати все більше користі від користування комп'ютером та іншою технікою. При використанні комп'ютерів та комп'ютерних систем, виникає проблема своєчасного та автоматичного налагодження системи після купівлі або «краху» комп'ютера. У даній роботі розроблено та продемонстровано програмний продукт, який проводить віддалене встановлення пакетів програм на комп'ютери у мережі.

Мета роботи – дослідити предметну область і розробити програмний продукт, який дозволить встановлювати програми на комп'ютери у мережі паралельно, по віддаленому доступу. Розроблене програмне забезпечення складається з двох частин:

- серверного додатку;
- клієнтського додатку.

Автору вдалося розробити та модифікувати користувацький інтерфейс до спрощеного вигляду, щоб людина, яка буде використовувати даний програмний продукт змогла в повній мірі використати всі його можливості і при цьому не наробити ускладнень, які виникають в процесі модернізації та видалення програмних продуктів. Дана програма є чудовим прикладом взаємодії мережевих технологій та інтелектуальних систем.

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО КЕРУВАННЯ

Автор: **Гузюк Михайло Сергійович**, вихованець РМАНУМ, учень 11-Б класу Рівненської ЗОШ № 27.

Науковий керівник: **Карпюк А. В.**, керівник гуртків РМАНУМ.

На сьогоднішній день ми використовуємо дистанційне керування для великої кількості приладів. В побуті це дозволяє економити час (щоб увімкнути телевізор, не обов'язково вставати з дивану), в військовій сфері це дозволяє використовувати безпілотну техніку. В сфері використання ядерної енергетики, дистанційно керовані пристрої дозволяють персоналу уникнути зайвої дії іонізуючого випромінювання тощо. Програма Remote control дозволяє керувати комп'ютером не наближаючись до клавіатури та миші. Замість останніх можна успішно використовувати мобільний телефон, планшет чи інший пристрій, який підтримує мережеві з'єднання. Таким чином мобільний телефон стає пристроєм, який дозволяє виконувати будь-які дії на комп'ютері не наближаючись до нього.

Мета роботи: написання програми, що дозволяє керувати комп'ютером з різних електронних пристроїв на відстані з використанням зручного інтерфейсу та належним рівнем захисту. Програма складається з двох частин:

- серверна частина;
- клієнтська частина (розроблена в декількох варіантах – для телефону та для інших пристроїв).

Практичне значення: програма буде корисна як для звичайних користувачів для дистанційного керування пристроями, так і для людей з обмеженими можливостями. Розроблена програма також може використовуватись на шкідливих виробництвах для віддаленого керування в умовах, коли участь людей в процесі керування приладами може задати шкоди їхньому здоров'ю або для автоматизації процесів виробництва, що знаходиться на відстані.

Результат роботи: був створений авторський україномовний інтерфейс та розроблена власна ідея керування пристроями на великих відстанях. Написана програма дає змогу керувати комп'ютером з телефону чи будь якого іншого пристрою, який підтримує мережеве з'єднання.

СЕКЦІЯ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ

РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНТРОПІЙНОГО КОДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПЕРЕДАВАННЯ ЛІНІЯМИ ЗВ'ЯЗКУ

Автор: **Мороз Андрій Ігорович**, вихованець РМАНУМ, учень 10 класу школи-інтернату II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Дмитрук Вадим Володимирович**, керівник гуртків Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, інженер із застосування комп'ютерів кафедри Прикладної математики Національного університету водного господарства та природокористування.

Однією з базових потреб людини є спілкування, роль якого в рамках сучасного суспільства стрімко зростає. Процес комунікації передбачає обмін певним чином представленої (закодованої) інформації. Особливо явно кодування проявляється в комп'ютерній техніці де вся інформація зводиться до двійкового вигляду.

Розглядається кодування інформації для її оптимального передавання.

Мета дослідження – побудова оптимального алгоритму кодування інформації та його програмна реалізація.

Побудовано алгоритм, який поєднує підходи кодування інформації з відновленням та без. Спершу здійснюється кодування вихідного потоку даних з використанням алгоритмів ентропійного кодування Шеннона-Фано або Хаффмана на основі побудови дерев. Наступним кроком є додавання контрольної суми закодованого повідомлення, обчисленої на основі циклічних надлишкових кодів, зокрема CRC32.

Алгоритм модифіковано шляхом розділення статистичної інформації та результуючого закодованого повідомлення у різні файли.

Розроблене автором програмне забезпечення є ще одним успішним кроком до розв'язання проблем кодування і як наслідок розвантаження потоків даних у Всесвітніх мережах та збільшення вільного дискового простору комп'ютерів.

СЕКЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОГРАМУВАННЯ

СТВОРЕННЯ ПРОГРАМИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗОБРАЖЕННЯ З КАМЕР ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ

Автор: **Джоші Артур**, вихованець РМАНУМ, учень 11-Г класу КЗ «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Рожко Володимир Вікторович**, керівник гуртка РМАНУМ, вчитель інформатики КЗ «Рівненський обласний ліцей».

Мета дослідження: з'ясувати залежність зображення, отриманого з камери відеоспостереження, від якості камери, фокусу її об'єктиву, розміру її матриці, відстані до об'єкту та оцінити доцільність створення програмного продукту для підбору камер відеоспостереження.

Актуальність дослідження: сучасні системи відеоспостереження повинні не просто «помічати» рух об'єктів на території, що охороняється, вони повинні давати змогу чітко розпізнавати обличчя людей, номерні знаки автомобілів тощо. При створенні таких систем кінцевий користувач повинен наочно ознайомитися з якістю зображення, що надасть обрана техніка на необхідних відстанях.

Задачі: 1. Розглянути існуючі системи відеоспостереження; 2. Ознайомитись з характеристиками сучасних камер відеоспостереження; 3. Вивчити методи та способи підбору камер для відеоспостереження; 4. Визначитись з доцільністю створення програмного продукту для підбору камер відеоспостереження; 5. Провести пошук, в мережі Інтернет, програм для підбору камер відеоспостереження; 6. Створити програмний продукт, за допомогою якого можна визначити якість отриманого зображення з камери, залежно від її характеристик та відстані до об'єкта.

Опрацювавши дані про існуючі програмні продукти та засоби створення програмного забезпечення, ми створили програму для перевірки зображення, отриманого з камер відеоспостереження KIKCCTV. Програма створена засобами середовища візуального програмування Delphi 7, з використанням двох нестандартних безкоштовних та вільно розповсюджуваних бібліотек AtImage та OrImage.

МОДЕЛЮВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО МАНЕВРУ ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Автор: **Степанченко Надія Антонівна**, вихованка Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, учениця 10 класу класу Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів № 15.

Наукові керівники: **Новік Олександр Володимирович**, керівник гуртків відділення комп'ютерних наук РМАНУМ, **Кухарук Світлана Яківна**, вчитель математики Рівненської СпШ № 15.

Організація й ведення бойових дій нерозривно пов'язані з орієнтуванням на місцевості. При маневруванні військ, та і будь-якої іншої великої групи людей на місцевості і при пошуку оптимального маршруту варто враховувати цілий ряд різноманітних факторів, зокрема: складність ландшафту, матеріальні затрати при пересуванні великої групи людей, втрати моральної та фізичної сили військ, все це вимагає автоматизації розв'язку подібного типу задач.

На даний момент розгляд питання пошуку оптимального шляху з врахуванням ландшафтних умов та побудова математичних моделей даної задачі, створення програмного продукту який би міг моделювати та прогнозувати ці процеси є дуже актуальним питанням.

Мета роботи – розробка програмного забезпечення для моделювання карт битв, в тому числі і історичних, з можливістю використовувати готові карти, а також розташувати на них війська, вказувати напрями їхнього руху, природні та штучні перешкоди в довільній кількості та будь-якого розміру і знаходити шляхи для оптимального маневру.

В ході виконання наукової роботи було розроблено редактор схем, який має наступні властивості:

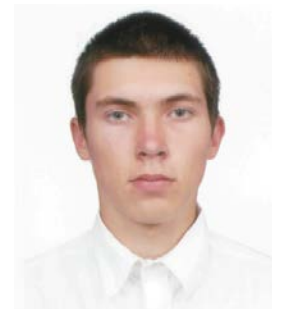
- створення схеми шляхом розміщення на ній військових підрозділів, об'єктів ландшафту (річок, озер, боліт, лісопосадок та ін.), перешкод та важкопрохідних ділянок;
- налаштування властивостей об'єктів та визначення напрямів та параметрів руху військ;
- накладання карти місцевості та завдання розміру ділянки;
- експорт об'єктів створеної схеми в файл та завантаження з файлів всіх або окремих об'єктів;
- збереження створеної схеми як зображення;
- створення модельного руху військових формувань;
- моделювання оптимального руху та маневрування військових формувань.

Можливе різноманітне практичне застосування даної програми, а саме при вивченні історії як в середніх так і вищих учбових закладах, при вивченні тактики і стратегії в спеціалізованих військових училищах та при підготовці до військових навчань, для їх віртуального моделювання з метою покращення планування навчальних битв.

МОДЕЛЮВАННЯ ЗОН ЗАБРУДНЕННЯ СИЛЬНОДІЮЧИМИ ОТРУЙНИМИ РЕЧОВИНАМИ

Автор: **Матвійчук Олександр Вадимович**, учень 11 класу Уїздецької ЗОШ I-III ст. Здолбунівської РДА.

Науковий керівник: **Матвійчук Вадим Ананійович**, вчитель інформатики Уїздецької ЗОШ I-III ст. Здолбунівської РДА.

Сучасний стан світової економіки характеризується неухильним зростанням об'єму хімічного виробництва. За останні десятиріччя людство зазнало катастроф, які виникли внаслідок техногенних аварій.

Сьогодні в Україні нараховується понад 1500 різних об'єктів, які виробляють, зберігають або використовують більше 280 тис. тон різноманітних СДОР. У зонах можливого ураження внаслідок аварії мешкають 22 млн. чоловік.

Тому у наш час досить актуальною є проблема забруднення навколишнього середовища.

Основна мета роботи – створення програмного забезпечення для прогнозування забруднення територій в наслідок аварії.

Розроблена програма допоможе розрахувати зони можливого хімічного забруднення в залежності від заданих параметрів та метеорологічних умов, відобразити їх на карті місцевості з визначеними площею та часом утворення.

СЕКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ, БАЗ ДАНИХ ТА СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА «ПІЗНАЙ УКРАЇНУ»

Автор: **Фікс Олексій Русланович**, вихованець РМАНУМ, учень 10 класу Рівненської загальноосвітньої школи I-III ступенів №27.

Науковий керівник: **Пашніна Анна Олександрівна**, керівник гуртків РМАНУМ.

Традиційним національним туристичним продуктом на ринку міжнародного туризму є відпочинок, курортно-лікувальний, культурний та екскурсійний туризм.

Серед багатьох заходів, які реалізуються Державною програмою розвитку туризму в Україні, важливим є підвищення ефективності застосування сучасних інформаційних технологій у сфері туристичного бізнесу. Важливе місце в розвитку туристичної галузі посідають питання забезпечення достатнього рівня автоматизації діяльності суб'єктів господарювання, що дає можливість керівникам своєчасно зробити правильні висновки та вжити відповідні управлінські заходи щодо поліпшення роботи. Це зумовлює актуальність даної теми.

Об'єктом дослідження є туристичні місця відпочинку та історичні пам'ятки.

Предметом дослідження є використання бази даних для створення довідково-інформаційної системи, що полегшує пошук інформації по туристичним місцям.

Метою науково-дослідної роботи є розробка довідково-інформаційної системи для систематизації, автоматизації інформації про різні куточки України та різні види відпочинку.

У даній науково-дослідницькій роботі виконано такі завдання: здійснено проектування логічної моделі БД об'єкта дослідження; сформульовано вимоги та обмеження до довідково-інформаційної системи; створено базу даних туристичних місць України за допомогою MySQL Front; розроблено форми для забезпечення перегляду та редагування даних; передбачено у формах засоби для забезпечення ефективного пошуку даних; організовано ефективне централізоване управління формами системи за допомогою головного меню системи; перегляд фотографій певного виду відпочинку;

Виконання поставлених завдань дозволило розробити довідково-інформаційну систему для систематизації, автоматизації та відображення даних, що й передбачалось метою науково-дослідницької роботи.

СЕКЦІЯ INTERNET-ТЕХНОЛОГІЙ ТА WEB ДИЗАЙНУ

ОСВІТА БЕЗ КОРДОНІВ

Автор: **Ревук Владислав Русланович**, ліцеїст II курсу (11 клас) групи ФМ Дубровицького НВК «Ліцей-ЗОШ I-II ступенів» Рівненської області.

Науковий керівник: **Ревук Руслан Романович**, вчитель інформатики Дубровицького НВК «Ліцей-ЗОШ I-II ступенів».

Забезпечення комп'ютерною технікою навчальних закладів спонукає вчителя готуватися до уроку враховуючи сучасні реалії, інтереси учнів – учасників інформаційного суспільства.

Ідея розробки проекту «Освіта без кордонів» виникла після обговорення можливості встановлення у навчальному закладі класу за формулою «один учень – один комп'ютер».

Метою науково-дослідницької роботи є вивчення сучасного програмного забезпечення, та розробка модулів для надання можливості створення електронного конспекту вчителем із організацією самостійного опанування темою.

Завдання проекту:

- вивчити навчальний процес у загальноосвітньому закладі, структуру уроку, порядок побудови примірника конспекту вчителя;
- дослідити сучасне програмне забезпечення, за допомогою якого можна створювати електронні конспекти вчителя, визначити переваги і недоліки таких сервісів;
- перевірити можливість додавання до конспекту всіх необхідних функцій;
- розробити модулі для реалізації проекту;
- передбачити можливість використання створеного контенту учнями у середовищі «один учень – один комп'ютер», учнями, що навчаються поза навчальним закладом але одночасно із класом та при самоосвіті.

Учні, що знаходяться у класі реєструються у системі і отримують на екран комп'ютера інформацію, за темою,

яка вивчається на уроці. Крім того, одночасно усі дають відповіді на запитання тесту.

Ті учні, що переглядають урок за допомогою веб-камери (знаходяться поза класом) також реєструються і відповідають на запитання.

Таким чином вони отримують ефект реальної присутності в класі.

При цьому вирішується декілька проблем:

- учитель проводить опитування одразу всього класу;
- миттєво формується звіт про вірність відповідей, що дає змогу обговорити можливі помилки, або звернути увагу на окремі особливості;
- до якісної освіти отримують доступ учні інших шкіл та діти, що за певних обставин не можуть відвідувати школу.

Даний проект рекомендовано використовувати у навчальних закладах, що є центрами освітніх округів.

САЙТ «РІВНЕНЩИНА ТУРИСТИЧНА» АБО «RIVNE TRAVEL»

Автор: **Юдін Ілля Юрійович**, учень 11 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар».

Наукові керівники: **Жельюк О.М.**, канд. пед. наук, заслужений учитель України, Жельюк Н.Д., методист кафедри інформаційних технологій Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар».

Автор науково-дослідницької роботи «Рівненщина туристична» розробив дизайн Інтернет-сторінки, на основі якого мовою розмітки гіпертексту HTML та каскадними таблицями стилів створено інформаційно-довідковий сайт, що дозволяє ознайомитися користувачам Світової павутини з туристичними місцями Рівненської області та отримати онлайн-путівник визначних місць.

Дизайн сайту ставить перед собою такі актуальні цілі, як сформувати у користувача позитивне сприйняття образу об'єкта рекламного продукту, досягти простоти та чіткості структури сайту з інтуїтивно зрозумілим для користувача інтерфейсом та зручною навігаційною системою.

Сайт «Рівненщина туристична» створений двома мовами – українською та англійською. Це дозволяє користуватися інформацією, розміщеною на сторінках, людям різних національностей, адже більшості з них буде набагато легше читати чи перекладати інформацію з англійської мови. Загальний обсяг сайту – 115 000 000 байт.

Основна мета даної роботи – створення програмного продукту, який своїм змістом, зовнішнім виглядом та структурою зміг би зацікавити та ознайомити пересічного користувача глобальної мережі Інтернет з визначними місцями Рівненщини.

У результаті дослідження можна дійти висновку, що правильне оформлення, зрозумілий та зручний інтерфейс сприяють засвоєнню інформації.

СТВОРЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ 3D МОДЕЛІ ЛІЦЕЮ

Автор: **Цилья Максим Сергійович**, учень 9-А класу КЗ «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Рожко Володимир Вікторович**, керівник гуртка «Технології програмування» РМАНУМ, вчитель інформатики КЗ «Рівненський обласний ліцей».

Актуальність дослідження: Одним з останніх нововведень стало використання на сторінках закладів панорамних зображень, де за допомогою пристроїв ведення або ж спеціальних елементів керування можна обертати панораму на 180 або 360 градусів. Проте в переважній більшості такі панорами виконані за допомогою звичайних фото.

Мета дослідження: Ознайомитися з наявними в мережі панорамами та 3D моделями організацій та оцінити доцільність створення їх для КЗ «Рівненський обласний ліцей».

Задачі : 1.Вивчити наявні в мережі Інтернет сайти з панорамами закладів. 2.Вивчити наявні в мережі Інтернет сайти з 3D моделями закладів. 3.Розробити 3D моделі фасаду та окремих приміщень КЗ «Рівненський обласний ліцей» 4.Створити панорамні зображення з готових 3D моделей. 5.Розмістити фото 3D моделей та панорами на офіційному сайті ліцею.

Використовуючи можливості одного з найпотужніших на даний час редактора 3D графіки 3D Studio Max, ми розробили макети центрального входу та окремих приміщень КЗ «Рівненський обласний ліцей». З готових моделей приміщень, ми зробили серію зображень, які використали для створення панорам.

Зображення та готові панорами можна побачити на офіційному сайті КЗ «Рівненський обласний ліцей», за посиланням rol1.ho.ua, на вкладці «Віртуальний ліцей»

СЕКЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ СИСТЕМ, НАВЧАЛЬНИХ ТА ІГРОВИХ ПРОГРАМ

3D ВІДЕОГРА «БОРЕЦЬ ЗА СВОБОДУ»

Автор: **Вегера Тарас Ігорович**, учень 11-го класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар».

Наукові керівники: **Желюк Олег Миколайович**, кандидат педагогічних наук, заслужений вчитель України; **Желюк Надія Дмитрівна**, методист кафедри інформаційних технологій Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар».

В роботі розглянуто та проаналізовано продукти української індустрії відеоігор, принципи створення комп'ютерних ігор. Досліджено можливості створення комп'ютерних ігор за допомогою конструктора Fps Creator 9x.

Мета роботи – дослідити можливість створення комп'ютерної гри без поглиблених знань програмування.

Завдання роботи – створення 3D відеогри у жанрі FPS (тобто шутер від першої особи) на тему Другої світової війни, яка матиме крім розважального, ще й навчальний характер.

Об'єкт дослідження – конструктор комп'ютерних ігор Fps Creator, та ще деякі допоміжні програми.

Предмет дослідження – розроблення комп'ютерної гри з навчальним характером, створення динамічних компонентів та використання їх в проєкті.

Автором створено 3D відеогру в жанрі Fps на тему Другої світової війни, яка має навчальний характер, а саме гравець який гратиме в дану гру зможе більше дізнатися про історію Української Повстанської Армії. Змінено кілька сегментів, які використано при створенні гри, також розроблено та завантажено декілька динамічних та статичних компонентів. Доведено твердження, що власну комп'ютерну гру може створити людина, яка не володіє поглибленими знаннями програмування.

МОДЕЛЮВАННЯ МЕХАНІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Автор: **Шкодич Микола Петрович**, учень 10 класу Клеванського навчально-виховного комплексу «школа-ліцей» Рівненського району.

Науковий керівник: **Свінтозельський Б.В.**, вчитель фізики, астрономії інформатики Клеванського НВК «школа-ліцей».

Процеси, які відбуваються в природі, важко продемонструвати, їх можна лише уявити, тобто промодельовати те, що відбувається в них. Під час проведення дослідів не кожен учень може собі уявити, що відбувається навколо. Тому й виникла необхідність створення програми, яка б змоделювала такі процеси на екрані комп'ютера

Створена програма передбачає моделювання цих процесів, тобто в рухомому вигляді, ніби під великим збільшенням можна побачити:

- механічні процеси, з будь-якої точки зору;
- керувати процесами і одночасно спостерігати за ними з різних точок зору.

Проєкт може бути застосований на уроках фізики в загальноосвітніх початкових закладах під час вивчення механіки

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА «ФІЛОЛОГІЧНИЙ ОРГАНІЗЕР»

Автор: **Жданюк Євген Володимирович**, учень 9 класу Здолбунівської гімназії.

Науковий керівник: **Михалко Юрій Іванович**, учитель інформатики Здолбунівської гімназії.

На даний момент є актуальною розробка програм для навчального процесу, які допомагали б вивчати за допомогою комп'ютера різні предмети. Це значно полегшило б вивчення даного учням матеріалу.

Досконале володіння рідною мовою – це найперше, і водночас одне з найскладніших завдань у наш час.

Саме тому я вирішив зосередити увагу на такому способі, який би допоміг бажаним за декілька хвилин отримати список слів, що мають спільний корінь або суфікс, префікс або закінчення. Це, наче великий словник, що значно полегшить пошуки, познайомивши з багатством української мови.

Програма може використовуватися людьми будь-якого віку, як для збагачення знань, так і для розвитку пам'яті

у дітей молодших класів. В подальшому дана програма може бути доповнена та вдосконалена.

Використання даної програми в навчальному процесі сприятиме зростанню інтересу учнів до української мови, розвитку їх пам'яті.

РОЗРОБКА МОДЕЛІ ДОСЛІДУ РЕЗЕРФОРДА З ОТОТОЖНЕННЯ α -ЧАСТИНОК ІЗ ДВІЧІ ІОНІЗОВАНИМИ АТОМАМИ ГЕЛІЮ В СЕРЕДОВИЩІ DELPHI

Автор: **Кожушок Микола Юрійович**, учень 11 класу Костопільської гуманітарної гімназії імені Т.Г.Шевченка.

Науковий керівник: **Семещук Тетяна Ігорівна**, вчитель інформатики Костопільської гуманітарної гімназії імені Т.Г.Шевченка.

Мета роботи полягала в розробці й дослідженні моделі досліду Резерфорда з ототожнення α -частинок із двічі іонізованими атомами гелію в середовищі Delphi.

На сьогодні розширити демонстраційну і експериментальну базу навчання фізиці можуть модельні експерименти на комп'ютері. При цьому можна домогтися, щоб графічні символи на екрані монітора вели себе так, як за законами фізики мали б вести себе тіла або частинки, які зображаються цими символами, щоб модель певного явища була б демонстраційно-наглядною. Такий експеримент повинен носити дослідницький характер.

З винаходом візуального програмування стало можливим створення таких моделей, зокрема в середовищі Delphi. Нами було здійснено розробку й дослідження моделі досліду Резерфорда з ототожнення α -частинок із двічі іонізованими атомами гелію в середовищі Delphi. Дана модель відображає основні етапи експерименту, а його результати сприймаються візуально.

Отримавши експериментальні дані за допомогою розробленої моделі виявилось можливим отримати значення швидкості α -частинок, яке чисельно співпадає з отриманим Резерфордом значенням у 1903 р. Це значення швидкості дозволило отримати значення питомого заряду α -частинок, що вказує на те, що α -частинки – це потік іонізованих ядер гелію.

Робота має практичну новизну, яка полягає в тому, що вперше було створено програмний засіб для демонстрації досліду Резерфорда з ототожнення α -частинок із двічі іонізованими атомами гелію. Дана програма може бути використана для поглибленого вивчення атомної фізики в школі.

ІНТЕРАКТИВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РЕСУРС «ГАЛЕРЕЯ ДУБРОВИЧЧИНИ»

Автор: **Твердун Ірина Анатоліївна**, учениця 11 класу Дубровицького НВК «Ліцей–ЗОШ I-II ступенів».

Науковий керівник: **Паламарчук Ю.С.**, вчитель інформатики Дубровицького НВК «Ліцей–ЗОШ I-II ступенів».

Метою наукової роботи було розробити інтерактивний навчальний ресурс за допомогою Flash та ActionScript 2.0.

Основним завданням є:

- оволодіти фундаментальними та спеціальними знаннями з Flash;
- зібрати інформацію про найбільш відомих людей, життя яких пов'язане з Дубровиччиною, а також про найвизначніші місця та споруди Дубровицького району;
- дослідити можливість створення та запровадження флеш-технологій у навчальному процесі;
- розробити інтерактивний навчальний ресурс для ознайомлення з найбільш відомими людьми, місцями та спорудами Дубровиччини.
- проаналізувати та систематизувати результати дослідження.

Розроблений ресурс складається з одного файлу «Dubrovichina.swf». Після запуску файлу програми з'являється вікно, де користувач може прокручувати і вибирати фотографії для переходу до відповідного вікна з інформацією до обраного фото.

Після ознайомлення з інформацією користувач має можливість пройти інтерактивне тестування з можливістю запису відповідей до відповідних текстових полів та перетягування запропонованих фотографій до відповідних рамок. Передбачена можливість перевірки правильності відповідей.

Навчальний ресурс унікальний: в ньому запропоновано підхід до вивчення історії рідного краю в зручній і цікавій формі. Флеш-ресурс допоможе зацікавити учнів при вивченні історії рідного краю, спростить доступ до отримання і систематизації матеріалу за даним напрямком.

Особливості ресурсу: 10 фотографій людей, які стали відомими у всій Україні та за її межами, життя яких пов'язане з Дубровиччиною; 10 фотографій найвизначніших місць чи споруд Дубровицького району; методика випереджального навчання.

ВІДДІЛЕННЯ МОВОЗНАВСТВА

СЕКЦІЯ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧИХ ТЕКСТІВ

Автор: **Богданець Марія Анатоліївна**, учениця 11-Б класу Рокитнівського НВК «Школа I-III ст. – лицей».

Наукові керівники: **Мушировська Н.В.**, канд. філ. наук, старший викладач РДГУ; **Балдич Н.І.**, вчитель української мови та літератури Рокитнівського НВК «Школа I-III ст. – лицей».

Законодавчий підстиль офіційно-ділового стилю завжди був одним із найважливіших, оскільки законодавчі тексти певною мірою забезпечують функціонування державного апарату.

Актуальність теми дослідження полягає в необхідності теоретичного і практичного висвітлення основних мовних особливостей текстів законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю, оскільки це питання недостатньо конкретизоване у спеціальній літературі.

Об'єктом дослідження є мовні одиниці трьох рівнів (лексичного, морфологічного та синтаксичного), виявлені у Сімейному кодексі України.

Предметом наукової роботи – специфіка функціонування мовних одиниць у Сімейному кодексі України на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях мови.

Мета дослідження – з'ясувати основні особливості мовної організації текстів законодавчого підстилю та описати їх на основі тексту Сімейного кодексу України.

Мета дослідження передбачає розв'язання низки **завдань**: з'ясувати особливості законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю; покласифікувати термінологію Сімейного кодексу України та визначити особливості використання мовних штамів у Сімейному кодексі України; з'ясувати морфологічні особливості текстів законодавчого підстилю, зокрема особливості функціонування іменників та прикметників у Сімейному кодексі України; схарактеризувати специфіку вживання, проаналізувати типологію простого і складного речення в законодавчому тексті на матеріалі Сімейного кодексу України.

Наукова новизна зумовлена тим, що було введено до наукового обігу новий фактичний матеріал – Сімейний кодекс України.

Намагаючись виділити основні особливості мовної організації тексту СКУ як документа законодавчого підстилю, було схарактеризовано ці риси на трьох мовних рівнях: лексичному, морфологічному та синтаксичному. Кожен рівень має свої особливості.

Лексика ОДС вирізняється емоційною нейтральністю. Важливу роль тут відіграють термінологія та номенклатурні найменування.

Морфологічний рівень представлений передусім іменниковим характером тексту. Цікавим є функціонування таких морфологічних одиниць, як прикметники, серед яких відсутні присвійні і дуже мало якісних (4%), на противагу яким переважають відносні прикметники (96%).

Найскладнішим для аналізу є синтаксис законодавчого підстилю. Більшість речень у Сімейному кодексі України є розповідними, неокличними. Проаналізувавши речення на елементарність/неелементарність було виявлено, що частка неелементарних серед простих речень становить 53%, елементарні становлять 47%, тоді як у складних реченнях елементарних значно більше – 64%, а неелементарних – 36%.

Отже, законодавчий підстиль ОДС має безліч відмінностей, які відрізняють його від інших на лексичному, морфологічному і синтаксичному рівнях. Дослідження особливостей законодавчого підстилю є перспективним у напрямку мовної організації законодавчих текстів.

СИМВОЛИ ЯК СТИЛІСИСТЕМИ В ПОЕЗІЇ «ПРАЗЬКОЇ ШКОЛИ»

Автор: **Колоденська Анна Юріївна**, учениця 11-В класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний – лицей».

Наукові керівники: **Мушировська Н. В.**, канд. філ. наук, старший викладач РДГУ; **Бортнік Л.М.**, вчитель української мови та літератури КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний – лицей».

«Празька школа» поетів в українській літературі – феномен, який не має аналогів у світовій літературі ХХ століття, оскільки безпосередньо пов'язаний з процесами національного становлення і тими катастрофами, що випали на долю української політичної нації. **Не зважаючи на певну кількість наукових досліджень поезії «Празької школи», проблема визначення ролі і функціонування художнього символу в поетичному тексті «Празької школи» не є на сьогодні дослідженою глибоко і всебічно, у цьому полягає актуальність роботи.**

Об'єктом дослідження є художні твори поетів-представників «Празької школи», а саме Юрія Дарягана, Євге-

на Маланюка, Леоніда Мосендза, Юрія Клена, Олега Ольжича, Наталі Лівницької-Холодної, Юрія Липи, Олекси Стефановича, Оксани Лятуринської, Олени Теліги, Андрія Гарасевича.

Предметом дослідження є мовно-стилістичні функції символів у поетичній творчості «Празької школи».

Мета дослідження полягає у системно-функціональному аналізі образно-символічного словника поезії «Празької школи», у висвітленні системи символічних значень їх творів на лексичному рівні, взаємозв'язку традиційної і авторської символіки та розкритті її семантики.

Дослідження передбачає вирішення таких **завдань**: узагальнити зміст відомих досліджень щодо трактування поняття символ; сформулювати основні напрямки дослідження символу; з'ясувати роль та місце стилістичної функції символу у творах поетів «Празької школи»; виявити витoki і походження символів та простежити типологію словесних символів за семантичною структурою у поезії «Празької школи»; дослідити специфіку символічної системи поезії «Празької школи».

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що символічні мовні одиниці були систематизовані і комплексно розглянуті як засоби реалізації стилю у поетичних текстах «Празької школи». Описано і проаналізовано архетипні, міфологічні та біблійні символи, які є найбільш уживаними у поетичних текстах представників «Празької школи».

У системі образно-метафоричних мовних засобів, побудованих на національно-культурній традиції, значне місце відводиться серіям словесних символів, що своїм змістом відбивають особливості національного бачення дійсності, образного осмислення «картини світу». Символ є засобом виявлення внутрішньої сутності предмета. Словесні символи властиві мові і характеризуються спільними семантичними, прагматичними, стилістичними та іншими параметрами. Наявність у семантичній структурі символів асоціативно-образного компонента, надає їм виразних експресивних конотацій, пов'язує використання словесної символіки передовсім із художнім мовленням.

У першому розділі наукової роботи нами було узагальнено зміст відомих досліджень щодо трактування поняття символ; сформульовано основні напрямки дослідження символу. У другому розділі виявлено витoki символів та простежено типологію словесних символів за семантичною структурою у поезії «Празької школи»; з'ясовано роль та місце стилістичної функції символу у творах поетів «Празької школи»; досліджено специфіку символічної системи поезії «Празької школи».

Естетика «пражан» тягнє до ідеалізації дійсності, для них реальним є не зовнішній світ (матерія, простір, час), а світова «воля», вічні форми речей, а мистецтво виступає лише засобом споглядання, прозріння ідей-форм. В основі такого письма – принципи ідеальності світу, свобода поетичного вираження, що інтуїтивно прозирає ідеально-істинний світ, приховану у глибині речей ідею, бажання виявити і відтворити образ Краси, а через нього й розкрити ідею добра, що відповідає засадам символізму.

За семантичною структурою серед словесних символів у науковій роботі ми виділили архетипні, міфологічні та біблійні образи-символи у поезії «Празької школи», традиційні значення яких лягли в основу авторської символіки.

СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОЛЬОРОНАЗВ У ПОЕТИЧНІЙ МОВІ ВАСИЛЯ ГОЛОБОРОДЬКА

Автор: **Головій Оксана Сергіївна**, учениця 11-Б класу Рівненської української гімназії.

Наукові керівники: **Лещенко Г.П.**, канд. пед. наук, проф. кафедри української мови та методик викладання МЕНУ ім. С.Дем'янчука; **Гаврилюк О.В.**, канд. пед. наук, учитель Рівненської української гімназії.

Метою роботи є з'ясування семантико-граматичних особливостей кольороназв як вияву індивідуального авторського стилю В. Голобородька.

Реалізація поставленої мети передбачала вирішення таких завдань: проаналізувати культурологічні, психологічні та лінгвістичні дослідження з питань кольоропозначень; укласти картотеку лексичного матеріалу в поетичному мовленні В. Голобородька; класифікувати аналізовану лексику за семантикою, частинимовною належністю, словотвірною структурою; визначити місце і роль кольороназв в ідіолекті В. Голобородька.

Як засвідчує аналіз наукових джерел, в основі визначення символіки кольорів лежить теорія асоціацій. Колір нерідко трактується як символ того, що не може бути показано. Така властивість слів, що позначають назви кольорів, часто використовується в поетичному мовленні. В українському мовознавстві назви кольорів розглядаються насамперед у зв'язку з вивченням мови творів письменників.

Ідіолект В. Голобородька вирізняється «кольоровою» атмосферою. У мовотворчості письменника кольороназви не тільки називають кольори, а й нерідко виконують роль символів, передають почуття.

Цікаво, що кольороназви у віршах В. Голобородька мають як традиційне значення, так і незвичне, особливо, коли поєднуються з абстрактними поняттями, назвами почуттів, явищ природи. Так, зелений колір у творах митця символізує красу, неповторність світу, єдність людини й природи; жовтий – тепло, добро і смуток, білий – ніжність, радість або сум тощо. Кольороназви в поетичній мові В. Голобородька мають різне морфологічне оформлення. Найчастотнішими є прикметники й іменники; рідше вживаються дієслова, прислівники, дієприкметники. Аналіз

словотвірної структури кольороназв в ідіолекті В. Голобородька засвідчує, що найчастіше автор звертається до традиційних способів творення слів, серед яких переважає суфіксальний.

Використання кольороназв у поезіях В. Голобородька зазвичай зумовлене мовнопоетичною традицією, проте нерідко у мовотворчості письменника лексика на позначення кольорів трансформуються через нетрадиційні словосполуки.

СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ У СУЧАСНІЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ПРОЗІ (НА МАТЕРІАЛІ ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ ПЕТРА КРАЛЮКА «ДІОПТРА»)

Автор: **Удовиченко Ілля Петрович**, учень 10-А класу Рівненської спеціалізованої ЗОШ I-III ст. № 15.

Науковий керівник: **Мушировська Н.В.**, канд. філ. наук, старший викладач кафедри методики викладання та культури української мови РДГУ.

Вивчення художнього тексту у сучасній лінгвостилістиці характеризується багатоплановістю, спрямованістю на розкриття авторської естетичної концепції та стилістичної специфіки художнього твору. **Актуальність** дослідження визначається тим, що текст роману П.Кралюка «Діоптра» становить значний інтерес для лінгвостилістичних досліджень, перш за все, особливостями структурно-семантичної та мовностилістичної організації. Творчість письменника не досліджувалась глибоко і всебічно з цього погляду, не розглядалась обумовленість стилістичних особливостей твору мовними засобами, які використано у ньому.

Об'єктом дослідження є художній роман Петра Кралюка «Діоптра, або Дзеркало, в якому ми бачимо не лише себе, а й інших, подорожуючи у часі та просторі».

Предметом дослідження є лінгвостилістичні засоби у романі Петра Кралюка «Діоптра».

Мета дослідження: виявити особливості мовної організації тексту роману Петра Кралюка «Діоптра», обґрунтувати взаємозв'язок лексико-семантичної структури зі стилістичними особливостями роману; виявити особливості функціонування лінгвостилістичних засобів у створенні ідейно-змістової концепції твору, дослідити явище інтертексту у постмодерній літературі на прикладі роману Петра Кралюка «Діоптра», що має ознаки інтелектуальної прози.

Дослідження передбачає вирішення таких **завдань**: на основі теоретичної літератури проаналізувати поняття тексту та інтертексту з погляду лінгвістики; дослідити особливості мовної організації інтелектуальної та історичної прози; проаналізувати зв'язок лексичної організації тексту з ідейно-образною концепцією історичного роману; дослідити використання лексики обмеженого вживання та визначити її стилістичну роль; визначити і дослідити особливості використання засобів художньої виразності у творі; дослідити та класифікувати засоби інтертекстуальності у романі «Діоптра».

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що творчість П.Кралюка з погляду характеристики лінгвостилістичних засобів реалізації ідейно-змістової концепції твору раніше не досліджувалась. У творі було простежено функціонування лексичних одиниць як засобів стилізації історичного роману, проаналізовано прояви інтертексту на мовному рівні. Уперше твір розглянуто як ціле, в якому слова обмеженого вживання, засоби художньої виразності, засоби інтертекстуальності відіграють важливу роль та підпорядковані художньому замислу автора.

ПОЕТИЧНИЙ СИНТАКСИС МИХАЙЛА ДУБОВА

Автор: **Терещук Світлана Анатоліївна**, вихованка гуртка КПНЗ «Володимирецький будинок школярів та юнацтва», учениця 11 класу Володимирецького районного колегіуму Рівненської області.

Науковий керівник: **Городна О.З.**, вчитель української мови та літератури Володимирецького районного колегіуму.

М. Дубов належить до тих місцевих літераторів, яким пощастило щодо висвітлення їхньої поетичної творчості у літературній критиці. Однак майже не вивченою залишається характеристика мовного світу поета. Уперше мова його творів стала самостійним об'єктом дослідження 1999 року у науково-дослідницькій роботі «Стилiстичнi функцiї модальних часток у поезiях М. Дубова» члена МАН, учениці Довговільської загальноосвітньої школи Володимирецького району Олени Мастій. Отже, в руслі сучасних напрямів лінгвістики тема дослідження «Поетичний синтаксис Михайла Дубова» є **актуальною**.

Багатство мовних засобів і стильових прийомів у поетичній тканині творів М. Дубова не дає можливості охопити їх у цілому. Тому робота присвячена одному з аспектів поетичного мовлення цього письменника – синтаксичному.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що воно: належить до кола робіт, які висвітлюють особливості індивідуально-авторської мовної картини світу, а, як відомо, у сучасному мовознавстві проблемам вивчення мовотворчості окремих письменників приділяється велика увага; визначається прагненням мовознавців глибше проникнути в механізм функціонування синтаксичних одиниць у поетичній мові; присвячене вивченню синтаксичного рівня мови поета, що дозволяє виявити особливості синтаксичних структур у його мовному ідіолекті.

Об'єктом дослідження є поетична мовотворчість М. Дубова. **Предмет** дослідження – синтаксис поезій М. Дубова, а конкретніше – синтаксичні особливості його поетичної мови. **Мета** науково-дослідницької роботи полягає у системному структурно-функціональному аналізі поетичного синтаксису М. Дубова.

Постановка мети передбачає розв'язання таких **завдань**: виявити та описати основні синтаксичні структури у поетичних творах М. Дубова; встановити частотність досліджуваних явищ; визначити особливості їх функціонування і стилістичну роль; розкрити художні функції синтаксичних фігур у мові поета.

Матеріалом роботи послужили поезії зі збірки «Довіра» (2008 р.) – найповнішого видання творів М. Дубова.

Джерелом дослідження стала укладена спеціально для даної роботи дослідна вибірка поетичних речень М. Дубова обсягом у 596 речень.

Методи дослідження. Основним методом дослідження є описовий. Тою чи іншою мірою нами застосовувалися також лінгвостатистичний (для обчислення кількісних характеристик синтаксичних структур) та синтаксичний аналіз досліджуваних речень.

Наукова новизна дослідження визначається тим, що воно є першою спробою аналізу синтаксичного аспекту поетичної мови М. Дубова.

Теоретичне значення науково-дослідницької роботи полягає у тому, що вивчення синтаксичного рівня поетичної мови автора є важливою характеристикою індивідуально-авторської мовно-образної картини світу митця.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання одержаних даних у шкільній практиці викладання спеціальних курсів синтаксису сучасної української літературної мови, стилістики художнього тексту у класах філологічного профілю.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДІ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Автор: **Чекан Юлія Ігорівна**, учениця 10 класу Демидівського НВК «ЗОШ I-III ступенів – ліцей».

Науковий керівник: **Шаблій О.О.**, вчитель української мови та літератури Демидівського НВК «ЗОШ I-III ступенів – ліцей».

Спілкування за допомогою Мережі зайняло особливе місце в суспільному житті. Завдяки Інтернету з'явилися нові канали комунікації, виникли нові форми спілкування. Така трансформація комунікативного простору змінила найголовніший засіб людського спілкування — мову.

Інтернет-спілкування особливо актуальне та доступне для молоді, бо має деякі переваги перед вербальним спілкуванням.

Нове мовне явище (елементи якого стали об'єктом нашого дослідження) – Інтернет-стиль, суміщає окремі риси розмовного, художнього, публіцистичного, офіційно-ділового і наукового стилів. Крім того, в мережі стирається різниця між усним і писемним мовленням.

Спілкування молоді в режимі он-лайн – це аж ніяк не підготовлене заздалегідь спілкування, це, швидше, спонтанне, коротке, зрозуміле лише комунікантам спілкування, яке наповнене елементами сленгу, запозичень, варваризмів, перекручень, та обов'язково насичене символічними знаками типу «смайликів».

Спілкування молоді в соціальних мережах оцінюють двояко. З одного боку, воно може бути показником мовного багатства, коли поряд із літературними загальноживаними словами людина використовує ще й численні неологізми, адаптовані з іноземних мов слова, аббревіатури, таким чином не збіднюючи, а, навпаки, урізноманітнюючи свій словниковий запас, додаючи своїй мові більше відтінків і тонів. З іншого, дослідження показують, що часто молодь не дотримується елементарних пунктуаційних та орфографічних норм, а іншомовні слова використовуються комунікантами іноді абсолютно невиправдано.

Основне завдання користувачів Інтернетом та любителів соціальних мереж – намагатися максимально спілкуватися українською, розумно використовувати іншомовні запозичення, не соромитися власне українських слів.

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО У ГУМОРИСТИЧНИХ МІНІАТЮРАХ ЮРІЯ БЕРЕЗИ

Автор: **Скальський Андрій Володимирович**, учень 10 класу Здолбунівської ЗОШ I-III ст. № 3.

Наукові керівники: **Савчук Н.П.**, вчитель української мови та літератури Здолбунівської ЗОШ I-III ст. № 3, **Сергіюк Т.В.**, кер. гуртка, методист РМАНУМ.

«Мова – це форма нашого життя, культурного й національного, це форма нашого організування. Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб. У мові наша стара й нова культури, ознака нашого національного визнання. Мова – це не тільки простий символ розуміння, бо вона витворюється у певній культурі, в певній традиції. У такому разі мова – це найясніший вираз нашої психіки, це найперша сторожа нашого психічного я». Ці слова Івана Огієнка є визначенням сутності кожної нації і незаперечним підтвердженням важливості мови як суспільного явища.

Подібно до того, як мова кожної людини має індивідуальні риси – з багатою чи бідною лексикою, з уподоба-

ними словами й зворотами, з простою чи складною будовою речення, так і мова цілого народу має свої виразні, тільки їй притаманні властивості, що позначаються не лише певними правилами сполучення звуків у слова й слів у речення, а вбирають у себе низку понять.

Правильно й чисто говорити своєю мовою може кожний, аби тільки було бажання. Це не є перевагою вчених – лінгвістів, вчителів – мовників чи письменників, це – не тільки ознака, а й обов'язок кожної культурної людини.

Є чимало висловів про красу, багатство і велич рідної, української мови. Є багато наукових розвідок про сучасні мовні проблеми.

Темою нашого дослідження є лексичні засоби творення комічного у книзі Юрія Берези «Нагадки про мовні порядки».

Метою роботи – проаналізувати мініатюри у єдності змісту, форми, лексичного значення та семантичних зв'язків.

Тема і мета дослідження передбачають реалізацію таких завдань: з'ясувати класифікацію лексики за групами у мовознавчій літературі; виокремити лексичні засоби творення комізму; виявити і проаналізувати засоби творення комічного у мініатюрах Юрія Берези; з'ясувати кількісне співвідношення лексем у мініатюрах щодо класифікації за групами.

Предметом дослідження є збірка поетичних мініатюр «Нагадки про мовні порядки». **Об'єкт дослідження** у науковій роботі – 95 мініатюр, згрупованих і проаналізованих відповідно до мовно – стилістичних засобів творення комічного. **Основними методами дослідження** є описовий, статистичний, експериментальний, що дають можливість аргументувати теоретичні положення конкретними прикладами. **Актуальність роботи** зумовлена недостатньо розробленою темою як у мовознавстві, так і у літературознавстві, повною відсутністю матеріалів щодо дослідження засобів творення комічного у гуморесках Юрія Берези.

СИНОНІМІЯ У ПРОЗІ ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА

Автор: **Парашчик Тетяна Миколаївна**, учениця 11- Б класу Рівненської ЗОШ І-ІІІ ст. № 13.

Науковий керівник: **Мушировська Н. В.**, канд. філол. наук, старший викладач РДГУ.

Для широкого й повного опису лексико-синонімічної системи української літературної мови потрібно здійснити дослідження синоніміки художніх творів певних авторів. З цього погляду лише частково дослідженою є творчість В.Шевчука, чим зумовлюється **актуальність даного**

дослідження.

Мета роботи полягає в семантико-стилістичній характеристиці частиномовних синонімів у творах В.Шевчука.

Досягнення головної мети наукової роботи передбачає розв'язання таких **завдань**: узагальнити відомості про проблему синонімії в сучасному українському мовознавстві; виділити і описати частиномовні синоніми у прозовій творчості В.Шевчука; систематизувати і класифікувати виділені синоніми на основі лексико-семантичного критерію, розподілити їх за синонімічними рядами; з'ясувати стилістичну роль частиномовних синонімів у прозі В.Шевчука.

Об'єктом дослідження є творчість В.Шевчука, зокрема твори: «Дім на горі» та «Сповідь».

Предметом дослідження є особливості функціонування частиномовних синонімів у прозі В.Шевчука.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що у ньому було здійснено опис і класифікацію частиномовних синонімів у прозових творах В.Шевчука на основі лексико-семантичного критерію. Зокрема, виокремлено й системно проаналізовано частиномовні синонімічні одиниці художньої прози Валерія Шевчука, окреслено семантичні групи синонімів на позначення зовнішності, розмірів предметів, кольору, інтелектуально-аналітичної діяльності людини, акту мовлення, емоційних станів, вольових процесів та переміщення в просторі, природних явищ, будівель. Простежено обумовленість використання частиномовної синонімії особливостями авторської свідомості, встановлено індивідуально-стильові закономірності функціонування синонімічних одиниць художньої прози письменника.

У першому розділі узагальнюємо відомості про синонімію в сучасній українській літературній мові, доведено, що синоніми широкоживані в українській мові і розрізняються семантичними, стилістичними, семантико-стилістичними відтінками значень, визначено ознаки авторської, контекстуальної синонімії.

У другому розділі зосереджуємо увагу на конкретних прикладах частиномовної синонімії у прозі В.Шевчука, виокремлено три групи синонімів (прикметникові, дієслівні, іменникові), систематизовано й класифіковано частиномовні синоніми за синонімічними рядами. Змодельовано 20 синонімічних рядів, що належать до лексико-семантичних груп: опису зовнішності, розмірів предметів, кольору, інтелектуально-аналітичної діяльності людини, акту мовлення, емоційних станів, вольових процесів та переміщення в просторі, природних явищ, будівель. Досліджено особливості семантичної структури синонімів.

СУЧАСНИЙ УКРАЇНОМОВНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ СЛЕНГ

Автор: **Загура Владислав Олександрович**, ліцеїст 11 класу КЗ «Острозький обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою» Рівненської обласної ради.

Науковий керівник: **Шинкарук О.В.**, вчитель української мови та літератури КЗ «Острозький обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою» Рівненської обласної ради.

На сучасному етапі розвитку мови сленг є одним із головних джерел поповнення словникового складу. Це явище віддзеркалює реалії життя окремих груп людей, розкриває їх світовідчуття, світобачення та мотиви поведінки. Сленг як такий швидко змінюється, а тому весь час вимагає уважного, детального вивчення, чим і обґрунтовується **актуальність обраної теми**. Крім того, комп'ютерні технології стали невід'ємною частиною процесу праці багатьох людей, що зумовило виникнення сленгу, який характеризується тенденцією наближення до живого мовлення, частовживаністю та посиленою експресією та полегшує, спрощує процес спілкування.

Мета наукової роботи полягає в ознайомленні з лексикою сленгу в цілому та комплексному аналізі сучасного україномовного комп'ютерного сленгу. Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**: розмежувати значення термінів «арго», «жаргон», «сленг»; окреслити основні особливості сучасного україномовного комп'ютерного сленгу; проаналізувати тематико-функціональні групи комп'ютерного сленгу; визначити основні способи та найпродуктивніші моделі словотвору лексики комп'ютерного сленгу; дослідити місце комп'ютерної лексики в мовленні підлітків та її комунікативне спрямування;

Об'єктом дослідження є сленг як складова ненормативної лексики, яка набуває все більшого поширення серед різних суспільних груп. Одним із різновидів такого мовного явища є лексика у сфері комп'ютерних технологій. Останні характеризуються активним розвитком та використанням у наш час і дають поштовх до творення специфічних слів для найменування різноманітних явищ і процесів. Саме тому **предметом дослідження** є особливості комп'ютерного сленгу.

АРХАЇЗМИ ТА ІСТОРИЗМИ В РОМАНІ АНДРІЯ ЧАЙКОВСЬКОГО «САГАЙДАЧНИЙ»

Автор: **Чиж Анна Олегівна**, учениця 10 класу Квасилівського НВК «Школа-ліцей» Рівненського району.

Науковий керівник: **Чиж Л.Г.**, вчитель української мови та літератури Квасилівського НВК «Школа-ліцей» Рівненського району.

В історичному нарисі «Петро Конашевич-Сагайдачний» Андрій Чайковський ще на початку ХХ століття писав: «Коли б мене хто спитав, чому ми такі прибиті та понижені, що іноді боїмося перед чужинцями признатися, що ми члени великого українського народу, то я би подав таку причину: що ми не знаємо ані нашої бувальщини, ані наших славних людей, котрими наш український народ може повелечатися. Коли б у іншого народу такі великі люде появилися, то про них знала би і мала дитина. А у нас інакше. Були в нас великі люде, служили на славу свого народу, а ми про них або мало знаємо, або й нічого».

На жаль, від того часу пройшло вже ціле століття, а ми і досі дуже мало знаємо і про славетного гетьмана, і про самого автора статті. А його історичні твори несуть потужний заряд патріотизму й любові до України, розкривають тернисте і водночас звияжне життя запорожців. І багато в чому цьому сприяє мова твору, використання в ньому застарілої лексики, що дозволяє нам увияти себе одним із героїв твору, разом із козаками мандрувати широкими просторами України, перепливати Чорне море, бути активним учасником усіх змальованих у романі подій.

Актуальність роботи полягає у недостатньому вивченні творчості А. Чайковського. До цього часу немає спеціальних досліджень мовного аналізу роману, зокрема вживаної у ньому лексики.

Мета – дослідити використання Андрієм Чайковським у романі «Сагайдачний» різних видів застарілих слів.

Об'єкт дослідження – історичний роман-трилогія А. Чайковського «Сагайдачний».

Метою роботи зумовлені такі **завдання**: проаналізувати типи архаїзмів, використаних у романі; прослідкувати семантичні групи історизмів; укласти словник, використаних у романі застарілих слів.

Видмирання слів – досить складний і тривалий процес. Слово архаїзується поступово. Виявившись зайвим, воно починає дедалі рідше використовуватися, переходить у пасивний словник, після чого нерідко осідає на дні віків, залишивши дані про себе у писемних пам'ятках та історичних словниках. Залежно від того, що спричинилося до архаїзації слів, серед застарілої лексики виділяють **архаїзми та історизми**.

Для кращого розуміння твору, розрізнення архаїзмів та історизмів доцільним буде укладений словник застарілої лексики.

Використання у творі застарілої лексики є закономірним. Дане дослідження допоможе краще зрозуміти зміст прочитаного, пізнати життя і побут конкретної епохи, бути активним учасником описаних подій. Його також можна використовувати при вивченні розділу «Лексикологія» для ілюстрації використання у мовленні архаїзмів та історизмів, їх чіткого розмежування.

СЕКЦІЯ «АНГЛІЙСЬКА МОВА»

СИНТАКСИЧНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВИХ АКТИВ У СИТУАЦІЇ СИЛЬНОЇ ЕМОЦІЙНОЇ НАПРУГИ

(на приклад діалогів роману Британського новеліста Стюарта Харрісона «Білий сокіл» та американського – Уільяма Кеннеді «Чортополох». Компаративний аспект)

Автор: **Даюк Юлія Олександрівна**, учениця 11 класу спеціалізованої школи І-ІІІ ст. «Центр надії» Рівненської міської ради.

Науковий керівник: **Бойко І.П.**, кер. гуртка РМАНУМ.

Мета: визначити засоби зображення сильної емоційної напруги у художніх текстах, дослідити причини виникнення таких ситуацій за допомогою аналізу діалогів між персонажами романів британського новеліста «Білий сокіл» та американського – «Чортополох», а також здійснити їх компаративний аналіз.

Актуальність: необхідність подальшого всебічного аналізу синтаксично-стилістичних особливостей мовленневих актів у ситуації сильної емоційної напруги з використанням новітніх підходів, зорієнтованих на проникнення в глибинні механізми художньої творчості письменників-реалістів Стюарта Харрісона та Уільяма Кеннеді.

Завдання:

- визначити причини виникнення стану сильної емоційної напруги у комунікантів;
- виявити і дослідити комунікативні ситуації на позначення сильної емоційної напруги у діалогах романів британського новеліста Стюарта Харрісона «Білий сокіл» та американського – Уільяма Кеннеді «Чортополох»;
- визначити, проаналізувати та порівняти синтаксично-стилістичні засоби позначення та підсилення сильної емоційної напруги на прикладах дібраних комунікативних ситуацій;
- порівняти причини виникнення сильної емоційної напруги та способи її вираження у досліджуваних романах британського та американського новелістів.

Результати: необхідною умовою міжособистісного спілкування виступає мовленнєвий акт сильної емоційної напруги, що може нести, як позитивне, так і негативне значення. У художніх творах для реалістичного відтворення таких ситуацій використовуються певні синтаксично-стилістичні прийоми. На основі досліджуваних нами романів Стюарта Харрісона «Білий сокіл» та Уільяма Кеннеді «Чортополох», ми виділили наступні групи мовних одиниць, що позначають сильну емоційну напругу: незавершеність речень і фраз («Білий сокіл» – 8,3%; «Чортополох» – 22,5%), повтор речень, словосполучень та слів («Білий сокіл» – 24,6%; «Чортополох» – «ефект естафети» – 27,5%), запитання (в тому числі і риторичні запитання) («Білий сокіл» – 30,1%; «Чортополох» – відсутні), вживання зниженої лексики (вульгаризмів) («Білий сокіл» – 24,6%; «Чортополох» – 43,6%) та використання модальності («Білий сокіл» – 12,4%; «Чортополох» – 6,4%).

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З КОМПОНЕНТОМ «ВЛАСНЕ ІМ'Я СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ»

Автор: **Андрущук Олена Олегівна**, учениця 10 класу Березнівського НВК «Економіко-гуманітарний лицей – ЗОШ І-ІІ ст.», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Черній В.С.**, канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германської філології та світової літератури РІС КСУ.

У дослідженні ми розглянули семантичні та етимологічні особливості фразеологічних одиниць з компонентом «власне ім'я» у сучасній англійській мові та проаналізували вплив лінгвокультурологічних факторів на виникнення *фо* в мові.

Метою дослідження є визначення семантичної та етимологічної своєрідності фразеологічних одиниць з компонентом «власне ім'я».

Згідно з даною метою поставлено наступні **завдання:**

- проаналізувати існуючі класифікації ФО вітчизняних та зарубіжних мовознавців;
- дослідити основні джерела походження ФО з компонентом «власне ім'я»;
- описати семантичні характеристики фразеологічних одиниць з компонентом «власне ім'я»;
- дослідити етимологічні особливості ФО з компонентом «власне ім'я»;
- проаналізувати лінгвокультурологічні особливості ФО з компонентом «власне ім'я»;

Актуальність дослідження визначається необхідністю вивчення лінгвокультурологічних аспектів лексичних одиниць, насамперед фразеологізмів з компонентом «власне ім'я» у мові.

ВИКОРИСТАННЯ ІМПЕРАТИВУ У СТВОРЕННІ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ

Автор: **Бартманська Юлія Богданівна**, учениця 11-В класу КЗ «Школа-інтернат» II-III ст. «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Боярчук О.А.**, вчитель англійської мови КЗ «Школа-інтернат» II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Реклама в будь-якій країні світу – складне і багатогранне явище не тільки соціально-економічної, але й мовної дійсності. Примусити людину дізнатися щось про товари допомагають невеликі за обсягом слогани. Було проведено оглядовий дискурс Інтернет ресурсів щодо використання імперативу у створенні слоганів соціальної реклами. Слоган – це рекламний девіз, що виражає саму суть комерційної пропозиції. Мета рекламного слогана полягає в тому, щоб привернути увагу аудиторії і викликати зацікавленість до товару чи послуги, що рекламується. Синтаксис має великі можливості для вираження тонких змістовних й емоційних відтінків висловлювання. У процесі дослідження англомовних слоганів можна прослідкувати їх наближення до розмовної мови. У рекламознавстві використання дієслів вважається головним засобом, здатним спонукати до виконання певної дії. Для рекламних слоганів типовим є спонукальні речення. Оскільки вони виражають заклик, запрошення, пропозицію, пояснення, пораду, переконання. Отже, за допомогою вживання наказового способу в рекламних слоганах, можна переконати покупця у правильності вибору, підкреслити певні переваги продукції і не тільки. **Актуальність** теми наукової роботи зумовлена необхідністю проведення дослідження рекламних слоганів з використанням імперативу. Основна мета цієї роботи полягає у з'ясуванні синтаксичних особливостей вживання імперативу у створенні слоганів. Проведене дослідження рекламних слоганів з використанням імперативу дозволило розробити структурну класифікацію. Як показують **результати** дослідження для англомовного рекламного дискурсу переваг надається простим стверджувальним реченням з використанням імперативу.

АНГЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ЛІНГВОЕКОЛОГІЇ

Автор: **Коваль Леся Миколаївна**, учениця 9 класу Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. № 1 – гімназія».

Науковий керівник: **Фаєвська А.В.**, вчитель англійської мови, директор Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. № 1 – гімназія».

Мета роботи: з'ясування статусу англіцизмів в українській мові шляхом аналізу англійських запозичень, історії та причин їх проникнення в українську мову, а також вживання англіцизмів в українських газетах.

Основні завдання:

- дати визначення поняттям;
- визначити ознаки англіцизмів;
- з'ясувати способи та причини запозичення слів з англійської мови;
- встановити роль англіцизмів у мові (їх вплив на мову);
- визначити проблеми функціонування англіцизмів у мові;
- запропонувати шляхи вирішення проблем, пов'язаних з існуванням в українській мові англіцизмів.

Розглянутий матеріал з проблеми дозволяє зробити **висновок:** надмірне вживання англомовної лексики в пресі має як позитивні, так і негативні сторони і наслідки. Позитивним є те, що читач збагачує і розширює свій словниковий запас. Але не слід засмічувати українську мову, особливо мову друку, англійськими словами. Вживати їх варто лише тоді, коли цього дійсно вимагає інформація, яку хоче викласти оповідач. Ми, українці, зобов'язані плекати престиж нашої рідної мови в світі, щоб вона зайняла гідне місце серед авторитетних мов світу. Боротьба за свою мову в цій сфері – це боротьба за майбутнє свого народу, його культуру, духовність, його обличчя серед народів світу.

КОЛЬОРОПОЗНАЧАЛЬНА ЛЕКСИКА У КАЗКАХ ОСКАРА УАЙЛЬДА

Автор: **Новосад Антоніна Юріївна**, учениця 9-Б класу Дубенської СЗШ I-III ст. № 5.

Науковий керівник: **Гуда О.В.**, вчитель англійської мови Дубенської СЗШ I-III ст. № 5.

Об'єктом дослідження стали лексичні одиниці, використані автором для зазначення кольору.

Метою роботи є аналіз кольоропозначальної лексики, представлені в казках Оскара Уайльда; виявлення її місця в художній системі письменника, частоти використання, а також визначення її ролі у відображенні світовідчуження автора.

Для досягнення поставленої **мети** було проаналізовано п'ять казок Оскара Уайльда: «Щасливий принц», «Соловей і Троянда», «Велетень-егоїст», «Вірний друг», «Хлопчик-зірка».

Звертання до цієї теми не є випадковим, тому що використання кольору й кольоропозначання відіграє велику роль у художній літературі. Проблемі кольоропозначання у творчості окремих поетів і прозаїків також присвячено ряд робіт. Однак досліджень, у яких розглядається проблема кольору у казках Оскара Уайльда, дуже мало.

Аналіз колірної лексики допоміг виявити не тільки функціонально-стилістичне призначення даної категорії слів, але й зрозуміти задум автора, характерні особливості його стилю. Усього було використано 21 колір.

Матеріал дослідження дозволив скласти частотний список кольоропозначень, який складається з 28 словникових одиниць, виділених за принципом розподілу на частини мови. Сумарна кількість їх слововживання складає 188 одиниць. Переважну кількість кольоропозначень складають прикметники, 149 одиниць.

На ґрунті частотного списку був проведений розподіл кольоропозначень на три зони. У високочастотну зону увійшли: red, gold, white, yellow, silver; у середньочастотну зону увійшли: green, golden, black, scarlet, pink, grey, crimson; низькочастотну зону складають: blue, brown, purple, rosy, gilt, glided, lilac, scarlet, flame-coloured.

Визначенно основні кольорові гами, які були використанні автором. Домінантною кольоровою гамою є червоно-на гама з її відтінками.

Окрім назв кольорів використовується багато назв дорогоцінного каміння, яке, зазвичай, має певний характерний колір. Тому ці слова теж можна віднести, у більшості випадків, до кольоропозначальних.

Казки Оскара Уайльда так само як і його інші твори розкривають світ письменника та його естетичні підходи до літератури.

ВІДМІННОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІСНУЮЧИХ ЕНДЕМІЧНИХ ВАРІАНТІВ СТАНДАРТИЗОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Автор: Поліщук Катерина Юріївна, учениця 10 класу Рівненської спеціалізованої школи I-III ст. «Центр надії», вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: Черній В.С., кер. гуртка РМАНУМ, канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германської філології та світової літератури РІС КСУ; Кінас О.В., вчитель англійської мови Рівненської спеціалізованої школи I-III ст. «Центр надії».

Метою даної науково-дослідницької роботи є дослідження значущих лексико-семантичних і орфографічних відмінностей існуючих ендемічних варіантів англійської мови, а саме: американського, канадського, австралійського, креольського і піджин.

Вищезазначені варіанти розглядаються у порівнянні із стандартизованим британським, що дозволяє протиставити і виявити характерні риси кожного з них. Без перебільшення можна сказати, що існуючі і нормовані мовні відмінності стали лінгвістичним маркером самобутності мови США, Канади, Австралії, піджинізованих та креолізованих регіонів.

Поставлена мета, таким чином, визначила ряд **завдань**, які необхідно виконати для її реалізації. А саме:

- аналіз типово американських лексичних відмінностей;
- аналіз особливостей канадського варіанту англійської мови;
- порівняння двох вищезазначених варіантів в аспекті наближення до британської англійської мови;
- огляд особливостей австралійського варіанту англійської мови;
- характеристика нестандартних варіантів – креольської і піджин.

Актуальність обраної теми обумовлена такими чинниками:

по-перше, інтерференцією (накладанням) основних різновидів – так званих British English та American English – у сферах усного і писемного спілкування. Як наслідок, виникає необхідність подолання труднощів розуміння і застосування адекватного перекладу.

по-друге, необхідністю формування лінгвосоціокультурної компетенції особистості, яка передбачає, зокрема, правильний вибір мовних засобів у прийнятій формі для носія іншої культури.

Робота складається з вступу, трьох змістових розділів, що послідовно висвітлюють дане питання і знаходять своє логічне завершення у висновках.

Основними висновками, які було зроблено в ході дослідження, є наступні:

- на формування особливостей ендемічних варіантів англійської мови вплинули два фактори: а) взаємодія з місцевими діалектами; б) взаємодія з іншими мовами емігрантів;
- поширення саме англійської мови за межами Британських островів зумовлене здебільшого зовнішньополітичними причинами, а саме – колонізаторською експансією Великобританії;
- невід'ємною рисою, яка супроводжувала формування ендемічних варіантів, стала тенденція до спрощення. Вона проявляється у спрощенні орфографії слів іншомовного походження; скороченні загальноживаних англійських слів;
- розповсюдження англійської мови на колоніальних територіях призвело до піджинізації, тобто виникнення мови з максимально спрощеною граматикою і небагатим лексичним складом;
- незважаючи на своє поширення, мови піджин і креоли не зможуть набути статусу національних, оскільки вони є некодифікованими, тобто не мають письмової форми і граматичної парадигми.

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕРМІНІВ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Автор: **Рабченко Аліна Сергіївна**, учениця 11-В класу Рівненської гуманітарної гімназії, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Черній В.С.**, кер. гуртка РМАНУМ, канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германської філології та світової літератури РІС КСУ.

Комп'ютерна термінологія повинна стати об'єктом уваги вчених – мовознавців, перекладачів, оскільки, як видно з інших галузей науки, спеціальна лексика іноді проникає в літературну мову і закріплюється в ній на довгі роки.

Актуальність дослідження обраної нами теми полягає у тому, що процес поширення новітніх технологій продовжується, виникнення нової лексики та потреба у її тлумаченні залишається. Виникає необхідність у тлумаченні та роз'ясненні нових лексичних одиниць. Видання різних технічних словників та довідників полегшило сприйняття нової лексики та специфічних текстів. Завдяки активній праці перекладачів, сьогодні ми можемо без особливих труднощів користуватись персональним комп'ютером та іншими високотехнологічними пристроями.

Мета даної роботи полягає у дослідженні особливостей утворення комп'ютерних термінів в сучасній англійській мові та аналізі особливостей перекладу комп'ютерних термінів на українську мову.

У відповідності з поставленою метою формулюються наступні **завдання**:

- опрацювати літературу за темою дослідження;
- дослідити причини та способи утворення нової комп'ютерної термінології;
- класифікувати терміни за способом утворення та визначити найбільш продуктивні словотворчі моделі;
- проаналізувати способи перекладу, які застосовуються в англомовних комп'ютерних текстах.

Об'єктом дослідження є комп'ютерні терміни сучасної англійської мови.

Предметом дослідження є особливості утворення комп'ютерних термінів в сучасній англійській мові та способи їх перекладу.

Матеріалом дослідження слугували 100 одиниць – комп'ютерних термінів, що зустрічаються у комп'ютерних текстах, які було відібрано із технічних словників комп'ютерної тематики.

Методи дослідження: теоретичне вивчення і аналіз літературних джерел за проблемою дослідження; аналіз сучасного стану проблеми; описовий та порівняльний методи, методи класифікації та систематизації.

Методологічну основу дослідження складають положення лексикології, семантики, стилістики, граматики, словотвору щодо галузі термінології.

Теоретичною базою дослідження виступили роботи вітчизняних лінгвістів (Г. О. Винокур, А. А. Реформатський, О. С. Ахманова, В. П. Даниленко, Н. З. Котелова, С. В. Гринев) про особливості термінологічних одиниць у сучасній англійській мові.

Теоретична значущість дослідження полягає в аналізі та класифікації комп'ютерних термінів у системі англійської мови. Дослідження також вносить вклад у подальший розвиток термінології, насамперед, комп'ютерної термінології англійської мови.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання словника комп'ютерних термінів учнями старших класів спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв, студентами-філологами, науковцями, а також вчителями для самоосвітньої діяльності.

РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ НА ПРИКЛАДІ ДІАЛОГІВ АМЕРИКАНСЬКОГО КОМЕДІЙНОГО СЕРІАЛУ «ДРУЗІ» ТА ЙОГО ОФІЦІЙНОГО ПЕРЕКЛАДУ СТУДІЄЮ «1+1»

Автор: **Роспопа Ірина Василівна**, учениця 11 класу Рівненського НВК № 12.

Науковий керівник: **Бойко І.П.**, кер. гуртка РМАНУМ.

Мета: визначення та аналіз одиниць на позначення англомовних реалій, а також їх українського перекладу, здійсненого телевізійною студією «1+1».

Актуальність: необхідність подальшого всебічного вивчення та аналізу одиниць на позначення англомовних реалій, способів та адекватності їх передачі, а також перспектива вивчення американського сленгу як особливого прошарку нелітературної лексики.

Завдання:

- Дібрати із діалогів американського серіалу «Друзі» методом суцільної вибірки одиниці на позначення англомовних реалій, враховуючи реалії на позначення фразеологічних одиниць, а також американського сленгу.
- Класифікувати й проаналізувати дібрані одиниці на позначення американських реалій.
- Визначити способи передачі дібраних одиниць українською мовою перекладачами студії «1+1».

- Проаналізувати ступінь адекватності перекладу дібраних одиниць перекладачами студії «1+1».

Результати: У якості об'єкту для дослідження ми обрали англomовні реалії, які на даному етапі розвитку мовознавчих наук є маловивченими та становлять труднощі при перекладі. Методом суцільної вибірки, ми обрали та проаналізували 98 одиниць на позначення реалій. Ці одиниці ми класифікували за теорією Влахова та Флоріна, а також дослідили методи та способи їх перекладу, використані студією «1+1». Переважну більшість дібраних нами одиниць формують одиниці на позначення англomовного сленгу, що складає 56% загальної добірки, найменша кількість одиниць входить до класу географічних реалій (6%).

В ході дослідницької роботи ми прийшли до висновку, що найбільш поширений метод перекладу вищезгаданого прошарку безеквівалентної лексики є прийом приблизного перекладу (41%), найменшим попитом у перекладачів студії «1+1» користуються метод введення семантичного неологізму (19%) та застосування опису-пояснення (19%). Окрему увагу ми приділили поняттю адекватності перекладу та прийшли до висновку, що хоч переклад українською мовою є цілком вдалим, все ж траплялися і окремі недоречності (випадки нераціональної передачі вищезгаданої лексики з мови оригіналу на мову перекладу – 21% загальної добірки).

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНАВГУРАЦІЙНИХ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТІВ США

Автор: **Свінтозельський Максим Ігорович**, учень 9-В класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Науковий керівник: **Боярчук О.А.**, вчитель англійської мови КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Важливість вивчення інавгураційних промов в американській політичній риторичі обумовлена там фактом, що дані тексти являють собою ідеологічну інтерпретацію історії президентства США. Інавгураційна промова вважається одним із найяскравіших прикладів публічної політичної промови та найпопулярнішим інформаційно-переконуючим жанром політичного дискурсу.

Однією з функцій інавгураційних промов є вплив на аудиторію за допомогою певних стилістичних прийомів. Таким чином, метою роботи стало визначення ролі мовностилістичних засобів за рахунок яких реалізується вплив у кожному окремому випадку.

Високий рівень офіційності, на якому зазвичай виголошують інавгураційні промови, та бажання промовця бути зрозумілим аудиторії, впливають на вибір стилістичних одиниць, що відповідають публіцистичному стилю. Вдало підібрані художньо-стилістичні одиниці надають мові інавгураційних промов вишуканості та багатства. Доречним є влучне використання епітетів, метафор, порівнянь, повторів, паралелізмів та антитез.

У рамках нашого дослідження був проведений стилістичний аналіз трьох оригінальних текстів інавгураційних промов президентів США. Наявність стилістичних одиниць в інавгураційних промовах президентів США дозволяє апелювати до слухачів.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ «DEATH (СМЕРТІ) В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Автор: **Якимчук Марія Сергіївна**, учениця 11 класу Рівненського НВК № 12.

Науковий керівник: **Бойко І.П.**, кер. гуртка РМАНУМ

Вибір теми обґрунтований необхідністю подальшого всебічного аналізу стилістичних особливостей фразеологічних одиниць на позначення феномену «death» (смерті) в англійській та українській мовах, а також дослідження даного феномену в контексті бінарного зіставлення фразеологічної добірки двох мов (англійської та української). Окрім самих ідіом із вищезазначеним феноменом, окремий інтерес становить стилістична забарвленість таких одиниць, а зокрема, питання збереження стилістичного маркування в україномовних відповідниках дібраних фразеологізмів, і саме таку тенденцію досліджено у даній науковій роботі, що і зумовлює актуальність дослідження.

Мета роботи розкривається через ряд поставлених завдань:

- дібрати фразеологічні одиниці на позначення феномену смерті із фразеологічних словників англійської мови та їх україномовні відповідники;
- проаналізувати та порівняти сфери вживання дібраних фразеологічних одиниць, а також ставлення носіїв зіставлюваних мов до досліджуваного феномену.
- класифікувати дібрані фразеологізми за параметричними ознаками на стилістично марковані й стилістично нейтральні;
- визначити тип стилістичного забарвлення серед стилістично маркованих фразеологізмів;
- проаналізувати відповідність україномовних фразеологічних одиниць на позначення феномену смерті щодо збереження їх стилістичного маркування за допомогою теорії міжмовних співвідношень в ході бінарного зіставлення всієї фразеологічної добірки.

У ході дослідження отримано наступні висновки: усі фразеологічні одиниці на позначення концепту «death» (смерті), а саме 49 одиниць (100% добірки), можна умовно поділити настилістично марковані та стилістично нейтральні.

Стилістично марковані в свою чергу поділено на: фразеологічні одиниці на позначення стилістичного прийому метафори 11/23%; фразеологічні одиниці на позначення стилістичного прийому гіперболи 17/34%; фразеологічні одиниці на позначення стилістичного прийому порівняння 7/14%.

Більшість фразеологізмів на позначення феномену смерті при перекладі викликають труднощі і є здебільшого частковими еквівалентами – 24/49%, переважну меншість становлять безеквівалентні одиниці – 9/18,4%, повні еквіваленти становлять 16 одиниць (32,6%). Однак, слід зазначити, що в українському варіанті лише до 50% фразеологічних одиниць на позначення вивченого феномену зберігають своє стилістичне забарвлення.

СЕКЦІЯ «НІМЕЦЬКА МОВА»

СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КОЛОРОНІМІВ У НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ

Автор: **Дьяченко Наталія Михайлівна**, учениця 11-В класу, КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Янів Р.С.**, кер.гуртка РМАНУМ, вчитель англійської мови КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», заслужений вчитель України.

Актуальність теми зумовлена загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на комплексне вивчення та виявлення семантичних та функціональних особливостей колоронімів у фразеологізмах, їх культурно-національну специфіку з урахуванням новітніх досягнень мовознавства.

Метою дослідження є лінгвістичний аналіз фразеологічних одиниць у сучасній розмовній німецькій мові з компонентом на позначення кольорів.

Досягнення поставленої мети здійснюється через вирішення наступних **завдань**:

- визначити поняття фразеології та фразеологічних одиниць шляхом аналізу досліджень вітчизняних і німецьких вчених-германістів;
- узагальнити особливості феномену кольору та його відображення в колоронімах;
- дослідити у комплексі та проаналізувати семантику й етимологію ФО;
- продемонструвати морфологічні та синтаксичні особливості функціонування колоронімів;
- висвітлити лінгвістичну та культурно-національну специфіку колоронімів у німецьких і українських фразеологізмах шляхом перекладу та порівняння.

Кожна розвинена мова, як правило, володіє багатством фразеологічних одиниць, що спостерігається і в німецькій мові. Завдяки фразеологізмам мова кожного народу набуває виразності та емоційності, а самі вислови – влучності та експресивності. Колористика фразеологізмів є частиною мовної картини світу.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Автор: **Карпюк Тетяна Андріївна**, учениця учениця 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Кучма Т.В.**, кер. гуртка РМАНУМ, канд. філол. наук, в. о. доц., РІС КСУ, **Попенко Л.А.** вчитель німецької мови Рівненської гуманітарної гімназії.

У дослідженні ми розглянули особливості функціонування «молодіжного сленгу» в сучасній німецькій мові, його походження, дослідили сфери вживання мови молоді. Крім того, нами було проведено практичне дослідження з метою доведення необхідності досліджень в галузі молодіжного сленгу. Впродовж двох років дослідження були проаналізовані та прокласифіковані найпоширеніші молодіжні висловлювання, які функціонують в сучасних молодіжних німецьких журналах «Perfekt» та «Deins!».

Об'єктом дослідження даної наукової розробки є мова німецької молоді в сучасних німецьких мас-медіа.

Предмет дослідження – особливості виникнення та функціонування молодіжного сленгу в сучасній німецькій мові. В ході дослідження використовувався метод відбірки, зіставлення (порівняння) та аналізу.

Мета даної розвідки полягає в дослідженні існування німецької «мови молоді» в сучасному форматі та висвітлення її у німецьких журналах «Perfekt» та «Deins!».

Відповідно до мети поставлено наступні **завдання**: познайомитися із загальним визначенням «мови молоді» та історією її виникнення; проаналізувати причини виникнення «молодіжного сленгу».

ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВІСТИЧНОГО ТРАКТУВАННЯ ОБРАЗІВ І СИМВОЛІВ У КАЗКАХ БРАТІВ ГРІММ

Автор: **Смалюк Софія Василівна**, учениця 11-В класу, КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Янів Р.С.**, кер.гуртка РМАНУМ, вчитель англійської мови КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей», заслужений вчитель України.

Актуальність теми зумовлена загальною тенденцією сучасної лінгвістики до вивчення мовних явищ у фольклорних літературних джерелах та їх впливом на подальший розвиток мови та літератури.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній використовується комплексний підхід до вивчення художніх засобів для характеристики образів і символів у казках, а також їх концептуальний аналіз. У роботі розкриті особливості формування досліджуваних літературних явищ за допомогою засобів лінгвістики.

У роботі ставиться така **мета**: вивчити літературні та мовні засоби для характеристики образів; дослідити використання символів у казках братів Грімм; порівняти схожі та відмінні риси образів і символів у казках німецьких, французьких, датських і українських авторів.

Результати проведеної дослідницької роботи: вивчено та здійснено безпосередній аналіз використання художніх засобів для характеристики образів казок; з'ясовано походження та описано функціонування символів казок; дана інтерпретація схожих і відмінних рис образів і символів у окремих казках різних авторів;

Імена братів Грімм перетворились на один із німецьких символів культури та літератури 19-ого століття. Брати Грімм підняли галузь німецького фольклору та лінгвістики на новий науковий рівень.

НІМЕЦЬКИЙ ГУМОР: ЙОГО ТЕМАТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КОМІЧНОЇ КОНОТАЦІЇ

Автор: **Созонюк Тарас Володимирович**, учень 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії., вихованець РМАНУМ

Наукові керівники: **Кучма Т.В.**, керівник гуртка РМАНУМ, канд. філол. наук, в. о. доц.. РІС КСУ, **Попенко Л.А.**, вчитель німецької мови Рівненської гуманітарної гімназії.

Гумор (гумореска) як один із найдавніших і найбільш своєрідних зразків духовної творчості народу, ніколи не перебував поза увагою дослідників. Проте німецький гумор ще не був об'єктом спеціального зіставного лінгвістичного аналізу, хоча лише таким чином можуть бути виявлені внутрішньомовні та позамовні чинники його творення і їх специфіка дозволяє охарактеризувати лінгвокультурологічні моделі сприйняття світу. На сьогодні у вітчизняному мовознавстві більшість досліджень у галузі перекладу засобів гумору та сатири здійснена здебільшого на матеріалі англійської мови. На відміну від англійської, граматики німецької мови менш гнучка, тому структура жартів, відповідно, цілком інша.

Слово гумор має давньогрецьке коріння. Гумор – доброзичливо-глузливе ставлення до чого-небудь, спрямоване на викриття вад. Почуття гумору формується під впливом соціальних чинників, виховання та способу життя країни, в якій проживає та чи інша людина.

Говорячи про особливості німецького гумору, не можна оминати той факт, що великого впливу він піддається з боку Великої Британії та США Є дві важливі риси, які відрізняють німецький гумор від гумору британців та американців: гумор не належить до робочих буднів німецьких громадян та структура німецької мови та важка будова німецьких речень обмежують можливість німців спонтанно, швидко та влучно жартувати.

Говорячи про гумор в історичному аспекті, то довгий час сміх вважався серед німецьких селян «заспокійливим», яке допомагало від утисків з боку шляхти та авторитарної політики церкви (шванк).

Середньовічний німецький гумор бере свій початок у селах та містах, висвітлює типові ситуації з життя середньовічного громадянина. Йому притаманна перебільшена моралізація, риси якої збереглися і до сьогодні. Провідні теми німецького гумору: стереотипи про інші національності; про представників різних регіонів Німеччини; політичні жарти, жарти про статі, колір шкіри та волосся; жарти про професії; жарти про гроші; жарти про школу. Існує і так званий калауер (Kalauer) – короткий, часто непристойний дотеп, заснований на грі слів – своєрідний типовий німецький каламбур.

Політична сатира у Німеччині має свою давню традицію. Процес формування почуття гумору німецьких дітей суттєво не відрізняється від усіх інших, але почуття гумору дітей дошкільного віку напряму пов'язане зі здатністю спочатку імітувати та фантазувати. Провідними темами жартів німецьких дітей є сім'я, школа, невідомі для дитини речі та явища, казкові герої, т.і. Німецькі підлітки продукують мільйони жартів, не виходячи за межі декількох, притаманних для їхнього віку, тем: політики, поліцейські, спорт, секс та білявки. Цікаво, що остання, – це табу на роботі.

Особливо важливою у створенні комічного ефекту є закладена у фразеологізмах лінгвокраїнознавча інформація, адже комічне завжди національно забарвлене, має національно-неповторну форму, а його своєрідність історично змінна та яскраво відображається в мовній системі. Особливий прошарок серед німецьких фразеологізмів

з комічною конотацією становлять фразеологічні одиниці, які описують зовнішність людини: врода/потворність, високий /худий/ товстий, великий/малий, одягнений/роздягнений, молодий/старий.

Однак, ми повинні враховувати середовище, в якому ми жартуємо і жартувати так, щоб нікого не образити, тому що в людей різні політичні інтереси, релігії та вподобання і ми повинні про це пам'ятати.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ КОРЕЛЯНТИ ЗООЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ (на прикладі романо-германських та української мов)

Автор: **Радчук Олена Юрївна**, учениця 10 класу Здолбунівської гімназії.

Науковий керівник: **Шмендель А.В.**, керівник гуртка Рівненської Малої академії учнівської молоді, учитель німецької мови Здолбунівської гімназії.

На сучасному етапі вивчення фразеології важливого значення набуває необхідність дослідження фразеології з метою з'ясування рівня схожості та відмінності цих мовних явищ у різних мовах. Хоча багато з відомих лінгвістів розглядають фразеологію загалом, проблема співвідношення фразеологізмів в українській та романо-германських мовах конкретно не досліджується. Саме в цьому і полягає **актуальність** дослідження.

Об'єктом дослідження є фразеологізми, які містять *зоонім* – назву тварини чи птаха - у романо-германських та українській мовах.

Мета науково-дослідницької роботи – винайти, дослідити та порівняти вживання зоологізмів у романо-германських та українській мовах, а також в'яснити, які ж зміни відбуваються під час перекладу фразеологізму.

У процесі дослідження було з'ясовано, що фразеологізми формувалися у мові того чи іншого народу протягом довгих років під впливом різних чинників, одним із яких є спостереження людини за природою, що і дало початок виникненню багатьох зоологізмів (фразеологізмів, що містять у собі назву тварини чи птаха). Саме завдяки такому походженню ми знаходимо багато спільного у значенні та використанні зоологізмів у романо-германських та українській мовах, а саме:

Зоологізми в українській та романо-германських мовах мають одну і ту ж саму функцію – вживаються для збагачення лексики та для точнішого вираження думок тої чи іншої особи під час розмови або ж на письмі.

Багато зоологізмів у романо-германських та українській мовах можна порівняти за двома типами перекладів: дослівним та змістовим, що дало змогу умовно поділити їх на чотири групи, кожна з яких має свої особливості:

- зоологізми німецької мови, які при дослівному та змістовому перекладі збігаються з українською мовою;
- зоологізми з однаковими змістовими, але різними дослівними перекладами в усіх трьох мовах;
- зоологізми з однаковими змістовими і дослівними перекладами ;
- певна група зоологізмів української та романо-германських мов зберігають не лише сенс, функцію, стилістичне забарвлення, відповідну лексику, але і однакову структуру: «**Adjektiv + wie + Substantiv**» - «**прикметник + як + іменник**» - «**adjective + as + noun**» .

СЕКЦІЯ «ФРАНЦУЗЬКА МОВА»

АРГОТИЗМИ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Автор: **Намозова Наталія Олександрівна**, учениця 9-А класу Костопільської гуманітарної гімназії ім.Т.Г.Шевченка.

Науковий керівник: **Тулюлюк І.В.**, вчитель французької мови Костопільської гуманітарної гімназії ім.Т.Г.Шевченка.

Арготична лексика не є обмеженою ні в часі, ні в просторі, так як мова завжди була, є і буде формою академічного вираження людських думок. Будь-яке суспільство має свої табу, свої заборонені для вжитку слова, вчинки. Потрібно про них говорити, їх досліджувати, тому що арго завжди сприяли збагаченню будь-якої мови. Люди завжди з цікавістю відносяться саме до тієї лексики, яка є забороненою для загального вжитку.

Предметом дослідження є сутність арготизмів французької мови.

Мета наукової роботи - дослідити найважливіші джерела і способи презентації арготизмів у літературних творах, пресі та розкрити нові технології їх рефлексування в засобах масової інформації і походження арготизмів, їх розвиток та класифікацію.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, щоб визначити джерела поповнення французької мови арготизмами, дослідити причину їх появи.

У ході роботи ми вирішили наступні **завдання**: виявили основні критерії виникнення арготизмів; розглянули основні джерела і шляхи проникнення запозичень в мову; визначили роль і місце арготизмів в словниковому складі французької мови; розглянули особливості запозичень та їх адаптації в французькій мові.

Ми простежили, що аргологія є наукою, яка розвивається тільки разом із мовою та дійшли до **висновку**, що арготизми властиві всім мовам, на якому б рівні розвитку вони не знаходилися, що служить ще одним доказом того, що аргологія – невід’ємна і органічна частина мовної системи.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАНЦУЗЬКОГО І УКРАЇНСЬКОГО УКРАЇНОМОВНОГО ЕТИКЕТУ ТА ЕТИКЕТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Автор: **Жеребенко Анастасія Валеріївна**, учениця 11 класу Рівненської гімназії, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Фещук Л.Р.**, кер. гуртка РМАНУМ.

Сьогодні полікультурне виховання набуває особливого значення. Відомо, що нерозуміння етнічної специфіки народу здатне іноді значно ускладнити процес становлення конструктивного діалогу. У зв’язку з цим особливої **актуальності** набувають дослідження в комунікативній сфері і зокрема у вивченні етикетних норм поведінки.

Метою дослідження є виявлення найтипівіших форм французького мовного етикету та етикетної поведінки та порівняння їх з відповідними українськими формами.

Поставлена мета передбачає рішення наступних **завдань**:

- провести культурологічний аналіз поняття «етикет» і виявити його основні властивості і функції;
- проаналізувати різні приклади французького мовного етикету та поведінки у діловій і неформальній сфері спілкування та порівняти їх з українськими реаліями;
- виявити домінантні особливості французької етикетної поведінки.

Об’єктом дослідження є одна з форм стереотипної поведінки — етикет. Предметом дослідження є процес функціонування етикетної поведінки у різних галузях французького традиційного суспільства.

У роботі були проаналізовані праці багатьох зарубіжних та вітчизняних учених з метою проведення аналізу поняття «етикет» і виявлення його основних властивостей та функцій.

У роботі проаналізовано різні приклади французького мовного етикету та поведінки у діловій і неформальній сфері спілкування та порівняно їх з українськими реаліями. Слід зазначити, що етикетна поведінка в українців та французів, не зважаючи на зовнішні відмінності, має багато подібних рис.

Порівняльна характеристика виразів у досліджуваних ситуаціях підтверджує факт, що марно шукати точний переклад того чи іншого речення, слід вживати мовний зразок, доречний для даної мовленнєвої ситуації. Кількість еквівалентних зразків у досліджуваних мовах може бути різною.

Значимість етикету проявляється у відображенні ним соціальної ієрархії в суспільстві, положенні різних соціальних груп стосовно одна одної. Етикет відображає і загальний культурний рівень людей.

Результати дослідження можуть бути використаними учнями середньої школи, які бажають поглибити свої знання та використовувати французьку мову у майбутньому професійному житті.

СЕКЦІЯ «ІСПАНСЬКА МОВА»

ВНЕСОК «ПОКОЛІННЯ ЛІТЕРАТОРІВ 1898 РОКУ» У РОЗВИТОК ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ДУМКИ

Автор: **Волошин Дмитро Миколайович**, вихованець РМАНУМ, учень 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Кропивко І.М.**, кер. гуртка РМАНУМ, вчитель іспанської мови Рівненської спеціалізованої ЗОШ № 15.

Глибока соціально-політична криза в Іспанії кінця XIX – початку XX століть визначала складні процеси в культурі, зокрема у літературі.

Розглядається поняття літературного покоління. З’ясовано, що літературне покоління є поняттям історикологічним.

Мета дослідження – аналіз діяльності та творчості «Покоління літераторів 1898 року».

Розглянуто причини появи ідейно-культурного руху у середовищі іспанської інтелігенції на межі XIX – XX століть. Запропоновано визначення «Покоління літераторів 1898 року» як осередку культурно-ідейного руху в Іспанії.

Досліджено характерні риси та загальні цінності, що об’єднували літераторів «Покоління 1898 року», їх гуманітарний підхід до проблем суспільного розвитку. Проаналізовано шляхи вирішення «проблеми Іспанії». Виділено основні теми та індивідуальний стиль представників «Покоління». Розглянуто розбіжності у поглядах літераторів у сфері ідеології і у вирішенні естетичних проблем.

Досліджено творчі доробки окремих представників «Покоління» та виділено їх персональний внесок у розвиток іспанської мови.

Досліджений автором внесок «Покоління літераторів 1898 року» у розвиток іспанської мови та гуманітарної думки розширює уявлення стосовно важливого періоду в історії Іспанії та літературного процесу, представниками якого були літератори «Покоління».

СЕКЦІЯ «РОСІЙСЬКА МОВА»

НАИМЕНОВАНИЕ ВНЕШНИХ И ВНУТРЕННИХ КАЧЕСТВ ЧЕЛОВЕКА

(на матеріалі повісті М.А.Булгакова «Собачье сердце»)

Автор: **Кириченко Анастасія Александровна**, вихованка РМАНУМ, учениця 9 класу Ровенської загальноосвітньої школи № 5.

Науковий керівник: **Бисовецька Л.А.**, доцент РИС КСУ, канд. філологічних наук.

Общей тенденцией современной лингвистики является движение от сферы системы к центру всех этих систем – к человеку.

Язык, как известно, является исключительным атрибутом человека. Одновременно человек является центральной фигурой на той картине мира, которую рисует язык.

Цель исследования — выявить особенности наименования внешних и внутренних качеств человека в повести М.А. Булгакова «Собачье сердце» путем анализа лексико-семантического поля слов, характеризующих человека с точки зрения его постоянных физических и психических свойств.

Цель предопределила и **задачи** исследования: выявить в тексте романа наименования внешних и внутренних качеств человека; осуществить лексико-семантический анализ антропонимов; определить структуру наименований; выяснить мотивы номинации названий качеств человека; выделить функции наименований.

Актуальность исследования обусловлена отсутствием научных работ, посвященных изучению внешних и внутренних качеств человека в повести М.А. Булгакова «Собачье сердце». Работа актуальна и тем, что она направлена на рассмотрение отражения в языковых единицах ментальности человека во всем многообразии ее проявления; она способствует изучению особенностей номинации человека в начале XX в., выявляет наиболее значимые ценности этнического сознания русского народа и определяет место номинантов в системе языковых средств, хранящих в себе этнокультурную информацию.

Наименования человека составляют разветвленный слой лексики, который неоднократно был предметом лингвистического анализа в русской лексикологии. Однако ученые сосредоточивали внимание на отдельных лексических группах или аспектах, вследствие чего тематическая группа лексики «Человек и его черты» не получила максимально полного системного описания.

ВІДДІЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

СЕКЦІЯ «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

ХУДОЖНЯ КОНЦЕПЦІЯ ЛЮБОВІ У МАЛІЙ ПРОЗІ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

Автор: **Керницька Юлія Юріївна**, учениця 11 класу Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр надії», вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Крупка М.А.**, кер. гуртка РМАНУМ, канд. філол. наук, доц. каф. української літератури РДГУ, **Герус Л.Г.**, вчитель української мови та літератури Рівненської спеціалізованої школи I-III ст. «Центр надії».

Актуальність досліджуваної теми у тому, що саме поняття «любов» належить до «вічних тем». Спроба узагальнити цей образ у філософсько-психологічній площині на прикладі новел Григора Тютюнника – це можливість осягнути найвищі сходинки людського світосприймання, переглянути основу власного світогляду, проаналізувати одну із важливих умов особистісного зросту – мистецтво любити. Образ любові своєю невичерпною багатогранністю залишається відкритим для всіх шукачів і дослідників «вічної таїни».

Мета наукової роботи: дослідити художню концепцію любові у малій прозі Григора Тютюнника та розкритися через розв'язання поставлених завдань: відстежити історію дослідження питання; з'ясувати феномен образу любові у новелі «Три зозулі з поклоном»; розглянути поняття любові у філософській, психологічній і релігійній площинах; проаналізувати іпостасі любові у творчому осмисленні Григора Тютюнника на прикладі творів малої прози.

Тема любові є наскрізною у творах Григора Тютюнника і найповніше відображення знайшла у художньо-естетичному маніфесті митця – новелі «Три зозулі з поклоном». Ця новела, як і інші твори малої прози Григора Тютюнника, характеризуються ліричним автобіографізмом, оскільки побудовані на реальних подіях або несуть у сюжетних колізіях пережитий автором суб'єктивний досвід. Так, в основу новели «Три зозулі з поклоном» лягли драматичні особисті спогади, пов'язані зі любовною історією батьків, яка уособлює травматичний досвід українських родин у часи тоталітарних репресій.

Саме у цьому творі відчуття любовного зв'язку між жінкою і чоловіком досягають сакрального рівня, за яким – зникнення тілесної оболонки і реального світу. Традиційна художня схема «любовного трикутника» постає через колізію благородних почуттів персонажів, які передаються через ряд символічних образів, переосмислених на основі фольклорних традицій.

Наскрізна тема любові у творах Григора Тютюнника обумовлена його світобаченням: письменник болісно реагує на все, що завдає шкоди людській душі, збіднює її, а відтак і пропонує у своїх творах шляхи вирішення проблем відчуженості, самотності, безвиході через уміння проявляти героями одну з найвищих чеснот – любов.

КАТЕГОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО У СВІТОГЛЯДНОМУ РОЗВИТКУ ТА ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ КУЛІША

Автор: **Авдеєнко Юлія Сергіївна**, учениця 10-А класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 13, дійсний член РМАНУМ.

Науковий керівник: **Мазур О.О.**, кер. гуртка, заст. директора РМАНУМ.

Актуальність теми полягає в тому, що на двадцять першому році Незалежності України існує проблема захисту рідної мови. Прикро усвідомлювати, що наша рідна мова втратила цінність, а причина тому – русифікація, що породила нігілізм, зневіру в престижність української мови. Ми маємо перебороти зневагу до української мови, яка повинна бути основною серед національної державної еліти та освічених верст суспільства.

Завдання роботи:

- дослідити категорію «національного», динаміку «національних пріоритетів» в українській дійсності та у свідомості знакових українських постатей;
- простежити відчуття «національної приналежності» у свідомості Миколи Куліша;
- проаналізувати національні пріоритети у громадській та культурній діяльності митця;
- опрацювати явище «українізації» та пов'язані з ним національно-світоглядні тенденції у комедії «Мина Мазайло» та п'єсі «Патетична соната».

Зміст роботи. Зосереджено увагу на дослідженні категорії національного у світоглядному розвитку та творчості Миколи Куліша. Дослідженням доведено, що Микола Куліш – один з харизматичних представників української ментальності, думки – значну частину свого життя присвятив утвердженню й розвитку національного духу, утвердженню інтересу до нього.

Наукова новизна і висновки: не спираючись на дослідження науковців, наш особистий внесок полягає у відкритті нового погляду на національний світогляд Миколи Куліша, який відображається у творчій спадщині драматурга. Ми дійшли висновку, що обставини, в яких перебуває сучасна Україна доцільно втілена у творах митця. Адже ми переживаємо наразі практично ту ж саму ситуацію, постаємо перед подібними проблемами.

ОБРАЗ ІНТЕЛІГЕНТНОЇ ЖІНКИ У ПРОЗІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

Автор: **Ворожбит Тетяна Маратівна**, учениця 11 класу Радивилівського НВК «ЗОШ I – III ст. № 1 – гімназія».

Науковий керівник: **Ксьондзик Р.К.**, вчитель української мови та літератури Радивилівського НВК «ЗОШ I – III ст. № 1 гімназія».

Ольга Кобилянська – визначна, цікава, неповторна й оригінальна постать в українському письменстві кінця XIX – початку XXст., яка, маючи тісні зв'язки з українськими громадськими і культурними діячами, переймалась проблемами тогочасної національної інтелігенції, які були наріжним каменем її літературної діяльності.

Її творчість знаменується в історії української модерністської літератури як визначне й оригінальне явище. Талановита новелістка, видатний майстер соціально-психологічної повісті, вона збагатила українську культуру творами, що мають не тільки велике пізнавальне, а й художнє значення.

Основним рушійним центром творчості Кобилянської є ідея свободи, добра і краси, що породжує в її уяві високий і світлий етичний ідеал особистості, який утілюється повною мірою в її інтелектуальній прозі: «Природі», «Людині», «Царівні», «За ситуаціями», «Через кладку», «Valsemélancolique».

У центрі уваги письменниці – образ інтелегентної жінки, що змагається за свою незалежність і людську гідність, за право на повноцінне, духовно багате життя. Жінка Кобилянської – інтелектуальна особистість, Людина з великої літери, яка відзначається широтою зацікавлень, непохитністю переконань і принципів, високою свідомістю і значною активністю у здійсненні своїх задумів.

Отже, письменниця була серед тих, хто розповсюджував прогресивні ідеї в Європі й Україні зокрема. Своїми творами вона впевнено йшла до мети, борючись за те, що вважала головним у житті. Ці прагнення Кобилянської ми бачимо і навіть відчуваємо через призму її творів, революційні промені яких, заломлюючись, відбивалися на прогресивному, інтелегентному населенні тогочасної Європи.

Етичний ідеал О. Кобилянської – духовно чиста, тонка, високоінтелектуальна, горда, цільна і незалежна особистість (жінка) з розвиненим почуттям власної гідності, з високим, аж до жертвовності, почуттям обов'язку перед іншими людьми, перед своїм народом. А саме тому її невмирущі твори справляють до цього часу величезне враження на наших сучасників, відкривають можливість черпати щось нове з філософського буття письменниці, розширювати свій кругозір і творити досконалий світ.

«НЕМА ЛЮБОВІ ПОНАД ТУ, ЩО ОКОПИЛА КРОВ'Ю КРУТИ... (ГЕРОЇ КРУТ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ)»

Автор: **Дибач Роман Олегович**, учень 10 класу Сарненського НВК «Школа-колегіум».

Науковий керівник: **Дибач Т.А.**, вчитель української мови та літератури Сарненської ЗОШ II-III ст. – економіко-правового ліцею «Лідер».

Історія знає багато жертв в ім'я ідеї, але аналогічної Крутам не було. Що ж було тут, під Крутами? Хто були ті юні завзятці? Чи вірили вони у свої сили? Чого прагнули гімназисти 6,7,8-х класів і молоді студенти, що не визнавали війни і смертної кари, засуджували будь-яке насильство, а тим більше вбивство? Коли вдарив останній час молодій Україні, вони, 300 юнаків, пішли проти більшовиків – і полягли всі... У багатьох творах українських письменників описано ті тяжкі для нашої країни часи – період боротьби нашої молоді Української Народної Республіки за свою незалежність.

Практично з усіх творів про героїв крутянців читачі дізнаються про героїчну загибель тридцяти молодих і славних воїнів. Час іде. А їх немає не буде вже ніколи. Вони навіки залишили те, що найбільше любили – свою Україну. Це, як сказав Павло Тичина, триста мучеників. Це – український цвіт! Їхня загибель – початок кривавої дороги. Скільки ще того цвіту загине? Що було далі, ми вже знаємо. Те, що загинули дуже юні, а навкруги буває життя, ще більше загострює усвідомлення такого тяжкого лиха, такої втрати, неприродності смерті. Разом із юнаками загинули і їхні ненароджені діти, онуки, правнуки, яким так і не судилося побачити свою Україну.

Наш земляк Микола Луків написав у вірші «Крути»:

Ще юнаки, ще майже діти,
А навкруги і смерть, і кров.
«На порох стерти, перебити!» -
Іде на Київ Муравйов.
Полків його не зупинити,
Та рано тішаться кати:
Коли стають до зброї діти,
Народ цей – не перемоги!

І нехай сучасні вчені-історики розмірковують про міфи і правду Крутянської битви, ніхто не поставить під сумнів високий героїзм і патріотичну самопожертву юних борців за ідею, відданих захисників національної справи.

Вказані обставини й зумовили актуальність проблеми. Дослідження творчості українських письменників, які присвятили кращі сторінки своїх творів Героям Крут – вагомої сторінки нашої історії, є важливим, оскільки це явище не було раніше взагалі вивчене, і має загальноукраїнське значення. Висвітлення й аналіз цієї творчості та здійснення її оцінки неможливе лише через огляд творчих здобутків письменників, істориків, журналістів, художників, композиторів. Саме тому так важливо дослідити місце і роль битви під Крутами у розвитку національної історії та літератури ХХ ст., а також простежити її вплив не лише на літературу сучасну, а й на світогляд сучасної молоді. Дослідження даної теми є актуальною проблемою сучасного літературознавства, адже теоретичний аспект нашого дослідження поєднується з потребою вивчення творчості українських письменників, які у своїх творах неодноразово звертаються до героїзму молодих крутянців.

ПОЕТИЧНА ТВОРЧИСТЬ ПЕТРА ВЕЛЕСИКА

Автор: **Дулік Діана Ігорівна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ I – III ст. № 3.

Науковий керівник: **Аврамишина К.М.**, вчитель української мови та літератури Костопільської ЗОШ I – III ст. № 3.

«В моїм поліському журавлинім краї все, все моє: від хліба – до пісень!» (Петро Велесик)
Витоки ліричності поета знаходимо на берегах річки Голубиці у селі Гута, де поет з'явився на світ 2 січня 1944 року. Після закінчення школи із золотою медаллю вступив на фізико-математичний факультет Рівненського педінституту.

Член Національної спілки письменників України, член Національної спілки журналістів України, Заслужений журналіст України, лауреат обласної літературної премії ім. В.Поліщука, лауреат екологічної премії ім. І.Носаля.

Автор поетичних збірок «Схолоче стремено», «Вербова колиска», «Сенс нестерпного польоту», «Листя у слідах», «Голуба вуздечка», «Бурштинова роса», «Сполохані коні» та інші.

Творчість Петра Велесика різножанрова – це романи, новели, оповідання, документальні, епічні твори, інтимна, громадянська, філософська та пейзажна лірика. Поетична творчість митця багатогранна: у ній і дитинство болоче, обпечене війною; гіркий спогад про материнську долю; пейзажі рідного краю, де спомини поета «дноють і ночують»; роздуми про людську честь і гідність; тривоги і болі за долю рідного краю; віра у краще майбутнє; історія рідного краю, поневоленого чужинцями; трагічна доля українського народу.

«Веселинки для Даринки» - дитяча творчість поета, заколисує та забавляє.

Митець зображує прекрасні картини природи і найпотаємніші почуття ліричного героя, животрепетні проблеми сьогодення; і коні «гривасті» у кожній поетичній збірці. Суворий оптимізм, ліризм, метафоричність мови.

Кохання, яке не згасає з роками, а зіграє теплом усе життя.

Віршам Петра Велесика характерна відсутність зайвої описовості; автор кількома мазками створює прекрасні краєвиди: білі сосни, білий берег, червоне сонце... Майже у кожній збірці присутні теми вболівання за майбутнє України, неприйняття надмірної покірності нашого народу, тривога за долю української мови, швидкоплинність життя, його тривоги і сумніви.

Досліджували творчість поета: Борис Боровець, Дарина Калюжна, Євген Шморгун, Василь Попенко, Володимир Ящук, Степан Бабій.

Митець працює над новими поетичними творами та йде в ногу з часом. Захоплює його жага до життя, до творчості, до пізнання нового. Девіз Петра Яковича Велесика «Бути собою».

ТРИЄДИНІСТЬ АВТОРСЬКО-ЛІРИЧНОГО «Я»: ДИТИНСВО, ПАМ'ЯТЬ, ОТОЧУЮЧИЙ СВІТ (ЗА ЗБІРКОЮ ЛІНИ КОСТЕНКО «МАДОННА ПЕРЕХРЕСТЬ»)

Автор: **Жидкова Юлія Сергіївна**, учениця 11-А класу Рівненської ЗОШ I-III ступенів №8.

Наукові керівники: **Кирильчук О.М.**, канд. філол. наук, доц. кафедри української літератури РДГУ, **Назарук Н.В.**, вчитель української мови та літератури, директор Рівненської ЗОШ I-III ст. № 8.

Сучасному читацькому загалу нова збірка Ліни Костенко «Мадонна Перехресть» цікава хоча б тому, що, побачивши світ у вересні 2011 року, книжка продовжила літературні дискусії у колі шанувальників тематики творчості письменниці після виходу у світ першого прозового твору авторки «Записки українського самашедшого». Оскільки за формою подачі матеріалу збірку можна вважати камерним виданням (присвяти, родинні фотографії, присутність біографічних моментів, які прочитуються відразу), то закономірними у збірці є твори, у яких простежується тематика дитячих років із погляду життєвого досвіду поетеси, яка намагається переконати читача, що «душа дитини» залишається у кожного дорослого і це ніяк не школить реальному сприйняттю життя.

Екскурси ліричної героїні збірки у світ дитинства закономірно поєднуються із мотивами людської пам'яті через епізодичні асоціації, символіку оточуючих речей. Крім того, відчуття часу в Ліни Костенко - своєрідна часова ланка у долі різних поколінь.

Ліна Костенко в останній своїй поетичній збірці не відходить від зображення теми природи, продовжуючи вироблені художні підходи до одухотворення пейзажів. Її лірична героїня розчиняється у природному естві, не втрачаючи при цьому свого власного обличчя. Крім того, позитив у ставленні до оточуючого світу окремо взятої людини у розумінні письменниці – ознака духовної організації цілісної особистості.

Стиль поезій збірки характеризується знаковою афористичністю, образні вислови авторки художньо витончені, є зразками розмаїтих стилістичних фігур.

У збірці «Мадонна Перехресть» Ліна Костенко вірна своїм авторським засобам поетичної виразності тексту і філософськи наповненій тематиці, яка визначає її місце у сучасному літературному житті.

СВОЕРІДНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО ВИРАЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЗМУ В ПОВІСТІ ЄВГЕНА ШМОРГУНА «ПЛАЧ ПЕРЕПЕЛА»

Автор: **Зборовська Софія Ярославівна**, вихованка гуртка КПНЗ «Володимирецький районний Будинок школярів та юнацтва». учениця 11-Г класу Володимирецького районного колегіуму.

Науковий керівник: **Дядечко Р.П.**, кер. гуртка КПНЗ «Володимирецький районний Будинок школярів та юнацтва», учитель української мови та літератури Володимирецького районного колегіуму.

Питання психологізму у художньому творі знайшло відображення у працях: Довбні Л. М. «Мовні засоби вираження психологізму в оповіданні Шолом-Алейхема «Ножик»», Рудецької Н. М. «Психологізм української реалістичної прози 60-70 років XIX століття». Якщо ж говорити про літераторів Рівненщини, то до психологічного зображення героїв звертається Євген Шморгун. Про своєрідність художнього вираження психологізму в повісті «Плач перепела» Є. Шморгуна йтиметься у даному дослідженні.

Актуальність теми визначається значною вагою творчого доробку Євгена Шморгуна для літератури рідного краю, потребою вдумливого прочитання творів митця з позицій сучасного літературознавства.

Мета роботи: з'ясувати своєрідність художнього вираження психологізму у повісті Євгена Шморгуна «Плач перепела», розкрити риси творчої індивідуальності митця. Поставлена мета передбачає розв'язання **таких завдань**: ознайомитися з теоретичними і практичними основами досліджуваної проблеми; описати параметри антропоцентричної моделі світу в повісті Євгена Шморгуна «Плач перепела» в аспекті психологізму; визначити своєрідність художнього вираження психологізму у творі, дослідити засоби психологічного характеротворення образу Романа Ярого у творі Євгена Шморгуна «Плач перепела».

Об'єкт дослідження - повість Євгена Шморгуна «Плач перепела».

Предмет дослідження – своєрідність художнього вираження психологізму у повісті Євгена Шморгуна «Плач перепела».

Наукова новизна полягає в тому, що вперше в науковий обіг введено повість «Плач перепела» Євгена Шморгуна, де визначено своєрідність художнього психологічного зображення характерів героїв повоєнного часу.

Практичне значення одержаних результатів. Результати цієї науково-пошукової роботи можуть бути використані для створення комплексного дослідження з проблем типології та еволюції психологізму в українській літературі. Положення і висновки знадобляться для роботи з дітьми у шкільних літературних гуртках, при написанні учнівських рефератів, на уроках літератури рідного краю.

Методи та прийоми дослідження. У роботі використано такі методи дослідження, як: порівняльний, аналогії, ідейно-художнього аналізу, узагальнення.

ХУДОЖНЯ ПРИРОДА «НЕОКЛАСИЧНОГО» В ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ЗЕРОВА

Автор: **Карпінчук Вікторія Миколаїна**, учениця 11-Б класу Здолбунівської ЗОШ № 6.

Науковий керівник: **Ющак Е.Р.**, вчитель української мови та літератури Здолбунівської ЗОШ № 6.

Зеров М. мав виражену концепцію розвитку національної культури, за якою українська словесність – невід'ємна складова частина європейської культури, а кращі зразки здатні задовольнити найвимогливіший смак. На думку Зерова, «культурним орієнтиром» для України має стати величезний європейський мистецький фонд. Це положення поет відстоював і в своїх політичних статтях та публічних виступах під час літературної дискусії 1925-1928 років, і в численних висококваліфікованих перекладах, і, звичайно, в оригінальній ліриці.

У вітчизняній класиці М.Зеров шукав насамперед підтвердження тим естетичним засадам, які вважав перспективними щодо українського письменства, відтак його інтерпретаційна стратегія і тактика полягала у виділенні відповідних естетичних категорій та образних моделей. Літературознавця і поета у літературних надбаннях України приваблювало те, що відповідало його уявленням про досконалість, довершеність художніх явищ, поетичного мислення. Будучи прихильником оновлення літератури, М.Зеров засвідчував свою глибоку переконаність у неодмінному використанні класичних надбань, був прихильником необдуманих і примхливих новацій, не сприймав політизацію мистецтва, його провінційності. Характеризуючи літературних персонажів, він звертав увагу на чіткість, строгість, довершеність моделювання художніх типів, характерів, вловлював гармонію у вираженні думок та почуттів ліричного героя в поетичних творах.

Неокласичні риси проявились у звертанні до форми сонета, у якій зберігалися світові та вітчизняні літературні традиції, а також у намаганні протиставити апробовані класичні канони деструктивним експериментальним традиціям 20-х років. Митець вбачав у сонетній формі вияв найвищої художньої майстерності та філігранний вид авторської думки. М.Зерову вдалося гармонійно поєднати у своєму сонеті інтелектуальну напругу та психологічну чуттєвість, філософське мислення та образне самовираження.

Опрацюючи тему, ми дійшли до висновку, що давньоримські, давньоукраїнські та античні мотиви у поезії

Зерова вказують на художню природу «неокласичного» в його творчості. Поет художньо переконливо інпретував, подавав у новому освітленні класичні надбання минулого, шукаючи в них і філософський, і художній сенс, важливий для сучасності. Творче осмислення давніх мотивів та образів сприяли М.Зерову в розширенні можливостей рідної літератури, популяризації античної та давньоукраїнської культури, позитивно впливали на художню творчість сучасників. У процесі творчого засвоєння світового словесного мистецтва письменник зумів поєднати кращі зразки давньої культури з національною.

Естетичні погляди та поетична творчість М.Зерова – видатне явище в історії новітньої української літератури. Як лідер неокласиків він намагався повернути вітчизняне письменство до класичних витоків, прагнув оновити літературу завдяки осмисленню традицій, спрямувати її розвиток у русло світового літературного і культурного руху, звільнивши від народницького пафосу та провінційності.

ПОЕТИКА ВАЛЕР'ЯНА ПОЛІЩУКА

Автор: **Кашпрук Марія Анатоліївна**, учениця 11 класу Хрінницької ЗОШ I-III ступенів Демидівського району.

Науковий керівник: **Жулинський М.Г.**, академік НАН України, директор Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України.

Мета: дослідити особливості поетики Валер'яна Поліщука крізь призму його світобачення, світосприймання та світовідтворення й досягнути рівень її мистецької досконалості; простежити особливості поетичного самовираження Валер'яна Поліщука; розкрити специфіку становлення й розвитку творчої особистості поета і з'ясувати його роль та місце в літературному процесі.

Актуальність теми полягає в тому, що без творчості Валер'яна Поліщука ми не уявляємо історії української літератури. Його творча спадщина досліджена не в повному обсязі. І, може, вона більше цікава для істориків, ніж літературознавців, однак не треба з терезів знімати того, що вершини його творчості – світлі і чисті, їх не затуманила завеса часу.

Новизна дослідження визначається новим підходом до конкретного аналізу творчості Валер'яна Поліщука як представника когорти українських письменників доби Розстріляного Відродження в контексті літературного, інтелектуального та соціально-політичного життя першої половини ХХ століття й полягає у з'ясуванні своєрідності його поетичної манери.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання при викладанні курсу історії української літератури ХХ ст., розробці практичних занять, спецкурсів і спецсеминарів з відповідної проблематики під час вивчення в школі, у проведенні бесід з позакласного читання, у курсі вивчення літератури рідного краю.

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ОБРАЗУ ІУДИ (ЗА ТВОРАМИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «НА ПОЛІ КРОВІ», ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ «ЮДА», ЛЕОНІДА АНДРЕЄВА «ІУДА ІСКАРІОТСЬКИЙ»)

Автор: **Ковтунович Наталія Вячеславівна**, учениця 11-Б класу Зарічненського НВК «ЗОШ I ступеня - гімназія».

Науковий керівник: **Кирикович З.Л.**, вчитель української мови та літератури Зарічненського НВК «ЗОШ I ступеня - гімназія».

Християнство завжди було явищем, яке мало значний вплив на розвиток української літератури. Художній простір сучасної літератури насичений молитвами, що зумовлено духовними потребами епохи. Проте так було не завжди. У своїй роботі ми зробили спробу простежити розвиток жанру української віршованої молитви у творчості письменників різних періодів, зокрема у поетів Рівненщини. В цьому і є **актуальність обраної нами теми**.

Мета наукової роботи: проаналізувати еволюцію становлення молитви як літературного жанру від ХХст. до наших днів.

Завдання дослідження:

- дослідити показові в обраному аспекті тексти видатних і маловідомих представників української літератури;
- з'ясувати вплив правлячої політичної системи на формування жанру молитви;
- простежити розвиток даного жанру у творчості поетів Рівненщини.

Предмет дослідження: поетичні твори українських поетів, які мають форму молитви чи близьку до неї.

Наукова новизна роботи полягає в практичній спробі дослідження розвитку жанру української віршованої молитви, зокрема у творчості поетів Рівненщини.

ОСОБЛИВОСТІ МАЛОЇ ПРОЗИ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА. ЗБІРКА «ВИНО З ТРОЯНД»

Автор: **Ляхіна Ірина Сергіївна**, учениця 10 класу Кузнецовської гімназії.

Науковий керівник: **Староверова А.М.**, вчитель української мови та літератури Кузнецовської гімназії.

Василь Симоненко відомий як самотній поет. Однак митець пробував себе не лише в ліриці, а й у публіцистиці, в поетичній казці-притчі й навіть у прозі.

До цього часу прозовим творам митця приділено не заслужено мало уваги, бо ж дослідники традиційно вважають його тільки поетом. Прозові твори недостатньо проаналізовані і поціновані. Тому стали **об'єктом** нашого дослідження.

Мета нашої наукової роботи: дослідити розмаїття тем і проблем малої прози Василя Симоненка, проаналізувати художні особливості творів: мовні засоби творення психологічного портрета персонажа, роль пейзажу у відображенні стану душі людини, мову прозових творів.

Дослідивши особливості прозової творчості Василя Симоненка, яка представлена збіркою «Вино з троянд», можна зробити висновки:

Симоненкова проза передає неповторний колорит свого часу з його світлими сподіваннями і гіркими реаліями та спогадами;

- психологія і зовнішність людини часто представлені імпліцитно, спостерігається підвищена метафоричність, символіка;
- природа у прозі Симоненка персоніфікована;
- мова прозових творів письменника характеризується лаконізмом оповіді, короткими описами, афористичністю, динамічністю у поєднанні із надзвичайною метафоричністю, зв'язком із живою народною мовою.

Прозова творчість Василя Симоненка заслуговує на почесне місце в українській літературі. Адже вона, як і поезія, прийнята щирістю, ніжністю, високою вимогливістю до людей і великою любов'ю до них.

ІСТОРИСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ РОЛІ ВОЖДЯ В ДОЛІ НАРОДУ ЗА ІСТОРИЧНИМИ РОМАНАМИ ЛІНИ КОСТЕНКО «МАРУСЯ ЧУРАЙ» ТА «БЕРЕСТЕЧКО»

Автор: **Петровська Марія Сергіївна**, учениця 11 класу Рівненської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 23.

Науковий керівник: **Мазур О.О.**, кер.гуртка, заступник директора РМАНУМ.

Важливу роль у пізнанні минулого відіграє художня література. Поваги заслуговує той народ, котрий знає свою історію і виносить з неї уроки, зберігаючи національну ідентичність від корозії часу. На початку третього тисячоліття настав час пройти багатостраждальний шлях нашої держави, переосмислити її історичний досвід, усвідомити причини перемог і поразок, втрат і досягнень.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей трансформації історично-психологічного образу вождя та його значення у долі народу шляхом конструювання минулого за історичними романами Ліни Костенко, в об'єктивному розумінні феномену історичної правди та художнього вимислу.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, мету і завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи роботи, окреслено наукову новизну одержаних результатів.

Викладені положення дозволяють зробити такі узагальнення:

- у нашій свідомості образ Марусі є своєрідним символом України тому, що в ній втілено найкращі моральні якості народу. Перейнята болями і стражданнями Вітчизни, легендарна співачка не мислить свого особистого щастя без щастя рідної землі. Її серце сповнене глибокої любові до України, гніву і презирства до тих, хто її плюндрує і зраджує. Геній піднімається над своєю добою, випереджає час, і доба не може його оцінити, тобто люди, бо нема ж пророка у власній Вітчизні;
- на думку Ліни Костенко, сила вождів – у їх єдності з народом, розумінні його інтересів і глибокій повазі до нього як до єдиного справжнього господаря життя. Поетеса не ідеалізує лідерів з народу, не робить з них легендарних героїв;
- визначаючи основний мотив поведінки Богдана Хмельницького, жорстокий аргумент його внутрішньої муки, треба використати категорію «відповідальність». Розмежування етичних понять «жити для себе» і «жити для всіх» у гетьмана випробуване найдраматичнішими ситуаціями спільної з народом долі;
- народ з його одвічною ідеєю добротворення, з його найвищими морально-етичними категоріями, його обдаруваннями й талантами був, є і буде, і в народній пам'яті, на скрижалях історії будуть навіки вписані імена його вождів, геніїв, митців;
- вождь, митець, геній не може бути пророком без підтримки народу, як і народ, представлений видатними особистостями, які не мають підтримки у суспільстві, не може змінювати історію.

СПЕЦИФІЧНІ РИСИ НОБЕЛЬСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Автор: **Свистак Альона Ігорівна**, учениця 10 класу, Сарненського НВК «Школа-колегіум» імені Т.Г.Шевченка.

Науковий керівник: **Турчик С.М.**, вчитель української мови та літератури Сарненського НВК «Школа-колегіум» імені Т.Г.Шевченка.

XXI століття характеризується складним економічним становищем України, нестабільною політичною ситуацією. Тому почуття гумору сьогодні – це оптимістичний погляд на майбутнє, ґрунтовний аналіз суспільних явищ

Саме тому **об'єктом** нашого дослідження є Всеукраїнський фестиваль гумору «Лауреат Нобельської премії», який, по-перше, тісно пов'язаний із краєзнавством, а по-друге, є віддзеркаленням суспільних подій життя і стану літератури. **Предметом** дослідження є тло фестивалю, ритуали та переможці. **Метою** нашої наукової роботи є дослідження специфіки особливостей Нобельської премії та фестивалю і значення його для розвитку українського гумору та літератури в цілому. **Актуальність** нашої наукової роботи полягає в тому, що Всеукраїнський фестиваль гумору, який проходить на Поліссі і назвою перегукується із всесвітньовідомою премією Альфреда Нобеля, мало досліджений і мало відомий пересічному українцю, проте має суттєве значення для розвитку української культури в нашому регіоні та в Україні в цілому.

Атрибути фестивалю повністю збігаються із відомою шведською премією, проте насичені місцевими традиціями та українським гумором. Премію вручали у п'яти номінаціях. Літературну могли отримати два претенденти: один – мешканець Рівненщини, другий – з іншої області України. Дослідження творів, що висувалися на здобуття премії, показало, що переважають твори сатиричного спрямування, які не лише викривають вади людини та суспільства, а й дають надію на оновлення, покращення ситуації. Таким чином, Нобельська премія – це своєрідна візитна картка Рівненщини та України, спосіб самовираження і самореалізації діячів української культури.

КОНЦЕПТ МІСТА В РОМАНІ ОЛЕКСАНДРА ІРВАНЦЯ «РІВНЕ/РОВНО (СТІНА)»

Автор: **Сопронюк Тетяна Михайлівна**, учениця 10 класу Рівненського НВК «Колегіум».

Науковий керівник: **Крупка М.А.**, канд. філол. наук, доц. каф. української літератури РДГУ, Рудюк Л.В., вчитель української мови та літератури Рівненського НВК «Колегіум».

Актуальність теми зумовлена потребою системного аналізу концепту міста в романі Олександра Ірванця «Рівне/Ровно (Стіна)». При цьому варто врахувати, що авторське розуміння накладається на інше значення, уже закладене культурою, й породжує нові інтерпретації. Тому концепт міста у творчості Олександра Ірванця вивчається у порівнянні з попередньою традицією.

Мета роботи полягає в дослідженні осмислення урбаністичної теми в українській літературі та з'ясуванні специфіки моделювання образу міста Олександром Ірванцем.

Реалізація мети передбачає виконання таких **завдань**:

- опрацювати літературознавчі джерела із зазначеного питання;
- розглянути образ міста у вітчизняному письменстві XIX століття;
- проаналізувати розвиток урбаністичної теми в українській літературі XX століття;
- з'ясувати особливості художнього зображення міста у романі «Рівне/Ровно (Стіна)».

Об'єктом роботи є роман Олександра Ірванця «Рівне/Ровно (Стіна)». **Предметом** – концепт міста у творі.

До 20-х років українська література не мала розвиненої урбаністичної тематики. Віктор Петров і Валер'ян Підмогильний змінили цю ситуацію, написавши перші інтелектуально-урбаністичні романи. Згодом до урбаністичної тематики звертаються Микола Хвильовий, Юрій Яновський та Павло Загребельний.

Рівне як літературний концепт з'явилося на мистецькій карті України порівняно нещодавно, про що свідчить поява «нібито роману» Олександра Ірванця «Рівне/Ровно (Стіна)». Письменник творить антиутопію в зображенні міста, де воно є універсальною моделлю України. Він вибудовує стіну посеред Рівного й ділить його на дві частини: соціалістичне Ровно та капіталістичний Західний сектор. Ці дві частини є кардинально протилежними: перша – це місто минулого, друга – місто майбутнього.

Східне Ровно є віддзеркаленням радянської епохи. Картини життя міста чергуються із ностальгічними спогадами про дитинство самого Олександра Ірванця. Західний сектор постає протилежним до Східного: це місто європейського зразка.

Таким чином, на прикладі двох частин одного Рівного, розділеного стіною, Олександр Ірванець описав Україну, між заходом і сходом якої теж проходить невидимий мур. Через контраст двох міст увиразнюється співіснування двох протилежних ідеологій, що неминуче призвело б до краху однієї з них.

ДУХОВНІСТЬ У ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

Автор: **Ярченко Анна Валеріївна**, учениця 11 класу Великоомелянського НВК «школа-гімназія» Рівненського району.

Науковий керівник: **Рибалкіна Т.М.**, вчитель української мови та літератури Великоомелянського НВК «школа-гімназія» Рівненського району.

Без імені Василя Симоненка сьогодні неможливо уявити українську культуру. Кожен рядок творів поета сповнений невичерпної любові. Любові до Батьківщини, до матері, до людини як особистості.

Мета роботи – дослідити творчість Василя Симоненка та її вплив на формування національної свідомості українського народу, долю нашої нації, наше сьогодення і майбутнє.

Духовний світ людини, її ідейне становлення в сучасному світі, формування справжніх цінностей, моральної культури – головні проблеми, які хвилюють нині, мабуть, кожного свідомого українця.

На совісті українського народу, в першу чергу молоді, лежить відповідальність перед майбутніми поколіннями за побудову Української держави.

На жаль, сьогодні в Україні немає духовного провідника, який об'єднав би український народ. Значить, за Маланюком, вождем бути поетові. Таким поетом-предтечею шістдесятників є Василь Симоненко, який, за словами Маланюка, «перекував стилет на стилос» і своїм полум'яним словом кличе нас до бою за Українську державу.

Ми повинні любити життя, рідну землю, людей на землі й творити добро, бо любов відкриває в людині людину. Саме до цього закликає нас поезія Василя Симоненка. Саме в цьому і полягає **актуальність даного дослідження**.

Дослідивши дану проблему, можемо зробити такі **висновки**:

- творчість Василя Симоненка відроджує в людських душах віру в найсвятіші наші ідеали;
- його творчість утверджує гармонійну єдність особи і суспільства, високу громадську цінність людської індивідуальності;

Василь Симоненко підносився до висот самовираження і вияву національного духу, говорячи про найголовніше і найбільш наболіле;

- твори Симоненка постали як результат його власної нелегкої творчої долі, тих суперечок і боїв за утвердження справжньої демократії, що гартували волю та характер молодого літературного покоління і впливали на наше сьогодення і майбутнє;
- прага життя, діяльної любові до землі, в яку «загруз... по серце», спонукає героя Василя Симоненка виходити на герць із «камінними душами», запалювати їх своїм горінням.

СЕКЦІЯ «СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА»

БАРОКОВІ ФОРМИ ХУДОЖНЬОГО МИСЛЕННЯ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА (на матеріалі трагедії «Ромео і Джульєтта» й комедії «Сон літньої ночі»)

Автор: **Євтушок Катерини Павлівна**, учениця 10 класу Сарненської гімназії.

Науковий керівник: **Стахова Н.Г.**, вчитель світової літератури Сарненської гімназії.

Актуальність: В. Шекспір сприяє збагаченню творчого потенціалу будь-якої культури, розширенню її художніх можливостей у результаті рецепції ідей та здобутків ренесансного класика. Художня своєрідність творів В. Шекспіра забезпечена «понадстильовістю» мистецьких установок генія.

Об'єкт дослідження: драматичні твори «Ромео і Джульєтта» та «Сон літньої ночі».

Предмет дослідження: бароковопоетикальна специфіка художньої образності у визначених творах

Мета: довести, що зазначена «надстильовість» творчості Шекспіра зумовлена специфічними інтенціями його художнього мислення, яке можна визначити як ранньобарокове.

Завдання: охарактеризувати надстильову специфіку художнього мислення В. Шекспіра, виявити риси ранньобарокового творчого мислення та художні форми, в яких відбувається його реалізація. Результати дослідження засвідчують потужну експлікацію барокових (ранньобарокових) прийомів у драматичних творах В. Шекспіра: еффуїстичність мовлення, використання різноманітних метафоричних конструкцій, епітетів і порівнянь, з допомогою яких створюється бурхлива образність, моделюється комічність ситуацій. Комедії притаманна алегоричність, іронія. Сміливість художньої інтенції Шекспіра виявилася в тому аспекті, як автор у комедії поєднав чарівну фантастику з фарсом. Різноманітністю відзначаються і лексико-стилістичні фігури: піднесені і ускладнені конструкції, фразеологічні звороти і прозаїзми, тавтологізми, спільнокореневі слова та антитези. Стилістичні та риторичні фігури допомагають розкрити особливий психологізм героїв драматичних героїв.

ОМАР ХАЙЯМ. ЖИТТЯ ТА ФІЛОСОФІЯ «НАМЕТНИКА»

Автор: **Герук Марина Володимирівна**, учениця 9-А класу Соснівського НВК «гімназія – ЗОШ I ст.» Березнівського району.

Науковий керівник: **Рицька Т.Б.**, вчитель світової літератури Соснівського НВК «гімназія – ЗОШ I ст.» Березнівського району.

Омар Хайям... Повне ім'я—Гіяс ад-Дін Абу-л-Фатх Омар ібн Ібрахім Хайям Нішапурі. Його називали «вченим мужем століття». Він був видатним математиком, фізиком, астрономом, філософом. Календар, запропонований Омаром Хайямом, був на 7 секунд точніше нині діючого григоріанського календаря (розробленого в XVI столітті). Наші сучасники знають його передусім як геніального поета, автора чотиривіршів, рубаї.

У віршах Хайяма читається така філософія його світогляду, як гуманізм і волелюбність, постійна іронія і скепсис, а поряд з цим своєрідне епікурейство, що іноді переходить у гедонізм і поєднується з вільнодумством, а то й безбожжям, коханням.

Філософ нарікає на Творця, звинувачує його у бідах, адже він сам створив цей світ. У своїх віршах Хайям називає Аллаха Всевишнім, Творцем, Гончарем, Небесами неблаганними, ослом, п'яницею, Небесним витівником і т.і. Викриває лицемірство клірків і не потребує посередників у спілкуванні з Богом. У циклі «філософія життя» Хайям виступає знавцем життя, порадиником, спостерігачем, застерігає людей від помилок. Рубаї про вино у Хайяма необхідно інтерпретувати як прямий виклик релігійній тиранії. Поет захоплюється людиною, її розумом, зневажає її вади, сумує з її бід і горя, і просить шукати людину у кожному стрічному. Хайям про себе і про сенс буття розмірковує з іронією та сумом. Він філософ, він п'яниця, він творець своєї долі і лялька у руках Всевишнього, він вчився і навчав, він змарнував життя, і досягнув багато чого в житті, він людина, як кожний з нас. Любов у Хайяма—це всевіт, співочий птах, це кучері красуні, тюльпановидна жінка, це шлях до царства Всевишнього, це таємниця.

Мета роботи: вивчити життєвий шлях поета, проаналізувати його рубаї, класифікувати їх за темами, визначити їх цінність;

Актуальність: поезії Хайяма сучасні, приваблюють філософським змістом, та проблематикою, адже питання добра і зла, любові до жінки, пошук Бога і пошук самого себе є вічними, і для сучасників є джерелом мудрості.

ХАРУКІ МУРАКАМІ: КОМФОРТНИЙ ПОСТМОДЕРНІЗМ

Автор: **Дейнека Ярина Русланівна**, учениця 10 Б класу Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. № 1 – гімназія».

Науковий керівник: **Ксьондзик М.В.**, учитель світової літератури класу Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. № 1 – гімназія».

Потреба повнішого відтворення складності й різносторонності літературного процесу кінця XX – початку XXI століття, вимагає дослідження нових літературних течій, напрямів, ідей.

Основні художні засоби, які роблять постмодернізм оригінальним літературним прийомом, є іронічність та пародійність.

Художня спадщина Харукі Муракамі – яскравий приклад постмодерністської світової літератури, пошуки вишуканих непомітних для суспільства абсурдів.

Морально-етичні цінності у творах Харукі Муракамі переводяться в ігрову площину. Свідомість ліричного героя за всієї історичної цінності стає карнавальною свідомістю, яка робить відносними, ілюзорними всі цінності, що здаються загалом сталими, незворушними.

Для творів письменника притаманні невизначеність, деканонізація жанрів, співтворчість читача, насиченість культурними реаліями.

Митець багато творить про час, політику, вводить у твори безліч документів, історичних і політичних фактів, навіть реальних історичних осіб, але початкова ірраціональність їх думок робить для них недоступним розуміння реальності.

Герої Муракамі – екзистенційно налаштовані маргінали, аутсайтери епохи розвинутого капіталізму, суспільства споживання і всевітньої глобалізації, які сидять на японських кухнях, курять, п'ють чай або sake і намагаються зрозуміти суть свого існування.

У своїх творах письменник досягає симбіозу вікових національних традицій і мас-культури з усіма її доповненнями.

Новим і прогресивним у творчості Харукі Муракамі є його готовність в обох світах – світі ідеалістичної романтики і світі реалістичного реалізму.

Харукі Муракамі є однією з найцікавіших, неординарних особистостей у світовому літературному процесі, а його твори повинні ввійти до шкільних програм.

ІДЕЙНО-ХУДОЖНЯ СВОЕРІДНІСТЬ НІМЕЦЬКОЇ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ КОМЕДІЇ

Автор: **Забужко Катерина Валеріївна**, учениця 9 класу КЗ «Школа-інтернат II – III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Наукові керівники: **Васильєв Є.М.**, канд. філол. наук, доц. РІС КСУ, **Бадай Л.А.**, вчитель світової літератури класу КЗ «Школа-інтернат II – III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Актуальність теми. Жанр комедії є достатньо поширеним в історії літератури та театру, а також досить вивченим у літературознавстві. Проте є історико-літературні епохи, комедії яких досліджені набагато менше. Такою, наприклад є епоха Просвітництва, яка приваблювала дослідників своєю філософією, ідеологією та жанровими домінантами (насамперед просвітницьким романом). У той самий час драматургії 18 століття, її жанрові форми, зокрема жанрові різновиди комедії, вивчені недостатньо. Таке багатоманітне явище, як німецька просвітницька комедія теж має чимало нез'ясованих питань, адже комедійні твори Г. Е. Лессінга, Й. В. Гете та інших німецьких драматургів вивчені значно менше, ніж їх трагедії («Фауст») і драми («Емілія Галотті»).

Драматургія німецького Просвітництва вивчалась такими літературознавцями, як М. Л. Тронська (розділ «Мищанська драма і роман 80-90-х років «Історії німецької літератури в 5 томах»), авторами «Історії зарубіжного театру», «Історії західноєвропейського театру». Творчість Гете давно стала предметом традиційного інтересу та вивчення з боку як німецьких, так і літературознавців усього світу. Кількість написаного про Гете навряд чи піддається підрахунку, як неможливо підрахувати, наприклад, усього того, що було написано про Гомера, Данте, Шекспіра, Сервантеса. Літературознавча наука намагається охопити своєю увагою усе, що було написано великим німецьким митцем, починаючи від його найвизначніших творів і закінчуючи листуванням приватного змісту.

Втім, і це закономірно, найбільшу увагу літературознавство приділило вершинному твору Гете, трагедії «Фауст», в якій були висловлені найсокровенніші та найглибші за своїм філософським звучанням думки письменника. З числа вітчизняних літературознавців одним з найбільш авторитетних дослідників творчості Гете є О. Анікст, який присвятив вивченню німецького письменника кілька солідних монографій. У той же час такі твори Гете, як: «Фауст» чи «Страждання молодого Вертера» дослідженні науковцями набагато більше, ніж його малі фарси.

Драматургію Г. Е. Лессінга вивчали такі науковці, як В. Р. Гриб, Г. М. Фрідлендер, Г. В. Стадніков. Також його драматичній спадщині присвячені статті із збірки «Лессинг и современность». Проте його єдина комедія «Мінна фон Барнгельм» привабляла дослідників у значно меншій мірі, ніж такі його твори, як «Лаокоон», «Емілія Галотті», або «Байки».

Мета наукової роботи дослідити ідейно-художню своєрідність німецької просвітницької комедії.

Завдання: дослідити історію жанру комедії; схарактеризувати жанрове розмаїття комедій; проаналізувати особливості німецької просвітницької драматургії; вивчити ідейно-художню специфіку комедії Г. Е. Лессінга «Мінна фон Барнгельм»; дослідити поетику фарсів Й. В. Гете «Ярмарок у Прундерсвейлерні», «Масницьке дійство про патера Брее», «Пролог до новітніх одкровень доктора Бардта».

Об'єкт вивчення. Німецька просвітницька комедія.

Предметом вивчення є комедія Лессінга «Мінна фон Барнгельм» і Гете і його три малих фарси «Ярмарок у Прундерсвейлерні», «Масницьке дійство про патера Брее», «Пролог до новітніх одкровень доктора Бардта».

ТРАГЕДІЯ ГОЛОКОСТУ У СВІТОВІЙ ПОЕЗІЇ *(творчість німецькомовних табірних поетів Буковини)*

Автор: **Павлушенко Марія Вікторівна**, учениця 10 класу, КЗ «Бугринський НВК: ДНЗ – ЗОШ I-II ст., - АТЛ» Гоцанського району.

Науковий керівник: **Шандалюк Т.Д.**, вчитель світової літератури КЗ «Бугринський НВК: ДНЗ – ЗОШ I-II ст., - АТЛ» Гоцанського району.

Актуальність теми. Лірика Голокосту – це феноменальне явище у світовій літературі. Тому у науково-дослідній роботі ми прагнули дослідити творчість німецькомовних табірних поетів Буковини крізь призму філософських позицій щодо важливих життєвих цінностей (мови, релігії, філософії, кохання, національної ідентичності тощо).

Мета наукової роботи: дослідити жанрово-стильові особливості лірики Голокосту в цілому і в творчості П.Целана, Р.Ауслендера та З.Меєрбаум-Айзінгера зокрема, які дають змогу говорити про феномен цієї поезії у світовій літературі ХХ століття; дати тлумачення поняттю «герметична лірика» як прийому, який активно використовувався табірними поетами, проаналізувати гуманізм цієї лірики та дослідити присутність в ній єврейської релігії.

Завдання:

Дослідити жанрову особливість поезії П.Целана «Фуга смерті», метафоричність змісту, застосування антитези, роль повтору «Смерть це з Німеччини майстер», які висвітлюють трагедію Голокосту;

У пізній поезії («Hawdalalah» та «In der Luft») – моделювання і відтворення головних параметрів єврейського

духовного простору.

Дослідити в поезії Рози Ауслендер образи і стилістичні фігури, пов'язані зі смертю, які відображають трагічний досвід гетто; філософічність віршів та Біблійні ремінісценції.

У поезії Зельми Меербаум-Айзінгер дослідити, як через пейзажні замальовки, почуття кохання поетеса відображає трагізм людського існування під час Другої світової війни (знуцання гад євреями, переслідування, кров та смерть).

Три постаті, три поетичні долі з Буковини, які були такими різними, проте мають водночас так багато спільного не тільки в біографічному сенсі : гетто, концтабір, вигнання або смерть, самотність і загубленість, а також і в творчості. У творчості Пауля Целана, Рози Ауслендер, Зельми Меербаум-Айзінгер ми спостерігаємо контрверсійні підходи до філософських проблем юдаїзму, полеміку з усталеними поглядами на місце і роль єврейського народу в історії людської цивілізації.

Лірика Голокосту – феноменальне явище в європейській і світовій літературах. Парадокс, але її виникненню ми завдячуємо великій трагедії – трагедії людини, гідність якої була безжально зневажена й потоптана, трагедії нації, яку хотіли знищити, стерти з лиця Землі, і трагедії людства загалом, бо воно допустило таке. Поети, безумовно, виконали своє завдання, привернувши увагу людства до геноциду. «Поезія після Освенціма» виявилась не тільки можливою, але й конче необхідною для подолання страшної пустки, що виникла у психології людства внаслідок небаченого сповзання у стихію варварства, спричинивши наймасштабнішу колективну кризу ідентичності. Ця лірика покликана стати пересторогою і своєрідним терапевтичним засобом для тих, хто воліє одужати.

РЕГУЛЯРНІ СЮЖЕТИ ТА ОБРАЗИ

(НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ КАРЕЛА ЧАПЕКА «АПОКРИФИ»)

Автор: **Худобчук Яна Дмитрівна**, учениця 9 класу КЗ «Школа-інтернат II – III ступенів» «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради

Науковий керівники: **Васильєв Є.М.**, канд. філол. наук, доц. РІС КСУ, **Бадай Л.А.**, вчитель світової літератури класу КЗ «Школа-інтернат II – III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

У роботі розглядаються важливі літературні поняття «вічний», «традиційний» сюжет та образ; аналізуються відомі образи та їх інтерпретація у творах світової літератури, зокрема «Апокрифах» К. Чапека. Актуальність роботи зумовлена тим, що тема апокрифів, їх художній, сюжетно-образний аналіз фактично не висвітлювалися в літературних працях, а розглядався в контексті загальної літературної спадщини письменника, зокрема драматургії та наукової фантастики.

Об'єкт дослідження - мала проза К. Чапека на матеріалі якої досліджувалися поняття «традиційні сюжети та образи».

Предмет дослідження - традиційні сюжети та образи, їх ознаки та характеристики у творах К. Чапека.

Мета роботи: дослідити традиційні сюжети та образи на прикладі малої прози К. Чапека. Для реалізації мети роботи використані методи: порівняльно-історичний, культурно-історичний, типологічний. Завдання роботи: привернути увагу на невідповідність літературних понять: «вічний», «традиційний» образ, сюжет у світовій літературі; запропонувати власну інтерпретацію даних понять; проаналізувати міфологічне, літературне та історичне підґрунтя написання апокрифів; проаналізувати образи Прометея, Ромео та Джульєтти у творах Чапека, з посиланням на інші апокрифи збірки та твори світової літератури, у яких вони використовувалися.

Проведене дослідження дає можливість зробити висновок, що літературні поняття «вічний», «традиційний» сюжет та образ є некоректними до вживання у літературному лексиконі, оскільки «вічний» образ, сюжет виникає у певний період і до цього поняття митці звертаються не завжди, а лише за певних історичних чи соціальних умов. Запропоновано використання термінів «регулярні сюжети та образи». На прикладі еволюції регулярного образу Ореста у світовій літературі підтверджена гіпотеза щодо невідповідності вживаних понять.

Розглядаючи образи Прометея, Ромео та Джульєтти встановлено, що вони регулярно використовувалися у літературних творах від античності до наших днів. Ці регулярні сюжети та образи стали тематичною основою для написання окремих новел зі збірки «Апокрифи» К. Чапека. Ця сторона творчості письменника залишається мало досліджуваною літературознавцями. Отримані результати роботи можуть в подальшому послугувати літературознавчим дослідженням.

ТИПОЛОГІЧНА СПОРІДНЕНІСТЬ ОЗНАК МАГІЧНОГО РЕАЛІЗМУ У РОМАНІ МАРКЕСА «СТО РОКІВ САМОТНОСТІ» У РОМАНІ «ДІМ НА ГОРІ»

Автор: **Човпило Максим Миколайович**, учень 10 класу Здолбунівської ЗОШ I-III ст. № 3.

Наукові керівники: **Сергіюк Т.В.**, кер. гуртка, методист РМАНУМ, **Човпило А.М.**, вчитель світової літератури Здолбунівської ЗОШ I-III ст. № 3.

Актуальність дослідження полягає у тому, що проблемі “магічного реалізму” не було приділено достатньо уваги, за винятком поодиноких статей українських дослідників І.Кузьменчук, М.Машовець, російських літературознавців А.Комфана, Г.Берегуляк, В.Кутейшикової, українського дослідника Ю.Покальчука. Вони розглядали “магічний реалізм”, у творчості латиноамериканських авторів у цілому у 80-ті роки ХХ століття.

Мета науково-дослідницької роботи: визначити своєрідність особливостей “магічного реалізму” у повісті Маркеса “Сто років самотності” і “хімерної прози” у романі В. Шевчука “Дім на горі” та ознаки типологічної спорідненості названих творів.

Завданнями роботи є: проаналізувати роман Маркеса “Сто років самотності” та Валерія Шевчука “Дім на горі”, віднайти типологічну спорідненість у використанні міфологічних, фольклорних елементів, спорідненість притчового характеру творів, використання елементів фантастики, ознаки духовної спорідненості образів Мелькадеса та Івана.

Об’єкт дослідження: повість Маркеса “Сто років самотності” і роман В. Шевчука “Дім на горі”.

Метод дослідження: порівняльний.

ОБРАЗИ ОРФЕЯ ТА ЕВРИДІКИ У СВІТОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ

(на матеріалі, компаративного аналізу п’єс Жана Ануя «Евридіка» та Жана Кокто «Орфей»)

Автор: **Шевчук Анастасія Михайлівна**, учениця 9 класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів» «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Наукові керівники: **Васильєв Є.М.**, канд. філол. наук, доц. РІС КСУ, **Бадай Л.А.**, вчитель світової літератури класу КЗ «Школа-інтернат II – III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Актуальність теми. Вивчення традиційних (або «вічних») сюжетів та образів належить до актуальних напрямків сучасного, в тому числі українського літературознавства. Закономірності розвитку та рецепції таких трагічних образів, як Прометей і Фауст, Дон-Жуан і Гамлет знайшли своє відображення на сторінках численних філологічних праць. Проте еволюція деяких із них, зокрема функціонування у творах ХХ століття, досліджена явно не достатньо. До цих образів можна віднести Орфея та Евридіку. Попри те, що вони є надзвичайно репрезентативними у творах, що належать до різних видів мистецтва (література, музика, образотворче мистецтво), сьогодні бракує наукових розвідок про закономірності та парадокси їх літературного втілення

У той же час практично не існує літературознавчих праць, присвячених образам Орфея та Евридіки у драматичних творах Жана Кокто та Жана Ануя, а також робіт компаративного характеру, в яких би застосовувалися ці образи в творах різних письменників.

Мета науково-дослідницької роботи - проаналізувати закономірності функціонування образів Орфея та Евридіки у світовій літературі та здійснити компаративний аналіз п’єс Жана Кокто «Орфей» та Жана Ануя «Евридіка».

Для досягнення були поставлені наступні завдання: розглянути міф про Орфея в античній міфології; визначити закономірності інтерпретації образу Орфея у світовій літературі та мистецтві; порівняти особливості сюжету п’єс Жана Ануя та Жана Кокто; зіставити головних героїв драм Жана Ануя та Жана Кокто; схарактеризувати особливості втілення міфу про Орфея та Евридіку у драматичних творах ХХ століття;

Об’єкт дослідження - функціонування образів Орфея та Евридіки у світовій літературі ХХ століття.

Предметом нашого дослідження є компаративний аналіз творів Жана Кокто «Орфей» та Жана Ануя «Евридіка».

ДЕМОНОЛОГІЧНИЙ СВІТ РОМАНУ О.КОНДРАТЬЄВА «НА БЕРЕГАХ ЯРИНИ»

Автор: **Реліна Катерина Вікторівна**, вихованка РМАНУМ, учениця 11 класу Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр надії».

Наукові керівники: **Васильєв Є.М.**, канд. філол. наук, доц. РІС КСУ, **Мартинчук Н.А.**, вчитель світової літератури Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів «Центр надії».

Актуальність теми роботи у тому, що творчість Кондратьєва є невід’ємною частиною літературного процесу початку ХХ століття, але довгий час вона була недостатньо оціненою.

Мета роботи: дослідити демонологічний світ роману О. Кондратьєва «На берегах Ярині» шляхом аналізу образної системи твору.

З мети випливають наступні завдання:

- розглянути жанрові особливості роману О.Кондратьєва «На берегах Ярині», сформулювати визначення «демонологічний роман» та з'ясувати його риси у тексті цього твору;
- дослідити демонологічний світ роману О.Кондратьєва;
- узагальнити інформацію про вірування давніх слов'ян, які знайшли відображення у романі О.Кондратьєва;
- укласти Словник демонологічних образів роману «На берегах Ярині».

Предмет дослідження – художній світ роману О.Кондратьєва «На берегах Ярині».

Об'єкт дослідження – образи – персонажі демонологічного світу, система вірувань наших предків, зафіксованих О.Кондратьєвим у романі «На берегах Ярині».

Практичне значення дослідження полягає в тому, що матеріали роботи можуть бути використані під час вивчення світової літератури на уроках позакласного читання в 11 класі, при опрацюванні теми «Срібна доба російської поезії», а також у процесі вивчення творчості О.Кондратьєва у ВНЗ (курси історії російської літератури, культурології, спецкурси та спецсеминари)

У ході роботи ми дійшли висновку, що роман О.Кондратьєва – це демонологічний роман. Саме цю жанрову дефініцію обрав і сам автор твору, акцентуючи увагу читача на тісному зв'язку світу реального (життя мешканців села Заріцьке) та ірреального (життя підводного світу, лісів, степів, ланів...). Роман має декілька сюжетних ліній, переважна більшість яких описує життя представників міфічного світу, що населяють річку Яринь (Горинь) та її околиці.

СЕКЦІЯ «РОСІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

ПОСТМОДЕРНІСТСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ГАМЛЕТІВСЬКОГО СЮЖЕТУ В СУЧАСНІЙ РОСІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (на матеріалі «Трагедія. Версія: Гамлет» Б. Акуніна)

Автор: **Юхимчук Анастасія Олександрівна**, учениця 10 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Наукові керівники: **Белова С.А.**, канд. пед. наук, доц. РДГУ; **Войтюк Т.В.**, вчитель світової літератури Рівненської гуманітарної гімназії.

Борис Акунін – представник російського інваріанту постмодернізму, для якого обігравання традиційних сюжетів та образів із канону світової літератури стало однією з іманентних рис художнього мислення.

Трагедія «Гамлет» – один із найбільш філософських і найважчих для інтерпретації творів В.Шекспіра. Розбіжність між природою (психічною, соціальною тощо) людини та її поведінки – причина трагедій шекспірівського Гамлета. Сановні особи Данського королівства зображені англійським драматургом. Другорядні герої у трагедії В.Шекспіра «Гамлет»: Горацио, Офелія, Лаерт, Фортінбрас, Розенкранц, Гільденстерн.

«Трагедія. Версія: Гамлет» – нова модель конструювання російського шекспірівського дискурсу постмодерністського періоду.

Гамлет Бориса Акуніна – «антигерой», що втратив ренесанську піднесеність. Гораций в постмодерній інтерпретації Б. Акуніна – персонаж, що претендує на роль головного героя твору, який перебрав на себе окремі сюжетні функції шекспірівського Гамлета.

Особливість трактування сановних осіб Данії у трагедії сучасного російського письменника.

Автором досліджень з'ясовано, що «Трагедія. Версія: Гамлет» – одна із сучасних російських моделей переосмислення шекспірівської трагедії, в якій письменник вдається до жанрових, ідейно-філософських, стилістичних трансформацій оригінального тексту.

ОБРАЗ АННИ КАРЕНИНОЇ В РОМАНІ ТА ЙОГО КІНОАДАПТАЦІЯХ: ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Автор: **Барановська Олена Андріївна**, учениця 10 класу Здолбунівської гімназії.

Науковий керівник: **Пискаєва Т.Є.**, вчитель світової літератури Здолбунівської гімназії.

У щоденнику Л. М. Толстого є запис, який стосується роману «Анна Кареніна»: «Ежели бы мне сказали, то то, что я пишу, будут читать теперешние дети лет через двадцать и будут над ним плакать и смеяться и любить жизнь, я бы посвятил ему всю жизнь и все свои силы».

Геніальний письменник відчував, що образ Анни Кареніної не залишить нікого байдужим на багато століть.

У роботі досліджено розбіжності у поглядах режисерів щодо трактування образу Анни Кареніної за Л. М. Толстим.

Російський режисер Сергій Соловійов не прагнув розгадати задум класика російської літератури. Тому його

фільм – це суб'єктивне сприйняття Анни після прочитання ним роману. Його Анна Кареніна – це справжня світська левиця, яка вміє грати почуттями інших, звикла отримувати бажане будь-якою ціною.

Суб'єктивна думка Сергія Соловйова проявляється в тому, що він не захищає Анну, а навпаки доводить, що причиною всіх її проблем є вона сама.

Британський режисер Джо Райт у своєму фільмі створив образ Анни Кареніної не за сюжетом роману, а за бурєю почуттів і думок, що вирують між рядками книги, що і стало його режисерською знахідкою.

Анна Кареніна за Джо Райтом – це нещасна у заміжжі жінка, яка нарешті зустріла справжнє кохання. Вона щира у своїх пристрастях і відчуває себе винною у всіх проблемах. Тому вона нерішуча, невпевнена, вся у сумнівах.

Таким чином роман Льва Миколайовича Толстого «Анна Кареніна» є джерелом постійного натхнення для митців, адже дає право на творче вираження власних думок і суб'єктивного зображення дійсності.

УКРАЇНА В ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ МИХАЙЛА БУЛГАКОВА

Автор: **Владика Олена Василівна**, учениця 11 класу Підзамчівської ЗОШ І-ІІІ ст. Радивилівського району

Науковий керівник: **Фещук Л.А.**, вчитель світової літератури Підзамчівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Радивилівського району.

Наша Україна дала світу багато видатних письменників, які народилися і проживали в Україні, але за об'єктивних причин їхня творчість належить іншій літературі. До них належить російський письменник Михайло Булгаков. Що пов'язує письменника з Україною? Яку роль вона відіграла в його житті і творчості?

Мета наукової роботи – дослідити, як доля і творчість М.О.Булгакова пов'язана з Україною, реконструювати образ України в його творчості.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- дослідити і узагальнити українські адреси одного з найвідоміших і найпопулярніших письменників світової літератури М.Булгакова;
- виявити і розкрити роль України в долі письменника;
- з'ясувати, яким постає Київ у творчості митця.

Об'єкт дослідження – твори М.О.Булгакова, які написані під враженням від України (Києва) та дія яких відбувається в Києві: «Київ-місто» та «Біла гвардія».

Необхідність вивчення творчості Булгакова полягає в оцінюванні й розумінні написаних ним творів. **Актуальність** роботи зумовлена й тим, що дослідження життя і творчості письменника дадуть нам можливість поринути у світ його творів, глибше розкриють розуміння митця як людини.

У результаті дослідження зроблено висновки, що Київ назавжди залишився духовною батьківщиною письменника, ключовим образом його творчості. Київ завжди надихав Михайла Опанасовича, давав нові теми для творчості. Митець ніжно любив свою Батьківщину. Усі його позитивні герої, де б вони не жили, так чи інакше тягнуться до України. Його модель світу була киевоцентричною. Він мислив Києвом. Найболючішими точками дотику Булгакова до України є роман «Біла гвардія» та ліричний нарис «Київ-місто».

Без Києва в серці митець не зміг би написати свої прекрасні твори. І зв'язок з нашою країною, як один із важелів, приніс всесвітнє визнання М.О.Булгакову.

СПІЛЬНІ МОТИВИ ТА ОБРАЗИ У ЛІРИЦІ Ф. ТЮТЧЕВА І В. СВДЗИНСЬКОГО

Автор: **Давидова Наталія Вікторівна**, учениця 11-Б класу Квасилівського НВК «Школа-ліцей».

Науковий керівник: **Трубіцина Л.О.**, вчитель світової літератури Квасилівського НВК «Школа-ліцей».

Майже століття відділяє періоди творчості російського поета Федора Івановича Тютчева та українського – Володимира Юхимовича Свідзинського (Свідзинського). Але, як би це не здавалося дивним, вражає типологічна близькість і спорідненість мотивів та образів їхніх поезій.

Життєві шляхи цих особистостей дуже різні, але єднає їх схожість крутих поворотів творчої долі. По-перше, обидва поети публікувалися мало, з різних, звичайно, причин. По-друге – перебували в тіні більш визначних своїх сучасників-поетів. Та знайшлися у їх оточенні люди, які змогли високо оцінити їх твори та викликати інтерес до них у інших.

Однак факти життя нічого не скажуть про перегук внутрішніх, духовно-поетичних світів обраних митців. Розгляд світоглядно-естетичних позицій і поетик обох митців відкриє нові грані їхнього художнього світу.

Як виявилось, самотність, світова туга – основний мотив їхніх поезій. Щоб знайти відповіді на одвічні питання, Тютчев і Свідзинський занурюються у сутінок, морок, хаос. Катастрофа світу постає в обох поетиках через натурфілософію.

Типологічна схожість поезій завдячує схожості тональності їхнього мовлення. Це, при всій своїй виражальній силі, притишена, погашена тональність, сповнена натяками, уповільнена відтінком задумливої печалі, глибокого і підкресленого особистісного переживання, розгорнутого у просторі світу. Два вірші «Silentium!» Ф.Тютчева й «Із мураного покою...» В.Свідзинського закликають до духовної зосередженості, внутрішнього слуху людини.

Для обох поетів характерними є використання образів природи для вираження складних переживань, що відбуваються в душі людини. У багатьох поезіях Тютчева природа живе, діє, як людина. Так, весняні води «бегут і будят сонний брег», «гласят во все концы», а зима «злиться», «хлопочет», «ворчит».

Природа займає важливе місце й у ліриці Свідзинського. За деякого трагізму деяких віршів поета відчуття щастя буття близьке.

Також Тютчев вірить у безсмертя творчості. Свідзинський ніби продовжує думку Тютчева про те, що творчість є породженням глибини людської духовності, несе разом з цим небезпеку порушення гармонії особистості аж до її руйнації.

Ліричні герої мають схожі переживання: вони сумують через швидкоплинність людського життя, тужать за рідним краєм, шукають сенсу буття. Образ померлої коханої, присутній у поезіях обох поетів, є образом печальної втрати, яка ще більше поглибила цю самотність та призвела до розпачу.

Наскрізними в їхніх поезіях є й однотипні образи, що символізують схожі поняття: тиша, день-ніч (початок-кінець, життя-смерть, пробудження-сон), вода (внутрішній світ людини, самого митця), сон (хаос, безодня, загадковий світ, який можна пізнати через творчість).

Отже, не дивлячись на те, що Свідзинського свого часу не визнавали як поета, на досить малу кількість відомостей про життя, його творчість відкриває нам талановиту та оригінальну натуру. А близькість його поезій із всесвітньо відомим та видатним поетом Ф.Тютчевим ще раз доводить про літературознавчу цінність його творчості та визначне місце не тільки в українській, а й світовій літературі.

АННА КАРЕНІНА – ЕММА БОВАРІ: ПАРАЛЕЛІ ДОЛЬ

Автор роботи: **Журавель Ганна Василівна**, учениця 11 класу Миляцької ЗОШ І-ІІІ ст. Дубровицького району.

Науковий керівник: **Малош Т. І.**, вчитель світової літератури Миляцької ЗОШ І-ІІІ ст. Дубровицького району.

Актуальність роботи полягає в дослідженні особливостей теми кохання у творах Льва Толстого «Анна Кареніна» та Гюстава Флобера «Пані Боварі». Це дослідження є для нас цікавим, оскільки в літературознавстві цій темі не було присвячено достатньої кількості праці. Вчені переважно акцентували свою увагу на проблемах тогочасного суспільства, на характеристиці особистості.

Предметом дослідження нашої роботи є романи Льва Толстого «Анна Кареніна» та Гюстава Флобера «Пані Боварі» як зразки творів про кохання. У необхідний для аналізу порівняльний та типологічний ряд включено праці дослідників та пізніші розвідки творчості Толстого й Флобера. Використані також документи літературно-критичної думки нашої епохи (статті, рецензії, авторські передмови, коментарі до романів).

Об'єкт дослідження: специфіка кохання в творах «Анна Кареніна» та «Пані Боварі».

Мета дослідницької роботи полягає у вивченні своєрідності трактування кохання в романах Льва Толстого та Гюстава Флобера. Вивчення передбачає поглиблення уявлень про особливості та жанрову систему реалізму та романтизму, з'ясування національної своєрідності французького та російського романів ХІХ століття.

Окремо виділено в дослідницькій роботі такі питання:

- з'ясувати суспільно-політичні особливості епохи, в яку жили та творили Л.Толстой та Г.Флобер;
- вивчити причини та умови трагедій почуттів Емми та Анни;
- проаналізувати дії, вчинки героїв роману;
- дослідити вплив суспільної моралі на розвиток особистості.

КВІТКОВИЙ КОД У ПОЕЗІЯХ БОРИСА ПАСТЕРНАКА

Автор: **Маркевич Тетяна Михайлівна**, учениця 11-А класу Рівненської ЗОШ І-ІІІ ст. № 27.

Науковий керівник: **Белова С.А.**, канд. пед. наук, доц. кафедри теорії літератури та славістики РДГУ.

Часто квіти «ростуть» на сторінках книг, і ці сторінки пробуджують у нашій душі почуття краси. З найдавніших часів квіти посідають особливе місце в творчості поетів і письменників всього світу. Важливою природною ланкою є рослини, які формують квітковий образ у поезіях Б.Пастернака. Його численні вірші пронизані образами квітів, дерев, які не можна не помітити.

Мета роботи - дослідити роль квітів та рослин в поезіях Б. Пастернака.

Об'єктом дослідження є поезії Б.Пастернака.

Предмет дослідження - квітковий образ у віршах.

Наукова новизна роботи полягає у вивченні пастернаківської поезії крізь призму природного світу, виділення

символіки рослин як самостійної частини художнього світу автора.

Проаналізувавши поезію Б.Пастернака ми побачили, що численні вірші пронизані образами квітів, дерев. Під час аналізу поезій ми класифікували рослини у ліриці Б.Пастернака, в результаті чого виявилось, що досить широко поет застосовує у своїх поезіях такі загальні поняття як квіти, трава, луки, а серед рослин найбільш широко використовує троянду, тютюн, ромашку, фіалку, хризантеми. Також ми відмітили такі рослини як лавр, настурції, герань та чортополох, адже ці рослини не характерні для інших письменників-символістів.

Нами було розділено всі рослини на три групи: культурні, лісові та польові. У результаті наших досліджень виявилось, що найбільше у своїх поезіях Б.Пастернак згадує культурні рослини, наприклад, бальзамін, чорнобривці, м'яту. Також ми класифікували кількість рослин, які згадуються в різні цикли творчості Б.Пастернака. Слід відзначити, що найбільше квітів зустрічається у його наступних збірках «Сестра моя – життя», «Теми і варіації» та «Коли розгуляється».

У результаті досліджень поезії ми переконалися, що кожна з рослин відіграла у творчості поета важливу роль.

Лавр - це та нитка, яка пов'язувала Б.Пастернака з його рідними. Через настурції поет розкриває свої почуття до оточуючих йому близьких людей. Фіалка асоціюється зі смиренністю, а також з коханою жінкою. Хризантеми - незважаючи на свій тендітний на перший погляд вид, оберігають Б.Пастернака, виступаючи в ролі покровителя. Через герань поет втілює спогади, пам'ять про те, що було в його житті. Кропива є передвісником дощу, символом очищення душі.

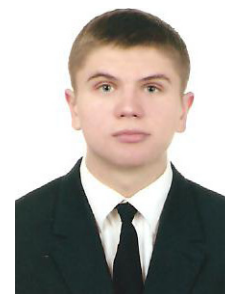
Таким чином, рослини відіграють в поетичному світі Бориса Пастернака досить важливу роль. Деякі дослідники вже звертали увагу на окремі рослинні образи у творчості поета, вказували на їх значущість. Рослини у поета взаємопов'язані між собою і мають велике значення для створення поетичної картини світу в поезії Б.Пастернака.

СЕКЦІЯ «МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО»

МОДИФІКАЦІЯ БАНДУРИ ТА ЇЇ ВИКОНАВСЬКІ МОЖЛИВОСТІ

Автор: **Канарський Юрій Володимирович**, вихованець РМАНУМ, учень 11-Б класу КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Науковий керівник: **Горбатюк В.Г.**, заступник директора КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів Рівненський обласний ліцей», Заслужений діяч мистецтв України.

Із появою колективного бандурного виконавства виникла нагальна потреба стабілізації та уніфікації бандури, її хроматизації. Від того, які ставились вимоги до інструмента, залежав напрямок його модернізації, який, в свою чергу, залежав від тієї, чи іншої, виконавської традиції.

Мета – простежити модифікації бандури зумовлені потребами академічного виконавства та довести необхідність поширення харківського способу гри на бандурі в сучасній Україні.

Мета дослідження зумовлює вирішення наступних завдань:

- вивчити наукову літературу з проблеми дослідження;
- проаналізувати походження бандури та описати її побутування на теренах українських земель;
- виявити передумови модернізації бандури в XX столітті та окреслити внесок Гната Хоткевича в реформування бандурного мистецтва;
- охарактеризувати особливості конструкції бандур та способів гри на них;
- здійснити порівняльний аналіз художньо-виконавських можливостей чернігівської та харківської бандури.

Актуальність цього дослідження в назрілій необхідності через співставлення різних типів бандур та способів гри на них визначити перспективи розвитку бандурного мистецтва в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Висновки й рекомендації роботи можуть бути використані в навчальних курсах музичних навчальних закладів; спеціальних і самодіяльних музичних студій та гуртків; теле- і радіопрограмах, присвячених розвитку вітчизняної та світової культур. Результати нашого наукового дослідження можна використовувати в подальших розробках по вивченню питання розвитку бандурного мистецтва в Україні та за її межами.

Висновок: проаналізувавши різні бандури, їх строї, способи гри на них і їх виконавські можливості, ми приходимо до однозначного результату, що харківська бандура є найбільш досконалою і перспективною для подальшого використання в усіх сферах бандурного виконавства в Україні.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОГО АНСАМБЛЮ М.РІВНЕ

Автор: **Бартманська Юлія Богданівна**, вихованка Рівненського міського ПДМ, учениця 11-В клас КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Науковий керівник: **Промська О. Л.**, керівник гуртка РПДМ.

Актуальність теми дослідження полягає у поглибленні знань у зв'язку з потребою регенерації української архітектурно-історичної спадщини, усвідомлення цінності окремих архітектурних об'єктів м. Рівне, а також відсутністю ґрунтовного й систематизованого дослідження з проблем формування архітектурно-художнього ансамблю міста.

Мета роботи: дослідити основні етапи та специфіку формування архітектурно-художнього ансамблю м. Рівне. Основними завданнями роботи є аналіз історико-культурних передумов формування архітектурного середовища м. Рівне, дослідження впливу стильових напрямів на формування архітектурної композиції міста (XIX – 30-х рр. XX ст.), вивчення основних етапів забудови міста в 40 – 80-х рр. XX ст., аналіз сучасних тенденцій розвитку міської архітектури, зокрема проблем реставрації історичних пам'яток.

Специфічні особливості формування архітектурно-художнього ансамблю м. Рівне визначаються складними історичними передумовами. Основні етапи формування архітектурного ансамблю м. Рівне охоплюють: XIX – 30-х рр. XX ст., 40 – 80-ті рр. XX ст., кінець XX (90-ті рр.) – початок XXI ст. В період XIX – 30-х рр. XX ст. під впливом різних стилів формується забудова центральної частини м. Рівне, в якій ключові будівлі та висотні доміанти вирішуються в класицизмі, неостілях, а забудова житловими та громадськими спорудами – переважно у стилі модерн. Архітектура проходить шлях від методу соцреалізму до конструктивізму, виявленому у монотонних масивах глухих об'ємів з пластичним декором. Наступний етап розвитку архітектури м. Рівне, що триває і сьогодні, розпочинається з 1991 р. Він характеризується новими прогресивними тенденціями, пошуками нових образів будівель, розширенням їх типології і, разом з тим, хаотичними перебудовами в умовах диктату інвесторів. Серед найбільш значних нових проектів, що впливає на формотворення композиції міста сьогодні – комплекс «Міленіум Плаза» в центральній частині Рівного. Особливої уваги сьогодні заслуговує проблема реставрації пам'яток архітектури, які у Рівному збереглися в мінімальній кількості.

ФОТОМИСТЕЦТВО В ХУДОЖНІЙ КУЛЬТУРІ РІВНОГО ПЕРШОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ ХХІ СТОЛІТТЯ (на матеріалі провідних фотоклубів «ЧАС» та «ПРОСТІР ФОТО»)

Автор: **Бойко Анна Миколаївна**, учениця 11 класу Великоомелянського НВК «школа-гімназія» Рівненського району.

Науковий керівник: **Дзюра Р.А.**, вчитель художньо-естетичних дисциплін Великоомелянського НВК «школа-гімназія» Рівненського району.

Сучасна Західна Україна – край яскравих художніх здобутків, низки оригінальних культурно-мистецьких об'єднань та ініціатив і, безперечно, особистостей. Місто Рівне живе різноманітним і насиченим культурно-мистецьким життям, яке традиційно склалося ще з минулих часів.

Серед багатьох дивовижних винаходів, що подарувало нам XIX століття, далеко не останнє місце посідає фотографія. За часів незалежності саме фотографічне мистецтво стало лідером творчого життя міста Рівне.

Мета дослідження полягає в розкритті провідної ролі фотомистецтва у місті Рівному першого десятиліття ХХІ ст. як складової художньої культури регіону. У вступі обґрунтовується вибір теми, визначається її актуальність, рівень дослідження, сформульовано основну мету та завдання дослідження, висвітлюється **новизна і практичне значення дослідницької роботи.**

Сучасна фотографія дозволяє об'єднати інтереси широкого кола людей. Прикладом такого об'єднання можна назвати найперший рівненський фотоклуб «ЧАС». Серед них є лікарі, підприємці, таксисти. Фотоклуб носить звання народного. Чи не кожен його член (Сергій Бусленко, Едуард Хитрий, Анатолій Похилок, Олексій Потянок, Олександр Майструк, Валерій Якимчук та ін.) має вагомий здобутки і схиляється до певного жанру.

Поряд з фотоклубом «ЧАС» стоїть і клуб «Простір Фото» (керівник Олександр Харват). Кожен член фотоклубу - Сергій Бондарук, Петро Ричков, Андрій Голубцов, Віталій Філімонов - незважаючи на молодий вік чи невеликий професійний стаж, має вагомий здобутки та перемоги, має свою техніку, фотопочерк та схиляється до певного жанру.

За весь час розвитку фотомистецтва у Рівному відбулося безліч знаменних подій: Перший Міжнародний фотосалон «РІВНЕ-2001», Перше Міжнародне Фотобієнале «Рівне 2007», Друге Міжнародне Фотобієнале «Рівне-2009», «Фотовернісаж на Покрову - 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 років », Кубок з фотомистецтва «Я люблю своє місто , я люблю свій край».

Отже, Рівненщина має могутній мистецький потенціал у галузі художньої фотографії. Про це свідчить активна участь багатьох наших майстрів у різних міжнародних салонах, де вони отримують високі нагороди та схвальні відгуки відомих людей світу. Рівненське фотомистецтво в особі провідних фотоклубів Рівного «Час» та «Простір фото», а також їх засновники та постійні члени відіграють величезну роль в художньому житті міста Рівне. Завдяки їхній діяльності місто отримало й досі носить звання «неофіційної столиці сучасного фотомистецтва».

САДОВО-ПАРКОВА СКУЛЬПТУРА ТЕОДОЗІЇ БРИЖ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОСТІ

Автор: **Берестень Аліна Миколаївна**, учениця 10 класу Дубровицького НВК «Лицей – ЗОШ I-II ст.»

Науковий керівник: **Клюйко Г.М.**, вчитель української мови та літератури Дубровицького НВК «Лицей – ЗОШ I-II ступенів».

Мета роботи: дослідити художні особливості садово-паркової скульптури, новаторську манеру архітектури так званої «малих форм» Теодозії Марківни Бриж.

Актуальність: вивчення і популяризація життя і творчості видатних особистостей рідного краю, на нашу думку, сприяє розвитку особистісної культури, як невід'ємної частини духовності, вихованню естетичного смаку, шанобливого ставлення до історико-культурної спадщини.

Новизну нашої роботи ми вбачаємо в тому, що на основі аналізу, узагальнення і систематизації значного за обсягом унікального матеріалу розглянуто нову просторову концепцію, що демонструє унікальний синтез простору та скульптурного об'єкта видатного скульптора ХХ століття – Теодозії Марківни Бриж.

Висновки: на основі проведеного дослідження, узагальнення і систематизації матеріалів, ми вважаємо, що садово-паркова скульптура Т.Бриж - це одна із новітніх сторінок не тільки української скульптури, а й світового мистецтва. У ній вона виступила новатором у застосуванні в художній творчості нової просторової концепції, що виразилася в зміні ставлення до художнього простору як рівноправного засобу художньо-образної виразності поряд з пластичним об'єктом, що максимально розкриває синтез із навколишнім середовищем.

НАРОДНИЙ ІКОНОПИС ВОЛИНИ СЕРЕДИНИ – ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ (на прикладі творчості художника-іконописця В. С. Гладецького)

Автор: **Демедюк Інна Миколаївна**, учениця 11 класу Корецького НВК «Школа I-II ст. – лицей».

Наукові керівники: **Сергієнко Ю.М.**, вчитель української мови та літератури, **Яскевець О.В.**, вчитель історії Корецького НВК «Школа I-II ст. – лицей».

Упродовж останніх десятиліть у наукових колах значно виріс інтерес до вивчення регіональної мистецької спадщини. У контексті сучасних мистецтвознавчих досліджень поважне місце займають студії, присвячені українському іконопису, а зокрема, іконам із Волинського краю.

Проте слід зауважити, що з поля зору дослідників часто випадає іконопис народний. Хоча за своїм змістовним наповненням, значенням та стильовими особливостями він не поступається іконам, виконаними досвідченими майстрами-іконописцями. Фактично до сьогодні народний іконопис залишається у тіні визнаних науковцями творів професійного малярства, а тому і потребує підвищення наукової уваги до свого феномену.

Метою дослідження є вивчення феномену українського народного іконопису та з'ясування стану іконописання на Волині середини – другої половини ХХ століття на прикладі творчості художника-іконописця В. С. Гладецького.

Актуальність дослідження визначається станом вивчення даної теми в історичному краєзнавстві Волині. Радянська історико-мистецтвознавча наука довгий час релігійне малярство та художників, які розвивали цей напрямок народного образотворчого мистецтва, не досліджувала. Актуальність обраного дослідження посилюється і духовною історією Кореччини, яка має глибоке християнське коріння. Корецький Свято-Троїцький жіночий монастир на протязі багатьох століть, незважаючи на безліч релігійних експансій, був центром духовної просвіти та ревним охоронцем православної віри краю. Саме він мав великий вплив на формування творчості народного іконописця, адже у 60-70-ті роки ХХ ст. монастир був єдиним діючим монастирем на всій території Волині.

Спадщина В. С. Гладецького та його талант живописця привертають увагу сучасників, тим, що він уособлює своєрідний, неповторний та яскравий стиль народного малярства Волині середини – другої половини ХХ ст. Цей стиль увібрав у себе як традиції середньовічного іконопису цього регіону, так і канонічні традиції візантійського православного малярства.

Народні таланти – корінням з народу. Вони відображають у своїй творчості ментальність, світоглядні уявлення, традиції та звичаї свого народу. Яскравим прикладом цього є творчість Василя Гладецького, якого сміливо можна віднести до народних іконописців Волинського краю.

ДУХОВНИЙ СПІВ ЯК СКЛАДОВА ЦЕРКОВНОГО МИСТЕЦТВА (на прикладі діяльності гуртка «Духовна пісня» РЦДЮТ»)

Автор: **Матвійчук Ганна Володимирівна**, вихованка Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості, учениця 9 класу Рафалівської ЗОШ I-III ст. Володимирецького району.

Науковий керівник: **Грицкевич Н.М.**, керівник гуртка Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості.

Вивчення, популяризація і відродження шедеврів музики українського православ'я має сьогодні величезне пізнавальне і виховне значення, є однією із суттєвих проблем розвитку сучасного музичного мистецтва в Україні.

Як відомо, наприкінці ХХ століття в Україні процес соціальних і духовних трансформацій закономірно розв'язує кризу "великих ідеологій" утопічного оптимізму. Це призводить суспільство до прагнення одухотворити усі сфери життя, змінити становище людини в світі та її погляди на саму себе, реалізувати у глобальному масштабі парадигми: мораль, душа, сім'я, культура, мистецтво, природа, право, соціальні і політичні чинники, економіка. Кінцевою метою життя індивіда є справедливість, соціальне милосердя, повнота буття, творчість і любов.

Дієвим і ефективним засобом, спроможним дати можливість сучасним поколінням доторкнутися до багатовікової історії духовної культури, відчуті її витоки, виховувати почуття гордості за свою країну, народ, культуру є храмове мистецтво, зокрема церковна музика. Це явище – неординарне хоча б через те, що втілює давню, але замовчану грань української духовності.

Метою роботи є потреба проаналізувати сутність духовного співу, етапи його розвитку та результати морально-етичного виховання учнів гуртка «Духовна пісня» РЦДЮТ засобами церковної виконавської майстерності.

Мета дослідження обумовила постановку наступних завдань: зібрати та осмислити історіографію досліджуваної проблеми; виявити особливості історичного розвитку церковного співу; з'ясувати сутність духовної культури та діяльність музичних навчальних закладів на Волині наприкінці ХІХ – початку ХХ століття; охарактеризувати зміст і наслідки діяльності гуртка «Духовної пісні» Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості; проаналізувати церковний репертуар гуртка, що використовується при проведенні християнських свят; підбити підсумки дослідження.

СИМВОЛІКА ПИСАНОК ДЕМИДІВЩИНИ

Автор: **Соловей Оксана Дмитрівна**, учениця 11 класу Демидівського НВК «ЗОШ I-III ст. – лицей».

Науковий керівник: **Рослюк Г.І.**, вчитель української мови та літератури Демидівського НВК «ЗОШ I-III ст. – лицей».

Писанка – це уособлення душі, думок, творчого таланту, художнього бачення навколишнього світу українського народу.

Писанкарство – надзвичайно цікава і, мабуть, одна з найменш вивчених галузей українського народного мистецтва. Мало вивчені і писанки Демидівщини.

Українська писанка має давню історію. У народних звичаях і обрядах яскраві декоративні писанки відігравали дуже важливу роль.

Писанки, виготовлені майстрами Демидівщини, дають змогу дослідити орнаментику писанок цього краю, їх символіку і кольорову гаму. Орнаментика привертає увагу специфічністю образотворчої мови, в якій з усією повнотою проявилася декоративність, стилізація й умовність у зображеннях живої й неживої природи, в умінні сміливо, дотепно відтворювати її в декоративному образі, символіка сповнена глибоким змістом. На писанках бачимо як геометрично-абстрактні, так і рослинні, зооморфні предметно-побутові символи, які передають моделювання руху, властивого життю. Це ціла система символів, заклинань, оберегів, у яких прочитуємо взаємовідношення людини і природи, міру гармонійності чи антагонізму в їхніх стосунках.

Якщо простежити за гамою кольорів, то найчастіше трапляються такі: чорний, зелений, жовтий, синій, блакитний, червоний, рожевий, ясно-зелений, оранжевий, коричневий, білий.

Найкращим матеріалом для писанки є куряче яйце. Практично в усіх селах Демидівського району у виготовленні писанок майстрині застосовують техніку воскового письма. Кожна писанкарка має свій уявний план, схему розташування орнаментальних елементів на поверхні писанки.

У більшості досліджених писанок використана анілінова фарба для писанки та харчовий барвник.

Популяризація писанкарства у Демидівському районі сприяє розвитку творчих здібностей молоді, залучення широкого кола людей до вивчення звичаїв українського народу у сфері життєвого мистецтва, зокрема писанкарства, пробудження поваги до національної культурної спадщини.

ОБРАЗ БОГОРОДИЦІ В ІКОНОПИСІ ВОЛИНИ

Автор: **Шпичак Марія Юріївна**, учениця 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 27.

Науковий керівник: **Каначеєва Л.М.**, доц. каф. культурології РДГУ, канд. істор. наук.

У роботі досліджено ранні ікони на Волині, виникнення волинської школи іконопису та її зв'язок із Візантією, вивчено особливості становлення волинського іконописного мистецтва XVI-XVIII ст. Охарактеризовано три основні типи зображення Богородиці, вказано, яке саме зображення Богоматері характерне для кожного типу. Наведено приклади найвизначніших і найунікальніших пам'яток іконописного мистецтва Волині.

Метою роботи є дослідження типів зображення образу Богородиці у пам'ятках іконографії Волині.

Завдання, які поставлені для досягнення даної мети: вивчити літературу з обраної проблеми, дослідити історію ранніх ікон на Волині, з'ясувати процес становлення волинського іконописного мистецтва XVI-XVIII ст., охарактеризувати сукупність типів зображення Богородиці в іконописі, розкрити образ Богоматері у пам'ятках іконографії Волині.

Обрана тема є **актуальною**, адже група волинських ікон є однією з найчисельніших і найдавніших, але найменш вивченою. Образ Богоматері для українців є важливим, бо вони споконвіків вважали її своєю заступницею. Крім цього, ікона – це витвір мистецтва, що поєднав у собі канонічне призначення і естетичне значення, що повертає до себе особливу увагу.

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕДІЛЬНИХ ШКІЛ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ (на прикладі роботи недільних шкіл Свято-Троїцької церкви та Свято-Покровського собору м. Сарни)

Автор: **Прищепюк Катерина Анатоліївна**, учениця Сарненської ЗОШ II-III ст. – економіко-правового ліцею «Лідер».

Науковий керівник: **Дибач Т.А.**, вчитель української мови та літератури Сарненської ЗОШ II-III ст. – економіко-правового ліцею «Лідер».

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розбудови української держави та формування громадянського суспільства в умовах національно-духовного відродження існує проблема зміцнення суспільної моралі на основі загальнолюдських моральних принципів. Нові реалії України XXI століття гостро поставили завдання наповнення змісту освіти і виховання підрастаючого покоління новим духовним, моральним та естетичним змістом. За цих умов чітко проступають тенденції впливу релігійного життя на стан суспільної моралі, тим більше, що трансформації останніх десятиліть відкрили простір для відновлення повноцінної діяльності церковних інституцій. Характерною ознакою цього періоду стало відродження традиційних для українського суспільства недільних шкіл, які здавна були осередками моралі та культури.

Недільна школа і є однією із навчальних та виховних структур, що впливає на духовний, моральний, художньо-естетичний розвиток особистості, адже це унікальний, створений суспільством, інститут навчання та виховання на добровільних засадах, в якому реалізується не лише моральне оздоровлення соціально-виховного мікросередовища, де росте та розвивається дитина. Основною метою діяльності недільних шкіл є забезпечення вільного духовного, творчого, соціального, морального розвитку вихованців та організація їх змістовного дозвілля».

Сьогодні, коли в усіх регіонах держави починають відроджуватися недільні школи, важливого значення набуває вивчення діяльності недільних шкіл в Україні, які колись зробили вагомий внесок у ліквідацію неписьменності серед народу, в піднесенні його духовності, моральних, естетичних цінностей. Діяльність цих типів шкіл в Україні і на Сарненщині зокрема навіть дотепер не має достатнього наукового висвітлення, що значно збіднює наші уявлення про роль недільних шкіл у формуванні особистості та негативно позначається на оцінюванні їх здобутків. Окрім того, останнім часом значно зросла увага до проблем теорії і практики художньо-естетичного виховання як найважливішого засобу формування морального і розумового виховання, тобто як засобу формування всебічно розвиненої, духовно багатой особистості. У зв'язку з цим особливою актуальності набуває виховання у дітей художнього смаку, формування у них творчих умінь, усвідомлення ними почуття прекрасного.

СЕКЦІЯ «ФОЛЬКЛОРИСТИКА»

МОРАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ ГЕРОЇВ НАРОДНОГО ЕПОСУ СЕЛА СТЕПАНГОРОДА

Автор: **Незелюк Ірина Володимирівна**, вихованка КПНЗ «Володимирецький районний будинок школярів та юнацтва», учениця 11 класу Степангородської ЗОШ I-III ст. Володимирецького району.

Науковий керівник: **Михеєва Т.С.**, кер. гуртків КПНЗ «Володимирецький районний будинок школярів та юнацтва», учитель української мови та літератури Степангородської ЗОШ I-III ст. Володимирецького району.

Актуальність дослідження є в тому, що саме сьогодні громадянам України необхідно пізнати і зрозуміти велич свого народу, його одвічного прагнення гуманізму, всепрощення, доброзичливості, щирої гостинності, щоб зрівноважити свої вчинки, спрямувати їх на забезпечення душевного затишку усім, хто живе в Україні, зокрема поруч із нами.

Проаналізувавши наукову літературу, зіставивши науковий і місцевий матеріали, ми змогли виокремити з польового матеріалу, зібраного у селі Степангороді, епічні твори, зробити їх жанрову класифікацію. Це дало змогу визначити, що у досліджуваному регіоні і донині побутують твори фольклорного епосу всіх жанрів, окрім небилиць. Їх умовно поділено на казкову та неказкову прозу. В окрему групу виділено анекдоти, як такі твори, що знаходяться на межі казкової та неказкової прози. Чисельно найбільш представлені твори неказкового епосу.

Зі сторінок творів різних епічних жанрів постає цілий світ настроїв і роздумів, сподіванок і мрій простих людей, їх вдача, характер, психологія, їхня самотність неповторність. Незалежно від того, чи це персонаж казкового чи неказкового епосу, це завжди герой, який уособлює в собі найкращі риси характеру людини: доброту, милосердя, гуманність, працьовитість, вірність, оптимізм, уміння відчувати чужу біду і безкорисно допомогти, знайти вихід із складної життєвої ситуації, по-християнськи прощати навіть своїх ворогів... Разом ці риси характеру складають високоморальний портрет не тільки героїв народного епосу села Степангорода, а і його творця та носія.

Саме такий ідеалізований герой, що є абсолютним втіленням фізичної і духовної краси, має стати прикладом для наслідування сучасникам і нащадкам. Тоді наш народ ніколи не зазнає моральної кривди, не втратить своєї самотності.

ЛЕГЕНДИ ТА ПЕРЕКАЗИ РІВНЕНЩИНИ

Автор: **Дяків Денис Вадимович**, учень 9-А класу КЗ «Школа-інтернат II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Мартинюк В.І.**, вчитель української мови та літератури КЗ «Школа-інтернат II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Вивчення усної народної творчості має неабияке освітнє, ідейно-виховне й естетичне значення.

Актуальність роботи – у відродженні української духовності.

Мета роботи – охарактеризувати деякі тематичні групи неказкової народної прози Рівненщини за матеріалами фольклорних фондів кабінету літератури комунального закладу «Рівненський обласний ліцей».

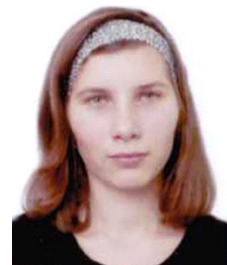
Завдання: дати визначення легенди і переказу як жанрів неказкової прози, з'ясувати їх спільні та відмінні риси; звернутися до питання про класифікацію народних легенд і переказів у фольклористиці; зробити огляд тематичних груп легенд і переказів історико-героїчного змісту; визначити основні мотиви переказів про героїзм українського народу у війні 1941-1945 рр.; проаналізувати тематику і поетику топонімічних пам'яток; викликати інтерес до вивчення неказкової народної прози Рівненщини.

Серед аналізованих зразків переважаними є перекази. В основі аналізу фольклорних пам'яток – критерії класифікації основних жанрів неказкової прози Мар'яни Лановик та Зоряни Лановик. Твори згруповано за тематичним принципом (за подібністю сюжетів та мотивів): фольклорні зразки історико-героїчного змісту, про героїзм українського народу у війні 1941-1945 рр., топонімічні пам'ятки. Легенди, перекази й оповіді мають установку на правдиве відтворення історичних фактів. Аналізовані пам'ятки топонімічного характеру дають не історично виправдане, а поетичне тлумачення назв. Неказкова проза – один із дієвих засобів у вихованні підростаючого покоління нашої держави.

КАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВИЙ ФОЛЬКЛОР ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ

Автор: **Алексіюк Єлизавета Русланівна**, учениця 9 класу Зарічненського НВК «ЗОШ I ст. – гімназія».

Науковий керівник: **Кирикович З.Л.**, вчитель української мови та літератури, Зарічненського НВК «ЗОШ I ст. – гімназія».

Актуальність теми полягає в тому, що автентична музична культура на момент дослідження перебуває в межах пасивного побутування. Особливо це стосується календарно – обрядового фольклору, що існує лише в пам'яті найстарших виконавців. У сучасній науці Західне Полісся окреслюється як регіон уповільненого соціально-економічного та культурного розвитку, для якого характерні багатовіковий бездержавний період, відсутність чіткої етнонаціональної самоідентифікації, російські та польські культурні впливи, а також віддаленість від промислових центрів. Перераховані чинники в різний час істотно сприяли відносній ізольованості регіону від основного етнічного масиву, що загалом і призвело до виокремлення регіону серед інших фольклорно-етнографічних зон, а почасти – формуванню та збереженню реліктових явищ у традиційній культурі в цілому та в календарно-обрядовому фольклорі зокрема. Останній під багатовіковим нашаруванням зберігає чимало архаїчних специфічних рис локального побутування. На цій відмінній рисі – законсервованості календарно-обрядового фольклору – неодноразово наголошували збирачі та дослідники народної пісенності Західного Полісся. Вивчення календарно приуроченої пісенності Західного Полісся проводилося в контексті загальноукраїнських (у кращому випадку – загальнополіських) розвідок, а тому чимало аспектів залишаються до сьогодні мало з'ясованими, а то й зовсім обійденими увагою. До таких належать питання регіональної специфіки побутування текстів календарного обрядово-пісенного циклу Західного Полісся у фольклоротворчому процесі ХХ ст.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні комплексу проблем, пов'язаних із регіональною специфікою та динамікою побутування жанрів календарно-обрядового фольклору на Західному Поліссі. Досягнення поставленої мети передбачається виконанням наступних завдань: уточнити межі фольклорно-етнографічного регіону Західного Полісся; на основі історіографічного огляду наукової літератури з обраної теми охарактеризувати стан дослідження календарно-обрядового фольклору Західного Полісся, визначити коло досліджених проблем і тих, які потребують вивчення; представити загальний стан побутування календарно-обрядового фольклору на теренах Західного Полісся, з'ясувати регіональні особливості його функціонування та межі поширення окремих явищ; з'ясувати стан збереження та характер побутування календарно-обрядової пісенності на досліджуваній території в сучасних умовах; окреслити жанрові різновиди календарних пісень, для яких характерна тенденція зникнення або запозичення.

Отже, проаналізувавши зимовий та весняно-літній фольклор Західного Полісся, виявили можливості для певних узагальнень, з'ясували стан збереження окремих його жанрів.

НАРОДНІ МОЛИТВИ ПОЛІССЯ

Автор: **Вишневська Діана Юріївна**, вихованка КПНЗ «Володимирецький районний будинок школярів та юнацтва», учениця 8-А класу Володимирецького районного колегіуму.

Науковий керівник: **Діжурко К.В.**, вчитель української мови та літератури Володимирецького районного колегіуму.

Народні молитви – специфічний пласт духовної культури українського народу, який важливий для пізнання особливостей місцевої традиційної культури, хоча мало відомий. І тому дослідження народних молитов – завдання дуже важливе.

Мета науково-дослідницької роботи – описати народні молитви з християнськими мотивами, що є домінантними у досліджуваному регіоні.

Об'єктом дослідження є північні села Володимирецького району та село Зелень Дубровицького .

У працях багатьох науковців українські народні молитви та замовляння стали об'єктом уважного вивчення, бо ці фольклорні твори в українській традиції є одним з найстаріших уснопоетичних зразків словесного мистецтва, з них розпочався розвиток художньої літератури.

Опрацювавши наукову літературу та польові дослідження, народні молитви Полісся було згруповано так: народні молитви християнського характеру та інші народні молитви. Перші поділено на: молитви-розповіді про страждання Ісуса Христа та переживання Божої Матері і спонукальні молитви-побажання, що звернені до всіх Небесних Сил. Ці утилітарно-сакральні твори відзначаються не лише стародавністю і витонченою поетичною формою, а й природною силою животворного народного слова, змістовим та образним багатством. Головними героями цих молитов є Божа Мати, малий Ісусик, Син Божий, Святий Петро, Павло, Михайло.

Аналізуючи зміст народних молитов, варто відмітити їх сюжетність, лексичне та синтаксичне багатство художніх засобів, емоційну забарвленість та фантастичність.

Завдяки невеликим розмірам, простому сюжету і практичному застосуванню ці твори збереглися впродовж віків.

РУШНИК ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ПАМ'ЯТІ НАРОДУ (за матеріалами Рівненського Полісся)

Автор: **Костецька Юлія Вікторівна**, учениця Гуманітарної школи Рівненського міського Палацу дітей та молоді, учениця 9 класу Рівненської ЗОШ № 24.

Науковий керівник: **Гордійчук О.О.**, керівник секції Рівненського міського ПДМ.

Метою даної роботи є дослідження ролі рушника у повсякденному житті української поліської сім'ї (на свята та будні).

Об'єктом дослідження є рушник Рівненського Полісся, а **предметом у даному контексті** – використання рушника у Свято – Троїцькій церкві м. Рівного, на фігурі поблизу Басового Кута, у музеї народознавства та капличці у ЗОШ №24 м. Рівного. При вивченні об'єкту дослідження використовувалися матеріали Рівненського обласного Краєзнавчого музею.

Із вищезазначених мети та об'єкту досліджень випливає **ряд завдань**: дослідити історичне та художнє значення українського рушника Рівненського Полісся; дати класифікацію рушника за призначенням у використанні; визначити особливості використання сучасного рушника Рівненського Полісся; дослідити вплив українського рушника на формування мікросвіту української сім'ї на прикладі родини Костецьких.

Актуальність дослідження. Все частіше ми звертаємось до першоджерел національної духовності. У них наше коріння, наша міць і неповторність. Актуальність обраної теми пояснюється тим, що вишитий рушник на стіні – давній український народний звичай. Хата без рушників, казали в народі, що родина без дітей. Вивчення символіки українського рушника є необхідним з точки зору розкриття мікросвіту української сім'ї, пізнавального аспекту всього розмаїття обрядової символіки, поетичної творчості, соціальної психології та сімейної педагогіки.

ЗВИЧАЇ, ОБРЯДИ ТА ПОВІР'Я УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ НА ДУБЕНЩИНІ

Автор: **Мартинюк Світлана Володимирівна**, учениця 11 класу Дубенського НВК «Школа-гімназія».

Науковий керівник: **Пшенична Л.А.**

Наукових досліджень подібного спрямування зустрічається дуже мало, а систематизації окремих фрагментів щодо Дубенщини, по суті, ще й не було. А саме такі поетичні зразки обрядовості та звичаїв губляться під час проведення сучасних весіль. Вважаємо, що це – несправедливо, адже нація не має права втрачати первинний зв'язок із джерелами духовності і культури рідного народу.

Нас зацікавив сімейний обряд весілля. Хотілося привернути увагу до унікальних зразків сватання, купівлі дров для весільного хліба, задобрювання лопати і помела, випікання самого короваю, його розтанцювання, читання “Корони” перед вінчанням тощо.

Вдалося привернути увагу наших краян до збіднення та одноманітності проведення сучасних весіль, шаблонності одягу наречених, втрати значимості первісної символіки та до набридливого пісенного репертуару під час шлюбної церемонії. Довелось відтворювати втрачені зв'язки поміж частинами обрядів за допомогою логічного аналізу та порівняльної характеристики зразків фольклору та звичаїв у селах Дубенщини, зустрічатися з очевидцями, залучати засоби масової інформації.

Впевнені, що глибоке коріння весільної обрядовості, хоча й дуже понівечене та знівельоване, але усе ще чекає нових дослідників та пристрасних фольклористів для очищення й відновлення духовних джерел.

ЛЮДИНА В ПРИСЛІВ'ЯХ ТА ПРИКАЗКАХ

Автор: **Пшенична Анастасія Іванівна**, учениця 11 класу Варковицької гімназії Дубенського району.

Науковий керівник: **Литвинець А.І.**, вчитель української мови та літератури Варковицької гімназії Дубенського району.

Прислів'я та приказки – неоціненна скарбниця народної мудрості. **Метою роботи** є дослідження прислів'їв і приказок, які поширені на території села Варковичі, і пов'язані з людиною, її родинним життям.

Об'єктом нашого дослідження стали прислів'я та приказки, які використовують у своєму мовленні жителі нашого населеного пункту.

У своїй роботі ми ставили перед собою такі завдання :

- Зібрати прислів'я і приказки, які побутують на нашій території.
- Класифікувати їх за опорними словами, розділивши їх на 5 груп, а саме: прислів'я та приказки з опорними словами „хлопець, дівчина, кохання, одруження” ; прислів'я та приказки з опорними словами „сім'я, родина, чоловік, жінка, батько, мати”; прислів'я та приказки з опорним словом „ дитина, діти”; прислів'я та приказки, в яких опорними словами є нерідні члени родини; прислів'я та приказки з опорними словами „ дід, баба”.
- Укласти словничок прислів'їв і приказок, що побутують на території села Варковичі, за даною темою.
- Прислів'я та приказки – ці золоті зернята народної мудрості, маленькі, але дорогоцінні, – служать і служитимуть справі морального і естетичного виховання нашого народу.
- Велика й розгалужена група прислів'їв , що відображають родинне життя. Вони становлять приблизно 34 % від загального фонду.
- Значні за обсягом тематичні ряди складають прислів'я та приказки, у яких змальовуються хлопець і дівчина, розкривається їхня краса, зображуються любовні взаємини, одруження. Ця група становить за кількістю 80 та 23 % відповідно.
- Народ у своїх прислів'ях відстоює міцну сім'ю як основу щасливого життя. Найбільшу групу становлять паремії опорними словами «сім'я, родина, чоловік, жінка, батько, мати». Їх кількість дорівнює 108, відповідно 31% від загальної кількості досліджуваних.
- У прислів'ях та приказках з опорним словом „ дитина, діти” провідним є мотив поваги до батьків з боку дітей і піклування батьків про своїх дітей. Паремій з опорними словами «дитина, діти», ми виявили 70, що становить 20% від загальної кількості.
- Народні вислови зафіксували в лаконічній формі типовий характер взаємостосунків у сім'ї між злою свекрухою і безправною невісткою, між тещею і зятем, мачухою і сиротою. Паремій, в яких опорними словами є нерідні члени родини , ми нарахували лише 61, що становить 17 % від загальної кількості досліджуваних.
- Прислів'я та приказки з опорними словами „ дід, баба” давнього походження, в них розповідається про важку долю літніх людей, закликають доглядати старих людей. Їх кількість становить 32, це 9 % .

У своїй роботі ми дослідили 351 паремію і уклали словничок найбільш уживаних прислів'їв та приказок, що побутують на території села Варковичі Дубенського району Рівненської області і на основі цього прийшли до висновку , що в своїй мові наші односельчани вживають багато прислів'їв та приказок, їх мова багата, образна, яскрава, бо чим більше вона насичена прислів'ями та приказками, тим сильніше враження вона справляє на слухача, бо прислів'я і приказки відіграють важливу виховну роль.

ФОЛЬКЛОРНА ПІСЕННА СПАДЩИНА ЯК СКЛАДОВА ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(на прикладі пісень у виконанні карасинської співачки Куришко Ганни Петрівни))

Автор: **Гриник Євгенія Василівна**, учениця 10 класу Сарненської ЗОШ II-III ст. – економіко-правового ліцею «Лідер».

Науковий керівник: **Дибач Т.А.**, вчитель української мови та літератури Сарненської ЗОШ II-III ст. – економіко-правового ліцею «Лідер».

Актуальність нашого дослідження обумовлюється зростанням інтересу людства до своїх духовних джерел і традиційної спадщини. У цьому контексті світове співтовариство усе більше уваги звертає на вивчення, збереження та розвиток традиційних свят, обрядів, фольклору.

Вони мають зайняти сьогодні місце у формуванні цивілізаційної культури. Її становлення не слід розуміти як прийняття всіма членами міжнародного співтовариства певної загальної системи цінностей, тобто уніфікації культур. Мова, насамперед, йде про ріст взаємозв'язку регіональних і національних культур. Культурні досягнення в тих або інших регіонах в умовах зростаючої глобальної цілісності одержують все більше поширення. Народна культура та мистецтво українців справедливо вважаються одними з найбагатших надбань культурної спадщини європейських націй. Обличчя українського фольклору визначають багатогранність жанрів і досконалість форм, поетичність і вишуканий ліризм, глибока філософічність і невтримний запал.

Протягом століть усна народна творчість була чи не єдиним засобом узагальнення життєвого досвіду українського народу, втіленням народної мудрості, світогляду та ідеалів. Фольклор став віддзеркаленням не тільки найважливіших подій в історії України, а й зберіг численні архаїчні язичницькі мотиви і символи, які часто приховуються під покровом християнської традиції. Завдяки фольклорній спадщині ми можемо ознайомитися із побутом далеких і близьких поколінь українців, уявити їх свята і будні, сповнені магічних і захоплюючих обрядів.

Працюючи над темою, ми ставили перед собою мету: оцінити сучасний підхід до виконання фольклорних творів жителями Сарненського району, а також довести, що в Україні завжди були і є люди, які розуміють значення пісні для народу, і тому не просто бережуть їх у своїй пам'яті, а пропагують пісенну творчість серед народу, передають її нам – молодому поколінню.

Матеріал дослідження. В основі нашої роботи – матеріали, інтерв'ю, аудіозаписи пісень, зібрані (записані) в с.Карасин Сарненського району від місцевої жительки Куришко Ганни.

Об'єктом нашого дослідження є народний поліський фольклор, а **предметом** автентичний спів, динаміка побутування поліського фольклору, традиції народних пісень (а саме весільного обряду) у виконанні карасинської співачки Куришко Ганни Петрівни.

Відповідно до теми та мети дослідження вирішуються такі **завдання**:

- вивчити наукові та архівні джерела з досліджуваного питання;
- дослідити джерела поліського фольклору;
- розкрити значення, роль і місце народної пісні в житті сучасних сарненчан.

Український фольклор як визначальна складова традиційної народної культури, носій мови й світогляду – універсальний засіб вираження ментальності українців і важливий чинник формування національної самосвідомості, формування духовного світу особистості, її морально-естетичного розвитку, психологічної самодостатності й комфорту.

ПІСНЯ У ВЕСІЛЬНОМУ ОБРЯДІ С. ХОТИНА

Автор: **Ферчук Марія Олександрівна**, учениця 11 класу Хотинської

ЗОШ I-III ст. Радивилівського району.

Науковий керівник: **Мельник О.В.**, вчитель української мови та літератури Хотинської ЗОШ I-III ст. Радивилівського району.

Українське весілля як етнокультурний феномен є складовою народної культури. Під час весільної обрядовості відбувається своєрідний процес передачі етнокультурної інформації між поколіннями, що забезпечує спадкоємність самобутності етносу.

Розмаїття пісенних обрядок українського весілля настільки колоритне, що з них можна черпати найглибші відомості про народ, про його чисті думки, добірні образи, чуттєву душу, спосіб життя, вірування, моральні цінності ...

Не всі весільні пісні носять обрядовий характер. Поза обрядом виконують пісні для музикантів, для господині й застольні пісні. Жодне з весіль не обходилося без чудесних мелодій, веселих пісень і запальних танців.

У весільних піснях для музикантів відображено регіональний варіант традиційного українського весілля.

Традиції виконання народних пісень та мелодій прийшли до нас із сивої давнини. До співочого весільного гурту в будь-який момент може долучитися музичний супровід. Окрім того, важливу роль виконують й інші елементи — міміка, жест, рух, слово тощо.

Весільні пісні виконують комунікативну функцію. Більшість весільних пісень має спонукальний характер, побудований за формою звертання: до молодої, молодого, господині, кухарки. Без кухарок, поважної господині не обходиться жодне весілля. До неї виявляють неабиякий інтерес, і тому багато весільних пісень звучить для господині.

Весільні пісні для музикантів, застольні, для господині і на подячинах — невід'ємна складова частина весільного обряду, яка, хоча не констатує його загалом, але становить культурні та духовні надбання народу.

УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР 30-х – 60-х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

Автор: **Хурсяк Іван Володимирович**, учень 10 класу Балашівського НВК «Колегіум – ЗОШ I-II ст.» Березнівського району.

Науковий керівник: **Хурсяк Л.Г.**, вчитель української мови та літератури Балашівського НВК «Колегіум –ЗОШ I-II ст.» Березнівського району.

Мета роботи: за допомогою зібраного у ході польових досліджень фольклорного матеріалу простежити явища суспільного життя, що спричинили появу зразків тієї чи іншої тематичної групи фольклору 30-х - 60-х років ХХ століття у селах Балашівка та

Яцьковичі Березнівського району Рівненської області.

Предметом даного дослідження є антирадянський фольклор 30-х - 60-х років ХХ століття, записаний у селах Балашівка та Яцьковичі Березнівського району Рівненської області.

Актуальність дослідження зумовлена потребою відновлення забутих звичаїв, відродження традицій українського народу, встановлення історичної справедливості та вибору шляхів подальшого розвитку фольклорних жанрів, що збагатять скарбницю української духовності.

У процесі реалізації поставленої мети виконано такі завдання:

- дослідити передумови виникнення нових зразків фольклору у 30-х – 60-х роках ХХ століття;
- записати у визначених населених пунктах зразки усної народної творчості, що супроводжували той чи інший

процес суспільних змін у 30-х – 60-х роках ХХ століття;

- визначити специфіку різних тематичних груп та жанрове розмаїття фольклору даного періоду;
- зіставити зібраний матеріал із явищами суспільної дійсності 30-х- 60-х років ХХ століття.

ВЕСІЛЬНИЙ ОБРЯД В СЕЛІ МЕЖИРІЧ ОСТРОЗЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Швець Іванна Миколаївна**, учениця 10 класу Межиріцької ЗОШ І-ІІІ ст. Острозького району.

Науковий керівник: **Киричук Т.В.**, вчитель образотворчого мистецтва Межиріцької ЗОШ І-ІІІ ст. Острозького району

Дана тема досліджувалась на території Рівненщини такими авторами: О.Романчук, К. Новак, Т. Маслянчук, В.Сироткін, А.Пономарьов та ін. Але в їхніх роботах описується весільний обряд Західного Полісся. Село Межиріч розташоване на території Малого Полісся. Весільна обрядовість нашої території мало досліджена.

Тому **об'єктом** дослідження моєї роботи є обряд весілля в нашій місцевості.

Предметом дослідження є традиції та звичаї українського весілля.

Основним **завданням** моєї роботи є показати, як народна мораль, етичні норми та світоглядні уявлення українців відбилися у характері весільної обрядовості нашої місцевості. А також визначити, наскільки збереглися традиції наших предків в сучасному весільному обряді.

У ході написання роботи використано літературу, інформацію з мережі Інтернет, а також записами, зібраними під час опитування місцевих жителів Добровольської Євгенії Михайлівни (1940 р.н.), Левчук Віри Петрівни (1927 р.н.), Білецької Віри Василівни (1940 р.н.). Мені вдалося знайти весільне вбрання 1958-го та 1980-го років.

СЕКЦІЯ «ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ»

СТЕБЛИНКИ ЛІТА

Автор: **Фещук Вікторія Михайлівна**, учениця 11 класу Демидівського НВК«ЗОШ І-ІІІ ст. – ліцей».

Науковий керівник: **Рослюк Г.І.**, вчитель української мови та літератури Демидівського НВК«ЗОШ І-ІІІ ст. – ліцей».

Вірші сповідують красу. В образі. У змісті. У банальному мереживі рим. Адже кожне слово по своїй сутності є промінчиком краси, а вірш відповідно – вінцем цього проміння.

Поет – алхімік передбачень. І це, дійсно, так. Митець з одного боку є піщинкою суспільства, а з іншого – повинен вести ідеї за собою, бути на щабель вище від віянь, нав'язувань і тенденцій. Поет має вміння не тільки описати, а й створити майбутній світанок.

Якісь чуття між стерті рими пнуться. Знову. Ні, майже увесь час. У своїх творах я не просто розповідаю, роздумую, оцінюю. Все дещо складніше. Я переживаю, переборюю і відболюю те, що пишу.

Нас мучить спрага до учинків. Відчуваючи всю незмирненність та недосконалість довколишнього світу, все ж вважаю, що кожній людині під силу його розфарбувати у кращі тони. І саме на нас, на молодь, як на рушійну силу суспільства покладена функція дизайнерів і будівельників майбутнього.

Забуті предки дихають нам в спину. І найголовніше – це зуміти вчасно відчутти шепіт стомлених віків. Ні в якому разі не можна відмовлятися від своєї історії, своєї Батьківщини, бо це гріх. Гріх, що несе у собі зрадливість та прокльони від майбутніх поколінь, адже все скоєне повертається...

У скронях змісту стугоняють прозріння. І саме їм я віддаю найбільше честі та катренів не лише у філософській, а й у пейзажній, громадянській та інтимній ліриках.

Сліди від нас таки не виліковні. Як це й не прикро. Всі наші лиходумства та злодіяння не зникають безвісти. Слово може ранили душу, вчинок – людські долі. То ж частіше прислухаймося до голосу совісті, аби наша присутність змогла освітити чиюсь душу.

НЕЗДІЙСНЕННІСТЬ

Автор: **Голяка Наталія Василівна**, учениця 11 класу Дубровицького НВКБ «Ліцей – ЗОШ I-II ст.».

Науковий керівник: **Матвійчук Т.Я.**, вчитель української мови та літератури, Дубровицького НВК «Ліцей – ЗОШ I-II ст.».

Саме тепер я розумію Т.Г. Шевченка, творчість якого літературознавці поділяють на два періоди. І розумію Л. Костенку, яка «мовчала» 16 років, а тепер працює з новою силою.

Здається, і в моїй творчості вималювалися два періоди:

I-й: «Коли я називаю когось сонечком, то це не просто так».

II-й «Здрастуй, моя фантазіє. Моя феєріє, моя кохана евтаназіє».

Характерно й те, що досить помітна зміна кольорів.

Білий – цнотливий та оригінальний колір змінився чорним. Проте він містить у собі всі відтінки, усю палітру мого життя, котре, як не дивно, переповнене драмами та комедіями. Однак багатогранне та різнокольорове. Я зняла рожеві окуляри та відкрила очі Реальності.

Слід зазначити, що жовтий, основний колір, змінюється зеленим, який попри трагічність сюжету надає сил.

Зелений колір спонукає жити задля того, щоб побачити інші грані життя, зокрема пристрась, яка позначиться пізніше червоним кольором.

Я відшукала у собі життєвий стержень, який спонукає мене писати від чоловічого імені. Мабуть, запитаєте, звідки у мене такий життєвий досвід? «Я відкрила очі Реальності».

Прикметно й те, що раніше в доробку була в основному проза, лише кілька поезій, то зараз з'явилася проза у віршах.

Моя творча уява продовжує шукати образи...

ТАМ, ДЕ ТАНЦЮЮТЬ ЗОРІ

Автор: **Гулько Олеся Олегівна**, учениця 11 класу Рівненської гімназії «Гармонія».

Науковий керівник: **Якобчук І.І.**, вчитель української мови та літератури Рівненської гімназії «Гармонія».

Актуальність роботи. У суспільстві, де справжні цінності досить часто нівелюються, проблеми життя і смерті, добра і зла, батьків і дітей, внутрішньої свободи й обов'язку, моральної наповненості людини і духовної нищості – одвічні проблеми, які Гулько О. порушує як у художній публіцистиці, так і у повісті, набувають особливої актуальності і можуть викликати зацікавлення не лише у ровесників авторки, а й у читачів інших вікових категорій.

Мета творчої роботи. Донести до читачів власне розуміння складних явищ життя, висловити думку щодо суспільних процесів, моральності та аморальності вчинків, людських цінностей та поділитися сокровенним з іншими за допомогою мистецтва слова.

Найголовніше – цінувати справжнє, нефальшиве неповторне, не зрікатися тих, кого любиш.

Характеристика змісту творчої роботи. Творчий доробок поєднує два розділи: художню публіцистику та повість. Засоби виразності, які використовує одинадцятикласниця в есе та повісті, дозволяють читачам поглянути на проблеми сьогодення очима авторки, через призму її вражень і почуттів.

Висновки. Захоплення літературою, журналістикою та психологією, прагнення реалізувати себе в слові надихнули Гулько Олесю на підготовку творчої роботи «Там, де танцюють зорі».

СІМ НОТ МЕЛОДІЇ ДУШІ

Автор: **Данилюк Ганна Миколаївна**, учениця 11 класу Корецької ЗОШ I-III ст. № 1.

Науковий керівник: **Тарасюк Н.В.**, вчитель української мови і літератури Корецької ЗОШ I-III ст. № 1.

Поезія створює свій світ образів. І творить його не тільки через слово, а й через почуття. Це бачення можна застосувати й до поезій, вміщених у збірці «Сім нот мелодії душі».

Композиційно збірка поділена на сім розділів, що становлять сім нот мелодії душі юної поетеси: прелюдії, де визначено життєве кредо, пейзажної лірики, інтимної, філософської, громадянської, віршів про війну та голодомор, прози. Центральним розділом збірки є інтимна лірика. Оскільки, мова поетичних доробків не є наслідком штучного «надумування», а зумовлена внутрішнім світом автора, то й вірші, які входять до неї, дають можливість визначити мовні особливості, залежні саме від внутрішнього світу

психологічного стану особистості.

Так як у збірці ключове місце посідає інтимна лірика, то й переважає лексика на позначення внутрішніх переживань, зумовлених реальними подіями: любов, душа, сум, доля, страх, печаль, вина, сльози.

Серед назв кольорів зустрічаються чорний, білий, срібний, сивий, сірий. Отже, кольорова палітра обмежена. Це свідчить про те, що увага приділяється більше переживанням від вражень про світ і події.

Поезії збірки насичені метафорами. Автор надає перевагу такому різновиду метафори як персоніфікація.

Магія метафори у збірці полягає в тому, що вона справді оживляє світ, робить його казковим і чарівним.

Ужиті у збірці повтори аж ніяк не свідчать про бідність словникового запасу автора. Навпаки, вживання одного і того самого слова декілька разів додає нового значення, об'єктивного або суб'єктивного. Збірка ґрунтується на одвічних морально-етичних цінностях українського менталітету.

Поезія збірки є промінчиком життя, надії у безвихідному просторі матеріальності та буденності.

ВИЛОВИ МЕНЕ З СОНЦЯ

Автор: **Дейнека Ярина Русланівна**, учениця 10 класу Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. №1-гімназія»

Науковий керівник: **Пасічник О.Б.**, вчитель української мови та літератури Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. №1-гімназія»

Вчора я знову загубилась у сонячних промінцях. Я десь там, з ними. Така ж тепла і світла. Така ж розсіяна між сотнями тисяч людей. А ти знову шукаєш мене. Вдень на одній півкулі, вночі на іншій. Вилови мене з того сонця. Бо я хочу до тебе. Вилови і міцно тримай.

Ти ж знаєш, я маленька. Ніжна і беззахисна. Мене легко обманути, викрасти, сховати. Я забуваю. Дуже часто і про все. Мені треба нагадувати. Пам'ятай про це, коли триматимеш мене в руках. І бережи.

Я все-таки трохи сильна. Можу піти від тебе в будь-яку хвилину чергового безпідставного невдоволення. Прийняти рішення, вдарити кулаком в груди, а потім сонячно й рясно заплакати, зрозуміти, що моя сила – це ти, і повернутися. А потім знову піти. У сонце. Забути, наприклад, що ти мене любиш. Повторю: мені треба нагадувати. Я можу зайти далеко і потім згадати. І буде страшенно боляче. Бо я так люблю тебе. І страждатиму. Ти цього хочеш? Я – твоя. До мозку кісток. То впіймай мене й бережи.

Я – божевільна. Часто роблю незрозумілі речі, говорю до непристойності абсурдні слова, впадаю в нікому не потрібні крайнощі, заплутуюсь у власних думках. Тільки ти розумієш мене. Бо знаєш, що саме ти і зводиш з розуму.

Я – вередлива. Звикла веселитися з промінцями. І я насміхаюся з тебе, показую тобі язика, доскіпуюсь до слів, виводжу з рівноваги, не приховую своїх примх і капризів. А ти завжди заспокоюєш.

Я – незграбна. Це дозволяється, коли я в сонці. Але з тобою... Я перечіплююся за власні ноги, у мене все валиться з рук, я так довго і обережно заварюю чай. Впіймай мене. І оберігай. Від себе самої.

Я – егоїстка. Промінці не знають такої риси, тому дуже намагаюся приховати її від них. А ти так часто страждаєш від неї. Я ображаю, вибачаюся, знов ображаю, вимагаю від тебе доказів твоєї любові і часто не розумію, що твоя присутність і є найважливішим доказом.

Ти любиш мене. Шукаєш мене. Знаходиш у сонці і ловиш. Я потрібна тобі такою, якою є. З достоїнствами й недоліками. З постійними подорожами вгору.

Я – твоя. Ну й що, що іноді гублюся. Ти просто знаходь мене. І бережи.

ЛАБІРИНТИ СВІДОМОСТІ

Автор: **Кравець Олена Вікторівна**, учениця 11 класу Кузнецовської гімназії

Науковий керівник: **Каноніхіна Н.Й.**, вчитель української мови та літератури Кузнецовської гімназії.

Коли усе навколо розцвітає або коли навпаки – згорає, я пишу. Це як втеча, як схованка. Тільки під впливом емоцій народжуються справді непогані твори: відверті есе, непередбачувані новели та злегка химерні вірші. Я ніколи не заганяла себе у певні рамки та стандарти, бо хотіла зберегти різноманітність власної творчості. Гадаю, мені це вдалося. Важко, а то навіть неможливо, узагальнити одним реченням усіх своїх ліричних персонажів. Інколи я пишу від імені маленької дівчинки, а інколи – від імені дорослої жінки. А в інших творах ліричним героєм стає чоловік зі своїм світоглядом. Але у моїх героїв є одне спільне – сильні переживання. І цього досить. Адже з цього і будується світ у моїх творах.

Хтось наповнює чистий листок кольором, хтось передає почуття музикою, хтось виливає його піснею, хтось ніжним запахом мрій. А я обрала Слово – найлегше та водночас найважче для керування. Адже у словах просто заплутатися, мов у натягнутій павутинці, загубитися, як у пухнастому лісі, помилитися. Кожною фразою ми

обираємо свій шлях, ми вирішуємо власну долю. Боязко. Однак ніщо не випромінює емоцій так, як слово. Ми разом будемо рушити гори несправедливості, розвінчувати кучугури брехні та відкриватимемо досі замкнені горизонти.

Коли пишеш, то з головою поринаєш у власні переживання. Там зникає набридливе відчуття реальності, бо там я змішую емоції. Моя свідомість – це святе місце. Вже не зрозуміти, хто ти є: художник, музикант чи парфумер, адже ти пишеш, отже, мусиш вміти бути всім і кожним. Так я вчуся більше не зраджувати собі.

Головне – дочекатися приходу натхнення і продовжити завойовувати світи.

БІЛИМ ПО БІЛОМУ

Автор: **Субурай Оксана Володимирівна**, учениця 11 класу Квасилівського НВК «Школа-ліцей».

Науковий керівник: **Субурай В.Т.**, вчитель української мови та літератури Квасилівського НВК «Школа-ліцей».

За словами Ліни Костенко, «поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі». Я - закохана у поезію, намагаюсь дорожити Словом, невтомно шукаю свій власний творчий стиль. Із великим натхненням малюю словами – мазками, нанизуючи художні образи, які не є похмурими, а світлими, осяяними, життєстверджуючими, проте досить несподіваними, як – от: образи безодні, вічності, янголів, добра і зла, Атлантиди, Дон Кіхота, пречистої крапельки роси. Мій ліричний герой - емоційно – романтичний, вразливий, голос його стає рішучим, принциповим у громадській ліриці, у поезіях про Україну, рідну мову. Я є проти вульгарності, естетичного несмаку, забур'яненості сучасної української літератури. Радію, коли приходить натхнення, Муза і є унікальна можливість заявити про своє «Я».

Актуальність роботи полягає у яскраво вираженому романтизмі, психологізмі в створенні художніх образів, в розкритті теми.

Мета – зображення широкого спектру почуттів ліричного героя.

Об'єкт дослідження – внутрішній світ людини, різнобарв'я емоцій.

ХУДОЖНІЙ СВІТ ЗБІРКИ «НА КРИЛАХ ЩАСТЯ»

Автор: **Хильчук Тетяна Василівна**, учениця 11 класу Березнівського агротехнічного ліцею-інтернату

Науковий керівник: **Марцинюк Тетяна Іванівна**, вчитель світової літератури Березнівського агротехнічного ліцею-інтернату, канд. філол. наук.

Вмостившись на крилах Щастя, гаптую своє життя з мережива краси, прагну прилучитись до чистих духовних джерел, адже саме вони ховають в собі найцінніші перлини, що з покоління в покоління передають оте мудре і вічне, яке не дістанеш з глибин безмежних океанів.

На календарі моя сімнадцята зима. Не дуже люта, але й на тепло не щедра. Така собі звичайна, помірна зима, як і саме життя, в якому я є гостею. А може, певною мірою і господинею. Все залежить від того, як поглянути на витівки Зими, а чи самого... його величності Життя, яке нагадує стрімкий водоспад, кожен струмінь води якого, спадаючи додолу, витворює дивну, неповторну мелодію, що вабить нерозгаданими таємницями краси. І кожен бачить у цій красі щось своє...

Якщо все в житті вдасться –
Упіймаю справжнє Щастя.
Воно крила підставляє,
Від невдач оберігає.

Так, воно дарує крила охочим літати, однак мудро застерігає не здійматись аж надто високо, аби не трапилось, як з міфічним Ікаром.

Не кожен може сягнути глибин справжнього Щастя по тій простій причині, що розуміє його по-своєму. Я ж називаю його своїм другом, бо почувуюсь захищеною, коли воно поряд, з ним легко долати будь-які перешкоди.

Не лети на вогонь, Щастя, аби мені завжди було затишно на твоїх крилах.

У РИТМІ ЖИТТЯ

Автор: **Щерба Олександр Валерійович**, учень 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 27.

Наукові керівники: **Косарева М.М.**, викладач каф. української мови МЕНУ

Привіт, мій любий читачу! Я пишу Вам це зараз, сидячи біля комп'ютера. З колонок виривається пісня Макса Коржа «Летайсомной в темноте», поруч – чашка гарячого чаю, мої вчорашні мрії – на папері, в голові – мармеладний хаос, а всередині – не менш гаряча, ніж чай, муза.

Запитаєте, чому саме «У ритмі життя»? Я відповім. За своїх неповних сімнадцять років я піднявся не дуже високо (хоча, якщо подивитися на фізіологічні дані, то 190 см – не так вже й мало). Календар рахує день за днем листки, годинник нервово відбиває секунди, а я перегортаю сторінки свого життя. Пам'ятаєте звук книги, її тонкий шелест? Це – ритм життя. Згадайте, як взимку лід ламається зі звуком зернят; а влітку – море своїм прибоєм пригортає берег, ліс шумить і стогне від дощу... Це – також ритм життя. Згадайте плач маленького «бейбіка», його фантастичні «угу», пригадайте своє перше кохання (той невимовний порив серця на волю). Це все – ритм. І шум золотисто-пшеничних полів, і стук коліс потяга, і мелодія дощу за вікном, і стогони землі в далеких 40-х, і симфонії цвіркуна – це також він, ритм мого життя.

Я сподіваюся, що Ви віднайдете його на сторінках моєї збірки, любий читачу, яка вмістила в собі 28 віршів (з них – два переклади, адже в житті потрібно спробувати все) і 8 прозових творів. Їх сума доволі символічна, адже 36 – це майже стабільна температура організму людини. Проте в мене стабільності немає ніколи. Щодня відкривається щось нове, щотижня нові знайомства, спілкування, невдачі, проблеми, успіх, сльози, щастя, сміх... Усе це – ритм мого життя, подарованого Богом, батьками і світом, який полонив мене собою.

ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ

СЕКЦІЯ БІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

ВПЛИВ ТРЕНОВАНОСТІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОРГАНІЗМУ ПІДЛІТКІВ НА РІВЕНЬ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Автор: **Мирончук Олег Степанович**, учень 11 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованець Володимирецького районного Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Шевченко Н. М.**, керівник гуртка Володимирецького БШЮ.

Підлітковий вік – період складних анатомо-фізіологічних змін в організмі людини. Фізичний розвиток підлітків характеризується великою інтенсивністю, нерівномірністю та ускладненнями, пов'язаними зі статевим дозріванням. В цей період також відбувається значний розвиток психіки, пізнавальних процесів.

Аналіз літературних джерел з теми та серія проведених досліджень з вивчення та порівняння фізичного, функціонального та інтелектуального розвитку підлітків 13 років різних груп (ті, що постійно знімаються спортом – група А, та ті, що спортом не займаються – група Б) дозволила виявити, що середні показники антропометрії у дітей, що проживають на забруднених територіях статистично не відрізняються від відповідних показників у дітей, що не відносяться до даної категорії; рівень фізичного розвитку підлітків різних груп тренуваності дещо відрізняється за деякими антропометричними показниками, але ці відмінності є незначними. Обстеження функціонального стану підлітків, які проживають в екологічно «чистій» зоні та в зоні посиленого радіоекологічного контролю вказує на певну різницю між рівнем функціональних можливостей дітей: в тих, які проживають в зоні посиленого радіоекологічного контролю, вони гірші; проте можна відмітити позитивний вплив занять спортом на стан дихальної системи та силу м'язів-згиначів кисті підлітків.

Рівень розвитку рухових якостей залежить від фізичного розвитку та є вищим по всіх показниках у дітей, які додатково займаються спортом. Середній показник інтелекту (IQ) підлітків досліджуваних груп знаходиться в межах 105 – 115 (за результатами тестів CF 2A та ТВІ), що відповідає віковій нормі.

Заняття спортом та функціональний стан організму не впливають на рівень розумових здібностей підлітків, але підвищена рухова активність в деякій мірі сприяє покращенню розумових здібностей.

ОСОБЛИВОСТІ КРОВООБІГУ ПІД ЧАС ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ НА ОСІБ З РІЗНИМ ТИПОМ ТЕМПЕРАМЕНТУ

Автор: **Дерезенко Денис Миколайович**, учень 9 класу Заборольської ЗОШ I-III ст. Рівненського району, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Шелепенко О.І.**, керівник гуртка РМАНУМ; **Яковець С.Р.** вчитель біології.

Метою дослідження було порівняти особливості кровообігу в людей з різними типами нервової системи в стані спокою та під час фізичних навантажень.

Об'єктом дослідження є показники кровообігу у школярів залежно від темпераменту.

Предметом дослідження виступають особливості значень у осіб з різним типом темпераменту. У своїй роботі ми використовували наступні методики:

визначення типу темпераменту за методикою Айзенка; визначення показників систологічного та хвилинного

об'ємів кровотоку; методи варіаційного та статистичного аналізу.

При порівнянні досліджуваних осіб, ми відмітили, що найвищі показники систолічного та хвилинного об'ємів кровотоку в стані спокою спостерігаються у школярів із меланхолічним типом темпераменту. Під час фізичного навантаження показники зафіксовані у осіб з холеричним типом темпераменту та меланхоліків.

Отже можна зробити наступні висновки:

Серед досліджуваних осіб переважають школярі, які мають сангвінічний та холеричний тип темпераменту.

У стані спокою найвищі показники хвилинного та систолічного об'ємів крові спостерігаються у школярів із меланхолічним типом темпераменту.

Показники систолічного об'ємів крові під час фізичного навантаження збільшилися тільки у осіб з холеричним та флегматичним типом темпераменту. Практично не змінними, у порівнянні зі станом спокою, залишилися показники систолічного об'єму у школярів групи холериків.

Показники кровообігу можуть виступати незалежним показником типу темпераменту у людини.

ОСОБЛИВОСТІ УВАГИ ШКОЛЯРІВ З РІЗНИМ ТИПОМ СПРЯМОВАНІСТІ ОСОБИСТОСТІ

Автор: **Макар Наталія Михайлівна**, учениця 10 класу Городоцької ЗОШ I-III ст. Рівненського району, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Шелепенко О. І.**, вчитель хімії, керівник гуртка РМАНУМ.

З кожним роком у галузі психофізіології все більше досліджень приділяється діяльності головного мозку, спеціалізації його півкуль та психічних процесів, що відбуваються у ньому. На сьогодні у розвинутих країнах, під час прийому на роботу, все частіше проводять різноманітні психологічні тести для виявлення здатності людини працювати в тій чи іншій сфері діяльності. Тому, на нашу думку, дослідження особливостей залежності таких процесів як пам'ять, увага, мислення від типу спрямованості особистості є актуальним на сьогодні.

Мета нашої роботи полягала у визначенні особливостей уваги школярів з різним типом спрямованості особистості.

Дослідження проведено на 20 школярах, віком 14-15 років. Визначення рівня естра- та інтроверсії проводили за методикою Айзенка, а для дослідження швидкості, точності та рівня розвитку концентрації уваги використовували коректурну пробу Бурдона-Анфімова

У результаті наших досліджень ми зробили наступні висновки: 1) серед досліджуваних школярів переважають особи з екстравертним типом спрямованості особистості; 2) середній показник точності роботи та рівня розвитку концентрації уваги у школярів групи інтровертів був вищим ніж у досліджуваних осіб екстравертного типу; 3) під час виконання поставленого завдання із додаванням зовнішнього подразника, у школярів-інтровертів ми відмітили краще вміння максимально сконцентруватися на розв'язку поставленої задачі, про що свідчать їхні надзвичайно високі показники;

Ми визначили, що рівень спрямованості особистості можна вважати показником рівня розвитку уваги.

ВПЛИВ СОЛОДКИХ БЕЗАЛКОГОЛИНИХ ГАЗОВИХ НАПОЇВ НА СТАН КЛІТИН ТА ПЛАЗМИ КРОВІ ЛЮДИНИ

Автор: **Совгуть Тетяна Василівна**, учениця 9 класу Рафалівської ЗОШ I-III ст. Володимирецького району.

Науковий керівник: **Оніщук Л.Я.**, вчитель біології Рафалівської ЗОШ I-III ст.

Проблемою вивчення є вплив безалкогольних газованих напоїв на організм людини. У своєму дослідженні ми використали гемосканування як метод тестування солодкого безалкогольного газованого напою. Для цього брали краплю крові до прийому напою, уважно досліджували її показники, а потім аналіз проводили повторно. Під час другого дослідження оцінювали вплив солодкого безалкогольного газованого напою на кров і на підставі цих даних робили висновки.

Аналіз проводився за показниками зміни форми еритроцитів, зміни стану агрегації еритроцитів та наявності сторонніх хімічних включень (кристалів ортофосфатної кислоти і кристалічних барвників).

За результатами дослідження було виявлено, що всі учасники зазнали негативного впливу компонентів газованої води на організм. За всіма показниками спостерігалися відхилення від норми. Так стан агрегації крові збільшився у 20 учасників, що становить 83,3%. У 14 чоловік (58,3%) спостерігалася поява ехіноцитів-еритроцитів, які мають ушкодження у вигляді «обкусаних країв». У крові 13 учасників були відмічені кристали ортофосфатної кислоти, що становить 54,2%, а в 21 (87,5%) учасника спостерігали наявність барвника.

За результатами роботи нами розроблено рекомендації як відзвичаїти себе від споживання газованих напоїв.

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ УСКЛАДНЕНЬ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ

Автор: **Мосійчук Наталія Василівна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ I-III ст. №4, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Редкодубська С.М.**, вчитель біології; **Григус І.М.**, д.мед.н., керівник гуртка РМАНУМ.

У силу своєї поширеності й тяжких наслідків цукровий діабет є однією із першочергових медико-соціальних проблем.

Мета дослідження: вивчення особистісних соціальних змін хворих на цукровий діабет та особливості допомоги у віковому медичному аспекті. Свій внесок у поширення цукрового діабету роблять старіння населення та спадковість, а нездорове харчування, низька фізична активність та ожиріння сприяють загостренню ситуації. Цукровий діабет створює численні психологічні перешкоди. Через важливість самопомоги, спосіб, яким люди пристосовуються до наявності в них цукрового діабету, є вирішальним для його результату. Ним визначається ризик розвитку як серйозних соматичних ускладнень, так і поява психологічних проблем або психічного розладу. На частоту розвитку інсунозалежного діабету впливають і такі фактори ризику, як ожиріння, похилий вік, атеросклероз, хронічні захворювання печінки і травного каналу, вади харчування. Цукровий діабет являє собою загрозу різних втрат: втрату роботи або можливості зробити кар'єру, втрату репродуктивної функції, втрату зору або кінцівок або відчуття контролю над власним життям і майбутнім.

Вибір хворими режиму лікування і ступінь його дотримання залежать від впливу таких факторів, як самооцінка, відносини з оточуючими і відношення до життєвих обставин. Діагноз цукрового діабету і необхідність протистояння хворобі, її ускладненням впливають на життя людини через зміну психологічного і фізичного стану. Хворі цукровим діабетом потребують підтримки і розуміння з боку фахівців.

ПОШИРЕННЯ МІОПІЇ У м. КОСТОПОЛІ ТА КОСТОПІЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ

Автор: **Чижевська Ірина Романівна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ I-III ст. № 4.

Науковий керівник: **Редкодубська С. М.**, вчитель біології.

Однією з найбільш актуальних проблем сучасної офтальмології є короткозорість (міопія), яка займає значну питому вагу в патології органа зору.

Метою дослідження є профілактика поширення міопії як хвороби органа зору, зумовленої різноманітними чинниками, пропаганда збереження і зміцнення здоров'я населення. У процесі розв'язання поставлених завдань з'ясували, що у механізмі розвитку міопії, що виникає в період дитинства, можна виділити три основні ланки: зорова робота на близькій відстані, спадкова обумовленість, ослаблена склера. У дитини, яка проводить багато часу за комп'ютером, телевізором, відеоіграми, знижується робота зорового аналізатора. Короткозорість часто прогресує у шкільні роки. Показник зниження гостроти зору суттєво відрізняється у учнів 7-ми років у порівнянні із 6-річками.

Зростання порушень зору пов'язане зі збільшенням навантаження на функцію органів зору у дітей від 4 уроків у 1 класі до 7-8 уроків у 9-класників. Учні 5-х класів на підготовку 5-6 уроків щодня витрачають 70% вільного часу. Короткозорість найчастіше вперше діагностована в дітей 7-12 років, підсилюється в підлітковому періоді, а вже у віці від 18 до 40 років гострота зору стабілізується. Причина міопії – перенапруга очей, а саме: тривалі та інтенсивні зорові навантаження на близькій відстані, погане освітлення робочого місця, неправильна постава при читанні й письмі. Головною передумовою виникнення напруження очей є освітлення навчальних кабінетів, яке не відповідає санітарним нормам у більшості випадків.

Також нами було встановлено залежність розвитку міопії від спадкових чинників.

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ШКОЛЯРІВ ТА ЙОГО ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ

Автор: **Ковалець Максим Сергійович**, учень 11 класу Городоцької ЗОШ I-III ст. Рівненського району, вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Шелепенко О. І.**, вчитель хімії, керівник гуртка РМАНУМ.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговують дослідження, пов'язані з поділом людей на різні типи спрямованості особистості. Головною метою багатьох досліджень є оцінка поточного функціонального стану організму обстежуваних осіб, особливо їхньої серцево-судинної системи, для створення системи функціонального моніторингу щодо загального рівня здоров'я, тому дана тема є **актуальною**.

Метою нашої роботи було визначити рівень фізичного стану школярів чоловічої та жіночої статей з різним типом спрямованості особистості. Відповідно до мети були поставлені наступні завдання: 1) визначити тип

спрямованості особистості у досліджуваних осіб; 2) визначити рівень фізичного розвитку у чоловіків та жінок; 3) проаналізувати досліджувані показники фізичного стану в осіб екстра- та інтровертного типів.

Результати нашої роботи показують, що: 1) у всіх досліджуваних хлопців переважає середній рівень фізичного стану, а у дівчат – рівень нижче середнього. У екстравертів-дівчат також зафіксований низький рівень фізичного розвитку; 2) найвищі показники як систолічного, так і діастолічного артеріального тиску спостерігалися у хлопців незалежно від типу спрямованості особистості; 3) у групі дівчат-екстравертів були зафіксовані найнижчі значення показників артеріального тиску. Практично у всіх досліджуваних показники систолічного та діастолічного артеріального тиску відповідали віковим нормам; 4) під час порівняння антропометричних показників між досліджуваними групами були виявлені статистично достовірні показники між хлопцями та дівчатами з однаковим типом спрямованості особистості.

Рівень фізичного стану може виступати незалежним показником рівня екстра- та інтроверсії.

ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ВЕГЕТАТИВНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ

Автор: **Савчук Віта Сергіївна**, учениця 10 класу Колоденської ЗОШ I-III ст. Рівненського району.

Наукові керівники: **Бабійчук С.С.**, вчитель біології; **Шелепенко О.І.**, керівник гуртка РМАНУМ.

Мислення визначається як вища форма активного відображення об'єктивної діяльності, що складається у цілеспрямованій свідомості людини, свідомості зв'язку явищ, у вирішенні проблемних ситуацій, створенні нових ідей, прогнозуванні подій та адекватних їм дій. Мислення дає людині змогу пізнати те, що вона може сприйняти на чуттєвому рівні й уяві.

Мета дослідження: проаналізувати логічне мислення від типу вегетативної регуляції.

Об'єктом дослідження є рівень логічного мислення від типу вегетативної регуляції.

Предметом дослідження виступають особливості значень показників логічного мислення у осіб із симпатичним та парасимпатичним типом вегетативної регуляції серцево-судинної системи.

Отримані результати характеризують залежність якісних характеристик логічного мислення школярів залежно від типу вегетативної регуляції серцево-судинної системи. Отже, ми можемо зробити висновки, що:

Серед досліджуваних переважна більшість школярів – це особи з вегетативною регуляцією парасимпатичного типу.

Показники логічного мислення досліджуваних школярів не мають достовірного зв'язку з типом вегетативної регуляції серцево-судинної системи.

Серед учасників дослідження спостерігалися учні із нормально розвиненим логічним мисленням, та такі яким потрібно тренувати його.

Краще впоралися із завданнями запропонованих методик школярі із парасимпатичним типом вегетативної регуляції.

СЕКЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ БІОЛОГІЇ

ВПЛИВ ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА АКТИВНІСТЬ КРОВОСИСНИХ МОШОК В УМОВАХ КОСТОПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Прийбильська Надія Миколаївна**, учениця 11 класу Великомидського НВК «ЗОШ I-II ст. – ліцей» Костопільського району.

Наукові керівники: **Катюха С.М.**, к.вет.н., керівник гуртка РМАНУМ; **Комар М. Є.**, директор НВК, вчитель біології вищої категорії.

Кровосисні мошки – єдині представники численного комплексу „гнує”, які спроможні своїми укусами викликати не лише масові захворювання, але й загибель тварин. Важливою умовою у системі заходів профілактики симуліїдотоксикозу є своєчасний і точний ентомологічний прогноз.

Мета досліджень: вивчити еколого-біологічні особливості розвитку і активності кровосисних мошок в умовах Костопільського району Рівненської області та на основі цього розробити метод прогнозування їх масового вильоту і нападу.

Для досягнення мети необхідно було вирішити такі завдання:

1. Вивчити природно-кліматичну характеристику зони досліджень;
2. Визначити вплив еколого-біологічних факторів на розвиток мошок;
3. Дослідити сезонну і добову динаміку активності кровосисних мошок;
4. Обґрунтувати метод прогнозування масового вильоту та нападу мошок.

У результаті виконання роботи було з'ясовано, що еколого-біологічні фактори визначають лише поточний рух чисельності мошок, а причини її спаду і підйому не є факторами, що визначають сам феномен циклічності спалахів масового розмноження. Тому, розробляючи метод прогнозування масового вильоту та нападу мошок, ми довели, що важливого значення у розвитку та активності кровосисних мошок відіграє вплив сонячної активності.

ПРОЯВИ РІЗНИХ ТАКСИСІВ В ІНФУЗОРІЙ ВНАСЛІДОК ЗМІН НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Автор: **Оліфір Олександр Русланович**, учень 10 класу Школи-інтернату II-III ст. «Рівненський обласний ліцей», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Попельницька О.В.**, вчитель біології, керівник гуртка РМАНУМ.

Актуальність теми. Вивчення таксисів у одноклітинних має загально біологічне значення, оскільки дає змогу відслідкувати еволюцію психіки у тварин. Вільноживучі інфузорії, зокрема інфузорія туфелька (*Paramecium caudatum*) швидко реагують на зміни умов існування проявами різних таксисів. З огляду на це, інфузорії є одним із найбільш відомих біоіндикаторів. За їх чисельністю можна оцінити рівень забруднення навколишнього середовища, що виникає внаслідок нераціонального природокористування.

Мета роботи – дослідити прояви різних таксисів у інфузорії-туфельки та визначити вплив різних умов проживання на їх життєдіяльність.

Завдання роботи: 1) Опрацювати та критично проаналізувати наукову літературу за темою роботи; 2) підібрати адекватні методи досліджень таксисів інфузорії-туфельки та їх культивування; 3) провести дослідження, що підтверджують здатність найпростіших до подразнення; 4) провести дослідження різноманітних хімічних речовин на життєдіяльність одноклітинних гетеротрофів.

Основні результати роботи:

1. Інфузорія-туфелька (*P. caudatum*) – точний біоіндикатор, що реагує на зміни навколишнього середовища проявами різних таксисів.
2. Газовий напій *Coca cola* однозначно має негативний вплив на організм одноклітинних і це проявляється негативним хемотаксисом.
3. Пропускаючи електричний струм напругою 5 В крізь розчин з інфузоріями, було виявлено негативний гальванотаксис – рух одноклітинних у напрямку катоду.
4. Інфузоріям властивий позитивний аеротаксис: навколо повітряних бульбашок спостерігається скупчення інфузорій.
5. Експериментально доведено оптимальну температуру середовища існування інфузорії-туфельки – 24-28°C.

ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ В РІЧЦІ ГОРИНЬ МЕТОДАМИ БІОІНДИКАЦІЇ

Автор: **Тищук Марія Василівна**, учениця 11 класу Бабинської ЗОШ II-III ст. Гощансько-го району.

Науковий керівник: **Лавренюк П.М.**, вчитель біології.

Мета роботи: визначити якість води на відмежованій ділянці русла річки Горинь, що розділяє села Угільці та Бухарів по межі між Гощанським і Острозьким районами довжиною 1000 м методами біоіндикації, оцінка екологічного стану басейну річки Горинь.

В процесі виконання роботи було визначено 15 видів макрофітів, які належать до 2 родин дводольних і 8 родин однодольних квіткових рослин та 1 відділу водоростей; 10 видів макробезхребетних з 2 класів, 5 рядів членистоногих та 2 класів, 4 родин молюсків; з'ясовано їхні індикаторні властивості.

У водоймі відбуваються процеси обміління та заболочування, надмірне накопичення органічної речовини, окислення води, значне накопичення відмерлих решток рослин та зміна кольору води. Про це ми дізналися за поширенням видів-індикаторів: рогіз широколистий, кушир занурений, ряски, водяний різак алоєвидний.

Трофічний статус водойми збільшується і переходить від мезоевтрофного (рдесник плаваючий, їжача голівка пряма, жабурник звичайний) до евтрофного типу (ряска мала, рдесник гребінчастий, кушир занурений, нитчасті водорості). Виявлені поодинокі види (образки болотні, водяний різак алоєвидний) остаточно – дистрофного типу.

За показниками модифікованого індексу Майєра для макрофітів, індексу Майєра для макробезхребетних (молюсків, членистоногих) та Макрофітного індексу (МІ) вода на досліджуваній ділянці русла знаходиться в стані від III класу якості (помірно забруднена) до V класу (дуже брудна).

Зважаючи на проведені дослідження біоіндикаторних видів та біорізноманіття річки, ми рекомендуємо розробити цільову програму по захисту річки, яка запобігатиме шкідливому зарегулюванню стоку, зниженню рівня води, ерозії та забрудненню. А також сприятиме дотриманню природоохоронного законодавства у водокористуванні та відтворенню водних ресурсів Горині.

СЕКЦІЯ ПСИХОЛОГІЇ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ВИХОВАНОК ШКОЛИ ХУДОЖНЬОЇ ГІМНАСТИКИ НА РІВЕНЬ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ

Автор: **Жолондовська Юлія Русланівна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею, вихованка ПДМ.

Наукові керівники: **Нестерук-Володимирець О.В.**, практичний психолог ПДМ; **Лівандовська Л.М.**, керівник гуртка РМАНУМ.

Сучасна молодь України відповідно до загальносвітових тенденцій все частіше обирає здоровий спосіб життя. Актуальність теми полягає в тому, що підтримання здоров'я, як фізичного, так і психологічного, вимагає відповідного до можливостей і схильностей вибору певного виду спорту для кожного. Художня гімнастика – це складно-координаційний, гармонійний вид спорту, в якому є не дослідженою проблема впливу психофізіологічних особливостей на рівень мотивації, що є досить важливою складовою досягнення успіху.

Метою роботи є теоретично дослідити та експериментально вивчити особливості мотивації досягнення вихованок Школи художньої гімнастики з різними індивідуально типологічними особливостями.

Об'єктом дослідження стала мотиваційно-вольова сфера вихованок Школи художньої гімнастики, предметом дослідження є особливості мотивації досягнення вихованок Школи художньої гімнастики з різними типами темпераменту та індивідуальними стилями мислення та діяльності.

Гіпотеза дослідження: існують складні багатозначні зв'язки між рівнем мотивації досягнень особистості у спорті та її індивідуально-типологічними особливостями; психолого-педагогічний супровід навчально-тренувального процесу вихованок спортивної школи є ефективним засобом досягнення спортивного максимуму та реалізації психофізіологічного потенціалу особистості у сфері художньої гімнастики.

Експериментальна база дослідження: Школа художньої гімнастики (ШХГ) Рівненського міського Палацу дітей та молоді. Вибірка: 60 учениць ШХГ ПДМ, з них – 40 середнього шкільного віку (група № 1) та 20 – старшого шкільного віку (група № 2).

Результати теоретичного та експериментального дослідження в цілому підтвердили гіпотезу щодо наявності складних багатозначних зв'язків між рівнем мотивації досягнень особистості у спорті та її індивідуально-типологічними особливостями й ефективністю психолого-педагогічного супроводу навчально-тренувального процесу як засобу досягнення спортивного максимуму учениць спортивної школи.

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ТІЛА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Автор: **Рудь Богдана Ігорівна**, учениця 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Пашко Г.У.**, вчитель біології.

Пропонована робота сьогодні є досить актуальною, оскільки хлопців та дівчат все більше хвилює зовнішній вигляд, форма тіла, його відповідність до «стандартів». Позитивна оцінка свого зовнішнього виду у свідомості людини, а також у думках оточуючих може істотно вплинути на позитивність його Я-концепції в цілому. І навпаки, негативна оцінка несе за собою істотне пониження загальної самооцінки. Саме юнацький вік є сприятливим для утворення позитивних, і негативних самоустановок як стійкого елемента життєвої перспективи.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати зміст, структуру, критерії діагностування сприйняття образу тіла в психології та дослідити проблемні зони в тілі та незадоволеність ними у юнаків та дівчат.

Завдання дослідження:

1. Визначити проблемні зони в тілі та незадоволеності ними й виявити психологічні причини такої незадоволеності у юнаків і дівчат.

2. Проаналізувати якісні і кількісні відмінності результатів дослідження образу тіла у юнаків і дівчат.

За результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1). Образ тіла змінюється, як змінюється і його сприйняття. 2). Отже образ бажаний (ідеальний) і реальний часто не співпадають. Протиріччя між ідеалом, який нав'язаний суспільством, і реальним образом доволі велике.

Отже образ тіла завжди передбачає оціночне відношення до нього, відповідає оцінці його фізичного «Я». Схема тіла важлива тому, що при роботі з образами тіла завжди аналізується відношення людини до його окремих зон. Кількісний та якісний аналіз результатів допоміг визначити, що юнаки, і дівчата у своїй більшості не задоволені своїм тілом. Причому ступінь незадоволеності у дівчат вище.

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОКРАСТИНАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Автор: **Напримерова Наталія Юріївна**, учениця 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Руденко Н.М.**, к.пс.н., доцент кафедри психології РІСКСУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Однією з найважливіших складових професійної соціалізації сучасних студентів, майбутніх фахівців, є формування професійної культури, яку можна характеризувати як вираження зрілості і розвиненості всієї системи соціально значимих особистісних якостей, що продуктивно реалізується в професійній діяльності. Такими професійно значущими властивостями, як відмічають вчені, є відповідальність, самостійність, організованість. Але останнім часом у студентів спостерігається схильність відкладати справи «на потім», прагнення якомога на довше затягнути можливість не приступати до неприємних дій, навіть якщо це стосується прийняття важливих рішень. Ось чому перед нами постало питання дослідити феномен прокрастинації як властивості особистості.

Мета нашого дослідження – вивчення зв'язку прокрастинації з локусом контролю особистості студентів.

Гіпотезою стало припущення про те, що студентам з високим рівнем прокрастинації притаманний низький рівень відповідальності.

В дослідженні були використані такі методи: теоретичний аналіз, конкретні методики: методика визначення локусу контролю особистості (Д. Роттера), методика визначення прокрастинації (К. Лея).

Наше дослідження проходило серед студентів філологічного, економічного, юридичного факультету та факультету кібернетики Міжнародного економіко-гуманітарного університету (МЕГУ) м. Рівного. Всього прийняли участь в дослідженні 50 студентів віком від 18 до 24 років. Серед них 22 жінки і 28 чоловіків.

Результати методики дослідження локусу контролю показали, що 98 % студентів МЕГУ мають інтернальний локус контролю, що говорить про їх відповідальність, соціальну зрілість і самостійність, приписування своїх успіхів своїм властивостям. У 6 % студентів – екстернальний локус контролю, тобто обстежувані не бачать зв'язку між своїми діями і значущими для них подіями їх життя, не вважають себе здатними контролювати їх розвиток і вважають, що більшість їх являється результатом випадку або дій інших людей. У 12 % студентів невизначений локус контролю.

Аналіз дослідження гендерних особливостей локусу контролю показав, що є відмінності цього явища у чоловіків і жінок. Хоча більшість з них мають інтернальний локус контролю: 93,1 % і 85,7 % відповідно, але у чоловіків процент інтерналів вище на 7,4 %

Перед проведенням дослідження ми припустили, що студентам з високим рівнем прокрастинації притаманний низький рівень відповідальності. Але у нашій вибірці недостатньо представлено всіх рівнів відповідальності та прокрастинації, тому немає можливості стверджувати, що є зв'язок між цими особистісними властивостями. Дослідження потребує продовження при наявності більшої вибірки осіб з різними рівнями прокрастинації та відповідальності.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НАВІЮВАНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У СИСТЕМІ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ГРУПІ

Автор: **Семенюк Олександр Вікторович**, учень 10 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Руденко Н.М.**, к.пс.н., доцент кафедри психології РІСКСУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Навіюваність виявляється в тому, що людина легко підпадає під вплив інших людей. Навіюваність притаманна тим людям, які не мають власної думки, непорушних принципів, їх переконання постійно змінюються. Актуальним є дослідження навіюваності як психологічного феномену, який проявляється при взаємодії особистості з соціальним середовищем і відображає ступінь податливості особистості цим впливам.

Виходячи з актуальності проблеми, **предметом** нашого дослідження стала навіюваність особистості.

Мета дослідження: проаналізувати особливості навіюваності старшокласників у системі міжособистісних стосунків у класі.

В дослідженні були використані такі методи: теоретичний аналіз, конкретні методики: методика визначення ступеня навіюваності особистості (О.П.Єлісеєв), методика визначення самооцінки комплексу неповноцінності особистості (С.М. Ємельянов), соціометрія.

Базою даного дослідження є Рівненська гуманітарна гімназія. Долідженням було охоплено один клас. Учні віком 15-16 років. Всього 19 школярів.

За результатами методики всі 19 учнів (100 %) мають низький рівень сугестії. Цей факт підтверджує думку багатьох психологів, що особливо у старших школярів відмічається зниження ступеня навіюваності. Пояснюється це тим, що в юнацькому віці вже розвинена критичність мислення.

У 18 (94,5 %) учнів класу виявився невисокий рівень комплексу неповноцінності. Старшокласники не позбав-

лені комплексів, але чудово долають свої проблеми, об'єктивно оцінюють поведінку свою і оточуючих. Свою долю тримають у своїх руках. У товаристві почуваються легко і вільно.

У однієї учениці (5,5 %) зовсім немає комплексів. Для таких людей характерна завищена самооцінка й самообман. Вони живуть у своєму вигаданому світі, далекому від реальності. Високого рівня закомплексованості та рівня вище середнього не виявлено в учнів 10 класу. Порівнюючи показники комплексу неповноцінності та рівня навіюваності можна стверджувати, що вони взаємопов'язані: низькому рівню навіюваності відповідає невисокий рівень комплексу неповноцінності.

Гіпотезою дослідження стало припущення, що рівень навіюваності впливає на соціометричний статус старшокласників. Але всі старшокласники, незважаючи на соціометричний статус, в нашому дослідженні отримали низкі показники сугестії, тому гіпотеза не підтвердилася.

ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ГРУПІ ОДНОЛІТКІВ

Автор: **Будзько Катерина Сергіївна**, учениця 11 класу Рівненської української гімназії.

Науковий керівник: **Баранюк С. Л.**, практичний психолог Рівненської української гімназії.

Відомо, що підлітковий період розглядається як такий, під час якого суперечності розвитку набирають особливої гостроти. Це зумовлено специфічними явищами, що свідчать про перехід від дитинства до дорослості, що супроводжується якісною перебудовою усіх сторін розвитку особистості. Саме у цей період відбувається усвідомлення дитиною своєї індивідуальності, змінюється її ставлення до навколишнього світу, до себе, до інших людей, відбувається перебудова потреб та мотивів, поведінки. Водночас змінюються вимоги суспільства до підлітка. У зв'язку з цим, підлітку необхідно погоджувати свої потреби з очікуваннями оточуючих та вимогами соціальних норм.

Актуальність даної теми визначається необхідністю вирішення проблеми оптимізації взаємин підлітків між собою та гармонізації їх взаємин в цілому, втілення у практику виховання підростаючого покоління принципу особистісно зорієнтованого підходу.

Мета дослідження полягала у вивченні особливостей емоційного самопочуття підлітків під час спілкування в групі однолітків; у розробці й обґрунтуванні методів визначення рівня емоційності підлітків та експериментальному дослідженні визначення лідерів та аутсайдерів у групі підлітків, становлення лідерства у підлітків як способу поведінки і діяльності в соціальній групі.

Адже саме у підлітковому віці закладаються основи наступного емоційного життя у зрілі роки (*П.М.Якобсон*), враховуючи підвищену емоційну чутливість підлітка до впливів сучасного соціуму, при спілкуванні з групою однолітків, виникає необхідність у дослідженні індивідуального середовища дитини.

Одержані результати про емоційне самопочуття підлітків у групі однолітків можуть вирішити конфліктні ситуації серед підлітків та гармонізувати їх спілкування один з одним.

ПСИХОЛОГІЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ШКОЛЯРІВ ВІД КОМП'ЮТЕРА

Автор: **Мирончук Іванна Петрівна**, учениця 11 класу Радивилівської ЗОШ I-III ст. № 2.

Науковий керівник: **Горопаха О.О.**, вчитель біології.

Актуальність теми. Останнім часом фахівці дедалі частіше говорять про негативний вплив надмірного захоплення дітей комп'ютерною діяльністю і, особливо, комп'ютерними іграми.

Об'єкт дослідження: психологічна залежність від взаємодії з комп'ютером та Інтернет-мережею. **Предмет дослідження:** психологічні аспекти формування комп'ютерної та інтернет-залежності у дітей та підлітків.

Завдання дослідження:

1. Зробити теоретичний аналіз спеціальної літератури.
2. Виявити дітей, які мають комп'ютерну чи Інтернет-залежність в експериментальній групі.
3. Виробити рекомендації щодо практичного застосування результатів даної наукової роботи.

За результатами моніторингового дослідження були зроблені ряд висновків, зокрема:

- учні основної й старшої школи – учасники дослідження - знаходяться у групі ризику щодо виникнення комп'ютерних адикцій, оскільки майже стовідсотково мають вдома комп'ютер;

- учні найбільше вільного часу проводять у віртуальному середовищі, переглядаючи фільми, відеоролики, спілкуючись по телефону, Інтернету;

- більшість учнів та їхніх батьків не обізнані, скільки часу можна перебувати за комп'ютером без шкоди для здоров'я та до яких наслідків може призвести надмірне перебування за комп'ютером;

- учні та їхні батьки, учасники дослідження, відмітили наявність проявів та ситуацій, які можуть бути першими ознаками формування комп'ютерної залежності.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Автор: **Шевчук Катерина Василівна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ I-III ст. № 4.

Науковий керівник: **Редкодубська С.М.**, вчитель біології.

Формування вольових якостей – реальне практичне завдання, яке ставиться перед школою, сім'єю, суспільством. Але для його вирішення необхідно перш за все чітко знати, на якому етапі розвитку знаходиться воля у молодшого школяра.

Мета дослідження – це виявлення рівня та умов ефективного розвитку вольових якостей молодших школярів.

Предмет дослідження – воля як психологічна властивість.

Об'єктом дослідження – прояви вольових якостей молодших школярів.

При формуванні волі молодшого школяра необхідно враховувати критерії, рівні вольового розвитку, відмінності вольових проявів в залежності від групи та типів школярів, оскільки для кожної такої групи учнів молодшого шкільного віку необхідний суттєво різний, індивідуальний підхід у розвитку їх волі.

Отримавши інформацію про усвідомлювані особливості саморегуляції, можна розробити програму вдосконалення, зазначивши ті риси, які насамперед потребують розвитку або корекції. Оцінка розвитку вольових якостей показала, що високого рівня розвитку у школярів 4 класу є 42% , що на 9% більше ніж у 3 класі. У четверто-класників чіткими були відповіді про поняття волі та ознаки безвольних у 15%, що на 11 % і 7% більше, ніж у молодшого класу.

Молодші школярі не мають певного досвіду боротьби за досягнення та мету, подолання труднощів і перешкод. Діти ще не вмюють обдумувати свої рішення, вони часто залежать від конкретних ситуацій.

Вчитель постійно повинен приділяти увагу формуванню вольових якостей у молодших школярів, використовуючи життєві ситуації самих дітей.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ І ЗАКЛАДІВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Автор: **Тарасюк Марія Русланівна**, учениця 10 класу Школи-інтернату II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Руденко Н.М.**, к.п.с.н., доцент кафедри психології РІСКСУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Ставлення людей з обмеженими можливостями – це, мабуть найбільш важливий і складний, але найменш досліджений комплекс установок, що зумовлюється впливом соціуму та індивідуальними особливостями особистості.

Метою нашого дослідження було вивчення рівня толерантності у старшокласників загальноосвітніх закладів та інклюзивного навчання.

Толерантність – властивість особистості сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних.

В дослідженні брали участь учні – старшокласники звичайних та інклюзивних класів віком від 13 до 16 років.

Група дітей, які мають проблеми із функціонуванням через свій стан здоров'я була сформована із учнів 10-х класів Школи інтернату «Рівненський обласний ліцей»

Всього приймали участь 25 здорових дітей, з них 17 дівчат (68%) та 8 хлопців (32%).

Групу дітей з особливими потребами склали учні різних загальноосвітніх шкіл та навчально-виховних комплексів області, їх опитування проводилося при відвідуванні реабілітаційних центрів м.Рівного. У дослідженні приймали участь діти із особливими потребами без порушення психічних процесів всього 20 осіб: 10 дівчат (50%) та 10 хлопців (50%).

За результатами дослідження було встановлено: за допомогою методики діагностики рівня сформованості толерантності у школярів без вад ЗОШ виявилось, що у жодного школяра (0%) немає високого рівня толерантності, у 20 (80%) – невисокий рівень толерантності, у 0% невисокий рівень інтолерантності, у 5 (20%) учнів високий рівень розвитку інтолерантності. У групі дітей з особливими потребами за методикою діагностики рівня сформованості толерантності у старшокласників виявилось, що у одного школяра (5%) високий рівень толерантності, у 15 учнів (75%) – невисокий рівень толерантності, у чотирьох (20%) – невисокий рівень інтолерантності, у жодного (0%) учня не виявлено високого рівня розвитку інтолерантності.

Таким чином, більшість школярів у двох групах мають невисокий рівень толерантності, але високий рівень розвитку інтолерантності проявляється лише в групі здорових дітей. Невисокий рівень толерантності вказує на те, що не завжди школярі здатні сприймати без агресії думки, які відрізняються від їх власних, а також особливості поведінки та способу життя інших. Вони претендують на певні права і свободи, але при цьому, можуть порушувати права і свободи інших людей.

Існує різниця між рівнями комунікативної толерантності між групами здорових старшокласників та їх ровесників з особливими потребами. Рівень комунікативної толерантності учнів закладів інклюзивної освіти вище за рівень комунікативної толерантності учнів загальноосвітніх шкіл.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК ОСНОВНОГО ПРОЯВУ ГАНДИКАПНОСТІ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Автор: **Іванішина Наталія Олегівна**, учениця 10 класу Костопільської ЗОШ I-III ст.№ 3.

Науковий керівник: **Янчук Р.О.**, практичний психолог.

Сьогодні у сучасному світі особливо актуальним стає питання попередження та подолання проявів нетерпимості, оскільки за останні роки в Україні спостерігається зростання їх кількості на етнічному, релігійному ґрунті, а також насильства щодо соціальних меншин, до яких можна віднести й неповносправних людей.

Мета наукової роботи: довести, що розвиток гандикапності залежить від прояву інтолерантності у старшокласників.

Завдання наукового дослідження: зробити теоретичний аналіз понять гандикапності та інтолерантності, провести психологічне дослідження, опрацювати результати дослідження, використовуючи кореляційний аналіз. Предметом дослідження є гандикапність особистості та рівень інтолерантності. У дослідженні брали участь старшокласники (учні 10-х та 11-х класів).

Поняття гандикапу та гандикапізму знаходиться на початковому етапі наукового становлення та практично не досліджене, що потребує його системного вивчення та обґрунтування теоретико-методологічних засад.

Поряд із гандикапними проявами є інтолерантність як форма поведінки та особистісна риса.

Провівши психологічне дослідження ми підтвердили гіпотезу наукової роботи: інтолерантна поведінка старшокласників сприяє розвитку гандикапності. Отже з метою запобігання формуванню гандикапних стереотипів у старшокласників вважаємо доречним досягнення ними позитивної свободи.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ КОНФЛІКТНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ГРУПАХ З РІЗНИМ РІВНЕМ ЗГУРТОВАНOSTІ

Автор: **Закусілова Тетяна Володимирівна**, учениця 9 класу Рівненського економіко-правового ліцею.

Науковий керівник: **Руденко Н.М.**, к.п.с.н., доцент кафедри психології РІСКСУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Основним чинником виникнення конфліктів є конфліктність особистості. За останні роки в літературі мало зустрічається робіт, присвячених саме цьому феномену, малодослідженою є також конфліктність школярів в системі міжособистісних стосунків, тому предметом нашого дослідження ми вибрали саме конфліктність особистості.

Наше дослідження ми проводили на базі 9-А класу Рівненського Економіко-правового ліцею (РЕПЛ) і 9-Б класу Рівненського Навчально-виховного комплексу «Колегіум». Ми використовували методику оцінювання рівня конфліктності особистості, методику діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки (К. Томаса), соціометрію, методику визначення індексу групової згуртованості Сижора.

За результатами роботи було визначено що у 9-Б класі Рівненського НВК «Колегіум» коефіцієнт згуртованості становить 0,08, що дозволяє говорити про незгуртованість обстежуваної групи. На нашу думку, низький показник згуртованості групи (0,08), високі показники рівня конфліктності членів класу (у 55 % підлітків), схильність до неконструктивних або невизначених стратегій в конфліктних ситуаціях (у 65 % учнів) призводять до труднощів взаємодії і впливають на успішність навчальної діяльності школярів (середній бал успішності навчання учнів невисокий – 7 балів). Результати діагностики рівня згуртованості групи учнів 9-А класу РЕПЛ за результатами методики Сижора показали, що індекс згуртованості дорівнює 15,5 балів. Це – високий рівень, тобто високий ступінь інтеграції групи, її згуртованість в єдине ціле. Більшість учнів відчують себе частиною колективу, вважають, що ставлення до навчання в їх класі дуже хороше. Може тому середній бал успішності навчання учнів високий – 9 балів. Результати дослідження показали, що більшість підлітків 9-А класу РЕПЛ (80 %) мають нормальний рівень конфліктності, що проявляється в контролі за емоціями, поведінкою в конфлікті, розумінні потреб опонента, в гнучкості у спілкуванні. Більшість підлітків (60 %) вибирають конструктивні стратегії конфліктної взаємодії (компроміс, співробітництво), що впливає на успішність навчальної діяльності.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОГО ХУДОЖНЬОГО ФОТО

Автор: **Літковець Дарина Сергіївна**, учениця 9 класу Рівненського НВК № 12, вихованка ПДМ.

Наукові керівники: **Нестерук-Володимирець О.В.**, практичний психолог ПДМ, **Лівандовська Л.М.**, керівник гуртка РМАНУМ.

Мета нашої роботи полягала у психологічному аналізі емоційного інтелекту підлітків, який сприяє їх успішній соціальній адаптації.

Відповідно до мети нашого дослідження, **об'єктом** виступає феномен емоційного інтелекту підлітка.

Предмет дослідження – це вплив розвинутого емоційного інтелекту підлітків на покращення їх соціальної адаптації і особливості розвитку певних стилів мислення та діяльності в процесі навчання художньому цифровому фотографуванню.

Таким чином, **гіпотезою** нашого дослідження виступає припущення що хобі підлітків щодо художнього фото, сприяє розвитку їх емоційного інтелекту і це відіграє вирішальну роль в успішності соціальної адаптації особистості підлітка.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури із теми, спостереження, бесіда, психодіагностичні методи дослідження особистості.

Експериментальна база дослідження: Школа інформатики (студія цифрової художньої фотографії) Палацу дітей та молоді м. Рівного: учні віком 10-15 років). Дослідження проводилось впродовж 2011-2013 р.р. і складалось з трьох етапів.

Було підтверджено гіпотезу дослідження щодо припущення що емоційний інтелект відіграє вирішальну роль в успішності соціальної адаптації особистості, а відповідно – хобі підлітків щодо художнього фото сприяє розвитку їх емоційного інтелекту і це відіграє вирішальну роль в успішності соціальної адаптації особистості підлітка.

Високий розвиток емоційного інтелекту в підлітковому віці сприяє соціальній адаптації підлітка. Оскільки був виявлений позитивний кореляційний зв'язок між рівнем розвитку стилю мислення «Комунікатор» (АВ) і емоційного інтелекту, а також – соціальної адаптації (0,8), можна зробити висновки, що художнє фотографування розвиває не тільки емоційний інтелект учнів, але їх комунікативну гнучкість і організованість.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ У СТАРШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Автор: **Худоба Катерина Василівна**, учениця 11 класу Рівненського гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Созонюк О.С.**, к. пс. н., доцент кафедри вікові та педагогічної психології РДГУ.

Сьогодні процес активного включення учнів старшого шкільного віку у соціальне життя ускладнюється переоцінкою традицій, норм та цінностей. Відтак, постає питання вивчення чинників соціальної активності учнів старшого шкільного віку, яке полягає у поєднанні власних інтересів з інтересами суспільства, у певній життєвій і громадянській позиції, у творчому активному ставленні до навколишнього середовища, у прагненні до досягнень, до самовдосконалення та саморозвитку. Одним з понять, що використовують у психології для вивчення прагнення особистості до досягнень, до самовдосконалення є поняття «перфекціонізм». Саме тому, вивчення особливостей прояву перфекціонізму у старшому шкільному віці є досить актуальною та важливою на сьогодні темою.

Мета наукової роботи – теоретично та емпірично проаналізувати особливості прояву перфекціонізму у старшому шкільному віці.

Об'єкт дослідження – прояв перфекціонізму у старшокласників.

Предмет – особливості прояву та виявлення перфекціонізму у старшому шкільному віці.

Завдання дослідження: 1). Охарактеризувати психологічні особливості розвитку особистості в старшому шкільному віці; 2). проаналізувати визначення поняття та форми прояву «перфекціонізму» в науковій літературі; 3). Описати особливості прояву перфекціонізму у старшокласників; 4). Провести психодіагностичне обстеження особливостей прояву перфекціонізму у старшому шкільному віці.

У старшому шкільному віці особливо небезпечним є високий рівень перфекціонізму, оскільки він характеризується занадто високим прагненням довершеності, неможливістю отримати задоволення від виконання діяльності. Особистість, якій властивий такий тип перфекціонізму, надмірно витрачає власний ресурс, постійно перероблює й без того гарно виконану роботу, що призводить до виснаження, емоційного вигорання. Саме тому шкільному психологу потрібно особливу увагу звернути на даних учнів, виявити причину високого рівня перфекціонізму.

СЕКЦІЯ ВАЛЕОЛОГІЇ

ПРОФІЛАКТИКА ЙОДОДЕФІЦИТУ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Автор: **Степанюк Ольга Олексіївна**, учениця 11 класу Малошпаківської ЗОШ І-ІІІ ст. Рівненського району, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Шевчук О.А.**, к.пед.н., в.о.доцента кафедри біології РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ; **Сусь Н.Б.**, вчитель біології та хімії.

Актуальність теми. Недостатня кількість йоду в організмі у дитячому та підлітковому віці призводить до порушень в розвитку головного мозку, наслідком якого, як правило, є розумова відсталість, що супроводжується швидкою втотою дітей і погіршенням успішності у навчанні. Дефіцит йоду стає перешкодою в реалізації життєвих планів учнів. Для подолання недостатності йоду в харчуванні використовуються методи індивідуальної, групової та масової йодної профілактики. Важливою умовою профілактичної роботи є запровадження необхідних заходів, поінформованість населення про їх необхідність, позитивне сприйняття та участь у їх проведенні. Займатися профілактикою йододефіциту необхідно з дитячого віку, щоб розуміння необхідності споживання достатньої кількості продуктів, багатих на йод, закладалось на підсвідомості, стало аксіомою і у дітей, і у дорослих.

Мета дослідження: виявлення, обґрунтування й експериментальна перевірка розуміння учнями важливості використання у повсякденному житті валеологічного харчування для зміцнення, збереження, формування, відновлення (ЗЗФВ) особистого здоров'я; проведення аналізу можливостей профілактики йододефіциту в учнів 11-х класів ЗНЗ під час навчально-виховного процесу, доведення її ефективності.

Завдання дослідження: 1). Проаналізувати літературу про порушення, обумовлені недостатністю йоду в людей різних вікових категорій та способи їх профілактики; 2). Опрацювати досвід учнів 11-х класів щодо отримання знань про захворювання, обумовлені йододефіцитом на уроках валеологічного спрямування;

3). Розглянути можливості профілактики йододефіциту на уроках з різних дисциплін та в процесі проведення позакласної роботи і роботи з батьками;

4). Експериментально перевірити ефективність різних форм роботи.

Висновок. Одинадятикласники контрольної групи Дядьковицької ЗОШ І-ІІІ ст. на початку дослідження відповідали майже так само як і одинадятикласники експериментальної групи Малошпаківської ЗОШ І-ІІІ ст. Після проведеної нами профілактичної роботи серед одинадятикласників показники при опитуванні експериментальної групи стали кращими на 20-30%. Учні повідомили, що почали більше звертати увагу на вміст продуктів, багатих на йод у своєму харчовому раціоні. Отже, активна участь учнів 11-х класів у підготовці та проведенні різних форм профілактичних заходів на уроках та в позакласній роботі сприяють покращенню поінформованості, свідомому ставленню до свого здоров'я, необхідності його ЗЗФВ.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВМІСТУ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК У ПРОДУКТАХ ХАРЧУВАННЯ, ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Автор: **Булавина Катерина Олександрівна**, учениця 11 класу Прислуцького НВК «Школа І-ІІ ступенів-ДС» Березнівського району.

Науковий керівник: **Лукавенко Т.П.**, вчитель біології.

Актуальність теми про харчові добавки, речовини природного та штучного походження, які спеціально внесені в продукти харчування для досягнення певних технологічних ефектів, полягає в тому, що більшість людей споживаючи продукти зі шкідливими добавками, і не усвідомлюють їх негативного впливу на організм.

Тому метою нашої роботи є дослідження харчових добавок в продуктах постійного споживання. Для досягнення мети були використано ряд завдань: опрацювання літератури з даного питання, проведення експерименту дослідження впливу консерванту натрій бензоату на термін зберігання натуральних яблучного та апельсинового соків, опитування учнів НВК щодо обізнаності про харчові добавки тощо.

Під час дослідницької роботи було з'ясовано, що:

- продукти, які знаходяться в магазині «Оберіг», містять небезпечні харчові добавки;
- натрій бензоат дуже ефективний консервант фруктових соків;
- учні закладу недостатньо інформовані про шкідливість впливу харчових добавок – підсилювачів смаку на організм людини. Виявивши перелік шкідливих харчових добавок в чіпсах, сухариках, майонезі, газованих напоях вироблені рекомендацій по вживанню цих продуктів, розроблені і випущені буклети.

ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ: АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ТА ПРОФІЛАКТИКА (НА МАТЕРІАЛАХ КОРЕЦЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Автор: **Дулюк-Орлова Бажена Богданівна**, учениця 10 класу Корецького НВК «Школа I-II ступенів-ліцей».

Науковий керівник: **Опанасюк М.О.**, вчитель біології.

Ситуація щодо туберкульозу в Україні досить складна і хвороба є не тільки медичною проблемою. Це проблема соціальна, яка віддзеркалює соціально-економічний стан країни, культурно-освітній рівень та благополуччя населення, ступінь розвитку охорони здоров'я, у тому числі і фтизіатричної служби. Обрана тема є актуальною, бо краще запобігти захворюванню, ніж думати над проблемою його лікування.

Була проаналізована ситуація, що склалась на Кореччині щодо захворюваності на цю недугу легень. З'ясовано, що туберкульоз – інфекційне захворювання, що спричинюється мікобактеріями туберкульозу (паличкою Коха), уражає всі органи й системи людського організму, та найчастіше він виявляється в легенях. Основним джерелом інфекції є хвора на відкриту форму туберкульозу людина. Збудник потрапляє у навколишнє середовище з харкотинням хворого, при туберкульозі інших органів – з калом, сечею, гноєм, слиною. Симптоми туберкульозу: кашель більше 2 тижнів, підвищена температура тіла більше 7 днів, поганий апетит, постійна слабкість, безпідставна втрата ваги, підвищена пітливість, особливо вночі, задишка, біль в грудній клітці, крововідхаркування.

Було розглянуто основні епідеміологічні показники у районі обслуговування (захворюваність, хворобливість, смертність) та проаналізовано ситуацію щодо туберкульозу по кожному з них, порівняно епідеміологічну ситуацію на Кореччині та в Україні.

Автором запропонована система профілактичних заходів щодо захворюваності на туберкульоз.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЗУБНИХ ПАСТ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Автор: **Коваль Олександра Віталіївна**, учениця 10 класу Радивилівської ЗОШ I-III ст. № 2.

Науковий керівник: **Горопаха О.О.**, вчитель біології.

Актуальність теми. Останнім часом фахівці дедалі частіше говорять про негативний вплив зубної пасти на організм людини.

Мета: отримати об'єктивну інформацію про склад зубної пасти; спроектувати на основі цих досліджень заходи для зменшення негативного впливу зубної пасти на організм.

Завдання, які ми ставили перед собою: вивчення думки експертів стосовно негативного впливу зубної пасти на організм; виявлення рівня обізнаності населення про склад зубних паст і їх впливу на організм; формування відповідального ставлення до власного здоров'я.

Найчастіше, ми раз в день стабільно чистимо зуби. А на упаковці будь-якої продукції можемо прочитати про склад багатьох елементів, які є для нас потенційно небезпечними.

Практично всі сучасні великі виробники зубних паст, за підтримки вченого світу, стверджують, що вміст небезпечних компонентів знаходиться в межах норми. Отже використовуючи щоденно 2 – 4 мг зубної пасти, ми постійно отримуємо широкий спектр речовин, які організм невзможі самостійно виводити а тому більшість речовин відкладаються в нашому організмі.

Культура здорового способу життя полягає в тому, щоб постійно вивчати питання про те, що шкідливо, а що ні. Шкідливість вживання зубної пасти повинні спонукати нас до прийняття правильних рішень.

ВЕГЕТАРІАНСТВО У м. РІВНОМУ: МОТИВАЦІЇ, БАР'ЄРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Автор: **Гелета Олеся Олексіївна**, учениця 10 класу Школи-інтернату II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Попельницька О.В.**, вчитель біології, керівник гуртка РМАНУМ.

Серед причин смерті в Україні сумне перше місце посідають серцево-судинні хвороби та новоутворення. Як відомо, істотно знизити ризик їх виникнення можливо за умови здорового способу життя. Одним із важливих показників здорового способу життя є здорове харчування. Дослідження у багатьох країнах світу переконливо довели ефективність обмеження або відмови від м'ясних продуктів і збільшення частки фруктів, овочів, горіхів та злаків у боротьбі та профілактиці тих чи інших захворювань, тобто вегетаріанський спосіб життя. **Тема науково-дослідної роботи** є досить актуальною.

Мета роботи: дослідити поширення, позитивний і негативний вплив вегетаріанства на людину, причини та

мотивації його виникнення на території Рівненщини, а також перепони на шляху вегетаріанця та досвід їх подолання.

Вивчивши причини переходу на вегетаріанський тип харчування та провівши анкетування на базі навчального закладу Школа-інтернат «Рівненський обласний ліцей» можна зробити такі висновки:

Частка вегетаріанців серед респондентів незначна і становить 2%. Серед опитаних вегетаріанців причиною вибору такого способу життя є, як особисті переконання (17%), так і за станом здоров'я (83%);

Основною причиною відмови від вегетаріанського способу життя є небажання відмовитись від м'яса (70%), тоді як частка підлітків, що вважають такий спосіб життя шкідливим становить 30%;

Частка підлітків, що мають негативне ставлення до вегетаріанського способу життя є доволі високою і становить 41%. Це ймовірно зумовлено малою поінформованістю респондентів, щодо такого способу життя;

Вегетаріанство серед підлітків КЗ «Рівненський обласний ліцей» має певний потенціал, 25% респондентів в майбутньому могли б прийняти вегетаріанський спосіб життя, 48% – взагалі не замислювалася над цим, тоді як 27% – ніколи б не прийняли вегетаріанський спосіб життя.

ГОТОВНІСТЬ ДО ДОРОСЛОГО ЖИТТЯ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Автор: **Білінська Юлія Петрівна**, учениця 10 класу Мізоцького навчально-виховного комплексу І-ІІ ступенів-ліцей Здолбунівського району.

Наукові керівники: **Шевчук О.А.**, к.пед.н., в.о. доцента кафедри біології РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ; **Федорчук К.В.**, вчитель біології.

Метою нашої роботи є визначення ступеня готовності підлітків до вступу в доросле самостійне життя.

Завдання науково-дослідницької роботи:

1. Проаналізувати науково-педагогічну, психологічну, методичну, релігійну, медичну літературу.
2. На основі літератури та опитувань, тестів вивченої проблеми виявити ступінь готовності до дорослого життя.
3. Розкрити суть поняття «доросле життя» і всіх його складових (соціальна, біологічна, статева зрілість, репродуктивність, готовність до створення сім'ї, вміння розбиратись у своїх почуттях) і розмежовувати їх.
4. Експериментально перевірити ступінь готовності до дорослого життя.
5. Підготувати рекомендації для старшокласників, вчителів, батьків, дирекції.

У процесі роботи нами проведено тестування: «Готовність до дорослого життя», «Чи веде ви здоровий спосіб життя», «Визначення ієрархії цінностей» (серед учнів 11-А, 11-Б класів). За результатами відповідей експерименту було виявлено, що на думку самих підлітків вони цілком дорослі, але їх вік, фізично-психологічні показники свідчать про інше. 21% (11-А кл.) і 30% (11-Б кл.) ведуть здоровий спосіб життя, до 5 основних цінностей життя учні віднесли розум і знання; кохання і щасливе сімейне життя; відповідальність за власне здоров'я; наполеглива і сумлінна праця (11-А кл.). Дружба; кохання; розум і знання; наполеглива праця; відповідальність за власне здоров'я (11-Б кл.). Аналіз відповідей показав, що учні 11-Б класу (експериментальний) потребують допомоги спеціалістів (психологів, науковців, учителів, батьків) щодо розумного підходу до власного життя.

За бажаннями учнів ми провели виховний захід для експериментального класу (11-Б) на тему: «Сексуальне виховання підлітків». Після проведеного заходу нами знову було проведено опитування. Аналіз тестувань показав, що рівень знань у 11-А кл. залишився сталим. А учні 11-Б класу виявили системніші знання, стали на 19% об'єктивнішими у відповідях. Отже ми переконалися, що підлітковий вік має свої особливості, переваги і недоліки, він є особливо важким, тому що це важкий період переходу у доросле життя.

ВПЛИВ «МОДНИХ ДІЄТ» НА ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ

Автор: **Маркевич Тетяна Михайлівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ І-ІІІ ст. № 27.

Науковий керівник: **Рудь О.Г.**, к.вет. н., доцент кафедри біології РДГУ.

Актуальність роботи. За останні роки відзначається погіршення стану здоров'я молоді, зокрема школярів. Так, за останні 10 років захворюваність серед учнів збільшилася на 35%. Однією з основних причин цієї тенденції є нераціональне харчування, що пов'язане з «модними дієтами» серед дівчат-підлітків.

Мета дослідження: вивчити та узагальнити представлені в науковій літературі стан і складові впливу «модних» дієт на здоров'я підлітків, становити дієві шляхи використання оздоровчого харчування для покращання стану здоров'я підлітків.

Предмет дослідження: дієти та раціональне харчування людини.

Об'єкт дослідження: харчування людини.

В результаті досліджень з даної теми було вивчено теоретичні аспекти харчування, охарактеризовано різні види дієт та їхній вплив на організм людини, основні принципи збалансованого харчування. На основі проведеного опитування серед учнів 9-11 класів було встановлено, що із 35 опитуваних дівчат, 27 – вже дотримувались певних дієт. Також було перевірено співвідношення компонентів складу тіла у дівчат, які використовували так звані «модні дієти» за допомогою аналізатора тіла фірми «Tanita». Відповідно до виявлених порушень маси та складу тіла, серед досліджуваних дівчат виявилось: 82 % осіб з нормальною вагою, але порушеним співвідношенням компонентів складу тіла; 18 % осіб з ознаками дефіциту маси тіла внаслідок обмеженого рівня розвитку м'язового компонента. Отже, схуднення – це небезпечний процес, адже людина не знає за рахунок якого компоненту тіла зменшується їхня маса тіла.

Ми проаналізували вплив різних дієт на організм людини, провели дослідження серед своїх однолітків щодо раціонального харчування і впливу дієт та створили групу правильного харчування.

Використовуючи дані дослідження, організовано практичні групи для підлітків та розроблено рекомендації по принципам раціонального харчування для збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління.

ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ВОЛОДИМИРЕЦЬКОГО РАЙОННОГО КОЛЕГІУМУ, ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ТА РОЗВИТОК ШКОЛЯРІВ

Автор: **Горецька Тетяна Сергіївна**, учениця 10 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованка Володимирецького Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Сарницька Г.О.**, вчитель біології, керівник гуртка Володимирецького БШЮ.

Проблема здоров'я була, є та завжди буде актуальною, а здоров'я дітей – одне з основних джерел щастя, радості і повноцінного життя батьків, вчителів, суспільства в цілому. В ситуації, коли проблема виховання здорового способу життя саме у школі постає дуже гостро, запровадження здоров'язберігаючих технологій в навчально-виховний процес дозволяють зберегти та зміцнити здоров'я школярів.

Мета роботи: виявити та дослідити основні здоров'язберігаючі технології Володимирецького районного колегіуму, спрямовані на збереження та поліпшення здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Оздоровчі технології закладу пов'язані з використанням медичних, соціально-адаптованих, екологічних технологій та технологій гарантування безпеки життєдіяльності.

В роботі зроблена детальна їх характеристика, проаналізовано їх вплив на здоров'я та розвиток школярів.

Розроблено рекомендації на основі застосування елементів оздоровчих технологій для навчальних закладів району з метою використання в індивідуальній оздоровчій системі школярів.

СТАН ПРОВЕДЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЩЕПЛЕНЬ У М. КОСТОПОЛІ

Автор: **Погребельна Тетяна Миколаївна**, учениця 10 класу Костопільської I-III ст. № 4.

Науковий керівник: **Редкодубська С. М.**, вчитель біології.

Планова вакцинація (не менше ніж 90%) є єдиним придатним для масового застосування, економічно вигідним та ефективним засобом профілактики інфекційних захворювань. Як і будь-який препарат (фармакологічний чи імунобіологічний), вакцини та анатоксини можуть викликати післявакцинальні ускладнення та реакції внаслідок їх застосування у людей.

Мета дослідження: встановити особливості проведення профілактичних щеплень для запобігання розвитку інфекційних захворювань та сучасний стан суспільної думки щодо вакцинації. Протягом існування вакцин доведено їх ефективність щодо запобігання інфекційним хворобам, однак при їх застосуванні необхідно контролювати якість, дотримуватися умов зберігання, транспортування. Також до проблем імунізації можна віднести високу вартість деяких вакцин, випадки відмови батьків від імунізації дітей, що призводить до зниження колективного імунітету і створює можливість розвитку спалахів та епідемій регульованих інфекційних захворювань.

Вакцинація – це соціально-резонансне питання а тому для оптимізації заходів імунопрофілактики та забезпечення епідемічного благополуччя в області необхідно:

1. Розгорнути широку просвітницьку, роз'яснювальну діяльність через педіатричну мережу, засоби масової інформації, щодо необхідності проведення профілактичних щеплень.
2. Посилити відповідальність медичних працівників за якість проведення профілактичних щеплень.

СЕКЦІЯ МЕДИЦИНИ

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ГЕНЕРАЛІЗОВАНИЙ ПАРАДОНТИТ I-II СТУПЕНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ АПАРАТУ «VECTOR» ТА ПАСТИ ВЛАСНОЇ РЕЦЕПТУРИ

Автор: **Крупич Марія Олегівна**, учениця 11 класу Рівненської Сп.ЗОШ I-III ст. № 15, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Редько Н.В.**, викладач РБМК, керівник гуртка РМАНУМ.

Генералізований парадонтит є найпоширенішим серед запальних захворювань пародонту, і досягає поширеності в Україні 74-80% від їх загальної кількості. Етіологія та патогенез цього захворювання пародонта є складними і досі недостатньо з'ясованими, а його лікування являються предметом сперечань до сьогодні.

Метою нашої роботи було: встановити причини зростання захворюваності на парадонтит серед населення, людей молодого віку; оцінити ефективність комплексного лікування парадонтиту з використанням апарату «Vector» та зубної пасти, виготовленої за власною рецептурою, в порівнянні з традиційними методами.

Враховуючи результати проведених досліджень, ми зробили відповідні висновки. Проаналізувавши кількість пацієнтів з діагнозом парадонтит за останні 5 років, було з'ясовано, що кількість хворих поступово, але впевнено зростає. Відповідно кількість хворих за 5 років збільшилась на 3 %. Також було встановлено, що парадонтит прогресує саме у вікових категоріях до 20 років та від 20 до 35 років, що означає «помолодшання» парадонтиту.

Порівнюючи результати лікування пацієнтів контрольної та двох дослідних груп можна зробити висновок, що найефективнішим методом лікування є поєднання традиційної методики з використанням ультразвукового апарату «Vector». Пацієнти, які отримали комплексне лікування з використанням лікувально-профілактичної зубної пасти «Прополіс Плюс» мають гірші показники, але вони є кращими, ніж у пацієнтів контрольної групи. Отже, паста «Прополіс Плюс» може бути рекомендована для використання в стоматологічній практиці, оскільки вона є економічно вигідною, екологічно чистою та простою у приготуванні.

НЕВИНОШУВАННЯ ВАГІТНОСТІ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я І РОЗВИТКУ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ

Автор: **Кидун Ірина Олегівна**, учениця 10 класу Рівненського НВК № 12.

Наукові керівники: **Редько Н.В.**, викладач РБМК, керівник гуртка РМАНУМ; **Сидорова В.О.**, вчитель біології.

У сучасному акушерстві, перинатології та педіатрії, проблема невиношування вагітності виділяється як одна із найбільш актуальних проблем сьогодні, що має не тільки медичне, а й соціальне значення. Питання невиношування вагітності завжди хвилює громадськість, оскільки на долю недоношених дітей приходиться до 50% випадків мертвонароджень, 60-70% ранньої і неонатальної і 65-75% дитячої смертності та велика кількість інвалідів.

Метою нашої роботи було дослідити причини зростання випадків недоношування вагітності у жінок та її наслідки для стану здоров'я і розвитку новонародженої дитини.

Для досягнення мети ми провели кількісну оцінку недоношених новонароджених за гестаційним терміном; зробили аналіз показників виживання недоношених новонароджених та їх хвороб; розробили і обґрунтувати найбільш оптимальний план ведення вагітної жінки, у якої є загроза переривання вагітності. На основі даних, наведених в медичній літературі та проведених нами досліджень, ми прийшли до наступних висновків:

1. Виділяють 3 основних групи причин (факторів), що впливають на частоту невиношування.
2. Ступінь недоношеності визначається гестаційним віком.
3. Визначення ступеня недоношеності по масі тіла вважається некваліфікованим.
4. Незрілість усіх систем недоношеної дитини, а насамперед легень, залежить від терміну гестації.
5. Перше місце серед усіх причин неонатальної смертності займає респіраторний дистрес-синдром.
6. Розроблено новий принцип режиму вагітності жінки не тільки в інтересах здоров'я матері, але й плода та дитини.

НОВІТНЯ МЕТОДИКА ДІАГНОСТИКИ У ТРИХОЛОГІЇ

Автор: **Малеш Софія Сергіївна**, учениця 10 класу Рівненського НВК «Школа-лицей» № 19.

Наукові керівники: **Григус І.М.**, д.м.н., керівник гуртка РМАНУМ; **Семенюк В.О.**, вчитель хімії.

Актуальність теми. В останні роки, проблеми пов'язані з волоссям стають дедалі гострішими. Велика кількість населення, яке зіткнулося із цією проблемою, не знають правильного її вирішення. Тому актуальним є питання дослідження будови та складу волосся, а також причин виникнення хвороб волосистої частини голови.

Об'єктом дослідження є структура та функції волосся, та причини виникнення хвороб волосистої частини голови.

Предметом дослідження є діагностика порушень структури та функції волосся.

Мета роботи: Визначення порушень волоссяного покриву за допомогою трихологічних методів.

Для досягнення мети було поставлено ряд **завдань**:

Проаналізувати науково-методичну літературу, що відповідає сучасному стану в трихології.

Обстежити стан волосся школярів 10 – их класів.

Проаналізувати рівень відхилень від норми стану волоссяного покриву у школярів 10 – их класів.

Дослідження волоссяного покриву шкіри голови дітей методом трихоскопії показали, що у школярів середньостатистично для вікової групи 10-ти класників є показник кількості волосся на квадратний сантиметр, для хлопців – 274, для дівчат – 280. Велусного волосся, для хлопців – 11%, дівчат – 10%. Тонкого волосся, для хлопців – 46%, дівчат – 57%. Середнього волосся, для хлопців – 40%, дівчат – 33%. Товстого волосся, для хлопців – 14%, для дівчат – 8%. З цих даних можна зробити висновки що відхилень від норм в загальному, для учнів 10-их класів немає, а для тих школярів, в кого було виявлено відхилення, був встановлений діагноз і призначене лікування. Трихоскопія є доступним та високоефективним методом оцінки, як кількості волосся на квадратний сантиметр, так і кількості велусного або дистрофічного волосся. Це дозволяє поставити попередній діагноз та оцінити чи наявне випадіння волосся у пацієнта. Трихоскопія дозволяє оцінити стан шкіри, оцінити роботу сальних залоз та місцеву реакцію капілярів і судин. Це дозволить в сумнівних випадках підтвердити той чи інший діагноз.

В зв'язку з тим, що рівень гормонів тестостерону та його похідного дегідротестостерону не завжди є підвищеними, а луковички в тім'яній ділянці часто є чутливими до нормального рівня тестостерону та дегідротестостерону, тому трихоскопія та фототрихограма є єдиним достовірним методом в діагностиці гормонозалежних випадіннь волосся, тому що вона визначає процентне відношення кількості велусного волосся.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХРЕБТА ПРИ ТРАВМАХ СПИННОГО МОЗКУ

Автор: **Шевчук Тетяна Сергіївна**, учениця 11 класу Школи-інтернату II-III ст. «Рівненський обласний лицей».

Науковий керівник: **Дацук М.Я.**, вчитель географії.

Мета роботи: дослідження ефективності використання засобів фізичної та психологічної реабілітації у хворих з травмами хребта і спинного мозку та догляду за ними. У своїй роботі ми розглянули деякі засоби фізичної реабілітації, а саме: ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапію, короткогрязеликування, рефлексотерапію, фітотерапію.

Дані досліджень, які ми проводили з 29.09.2010 р. по 03.08.2011 р. та з 07.05.2012 по 10.01.2013 р. доводить, що комплексна реабілітаційна програма, під наглядом лікаря, сприяє відновленню важливих функцій життєдіяльності, і певною мірою сприяє поверненню до нормального способу життя.

Нами з'ясувано що комплекс терапії дає ефект оздоровлення – більше 40%.

Встановлено що за допомогою та підтримкою родини, друзів, лікарів, реабілітологів людина з травмою спинного мозку може навчитись бути незалежною.

Люди з травмою спинного мозку можуть займатись спортом а саме плаванням, стрільбою з луку, марафонськими заїздами на візках, тенісом, цілком достатньо використовуючи лише верхню частину тіла. Стрільба з луку, окрім того, може допомогти у випрямленні скривленого хребта, баскетбол – у розвитку координації рухів і т. ін.

Критерієм ефективності фізичної реабілітації є визначення сили м'язів в нижніх кінцівках за мануальним м'язовим тестуванням до і після фізичної реабілітації в експериментальній групі, в якій було проведено комплексну програму фізичної реабілітації (ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапія, фітотерапія, рефлексотерапія) і в контрольній групі, в якій було проведено лікувальний масаж, фізіотерапію і фітотерапію.

Як показали дослідження в експериментальній групі сила м'язів нижніх кінцівок збільшилася після проведення комплексної реабілітаційної програми на 1 - 2 бали. В контрольній групі сила м'язів нижніх кінцівок після проведеного курсу фізичної реабілітації залишилась практично без змін. У групі I і II спостерігалось значне покращення функцій опорно-рухового апарату.

ДИТЯЧИЙ ТРАВМАТИЗМ

Автор: **Зосимчук Христина Анатоліївна**, учениця 10 класу Кузнецовської ЗОШ І-ІІІ ст.№ 1.

Науковий керівник: **Дейненка О.М.**, вчитель основ здоров'я.

Найчастіше травми отримують внаслідок падіння, опіків, автомобільних катастроф та утоплення.

Найбільшу питому вагу в травматизмі має механічна травма, вона складає основу травматизму. В усьому світі її показники зростають.

Термін «травма» походить від латинського слова і в перекладі означає тілесне пошкодження при пораненні. Пошкодження, які повторювались у певній групі населення називається травматизмом. Щоб запобігти травматизму, вивчають причини і обставини виникнення травм, їх частоту і характер пошкоджень, психологічні особливості людей і фактори, які зумовлюють нещасні випадки.

Травматизм поділяють на: побутовий, транспортний, шкільний і спортивний.

Саме частіше зустрічається побутовий травматизм. Побутовий травматизм вважаються ушкодження, які діти отримали вдома у квартирі у дворі чи саду.

Шкільний травматизм діти дістають на уроках фізкультури, під час перерв, у класах, коридорах. Основними причинами шкільного травматизму є недостатня виховна робота.

Перелом – часткове або повне порушення цілісності кістки, викликане впливом на неї механічної сили: насильно або в результаті падіння, удару, а також внаслідок патологічного процесу, пухлини, запалення.

Вивих – порушення конгруентності суглобових поверхонь кісток, як з порушенням цілісності суглобної капсули, так і без порушення, під дією механічних сил.

Розтягнення зв'язок – це пошкодження сухожиль та інших тканин без порушення їх анатомічної цілісності.

Опік – фізична травма, що виникає внаслідок дій на тканини фізико-хімічних агентів (висока температура, хімічні речовини, радіаційне випромінювання).

Дитячий травматизм в усьому світі ще досить поширене явище. У нашій державі приділяється багато уваги профілактиці дитячого травматизму та виділяються великі матеріальні кошти, щоб підростаюче покоління виросло здоровим.

ТРАВМАТИЗМ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ТУРИЗМОМ

Автор: **Боровець Мирослава Петрівна**, учениця 9 класу Рівненської класичної гімназії «Престиж».

Науковий керівник: **Рудь О.Г.**, к.вет.н., доцент кафедри біології РДГУ.

Актуальність дослідження: Учасникам спортивно-оздоровчих туристичних походів необхідно знати небезпеки, що характерні для певного виду туризму, психологічно підготуватися до них, виробити навички поведінки в незвичайних ситуаціях та вивчити правила надання першої медичної допомоги потерпілому.

Мета нашої роботи – з'ясувати основні небезпеки та можливі травми під час занять туризмом, способи надання медичної допомоги при травмуванні.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати літературу з проблеми травматизму під час туристичних походів.
2. Визначити найпоширеніші види травм, які трапляються під час занять туризмом.
3. Дослідити способи надання першої медичної допомоги та основні прийоми реанімації при травмах, отриманих під час спортивно-туристичних походів.

Об'єкт дослідження: організм людини та його функціональні стани за активного способу життя.

Предмет дослідження: різні види травм при занятті туризмом.

У Рівненській класичній гімназії «Престиж» протягом 4 років діє шкільний туристичний гурток, учасники якого приймають участь у різних змаганнях. З власного досвіду відомо, що значною мірою на травматизм впливає місцевість, погода, дотримання правил безпеки.

В ході дослідження проаналізовані найбільш поширені травми, що можуть становити загрозу життю людини, а також можливість надання невідкладних медичних заходів з метою збереження життя людини.

АНАЛІЗ СТАНУ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ ОРГАНІВ ДИХАННЯ У 2005-2010 РОКАХ НАСЕЛЕННЯ САРНЕНСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Кіранчук Вікторія Іванівна**, учениця 11 класу Сарненської гімназії.

Науковий керівник: **Кузьмич О. В.**, вчитель біології.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) проголосила туберкульоз глобальною небезпекою і віднесла Україну у 2011 році до третьої категорії країн Європи – це країни з високим показником захворюваності на туберкульоз.

Метою нашої роботи є дослідження динаміки захворюваності на туберкульоз органів дихання, з'ясування можливих причин поширення захворювання в Сарненському районі та порівняння з даними захворюваності Дубенського району, аналіз соціальної структури захворюваності на туберкульоз, ознайомлення з Програмами підтримки хворих на туберкульоз та їх дією в районі і області, встановлення рівня обізнаності гімназистів щодо причин виникнення та наслідків туберкульозного процесу.

Захворюваність активними формами туберкульозу населення Сарненського району є досить високою у порівнянні з Дубенським районом і носить хвилеподібний характер. Варто зауважити, що у 2011 році знову спостерігається підвищення захворюваності активними формами туберкульозу. А за середньообласними показниками 2012 року – район знаходиться на третьому місці, після Гошанського району.

Основою підвищення захворюваності та смертності населення району стали незайнятість населення, низьке охоплення діагностичними реакціями Манту в зв'язку з відсутністю достатньої кількості діагностикуму та великою кількістю відмов. Звідси видно всю складність розвитку туберкульозного процесу, його залежність від низки медико-біологічних і соціальних чинників.

Подальше припинення епідемії туберкульозу можливе завдяки доступу до високоякісних послуг з профілактики та лікування туберкульозу як в районі так і в області. Крім того завдяки механізмам Програми під керівництвом Фонду Рената Ахметова «Розвиток України», хворі зможуть відчувати психологічну підтримку суспільства, а це значить – мати більше сил для одужання.

ЗАСТОСУВАННЯ ІПОТЕРАПІЇ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ СКОЛІОЗУ I-II СТУПЕНІВ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Автор: **Степанчук Анастасія Анатоліївна**, учениця 10 класу Рівненської української гімназії.

Науковий керівник: **Редько Н.В.**, викладач РБМК, керівник гуртка РМАНУМ.

Збільшення захворюваності на сколіоз серед дітей та підлітків є актуальною проблемою сучасного суспільства. Однією з причин цього є різке скорочення рухливості сучасних людей – науково-технічний прогрес. Іпотерапія – комплексний багатофункціональний метод лікування багатьох хвороб, в тому числі сколіозу, близький контакт людини з твариною, кінестетичні чинники взаємодії, невербальне порозуміння дає багато переваг на користь природного саморегулювання.

Мета роботи: дослідити причини неухильного зростання захворюваності на сколіоз у дітей та підлітків, оцінити ефективність застосування іпотерапії в комплексі з традиційними методами лікування сколіозу I-II ступенів.

Завдання роботи: з'ясувати причини зростання рівня захворюваності на сколіоз у дітей та підлітків; довести доцільність поєднання традиційних методів лікування сколіозу з нетрадиційним – іпотерапією; скласти поради щодо застосування іпотерапії під час лікування дітей з порушеннями постави.

В результаті проведених досліджень ми встановили, що основною причиною зростання захворюваності на сколіоз серед дітей та підлітків є малорухомий і переважно сидячий спосіб життя. Іпотерапія є досить ефективним засобом комплексного лікування сколіозу I-II ступенів у дітей та підлітків. Іпотерапія, як метод реабілітації, може застосовуватися при лікуванні сколіозу в комплексі із традиційними методами медицини (медичні препарати, лікувальна фізкультура, корсетотерапія, дихальні вправи). Основними позитивними ефектами від іпотерапії є: покращення координації, постави, м'язового тону, збільшення гнучкості та сили м'язів. Також нами були складені поради щодо застосування іпотерапії під час лікування дітей з порушеннями постави.

ПОШУК НОВИХ ГЕНІВ, ЩО ОПОСЕРЕДКОВУЮТЬ НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ЗАГАЛЬНИХ КРОКІВ ГОМЕОСТАЗУ КІСТКИ

Автор: **Козіцька Ганна Юріївна**, учениця 10 класу Радивилівського НВК «ЗОШ I-III ст. № 1-гімназія».

Науковий керівник: **Петруля Н.І.**, вчитель біології.

Ревматоїдний артрит – це хвороба яка відноситься до чотирьох невирішених медичних проблем людства, поряд із онкологічними, психічними захворюваннями та СНІДом. Від ревматоїдного артриту страждає близько 1% населення в усьому світі, а економічні втрати від даної хвороби для суспільства можна співставити із втратами, пов'язаними із ішемічними хворобами серця. Незважаючи на лікування «базовими» препаратами, через 5 років від початку захворювання, працездатність втрачають 16% пацієнтів, а через 20 років – 90%, третина із яких стають повними інвалідами.

Тому метою дослідницької роботи є глибше ознайомитися із захворюванням на ревматоїдний артрит; дослідити гени важливі для регуляції остеобластної диференціації і кісткового гомеостазу; зрозуміти молекулярний механізм остеобластної диференціації.

Завданням роботи є: дослідити основні причини захворювання на РА; розглянути будову стовбурових клітин, як один із засобів лікування; спостерігати за ростом та розмноженням стовбурових клітин в живильному середовищі.

В ході написання роботи було опрацьовано ряд теоретичних матеріалів, статей, публікацій в пресі, матеріалів з Інтернету, проведено бесіди та спостереження за експериментальною роботою по диференціації стовбурових клітин з кандидатом біологічних наук Корчинським Олександром Геннадійовичем в Інституті біології клітини на базі відділу регуляції клітини і апоптозу. Значна частина досліджень роботи була проведена на мишачих мезенхімних клітинах лінії C2C12, які можуть диференціюватися в остеобласти після їх стимуляції білком кістки-7. В результаті пошуку генів –мішеней TNF α , які моглиб опосередкувати блокуванням остеогенезу під впливом запальних процесів, нами було ідентифіковано ранній ген 1, надлишкова експресія якого веде до ігнібування сигнального ланцюга BNP7. Як і очікувалося,

Специфічне блокування експресії гена TIEG1 захищає BNP7, індукований ранній остеогенез, від негативного ефекту TNF α . Отже, дані гени TIEG1 є важливим компонентом в опосередкуванні негативних ефектів запальних процесів на перебіг остеогенезу. За даними дослідження з'ясувалося, що в останній час в лікуванні ревматоїдного артриту набуло поширення застосування стовбурових клітин двох типів: ембріональних та дорослих стовбурових клітин.

АНАЛІЗ РІВНЯ ЗАХВОРЮВАННОСТІ НА КОРОСТУ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Автор: **Шустик Оксана Романівна**, учениця 11 класу Рівненської гуманітарної гімназії.

Науковий керівник: **Григус І.М.**, д.мед.н., керівник гуртка РМАНУМ.

Актуальність теми. Останнім часом короста – заразне паразитарне захворювання, яке спричиняє коростяний кліщ, все частіше вражає не тільки дезадаптовані верстви населення, а й людей матеріально забезпечених, що дотримуються особистої гігієни. Можливо, саме ці чинники, на жаль, стають причиною того, що лікарі допускають помилки у діагностуванні хвороби серед забезпечених верств населення і лікують таких пацієнтів не від корости, а від алергійного дерматиту.

Щороку в світі реєструється до 300 млн. випадків захворювання на цю недугу. А в Рівному нині відзначається збільшення рівня захворюваності населення на коросту в 2,5 рази відносно до загальноукраїнського показника.

Мета роботи – вивчити причини і особливості перебігу корости та заходи щодо її усунення.

Об'єкт дослідження: рівень захворюваності на коросту населення Рівненської області.

Предмет дослідження: рівень захворюваності на коросту за останні 5 років.

Короста – інфекційне паразитарне захворювання шкіри, яке супроводжується свербінням шкіри та розчухами. Крім класичної корости, є ще такі її різновиди: лікована, дитяча, ускладнена, зернова, вузликова, псевдо короста, норвезька.

Основний ризик становить юнацька вікова група, яка, утворюючи всього десяту частину населення, бере на себе до 25% всієї захворюваності. Друге місце традиційно займає шкільний вік, третє – дошкільний, четверте – зрілий. Істотно, що при корості розподіл захворюваності по соціальним групам узгоджується з віковим. Найбільша захворюваність у студентів, нижче – у школярів та дошкільнят. Така ситуація пояснюється особливостями сексуальної активності та розвитку протизудневого імунітету в різних вікових групах.

Дослідивши шляхи зараження, особливості перебігу та лікування корости протягом останніх 5 років в Рівненській області та місті Рівне, ми виявили: захворюваність на коросту знизилась в середньому в 1,5 рази, про що свідчать дані. Зниження захворюваності на коросту зумовлено тим, що у місті та області систематично проводиться санітарно-освітня робота та профілактичні огляди: в дитсадках, школах, професійно-технічних училищах, коледжах, технікумах, ВУЗах. Одною з основних причин зниження захворюваності є проведення санітарно-епідемічних заходів.

СЕКЦІЯ ЗООЛОГІЇ, БОТАНІКИ

ХОРОЛОГІЯ, ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЙ І ФІТОСОЗОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИДІВ РОДИНИ ЗОЗУЛИНЦЕВІ (ORCHIDACEAE JUSS) РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Куроченко Людмила Юріївна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею, вихованка Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Наукові керівники: **Рискова В. Г.**, керівник Ресурсного центру з екологічної освіти ПДМ; **Володимирець В.О.** к.б.н., керівник гуртка РМАНУМ.

На території України всі види родини Зозулинцеві є раритетними й внесені до третього видання «Червоної книги України». Понад 20 видів їх зустрічаються на території Рівненської області. Згідно із Законом України «Про Червону книгу України» необхідне проведення систематичної роботи з виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження (моніторингу) за їх станом.

Мета дослідження полягала у з'ясуванні сучасного видового складу, закономірностей географічного поширення, еколого-ценотичних особливостей видів родини Зозулинцеві (*Orchidaceae Juss*) на території Рівненської області.

Результати досліджень дозволяють стверджувати про сучасне зростання 18 видів Зозулинцевих на території Рівненської області, які належать до 10 родів. Дані про сучасне зростання 7 видів Зозулинцевих (за старими джерелами) не підтверджені. У хорологічному відношенні найбільш поширеними є Коручка чемерниковидна (67 локалітетів) та Пальчатокорінник м'ясочевоний (64 локалітети). За фізико-географічними областями найбільша кількість локалітетів виявлена на території Волинської височини (132 локалітети). За ареалогічною структурою виявлені види Зозулинцевих відносяться до 9 груп. За екотопологічною приуроченістю до відповідного фітоценозу переважають сільванти. За екологічним аналізом переважають види, які приурочені до середньозвожжених, із середнім та високим вмістом мінерального живлення ґрунтів, різних за ступенем освітлення місць зростання. Під час польових досліджень було виявлено 26 популяцій 7 видів (вперше виявлено та описано 15 популяцій). Виявлені популяції характеризуються невеликою кількістю особин, у віковій структурі переважають генеративні особини. Місця зростання популяцій знаходяться в зоні активної господарської діяльності. Можна запропонувати наступні заходи охорони: подальше вдосконалення природоохоронної мережі; закладання бази моніторингу.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ГНІЗДОВА БІОЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЯ ХАТНЬОГО (PASSER DOMESTICUS) І ПОЛЬОВОГО (*P.MONTANUS*) ГОРОБЦІВ У м. САРНИ

Автор: **Ліщук Лідія Іванівна**, учениця 11 класу Сарненської ЗОШ I-III ст. № 4.

Науковий керівник: **Журавчак Р. О.**, заступник директора з наукової роботи Рівненського природного заповідника, керівник гуртка РМАНУМ.

Зміни природного середовища, викликані урбанізацією територій і зростанням міст, суттєво впливають на птахів фауни України.

Таким чином ми поставили собі **за мету дослідити** орнітофауну міста Сарни у зимовий період, встановити характер перебування виявлених птахів; розпочати аналіз орнітофауни різних екоотопів в межах міста; визначити перспективи подальших досліджень. Наша робота є першим етапом до вивчення особливостей орнітофауни міста Сарни та антропогенного впливу на її формування.

Місто Сарни – відносно молодий населений пункт з низьким ступенем багатопверхової забудови. На сьогоднішній день також спостерігається занепад промислової зони, внаслідок чого багато виробничих комплексів не функціонують, а їхня територія перетворюється на пустир та заростає чагарниками, що, в свою чергу, приваблює птахів. Це все свідчить про незначний ступінь урбанізації території, що є сприятливим для ряду птахів, у тому числі і для двох видів горобців – хатнього та польового.

Загалом, у зимовий період у місті Сарни, як і в решті населених пунктах, збільшується щільність та кількість птахів.

Всього в межах адміністративної території міста Сарни, в середньому, виявлено 63 місць скупчень горобця хатнього, загальною чисельністю 1287 особин, та 54 скупчень горобця польового, загальною чисельністю 1792 птахи. Ці зграйки зазвичай є одновидові (лише у 18% випадків виявлено мішані зграйки з абсолютним домінуванням горобця хатнього) і досить рівномірно розподілені по території міста, концентруючись у місцях, сприятливих для ночівель (густі кущі та зарості, складений хмиз, живопліт, закинуті будинки та споруди технічно-промислового комплексу) або у місцях, багатих кормом (околиці пустищ, чагарникові зарості, територія ринку). При цьому горобець хатній часто перебуває поруч з місцями концентрації людей (ринок, парки, сквери), в той час як горобець польовий частіше реєструється на околицях міста та пустищах.

Порівнюючи кількісне співвідношення горобців міста Сарни, можна відмітити, що середня чисельність осо-

бин у зграї є вищою для горобця польового (33 птахи; min – 5, max – 101; n=54), хоча кількість зграй є меншою, ніж у хатнього (в середньому – 20 птахів на зграю; min – 7, max – 95; n=63). Це пояснюється екологічними характеристиками цих видів у даний період року, оскільки у зимовий сезон кочові горобці польові формують більші зграї та злітаються до населених пунктів, в той час як населення горобців хатніх, здебільшого, є місцевим, що вивелись в межах міста Сарни протягом попереднього гніздового періоду.

РАРИТЕТНІ ВИДИ ФЛОРИ ЛІСОВОГО ЗАКАЗНИКА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «УРОЧИЩЕ ПАВЛІВЩИНА» ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ

Автор: **Мельник Катерина Олегівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 22, вихованка Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Науковий керівник: **Куроченко І. І.**, керівник Екологічного центру ПДМ.

Інтенсивне використання природних ресурсів, особливо протягом останніх століть, значно послабило здатність біологічного різноманіття планети до самовідновлення. Господарська діяльність людини спричиняє процеси, які порушують екологічну стабільність та загрожують збереженню біорізноманіття. Індикаторами необхідності охорони біорізноманіття стають раритетні види, чисельність яких перебуває на критичному для існування рівні.

Мета досліджень полягала у з'ясуванні сучасного складу раритетних видів рослин на території лісового заказника місцевого значення «Урочище «Павлівщина» та прилеглих територіях, еколого-ценотичних особливостей видів.

Під часі досліджень було виявлено 23 раритетні види рослин, серед яких 19 видів належать до регіонально-рідкісних на території Рівненської області та 4 види занесені до Червоної книги України (горицвіт весняний, ковила пірчаста, пальчатокорінник травневий та пальчатокорінник м'ясочервоний). Зареєстровані види виявлено вперше. Вони належать до 16 родин, 6 біологічних типів (переважають гемікриптофіти -11 видів), до 7 ареалогічних груп (найбільше видів у євразійській групі – 10 видів). За етопологічною приуроченістю до фітоценозу раритетні види рослин належать до трьох типів: сільвантів (10 видів), пратантів (16 видів) та палю дантів (2 види). Екологічні групи видів представлені найбільшою кількістю мезоксерофітів (11 видів), мезофітів (13 видів), геліофітів та сціогеліофітів (по 10 видів). За категорією раритетності рідкісними та вразливими є по 11 видів. Горицвіт весняний відноситься до категорії зникаючих видів. Виявлені види раніше не вказувались у переліку раритетних рослин, які зростають на даній території. З метою їх збереження варто рекомендувати розширити межі території лісового заказника місцевого значення «Урочище «Павлівщина» та доповнити списки раритетних видів рослин.

ОЦІНКА РАРИТЕТНОГО ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ОСТРОЗЬКОЇ ПРОХІДНОЇ ЗОНИ

Автор: **Тимошук Ірина Анатоліївна**, учениця 11 класу Мізоцького НВК «ЗОШ I-II ст. - ліцей» Здолбунівського району.

Науковий керівник: **Федорчук К.В.**, вчитель біології.

Унікальний видовий склад Острозької прохідної зони здавна привертав увагу дослідників, зокрема ботаніків, але у науковому плані він не вивчений досконало.

Тому **метою** нашої роботи був аналіз раритетної різноманітності флори Острозької долини, її значення та ролі для збереження фіторізноманіття України в цілому.

Об'єктом нашого дослідження була флора Острозької долини, а **предметом** виступали раритетні види рослин.

Для з'ясування видового складу раритетного фітокомпоненту Острозької прохідної долини були використані матеріали польових флористичних досліджень, які проводились упродовж 2010-2012 рр. та були залучені гербарні матеріали кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства Національного університету водного господарства та природокористування і Рівненського обласного краєзнавчого музею.

Після власних експедицій нами складено список рослин, які підлягають регіональній охороні, занесені до Червоної книги та які нами були відмічені на території Острозької прохідної долини. Усі виявлені види флори були проаналізовані за категоріями раритетності згідно природоохоронного статусу за «Червоною книгою України» (2009р.), а також за категоріями раритетності у масштабах усїєї території Рівненської області. Під час флористичного обстеження оцінювались їхнє поширення у місцях зростання та ценотична приуроченість. Для екологічного аналізу видів було обрано їх відношення до водного режиму ґрунту (зволоженість) і до освітленості. За ценотичною приуроченістю 12 видів є лісовими, іноді можуть також зростати в розріджених чагарникових заростях або узліссях, 10 видів є болотними, 3 види зростає переважно на сирих або достатньо зволжених луках. Більшість видів має задовільне відтворення, однак 12 видів характеризуються незадовільним ступенем відтворення. За категоріями раритетності 13 видів є вразливими, 8 видів є неоціненими, 4 види є рідкісними.

ВИДОВИЙ СКЛАД АФІЛОФОРОЇДНИХ ГРИБІВ ЛІСОВОГО МАСИВУ СЕЛИЩ РЕШУЦЬК-ХОДОСИ РІВНЕНЬСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Лук'янов Олег Олександрович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 13, вихованець Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Науковий керівник: **Рискова В. Г.**, керівник Ресурсного центру з екологічної освіти ПДМ.

Однією з численних груп макроміцетів є афілофороїдні гриби, які є біоіндикаторами стану лісів, продуцентами біологічно-активних речовин і руйнівники ксенобіотиків. Цілеспрямоване вивчення цієї групи грибів на території Рівненської області проводилось лише в межах Рівненського природного заповідника. Інвентаризація видового складу мікофлори афілофороїдних грибів Рівненської області та її всебічний аналіз є актуальним завданням.

Об'єкт досліджень: види афілофороїдних грибів.

Предмет досліджень: видовий склад та умови зростання афілофороїдних грибів.

Мета досліджень: дослідити видовий склад та умови зростання афілофороїдних грибів на території лісового масиву селищ Решуцьк та Ходоси Рівненського р-ну.

Під час досліджень отримано сучасні данні про видовий склад афілофороїдних грибів лісового масиву сс. Решуцьк-Ходоси. Видовий склад афілофороїдних грибів представлений 19 видами, які відносяться до 15 родів та 12 родин. У систематичній структурі дослідженої мікофлори провідне положення посідають наступні роди: *Stereum* sp. (3 види), *Phellodon* sp. (2 види), та *Trametes* sp. (2 види). Більшість видів афілофороїдних грибів зростають на мертвій деревині (гілки, пеньки та стовбури дубу, грабу, берези, ліщини та дикорослої черешні). Найчастіше зустрічаються гриби, що відносяться до родів *Stereum* sp., *Fomes* sp., *Piptoporus* sp. Антропогенними факторами, що впливають на якісний та кількісний склад афілофороїдних грибів є вилучення мертвої деревини через збір хмизу та санітарну рубку дерев. Оскільки визначення деяких зразків без мікроскопічного дослідження виявилось неможливим варто у подальшому опанувати цю методику і продовжити дослідження.

РАРИТЕТНІ РОСЛИНИ ЗАПОВІДНОГО БОЛОТНОГО УРОЩИЩА «ОЗЕРО ВОРОНКИ» (РІВНЕНЬСЬКА ОБЛ.) ТА ЗАХОДИ ЇХ ОХОРОНИ

Автор: **Петрина Марія Сергіївна**, учениця 10 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованка Володимирецького Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Сарницька Г.О.**, вчитель біології, керівник гуртка БШЮ.

Мета роботи полягала у з'ясуванні видового складу та стану популяцій рідкісних рослин заповідного болотного урочища «Воронки», особливостей середовища їх існування, розробці конкретних заходів їх охорони, можливі шляхи їх збереження в умовах антропогенно зміненого середовища.

В результаті проведених досліджень було виявлено на території заповідного урочища 8 видів рідкісних рослин, які відносяться до 2 відділів (Плауноподібні та Покритонасінні), 3 класів і мають різний природоохоронний статус.

5 видів рослин занесені до Червоної книги України (верба чорнична, журавлина дрібноплідна, молодильник озерний, ситник бульбастий, шейхцерія болотна), а 3 види (ринхоспора біла, росичка круглолиста, осока багнова) являються регіонально рідкісними видами.

Вивчено екологічні та біологічні особливості цих рослин, встановлені їх локалітети, створена карта-схема їх поширення.

Із антропогенних факторів найбільш помітний вплив на популяцію рідкісних видів має рекреаційне використання озера та прилеглої території. З метою збереження раритетних видів рослин запропоновано ряд природоохоронних заходів, частина яких реалізована.

ЗИМУЮЧІ ПТАХИ м.РІВНОГО

Автор: **Нецька Юлія Сергіївна**, учениця 11 класу Рівненського гуманітарної гімназії, вихованка Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Науковий керівник: **Рискова В. Г.**, керівник Ресурсного центру з екологічної освіти ПДМ.

Однією із важливих екологічних проблем сьогодення є формування стійких екосистем на урбанізованих територіях, важливим компонентом яких є птахи, в тому числі зимуючі. В останнє десятиліття зареєстроване помітне зменшення чисельності птахів. Серед причин такого процесу наводять і погіршення умов зимівлі птахів, які мають помітний вплив на поширення та динаміку чисельності багатьох видів. Біологія та чисельність зимуючих птахів залишається недостатньо вивченою не лише в Україні, але й у більшості європей-

ських країн. Слід відзначити, що орнітофауна міста Рівного, як і орнітофауна у цілому вивчена ще недостатньо. Тому дослідження зимової орнітофауни є актуальним завданням.

Мета дослідження: дослідити видовий склад зимуючих птахів на території м. Рівного, провести оцінку їхньої чисельності, з'ясувати основні структурні особливості та розробити заходи їх збереження.

Під час проведення маршрутного обліку було виявлено 29 видів зимуючих птахів, які відносяться до 22 родів, 15 родин, 7 рядів; у складі родини в'юркові - 6 видів, воронів - 5 видів, голубові та синицеві - по 3 види. У селітбній та рекреаційній частинах міста виявлено 26 та 13 видів відповідно. Переважна більшість зимуючих птахів за місцями гніздування відноситься до тих, що роблять гнізда у дуплах та на гілках дерев й кущів. Найбільша кількість зимуючих птахів відноситься до лісових. Чисельність особин окремих видів вар'ює від одиниць до декількох десятків, сотень та тисяч. У складі фауни зимуючих птахів виявлено два рідкісних види – Кібчик та Шуліка рудий (Червоний список МСОП видів, близьких до загрозливого (NT). Заходи із охорони зимуючих птахів повинні спрямовуватись на широку просвітницьку роботу серед населення та організацію регулярної підгодівлі протягом усього зимового періоду.

ЛОФАНТ АНІСОВИЙ: ОСОБЛИВОСТІ БІОЛОГІЇ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ГОЩАНСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Кухар Юлія Віталіївна**, учениця 9 класу Гощанської районної гімназії.

Науковий керівник: **Машлай І.А.**, вчитель біології.

Лофант анісовий – цілюща рослина й медонос. Її використовують для лікування хвороб дихальних шляхів та травної та серцево-судинної систем, як жовчогінний та протипухлинний засіб. Крім того лофант додають до салатів, м'ясних та рибних страв, у соуси, в тісто, з якого випікають хлібобулочні вироби, в домашні вина і напої, щоб ароматизувати їх. Проте, незважаючи на всі ці корисні для людини особливості, ця напрочуд цілюща рослина поширюється переважно пасічниками та садівниками-любітелями. Тому дана робота є **актуальною** оскільки дає змогу вивчити особливості біології та розмноження лофанту анісового в умовах Гощанського району.

Мета роботи: Визначити особливості біології та вирощування лофанту анісового в умовах Гощанського району шляхом дослідження способів його розмноження на присадибній ділянці.

Дослідженнями встановлено, що умови Гощанського району є сприятливі для розвитку та розмноження лофанту. В результаті вегетативного розмноження збільшується висота рослини та кількість пагонів на ній. Цвітіння рослин, розмножених вегетативно починається раніше ніж тих, що розвивалися із насіння приблизно на 20-22 дні, відповідно період цвітіння цих рослин стає більшим. Розвиток рослин при вегетативному способі розмноження починається раніше, період цвітіння є більшим, тому при вирощуванні лофанту вказаним способом можна отримати квітучі рослини вже на початку червня. Врожайність лофанту, вирощеного розсадним способом є у 1,8 разів меншою ніж рослин розмноження яких здійснювалося вегетативно. Крім того при вегетативному розмноженні догляд за рослиною спрощується, оскільки її високі пагони пригнічують розвиток бур'янів, тому у багаторічній культурі її вирощувати значно легше.

ІХТІОФАУНА РІЧКИ ГОРИНЬ

Автор: **Воробей Павло Миколайович**, учень 11 класу Бережницької ЗОШ І-ІІІ ст. Дубровицького району.

Науковий керівник: **Воробей М.М.**, вчитель хімії та біології.

Актуальність роботи. В останні десятиріччя все більше уваги приділяється дослідженню малих річок. Це пов'язано не тільки з необхідністю реалізації загальної природозберігаючої стратегії використання водних ресурсів, але й усвідомленням ролі малих водних об'єктів у функціонуванні середніх і великих річок, їх флори і фауни.

Дані наших спостережень можуть бути використані вченими в системі глобального спостереження, оскільки динаміка коливання чисельності дуже швидка, що може призвести до втрати певного виду риб, а також практика рибного господарства щодо використання і збагачення фауни водойми.

Мета роботи – вивчення різноманітності видового складу кісткових риб водойми.

Предмет досліджень – видова різноманітність кісткових риб.

Об'єкт досліджень – річка Горинь, основна водна артерія Полісся.

Вивчення іхтіофауни річки Горинь проведено відловом риб, який здійснювали за допомогою вудилищ, спінінгів, донок, сачка. Дослідження проводили в районі села Бережниця на протяжності річки в 10 км.

В результаті іхтіологічних досліджень водойми виявлено існування 35 видів риб, які відносяться до 10 родин. Аналіз видового складу риб річки показав, що найбільш численною є родина коропові. За складом домінуючих за чисельністю риб річка Горинь належить до плітково-окуневого типу. У виловах за допомогою сачка мальки плітки та окуня займали домінуюче положення за чисельністю.

В річці Горинь виявлено інвазійний вид – ротан-головешка (*Percottus qlenii*). Даний вид є яким прикладом

несанкціонованої інтродукції прісноводних видів риб. Природний ареал ротаня-головешки включає Далекий схід Росії, північний схід Китаю та північ Північної Кореї, - головним чином басейн р. Амур. На протязі останніх десяти років спостерігається швидке поширення цього виду у водоймах південно-східної Європи. До річки Горинь даний вид проник із річки Прип'ять в 2002 р., де він виявлений в кінці 90-х. Розширення області існування цього чужого виду іде шляхом вторинного самостійного розселення, як по принципу дифузії, чому сприяє густа річкова сітка, так і стрибкоподібно, під час повеней. Але головним фактором поширення ротана-головешки, на нашу думку, стала висока активність рибалок-любителів, які спеціально переносять його у водойми для подальшого використання.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ КОВАЛИКІВ РІЗНИХ БІОТОПІВ ДУБРОВИЦЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Сало Марія Семенівна**, учениця 11 класу Малицької ЗОШ І-ІІІ ст. Дубровицького району.

Науковий керівник: **Нікодімова Н.В.**, вчитель біології.

Актуальність роботи полягає у тому, що жуки-ковалики в Україні не досліджувались на достатньому рівні тривалий час, значна кількість даних повністю застаріла, а в списках праць ХІХ ст. виявлено плутанину в синонімах, тому вони потребують ревізії з сучасних таксономічних позицій. Крім того, ковалики на території Полісся майже не досліджувались.

Об'єкт дослідження: біотопи Дубовиччини (ліс, луки, агроценози).

Предмет дослідження: ковалики (Elateridae) та їх личинки (дротяники) Дубровицького району

Основними завданнями роботи було:

- проаналізувати наукову і науково-методичну літературу по темі роботи;
- ознайомитись з фізико-географічною характеристикою досліджуваної території;
- оволодіти методиками дослідження чисельності видового складу коваликів (Elateridae);
- визначити видовий склад та проаналізувати біологічні особливості родини жуків - коваликів (Elateridae) Дубровиччини;
- вивчити біотопи заселені коваликами, та їх видовий склад;
- проаналізувати чисельність видового складу жуків - коваликів (Elateridae) у різних біотопах Дубровицького району.

Методи дослідження – збирання (грунтові розкопки, збирання за плугом, огляд рослин, косіння сачком), визначення комах, фенологічні спостереження, отримання порівнюваних величин та їх математична обробка

Наукова новизна полягає у дослідженні коваликів та їх личинок (дротянок) Дубровицького району, вивчення яких раніше не проводилось.

СЕКЦІЯ ХІМІЇ

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ АСПЕКТИ ОТРИМАННЯ НАНОКРИСТАЛІВ ОКСИДУ ЦИНКУ

Автор: **Моторнюк Уляна Володимирівна**, учениця 11 класу Рівненського НВК № 12.

Науковий керівник: **Фурманець О. А.**, викладач НУВГП, керівник гуртка РМАНУМ.

Одномірні напівпровідникові наноструктури давно є об'єктом інтенсивних досліджень з боку вчених через можливість їх застосування в передових технічних розробках. Основна задача, що стоїть перед вченими, полягає в розробці процесів одержання такого роду наноструктур у великих обсягах і з мінімальними виробничими витратами. Наностержні оксиду цинку з досить гострими вершинами розглядаються, як одні з найбільш перспективних

Сфери використання ZnO такі ж різноманітні, як і методи його добування.

В даній роботі було поставлено за мету розробку та апробацію електрохімічного методу отримання нанопорошку оксиду цинку та його рентгеноструктурний аналіз, предмет дослідження – структура та властивості нанокристалів оксиду цинку добутих за допомогою електролізу.

Запропонований в роботі спосіб отримання дисперсного порошку оксиду цинку високої чистоти складається з трьох технологічних етапів. На першому етапі проводиться вакуумна дистиляція цинку в динамічному вакуумі порядку 10^{-4} мм.рт.ст. з наступним відбором конденсату і переплавою його в електроди. На другому етапі електроди поміщують в електролізер, який містить в якості електроліту розчин хлориду натрію, при температурі близько 100 °С. На третьому етапі проводиться декантація осаду, трикратне промивання гарячою дистильованою водою та сушіння з наступним температурним відпалом при температурі 300-500 °С.

Опрацювання отриманих первинних результатів показало, що отриманий електролітичним методом порошок дійсно являється нанопорошком оксиду цинку.

Результати рентгеноструктурного аналізу показали, що отримані наночастинки ZnO мають розміри порядку

28 нм. При цьому зміна часу реверсування напрямку електричного струму на розміри наночастинок практично не впливає.

За присутності мембран і прокачування повітря через електроліт вдалося зменшити розміри нанокристалів оксиду цинку, при цьому мембрани відіграють набагато важливішу роль, ніж прокачування повітря.

МОНОМЕР-ПОЛІМЕРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ЕПОКСИДНИХ КОМПОЗИЦІЙ

Автор: **Ремезюк Ілона Генадіївна** учениця 11 класу Дубровицького НВК «Лицей-ЗОШ І-ІІІ ст.».

Наукові керівники: **Мартинюк Г. В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ; **Ремезюк Т. В.**, к.пед.н., вчитель хімії.

В роботі наводяться результати дослідження впливу мінеральних і полімерного наповнювачів на кінетику отвердіння і термодинамічні характеристики процесу. А також встановлено, що поліанілін (ПАН), легований тетрафторборатною кислотою (ТФБК), діє одночасно як отвердник епоксидної композиції і струмопровідний наповнювач. На цій основі розроблено метод отримання струмопровідних полімер-епоксидних композитів, що дозволило спростити технологію, підвищити екологічну безпеку процесу і забезпечити можливість одержання струмопровідних полімер-епоксидних композитів з високою провідністю.

Отримані експериментальні дані дозволяють зробити висновок про те, що природа і вміст наповнювача суттєво впливають на тепловий ефект реакції отвердіння. Встановлено, що збільшенні вмісту наповнювачів ефект прискорення проявляється все більше і при 30% наповненні ефективна константа швидкості зростає в 1,4–1,5 рази порівняно з ненаповненими композиціями. Найбільш істотний вплив на кінетику отвердіння здійснює титан(IV) оксид. В ряду слюда-графіт- TiO_2 при однаковому вмісті наповнювача в системі тепловий ефект реакції отвердіння збільшується

Також на основі проведених досліджень встановлено, що поліанілін (ПАН), легований тетрафторборатною кислотою (ТФБК) при рівні легування 30–44 мол.%, може бути використаний одночасно як отвердник епоксидної композиції і як струмопровідний полімерний наповнювач. Але, як показали електричні та фізико-механічні властивості отриманих композитів тільки при вмісті ПАН-ТФБК 15–25 мас.% досягається утворення полімер-епоксидної композиції з високою питомою провідністю і достатньою міцністю (мікротвердістю). При вмісті ПАН-ТФБК менше за 15 мас.% утворюється композит з високим опором ($10^{11} \dots 10^{12}$ Ом·см). Коли ж вміст цього компонента перевищує 25 мас.%, значно погіршується механічна міцність і цілісність композиту. Все це дає змогу розробити новий ефективний спосіб отримання електропровідних полімер-епоксидних композитів, який вигідно відрізняється від відомих

При цьому забезпечується питома електропровідність, достатня для використання таких композицій для виготовлення антистатичних покриттів, екранів, заливних виробів необхідної форми.

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ КОМПОЗИТІВ НА ОСНОВІ ПОЛІВІНІЛОВОГО СПИРТУ

Автор: **Васиць Марія Володимирівна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мартинюк Г. В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ; **Мартинюк І.В.**, вчитель хімії.

Дослідження фізико-хімії полімер-полімерних систем, в яких спряжені поліаміноарени виступають електропровідними наповнювачами діелектричних полімерних матриць різної будови, є важливою, актуальною задачею з практичним значенням.

Мета і задачі. Вивчення взаємного впливу спряженого поліаміноарену діелектричної полімерної матриці полівінілового спирту /ПВС/ на закономірності перенесення заряду, механічні властивості полімер-полімерних композитів. Встановлення зв'язку між фізико-хімічними властивостями композитів та хімічною будовою і вмістом компонентів, розробка на цій основі ефективних методів отримання полімерних композитів з електропровідним полімерним наповнювачем.

Об'єкт дослідження – фізико-хімія спряжених полімерних систем і композиційних полімерних матеріалів на їхній основі.

Предмет дослідження – електричні, термодинамічні властивості композитів на основі спряжених поліаміноаренів – поліаніліну, /ПАН/, поліортогалуїдину /ПоГІ/, поліортометоксіаніліну /ПоМА/ та діелектричної полімерної матриці – полівінілового спирту /ПВС/.

Методи дослідження: двохзондовий метод вимірювання питомого опору, вольтамперометрія, визначення мікротвердості за методом Хепплера.

Наукова новизна отриманих результатів. Вперше встановлено, що фізико-хімічні властивості композитів

спряжених поліаміноаренів з діелектричною матрицею ПВС з полімерними наповнювачами: поліанілін /ПАН/, поліортотолуїдин /ПоТІ/, поліортметоксіанілін /ПоМА/ незалежно від умов отримання, виявляють низку спільних рис: концентраційна залежність електропровідності композитів має перколяційний характер зі значенням «порогу» перколяції $P_c = 1,7-2,8$ об.%; залежно від природиполіаміноарену і типу полімерної матриці; в композитах зберігаються механічна міцність і здатність до термопластичної деформації, притаманні діелектричному полімеру; композити виявляють напівпровідниковий характер електропровідності, властивий поліаміноаренам, із залежною від складу композиту енергією активації перенесення заряду в межах $0,38 - 2,2$ eV.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ФІЗИКО-ХІМІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ МОЛОКА

Автор: **Мальцева Ольга Миколаївна**, учениця 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мартинюк Г. В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ;
Максимчук І. С., вчитель хімії.

Молоко є продуктом особливих властивостей. Це один з найкращих продуктів, що створений природою.

Молоко – це продукт нормальної секреції молочної залози корови. З фізико-хімічних позицій молоко являє собою складну полідисперсну систему, в якій дисперсійним середовищем є вода, а дисперсною фазою – речовини, що знаходяться в молекулярному, колоїдному і емульсивному стані.

Склад молока непостійний і залежить від породи і віку корови, умов годівлі й утримання, рівня продуктивності та способу доїння, періоду лактації та інших факторів.

Мета роботи полягала в удосконаленні санітарного контролю сирого збірного молока, методів визначення його загального бактеріального забруднення.

Об'єкт дослідження: молоко коров'яче сире.

Предмет дослідження: санітарні умови його одержання.

Поставлені у роботі завдання виконувались експериментально з використанням ветеринарно-санітарних, мікробіологічних, органолептичних, а також біометричних методів дослідження.

Харчова цінність молока визначається вмістом найважливіших поживних речовин, головним чином білка, вуглеводів, вітамінів, мінеральних речовин, які є захисними чинниками.

За допомогою фізичних і біохімічних методів з сирого молока отримують молочні продукти, які є частково збагаченими, завдяки чому вони характеризуються підвищеною калорійністю.

Результати досліджень показують, що такі показники як натуральність, жирність, сухий залишок, кислотність, проба на кип'ятіння, проба на вміст крохмалю і соди у різних марок молока різна.

ВИЗНАЧЕННЯ ВМІСТУ БІЛКІВ У М'ЯСІ ТА М'ЯСОПРОДУКТАХ МЕТОДОМ К'ЕНДАЛЯ, ПРИДБАНИХ У ТОРГОВІЙ МЕРЕЖІ М.РІВНЕ

Автор: **Герасимчук Максим Вадимович**, учень 9 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Мартинюк Г.В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ;
Данилюк Р.Є., вчитель хімії.

Мета роботи: дослідити шкідливі хімічні добавки а також визначити якість найчастіше вживаних продуктів харчування на прикладі молока, вершкового масла та шоколаду.

Шкідливі речовини їжі умовно поділені на дві групи: природні та додатні.

Найчастіше вживаними також є харчові добавки. Безліч харчових добавок зустрічаються майже у всіх продуктах харчування і не завдають значної шкоди організму людини. Та є і шкідливі добавки – це золото, віруси, боракс, сигаретний дим тощо.

Предметом наших досліджень стало молоко. Для дослідів ми використовували молоко трьох виробників: «Простоквашино», «Молокія», «Веселий молочник». Нами встановлено що ступінь розбавленості молока у всіх зразках становить більше 25%.

У всіх взятих на дослідження марок молока наявне лужне середовище, ми припускаємо, що в молоці є сода.

Досліджуючи наявність маргарину у вершковому маслі ми використовували масло трьох виробників: «Тулчинка», «Молочна родина», «Яготинське». Нагрівши до кипіння дані зразки, ми встановили що вони не відповідають вимогам масла і містять багато рослинних добавок.

Досліджуючи наявність сторонніх домішок у шоколаді, ми використали марки шоколаду «Рошен», «Світоч», «Корона», «Мілка». При нагріванні шоколад повністю розпускався а при додаванні до нього йоду розчин набував зеленкуватого кольору. Ми дійшли висновку, що весь шоколад є якісним.

Провівши ряд досліджень, нами **встановлено**, що не завжди продукти харчової промисловості відповідають усім критеріям якості.

ТЕРМІЧНІ ТА ТЕРМОДИНАМІЧНІ ПАРАМЕТРИ НАПОВНЕНИХ ПВХ-КОМПОЗИТІВ

Автор: **Мамчур Ольга Олегівна**, учениця 11 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Мартинюк Г.В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Вітаміни – це біологічно-активні речовини, необхідні для нормалізації процесів обміну. Вони утворюються рослинами або тваринами і повинні поступати в організм в мікроскопічних кількостях для продовження життєвих процесів.

Метою роботи було встановлення зв'язку між температурою та терміном зберігання, умовами обробки і вмістом вітаміну С у харчових продуктах (шипшина, чорна смородина, червоний перець, капуста, морква); розробка на цій основі ефективних рекомендацій щодо особливостей споживання даних продуктів протягом року. Було досліджено на вміст вітаміну С ряд продуктів харчування: шипшина, капуста, червоний перець, морква, петрушка (зелена), чорна смородина, обліпиха йодатним методом та методом титрування.

На вміст аскорбінової кислоти впливають тривалість і способи зберігання продуктів, їх кулінарна обробка.

На вміст вітаміну С впливають також способи переробки: варіння, сушіння, квашення. Так, при квашенні у капусті та помідорах вміст цінного вітаміну майже не змінився. У процесі сушіння втрачається до 10-15% вітаміну С. Суттєво вплинув на вміст аскорбінової кислоти процес варіння. Так, при варінні вміст вітаміну С знизився приблизно на 12-22%.

ОДЕРЖАННЯ ПОЛІМЕРИЗАЦІЙНО-МОДИФІКОВАНИХ ФОРМ КАРБОНАТУ ЯК НАПОВНЮВАЧІВ ПОЛІВІНІЛХЛОРИДУ

Автор: **Кучеля Роман Русланович**, учень 10 класу Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар», вихованець РМАНУМ.

Науковий керівник: **Мартинюк Г.В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ.

Впровадження в народне господарство нової техніки потребує пошуків нових матеріалів, серед яких провідне місце займають гетерогенні композиції на основі багатотоннажних полімерів, застосування яких дозволяє розв'язати проблему матеріало-та енергоємності. Враховуючи проблеми, пов'язані з пошуком шляхів скерованого регулювання властивостей гетерогенних систем на основі лінійних гнучколанцюгових полімерів нами були сформульовані наступні **мета і завдання роботи**: вивчити існуючі наукові основи та методи прищеплювальної полімеризації на поверхні карбонату кальцію; розробити технології одержання полімеризаційно-модифікованих наповнювачів на основі карбонату кальцію; шляхом введення полімеризаційномодифікованого карбонату кальцію в ПВХ одержати нові ПКМ;

Здійснити експериментальне дослідження впливу наповнювачів на базі карбонату кальцію на фізико-механічні властивості одержаних ПВХ-композицій.

У зв'язку з поставленими завданнями, була здійснена механохімічна модифікація порошкоподібного карбонату кальцію полівінілхлоридом, модифіковані форми якого були використані для наповнення традиційного багатотоннажного ПВХ з метою покращення фізико-механічних характеристик новоодержаних полімерних композиційних матеріалів.

Найкраща переробка ПВХ-композицій, які містять карбонат кальцію, модифікований порошкоподібним ПВХ, очевидно, пов'язана з різною концентрацією ПВХ на поверхні карбонату кальцію при його модифікації.

Обробка частинок карбонату кальцію дисперсним ПВХ згідно розробленої технології дозволила одержати якісно новий наповнювач, який складається з частинок ПВХ і агрегатів карбонату кальцію.

ОЦІНКА СТАНУ ВОРОНКІВСЬКОГО ОЗЕРА НА ОСНОВІ ХІМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Автор: **Бубка Катерина Андріївна**, учениця 9 класу Володимирецького районного колегіуму, вихованка Володимирецького районного Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Кривко Н.М.**, вчитель хімії.

У сучасних умовах, внаслідок значного антропогенного навантаження на водні ресурси і зниження інтенсивності процесів самоочищення, охорона поверхневих вод від забруднень є важливою проблемою як державного, так і міжнародного рівнів, тому що вода – необхідний ресурс у всіх сферах життєдіяльності людини. В науковій роботі нами була проведена оцінка стану Воронківського озера **на основі даних** лабораторії моніторингу вод та ґрунтів Рівненської гідрогеолого-меліоративної станції, починаючи з 2003 р. до сьогодні та на основі власноручно відібраних проб води у створах найбільшого антропогенного навантаження на озеро.

За результатами досліджень встановлено, що озеро перебуває в хорошому екологічному стані. Певні переви-

щення значень ГДК для водойм рибогосподарського призначення спостерігались у воді озера за вмістом амонійного азоту, нітритів та ХСК.

За водневим показником (рН) вода Воронківського озера є слаболужною, що пов'язано зі збільшенням забруднень та надмірним ростом рослин у водній екосистемі озера. Значне перевищення ГДК спостерігається по вмісту у воді озера заліза.

За загальним екологічним індексом води Воронківське озеро належить до II класу 3 категорії, що за станом відповідає добрій воді, а за чистотою є досить чистою. За компонентами сольового складу вода відноситься до II класу 2 категорії і є дуже доброю і чистою. Щодо еколого-санітарних показників, то за ними вода належить до II класу 3 категорії та характеризується як добра і досить чиста. За індексом специфічних показників токсичної дії вода озера характеризується як задовільна і слабо забруднена.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ ДЛЯ ЛЮДИНИ РІЗНИХ СОРТІВ БДЖОЛИНОГО МЕДУ

Автор: **Шатало Владислав Олегович**, учень 9 класу Здовбицької ЗОШ I-III ст. Здолбунівського району, вихованець РМАНУМ.

Наукові керівники: **Фурманець О.А.**, керівник гуртка РМАНУМ; **Шеретюк Н.О.**, вчитель хімії.

Мета досліджень: вивчення якісних показників різних видів натурального меду та комплексна оцінка їх споживчої придатності.

Об'єкт досліджень: липовий, акацієвий, гречаний, малиновий та фруктовий меду 2012-го року збору. Акацієвий, фруктовий і малиновий мед збиралися в перших числах червня, липовий – в його другій половині, гречаний був зібраний в липні.

Предмет дослідження: органолептичні та фізико-хімічні показники якості натурального меду.

Мед – це лікувально-дієтичний продукт, унікальний за складом моносахаридів, мінеральних речовин, життєво необхідних для діяльності людського організму, причому останні містяться у меді у вигляді легко засвоюваних сполук.

Однак існує кілька видів фальсифікату: підмішування до меду крохмальної патоки, клейстеру, борошна, солону, штучного меду тощо.

У своїй роботі нами були проведені наступні дослідження: органолептичні дослідження, хімічні аналізи на наявність крейди, крохмалу та цукрового сиропу; визначалася водність меду рефрактометром та аерометром.

Провівши дослідження було встановлено: що серед досліджуваних зразків лише зразок липового меду відповідав усім стандартам якості споживача, рефрактометричне визначення водності показало, що досліджувані зразки гречаного та фруктового меду є незрілими, оскільки містять більше 20% води; ароматричне дослідження показало, що всі досліджувані зразки мають допустимі значення густини; дослідження діастазного числа показало, що відповідно до ДСТУ серед усіх зразків лише липовий мед може вважатись медом першого ґатунку.

В цілому за результатами проведених досліджень серед п'яти зразків лише у зразку липового меду не було виявлено відхилень від норми за жодним із досліджуваних параметрів, зразки акацієвого та малинового меду не пройшли випробування за вмістом сторонніх домішок, зразки гречаного та фруктового меду відповідають нормативам якості лише за значеннями густини, натомість містять сторонні домішки, є незрілими та не відповідають нормативу за значенням діастазного числа.

ВПЛИВ КАРБОНУ ТА ЙОГО СПЛУК НА МАЙБУТНЄ ПЛАНЕТИ ЗЕМЛЯ

Автор: **Агунович Володимир Андрійович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 27.

Науковий керівник: **Васевич Т.В.**, вчитель хімії.

Діяльність людини досягла вже такого рівня розвитку, при якому її вплив на природу здобуває глобальний характер. Відомо, що протягом останнього століття збільшувався вміст в атмосфері деяких газових складових, таких, як діоксид карбону (CO_2), нітроген(І)оксид (N_2O), метан (CH_4) і тропосферний озон (O_3). Додатково в атмосферу надходили й інші гази, що не є природними компонентами глобальної екосистеми. Головні з них – фторохлорувуглеводні. Ці газові домішки поглинають і випромінюють радіацію і тому здатні впливати на клімат Землі. Усі ці гази в сукупності можна назвати парниковими.

На Землі основними парниковими газами є: водяна пара (відповідальний приблизно за 36-70% парникового ефекту, без урахування хмар), вуглекислий газ (CO_2) (9-26%), метан (CH_4) (4-9%) і озон (3-7%). Атмосферні концентрації CO_2 і CH_4 збільшилися на 31% і 149% відповідно в порівнянні з початком промислової революції в середині XVIII століття.

Дана робота ставить своєю метою розглянути вплив людини на кругообіг Карбону та зміни в кліматі внаслідок втручання в один з найголовніших природних циклів.

В роботі дана загальна характеристика природного Карбону, здійснено аналіз вмісту та дослідження власти-

востей атмосферного Карбону, визначено його приблизні концентрації в атмосфері та вертикальний розподіл, колообіг Карбону між тропосферою та стратосферою, дослідження газообміну CO₂ між океаном та атмосферою, аналіз розподілу CO₂ в океані, визначено вплив діяльності морської біоти на концентрацію Карбону у воді, розглянуто процеси переносу елемента в океані, визначено вміст Карбону в материковій біомасі та ґрунтах, аналіз змін розподілу та вмісту Карбону в материкових екосистемах.

Подальше вивчення цього питання дає змогу оцінити вміст карбону в різних природно-територіальних комплексах на майбутнє, що дає змогу передбачити можливі зміни в кліматі і якось їм запобігти.

ВИЗНАЧЕННЯ ВМІСТУ ФЛУОРИД-ЙОНІВ У ПИТНІЙ ВОДІ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТАХ

Автор: **Давидюк Тетяна Олександрівна**, учениця 9 класу Малошпаківської ЗОШ I-III ст. Рівненського району.

Науковий керівник: **Сусь Н.Б.**, вчитель біології.

Мікроелементи є важливими факторами внутрішньоклітинних процесів.

Одним з таких мікроелементів є флуор, якому в медицині останнім часом приділяється дуже велике значення. Завдяки своїм винятковим властивостям він запобігає виникненню однієї з найпоширеніших хвороб - карієсу.

Але вода, що використовується у водопостачанні, за деякими винятками, звичайно, містить флуору менше, ніж це потрібно людині.

Мета роботи: поглибити знання про роль флуору в організмі людини, порушеннях, які виникають при його недостатній та надмірній кількості, ознайомитись із способами визначення вмісту флуору у питній воді; дослідити шляхи додаткового надходження флуору в організм та їх ефективність

Ми встановили, що вміст фтору у питній воді різних джерел нашої місцевості значно нижче норми (0,31 – 0,4 мг/л проти норми 0,7 – 1,0 мг/л). Тому одним із способів його підвищення є фторування питної води.

Через недостатню кількість фтору в нашій місцевості досить високий рівень захворювання на карієс серед школярів (40-50%).

Додатковим шляхом надходження фтору стають зубні пасти. Вони мають різний вміст фтору і при чищенні зубів 0,04 – 0,05 мг використовується організмом, зміцнюючи зубну емаль. Щоб запобігти потраплянню надлишку фтору не потрібно ковтати воду при полосканні, особливо це стосується малих дітей.

Фторид-йони, які входять до зубної пасти мають місцеву дію, але фтор потрібен не лише для зміцнення емалі, воду в нашій місцевості не фторують, фторованих солі і молока нема, тому ми плануємо визначити вміст фтору у напінках, які найчастіше використовуються (чай, кава), провести дослідження, щоб виявити (чи не виявити) закономірність між станом зубів і сортом напінку, кількістю спожитого напінку за добу.

ВПЛИВ НАПОВНЮВАЧІВ НА ВОДОСТІЙКІСТЬ І МІКРОТВЕРДІСТЬ НАПОВНЕНИХ ЕПОКСИДНИХ КОМПОЗИТІВ

Автор: **Мельник Віталій Васильович**, учень 9 класу Школи-інтернату II-III ст. «Рівненський обласний ліцей-інтернат».

Наукові керівники: **Мартинюк Г.В.**, к.х.н., доцент РДГУ, керівник гуртка РМАНУМ; **Якимчук Н.В.**, вчитель хімії.

Мета роботи – вивчення взаємного впливу мінеральних наповнювачів (слюда, графіт, алюміній оксид) та діелектричної полімерної матриці – аліфатичної епоксидної смоли УП – 655 на механічні властивості утворених композитів. Встановлення зв'язку між фізико-хімічними властивостями композитів та хімічною будовою і вмістом компонентів, розробка на цій основі ефективних методів отримання наповнених полімерних композитів з мінеральними полімерними наповнювачами.

Об'єкт дослідження – фізико-хімія наповнених епоксидних полімерних систем і композиційних полімерних матеріалів на їхній основі.

Предмет дослідження – фізико-хімічні властивості (водопоглинання, мікротвердість) композитів на основі аліфатичної епоксидної смоли УП-655 та мінеральних наповнювачів (слюда, графіт, алюміній оксид).

Методи дослідження: термогравіметрія, диференціальний термічний аналіз, визначення мікротвердості та методом Хепплера.

Нами вперше досліджено вискодисперсних мінеральних наповнювачів (слюда, графіт, алюміній оксид) на водопоглинання та мікротвердість наповнених епоксидних композитів. Встановлено, що введення мінерального наповнювача суттєво впливає на їх термомеханічні характеристики. Причому характер цього впливу значною мірою залежить як від типу наповнювача, так і від його вмісту.

Вивчення фізико-хімічних властивостей отриманих композитів показало, що введення наповнювачів, зокрема полімерних, суттєво впливає на весь комплекс експлуатаційних характеристик. З досліджених мінеральних наповнювачів найбільший вплив на водопоглинання спричиняє слюда, що пов'язане, ймовірно з високою концен-

трацією поверхневих гідроксильних груп, що діють як «пастки» для молекул води.

За наявності наповнювача в епоксидній матриці відбувається зменшення граничного значення конічної точки текучості (F_{∞}) або мікротвердості при великому вмісті наповнювачів (більше за 20%), а при 25-30 % вмісті наповнювача порушується цілісність самого зразка.

ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА АГРАРНИХ НАУК

СЕКЦІЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ **ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

СТАБІЛІЗАЦІЯ АГРОЕКОСИСТЕМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ФЕРМЕНТОВАНИХ ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ

Автор: **Семончук Євген Ярославович**, учень 11 класу Малошпаківської ЗОШ I-III ст. Рівненського району.

Наукові керівники: **Колесник Т. М.**, к. с./г. н., доцент кафедри екології НУВГП, керівник гуртка РМАНУМ; **Сусь Н.Б.**, вчитель хімії і біології.

Мета досліджень – оцінка основних ефектів стабілізації агроecosистеми від застосування ферментованих органічних добрив.

Актуальність теми досліджень. Стабілізація агроecosистеми передбачає зменшення ресурсо- та енергоємності сільськогосподарського виробництва, забезпечення мінімальних коефіцієнтів переходу ксенобіотиків у сільськогосподарську продукцію та підвищення рівня її продуктивності. Оскільки ферментовані органічні добрива є одним із засобів стабілізації агроecosистеми, то оцінка ефектів їх стабілізуючого впливу на агроecosистему є досить актуальною.

Об'єктом досліджень є процеси стабілізації агроecosистеми за допомогою ферментованих органічних добрив

Предметом досліджень є показники стабілізації агроecosистеми: економія енергії, фітотоксичність ґрунтового покриву, продуктивність агроecosистеми, біоенергетична ефективність вирощування сільськогосподарських культур.

Наукова новизна. Вперше оцінено відносний комплексний ефект стабілізації агроecosистеми від виробництва та застосування ферментованих органічних добрив, величина якого коливається у межах 34,0%-72,6%. Подальшого розвитку набули дослідження впливу ферментованих органічних добрив на продуктивність та біоенергетичну ефективність функціонування агроecosистеми, розкриття питань дослідження фітотоксичності забруднених важкими металами ґрунтів.

Найбільшим є ефект стабілізації агроecosистеми за попередженням непродуктивних втрат енергії – від 20% до 45%, а розрахунки технічно можливого потенціалу біогазу відходів тваринництва районів Лісостепу Рівненської області показують, що сумарний річний енергопотенціал сягає 225185 МВт-год/рік і свідчить про те, що таке виробництво має здатність покрити потребу у природному газі на 14%.

ПІДВИЩЕННЯ НЕБЕЗПЕКИ НЕСПРИЯТЛИВИХ МЕТЕОРОЛОГІЧНИХ ЯВИЩ НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ КЛІМАТУ

Автор: **Боковець Владислав Віталійович**, учень 9 класу Рівненського НВК № 12.

Наукові керівники: **Фурманець О.А.**, керівник гуртка РМАНУМ; **Онофрійчук О.В.**, вчитель біології.

Мета нашої роботи: дослідити зміну базових кліматичних показників та частоту несприятливих метеорологічних явищ на території нашого регіону.

Об'єктом дослідження виступають основні кліматоутворюючі показники – температура повітря, річна кількість опадів та основні небезпечні метеорологічні явища – високі температури, відлиги, сильні вітри, заморозки в період активних температур.

Предмет дослідження – зміна основних кліматоутворюючих показників в контексті глобальних кліматичних зрушень.

База дослідження: м. Рівне

Дослідження проводились методами математичної статистики та моделювання, в якості вихідних даних були використані архівні дані багаторічних метеорологічних спостережень Всесвітньої Метеорологічної Організації.

Провівши дослідження ми дійшли наступних **висновків**:

1. Згідно отриманих даних протягом всього досліджуваного періоду (2000-2010 роки) спостерігається суттєве перевищення температури повітря на території міста Рівне по відношенню до середньої кліматичної норми;

2. Аналізуючи динаміку річної кількості опадів слід відмітити, що за весь період спостереження середньорічна кількість опадів збільшилась на 60,8 мм, що складає близько +11% до норми. Згаданий приріст нерівномірно розподілився по місяцях: більшість випадає у травні та липні, в той час як червень, листопад та грудень стали більш сухими;

3. Стосовно динаміки несприятливих метеорологічних явищ можна відмітити такі тенденції: протягом двох років (2008 та 2010) відмічалися перевищення температури вище 35 градусів Цельсія, чого, згідно архівних даних метеобюро, раніше не спостерігалось ніколи; збільшення кількості заморозків у повітрі та на поверхні ґрунту в період активних температур (квітень-жовтень); частота відлиг у зимовий період приблизно відповідає нормі (51,4 дні в середньому, при нормі 50 днів); кількість днів із сильним вітром зросла в середньому майже на 40% по відношенню до норми, а в окремі роки їх було у 5-6 разів більше від нормативу; кількість днів із суховіями на території Рівного також зросла в середньому на половину, а у 2010 році їх було майже у 4 рази більше від норми.

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МАЛОЇ РІЧКИ СТУБЕЛКА ТА ЗАХОДИ ЇЇ ВІДНОВЛЕННЯ

Автор: **Нестеренко Андрій Сергійович**, учень 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 8, вихованець Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Науковий керівник: **Куроченко І. І.**, керівник Екологічного центру ПДМ.

Дослідження малих річок та їх долин, з'ясування причин, які ведуть до погіршення їх екологічного стану, допомагають фахівцям у пошуку шляхів збереження й оздоровлення річок. Басейн р. Стубелка характеризується активним господарським освоєнням. Річка є основним каналом меліоративної системи «Стубелка». Тому дослідження долини р. Стубелка є актуальним завданням.

У червні 2011-2012 років було проведено експедиції з метою комплексного дослідження екологічного стану малої р. Стубелка, Рівненська область.

Мета досліджень полягала у з'ясуванні екологічного стану малої р. Стубелка та розробці заходів її відновлення.

На основі проведених досліджень було встановлено: якість води малої р. Стубелка відноситься до II, III та IV класів; водотік річки на ділянках досліджень знаходиться у різних екологічних станах – від «доброго» до «поганого», на окремих ділянках відбуваються деградаційні процеси та негативні зміни; існують незначні загрози для замулення водотоку внаслідок розмивання берегів та поверхневого змиву ґрунту з оголених ділянок заплави; теплове забруднення річки відсутнє; самоочисна здатність річки на окремих ділянках знижена внаслідок деградації рослинних угруповань заплави та відсутності суцільної прибережної захисної смуги; річка перебуває під значним впливом факторів, пов'язаних із сільськими агломераціями (випас худоби, раннє сіножаття, скидання побутових вод). Для відновлення річки варто рекомендувати відновлення роботи Клеванського шлюзу, розчищення меліоративних каналів, відновлення врегульованого сіножаття, зменшення пасовищного навантаження на заплавні луки, створення деревно-чагарникових насаджень в межах прибережно-захисної смуги.

ЕКОЛОГО-ТУРИСТИЧНИЙ МАРШРУТ «ЗАПЛАВОЮ РІЧКИ ЗБИТИНКА»

Автор: **Богданець Катерина Олександрівна**, учениця 10 класу НВК «Межиріцька ЗОШ I-III ст.– ДНЗ» Острозького району, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Головко О. В.**, начальник відділу наукової, еколого-освітньої роботи та рекреаційного благоустрою НПП «Дермансько-Острозький», керівник гуртка РМАНУМ.

Екологічний туризм – це відпочинок на незмінених або мало змінених природних територіях, що поєднується з позитивним ставленням до навколишнього середовища, а не лише його використання. Основною формою екологічного туризму є організація екотуристичних маршрутів, що є першочерговим завданням новоствореного національного природного парку «Дермансько-Острозький».

В даній роботі ми розробили Проект комплексного еколого-туристичного маршруту «Заплавою річки Збитинка».

В результаті виконання роботи ми отримали наступні результати:

1. Розробили концепцію еколого-туристичного маршруту «Заплавою річки Збитинка», сформулювавши мету створення маршруту, визначивши тип маршруту, категорії відвідувачів, характер маршруту, сезонність, правила проходження маршруту.

2. Запроектували облаштування траси маршруту різними малими архітектурними формами, що має важливе значення для комфортного проходження маршруту як туристичним групам як з провідником, так і самостійно.

3. Розробили ескізи інформаційної частини стендів, а також загальні рекомендації по виготовленню стендів,

які будуть використані при впровадженні проекту «Екологічний маршрут «Заплавою річки «Збитинка» в НПП «Дермансько-Острозький».

4. Описали 22 об'єкти на трасі маршруту, до яких входять: населені пункти, історико-культурні пам'ятки, типові та унікальні природні об'єкти. Узагальнена нами інформація може бути використана при підготовці буклетів-путівників по маршруту, а також при розробці варіантів екскурсій для різних груп відвідувачів.

5. Розрахували ємність еколого-туристичного маршруту «Заплавою річки Збитинка». Допустима кількість відвідувачів на даній стежці складає 760 чоловік в рік; розраховане рекреаційне навантаження на природні ландшафти для розміщення наметових таборів на маршруті становить від 15 до 27 чол./день залежно від умов території, де планується стоянка. Розраховані нами показники дозволять нормувати відвідуваність маршруту та контролювати потік відпочиваючих та туристів, що матиме важливий природоохоронний ефект та буде використано при розробці Проекту лімітів на використання території НПП «Дермансько-Острозький».

Таким чином, організовані форми туристичної діяльності на території НПП «Дермансько-Острозький», зокрема облаштування екологічного маршруту «Заплавою річки Збитинка», дозволять зменшити навантаження від неорганізованого туризму на природні комплекси, це також слугуватиме джерелом додаткового доходу для установи.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИЩОЇ ВОДНОЇ РОСЛИННОСТІ ЯК БІОІНДИКАТОРА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ ІКВА

Автор: **Петриченко Валентин Ігорович**, учень 11 класу Дубенської гімназії № 2.

Науковий керівник: **Максимчук М.О.**, вчитель біології.

Сьогодні в науці існує ряд методів, що дозволяють здійснити індикацію водойм, використовуючи представників зооценозу. Зокрема широко застосовуються методи та індекси Майєра, Вудівісса, Гуднайга-Уїтлея, Кінга і Болла, Ніколаєва. Проте, лишається не до кінця вивчене питання можливості біоіндикації водойм за видовим складом та поширенням вищих водних рослин.

Таким чином, **мета роботи:** довести доцільність використання біоіндикації в дослідженні екологічного стану водойм; шляхом вивчення видового складу вищих рослин-індикаторів та фізико-хімічних проб води визначити ступінь забруднення р.Ікви

Дослідження проводились на території заплави річки Іква, що на околиці міста Дубна.

Об'єктом дослідження є водні та прибережно-водні вищі рослини; фізико-хімічні показники води.

Предметом дослідження є кількість видів рослин-індикаторів; екологічний стан водойми.

Методи досліджень: польові: геоботанічні та маршрутно-екскурсивні, лабораторні.

Результати, отримані в ході досліджень, дозволяють зробити наступні висновки: у ділянці досліджень водойма не зазнала значних антропогенних впливів; наявність індикаційних груп вказує на цілком сприятливі умови існування, що й було підтверджено фізико-хімічним аналізом води.

Отже, вода в річці Іква, в окремо взятій досліджуваній ділянці, придатна для використання в рекреаційних цілях. Проте, спостерігається значне забруднення водойми недостатньо очищеними стічними водами (нижче за течією).

Таким чином, залежно від рівня антропогенного навантаження, необхідно здійснювати комплекс природоохоронних заходів спрямованих на оптимізацію річкових екосистем: розширити природоохоронні зони, уникати скидання в Ікву неочищених або недостатньо очищених стічних вод, що досягається за рахунок удосконалення або реконструкції очисних споруд; зменшити розорюваність та збільшити лісонасадження в районі річкового басейну з метою посилення здатності ріки до самоочищення; посилити просвітницьку роботу з охорони та збереження малих річок.

ВПЛИВ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ВОДИ НА ВИДОВУ СТРУКТУРУ БІОЦЕНОЗУ РІЧКИ ЗАМЧИСЬКО В РАЙОНІ М. КОСТОПІЛЬ

Автор: **Кулініч Ірина Миколаївна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ – комплекс I-III ст. № 6.

Науковий керівник: **Сайко Т.П.**, вчитель хімії.

Оскільки, аналіз сучасного стану водних ресурсів, рівня їх забруднення, екологічного стану є одним із найактуальніших питань сьогодення ми обрали саме цю тему.

Ми провели дослідження і оцінили вплив гідрохімічного складу води на видову структуру біоценозу.

Встановили, що одним з найбільш шкідливих проявів антропогенного впливу на водні екосистеми та гідросферу в цілому є хімічне забруднення, яке може призводити до отруєння водного середовища та його мешканців.

Спостерігається збільшення у воді сполук азоту, заліза, а саме вони є головними показниками хімічного складу природних вод. Причиною збільшення концентрації сполук азоту і заліза загального може бути повторне

заболочування територій, внаслідок чого збільшується застійність води і продукти розкладу органіки постійно надходять до підземних і поверхневих вод.

Також ГДК перевищує вміст формальдегіду, який відноситься до токсичних речовин.

Між вмістом речовин, що перевищують ГДК та різноманітністю флори і фауни річки існує безпосередній зв'язок.

Шкідливо впливає не тільки постійний, безпосередній контакт із забрудненою водою, але й вплив її через такі трофічні ланцюги, як вода — ґрунт — рослина — тварина, або вода — планктон — риба.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ЛІХОІНДИКАЦІЇ ДЛЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПОВІТРЯ В МІСТІ БЕРЕЗНЕ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Чорна Анна Сергіївна**, учениця 10 класу Березнівського НВК «економіко-гуманітарний ліцей - ЗОШ I-II ст.».

Науковий керівник: **Голотюк В.В.**, вчитель біології.

Аналіз стану навколишнього середовища і зокрема такого життєво необхідного компоненту як повітря приземного шару атмосфери є досить актуальним питанням з огляду на інтенсивний ріст ступеню його забруднення.

Мета роботи: визначити якість повітря в місті, методом ліхеноіндикації, показати необхідність чистоти повітря для збереження біологічного різноманіття. Тому **об'єктом** роботи стали лишайники. (Lichenas).

Предметом – біоекологічні особливості лишайників, їх морфометричні показники.

Згідно з метою роботи були поставлені такі завдання: вивчити наукові праці про дослідження лишайників; довести що порівнювано з іншими інструментальними методами контролю за станом атмосферного повітря ліхеноіндикації – найбільш доступний метод.

Для виконання поставлених завдань, ми обрали **метод** ліхеноіндикації за видовим різноманіттям та частотою зустрічності окремих видів лишайників і дослідили та проаналізували стан атмосферного повітря у трьох, відмінних за ступенем його забруднення зонах околиць міста Березного Рівненської області.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ, МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА РІВНЕНЩИНІ

Автор: **Маркевич Тетяна Михайлівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 27.

Науковий керівник: **Маркевич А.М.**, вчитель біології.

В сучасних умовах господарювання надзвичайно гостро стоїть проблема забруднення навколишнього середовища. Впровадивши альтернативні джерела енергії в експлуатацію Україна в найближчому майбутньому могла б стати енергетично незалежною державою, зменшити шкідливі викиди в навколишнє середовище та знизити навантаження на природу в цілому.

Мета дослідження: дослідити стан розвитку альтернативної енергетики в Україні та світі на основі порівняльної статистики, за якою можна було б зрозуміти, в яких країнах, які види альтернативної енергетики використовуються найбільш активно, який коефіцієнт цього використання. Визначити можливості розвитку альтернативної енергетики на Рівненщині.

Об'єкт дослідження: країни, які використовують альтернативну енергетику.

Предмет дослідження: використання альтернативних видів енергії.

Дане дослідження спрямоване на вирішення проблеми зменшення забруднення середовища шляхом впровадження альтернативних джерел енергії в Україні та на Рівненщині зокрема.

Для того, щоб визначити рівень розвитку енергетики у світі та Україні, ми зробили порівняльний аналіз за наступними показниками: встановлена потужність альтернативних електростанцій в кожній країні; споживча потужність в країні; коефіцієнт використання альтернативної енергетики в енергоспоживанні.

В результаті у нас вийшло п'ять однотипних статистичних таблиць, на основі яких ми побудували п'ять кругових діаграм, що відображають встановлену потужність у відсотках.

Виходячи з показників встановленої потужності та коефіцієнту використання відновлюваних джерел, можна зробити висновок, що розвиток альтернативних джерел енергії в Україні знаходиться на початковому рівні, хоча потенціал використання таких джерел енергії високий як в Україні, так і на Рівненщині.

Зважаючи на перспективи розвитку енергетики світу, можна впевнено спрогнозувати, що у найближчому майбутньому будуть широко використовуватися альтернативні джерела енергії з впровадженням їх у всіх розвинутих країнах світу.

СУЧАСНИЙ СТАН КОЛИШНІХ СКЛАДІВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ І ОТРУТОХІМІКАТІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЗДОЛБУНІВСЬКОГО РАЙОНУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Автор: **Гнатюк Ірина Сергіївна**, учениця 11 класу Здолбунівської ЗОШ I-III ст. № 6.

Науковий керівник: **Гнатюк В.В.**, вчитель екології.

Проблема залишків отрутохімікатів та їх утилізації є однією з головних екологічних проблем, породжених сільськогосподарською діяльністю. Не оминула вона і Україну, Рівненщину та Здолбунівський район. Поблизу багатьох населених пунктів розташовані залишки колишніх складів отрутохімікатів. Діючих серед них немає, майже всі ці склади сьогодні є беззахайними. Більшість з них вже зруйновані природними факторами або людьми.

Протягом 2003-2009 років більшість мінеральних добрив та засобів захисту рослин була контейнеризована.

Однак в ході проведених досліджень було встановлено, що моніторинг за станом колишніх складів агрохімікатів на території Здолбунівського району був недостатньо повним і зводився лише до спостережень за найбільшimi залишками речовин і контейнерів. Контроль за станом ґрунтів, вод та повітря поблизу місць зберігання отрутохімікатів проводився лише раз на рік та носив вибіркового характеру.

В 2012 році із району були вивезені відходи, що зберігались у контейнерах, в той же час продовжують залишатися хімічні добрива на необлікованих колишніх «хімскладах». Вони продовжують розкладатися, реагувати між собою, розмиватися та розчинятися водою, проникати у ґрунт і підземні води.

Отже, проблема залишків отрутохімікатів у Здолбунівському районі до цього часу залишається невирішеною. Щоб їх остаточно знешкодити, необхідна консолідація зусиль громади, органів влади та природоохоронних організацій щодо їх повного обліку та подальшої утилізації.

СЕКЦІЯ ЕКОЛОГІЇ

БІОЛОГІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ ФЛОРИ МІСТА РІВНОГО АДВЕНТИВНИМИ ВИДАМИ РОСЛИН

Автор: **Троневиц Тетяна Борисівна**, учениця 11 класу Рівненського НВК № 14.

Наукові керівники: **Володимирець В.О.** к.б.н., керівник гуртка РМАНУМ;
Егорова Н.О., вчитель біології.

Актуальність теми. Сьогодні науковці багатьох країн світу стурбовані ситуацією, що склалася внаслідок посилення процесів адвентизації корінних біоценозів у зв'язку з занесенням та натуралізацією чужих видів рослин і тварин. Розповсюдження та закріплення цих видів передусім відбувається на найбільш трансформованих місцезростаннях. Такі місцезростання особливо характерні для територій міст і урбанізованих комплексів які, таким чином, стають осередками концентрації та подальшого поширення на прилеглі території неаборигенних видів організмів, що пов'язано з особливостями природно-екологічних і соціально-економічних умов, які тут складаються.

Проблеми, що пов'язані із загрозою розповсюдження видів неаборигенних рослин, знайшли свої відображення в "Конвенції про біологічне різноманіття", де міститься рекомендація, щодо попередження інтродукції чужорідних видів шляхом контролю або знищення таких видів. Види адвентивних рослин стали предметом обговорення на міжнародних і регіональних форумах.

Тому вивчення біологічного забруднення адвентивними видами рослин флор міст є нині актуальним завданням, що має важливе теоретичне і практичне значення.

Мета та завдання дослідження. Мета роботи полягала у з'ясуванні характеру та ступеня забруднення флори на території м. Рівне адвентивними видами рослин, у встановленні причин та шляхів адвентизації його флори.

Наукова новизна отриманих результатів. Доповнено видовий склад адвентивної фракції флори м. Рівне, яка нині включає 230 видів, отримано нові дані про поширення та динаміку видів адвентивних рослин. З'ясовано основні причини та шляхи розповсюдження неаборигенних видів флори на території міста.

Практичне значення отриманих результатів.

Встановлено основні осередки концентрації адвентивних видів рослин. Запропоновано організаційні та інформаційно-просвітницькі заходи, що сприятимуть зменшенню інтенсивності розповсюдження адвентивних рослин, гальмуватимуть їхнє проникнення у природні та напівприродні екосистеми. Отримані результати щодо поширення неаборигенних рослин рекомендовано включити до загального моніторингу стану навколишнього середовища на території міста та прилеглих територій; вони також представляють певний інтерес для санітарно-епідеміологічних і фітокарантинних служб Рівненської області.

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗАПЛАВНИХ ЛУК МЕТОДОМ БІОІНДИКАЦІЇ ЗА РОСЛИННИМ ПОКРИВОМ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПЛАВНИХ ЛУК Р. СТУБЕЛКА, РІВНЕНЬСЬКА ОБЛАСТЬ)

Автор: **Красновська Тетяна Володимирівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 13, вихованка Рівненського міського ПДМ.

Науковий керівник: **Рискова В. Г.**, керівник Ресурсного центру з екологічної освіти ПДМ.

Луки займають друге місце серед природних рослинних асоціацій області та сприяють підтримці видового та екосистемного біорізноманіття. За оцінками фахівців, майже всі природні поліські заплавні луки знаходяться в дигресивному стані внаслідок незбалансованого господарювання, що призвело до розвитку змін фізичних умов середовища лучних угруповань. Дослідження екологічних характеристик лук є дуже актуальним сучасним науковим напрямком, який допомагає у пошуку шляхів збереження та покращенню їх стану.

У червні 2011-2012 років було проведено експедиції із дослідження екологічного стану р. Стубелка на ділянці смт. Мізоч – с. Жобрин – до місця впадіння в р. Горинь. Під час експедиції дослідили травостої заплавних лук.

Мета досліджень: дати оцінку екологічних характеристик заплавних лук р. Стубелка методом біоіндикації за рослинним покривом.

Під час досліджень було встановлено: фітоценози заплавних лук р. Стубелка знаходяться у різних екологічних станах від переважно збереженого до майже не збереженого; екологічні характеристики заплавних лук, отримані методом біоіндикації, можуть бути оцінені наступним чином: «зволоженість» – волого-лучна; «активне багатство і засоленість» - від багатого до досить багатого; «пасовищна дигресія» - від сінокісної до пасовищної стадії; «зміна зволоження» - від перемінно забезпеченого до сильно перемінного. Деградація заплавних лук пов'язана із антропогенним впливом внаслідок випасання худоби, раннього сіножаття та осушування заплавних річок. Екологічні характеристики заплавних лук р. Стубелка отримані методом біоіндикації за рослинним покривом відповідають екологічній характеристиці, які були отримані методом хімічного аналізу Рівненською гідрогеолого-меліоративною експедицією.

БІО-ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИДІВ РОДИНИ ЗОЗУЛИНЦЕВІ (ORNIDACEAE JUSS) НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Куроченко Людмила Юріївна**, учениця 11 класу Рівненського економіко-правового ліцею, вихованка Рівненського міського ПДМ.

Науковий керівник: **Куроченко І.І.**, керівник Екологічного центру ПДМ.

На території України всі види родини Зозулинцеві є раритетними й внесені до третього видання «Червоної книги України». Згідно із Законом України «Про Червону книгу України» необхідне проведення систематичної роботи з виявлення місць їх зростання, проведення моніторингу за їх станом.

Мета дослідження полягала у з'ясуванні біо-екологічних особливостей видів родини Зозулинцеві (*Orchidaceae Juss*) та їх сучасного поширення на території Рівненської області.

Результати досліджень дозволяють стверджувати про сучасне зростання 18 видів Зозулинцевих на території Рівненської області у 368 локалітетах, які належать до 10 родів. Дані про сучасне зростання 7 видів Зозулинцевих (за старими джерелами) не підтвержені. У хорологічному відношенні найбільш поширеними є Коручка чемерниковидна (67 локалітетів) та Пальчатокорінник м'ясочевий (64 локалітети). За фізико-географічними областями найбільша кількість локалітетів виявлена на території Волинської височини (132 локалітети). За ареалогічною структурою виявлені види Зозулинцевих відносяться до 9 груп. За екотопологічною приуроченістю до відповідного фітоценозу переважають сільванти. За екологічним аналізом переважають види, які приурочені до середньозволожених, із середнім та високим вмістом мінерального живлення ґрунтів, різних за ступенем освітлення місць зростання. Під час польових досліджень було виявлено 26 популяцій 7 видів (вперше виявлено та описано 15 популяцій). Виявлені популяції характеризуються невеликою кількістю особин, у віковій структурі переважають генеративні особини. Місця зростання популяцій знаходяться в зоні активної господарської діяльності. Можна запропонувати наступні заходи охорони: подальше вдосконалення природоохоронної мережі; закладання бази моніторингу.

ПОШИРЕННЯ, ГНІЗДОВА БІОЛОГІЯ ТА ПОВЕДІНКА ЛЕБЕДЯ-ШИПУНА (*CYGNUS OLOR*) НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Левчук Ольга Віталіївна**, учениця 11 класу Кустинської ЗОШ I-III ст. Рівненського району, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Журавчак Р.О.**, заступник директора Рівненського природного заповіднику, керівник гуртка РМАНУМ; **Фесенко С.П.**, вчитель екології.

Науковий інтерес нашого дослідження зосереджений на вивченні поширення, гніздування, біології та екології лебедя-шипун (*Cygnus olor*) на Рівненщині.

Метою роботи було дослідити поширення, гніздування, біологію і екологію лебедя-шипун (*Cygnus olor*) на території Рівненщини, зокрема в басейні річки Кустинка.

Об'єкт дослідження: лебідь-шипун (*Cygnus olor*) в басейні річки Кустинка.

Предмет дослідження: поширення, гніздова біологія та поведінка лебедя-шипун на території Рівненської області, зокрема в басейні річки Кустинка.

Вперше на підставі комплексного застосування еколого-фауністичних та експериментальних методів дослідження поширення, гніздову біологію та поведінку лебедя-шипун в басейні річки Кустинка окреслено способи гармонійного співіснування людини і лебедя-шипун.

Підсумовуючи результати досліджень можемо зробити наступні висновки:

- 1). Для моніторингу кількості та місць гніздування лебедя-шипун потрібно проводити обліки їх чисельності.
- 2). Необхідною умовою існування лебедя-шипун є присутність придатних водойм і рослинного корму, зокрема ряски, водоростей.
- 3). В басейні річки Кустинка ми облікували одне гніздо лебедя-шипун, яке знаходиться 0,5 км від берега, в заростях очерету, і його сім'ю, яка складається із двох дорослих особин і шести пташенят.
- 4). Існує загроза замулення водойми в районі басейну річки Кустинка під час спорожнення водойми в період її експлуатації, де гніздяться лебеді-шипун. Варто також пам'ятати, що лебідь-шипун потребує кормових біотопів не лише в місцях гніздування. Необхідним є існування мережі територій, багатих кормом, вздовж міграційних шляхів, щоб птахи мали де відпочивати і відновлювати сили. Не менш важливою є достатня кількість корму у місцях зимівель, де птахи перебувають щороку, в тому числі район басейну річки Кустинка.
- 5). Слід розгорнути широку природоохоронну роботу серед мисливців, населення, громадських інспекторів охорони природи по збереженню, збільшенню лебедів-шипунів на території Рівненщини, зокрема басейну річки Кустинка.

КОНСОРТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЦИКОРІЮ ЗВИЧАЙНОГО (*CICHORIUM INTYBUS*) В ОКОЛИЦЯХ МІСТА РІВНОГО

Автор: **Чугай Милана Леонідівна**, учениця 10 класу Школи-інтернату II-III ст. «Рівненський обласний ліцей».

Науковий керівник: **Попельницька О.В.**, вчитель біології, керівник гуртка РМАНУМ.

Консортивні дослідження відіграють надзвичайно важливу роль у вивченні, збереженні та відтворенні біотичного різноманіття. Досліджуючи структуру індивідуальних консорцій цикорію звичайного (*Cichorium intybus* L.), як адвентивного виду, можна більш глибоко вивчити функціональну організацію його популяцій та консорцій.

Зважаючи на велике значення консортивних досліджень і недостатню їх вивченість на Рівненщині, тема науково-дослідної роботи є досить актуальною.

Мета роботи – дослідити консортивну організацію цикорію звичайного (*Cichorium intybus* L.) в околицях міста Рівне.

Завдання роботи: 1) опрацювати та критично переглянути наукові праці за темою дослідження; 2) підібрати адекватні методичні підходи та дослідні ділянки, які б повною мірою представляли типові для цикорію звичайного (*Cichorium intybus*) біотопи в околицях міста Рівного; 3) дослідити місця локалізацій консорцій цикорію звичайного; 4) встановити таксономічний склад консорцій цикорію звичайного; 5) з'ясувати функціональну роль цикорію звичайного, як детермінанта консорцій в урбофітоценозах.

Основні результати роботи:

1. В результаті практичних польових досліджень на території Рівненщини були вперше проведені консортивні дослідження цикорію звичайного (*C.intybus*);
2. До складу консорцій *C. intybus* належать представники трьох типів тварин (Annelida, Arthropoda, Mollusca), 6 класів, 11 рядів та 17 родин безхребетних;
3. Дали характеристику консортам за типами живлення. Найбільше антофілів і фітофагів;
4. Найбільша кількість таксонів консорцій цикорію звичайного, пов'язана з рослинно трофічними, фабричними і фореґічними зв'язками. Решта типів консортивного зв'язку мають значно меншу представленість;
5. Найбільша таксономічна різноманітність відзначена для консорцій, що локалізуються у квітках і на листках.

БІОІНДИКАЦІЯ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ НА ТЕРИТОРІЇ СЕЛА ПОЛИЦІ ВОЛОДИМИРЕЦЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Будник Маргарита Володимирівна**, учениця 9 класу Полицької ЗОШ I-III ст., вихованка Володимирецького районного Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Бабік Н.С.**, вчитель хімії, керівник гуртка БШЮ.

Відповідно до вимог Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» громадяни України мають право на повну і достовірну інформацію про стан довкілля.

Місце проживання значною мірою впливає на наше здоров'я, фізичну і творчу активність та довголіття.

В даний час забруднення атмосферного повітря токсичними речовинами автомобільного транспорту є однією з найбільш актуальних проблем. Незважаючи на значну кількість досліджень дана тема є досить актуальною, адже проблема транспорту та його впливу на довкілля і здоров'я людини посідає важливе місце в сучасній екологічній політиці всіх рівнів. Один із перспективних та економічно-доцільних методів екологічного моніторингу є біоіндикація, що включає велику кількість аспектів, пов'язаних із використанням біологічних об'єктів для індикації впливу антропогенного навантаження на стан довкілля.

Щоб поліпшити екологічну ситуацію в досліджуваному районі ми прийшли до таких висновків:

- удосконалювати автомобіль і його технічний стан ;
- застосовувати альтернативні види палива (водень, ацетилен, біопаливо);
- раціональна організація управління транспортними потоками;
- впровадження системи організаційних, економічних, податкових та інших заходів, що сприяють підвищенню екологічної безпеки для довкілля;
- збільшення кількості зелених насаджень на території, припинення масового вирубування дерев;
- проведення просвітницької роботи серед населення з метою формування екологічної свідомості громадян.

ВИЯВЛЕННЯ НОВИХ МІСЦЬ ДОСЛІДЖЕННЯ УМОВ ЗРОСТАННЯ ТА СТРУКТУРИ ПОПУЛЯЦІЙ РЕГІОНАЛЬНО РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОГО РАЙОНУ

Автор: **Мельник Катерина Олегівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 22, вихованка Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Науковий керівник: **Куроченко І.І.**, керівник Екологічного центру ПДМ.

Інтенсивне використання природних ресурсів, особливо протягом останніх століть, значно послабило здатність біологічного різноманіття планети до самовідновлення. Господарська діяльність людини спричиняє процеси, які порушують екологічну стабільність та загрожують збереженню біорізноманіття. Індикаторами необхідності охорони біорізноманіття стають раритетні види, чисельність яких перебуває на критичному для існування рівні.

Мета досліджень полягала у з'ясуванні сучасного складу раритетних видів рослин на території лісового заказника місцевого значення «Урочище «Павлівщина» та прилеглих територіях, еколого-ценотичних особливостей видів.

Під часі досліджень було виявлено 23 раритетні види рослин, серед яких 19 видів належать до регіонально-рідкісних на території Рівненської області та 4 види занесені до Червоної книги України (горицвіт весняний, ковила пірчаста, пальчатокорінник травневий та пальчатокорінник м'ясочервоний). Зареєстровані види виявлено вперше. Вони належать до 16 родин, 6 біологічних типів (переважають гемікриптофіти -11 видів), до 7 ареалогічних груп (найбільше видів у євразійській групі – 10 видів). За етопологічною приуроченістю до фітоценозу раритетні види рослин належать до трьох типів: сільвантів (10 видів), пратантів (16 видів) та палю дантів (2 види). Екологічні групи видів представлені найбільшою кількістю мезоксерофітів (11 видів), мезофітів (13 видів), геліофітів та сціогеліофітів (по 10 видів). За категорією раритетності рідкісними та вразливими є по 11 видів. Горицвіт весняний відноситься до категорії зникаючих видів. Виявлені види раніше не вказувались у переліку раритетних рослин, які зростають на даній території. З метою їх збереження варто рекомендувати розширити межі території лісового заказника місцевого значення «Урочище «Павлівщина» та доповнити списки раритетних видів рослин.

БІОЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЕДРОВИХ ВИДІВ СОСНИ, ЩО ЗРОСТАЮТЬ У РОКИТНІВСЬКОМУ РАЙОНІ

Автор: **Коханевич Юлія Іванівна**, учениця 11 класу Блажівської ЗОШ І-ІІІ ст. Рокитнівського району.

Науковий керівник: **Борисовець Л.І.**, вчитель української мови та літератури.

Мета роботи – виявити особливості інтродукції кедрових видів сосни в Рокитнівському районі та розробити засади їх повноцінного вирощування.

Об'єктом дослідження є кедрові види сосни.

Предметом дослідження є характеристика інтродукованих видів кедрових сосен в Рокитнівському районі.

Методи дослідження. У роботі використано емпіричні методи (метод вимірювання, метод спостереження, метод порівняння, метод експерименту) та методи теоретичних досліджень для визначення узагальнених показників та формування наукових висновків (метод гіпотези та припущення), для розроблення методики робіт.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення наукових результатів дослідження полягає у розробленні рекомендацій, спрямованих на формування лісу за участю кедрових видів сосни.

Особистий внесок автора. Сформульовані в роботі наукові положення, наведені наукові матеріали, висновки та пропозиції належать особисто автору.

Інтродукція деревних порід у насадження є одним з реальних шляхів підвищення продуктивності лісів України.

Зростання сосни кедрової європейської в Карпилівському лісництві характеризується низькою продуктивністю і перебуває в пригніченому стані.

Кращі умови для розведення кедра складаються на свіжих і вологих супіщаних і суглинних ґрунтах в зоні хвойних і змішаних лісів.

Дослідження потребують продовження та більш глибокого вивчення.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ СЛОНІВКИ (В РАЙОНІ М. РАДИВИЛОВА)

Автор: **Замніфіст Христина Ігорівна**, учениця 11 класу Радивилівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 2.

Науковий керівник: **Качан Т.М.**, вчитель екології.

Метою роботи було дослідити екологічний стан річки Слонівка – однієї із малих річок Рівненщини, лівою притоки Стиру, що протікає на півдні Рівненської області, в межах Радивилівського району.

Проективне вкриття водного дзеркала річки вищою водною рослинністю складає від 2 до 15 %.

Максимальна чисельність і біомаса організмів зообентосу та зоопланктону, а також бактерій зафіксовані у середній течії річки. Тут найбільша заселеність території басейну (у т.ч. м.Радивилів), відбувається скид неочищених комунально-побутових стічних вод, спостерігаються прояви антропогенного евтрофування. Це зумовлює розвиток кормової бази стійких до забруднення тварин, проте знижує загальну видову різноманітність угруповань.

Найбільшим забруднювачем води у місті є КП Радивилівводоканал.також в районі м.Радивилова зафіксовано безліч сміттєзвалищ, скид стічних вод з вигрібних ям.

Аналіз даних гідрохімічного контролю якості води річки Слонівки показав перевищення ГДКриб за БСК5, йонами амонію, нітритами, міддю і цинком. Нижче стоків міста Радивилів концентрація забруднюючих речовин зростає на 6-26%, окрім цинку, вміст якого суттєво знижується.

Біотестування води на токсичність проводилося за допомогою рибок гуппі, крес-салату. На основі біотестування виявлено, що найменш токсичною виявилася вода, взята зі створу 1, що знаходиться при вході р.Слонівки в м. Радивилів. Це можна пояснити тим, що ця ділянка річки є найчистішою в місці, оскільки зазнає найменшого антропогенного забруднення та живиться річка джерелами, які мають вихід поблизу створу 1. Найтоксичнішою, за всіма тестами, виявилася проба води, взята зі створу 3, за всіма тестами. Так, як саме в цій ділянці річка в місті зазнає найбільшого антропогенного навантаження.

Дослідження методом біоіндикації за допомогою ряски малої показали, що ряска що проростає в ділянці входу річки в місто спостерігається пожовтіння лопатей, що свідчить про широке використання багатьох гербіцидів сільгоспідприємствами; в межах міста в деяких місцях спостерігається побуріння лопатей ряски – це є реакція ряски на гербіцид раундап, що широко використовується місцевими жителями для знищення бур'янів на присадибних ділянках. Найкращий ріст ряски спостерігався в місці скиду стічних вод.

ОЦІНКА КОНЦЕНТРАЦІЇ SO₂ У ПОВІТРІ м.САРНИ НА ОСНОВІ ЛІХОІНДИКАЦІЇ

Автор: **Кирилович Марія Сергіївна**, учениця 11 класу Сарненської гімназії.

Науковий керівник: **Кузьмич О.В.**, вчитель біології.

Головною проблемою Рівненської області є забруднення атмосферного повітря. Більшість забруднювачів є отруйними для людини. Тому в містах організовані системи для спостереження за забруднювачами і їх вимірюванням. Таких вимірювальних лабораторій в Рівненській області є 43, одна із них розташована у м. Сарни. Однак інструментальну реєстрацію можна успішно доповнювати біоіндикаторними методами визначення ступеня забрудненості атмосферного повітря. Лишайники із особливим успіхом можуть бути використані в якості фітоіндикаторів забруднення природного середовища. **Тому мета нашого дослідження** полягає в оцінці якості атмосферного повітря м. Сарни ліхеноіндикаційним методом та виявлення різниці показників концентрації SO₂ в різних частинах міста. **Територія дослідження** – територія Сарненської гімназії, Науково-дослідної станції, паркової зони біля ПМК-81 по вулиці Ткача та промислова частина міста Сарни – вулиця 17 Вересня, поряд із заводом СЗМТК. **Предмет дослідження** – епіфітні лишайники, як індикатори концентрації SO₂ в атмосферному повітрі.

Обробку ліхенологічного матеріалу (зібраного в жовтні 2012 року маршрутним методом) ми здійснювали за методикою визначення ступеня чутливості лишайників до забруднення Х.Х. Трасса (1985р)

За результатами ліхенологічного моніторингу досліджуваних ділянок ми з'ясували, що середня зустрічальність і незначна різноманітність лишайників свідчить про недостатню чистоту повітря м. Сарни.

ЕКОЛОГІЧНИЙ РИЗИК ПОШИРЕННЯ БОРЩІВНИКА СОСНОВСЬКОГО НА ТЕРИТОРІЇ ДЕМИДІВЩИНИ

Автор: **Кротик Софія Сергіївна**, учениця 10 класу Боремельського НВК «ЗОШ I-II ст. колегіум» Демидівського району.

Науковий керівник: **Саликова Т.Ф.**, вчитель біології.

Мета дослідницької роботи: дослідити місцезростання борщівника Сосновського на території Демидівщини та проаналізувати його негативний вплив на місцеву екосистему.

Об'єктом дослідження є рослини виду борщівник Сосновського (*Heracleum sosnowskyi Manden*). **Предметом** дослідження є еколого-ценотичні особливості виду та його хорологія на території Демидівського району.

На підставі проведених досліджень ми прийшли до наступних висновків: природнокліматичні умови нашої місцевості є цілком сприятливими для проникнення і поширення у місцеву екосистему інвазивного виду борщівник Сосновського.

Надшвидким темпам поширення даного виду на досліджуваній території сприяє: висока пластичність в адаптації до природних умов, хороша конкурентоспроможність відносно місцевих видів, велика плодовитість, що дозволяє засівати все нові більші території і створювати банк насіння в шарі ґрунту, відсутність шкідників та хвороб даного виду, що могло б обмежити його чисельність.

Стихійне та неконтрольоване поширення зазначеного виду призводить до виникнення моногрупвань, які є ворожими місцевій екосистемі, тому пригнічують, а в майбутньому і витісняють із природного угруповання види аборигенних рослин, призводять до появи нових видів тварин, спричиняють порушення рівноваги в екосистемі, викликають захворювання людей.

Практичне значення дослідницької роботи полягає в тому, що дані дослідження про поширення борщівника Сосновського надані до екологічної служби Демидівського району; матеріали роботи активно використовуються при проведенні просвітницької роботи серед місцевих жителів та при проведенні уроків біології, основ здоров'я а також факультативів в загальноосвітніх школах району.

АНАЛІЗ СТАНУ ЦЕНОПОПУЛЯЦІЇ СВЕРЦІЇ БАГАТОРІЧНОЇ (РОДИНА ТЕРЛИЧЕВІ) НА ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ДЕРМАНСЬКО-ОСТРОЗЬКИЙ»

Автор: **Діхтярук Валентина Михайлівна**, учениця 11 класу Буцанської ЗОШ I-III ст. Здолбунівського району.

Науковий керівник: **Головко О. В.**, начальник відділу наукової, еколого-освітньої роботи та рекреаційного благоустрою НПП «Дермансько -Острозький», керівник гуртка РМАНУМ.

Метою дослідження було проаналізувати стан ценопопуляції сверції багаторічної – виду, занесеного до Червоної книги України, на території НПП «Дермансько-Острозький».

В результаті виконання роботи ми отримали наступні результати: проаналізували літературні джерела, виявивши, що популяційні дослідження сверції багаторічної на території Малого Полісся, зокрема в НПП «Дермансько-Острозький», не здійснювались.

Вивчили фізико-географічні умови території дослідження. Дослідили фітоценотичні умови місцезростання виду, який характеризується мозаїчністю з переважанням очеретово-іржавосашниково-гіпнових угруповань. Вивчили основні параметри популяції – просторову структуру, вікові групи, чисельність, щільність, генеративне розмноження, життєздатність в умовах заповідного режиму. Ценопопуляція сверції багаторічної на дослідженій території має досить велику щільність та чисельність, характеризується високою життєвістю та відновлювальною здатністю. Розробили рекомендації щодо охорони виду на території НПП «Дермансько-Острозький», зокрема пропонуємо віднести територію заказника «Бушанський», на якому зростає сверція багаторічна, до заповідної зони з відповідним режимом охорони; передбачаємо закладання на території Бушанського болота постійної пробної площі для спостереження за станом рідкісних видів; рекомендуємо проводити щорічний моніторинг стану популяції сверції багаторічної з метою виявлення факторів, які можуть становити загрозу даного виду.

Результати досліджень та природоохоронні рекомендації будуть враховані при розробці Проекту організації території НПП «Дермансько-Острозький», використані для написання Літопису природи та розробки менеджмент-планів з охорони рідкісних видів на території парку.

СЕКЦІЯ ЛІСОЗНАВСТВА

ВИВЧЕННЯ ВИПРОБНИХ КУЛЬТУР ДУБА У БАЗАЛЬТІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ДП «КОСТОПІЛЬСЬКИЙ ЛІСГОСП»

Автор: **Сидорова Богдана Сергіївна**, учениця 11 класу Косопільської ЗОШ I-III ст. №4.

Наукові керівники: **Волошинова Н.О.**, к.с\г.н., керівник гуртка РМАНУМ; **Редко-дубська С.М.**, вчитель біології.

Найбільш інтенсивним методом поновлення лісів є створення високоякісних швидкорослих лісових культур. На основі аналізу стану і вивчення селекційних об'єктів, результатів досліджень є можливість покращити стан лісів в майбутньому. Щоб зберегти ліси і сформувати високостовбурні насадження лісівники перейшли на штучні методи відновлення.

Мета дослідження: вивчення основних методів відновлення лісових насаджень на території Рівненщини; охорона природних ресурсів та збереження лісового фонду; формування екологічної свідомості підростаючого покоління.

Методи дослідження: статистична обробка даних, спостереження фенологічних фаз розвитку дуба звичайного, облік морфометричних показників приросту саджанців. На даний час на Рівненщині проводяться роботи, спрямовані на підвищення породного високоякісного стану лісів, адже щорічно на землях держлісфонду створюють лісові культури на площі більше як 2,5 тис. га. З цією метою в області постійно проводяться роботи по переведенню вирощування лісових культур на генетико-селекційну основу.

Селекційні роботи проводяться у напрямках створення архівно - маточних, клонових, родинних плантацій дуба звичайного, його випробних культур, виділення у державних лісгоспах лісових генетичних резерватів дуба, плюсових насаджень, плюсових та елітних дерев, вдосконалення методики фенологічних спостережень, визначення селекційної та популяційної насаджень дуба і запропоновано найбільш перспективні популяції до сорто-випробування, запровадження метода вирощування щеплених саджанців дуба.

ВПЛИВ ЗМІНИ ВЛАСТИВОСТЕЙ ҐРУНТУ НА СТАН ДУБА ЗВИЧАЙНОГО У РЕКРЕАЦІЙНІЙ ЗОНІ РАФАЛІВСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ДП «ВОЛОДИМИРЕЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Автор: **Павленко Тетяна Олександрівна**, учениця 11 класу Рафалівської ЗОШ II-III ст., вихованка Володимирецького районного Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Бабік В. В.**, вчитель біології, керівник гуртка БШЮ.

На сьогоднішній день у селищі Рафалівка Володимирецького району відмічають суттєве погіршення рекреаційних функцій лісів, що розкинуті біля селища. Це виявляється у збільшенні сміття на території зелених рекреаційних зон, збільшенні кількості сухих дерев, тощо. Однак всихання дерев, зокрема, дуба є проблемою набагато глибшою, ніж просто погіршення зовнішнього вигляду лісу. Вимирання дуба є наслідком багатьох екологічно несприятливих процесів, які набули масовості у двадцятому столітті з посиленням індустріального розвитку та із збільшенням населення.

Мета дослідження вивчення та аналіз змін фізичних властивостей ґрунту та його вплив на ріст і розвиток дубів.

Завдання дослідження: дослідити один із факторів, що призводить до всихання дуба, а саме, зміну фізичних властивостей ґрунту; проаналізувати рівень дослідження дії цього фактора на деревостани дуба у Рафалівському лісництві.

Методи дослідження: зіставлення та порівняння, сухе просіювання; пікнометричний метод; буровий метод; визначення коефіцієнту фільтрації води за допомогою приладу Савінова; математично-статистичний аналіз.

В ході роботи нами вперше одержано результати по фізичних властивостях ґрунту на досліджувальних ділянках Рафалівського лісництва, а саме: досліджений структурний стан ґрунту під здоровими та всихаючими насадженнями; **визначена якісна оцінка водопроникності ґрунтів; визначено ступінь ущільнення ґрунтів; проведено порівняльну характеристику здорових і всихаючих деревостанів та особливості популяційної структури насаджень дуба звичайного в рекреаційній зоні Рафалівського лісництва ДП «Володимирецьке лісове господарство».**

Результати досліджень дають змогу працівникам лісового господарства розробити систему заходів по вирішенню даної проблеми.

ОЦІНКА ЖИТТЄВОГО СТАНУ ВІКОВИХ ДУБІВ (QUERCUS ROBUR L.) У СКЛАДІ ПРИРОДНИХ НАСАДЖЕНЬ НА ТЕРИТРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Лук'янова Вікторія Олександрівна**, учениця 9 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 13

Наукові керівники: **Куроченко І.І.**, керівник Екологічного центру ПДМ.

Широколистяні ліси, зокрема діброви, є самими багатими та різноманітними екологічними системами України, які забезпечують біологічну стійкість лісів, продукування кисню та стабілізацію кліматичних умов. Вікові дубові насадження виступають як своєрідні пам'ятки історії, культури, еволюції органічного світу, є цікавими об'єктами для наукових досліджень та є джерелом отримання елітного насіння. Тому діяльність у напрямку виявлення, дослідження, збереження та відтворення дубових насаджень є дуже актуальним науковим напрямком.

Протягом 2009-2012 років було проведено експедиції із комплексної оцінки життєвого стану вікових дубів на окремих територіях в межах Рівненської області.

Мета досліджень : з'ясувати географічне поширення, умови зростання вікових дубів на території Рівненської області, дати оцінку життєвого стану та розробити заходи їх охорони.

Під час досліджень було виявлено: 424 вікових дерева виду Дуб звичайний (*Quercus robur* L.); віковий склад дубів складає: віком 150-300 років – 379 дерев; віком понад 300 років – 32 дерев; віком понад 400 років – 9 дерев; віком понад 500 років – 4 дерева; типи лісорослинних умов зростання - C_3 , D_2 , D_3 ; досліджувані вікові дуби знаходяться у різних екологічних станах від «відмінного» до «поганого»; отримані результати доповнюють існуючі дані про хорологію вікових дубів у складі природних насаджень на території Рівненської області; найбільший вплив на стан вікових дубів мають: рекреація, меліорація, порушення охоронного режиму. Стан вікових дубів потребує організації моніторингових досліджень задля їх охорони та збереження.

ВИДОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРЕНЕВИХ ШКІДНИКІВ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР В СОСНІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ

Автор: **Котелюх Іванна Ігорівна**, учениця 11 класу Соснівського НВК «гімназія - ЗОШ I ст.» Березнівського району.

Науковий керівник: **Ворожбит Г.А.**, вчитель основ лісництва.

За останні десятиріччя все частіше виникають спалахи масового розмноження шкідливих комах, знижується стійкість лісових насаджень до шкідників.

Мета роботи – дослідити лісовий фонд ДП «Соснівське лісове господарство», більш детально ознайомитися з лісоентомологічними обстеженнями, дослідити кореневих шкідників лісів Соснівського лісництва та виробити систему захисту.

Нами були проведені ентомологічні обстеження деревостану по таксаційних виділах, які дозволяють виявити місцезнаходження заселених і не заселених шкідниками лісу територій, але і одночасно визначити, які умови середовища і в якій мірі сприяють, і навпаки, гальмують розвиток..

Програмою дослідження передбачалось: виявити найбільш поширені види шкідників на території Соснівського лісництва; визначити шкоду, нанесену кореневою ентомофауною лісовим насадженням; розробити та обґрун-

тувати комплекс заходів захисту насаджень від шкідників.

Досліджено, що найбільшої шкоди у розсадниках, шкільках молодим культурам до їх зімкнення завдають шкідники коріння. До них належать личинки хрущів, дротяники, гусениці підгризаючих совок, личинки довгоноси-ків. Найбільш поширені і шкідливі серед них є личинки хрущів.

Аналіз проведеної роботи по обстеженню лісових площ дає підставу для таких висновків: природні умови сприятливі для розвитку таких видів шкідників як кореневі (травневі та червневий хрущі); впродовж вегетаційного періоду постійно слід здійснювати нагляд за розвитком корневих шкідників з метою визначення площі осередків, стану насаджень, чисельність та стану популяції, що дає підставу для призначення лісозахисних заходів; навесні в період льоту та додаткового живлення хрущів оглядати насадження та визначати місця концентрації жуків по видах, окомірно визначати їх чисельність; щоб підвищити стійкість сіянців і саджанців проти личинок хрущів, треба ретельно додержуватись всіх правил агротехніки в розсадниках та лісових культурах; проводити хімічний захист корневих систем рослин шляхом обмочування їх перед посадкою в суміші перегною з інсектицидом (карате, децис, фастак, матадор – 100грм. на відро); практикувати біологічні заходи – приваблення птахів (зокрема шпаків).

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ФІТОДЕЗАКТИВІЗАЦІЇ У ЗМЕНШЕННІ ЗАБРУДНЕННЯ РАДІОНУКЛІДАМИ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ

Автор: **Жакун Артем Леонідович**, учень 11 класу Залузької ЗОШ I-III ст. Дубровицького району.

Науковий керівник: **Остаповець Б.О.**, вчитель біології.

Мета дослідження: визначити та обґрунтувати доцільність застосування методу фітодезактивації у зменшенні концентрації дозоутворюючих радіонуклідів в лісових екосистемах.

Предмет дослідження: особливості застосування фітологічного методу для зменшення забруднення радіонуклідами лісових екосистем.

Об'єкт дослідження: лісові екосистеми Рівненщини (на прикладі Дубровицького району); фітомаса сосново-мохового лісу.

Завдання роботи: проаналізувати літературу до теми; з'ясувати закономірності надходження радіонуклідів до рослин; розглянути шляхи надходження радіонуклідів до лісових екосистем; ознайомитись із коефіцієнтами накопичення та переходу радіонуклідів у лісових екосистемах; дослідити динаміку накопичення дозоутворюючих радіонуклідів у лісовому фітоценозі; запропонувати шляхи очищення лісових фітоценозів від небезпечних радіонуклідів; вивчити біологічну і екологічну доцільність запропонованого методу.

Наукова новизна отриманих результатів. Уперше для території Залузького лісництва Дубровицького ДЛП Дубровицького району Рівненської області проведені дослідження особливостей накопичення ^{137}Cs і ^{90}Sr лісовими екосистемами.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дозволяють провести оцінку стану накопичення радіонуклідів лісовими екосистемами з метою заготівлі та використання як сировини; інформування населення щодо можливості заготівлі рослиної сировини для подальшого використання.

Проаналізовані шляхи очищення лісових екосистем від радіонуклідів є досить різносторонніми (від регулювання кругообігу радіонуклідів внесенням добрив до використання власних унікальних особливостей лісу, щодо фіксації ^{137}Cs і ^{90}Sr або переведення їх у нерозчинні необмінні форми). При правильному і раціональному використанні ці способи можуть справити значний вплив на радіаційну безпеку як Рівненської області, так і для всієї України.

РУДІ МУРАХИ – РЕАЛЬНА ОСНОВА БІОЛОГІЧНОГО ЛІСОЗАХИСТУ

Автор: **Кондратюк Ірина Миколаївна**, учениця 10 класу Кузнецовської ЗОШ I-III ст. № 4.

Науковий керівник: **Кондратюк Г.І.**, вчитель біології.

Актуальність теми. Для лісових біогеоценозів мурахи необхідні і «корисні комахи», оскільки входять до ланок ланцюгів живлення, прискорюють розкладання рослинних решток, знижують чисельність зимуючих і стовбурових шкідників, а отже сприяють приросту деревини. Найбільшу користь для лісу приносять руді лісові мурахи.

Об'єкт дослідження – руді лісові мурахи в екосистемі соснового лісу.

Предмет дослідження – аналіз і оцінка комплексу мурашиних гнізд рудих лісових мурах, що сформувалися і функціонують під постійним тиском антропогенного фактору в біогеоценозі соснового лісу.

Мета роботи – виявити роль рудових лісових мурах в екосистемі соснового лісу.

Для виконання даної мети були поставлені наступні **завдання:** здійснити аналіз теоретично-методологічних опрацювань по вивченню рудих лісових мурах; проаналізувати екологічний стан хвойного лісу, встановити залежність стану лісу, всановити залежність стану лісових насаджень від кількості мурашників; провести польові

дослідження мурашника; дослідити густоту заселення лісу мурахами; проаналізувати та оцінити антропогенний вплив на функціонування мурашиних гнізд екосистеми соснового лісу;

Розробити план розселення рудих лісових мурах і погодити його з лісництвом.

Проведені дослідження дозволили зробити наступні **висновки**:

- на виділеній пробній ділянці виявлена достатньо висока щільність гнізд рудих лісових мурах, що могло б бути хорошим показником екологічного благополуччя, якби не пожежа, яка захопила дану ділянку;
- більша частина мурашників об'єднана в колонії;
- мурашники пов'язані між собою обмінними і кормовими доріжками;

Руді лісові мурахи – реальна основа біологічного лісозахисту. Залучення волонтерів лісу допомогло б вирішити дану проблему, тому необхідно донести інформацію людям про мурах, їх значення в житті лісу.

Наукова новизна роботи – в результаті проведеної інвентаризації мурашників складена точкова схема розміщення мурашників рудих лісових мурах обходів 3 17 і № 18 Рафалівського лісництва.

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ СІЯНЦІВ ХВОЙНИХ І ЛИСТЯНИХ ПОРІД НА ТИМЧАСОВИХ РОЗСАДНИКАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЛІСГОСПУ МАЛОГО ПОЛІССЯ РІВНЕНЩИНИ

Автор: **Печончик Ірина Юріївна**, учениця 10 класу Здолбунівської гімназії, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Волошинова Н.О.**, к.с/г.н., керівник гуртка РМАНУМ.; **Базан Т.О.**, вчитель біології.

Метою роботи було дослідити особливості росту сіянців хвойних і листяних порід на тимчасових розсадниках спецлісгоспу, для подальшого аналізу та практичного застосування результатів дослідження, можливості скорочення термінів вирощування деревини в умовах Малого Полісся.

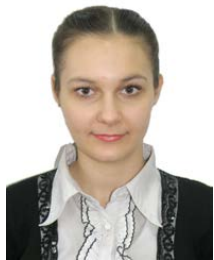
Підсумовуючи результати досліджень у розсадниках ДП СЛАП Здолбунівського держспецлісгоспу, можемо зробити наступні **висновки**:

- середні показники висоти сіянців становили: Дуб звичайний (2-річний) - $36,87 \pm 1,13$; Сосна звичайна (1-річна) - $4,9 \pm 0,18$; Сосна звичайна (2-річна) - $12,88 \pm 0,17$; Дуб червоний - $32,96 \pm 1,41$; Акація біла - $38,6 \pm 1,63$;
- кількість стандартних сіянців 2-х річного дуба звичайного – 99%. Тому, не варто вирощувати дуб звичайний 2 роки, адже 80% однорічних сіянців є стандартними, що гарантує якість посадкового матеріалу;
- стандартних сіянців акації білої – 98%, 97% сіянців однорічного дуба червоного також є стандартними. Оскільки, дуб червоний росте швидше за дуб звичайний, то посадку таких сіянців не варто проводити разом;
- сіянці сосни звичайної на супіщаних ґрунтах бажано вирощувати 2 роки, при цьому може забезпечуватися 100% вихід стандартних сіянців;
- при збільшенні норм висіву насіння сосни звичайної висота, діаметр кореневої шийки і повітряно-суха маса сіянців знижується. Для забезпечення вирощування якісних сіянців потрібно зменшити витрати насіння;
- для захисту сіянців сосни звичайної необхідно при масовій появі сходів та при перших ознаках грибкових уражень проводити обприскування посівів фунгіцидом.

Отже варіативна мінливість вказує, що дворічні сіянці сосни звичайної вже адаптувались до середовища на відміну від сіянців дуба звичайного, дуба червоного та акації білої а це означає, що розсадники Здолбунівського держлісгоспу можуть самі забезпечувати себе якісним садивним матеріалом.

СЕКЦІЯ АГРОНОМІЇ

ОЦІНКА СТАНУ ПРИРОДНИХ КОРМОВИХ УГІДЬ ЗАПЛАВНИХ ЛУК Р. СТУБЕЛКА ТА ЗАХОДИ ЇХ ВІДНОВЛЕННЯ

Автор: **Красновська Тетяна Володимирівна**, учениця 11 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 13, вихованка Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Науковий керівник: **Рискова В.Г.**, керівник Ресурсного центру з екологічної освіти ПДМ.

Природні кормові угіддя, що складають основу для розвитку тваринництва та м'ясо-молочного виробництва Рівненської області, представлені луками. За оцінками фахівців, майже всі поліські природні луки знаходяться в дигресивному стані внаслідок довготривалого, незбалансованого господарювання. Дослідження природних кормових угідь є актуальним сучасним науковим напрямком, який допомагає у пошуку шляхів збереження, підвищення ефективності їх використання.

У червні 2011-2012 років були здійснені експедиції із дослідження заплавлених лук р. Стубелка на ділянці смт. Мізоч – с. Жобрин Рівненської області.

Мета роботи полягала у з'ясуванні стану природних кормових угідь заплавлених лук р. Стубелка та розробці проекту їх відновлення.

В ході досліджень було встановлено: природні травостої заплавлених лук р. Стубелка знаходяться у екологічних станах від переважно збереженого до майже не збереженого; заплавні луки р. Стубелка мають наступні екологічні характеристики: «зволоженість» – волого-лучна, «активне багатство і засоленість» - від багатого до досить багатого, «пасовищна дигресія» - від сінокісної до пасовищної стадії, «зміна зволоження» - від перемінно забезпеченого до сильно перемінного; заплавні луки р. Стубелка відносяться до I - VI категорій природно-кормових угідь; деградація заплавлених лук та зниження кормової цінності лучних травостоїв пов'язана із антропогенним впливом внаслідок випасання худоби, раннього сіножаття та неналежною роботою гідромеліоративних споруд. Для відновлення лук варто рекомендувати розорення або культивування окремих ділянок з одночасним підсівом цінних кормових рослин, відновлення роботи Клеванського шлюзу, розчищення гідрологічних каналів, введення пасовищеобороту, сіножаття в липні-серпні.

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗАСТОСУВАННЯ МІКРОДОБРІВ І СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ НА РОЗВИТОК ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Автор: **Кузьмич Анна Андріївна**, учениця 10 класу, Рівненської української гімназії, вихованка РМАНУМ.

Науковий керівник: **Володимирець В.О.**, к.б.н., керівник гуртка РМАНУМ.

Важливою умовою високоефективного використання орних земель є отримання гарантованого та екологічно чистого врожаю сільськогосподарських культур. Освоєння сівозмін разом з вираженням прогресивних екологічно безпечних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що сприяють стійкому росту врожайів є першочерговим завданням фахівців аграрного сектору в умовах сьогодення.

В науково-дослідницькій роботі здійснено огляд досліджень впливу мікродобрив на ріст, розвиток та врожайність таких сільськогосподарських культур, як кукурудзи на силос та ячменю ярого, показано ефективність застосування сучасних стимуляторів росту, дозволених для використання в Україні, узагальнено результати досліджень їхнього впливу на приріст досліджуваних культур.

Шляхом проведення модельного досліду в чашках Петрі та лабораторних визначень встановлено високу ефективність використання мікродобрив та різних стимуляторів росту рослин природного походження, а саме розчину мікроелементів (Cu, Fe, Mo у рекомендованих кількостях), Гумісолу та Стимулятора С.

Висновки та пропозиції базуються на результатах лабораторних досліджень та визначень.

ФІЗІОЛОГІЧНО-БІОХІМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЇ КУЛЬТУРНОЇ

Автор: **Ярмусь Ліна Василівна**, учениця 11 класу Радивилівської ЗОШ I-III ст.№ 2.

Науковий керівник: **Галанзовська О.В.**, вчитель біології.

Соя – одна з головних білково-олійних культур із широким спектром застосування: харчовим, кормовим, технічним і медичним. Вона є найдавнішою культурою світового землеробства. Як азотфіксатор соя збагачує ґрунт азотом, покращує його структуру, є цінним попередником для озимих та ярих зернових культур, картоплі, кукурудзи та ін.

Предмет дослідження: вегетаційний період сої культурної.

Мета дослідження: встановити вплив різних доз мінерального азоту та обробки насіння молібденом на фізіологічні процеси та біохімічні показники сої культурної.

Результатом дослідження є виявлення впливу різних доз азоту та молібдену на проростання насіння і подальший ріст рослин; з'ясування ефективності застосування різних доз мінерального азоту та обробки насіння молібденом на накопичення сухої речовини у рослин; вивчення особливостей формування фотосинтетичного апарату рослин; дослідження впливу молібдену та різних доз мінерального азоту на нагромадження вегетативної маси сої культурної.

РОЗМНОЖЕННЯ СУНИЦІ САДОВОЇ НАСІННЯМ НА ТОРФ'ЯНИХ ТАБЛЕТКАХ

Автор: **Хиноцький Петро Петрович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 23,

Науковий керівник: **Іванютенко Л.В.**, завідувач відділу біології і сільського господарства ОСЮН.

На сьогоднішній день існують сучасні ремонтантні сорти дрібноплідної суниці, які за своїми смаковими і цілющими властивостями не поступаються лісовій.

Мета нашої роботи – дослідити сорти ремонтантної суниці, яку ефективно можна вирощувати в умовах лісостепової зони та підібрати оптимальні умови для практично 100% схожості насіння; перевірити результативність розмноження даного виду суниці насінням і збереження всіх ознак виду.

Вивчення і дослідження особливостей вирощування ремонтантної дрібноплідної суниці сортів Олександрія та Ананасний насіннєвим способом (посівом у розсадні ящики і на торф'яні таблетки) дало нам можливість порівняти їхню врожайність, морфологічні ознаки і визначити смакові якості.

Отже вивчення строків проходження основних фенофаз досліджуваних сортів суниці показало, що сорт Ананасний є ранньостиглим сортом ремонтантної суниці, а Олександрія – середньораннім.

Встановлено, що обидва сорти успішно можуть розмножуватись насінням і це дозволяє отримувати достатню кількість садивного матеріалу.

За господарсько-біологічними характеристиками досліджуваних сортів суниці виявилось, що рослини сорту Ананасний, мають більші за розміром і за масою плоди. Також врожайність у суниці цього сорту була більшою, ніж у суниці сорту Олександрія (відповідно 1,1 кг/м² та 0,85 кг/м²). За смаковими якостями плоди сорту Олександрія є кисло-солодкі, плоди сорту Ананасний – солодкі, з ніжним запахом, однак вони менш транспортабельні, ніж червоноплідні у сорту Олександрія.

Отже ремонтантна суниця серед ягідних культур є найбільш вигідною, адже дає можливість одержати вітамінну продукцію ягід в перший рік вирощування. Ягоди можна збирати з червня місяця і до самих приморозків. При вирощуванні даних сортів суниці насінням, сорт зберігає всі материнські ознаки, на відміну від сортів, що розмножуються вусами. Ми рекомендуємо вирощувати в умовах нашої лісостепової зони безвусі сорти дрібноплідної ремонтантної суниці.

ШКІДНИКИ КАРТОПЛІ ТА ЇЇ ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ БЕРЕЗНІВСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Автор: **Бернацька Світлана Василівна**, учениця 9 класу Березнівської ЗОШ I-III ст. № 2

Науковий керівник: **Кулагіна А.А.**, вчитель біології.

Актуальність теми. Одержання високих і стабільних врожаїв картоплі в Березнівському районі Рівненської області лімітується діяльністю агресивних шкідників. Знання біолого-екологічних особливостей, популяційної структури видів-шкідників необхідні для вирішення прикладних завдань, у тому числі створення екологічної безпеки картоплі.

Мета роботи: вивчити видовий склад найпоширеніших шкідників картоплі в умовах Березнівського району, особливості їх біології. Розробити заходи по створенню системи екологічної безпеки картоплі в умовах досліджуваної території.

Об'єкт дослідження: агроценози Березнівського району, популяції шкідників картоплі в умовах досліджуваної території.

Предмет дослідження: шкідники картоплі, особливості їх біології та шкідливості, екологічна безпека картоплі в умовах досліджуваної території.

Методи дослідження: загальні методи збору, діагностики, обліку шкідників та визначення ефективності дії екологічних чинників на популяції шкідників, статистична обробка за допомогою персонального комп'ютера.

Для досягнення поставленої мети виконували такі завдання:

вивчення видового складу та біолого-екологічних особливостей шкідників картоплі в умовах Березнівського району, розробка заходів по створенню системи екологічної безпеки картоплі в умовах досліджуваної території.

Наукова новизна отриманих результатів. Уперше для умов Березнівського району Рівненської області виявлено депресування популяцій фітофагів сортами з імунітетом до пошкодження. Розроблено заходи з регуляції мікроеволюційних процесів у популяціях колорадського жука.

СЕКЦІЯ ВЕТЕРИНАРІЙ ТА ЗООТЕХНІЙ

ПОРІВНЯННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ РОСЛИН ЧОРНОБРИВЦІВ ТА АМАРАНТУ НА ПІДВИЩЕННЯ М'ЯСНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КРОЛІВ У ПРИСАДИБНИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Автор: **Озарчук Анна Миколаївна**, учениця 11 класу Гоцанської районної гімназії.

Наукові керівники: **Катюха С.М.**, к.вет.н., керівник гуртка РМАНУМ; **Машлай І. А.**, вчитель біології.

Незважаючи на багатогранне вивчення проблем раціональної годівлі кролів до сьогоднішнього часу існує ще багато проблем у цій галузі, особливо у присадибних господарствах, які не мають змоги придбати дорогі вітамінно-протеїнові добавки, які дали б змогу підвищити м'ясну продуктивність тварин. Актуальність роботи полягає у підвищенні м'ясної продуктивності кролів завдяки використанню в раціонах рослин чорнобривців та амаранту.

Мета дослідження. Визначити вплив рослин чорнобривців та амаранту в раціоні годівлі на м'ясну продуктивність кролів.

Дослідженнями доведено, що маса кролів внаслідок вирощування їх на дослідних раціонах, що містили як рослини амаранту та чорнобривців окремо, так і їх суміш збільшилася, порівняно із тваринами, в годівлі яких ці рослини не використовувалися; найбільшу масу мали кролі, які вживали суміш чорнобривців та амаранту. Вказані види рослин позитивно вплинули на загальний та середньодобовий приріст тварин, забійну масу та забійний вихід м'яса. Крім того використання суміші чорнобривців та амаранту у раціонах дало змогу знизити показник вмісту жиру в м'ясі кролів, що споживали обидва види рослин в середньому на 5% та підвищити рівень загального білка на 5,5% порівняно з тваринами, які цих рослин не вживали.

Виходячи з результатів дослідження, можна зробити висновок, що використання суміші чорнобривців та амаранту в раціонах годівлі кролів є більш ефективним, ніж окреме їх застосування.

БІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ З КРОВОСИСНИМИ МОШКАМИ В УМОВАХ ПРИТОК ГОРИНІ (СТУБЛА, ПУТИЛІВКА)

Автор: **Засядьвовк Ніколь Юріївна**, учениця 9 класу Рівненського НВК № 26, вихованка РМАНУМ.

Наукові керівники: **Катюха С. М.**, к.вет.н., керівник гуртка РМАНУМ; **Монько Л. В.**, вчитель біології.

У зв'язку з розробкою біологічного методу боротьби з мошками вчені приділяють велику увагу регіональному вивченню їх паразитів. Найбільшого значення серед них мають дві групи: мікроспоридії і мермітиди.

Мета роботи – вивчити видовий склад, особливості біології мошок та їх природних ворогів – мікроспоридій і мермітид в умовах малих річок Горині.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати такі завдання:

- вивчити фауну та поширення мошок у біотопах малих річок Горині;
- дослідити паразитів мошок – мермітид і мікроспоридій у популяціях водних фаз розвитку та сезонну динаміку їх паразитування;
- провести експериментальні дослідження з лабораторного культивування мошок та їх паразитів.

За даними літературних джерел в умовах приток р Горинь мешкає 20 видів мошок, які належать до 7 родів: *Nevermannia* – 1 вид, *Eusimulium* – 4, *Schoenbaueria* – 1, *Wilhelmia* – 2, *Boophthora* – 2, *Odagmia* – 2, *Simulium* – 8 видів. Нами виявлено 2 види мошок: червоноголового та чорну. У зборах червоноголового мошка *B. erythrocephala* виявлялася частіше, ніж чорна *Sch. nigra* в 2 рази.

У личинках мошок виявлені 3 види мермітид: *G. boophthorae*, *G. likhowosi*, *I. rossica* і 5 видів мікроспоридій: *Pl. simulii*, *Pl. debaisieuxi*, *Th. varians*, *Th. fibrata*, *Th. bracteata*. Ураження мермітидами спостерігалось лише в екологічно-чистих річках. Під час досліджень зафіксовано низхідну сезонну динаміку паразитування: жовтень – 11%, грудень – 0%. Мікроспоридій відзначено в багатьох водотоках регіону, інтенсивність ураження якими відрізнялась з кожним місяцем: жовтень – 23%, листопад – 12%, грудень – 5%.

Нами підібрано оптимальні умови для лабораторного культивування мошок та їх паразитів – мермітид і мікроспоридій, які можуть використовуватися у розробці методів боротьби з кровососами.

Отже, вивчено видовий склад та біологію мошок в умовах приток Горині, досліджено природних регуляторів чисельності популяцій водних фаз розвитку симулід – мермітид і мікроспоридій та проведено експерименти з лабораторного культивування мошок та їх паразитів.

МЕТОДИ БОРОТЬБИ З ДИПЛОСТОМОЗОМ КОРОПОВИХ РИБ

Автор: **Олинець Антон Володимирович**, учень 10 класу Рівненської ЗОШ I-III ст. № 20.

Наукові керівники: **Катюха С. М.**, к.вет.н., керівник гуртка РМАНУМ; **Архипчук Л. А.**, вчитель біології.

Диплостомоз (Diplostomoses) – найбільш широко розповсюджений офтальмогельмінтоз прісноводних риб, який викликають личинки (метацеркарії) дигенетичного присиснення. Паразитують вони в очах риб: в кришталіку, в нижній частині очного яблука, між склерою і рогівкою, викликаючи при цьому помутніння і порушення очної функції. Це захворювання називають паразитарною катарактою. Тому дослідження в цьому напрямку є актуальними.

Мета дослідження: вивчити епідостичну ситуацію щодо диплостомозу коропа в умовах приватного ставка с. Верхів Острозького району Рівненської області та розробити ефективні методи профілактики і лікування інвазії.

Для досягнення мети необхідно було вирішити такі завдання:

- провести епізоотологічний моніторинг диплостомозу прісноводних приватного ставка с. Верхів Острозького району Рівненської області;
- вивчити біологічні особливості диплостомозу (Diplostomoses) прісноводних риб;
- розробити методи лікування диплостомозу.

Під час проведення досліджень в умовах приватного ставка у дволітки коропа в

- період вегетації було вперше виявлено диплостоми в червні у ставку
- екстенсивність інвазії (EI) становила 8% при інтенсивності інвазії (II) 1-2
- екземпляри личинок трематод на рибу (екз.). Максимум ураження спостерігали у вересні, (EI) в ставку становила 28%, при (II) 1-7 екз.

Ефективним засобом для лікування диплостомозу риб зарекомендувало себе застосування препарату «Рибо-лік» з діючою речовиною празиквантел.

ПРИТУЛОК ДЛЯ БЕЗДОМНИХ ТВАРИН «КІТ- ПЕС»

Автор: **Радчук Ангеліна Анатоліївна**, учениця 10 класу Рафалівської ЗОШ I-III ст. Володимирецького району.

Науковий керівник: **Шепетько В.Я.**, вчитель біології.

На вулицях України і нашої області є багато безпритульних собак і котів, які потребують допомоги людини. Найбільшу небезпеку для людини становлять так звані бездоглядні, бродячі тварини. Ймовірність захворювання на сказ після їхнього укусу досить висока.

Україна як незалежна держава, задекларувавши свій намір інтегруватися до європейської та світової спільноти, має дотримуватися відповідних стандартів у всіх сферах життєдіяльності, у тому числі й у ставленні до безпритульних чотириногих. Верховна Рада ухвалила закони, що забороняють жорстоке поводження з тваринами й передбачають гуманні способи регулювання їхньої кількості, так само, як і в країнах Євросоюзу.

У розвинених країнах існують системи контролю чисельності та утримання домашніх тварин, що поєднують муніципальні служби (Animal Control) та громадські організації. Згідно з цими європейськими нормами у кожному місті має бути створено притулок для бродячих тварин. Притулок має бути облаштовано за певними нормативами. На облаштування майбутнього притулку закладено 100.000 гривень - ці кошти використовуються на розробку проекту та будівництва відповідного приміщення. Планується, що це буде приймальне відділення, кімната для огляду тварин ветеринарним лікарем та місце для утримання і вихову.

Для облаштування притулку кількістю 50 собак і 50 котів необхідно земельну ділянку в розмірі 1 га. Як вже згадувалося вище це можуть бути старі котельні, складські приміщення, цехи заводів і фабрик, які припинили свою діяльність, а можливо і просто нове місце для забудови.

Для збору коштів на будівництво і утримання притулку залучаються кошти міської влади, спонсорську допомогу, благодійні заходи.

Тварини, яких поміщають до притулку, як правило, утримуються у вольєрах. Вольєри повинні бути забезпечені сонячним світлом, можливістю вентиляції повітря при відсутності протягів. Тварини притулку повинні отримувати раціональне харчування, свіже м'ясо, рибу, молоко, яйця, овочі, крупи.

Ми рекомендуємо мерам міст звернути увагу на проблему безпритульності тварин у їхньому місті. Почати термінове будівництво притулків.

СЕКЦІЯ СЕЛЕКЦІЇ ТА ГЕНЕТИКИ**МОРФОГЕНЕЗ СЕГМЕНТІВ СТЕБЛА В КУЛЬТУРІ IN VITRO
І КЛОНАЛЬНЕ РОЗМНОЖЕННЯ КАРТОПЛІ**

Автор: **Швець Наталія Леонідівна**, учениця 11 класу Деражненської ЗОШ I-III ст. Костопільського району.

Науковий керівник: **Орловська Н.А.**, вчитель біології.

За клонального мікророзмноження в культурі *in vitro* нові рослини відновлюються з бруньок під час живцювання стеблових живців. Дані регенеранти здебільшого відрізняються між собою за деякими морфологічними ознаками. Ми припустили, що стеблові живці виділені з різних зон осі стебла зумовлюють неоднаковий характер росту регенерованих з них рослин.

Метою наших досліджень було простежити ріст стеблових сегментів картоплі взятих із різних частин осі стебла (верхньої, середньої та нижньої), вплив тривалості клонального мікророзмноження культури *in vitro* та вплив поживного середовища на формування міні бульб і ріст рослини.

Об'єкт дослідження: культура *in vitro* картоплі сортів «Санте» та «Беллароза»

Предмет дослідження: особливості регенерації стеблових сегментів в культурі *in vitro* і клональне мікророзмноження сільськогосподарської культури картоплі.

Дослідження проводились у біотехнологічній лабораторії приватного сільськогосподарського підприємства «Світанок».

Проводячи дані дослідження, в культурі *in vitro* виявлено рівень регенераційної здатності стеблових сегментів картоплі, що залежав від місця розташування експланту на пагоні

В ході дослідження відмічено, що довжина стеблових живців зменшується до 10-го живцювання в обох сортів. Рослини з базальних живців протягом усіх живцювань зберігали найнижчі регенераційні показники. У рослин від медіальних живців висота істотно не змінювалася порівняно з першими живцюваннями. Регенеранти з верхівок характеризувалися істотним зниженням висоти від першого живцювання до десятого. Ми порівняли, що довжина живців раннього сорту більша, ніж живців середньораннього. Довжина стеблових живців апікального, медіального та базального походження більша у торфоперегнійних таблетках «Jiffy-7» ніж у агроперліті. Нами було встановлено, що показники кількості, діаметру та маси міні бульб, вирощених у торфоперегнійних таблетках «Jiffy-7» більші ніж відповідні показники міні бульб, вирощених у агроперліті. Також було доведено, що походження регенерантів не впливає на утворення міні бульб.

Проведенням оцінки економічної ефективності вирощування мікробульб в культурі *in vitro*, було встановлено, що економічно вигідніше вирощувати картоплю у перліті, а також актуальним є впровадження високоєфективних опромінювальних установок з використанням сучасних енергоекономічних джерел випромінювання.

ПОРОДИ БДЖІЛ ТА ПЛЕМІННА РОБОТА З НИМИ

Автор: **Стасюк Вікторія Миколаївна**, учениця 11 класу Костопільської ЗОШ I-III ст. № 4, вихованка Костопільського Будинку школярів та юнацтва.

Науковий керівник: **Чикун З.О.**, керівник гуртка «Біологія людини».

Важливим моментом збільшення виробництва кількості продукції у бджільництві є проведення планомірної племінної роботи, яка спрямована на збільшення чисельності бджолиних сімей, підвищення їх продуктивності, зимостійкості та стійкості проти захворювань.

Тема роботи є досить актуальною тому, що племінне поліпшення бджолиних сімей – найбільш ефективний в економічному відношенні зоотехнічний захід підвищення їх продуктивності. Правильне і систематичне ведення селекції дає змогу за 2 - 3 роки підвищити продуктивність бджолиних сімей в 1,5 - 2 рази.

Мета науково-дослідницької роботи полягає у вивченні основних порід бджіл, які розводять і використовують в Україні, а також дослідженні форм і методів племінної роботи в галузі бджільництва.

Невід'ємною частиною племінної роботи з бджолами є бонітування, мета якого полягає у всебічній оцінці продуктивних і племінних якостей бджолиних сімей та визначення на їх основі класності.

Визначення племінної цінності бджолиних сімей різних порід проводили після зимівлі на початку квітня за методикою бонітування В.Г. Чудакова. Для цього на досліджуваній пасіці, яка налічує 75 бджолосімей, відібрали по п'ять сімей поліської, кавказької та карпатської порід бджіл. Під час бонітування відібраних сімей оцінювали породність, медову продуктивність, силу сім'ї та зимостійкість. Всі показники визначали за п'ятибальною шкалою вимог до бонітованих ознак бджолиних сімей. За результатами бонітування досліджуваним бджолиним сім'ям встановили класи.

Результати проведених досліджень свідчать про те, що переважна більшість бджолиних сімей досліджуваних

порід належать до 1, 2, 3 класів. Сім'ї першого класу вважають елітою, а тому дана пасіка має хороші племінні ресурси.

Найбільш цінною племінною породою (із наявних на даній пасіці) виявилась поліська порода тому, що вона показала найвищу зимостійкість та хорошу медопродуктивність.

На території Рівненської області, зокрема у Костопільському районі, доцільно розводити зимостійкі породи бджіл, а саме: поліську сіру і карпатську. Хоча можна використовувати і медопродуктивну кавказьку породу, але на зимівлю залишати лише сильні сім'ї за всіма характеристиками.

ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІЗНИХ ВИДІВ ОРХІДЕЙ ТА ВПЛИВ СУБСТРАТІВ НА ЇХ ЦВІТІННЯ В ДОМАШНІХ УМОВАХ

Автор: **Шепель Тетяна Сергіївна**, учениця 11 класу Гощанської гімназії.

Науковий керівник: **Машлай І. А.**, вчитель біології.

Орхідеї – одні з найкрасивіших квітів рослинного царства. Купуючи їх ми хочемо, щоб вони цвіли довгий час та не потребували особливого догляду. Проте кожен вид має свої особливості. Тому, **актуальність даної роботи** полягає в тому, що вона дає можливість порівняти особливості розвитку видів орхідей, вибрати серед них найкращий щодо цвітіння та умов утримання; встановити залежність між цвітінням різних видів орхідей та складом субстратів в яких вони вирощуються.

Мета роботи. Вивчити особливості розвитку різних видів орхідей, проаналізувати їх вимогливість до умов утримання; визначити вплив власноруч створених субстратів на цвітіння орхідей.

Отримані результати спостережень дають підстави стверджувати, що розвиток кожного виду орхідей суттєво відрізняється, періоди цвітіння не співпадають, це дає змогу любителям цих квітів милуватися ними протягом року. Найбільш квітучим видом орхідей є Камбрія, оскільки на ній формується найбільша кількість квітконосів та квітів на них. Проте вона цвіте не так довго, як Фаленопсис. Камбрія є також найменш вимогливим видом до умов утримання, вона може переносити коливання температур та витримувати низьку вологість повітря. Опіки на її листках слабо виражені, шкідники, що оселяються на цьому виді рослин не спричиняють їй великої загрози. Крім того Камбрії можуть розвиватися та цвісти у всіх приготованих нами сумішах субстратів, тоді як інші види у деяких із них взагалі не приживаються або не цвітуть. Тому в домашніх умовах ми рекомендуємо починати вирощування орхідей саме з Камбрій.

СКОРОЧЕННЯ

Заклади:

МАН - Мала академія наук

РМАНУМ - Рівненська Мала академія наук учнівської молоді

ЗОШ I-III ст. - загальноосвітня школа I-III ступенів

ЗНЗ - загальноосвітній навчальний заклад

ДНЗ - дошкільний навчальний заклад

НВК - навчально-виховний комплекс

Рівненський міський ПДМ - Рівненський міський Палац дітей та молоді

Рівненський ПМЛ «Елітар» - Рівненський природничо-математичний ліцей «Елітар»

НВК «РОЛП» - навчально-виховний комплекс «Рівненський обласний ліцей-інтернат»

РДГУ - Рівненський державний гуманітарний університет

НУВГП - Національний університет водного господарства та природоко-ристування

МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука - Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка

Степана Дем'янчука

РІС КСУ - Рівненський інститут слов'язознавства Київського славістичного університету

ООЛПВФП - Острозький обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою

РЕПЛ - Рівненський економіко-правовий ліцей

Звання:

проф. – професор

доц. - доцент

канд. пед. наук - кандидат педагогічних наук

канд. тех. наук - кандидат технічних наук

канд. філ. наук - кандидат філологічних наук

канд. іст. наук - кандидат історичних наук

канд. хім. наук - кандидат хімічних наук

канд. фіз.-мат. наук - кандидат фізико-математичних наук

канд. екон. наук - кандидат економічних наук

канд. географ. наук - кандидат географічних наук

к.вет.н. - кандидат ветеринарних наук

док. тех. наук - доктор технічних наук

заст. - заступник

ЗМІСТ

ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ	4
СЕКЦІЯ МАТЕМАТИКИ	4
СЕКЦІЯ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ.....	9
СЕКЦІЯ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	11
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	12
СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ	12
СЕКЦІЯ МІКРОЕКОНОМІКИ ТА МАКРОЕКОНОМІКИ.....	13
СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ, ГРОШОВОГО ОБІГУ ТА КРЕДИТУ.....	15
ВІДДІЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАУК	17
СЕКЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	17
СЕКЦІЯ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА ПРИЛАДОБУДУВАННЯ.....	20
СЕКЦІЯ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА	22
СЕКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	25
СЕКЦІЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ.....	26
СЕКЦІЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ВИНАХІДНИЦТВА.....	28
СЕКЦІЯ АВІА- ТА РАКЕТОБУДУВАННЯ, МАШИНОБУДУВАННЯ І РОБОТОТЕХНІКИ	29
ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ	31
СЕКЦІЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЗИКИ	31
СЕКЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ФІЗИКИ.....	33
СЕКЦІЯ АСТРОНОМІЇ ТА АСТРОФІЗИКИ.....	36
СЕКЦІЯ АЕРОФІЗИКИ ТА КОСМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	40
ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ	43
СЕКЦІЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ЛАНДШАФТОЗНАВСТВА.....	43
СЕКЦІЯ ГЕОЛОГІЇ, ГЕОХІМІЇ ТА МІНЕРАЛОГІЇ.....	48
СЕКЦІЯ КЛІМАТОЛОГІЇ ТА МЕТЕОРОЛОГІЇ	53
СЕКЦІЯ ГІДРОЛОГІЇ	55
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА	58
СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ	58
СЕКЦІЯ СОЦІОЛОГІЇ.....	60
СЕКЦІЯ ПЕДАГОГІКИ	63
СЕКЦІЯ ПРАВознавства.....	63
СЕКЦІЯ ТЕОЛОГІЇ, РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ТА ІСТОРІЇ РЕЛІГІЇ	70
СЕКЦІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ	74
ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ	77
СЕКЦІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	77
СЕКЦІЯ ІСТОРІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА	82
СЕКЦІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ.....	89
СЕКЦІЯ АРХЕОЛОГІЇ.....	92
СЕКЦІЯ ЕТНОЛОГІЇ	95
ВІДДІЛЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК	101
СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ ТА МЕРЕЖ.....	101
СЕКЦІЯ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ	102
СЕКЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОГРАМУВАННЯ.....	102
СЕКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ, БАЗ ДАНИХ ТА СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	104
СЕКЦІЯ INTERNET-ТЕХНОЛОГІЙ ТА WEB ДИЗАЙНУ	104
СЕКЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ СИСТЕМ, НАВЧАЛЬНИХ ТА ІГРОВИХ ПРОГРАМ.....	106

ВІДДІЛЕННЯ МОВОЗНАВСТВА	108
СЕКЦІЯ «УКРАЇНСЬКА МОВА»	108
СЕКЦІЯ «АНГЛІЙСЬКА МОВА»	114
СЕКЦІЯ «НІМЕЦЬКА МОВА».....	119
СЕКЦІЯ «ФРАНЦУЗЬКА МОВА».....	121
СЕКЦІЯ «ІСПАНСЬКА МОВА».....	122
СЕКЦІЯ «РОСІЙСЬКА МОВА».....	123
ВІДДІЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА	123
СЕКЦІЯ «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»	123
СЕКЦІЯ «СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА».....	131
СЕКЦІЯ «РОСІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА».....	136
СЕКЦІЯ «МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО»	139
СЕКЦІЯ «ФОЛЬКЛОРИСТИКА»	144
СЕКЦІЯ «ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ»	149
ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ	153
СЕКЦІЯ БІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ	153
СЕКЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ БІОЛОГІЇ	156
СЕКЦІЯ ПСИХОЛОГІЇ	158
СЕКЦІЯ ВАЛЕОЛОГІЇ	164
СЕКЦІЯ МЕДИЦИНИ.....	168
СЕКЦІЯ ЗООЛОГІЇ, БОТАНІКИ	173
СЕКЦІЯ ХІМІЇ	177
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА АГРАРНИХ НАУК	183
СЕКЦІЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	183
СЕКЦІЯ ЕКОЛОГІЇ	187
СЕКЦІЯ ЛІСОЗНАВСТВА	193
СЕКЦІЯ АГРОНОМІЇ.....	196
СЕКЦІЯ ВЕТЕРИНАРІЇ ТА ЗООТЕХНІЇ	199
СЕКЦІЯ СЕЛЕКЦІЇ ТА ГЕНЕТИКИ	201
СКОРОЧЕННЯ	203

Обласний комунальний позашкільний навчальний заклад
«Рівненська мала академія наук учнівської молоді» Рівненської обласної ради.
33028, м. Рівне, вул. С.Петлюри, 17.

тел. (0362) 43 17 08, факс (0362) 26 57 70.

e-mail: man.rivne@ukr.net
<http://man.rv.ua>

Здано до набору 07.09.2012.

Підписано до друку 10.09.2012. Замовлення № __ від _____
Формат 60x84/8 Папір офсетний. Друк офсетний. Тираж _____

Друк - ФОП Брегін Андрій Романович. тел. (0362) 43 00 97.